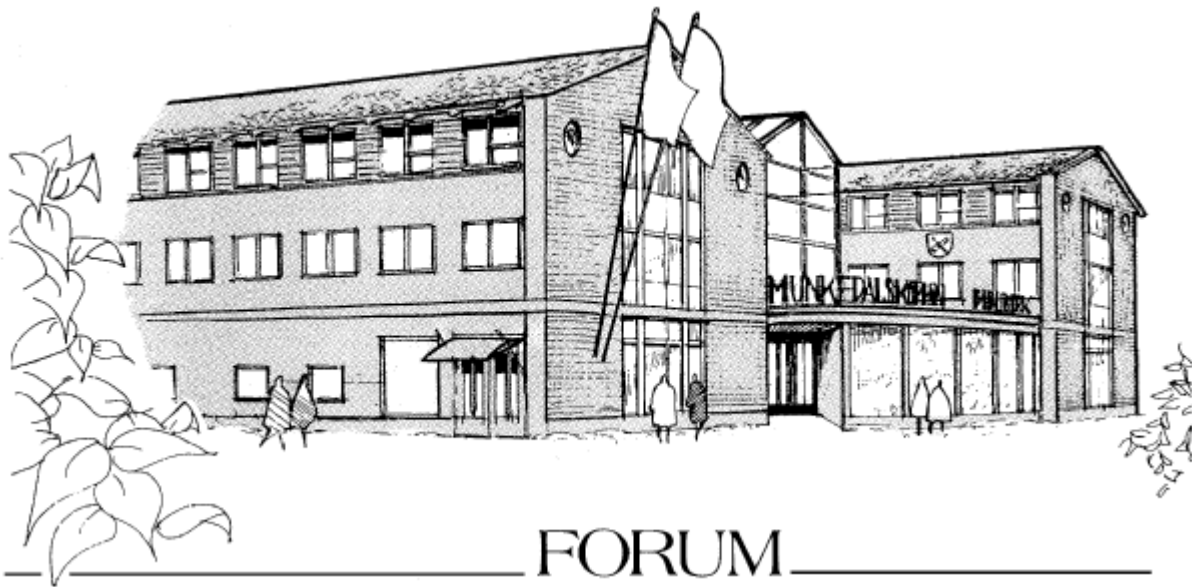

Munkedals
Kommun

Kommunfullmäktige 2022-11-28

*Kommunfullmäktiges sammanträde kan
följas via webbsändning på Munkedal.se.*

Munkedals
Kommun

Munkedals Kommuns värdegrund

**All kommunal verksamhet i Munkedals kommun
skall utgå ifrån alla människors lika värde**

Vårt uppdrag är att

- möta alla med respekt och eftertanke
- stödja människors strävan efter ett gott och tryggt liv
- göra mesta möjliga nytta för våra brukare
- arbeta för öppenhet, mångfald och tolerans
- samarbeta för att nå goda resultat

Det här gör vi genom att

- se till att god etik råder i alla sorters möten
- utgå från att alla människor vill och kan ta ansvar för sina liv
- alltid söka lösningar som stödjer och utvecklar invånare och verksamheter
- visa respekt för varandras arbete och professionalitet
- underlätta varandras arbete

MUNKEDALS KOMMUN

Kommunfullmäktige

Mandattid: 2022-10-15 - 2026-10-14

SVERIGEDEMOKRATERNA

Ledamöter	Ersättare
Matheus Enholm	1. Peter Andersson
Louise Skaarnes	2. Håkan Skenhede
Heikki Klaavuniemi-Odelsheim	3. Marcus Virdhage Wennergren
Mathias Johansson	4. Tony Hansson
Linn Hermansson	5. Alexandra Klaavuniemi-Odelsheim
Fredrik Roos Fylksjö	6. Mikael Hultengren
Jan Petersson	
Bo Ericson	
Terje Skaarnes	
Runa Pasanen	
Anders Persson	
Helen Greus	

MODERATERNA

Ledamöter	Ersättare
AnnSofie Alm	1. Lars Östman
Linda Wighed	2. Ausra Karlsson
Martin Svenberg Rödin	3. Anders Siljeholm
Henrik Palm	
Johnny Ernflykt	

LIBERALERNA

Ledamöter	Ersättare
Karin Blomstrand	1. Thomas Högberg
	2. Anna Höglind

ARBETAREPARTIET SOCIALDEMOKRATERNA

Ledamöter	Ersättare
Liza Kettil	1. Rolf Bjelm
Erik Färg	2. Yvonne Martinsson
Regina Johansson	3. Inger Orsbeck
Per-Arne Brink	4. Åsa Karlsson
Jenny Jansson	5. Emma Utter Eckerdal
Caritha Jacobsson	
Sten-Ove Niklasson	
Pia Hässlebräcke	
Maria Sundell	

CENTERPARTIET

Ledamöter	Ersättare
Lars-Göran Sunesson	1. Helena Hansson
Christer Nilsson	2. Karl-Anders Andersson
Carina Thorstensson	

KRISTDEMOKRATERNA

Ledamöter	Ersättare
Fredrik Olsson	1. Katarina Furufalk
Olle Olsson	2. Sabina Fremark
Rolf Jacobsson	

VÄNSTERPARTIET

Ledamöter	Ersättare
Malin Svedjenäs	1. Martina Fivelsdal
Bjarne Fivelsdal	2. Ove Göransson

Kallelse/underrättelse

Rubrik	Kommunfullmäktige
Tid:	måndagen den 28 november 2022 kl 17:00
Plats:	Sporren på Utvecklingscentrum Munkedal
Justeringsdatum:	2022-12-01, kl. 12:00
Justeringsperson:	-
Ordförande:	Heikki Klaavuniemi-Odelsheim (SD)
Sekreterare:	Fredrick Göthberg

Innan ordinarie sammanträde medverkar Munkedals kommun i val av ombud till Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) kongress 2023-2027.

Kl. 16:00-16:30 – Genomgång av votering och närvarosystem
kl. 16:30- 16:55 – SKR:s kongressval

Nr	Ärende	Sida
1.	Val av justerare Dnr 2022-000078	-
2.	Avsägelse KF 2022-11-28 Dnr 79081	10
3.	Anmälan av medborgarförslag från Helena Simonsson om lagen om färdtjänst Dnr 2022-000230	11
4.	Anmälan av medborgarförslag från Lisa Sigfridsson om sammanhängande cykelvägnät Dnr 2022-000231	12

5.	Anmälan av medborgarförslag från Sandra Tordebring om Lekplats på Torreby Dnr 2022-000243	13
6.	Anmälan av Motion från Malin Svedjenäs och Bjarne Fivelsdal, vänsterpartiet om ny beräkningsmodell för politikerarvoden i Munkedals kommun Dnr 2022-000265	15
7.	Mål och resursplan (MRP), budget 2023, plan 2024-2025 Munkedals kommun Dnr 2021-000195	16
8.	Planeringsförutsättningar, tidsplan för budget 2024 Dnr 2022-000015	69
9.	Brukningsavgift och anläggningsavgift för 2023 (VA-taxa) samt investeringar - Munkedal Vatten AB Dnr 2023-000019	83
10.	Utredning av miljösamverkan med åtgärder för förbättringsarbete Dnr 2021-000291	126
11.	Samverkansavtal för naturbruksutbildningar Dnr 2022-000039	265
12.	Antagande av detaljplan för Gårvik Lökeberg 1:113 m.fl. Dnr 2022-000209	285
13.	Slutredovisning investeringsprojekt 2021 Dnr 2022-000189	351
14.	Revidering av investeringsprocess för Munkedals kommun Dnr 2022-000225	358
15.	Delårsrapport jan-augusti 2022 för Munkedals kommun Dnr 2022-000224	368

16.	Delårsrapport 2022 - Tolkförmedling Väst Dnr 2021-000222	402
17.	Omsorgsresor till daglig verksamhet Dnr 2021-000273	415
18.	Webbsändning av Kommunfullmäktige sammanträden 2023 - 2026 Dnr 2022-000219	429
19.	Översyn av kommunfullmäktiges arbetsformer 2022-2026 Dnr 2022-000220	432
20.	Reglemente för Demokratiberedningen Dnr 2022-000249	449
21.	Kommunstyrelsens reglemente 2023- 2026 Dnr 2022-000246	462
22.	Välfärdsnämndens reglemente 2023- 2026 Dnr 2022-000253	474
23.	Barn- och utbildningsnämndens reglemente 2023-2026 Dnr 2022-000254	482
24.	Samhällsbyggnadsnämndens reglemente 2023-2026 Dnr 2022-000255	490
25.	Kultur- och fritidsnämndens reglemente 2023-2026 Dnr 2022-000256	498
26.	Verkställande av motion - om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati Dnr 2022-000251	506
27.	Svar på motion från Göran Nyberg (-) - Sambränslecentral Dnr 2022-000155	512

28.	Svar på motion från Malin Svedjenäs, V om en ny uterink för sommar- och vinterbruk på Kungsmarksskolan i angränsande till nya bollhallen Dnr 2022-000168	573
29.	Svar på medborgarförslag från kulturarvsföreningar i Munkedal om promenadstigar och ställplats i Munkedals centralort Dnr 2022-000122	581
30.	Svar på medborgarförslag från Hervor Brandt om odlingslotter på fastigheten Tyft i Dingle Dnr 2022-000144	591
31.	Svar på motion från Liza Kettil, Socialdemokraterna om inrättande av ungdomsfullmäktige Dnr 2022-000123	597
32.	Svar på motion från Göran Nyberg (-) om stärkt roll för kommunstyrelsen Dnr 2022-000153	604
33.	Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt 2022 - kommunstyrelsen Dnr 2022-000004	608
34.	Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt 2022 - Barn- och utbildningsnämnden. Dnr 2022-000120	612
35.	Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt 2022 - Vårdsnämnden. Dnr 2022-000117	617
36.	Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt 2022 - Kultur- och fritidsnämnden Dnr 2022-000099	621

37. Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt 2022 - Samhällsbyggnadsnämnden Dnr 2022-000167	625
38. Fyllnadsval till kommunala förtroendeuppdrag, mandatperiod 2018-2022 Dnr 2022-000042	631
39. Nominering av revisorer, mandatperiod 2023-2026 Dnr 2022-000234	635

Dnr; 2022-000042

Inkomna avsägelse till Kommunfullmäktige 2022-11-25

Louise Skaarnes (SD) inkom 2022-10-31 med avsägelse gällande sina uppdrag som ledamot och vice ordförande i Barn- och utbildningsnämnden samt ledamot i Valfärdsnämnden.

- Kommunfullmäktige har att befria Louise Skaarnes (SD) från sina uppdrag som ledamot och vice ordförande i Barn- och utbildningsnämnden samt ledamot i Valfärdsnämnden.

2022 -09- 29

Dnr _____

Medborgarförslag

Munkedal 2022-09-20

Lagen om färdtjänst

Det är ett problem att använda sig av färdtjänst till och från jobbet när man bor i Munkedals kommun.

Tidigare betalade man ca 1000:- i månaden för sina arbetsresor, idag betalar man 3100:- i månaden.

Detta är en orimlig höjning som inte rimmar med att det ska vara jämförbart med ett månadskort i västtrafik, som idag kostar 815:- i månaden i Zon C.

Det är väldigt olika i kommunerna i regionen. Hade man lagt över detta till regionala kollektivtrafik myndigheten så hade avgifterna blivit mer jämligt i regionen. Denna orättvis kan det inte vara meningen att det skulle bli.

Man kan inte som i Munkedal kommuns fall hänvisa till Försäkringskassan som om att de med automatik skulle betala mellanskillnaden. Det är många olika ersättningar när man har en funktionsnedsättning och alla hänger inte ihop med varandra utan får man en ersättning så är man kanske inte berättigade till en annan.

Detta tokiga beslut måste Munkedal ompröva så det harmonierar med lagstiftningen.

Färdtjänst lyder under kollektivtrafiklagen och där står att det inte får vara oskäliga kostnader, det ska inte vara mycket dyrare än vad en ordinarie kollektivtrafikavgift är. Det som får tillkomma är en administrativ avgift på ca 10% som bedöms som skälig. Det skulle i Munkedals fall bli ca ~~1000~~ per månad i kostnad som är skälig.

Jämställdhet är ett viktigt ledord här.

Gör om gör rätt!

Yrkar på att färdtjänsttaxan ändras till att harmonisera med lagstiftningen för färdtjänst.

Helena Simonsson

Helena Simonsson

Centrumtorget 4C

455 30 Munkedal

Medborgarförslag

Sammanhängande cykelvägnät

För en tid sedan lämnade jag in ett medborgarförslag om cykelväg mellan Dingle och Bovallstrand, vilket jag dessutom i god demokratisk ordning fick redogöra för vid ett kommunfullmäktigemöte. Efteråt har jag insett att förslaget var alltför begränsat. Det enda raka vore naturligtvis att skapa ett sammanhängande vägnät för cyklar – vilket borde vara lika självklart som att vi har ett sådant för bilar. Nu finns ofta cykel- och gångbanor i tätorterna, men de slutar i allmänhet där landsvägen tar vid. Vi är många som bor inom behändigt cykel- och gångavstånd till vår närmaste tätort – som vi skulle kunna utnyttja om det hade varit säkert att ta sig fram på det sättet. Att man kan röra sig i sitt närområde på cykel eller med barnvagn och hund utan att riskera livet borde vara högst naturligt och rimligt. Så märkligt att det inte är det.

Med ett sammanhängande cykelvägnät följer dessutom andra fördelar. Just nu bygger man Västkustleden, en cykelled som ska gå längs med kusten från Göteborg upp till Svinesund. Den ska sedan anslutas till den redan existerande cykelvägen till Oslo. Anslutningen söderut till Skåne, Kattegattleden, finns också redan. Den nya leden är nu klar t.o.m. Ljungskile, bara skyltningen fattas. Resterande sträcka väntar på trafikverkets godkännande, planen är att det hela ska vara färdigt våren 2023. Så fint det hade varit om den leden också hade hängt ihop med lokala cykelvägar – som i sin tur hängde ihop med varandra. Vilket lyft för besöksnäringen. Och vilket lyft för cykelförsäljare och -reparatörer och lokala butiker, kaféer och restauranger.

Och så bra för oss människor som bor här. Att antalet besök hos de vänner och släktingar som bor en bit bort skulle öka markant verkar högst sannolikt. Och så roligt vi skulle ha på vägen och så mycket bra motion vi skulle få.

En åtgärd av det här slaget skulle göra skillnad i ett samhälle, bidra stort till att göra det enkelt istället för svårt eller omöjligt att bo på landsbygden. Ett sammanhängande cykelvägnät borde alltså vara en prioriterad fråga för våra beslutsfattare, egentligen något helt okontroversiellt som vi alla borde kunna enas om. Särskilt i dessa tider när energieffektivitet är viktigare än någonsin.

Lisa Sigfridsson
Bärfendal

070-3010519

Hej Munkedals Kommun

Mitt namn är Sandra Tordebring och jag skulle vilja lämna in ett medborgarförslag. Det är en uppdaterad version av mitt medborgarförslag som jag skickade in för ca 2 år sedan (Dnr: KS 2020-310).

För ca 2 år sedan skickade jag in ett medborgarförslag med en önskan om en lekplats på Torreby i Munkedal. Ärendet lades ner pga av bristande ekonomi. Men vi ger inte upp vår önskan då efterfrågan om en lekplats i detta område bara ökar i samband med att fler barnfamiljer har flyttat hit och området växer. När jag själv var liten bodde många av mina kompisar här ute, vi sakade redan då en lekplats att gå till. Man märker av att det börjar ske ett generations skifte här ute på Torreby och det nybyggda området på Fjärlevfjordsvägen bara växer vilket är superkul!

Jag har varit i kontakt med ett flertal barnfamiljer runt om i området och vi alla delar saknaden av en lekplats, en plats där våra barn kan leka och vi föräldrar kan socialisera oss.

Jag är dåligt insatt i hur vida kommunens möjligheter med ägande av mark ser ut. Mellan första och andra gatan på Sjöritz finns det en liten gräsyta med en genomrutten gungbräda och några bänkar som dock verkar ligga på kyrkans mark. På fjärlevfjordsområdet finns det idag en liten fotbollsplan som jag tror tillhör samfällighetens ägor men här finns det en större yta för en tänkbar plats för lekplats. Om någon från kommunen skulle vilja komma ut och kolla på olika möjligheter för plats av lekplats så är jag behjälplig med att visa er runt i området.

Som sagt så saknas det verkligen en samlingspunkt på Torreby där vi utvecklar/ främjar våra barns fysiska aktivitet, sociala nätverk och gör området ännu mer attraktivt att bo på för både stora som små.

Tar tacksamt emot fler tips på vad jag kan göra för att öka våra chanser till en lekplats. Jag har redan skickat ut information om hur man skickar in ett medborgarförslag till de jag känner i området.

Önskar ett diarienummer för att kunna följa ärendet.

Personer som står bakom medborgarförslag "Lekplats på Torreby"

1. Sandra Tordebring
2. Josefin Ericson
3. Anton Zetterman
4. Kim Isaksson
5. Kristin Wahman
6. Robin Zetterman
7. Pernilla Mannerek
8. Ingemar Svensson
9. Camilla Lind
10. Patrik Wilhelmsson
11. Freja Koch
12. Fredrik Heed
13. Ida Alfredsson
14. Carl-Fredrik Ahnsberg
15. Per Lannebro
16. Håkan Wikemar
17. Peter Berggren
18. Thea Grind
19. Simon Wilhelmsson
20. Sofia Olsson
21. Linda Tordebring
22. Frida Tordebring
23. Hugo Wilhelmsson
24. Anita Wilhelmsson
25. Oscar Wilhelmsson
26. Charlotta Wilhelmsson
27. Niklas Nilsson
28. Sandra Karlsson
29. Johanna Espenkrona
30. Sofia Hafström Magnéus
31. Yvonne Tordebring
32. Klas Bergqvist
33. Susanne Zetterman
34. Hasse Zetterman
35. Jonna Johansson
36. Anders Bryngelsson
37. Henrik Carlsson

2022-11-28

Motion till kommunfullmäktige Munkedal

Ny beräkningsmodell för politikerarvoden i Munkedals kommun

Vi står inför förmodad inflation på uppemot 10% och som alltid i liknande lägen höjs röster för att Sveriges lönearbetare skall ta ansvar. Detta förväntas lönearbetarna göra genom att inte kräva en löneutveckling som når upp till den förväntade inflationen, då detta förmodas driva på den ytterligare.

Samtidigt ser vi exempel på folkvalda politiker i Sverige som har som första prioritet direkt efter valet att besluta om höjda arvoden för sig själva.

Detta anser vi i Vänsterpartiet inte bara vara osmakligt, utan även en form av maktmissbruk.

Vidare hör vi i samtal med invånare i kommunen allt som oftast ett mått av politikerförakt och uttryck för en uppfattning att vi politiker skor oss på invånarens och anställdas bekostnad. Detta kan ställas mot att vi har svårigheter att rekrytera, och behålla, personal i kommunens kärnverksamheter.

För att det upplevda avståndet mellan invånare och ledande politiker i kommunen inte skall öka och för att anställda i kommunen tydligare ska känna den uppskattning de förtjänar föreslår

Vänsterpartiet Munkedal:

- Att kommunfullmäktige ger i uppdrag åt kommunstyrelsen att presentera förslag på beräkningsmodell för politikerarvoden i Munkedals kommun som utgår från medianlönen för löntagare i kommunal verksamhet i Munkedals kommun. Föreslås en faktor på 1,75, eller vad som kan anses rimligt av en majoritet i fullmäktige.
- Att kommunfullmäktige fryser arvoden i de kommunala nämndernas presidier på den nivå de ligger den 28 november 2022 i väntan på att ovan nämnda förslag har presenterats för, och färdigbehandlats av, kommunfullmäktige.

Malin Svedjenäs
Gruppledare Vänsterpartiet Munkedal

Bjarne Fivelsdal
Ordförande Vänsterpartiet Munkedal

§ 189

Dnr 2021-000195

Mål och resursplan (MRP), budget 2023, plan 2024-2025 Munkedals kommun

Sammanfattning av ärendet

Mål- och resursplanen bygger på Moderaternas och Sverigedemokraternas prioriteringar i budget 2023 och planperioden 2024-2025 utifrån givna förutsättningar av fullmäktiges beslutade mål.

Förutsättningar 2023

På grund av rådande omständighet med hög inflation, som genererar en högre prisbild inom kommunens verksamheter, har följande förutsättningar reviderats efter kommunfullmäktiges beslut av Mål- och resursplan 2023, plan 2024-2025, 2022-06-27 §117, Dnr 2021-195.

Årets resultat

Årets resultat har reviderats från 2 % till 1 % och sänks därmed från 15,6 mnkr till 7,7 mnkr.

Skatter och bidrag

Trots att ingen revidering görs avseende invånarantalet om 10 580, bedöms skatteintäkterna öka från budget 2022 till 2023 med 32,1 mnkr i stället för som tidigare beslutat 30,2 mnkr.

Centrala avsättningar

Avsättning för prisuppräknings har reviderats från 2 % till 4,1% och höjs därmed från tidigare beslutade 3 mnkr till 6,5 mnkr.

De prognosticerade kostnaderna för det nya pensionsavtalet höjs ytterligare från tidigare beslutade 15 mnkr till 21,2 mnkr.

Avsättning till volymbuffert för att kompensera nämnderna vid demografiska förändringar justeras ned från 1 mnkr till 0,6 mnkr.

Investeringar och nyupplåning

2023 års investeringar revideras från 97,5 mnkr till 92,3 mnkr och för perioden 2023-2025 är planen en investeringsutgift om 450 mnkr mot tidigare beslutat 456 mnkr.

De kommande planerade investeringarna och eftersläp av investeringar samt ökade kostnader kopplat till inflationen kommer att innebära nyupplåning under 2023 på 80 mnkr, mot tidigare beslutade 46 mnkr. För hela budgetperioden 2023-2025 krävs 316 mnkr i nyupplåning. Enligt planen kommer kommunens låneskuld i slutet av planperioden 2025 vara 479 mnkr.

Kostnader för räntor prognosticeras upp i jämförelse med föregående beslut med 1 mnkr till följd av ökad upplåning samt ökade räntor.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-10-28

Mål och Resursplan (MRP) budget 2023 plan 24-25 för beslut nya KF nov

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att fastställa nämndernas budgetramar för 2023, med plan för 2024-2025 enligt förslaget.

- Kommunfullmäktige beslutar fastställa skattesatsen för 2023 till 23,38 kr enligt förslaget.
- Kommunfullmäktige beslutar fastställa centrala avsättningar enligt förslaget till budget 2023.
- Kommunfullmäktige beslutar fastställa investeringsramen för 2023 till 92,3 mnkr. Samtliga investeringsprojekten redovisas i MRP.
- Kommunfullmäktige beslutar att fastställa en låneram för nyupplåning för investeringar under 2023 på 80 mnkr.
- Kommunfullmäktige beslutar att kommunstyrelsen har rätt att omsätta lån, dvs. låna upp belopp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning.
- Kommunfullmäktige beslutar att fastställa Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän budgetförslag om medlemsavgift drift, pensioner, avsättningar till 12,4 mnkr år 2023.
- Kommunfullmäktige beslutar att fastställa Miljönämndens budgetförslag på 1,8 mnkr i Budget 2023 utifrån från samverkande kommunernas förslag
- Kommunfullmäktige beslutar att fastställa IT-samverkans budgetförslag på 2,8 mnkr i Budget 2023 utifrån från samverkande kommunernas förslag
- Kommunfullmäktige beslutar att fastställa lönesamverkans budgetförslag på 3,6 mnkr i Budget 2023.

Yrkande

Mathias Johansson (SD), Martin Svenberg Rödin (M), Louise Skaarnes (SD), Thomas Högberg (L):

Bifall till förvaltningens förslag.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att fastställa nämndernas budgetramar för 2023, med plan för 2024–2025 enligt förslaget.

- Kommunfullmäktige beslutar fastställa skattesatsen för 2023 till 23,38 kr enligt förslaget.
- Kommunfullmäktige beslutar fastställa centrala avsättningar enligt förslaget till budget 2023.
- Kommunfullmäktige beslutar fastställa investeringsramen för 2023 till 92,3 mnkr. Samtliga investeringsprojekten redovisas i MRP.
- Kommunfullmäktige beslutar att fastställa en låneram för nyupplåning för investeringar under 2023 på 80 mnkr.
- Kommunfullmäktige beslutar att kommunstyrelsen har rätt att omsätta lån, dvs. låna upp belopp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning.
- Kommunfullmäktige beslutar att fastställa Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän budgetförslag om medlemsavgift drift, pensioner, avsättningar till 12,4 mnkr år 2023.
- Kommunfullmäktige beslutar att fastställa Miljönämndens budgetförslag på 1,8 mnkr i Budget 2023 utifrån från samverkande kommunernas förslag
- Kommunfullmäktige beslutar att fastställa IT-samverkans budgetförslag på 2,8 mnkr i Budget 2023 utifrån från samverkande kommunernas förslag
- Kommunfullmäktige beslutar att fastställa lönesamverkans budgetförslag på 3,6 mnkr i Budget 2023.

Reservation/Protokollsanteckning

S-gruppen deltar ej i beslut (Liza Kettil, Jenny Jansson, Rolf Berg och Pia Hässlebräcke).

Jan Hognert (M) deltar ej i beslut.

Diarienummer: 2021-000195

Datum: 2022-11-11

TJÄNSTESKRIVELSE

Lars-Erik Hansson
Ekonomichef
Ekonomiavdelningen

Mål och resursplan (MRP), budget 2023, plan 2024-2025 Munkedals kommun

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att fastställa nämndernas budgetramar för 2023, med plan för 2024-2025 enligt förslaget.

Kommunfullmäktige beslutar fastställa skattesatsen för 2023 till 23,38 kr enligt förslaget.

Kommunfullmäktige beslutar fastställa centrala avsättningar enligt förslaget till budget 2023.

Kommunfullmäktige beslutar fastställa investeringsramen för 2023 till 92,3 mnkr. Samtliga investeringsprojekten redovisas i MRP.

Kommunfullmäktige beslutar att fastställa en låneram för nyupplåning för investeringar under 2023 på 80 mnkr.

Kommunfullmäktige beslutar att kommunstyrelsen har rätt att omsätta lån, dvs. låna upp belopp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning.

Kommunfullmäktige beslutar att fastställa Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän budgetförslag om medlemsavgift drift, pensioner, avsättningar till 12,4 mnkr år 2023.

Kommunfullmäktige beslutar att fastställa Miljönämndens budgetförslag på 1,8 mnkr i Budget 2023 utifrån från samverkande kommunernas förslag

Kommunfullmäktige beslutar att fastställa IT-samverkans budgetförslag på 2,8 mnkr i Budget 2023 utifrån från samverkande kommunernas förslag

Kommunfullmäktige beslutar att fastställa lönesamverkans budgetförslag på 3,6 mnkr i Budget 2023.

Sammanfattning

Mål- och resursplanen bygger på Sverigedemokraternas, Moderaternas och Kristdemokraternas prioriteringar i budget 2023 och planperioden 2024-2025 utifrån givna förutsättningar av fullmäktiges beslutade mål.

Förutsättningar 2023

På grund av rådande omständighet med hög inflation, som genererar en högre prisbild inom kommunens verksamheter, har följande förutsättningar reviderats efter kommunfullmäktiges beslut av Mål- och resursplan 2023, plan 2024-2025, 2022-06-27 §117, Dnr 2021-195.

Årets resultat

Årets resultat har reviderats från 2 % till 1 % och sänks därmed från 15,6 mnkr till 7,7 mnkr.

Skatter och bidrag

Trots att ingen revidering görs avseende invånarantalet om 10 580, bedöms skatteintäkterna öka från budget 2022 till 2023 med 32,1 mnkr i stället för som tidigare beslutat 30,2 mnkr.

Centrala avsättningar

Avsättning för prisuppräknings har reviderats från 2 % till 4,1% och höjs därmed från tidigare beslutade 3 mnkr till 6,5 mnkr.

De prognosticerade kostnaderna för det nya pensionsavtalet höjs ytterligare från tidigare beslutade 15 mnkr till 21,2 mnkr.

Avsättning till volymbuffert för att kompensera nämnderna vid demografiska förändringar justeras ned från 1 mnkr till 0,6 mnkr.

Investeringar och nyupplåning

2023 års investeringar revideras från 97,5 mnkr till 92,3 mnkr och för perioden 2023-2025 är planen en investeringsutgift om 450 mnkr mot tidigare beslutat 456 mnkr.

De kommande planerade investeringarna och eftersläp av investeringar samt ökade kostnader kopplat till inflationen kommer att innebära nyupplåning under 2023 på 80 mnkr, mot tidigare beslutade 46 mnkr. För hela budgetperioden 2023-2025 krävs 316 mnkr i nyupplåning. Enligt planen kommer kommunens låneskuld i slutet av planperioden 2025 vara 479 mnkr.

Kostnader för räntor prognosticeras upp i jämförelse med föregående beslut med 1 mnkr till följd av ökad upplåning samt ökade räntor.

Övrigt

Den inledande texten från dåvarande Kommunstyrelsens ordförande, Kristoffer Rungberg, har bytts ut mot nya ordförandes, Louise Skaarnes, text.

Den ekonomiska driframen för Kultur- och fritidsnämnden har reviderats och föreslås minska med 150 tkr. Minskningen innebär att anslaget för Medborgarbudget ändras från 250 tkr till 100 tkr.

Den ekonomiska driframen för Samhällsbyggnadsnämnden har reviderats och föreslås öka med 150 tkr för att permanenta tidigare fruktprojekt för elevers ökade måluppfyllelse.

Nämndernas prioriteringar inför 2023 har justerats med följande text:

Kommunstyrelsen: Den kommunala förvaltningen ska effektiviseras där så är möjligt. Verksamheterna ska utvecklas med hjälp av digitalisering och automatisering för att frigöra resurser till kärnverksamheten. Förvaltningen ska arbeta med att långsiktigt göra Munkedal till ett nav för aktiviteter, friluftsliv & motion och ska arbeta med att marknadsföra Munkedals kommun utanför kommungränsen för att öka intresset för kommunen för inflyttning, etablering och turism.

Kultur- och fritidsnämnden: Vi ska stödja föreningar som engagerar sig för ungdomar i riskzon för kriminalitet och utanförskap. Nämnden ska verka för att bryta den ofrivilliga ensamheten för unga, ensamstående och äldre. Vi ska arbeta med att marknadsföra Munkedal som aktivitetsmål i samarbete med privata aktörer m.fl. inom och utanför kommunen.

Barn- och utbildningsnämnden: Att vara en attraktiv kommun och arbetsgivare är av stor vikt för att underlätta rekrytering. Arbetet med den antagna planen för förbättrad måluppfyllelse skall fortfarande vara prioriterat. I förskolan skall på sikt antalet barn per avdelning minska till 17. Det är av prioritet att lösa skolfrågan så att undervisning kan ske på ett ändamålsenligt sätt. Det är av vikt för skolan att arbeta för mer rörelse och aktivitet samt verka för en lugn och trygg studiemiljö. Förvaltningen ska arbeta aktivt med drogförebyggande åtgärder i skolan och verka för att polisen ska genomföra regelbundna sökningar med hund i skolorna efter droger. Anställda inom skolan ska behärska det svenska språket.

Välfärdsnämnden: Under rubriken Kompetens och personalförsörjning; Anställda inom vård och omsorg i kontakt med vårdtagare ska behärska svenska språket. Detta är av synnerlig vikt inom äldreomsorgen där både ålder och eventuella sjukdomar kan innebära högre krav på att kunna förstå och göra sig förstådd. Kunskapsprov ska genomföras fysiskt på plats hos arbetsgivaren innan anställning. Språksatsning för de som har anställning i kommunen men som behöver stärka språkkunskaperna.

Under rubrik Vuxna, försörjningsstöd, arbetsmarknad och integration har sista stycket justerats med följande text: Den som uppbär ekonomiskt stöd från det allmänna, men som samtidigt är arbetsför, ska delta i antingen studier, arbetsmarknadsinsatser eller andra av kommunen anvisade uppgifter. Kommunen ska säkerställa att utlandsfödda oavsett kön deltar i integrationsprogram så att de snabbare kan bli en del av samhället.

Samhällsbyggnadsnämnden: Vi ska arbeta med att effektivisera handläggningstider för tillstånd, exempelvis vid nybyggnation med syfte att korta handläggningstiderna. Förvaltningen ska se över hyresnivån för lokaler som kommunen hyr ut.

Det är av vikt att verka för ökat användande av lokalt producerade produkter inom kommunal verksamhet samt att permanent införa frukt som mellanmål i skolan.

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Se konsekvenser beskrivna ovan.

Hållbar utveckling – Social dimension

Förslaget innebär att verksamheten kan bedrivas i enlighet med fullmäktiges inriktningsmål med bäring på den sociala dimensionen

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Förslaget innebär att verksamheten kan bedrivas i enlighet med fullmäktiges inriktningsmål med bäring på den miljömässiga dimensionen

Facklig samverkan

Information och förhandling har skett i samverkan och konsekvenser beskrivits/informerats om i respektive nämnder

Ylva Morén
Kommundirektör
Kommunstyrelsens förvaltning

Beslutet skickas till:
Förvaltningschefer, Kommundirektör, Ekonomiavdelning, Personalavdelning
Nämnderna

Mål och resursplan Budget 2023, plan 2024–2025

Innehåll

Kommunstyrelsens ordförande	2
Sammandrag av Budget 2023	3
Det här vill vi uppnå	6
God ekonomisk hushållning	6
Vår Vision	6
Vår värdegrund	6
Kommunfullmäktiges inriktningsmål för verksamhet.....	6
Årets verksamhetsmål och mått.....	6
Kommunfullmäktiges finansiella inriktningsmål	6
Årets finansiella resultatmål	6
Uppföljning av mål	7
Uppdrag av Fullmäktige	7
Utveckling nettokostnadsavvikelse	8
Våra förutsättningar.....	8
Planeringsförutsättningar och utmaningar	8
Ekonomiska förutsättningar.....	11
Samhällsekonomin	11
Prioriterade avsättningar budget 2023	14
Finansiell analys	15
Så ska vi arbeta för att nå våra mål.....	17
Kommunens styrmodell	17
Ekonomiprocessen	18
Organisation	19
Budget och plan för kommunen 2023–2025.....	20
Resultatbudget	20
Balansbudget	20
Driftbudget budget samt planår	21
Nämndernas budget.....	25
Kommunstyrelsen	25
Barn -och utbildningsnämnd.....	29
Välfärdsnämnd	33
Gemensam verksamhet med andra kommuner	41
Lönesamverkan	41
Miljönämnd	41
Övriga nämnder och förbund.....	42
Kommunfullmäktige	42
Kommunens revisorer.....	42
Överförmyndare	42
Valnämnd	42
Jävsnämnd	42
Räddningstjänsten mitt Bohuslän	42
Samordningsförbund Väst.....	43
Fyrbodals kommunalförbund	43
Tolkförmedling Väst	44
Kommunfullmäktiges protokoll	44

Kommunstyrelsens ordförande

Foto: Louise Skaarnes, Kommunstyrelsens ordförande

Den gångna mandatperioden har Moderaterna och Liberalerna styrt Munkedal med stöd av Sverigedemokraterna. Många saker har genomförts till gagn för alla som bor och verkar i Munkedal medans en del inte blivit genomfört av olika anledningar. Perioden har visat på vikten av att ha ett stabilt majoritetsstyre.

Vi har under åren som gått bl.a. investerat i, renoverat och byggt ut Centrumskolan, Hällevadsholms skola och Hedekas skola. Vi har påbörjat renovering och utbyggnad av Dingle förskola. Vi har också sänkt skatten vilket är ett steg i rätt riktning för att få en skattesats som är rimlig för invånarna i vår kommun.

Vi har precis som resten av världen varit drabbade av en pandemi som satte vårt samhälle på prov. Och som vi tog oss igenom den. Vård, skola, föreningar, företag och frivilliga slöt upp som aldrig förr och tog oss igenom pandemin på ett enastående sätt och vi ska alla känna oss stolta. Jag vill rikta ett stort tack till alla er som var med och bidrog!

Men pandemin hann inte mer än komma under kontroll innan det fruktansvärda kriget i Ukraina bröt ut. Även här visade många på en öppenhet och vilja att hjälpa till. Vi har under året även här i Munkedal fått känna av konsekvenserna då vi som en följd av kriget fått ökade el- och bränslekostnader, ökade räntekostnader och ibland svårigheter att få tag på olika varor. Konsekvenser som invånare, företag, föreningar och den kommunala verksamheten känt av.

Nu pekar allt på att vi går in i en lågkonjunktur och nya utmaningar väntar oss alla. Detta samtidigt som vi behöver göra satsningar på både skola och omsorg. Barnen som går på Bruksskolan och Munkedalskolan har för trånga och omoderna lokaler och det är av största vikt att lösa skolfrågan på ett bra sätt. Även frågan om äldreboendet behöver lösas på ett sätt som gör att våra gamla kan tas om hand på ett värdigt sätt och att personalen ska ha en bra arbetsmiljö.

En förutsättning för att vi ska kunna ta bra beslut och som är genomförbara är att vi har en rimlig förväntan och vision på befolkningstillväxten. Den målsättning som har legat till grund för utredningar har baserats på en för högt satt vision. Jag tror på Munkedal och att vårt läge med vacker natur, starkt föreningsliv, stark företagsanda och bra kommunikationer kommer locka till sig nya invånare. Men vi alla tre partier som nu kommer styra den kommande mandatperioden inser vikten av att ha en nyanserad målsättning. Vårt mål är därför att vi till 2040 ska bli 11 500 invånare. En befolkningsökning på nästan 1000 invånare på 17 år.

För att locka hit människor från andra kommuner som vill vara med och bidra till vår kommun och för att alla som redan bor i kommunen ska vilja stanna kvar, krävs det att vi förvaltar det vi har på ett ansvarsfullt sätt och att vi tar kloka beslut i alla delar inom kommunens ansvarsområden.

Jag är oerhört glad men är även ödmjuk över uppgiften att leda Munkedals kommun in i en ny mandatperiod med ett majoritetsstyre bestående av Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna. Tre partier med mycket kompetenta politiker som kommer göra sitt yttersta för att göra Munkedal till en bra kommun att bo, leva och verka i. En kommun man vill bo kvar i, flytta till och känna stolthet över.

Louise Skaarnes, Kommunstyrelsens ordförande

Sammandrag av Budget 2023

Inför varje budgetprocess antar Kommunfullmäktige planeringsförutsättningar vilka tillsammans med inriktnings- och verksamhetsmål samt nämndernas budgetförslag utgör grunden för kommunens Mål och resursplan, budget 2023.

God ekonomisk hushållning

Varje kommun ska anta mål för god ekonomisk hushållning. Dessa mål ska vara dels finansiella dels riktade mot verksamheten. Kommunfullmäktige har i riktlinjerna för god ekonomisk hushållning antagit långsiktiga finansiella mål (inriktningsmål) för att uppnå god ekonomisk hushållning för planeringsperioden 2020–2023. För kommande planperiod har tre finansiella inriktningsmål och fyra inriktningsmål för verksamheten antagits. Samtliga mål följs upp i samband med delårs- och årsbokslut.

Årets finansiella mål

Utifrån de finansiella inriktningsmålen är det avsatt medel för att uppnå de finansiella resultatmålen för budgetåret 2023.

1. Årets resultat

skall uppgå till minst 1,0 procent av skatteintäkter och bidrag

2. Investeringsmål

självfinansieringsgrad av reinvesteringar ska minst uppgå 108 procent*

3. Skuldsättning

under 2023 ska överskott och intäkter av engångskaraktär användas till att amortera på låneskulden.

*Det långsiktiga målet är att egenfinansiera kommunens reinvesteringar under 2020–2023.

Mål för verksamheten

Kommunfullmäktige har fyra inriktningsmål för perioden 2020–2023. Varje nämnd ska konkretisera dessa inriktningsmål i verksamhetsmål samt med tillhörande mätbara mått som ska beslutas senast i juni månad i respektive nämnd. Utöver inriktningsmålen har kommunfullmäktige även utfärdat uppdrag riktade till Valfördsnämnden.

Uppdrag

- ✓ Kommunfullmäktige beslutar att den långsiktiga målsättningen är att Individ-och familjeomsorgen nettokostnadsavvikelse i mnkr ska vara i nivå med liknande kommuner inom individ- och familjeomsorg.
- ✓ Kommunfullmäktige beslutar att ge kommun-direktör i uppdrag att utreda vilka verksamhetsförändringar som behöver göras för att äldreomsorgens kostnader ska minska till samma kostnadsnivå som gäller för liknande kommuner inom äldreomsorg. Verksamhetsförändringarna ska genomföras inom under åren 2020–2024.

Skattesats

I budget för 2023 föreslås en skattesats på 23,38 kr.

Skatteintäkter

Det kommunala skatteunderlaget beräknas kommande år öka snabbare än i föregående prognoser, vilket främst beror på högre pris- och löneökningar. I reala termer är dock skatteunderlags-tillväxten låg ur ett historiskt perspektiv. Detta gäller även i förhållande till den demografiska utvecklingen.

Invånarantalet i Munkedal bedöms uppgå till 10 580 inför budget 2023 vilket är en minskning med 50 invånare jämfört med budget 2022. I april 2022 låg invånarantalet på 10 577. Under 2023 förväntas intäkterna öka med 32 mnkr i jämförelse mot budget 2022.

Budgeterat resultat på 1,0 procent

Till resultatet budget 2023 är 7,7 mnkr avsatt, motsvarande 1,0 procent av skatter och generella bidrag. Kommunen frångår därmed Kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning. Det långsiktiga finansiella målet för planeringsperioden 2020–2023 kommer dock uppfyllas då det genomsnittliga resultatet planeras bli 2,9 procent av skatter och bidrag.

År (mnkr)	Utfall 2020	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2023	Totalt 2020–2023
Årets resultat av skatt och statsbidrag %	4,1%	4,7%	2,0%	1,0	2,9 %

Centrala avsättningar

Centrala avsättningar är gjorda enligt nedan. Avsättning har skett för -lön, -pris, -kapitalkostnader samt gjorda prioriteringar samt effektiviseringar.

Beräkning avsättningar	
År	2023
Skatter och bidrag (SKR) förändring inkl. minskat invånarantal med 50 invånare	32,11
Summa ökade intäkter	32,11
Budgeterat resultat, 1,0 %	7,87
Avsättning för löneökningar, prisuppräknings	-21,6
Avsättning för kapitalkostnader inkl. räntor	-5,5
Volymbudget	-0,6
Nytt pensionsavtal	-21,2
Uttag ur överskotts-fonden	5,48
Utökning ramar nämnder	-2,0
Återtag tillfälliga ramar nämnder	3,5
Effektivisering nämnder	2,0
Ökade kostnader	-32,11
Överskott mellan intäkter och kostnader	0

Ekonomiska ramar nämnder

Med utgångspunkt från planeringsförutsättningar samt antagna mål och tidigare beslut, beräknas ramar fram. Efter årets avsättningar har nämnderna fått förslag på preliminära ramar.

Nämnderna har under maj månad konsekvensbeskrivit föreslagna ramar.

Anslaget för Medborgarbudget minskas med 150 tkr till 100 tkr för Kultur-och fritidsnämnden.

Samhällsbyggnadsnämndens ram utökas med 150 tkr för att permanenta tidigare fruktprojekt för elevers ökade målpuppfyllelse.

För budget 2023 minskas ramen totalt med 3 mnkr för nämnderna. Medel är centralt avsatt för löneökningar, prisuppräknig samt kapitalkostnader som kompenseras ut till nämnderna under året.

Förändring av ramar för nämnder	2023
Demografi, fler äldre hemtjänsten, preliminär prognos	0,84
Projekt Heltidsresan (ansvaret tas över av KS)	-0,40
Välståndens uppdrag sänka nettokostnaderna (effektiviseringskrav)	-2,00
Summa Välfärd	-1,56
Demografi, färre barn/elever, preliminär prognos	-1,00
Evakueringskostnader Dingle fsk, tillfälligt anslag tillbaka	-2,60
Summa Barn och utbildning	-3,60
Medborgarbudget	0,10
Driftkostnad helår Bollhall, 4 månader	0,20
Summa Kultur och fritid	0,30
Strömstadsvägen (Vf går ur hyresavtal dec 2022)	-0,59
Permanent fruktprojekt	0,15
Summa Samhällsbyggnad	-0,44
Indexuppräknig förbund, SML och bolag	0,60
Införande av nytt lönesystem	0,60
Projekt Heltidsresan (ansvaret tas över av KS)	0,40
Översiktsplan 2040	1,00
Summa Kommunstyrelsen	2,60
Valnämnd (val) tillfälligt anslag tillbaka	-0,30
Summa Övriga nämnder	-0,30
Summa totalt förändrade ramar	-3,0

Driftkostnad, ekonomisk ram

Nämndernas ramar, mnkr		
År	Budget 2023	Förändring 2022-2023
Kommunstyrelsen (KS)	60,0	2,6
Samhällsbyggnadsnämnd (SBN)	33,2	-0,4
Välståndsnämnd (VFN)	285,7	-1,6
Barn- och utbildningsnämnd (BUN)	311,3	-3,6
Kultur och fritidsnämnd (KFN)	20,7	0,3
Jävsnämnd (JN)	0,06	0
Kommunfullmäktige (KF)	1,3	0
Revisionen	0,9	0
Överförmyndarnämnd (ÖF)	1,2	0
Valnämnd	0	-0,3
Summa	714,3	-3,0

Investeringar

Årets sammanställning innebär att den totala investeringsvolymen för 2023 uppgår till 92,3 mnkr, varav 46 mnkr klassas som reinvestering. Det innebär en planerad självfinansiering av reinvesteringar om 95 procent. För perioden 2023-2025 är planen en investeringsutgift om 450 mnkr.

Om utfallet för reinvesteringar blir som budgeterat, 46 mnkr, kommer självfinansiering av reinvesteringar uppgå till 95 procent 2023 och 79 procent för planperioden 2020-2023 och målet om minst 100 procent kommer inte uppnås. Anledningen är 2023 års budgeterade resultat om 1,0 % samt den höga reinvesteringnivån under planperioden.

Självfinansieringsmål 2023	Budget 2023
Självfinansiering av reinvesteringar	108 %

Investeringsplan, mnkr	Budget	Plan	Plan
	2023	2024	2025
Kommunstyrelsen	2,9	1,75	1,75
Samhällsbyggnadsnämnd	85,2	141,8	203,1
Välståndsnämnd	1,3	1,3	1,3
Barn och Utbildningsnämnd	2,6	4,6	1,6
Kultur och fritidsnämnd	0,3	0,3	0,3
Summa Kommun	92,3	149,8	208,0

Låneskulden ökar

De kommande planerade investeringarna och eftersläp av investeringar samt ökade kostnader kopplat till inflationen kommer att innebära nyupplåning under 2023 på 80 mnkr. För hela budgetperioden 2023-2025 krävs 316 mnkr i nyupplåning. Enligt planen kommer kommunens låneskuld i slutet av planperioden 2025 vara 479 mnkr.

Översikt över verksamhetens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Budgeterad folkmängd				10 550	10 630	10 580	10 650	10 674
Folkmängd 31 dec, året innan	10 503	10 513	10 582	10 588	10 582			
Kommunal skattesats, procent	23:63	23:63	23:63	23:63	23:38	23:38	23:38	23:38
Verksamhetens intäkter	164	160	153	147	142	142	143	144
Verksamhetens kostnader	-779	-790	-803	-833	-870,1	-878	-895	-914
<i>Varav avskrivningar</i>	-22	-24	-24	-26	-29	-36	-41	-47
Årets resultat	12	29	29	35	16,2	7,7	16	17
Balanskravsresultat	12	21	28					
Soliditet, procent	44	45	53	55	52,8	47,6	43,8	39
Soliditet inkl. ansv.förb., procent	13	16	23	27	28,1	24,8	23,9	22,5
Investeringar (netto)	28	57	79	82	138	92	150	208
Självfinansieringsgrad, procent	143	93	67	74	32	47	38	31
Självfinansieringsgrad reinvesteringar, procent	349	114	77	102	56	108	98	163
Långfristig låneskuld	191	193	112	110	163	243	335	479
Antal anställda	1 048	1 015	984	975				

C

Det här vill vi uppnå

God ekonomisk hushållning

Målstyrningskedjan utgår ifrån kommunens vision samt programförklaring. Med detta som grund beslutar Kommunfullmäktige om inriktningsmål för verksamhet och finans.

De finansiella målen fastställs i riktlinjerna för god ekonomisk hushållning. Verksamhetens inriktningsmål fastställs inför varje ny planeringsperiod och beslutas i budgeten.

Ekonomisk hushållning kan definieras som att hushålla i tiden och över tiden. Det vill säga att väga ekonomi mot verksamhet på kort sikt, samt att väga verksamhetens behov nu och mot verksamhetens behov på längre sikt. Om man under ett år förbrukar mer pengar än man får in innebär det att det blir kommande år, eller kommande generationer som måste betala för denna överkonsumtion.

Begreppet har både ett *verksamhetsperspektiv* och ett *finansiellt perspektiv*. Kravet på god ekonomisk hushållning grundar sig på att kommunens ekonomi ska ha förutsättningar för att klara av befolkningens behov både nu och i framtiden.

Vår Vision

Visionen beskriver ett önskat framtida tillstånd för Munkedals kommun.

Munkedal – mer av livet. En hållbart växande kommun med engagerade invånare. Här tar vi oss an framtidens utmaningar tillsammans!

Vår värdegrund

Vår värdegrund beskriver det förhållningssätt som alla medarbetare och politiker bär med sig och lever efter i sitt dagliga arbete. Den fungerar som en kompass för hur vi ska utföra vårt arbete. Värdegrunden är gemensam för alla verksamheter och bidrar till att stärka Munkedals kommun.

All kommunal verksamhet i Munkedals kommun skall utgå ifrån alla människors lika värde

Vårt uppdrag är att möta alla med respekt och eftertanke, stödja människors strävan efter ett gott och tryggt liv, göra det mesta möjliga nytta för våra brukare, arbeta för öppenhet, mångfald och tolerans, att samarbeta för att nå goda resultat. Detta gör vi genom att ha god etik vid möten, att alla människor vill och kan ta ansvar för sina liv, alltid söka lösningar som stöder och utvecklar invånare och verksamheter, visa respekt för varandras arbete och underlätta för varandra.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål för verksamhet

Kommunfullmäktige har beslutat om fyra inriktningsmål för verksamheten för att uppnå god ekonomisk hushållning. Till varje inriktningsmål kopplas verksamhetsmål. Varje nämnd ska fördela resurser samt föreslå verksamhetsmål inom de ekonomiska ramarna. Inriktningsmålen gäller för planeringsperioden 2020–2023.

1. Alla ska vara anställningsbara
2. Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen
3. Alla ska känna sig trygga i att få det stöd som behövs utifrån behov
4. Munkedal ska bidra till minskad klimatpåverkan

Årets verksamhetsmål och mått

Nämnderna tar fram ettåriga verksamhetsmål utifrån Kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål. Till varje mål kopplas ett antal mått. Redovisning av verksamhetsmål och mått finns under respektive nämnd.

Under hösten kommer verksamheten bryta ner verksamhetsmålen till verksamhetsplaner som nämnderna antar i december.

Kommunfullmäktiges finansiella inriktningsmål

De finansiella inriktningsmålen ses över vart fjärde år i samband med val. Kommunfullmäktige antog 2018-11-29 §111 de gällande målen för planperioden 2020–2023 som finns i kommunens riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

1. **Resultatmål** - Det genomsnittliga resultatet under planperioden, i förhållande till skatter och bidrag, ska lägst uppgå till 2 procent.
2. **Investeringsmål** - Självfinansieringsgraden av reinvesteringar ska minst uppgå till 100 procent, i genomsnitt under planperioden.
3. **Skuldsättning** - Överskott och intäkter av engångskaraktär ska i första hand användas till att minska kommunens skuldsättningsgrad.

Årets finansiella resultatmål

Utifrån Kommunfullmäktige antagna planeringsförutsättningar och de finansiella inriktningsmålen har finansiella resultatmål tagits fram för budget 2023.

1. **Årets resultat** - skall uppgå till minst 1,0 % av skatteintäkter och bidrag (7,7 mnkr)
2. **Investeringsmål** - självfinansieringsgrad av reinvesteringar ska minst uppgå till 108%

3. **Skuldsättning** – under 2023 ska överskott och intäkter av engångskaraktär ska användas till att amortera på låneskulden.

*Det långsiktiga målet är att egenfinansiera kommunens reinvesteringar 2020–2023

Uppföljning av mål

Uppföljning av mål för god ekonomisk hushållning sker i delårsrapporter och årsredovisning.

Avstämning ska genomföras inför den årliga budgetprocessen och uppföljning/analys sker i bokslut samt vid planperiodens slut.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att Munkedals kommun har god ekonomisk hushållning. Kommunstyrelsen gör en samlad bedömning huruvida god ekonomisk hushållning har uppnåtts. För att kommunstyrelsen ska kunna göra denna bedömning har kommunfullmäktige angett en lägsta nivå av måluppfyllelse.

Enligt kommunfullmäktiges riktlinjer krävs för att under räkenskapsåret ha uppnått god ekonomisk hushållning att:

- Samtliga finansiella mål har uppnåtts under räkenskapsåret.
- En övervägande del av verksamhetsmålen har uppfyllts under året eller utvecklats i en positiv riktning i förhållande till målformuleringen.

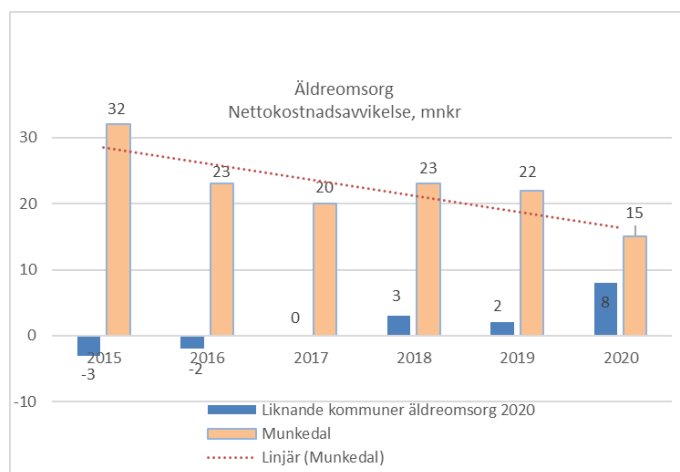
Uppdrag av Fullmäktige

Kommunfullmäktige beslutade i samband med mål- och resursbudget 2019 uppdrag till kommundirektör/ekonomiavdelning. I kommande budgethandlingar kommer uppföljning ske för att följa Valfärdsnämndens arbete att nå de mål fullmäktige beslutat.

1. Gällande uppdrag inom äldreomsorgen ska Valfärdsnämnden påbörja verksamhetsförändringar som kan leda till lägre kostnadsnivå än idag i budget 2023 och kommande planer fram till 2024. Årligen kommer uppföljning ske av äldreomsorgen genom kostnadsjämförelser mot jämförbara kommuner och över tid för att kunna mäta att verksamhetsförändringarna ger effekt på kostnaderna.
2. Gällande uppdrag inom individ och familjeomsorgen ska Valfärdsnämnden arbeta med den långsiktiga målsättningen att sänka kostnaderna och vara i nivå med liknande kommuner gällande nettokostnadsavvikelsen. Årligen kommer uppföljning ske av individ och familjeomsorgen genom kostnadsjämförelser mot jämförbara kommuner och över tid för att kunna mäta att verksamhetsförändringarna ger effekt på kostnaderna.

Uppföljning av uppdrag

Nyckeltal Äldreomsorg, mnkr

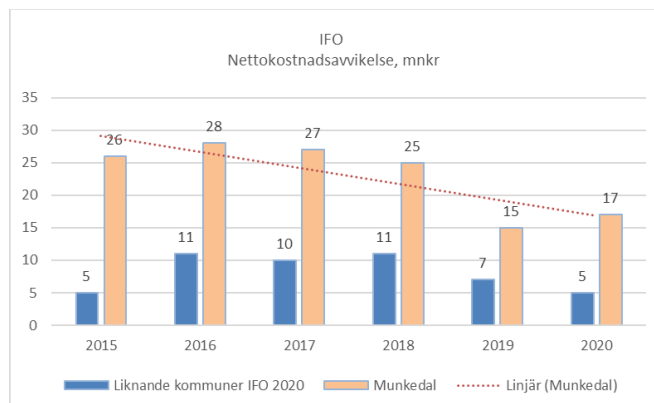
Källa. Kolada.se, SCB räkenskapsammandrag

Äldreomsorgens nettokostnadsavvikelse visar att Munkedal är 7 mnkr dyrare jämfört med liknande kommuner 2020. Nettokostnaden inom Äldreomsorg innehåller all verksamhet inom äldreomsorg.

Liknande kommuner inom äldreomsorgen 2020 är: Askersund, Hjo, Markaryd, Nora, Smedjebacken, Tidaholm och Töreboda.

Siffor för nettokostnadsavvikelsen Äldreomsorg 2021 är ännu inte publicerade i Kolada.

Nyckeltal individ och familjeomsorg, mnkr

Individ- och familjeomsorgens nettokostnadsavvikelse visar att Munkedal är 12 mnkr dyrare jämfört med liknande kommuner 2020.

Liknande kommuner inom IFO 2020 är: Lilla Edet, Nora, Strömsund, Svenljunga, Sävsjö, Tibro och Ånge. Den verksamhet som sticker ut inom IFO med högre kostnader är det främst barn och ungdomsvården inom familjehemsvården. Det som har ökat är det ekonomiska biståndet.

Siffor för nettokostnadsavvikelsen IFO 2021 är ännu inte publicerade i Kolada.

Utveckling nettokostnadsavvikelse

Nettokostnadsavvikelse mnkr	2017	2018	2019	2020
Förskola Munkedal	-7	-6	-5	-3
Förskola liknande kommuner 2020	2	3	0	-1
Fritidshem Munkedal	0	-2	1	-2
Fritidshem liknande kommuner 2020	1	0	1	0
Grundskola Munkedal	-5	6	10	12
Grundskola liknande kommuner 2020	2	1	0	-2
Gymnasieskola Munkedal	-7	3	1	1
Gymnasieskola liknande kommuner 2020	2	1	1	1
Individ och familjeomsorgen Munkedal	27	25	15	17
Individ och familjeomsorgen liknande kommuner 2020	10	11	7	5
Äldreomsorg Munkedal	20	23	22	15
Äldreomsorg liknande kommuner 2020	4	5	2	1
Summa Munkedal, mnkr totalt	28	49	44	40
Summa liknande kommuner totalt	21	21	11	4
Avvikelse mellan Munkedal och liknande kommuner 2020 totalt	7	28	33	36

Nettokostnadsavvikelse indikerar vid positiva värden högre kostnadsläge än förväntat och negativa värden ett lägre kostnadsläge än förväntat.

Från och med 2019 beräknas nettokostnadsavvikelse på ett nytt sätt pga. förändringar i kostnadsutjämnningen. Detta påverkar jämförbarheten med tidigare år.

För Munkedals del indikerar nettokostnadsavvikelsen på 40 mnkr högre kostnader än förväntat 2020. Jämfört med liknande kommuner 2020 ligger kostnaderna över med 36 mnkr. Källa: Kolada, Sveriges kommuner och Regioner.

2021 års nettokostnadsavvikelse har ännu inte publicerats. 2020 års jämförelse har justerats med liknande kommuner 2020.

Våra förutsättningar

Planeringsförutsättningar och utmaningar

Lokala förhållanden allmänt

Befolkningsstrukturen i Munkedal mellan 2021–2022 har vi en något ökande andel äldre personer och populationen 19–64 år ökar under året beror på fler invånare flyttat in i Munkedal. Större minskning finns i de lägre åldrarna.

Under 2021 har en flyttundersökning genomförts. Den visar på att kommunens starka faktorer är Natur, boendekostnad, bra skola, trygghet. Det som är svagare är kopplat till Kultur o Nöje, Affärer/service och arbetsmarknad. Det är strategiskt viktigt för kommunen att använda detta som ett underlag för den fortsatta samhällsplaneringen.

Det kan konstateras att osäkerheten kring den ekonomiska utvecklingen är stor. Kommunens utmaningar är detsamma som gäller för Sveriges

kommuner överlag. Inflation, höjda räntor och svårigheter med kompetensförsörjning. Detta kombinerat med ökade behov inom äldreomsorgen främst knutet till ett ökat antal invånare över 80 år.

Kommunens investeringsplan visar även den på stora behov kommande år. Med de utmaningarna så är det viktigt att kommunen håller fast vid sitt ekonomiska resultatmål. En ekonomi i ordning ger oss en större handlingsfrihet att genomföra de nödvändiga investeringarna som behövs för att utveckla kommunen.

Om Munkedals kommun ska vara en attraktiv plats att bo på, krävs att det byggs olika former av boende i attraktiva lägen som kan locka personer att bosätta sig i kommunen.

Befolkningsutveckling och prognos

Befolkningsökningen från tidigare år har vänt och vi ser en minskning av invånarantalet till 10 577 invånare. Nedanstående tabell visar på utvecklingen för det senaste året. Åldersgrupperna som ökar är 16-19 år samt 80+. Större minskning hittar vi i de lägre åldrarna.

Antal invånare	apr 21	apr 22
0–5 år	618	594
6–15 år	1 234	1215
16–19 år	474	492
20–64 år	5 532	5513
65–79 år	1972	1953
80+	785	810
Totalt	10 615	10 577

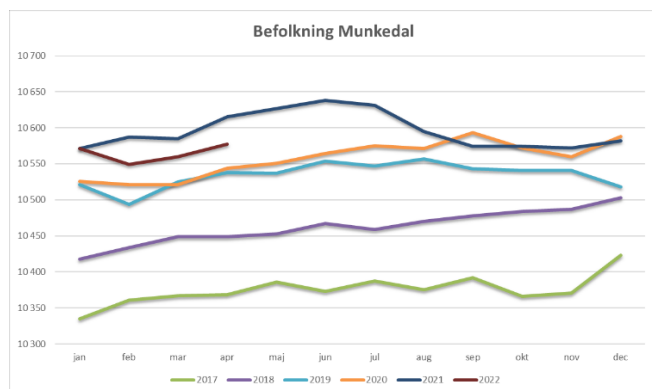
Källa: Hypergene befolkningsmodul från KIR

Födelsenettet är negativt och det beror på ökat antal som avlidit. Det är främst inrikes inflyttning som minskat under perioden jämfört med 2021-. Tabellen nedan visar en översikt över befolkningsförändringar under perioden.

Översikt	apr 21	apr 22
Befolkningsförändringar		
Födelseetal	26	30
Dödsfall	-29	-48
Summa födelsenetto	-3	-18
Inflyttning	196	169
Utflyttning	-169	-165
Summa inrikes flyttningsförändring	27	4
Invandring	15	10
Utvandring	-3	-4
Summa in- och utvandringsskillnad	12	6
Summa flyttningsförändring	39	10
Summa folkmängdsförändring	36	-8

Källa: Hypergene befolkningsmodul från KIR

Över tid per månad 2017-2022 KIR

Flera faktorer påverkar befolkningsutvecklingen. För att kommunen ska få högre befolkningsökning krävs fler bostäder och arbetstillfällen. Det finns planer för nya lägenheter vid Sohlbergs området med ca 100 lägenheter. Om nya industrietableringar blir verklighet kommer även det vara positivt för befolkningsutvecklingen.

SCB prognos fram till 2047

Kommunen beställer befolkningsprognoser från SCB. Vissa antaganden kan man som kommun själv simulera. För prognosen beställd 2022 har kommunen valt följande antagande: Fruktsamheten under prognosperioden antas följa utvecklingen i riket enligt SCB:s riksprognos med en nivå som ligger 10 procent högre än rikets, vilken är den genomsnittliga nivån 2016-2021. Inrikes inflyttning till kommuner enligt snittet för 2019-2021. Immigrationen baseras på utfallet 2018-2021. Standardiserade dödstal för kommunen jämfört med riket under åren 2012-2021.

Utflyttningen under prognosperioden har baserats på de observerade inrikes och utrikes utflyttningsriskerna för kommunen per ålder och kön under åren 2016-2021. Dessa har dock justerats ned med 4 procent och emigrationsriskerna med 15 procent under perioden eftersom det finns ett samband mellan immigration och utflyttning. Prognosen visar på att kommunens invånarantal når 11 000 invånare 2038 och 11 198 2047.

Bostadsförsörjning

Kommunen har i dagsläget för få nya bostäder vilket är en utmaning framöver. För Munkedals del är det viktigt att "flyttkedjan" fungerar dvs att äldre kan lämna sin villa för att flytta till en lägenhet i ett centralt läge och sälja villan till en ung familj. Bostadsbolaget har i dagsläget få lediga lägenheter. Ett stort bostadsprojekt pågår på Vadholmen och kan leda till över 100 nya lägenheter i ett attraktivt läge centralt i Munkedals tätort. Det finns lediga villatomter till försäljning i alla kommunens tätorter. Det kan bidra till en fortsatt inflyttning av barnfamiljer.

Arbetslöshet

Efter att pandemins restriktioner avvecklats har arbetsmarknaden utvecklats positivt. Inte minst inom de tidigare hårt drabbade sektorerna inom hotell och restaurang samt besöksnäring. Av statistiken framgår att arbetslösheten nu har gått ner jämfört med förra året. Det är nu viktigt att så många arbetslösa kan komma in på arbetsmarknaden och få en egen försörjning.

Arbetslösa inkl i program med aktivitetsstöd	apr 21	apr 22
Munkedal	6,3%	5,4%
Västra Götaland	7,7%	6,1%
Riket	8,2%	6,8%

Tabellen ovan beskriver öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, andel av den registerbaserade arbetskraften 16-64 år. Antalet öppet arbetslösa uppgår till 106 och det är en minskning med 15.

Arbetslösa inkl i program med aktivitetsstöd 18-24 år	apr 21	apr 22
Munkedal	11,3%	10,4%
Västra Götaland	9,8%	7,1%
Riket	10,5%	8,2%

Tabellen ovan visar öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, andel av den registerbaserade arbetskraften 18-24 år. Vi ser bara mindre förändringar jämfört med 2021. Antalet öppet arbetslösa uppgår till 14 i kommunen att jämföra med 12 2021.

Arbetslösa inkl i program med aktivitetsstöd, utrikesfödda	apr 21	apr 22
Munkedal	20,0%	16,0%
Västra Götaland	18,7%	15,7%
Riket	19,5%	17,0%

Tabellen ovan visar öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, andel av den registerbaserade arbetskraften 16-64 år (endast utrikesfödda). I Munkedal uppgår antalet öppet arbetslösa till 32 vilket är en liten minskning jämfört med 2021. Det är dock viktigt att kommunen fortsatt fokuserar sina insatser inom området så att fler av de utrikesfödda kommer i arbete.

Näringsliv och landsbygdsutveckling

Munkedals kommun har ett strategiskt läge som erbjuder närhet till både stad, kust och landsbygd för så väl boende, besökare som näringsliv. Kommunen tillhör en större arbetsmarknadsregion där Uddevalla, Vänersborg och Trollhättan ingår samt flera av kustkommunerna i norra Bohuslän.

Munkedals kommun är en pendlingskommun. Det betyder att många har valt att bosätta sig i kommunen av andra skäl än att arbetsplatsen finns där. Cirka 2 300 invånare pendlar dagligen till en anställning i en annan kommun. Det finns också en inpendling från andra kommuner och dagligen pendlar cirka 1 400 personer till kommunen. Vanligaste är pendling till och från Uddevalla kommun.

Som boendekommun har Munkedal ett varierat utbud med bland annat kustnära boende på Tungenäset eller naturnära boenden i Sörbygden för den som föredrar att bo på landsbygden. I kommunen finns centralorten Munkedal samt tre mindre orter, Dingle, Hällevadsholm och Hedekas. Här erbjuds grundläggande kommersiell service som post, kontanthantering, paketutlämning, apotek och andra ombudstjänster. Den goda servicen är möjlig tack vare att varje ort har dagligvarubutik och drivmedelsstation.

Näringslivet i Munkedals kommun är varierat med drygt 1 400 aktiva företag. Det största företaget i kommunen har drygt 300 anställda följt av nästa företag med drygt 100 anställda. En stark entreprenörsanda präglar näringslivet där 97% av företagen är små med färre än 50 anställda. De allra flesta företagen, 9 av 10 företag, har färre än 10 anställda. Under 2020 startades drygt 73 000 företag i Sverige och 56 av dessa i Munkedal. Kommunens nyföretagande, det vill säga nystartade företag per 1000 invånare, ligger på 9,4% vilket kan jämföras med 11,7% för riket.

Under året har marketaableringar blivit genomförda vilket ger totalt cirka 205 000 kvadratmeter ledig detaljplanerad verksamhetsmark som kommunen upplåter till försäljning.

Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimatet har visat på en nedgång för 2021, en signal om att arbetet behöver intensifieras. Enkätsvaren visar att företagen önskar att kommunen prioriterar bland annat förstärkta insatser mot brott och otrygghet, kortare handläggningstider, bättre samverkan mellan näringsliv och skola samt en förbättrad och fördjupad dialog mellan kommun och näringsliv.

Kompetensförsörjning

Munkedals kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare och en organisation att må bra i. För att få ett utgångsläge på fokusområdet attraktiv arbetsgivare och även se hur kommunen ligger i förhållande till andra kommuner, deltar kommunen i nyckeltalsindex attraktiv arbetsgivare via Nyckeltalsinstitutet.

Resultatet visar att kommunen har bra värden för lite övertid och lika chefskarriär, men behöver främst arbeta med kort- och långtidssjukfrånvaron samt öka andelen tillsvidareanställningar för att bli mer attraktiva. Utvecklingsområden finns inom områdena arbetsbelastning, stress, hälsa och återkoppling på utfört arbete.

HR-avdelningen har en samordnande roll och har tagit fram ett förslag till en kompetensstrategi och handlingsplan, som utgår ifrån SKR:s nio strategier för att öka den offentliga sektorns möjlighet att möta rekryteringsutmaningen.

Kommunen behöver fortsatt arbeta målinriktat för att hitta lösningar och strategier för att rekrytera och behålla personal inom till exempel välfärden och skola då det råder stor konkurrens.

Chefskap och medarbetarskap

Kompetenta chefer och delaktiga medarbetare är en förutsättning för att utveckla verksamheterna och möta framtidens utmaningar.

Kommunen har tagit fram chefs- och medarbetarplattform som har till syfte att tydliggöra vilka förväntningar och krav som ställs på medarbetare.

Chefer med ett nära och tydligt ledarskap leder till attraktiva och utvecklande arbetsplatser.

Hälsa och arbetsmiljö

Respektive chef ansvarar för att bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås. Psykisk ohälsa är enligt Försäkringskassan den största orsaken till sjukskrivning såväl i kommunen som i riket.

Kommuns chefer får kontinuerligt stöttning och kompetenshöjning i organisatorisk och social arbetsmiljö (OSA).

Kompetenshöjningen ger en grundläggande kunskap om roll, ansvar och metoder för att ett effektivt arbetsmiljöarbete ska kunna bedrivas på arbetsplatsen vilket gynnar hälsan i arbetslivet.

Ekonomiska förutsättningar

Sveriges kommuner och regioner (SKR) bedömning av den svenska konjunkturen i ekonomirapporten maj 2022.

Medan pandemin antas utgöra ett allt mindre ekonomiskt hinder för världsekonomin seglar nya utmaningar upp. Rysslands invasionskrig i Ukraina förvärrar utbuds- och logistikproblem för den globala handeln och spår på den redan höga inflationen. Trots hög inflation och stigande räntor fortgår återhämtningen efter pandemin i Sverige, även om BNP-tillväxten dämpas i år. Minskad smittspridning och en hög vaccinationstäckning har medfört borttagna restriktioner. Normaliseringen av samhället bedöms ge en fortsatt uppgång för sysselsättningen. Potentialen för högre sysselsättning begränsas dock av den växande gruppen arbetslösa med svag konkurrensförmåga. Bristen på arbetskraft med rätt kompetens är stor redan i nuläget och flera sektorer konkurrerar om samma individer. Att den höga energiprisinflationen definitivt har spridit sig till varu- och tjänstepriser i Sverige pekar mot hög inflation också nästa år. Långa marknadsräntor har ökat dramatiskt och en global penningpolitisk åtstramning väntar. För första gången på mycket länge gäller inte längre »evigt låg inflation och låg ränta«. Även kommunsektorn möter högre priser och räntor. Det kommunala skatteunderlaget beräknas öka snabbare än i föregående prognoser, vilket främst beror på högre pris- och löneökningar. Men i reala termer är skatteunderlagstillväxten historiskt sett, och i förhållande till demografin, låg.

Nyckeltal, årlig förändring i procent SKR				
År	2022	2023	2024	2025
BNP	3,1	2,4	1,9	1,8
KPI	5,2	2,7	2,6	2,5
Timlöner, hela arbetsmarknaden	2,4	2,3	3,1	3,2
Sysselsättning, arbetade timmar	2,5	2,6	0,6	0,3
Arbetslöshet relativ %	7,7	7,3	7,5	7,5

Källa: SKL cirkulär 22:15 april 2022

Samhällsekonomin

I SKR:s ekonomiska rapport i maj görs följande bedömning av samhällsekonomin. Efter två år med pandemi fanns en förhoppning om att kommuner och regioner med en rekordstark ekonomi skulle få tid att hantera pandemins långsiktiga konsekvenser och kommande demografiska utmaningar. Men återigen har verksamheten kommit att påverkas av faktorer som kommuner och regioner inte rår över. På kort tid har det ljusa framtidsscenarioet mörknat betänkligt, främst till följd av kriget i Ukraina och de konsekvenser det medför. Kriget medför ett stort lidande för Ukrainas befolkning, men det har också kommit att påverka både nuläget och framtidsutsikterna för svenska kommuner och regioner. Inflationstakten har drivits upp till historiska nivåer och tillsammans med stigande pensionskostnader bedömer SKR att resultaten i sektorn faller kraftigt. Samtidigt blir utmaningen med demografins utveckling alltmer kännbar. Behovet av

vård och omsorg ökar samtidigt som det råder brist på arbetskraft.

Det ekonomiska resultatet i kommunsektorn var rekordhøgt 2020, för att överträffas år 2021. Även 2022 beräknas resultatet bli starkt, om än på en mer normal nivå, för att sedan falla till ett beräknat underskott 2023.

Hur kan då denna starka ekonomi försvagas så snabbt? För det första är det viktigt att påpeka att både 2020 och 2021 års starka resultat främst berodde på tillfälliga faktorer och inte på överskott i verksamheterna. Överskotten kom i stället främst från höga statsbidrag, betydligt högre skatteintäkter än förväntat och också från en positiv börsutveckling som gjorde att värdet på finansiella placeringar växte rekordartat kombinerat med låg ränta på lån.

Även 2022 beräknas bli ett år med relativt starka resultat för kommuner och regioner tack vare att skatteintäkterna fortsätter att öka snabbt, men även för att pensionskostnaderna minskar jämfört med föregående år. Det snabba fallet till 2023 är en följd av att inflationen ökar rekordsnabbt, till och med snabbare än skatteintäkterna, som utvecklas relativt positivt till följd av återhämtningen i ekonomin. I synnerhet ökar priserna på vissa varor och tjänster såsom transporter, energi, livsmedel, byggkostnader, men även rän-tekostnaderna ökar. Inte minst påverkar inflationen pensionskostnaderna som beräknas öka med hela 31 miljarder kronor 2023 jämfört med 2022.

Under 2000-talet har skatteintäkternas reala utveckling varit god till följd av att löneökningarna i samhället har varit högre än prisökningarna, vilket är den normala situationen vid ekonomisk tillväxt. Inför 2023 är situationen den omvända. Skatteunderlaget urholkas realt sett till följd av ökade priser, vilket innebär minskad köpkraft. Till detta ska läggas att kommuner och regioner också ska finansiera en förändrad befolkningsstruktur med fler invånare och en större andel äldre. Skr bedömer därmed att kommunernas och regionernas sammanlagda resultat faller till ett underskott på 3 miljarder kronor om inga åtgärder eller intäktsförstärkningar vidtas.

Skatteunderlaget

I Sverige fortsätter ändå återhämtningen efter pandemin i år och nästa år, vilket leder till ett något förhöjt resursutnyttjande mot slutet av 2023. Att pandemirestriktionerna nu har tagits bort innebär dock betydande positiva effekter för samhällsekonomin. Särskilt delar av tjänstesektorn kommer att kunna stärkas rejält i år, vilket gynnar inhemsk efterfrågan och svensk arbetsmarknad. Antalet arbetade timmar ökar därför snabbt både i år och nästa år, vilket stärker lönesumman och det kommunala skatteunderlaget. Potentialen för ett större sysselsättningslyft begränsas dock av den växande gruppen arbetslösa med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden.

Ett ökat flyktningmottagande och regeringens extra anslag till försvaret driver upp offentlig konsumtion i år och bidrar till tillväxten. Detta är en motverkande faktor

av kriget i Ukraina för europeisk och svensk BNP. Det kommunala skatteunderlaget beräknas komma öka snabbare än i föregående prognoser, vilket främst beror på högre pris- och löneökningar. I reala termer är dock skatteunderlagstillväxten låg ur ett historiskt perspektiv. Detta gäller även i förhållande till den demografiska utvecklingen.

Ukraina flyktingar

Rysslands krig i Ukraina har lett till stora flyktingrörelser i Europa. I skrivande stund beräknas fler än 12 miljoner personer i Ukraina ha lämnat sina hem, varav 5 miljoner har lämnat landet, och merparten av dessa till eu. Färre än 1 procent har sökt sig till Sverige, enligt Migrationsverkets statistik, vilket betyder omkring 35 000 personer fram till månadsskiftet april-maj. Då män i vapenför ålder inte får lämna Ukraina skiljer sig sammansättningen från de senaste årens asylmottagande. Nästan hälften av de mottagna är vuxna kvinnor, 10 procent är i förskoleåldern, 25 procent i grundskoleåldern och 4 procent är 16-17 år. Antalet ensamkommande barn har hittills varit omkring 600, vilket motsvarar de senaste årens årliga mottagande.

I Sverige får massflyktingar i princip samma rättigheter till offentlig service som asylsökande, med tillägget att man också har rätt att arbeta. Det innebär rätt till förskola, skolgång och sjukvård för barn och unga samt rätt till mödravård och sjukvård som inte kan anstå för vuxna. Precis som för asyl sök ande har staten det ekonomiska ansvaret och ersätter kommuner och regioner för insatserna. Staten har även ansvar för massflyktingarnas boende och försörjning.

Regeringen har föreslagit att kommunerna ska överta boendeansvaret för massflyktingar från och med andra halvåret i år. Skr har påtalat en rad frågetecken kring den föreslagna lagstiftningen och efterfrågat snabba förtydliganden. Skr har bland annat påpekat betydelsen av att kommunens åtagande ska anges i form av platser och inte personer och att en revidering av kommunal under innevarande år måste meddelas i god tid. och håller tillbaka kostnadsökningarna på sikt.

Kommunens förutsättningar

Det kan konstateras att osäkerheten kring den ekonomiska utvecklingen är stor. Kommunens utmaningar är detsamma som gäller för Sveriges kommuner överlag. Inflation, höjda räntor och svårigheter med kompetensförsörjning. Detta kombinerat med ökade behov inom äldreomsorgen främst knutet till ett ökat antal invånare över 80 år. Kommunens investeringsplan visar även den på stora behov kommande år. Med de utmaningarna så är det viktigt att kommunen håller fast vid sitt ekonomiska resultatmål. En ekonomi i ordning ger oss en större handlingsfrihet att genomföra de nödvändiga investeringarna som behövs för att utveckla kommunen.

Stort behov av investeringar

För Munkedals är investeringsvolymen på 450 mnkr för perioden 2023-2025 enligt beslutad investeringsplan. Det är viktigt att kommunen framöver tar höjd för ökade avskrivningar vilket innebär att utrymmet minskar för andra satsningar i den löpande

verksamheten. I dagsläget är räntorna låga men det kommer ändras kommande år vilket försvårar för kommunen att klara investeringarna. Investeringsbehovet kommer att öka låneskulden samt påverka kommunens finansiella ställning negativt. Investeringarna måste leda till en mer kostnadseffektiv verksamhet.

Diskussioner om kommunens mål för god ekonomisk hushållning behöver ses över om investeringstakten skruvas upp. Med de kraftigt ökade investeringarna kommer framöver kommer det att krävas att det budgeterade resultatet höjs från 2 % för att bibehålla soliditeten. Kommunen har dock de senaste åren haft ett resultat långt över 2% vilket stärkt kommunens finansiella ställning.

Sammanställning budgetförutsättningar

År	2023
Planeringsförutsättningar	
Skatteunderlagsprognos, procent (ökning)	4,3 %
Befolkningsantagande, 1 nov året före	10 580
Mål: Årets resultat av skatter/bidrag	1,0 %
Mål: Självfinansiering av reinvesteringar	108 %
Lönekompensation inkl. prioriteringar	2,85 %
Lönekompensation övrigt	2,5 %
Prisuppräkningskostnader/intäkter, mnkr	6,5
Kapitalkostnader, mnkr	4,5
Volymbudget, mnkr	0,6
Po pålägg %	44,53 %
Internränta	1,25 %

Skatter och bidrag

Skatteprognosen för år 2023 och planåren bygger på SKR:s Skatteunderlagsprognos från den 20 oktober (cirkulär 22:37).

Munkedals påverkan av skatteunderlaget

I budgetförutsättningarna har man utgått från att invånarantalet budgeterats i budget 2023 till 10 580 invånare, en minskning med 50 invånare i jämförelse med budget 2022 vilket innebär en minskning med 3,1 mnkr i skatteintäkter.

Oktoberns skatteprognos jämfört med april visar en förbättring pga. skatteintäkter som förväntas bli högre. Under 2023 planeras intäkterna öka med totalt 32,1 mnkr, 4,3 procent jämfört med budget 2022.

Munkedal	Budget	Plan	Plan	Plan
Belopp i Mnkr	2022	2023	2024	2025
Skatteintäkter	512	544	567	591
Inkomstutjämningsbidrag	156	163	178	180
Kostnadsutjämningsbidrag	26	22	22	22
Regleringsbidrag**	25	16	16	12
LSS-utjämningsbidrag	1	4	4	4
Fastighetsavgift	28	31	31	31
Summa	749	781	813	840
Skatter o bidrag förändring %	3,1%	4,3%	4,1%	3,3%
Förändring i mnkr	22,4	32,1	32,1	26,8
Antaganden antal invånare 1 nov året innan	10 630	10 580	10 650	10 700

Skattesats

I budget för 2023 föreslås en oförändrad skattesats på 23,38 kr.

Befolkningsantagande

Ett mycket viktigt datum för de kommande åren är den 1 november då invånarantalet fastställs för de nästkommande årets ekonomiska skatteberäkning. Kommunen gör en egen bedömning utifrån vad föregående årsutfall varit per 1 november. SCB beräknar invånarantalet baserat på ett riksgenomsnitt. I budget 2023 föreslås invånarantalet justeras till 10 580 invånare då invånarantalet faktiskt i april 2022 ligger på 10 577. Det innebär att vi budgeterar ner antalet invånare med 50 i jämförelse med budget 2022. I övrigt har invånarna räknats upp med 70 invånare år 2024 och 50 för år 2025.

Löneökningar

Gjorda beräkningar för avsättning till tillsvidareanställdas löneökningar utgår från den lönestrategi kommunen antagit, centrala avtal och den omvärldsbevakning som gjorts. Avsättning för tillsvidare för år 2023 2,85 procent (13,3 mnkr) där även prioriteringar ingår. Beräkningen utgår från 2022 års beräknade lönenivå. Avsättningen av löneökningar är placerade centralt och fördelas ut när faktiska utbetalningen sker till verksamheterna. Skulle avtalen ändras eller på något sätt överstiga de avsatta medlen för löneökning får nämnderna själva finansiera detta. Avsättning för tim samt övriga löner har gjorts med 2,5 procent för år 2023.

Prisökningar

I SKR:s prognoscirkulär ligger konsumentprisindex på ca 4,1 % under året 2023. För budgetåret har avsättning gjorts centralt i kommunen för att kompensera nämnderna för prisuppräknning med 6,5 mnkr.

Kapitalkostnader

I avsättning för budgeterade kapitalkostnader bedöms att 4,5 mnkr krävs avseende nya investeringar. De investeringar som främst aktiveras under 2023 är Skogsbackens förskola, Dingle förskola och Kungsmarks skolan. De ökade kapitalkostnaderna för kommande stora investeringar kommer att tränga ut annan verksamhet i driften från år 2023–2025.

Resursfördelningsmodell -Kommunfullmäktiges volymbuffert

I samband med att kommunen beslutade om en resursfördelningsmodell krävdes även att skapa en gemensam buffert för volymförändringar. Modellen för resursfördelning är främst en fördelning från Kommunfullmäktige till nämnd.

Modellen skapades dels för att kunna hantera förändringar i demografin, dels att nå "snittkostnader" för verksamheterna i jämfört med andra kommuner. Områdena som har resursfördelning är äldreomsorg (hemtjänst) och delar inom barn- och utbildning.

Prognosen för befolkningsutvecklingen utgör grunden för tilldelning av resurser och tas fram från statistiska centralbyrån, SCB. Förändringen av befolkningsprognosen inom ålderskategorierna mellan åren justeras i resursfördelningen. Avstämning sker vid bokslut efter verkligt utfall.

Resursfördelning till förskola, grundskola, gymnasie, hemtjänst

Resursfördelning genom demografibaserade anslag innebär att resurser fördelas med utgångspunkt från antal individer i olika ålderskategorier, nyttjandegrad och a´-priser per ålderskategori som bygger på standardkostnaden inom skolan. Resursfördelning inom äldreomsorgen, hemtjänst, började tillämpas från 2020. Utgångspunkten för resursfördelningen från kommunfullmäktige är tilldelning 65 år och äldre +0-64 år, nyttjandegrad, snitt timmar/mån/brukare och pris per hemtjänsttagare som utgår från kommunens lovprissättning.

Resursfördelning utifrån befolkningsförändring

Målgrupp	Förändr. befolkning 2022–2023		Tillägg eller borttag 2023
	Antal	mnkr	
Förskola	-6	-0,500	
Förskoleklass	16	0,759	
Grundskola	-12	-0,953	
Skolbarnomsorg 6–9 år	15	0,233	
Skolbarnomsorg 10–12 år	1	0,021	
Gymnasium	-4	-0,594	
Gymnasium över 18	0	0	
Summa barn och utbildning	10	-1,034	
Livsmedel förskola	-6	-0,016	
Livsmedel förskoleklass	16	0,031	
Livsmedel grundskola	-12	-0,026	
Livsmedel skolbarnoms.	16	0,020	
Summa livsmedel	14	0,011	
Hemtjänst 65+ samt 0–64 år (7,5 % nyttjandegrad)			
Hemtjänst snitt timmar/person/mån (SoL/HSL)			
36 tim/mån	1	0,843	
Summa äldreomsorg		0,843	
Summa demografibaserat anslag, mnkr		-0,180 mnkr	

Kommunfullmäktiges volymbudget

År	2022	2023	2024
IB	4,5	2,5	3,7
Skatteprognos förstärkning fler invånare	0,4	0,6	
Prognos utdelning/minskning	-2,4	0,2	
Buffert volymförändringar (demografi)	2,5	3,6	3,7

I volymbudgetanslaget 2023 är det avsatt 0,6 mnkr.

Befolkningsprognosen för 2023 visar på fler invånare 65+ och kompenseras för 1 person. Barn- och utbildning har en nettoökning av antal elever med 10 men minskar anslaget på grund av prislappen på de olika ålderskategorierna.

Det innebär att kommunfullmäktiges volymbudgetanslag höjs med 0,6 mnkr, till 3,3 mnkr. De utdelade anslaget är en prognos och en justering görs vid årets slut utefter verkligt utfall. Befolkningsprognosen 2024 och framåt pekar på en ökning av invånare 80+ och visar därmed på vikten av en buffert som kan möta kommande behov.

Prioriterade avsättningar budget 2023

Centrala avsättningar är gjorda enligt nedan. Med utgångspunkt från planeringsförutsättningar samt antagna mål och tidigare beslut, beräknas ramar fram. Efter årets avsättningar har nämnderna fått förslag på preliminära ramar att konsekvensbeskriva. Avsättning har skett för -lön, -pris, -kapitalkostnader samt volymbudget. Därefter gjorda prioriteringar och effektiviseringar utifrån konsekvensbeskrivning av nämndernas förslag till preliminära ramar.

Beräkning avsättningar	2023
År	2023
Skatter och bidrag (SKR) förändring inkl. minskat invånarantal med 50 invånare	32,11
Summa ökade intäkter	32,11
Budgeterat resultat, 1,0 %	7,87
Avsättning för löneökningar, prisuppräknig	-21,6
Avsättning för kapitalkostnader inkl. räntor	-5,5
Justering volym	-0,6
Nytt pensionsavtal	-21,2
Uttag överskottsfonden	5,48
Utökning ramar nämnder	-2,0
Återtag tillfälliga ramar nämnder	3,5
Effektivisering nämnder	2,0
Ökade kostnader	-32,11
Överskott mellan intäkter och kostnader	0

Ekonomiska ramförändringar nämnder 2023 plan 2024–2025

Med utgångspunkt från planeringsförutsättningar samt antagna mål och tidigare beslut, beräknas ramar fram. Efter årets avsättningar har nämnderna fått förslag på preliminära ramar.

Nämnderna har under maj månad konsekvensbeskrivit föreslagna ramar.

Kultur- och fritidsnämnden har föreslagit en minskning av anslaget för Medborgarbudget med 150 tkr. I förslag till Mål- och resursplan 2023 är anslaget för Medborgarbudget oförändrat om 250 tkr.

För budget 2023 minskas ramen totalt med 3 mnkr för nämnderna. Medel är centralt avsatt för löneökningar, prisuppräknig samt kapitalkostnader som kompenseras ut till nämnderna under året.

Förändring av ramar för nämnder	2023	2024	2025
Demografi, fler äldre hemtjänsten, preliminär prognos	0,84		
Projekt Heltidsresan (ansvaret tas över av KS)	-0,40		
Välståndens uppdrag sänka nettokostnaderna (effektiviseringskrav)	-2,00	-2,0	-2,0
Summa Valfärd	-1,56	-2,0	-2,0
Demografi, färre barn/elever, preliminär prognos	-1,00		
Evakueringskostnader Dingle fsk, tillfälligt anslag tillbaka	-2,60	-0,9	
Tillfälligt anslag ökad målfuppfyllelse tillbaka till KF			-6
Summa Barn och utbildning	-3,60	-0,9	-6
Medborgarbudget	0,10		
Driftkostnad helår Bollhall, 4 månader	0,20		
Summa Kultur och fritid	0,30	0	0
Strömstadsvägen (Vf går ur hyresavtal dec 2022)	-0,59		
Permanent fruktprojekt	0,15		
Summa Samhällsbyggnad	-0,44	0	0
Indexuppräknig förbund, SML och bolag	0,60		
Införande av nytt lönesystem	0,60	-0,6	
Projekt Heltidsresan (ansvaret tas över av KS)	0,40		
Översiktsplan 2040	1,00		
Summa Kommunstyrelsen	2,60	-0,6	0
Valnämnd (val) tillfälligt anslag tillbaka	-0,30	0,0	0,1
Summa Övriga nämnder	-0,30	0,0	0,1
Summa förändrade ramar	-3,0	-3,5	-7,9

Örekilsälven, juni 2020 Foto: Maria Strömberg

Finansiell analys

Modell för finansiell analys

Den finansiella analysen utgår ifrån den s.k. RK-modellen vilken innefattar fyra finansiella perspektiv – resultat, kapacitet, risk och kontroll. Dessa är viktiga ur ett finansiellt perspektiv.

Målsättningen är att utifrån dessa identifiera eventuella finansiella möjligheter och problem och försöka klargöra om Munkedals kommun har god ekonomisk hushållning som föreskrivs i kommunallagen.

Till varje perspektiv kopplas ett antal finansiella nyckeltal, dessa har till uppgift att belysa ställning och utveckling.

För budget 2023 budgeteras med ett överskott på 1,0 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag, motsvarande 7,7 mnkr. Nettoinvesteringarna beräknas för år 2023 uppgå till 92,3 mnkr, vilket är en lägre nivå än i prognos för 2022.

Ökningen under de kommande åren beror på investeringar utifrån plan om ombyggnation och/eller nybyggnation av skolor samt påbörjande av äldreboende. Åren 2023–2025 kommer investeringsvolymen totalt uppgå till 450 mnkr.

Den höga investeringsvolymen innebär att budgeterat resultat tillsammans med årets avskrivningar inte räcker till för finansiering av investeringar. Inte heller likviditeten räcker till utan nyupplåning kommer att behöva ske. Det är viktigt för kommunens ekonomiska situation att investeringsnivån minskar efter att de stora strukturella satsningarna genomförts.

Resultat -Kapacitet

Skatte- och nettokostnadsutveckling

Årlig förändring i procent				
År	2022	2023	2024	2025
Nettokostnader	3,1	6,3	2,8	3,0
Skatter och bidrag	3,1	4,3	4,1	3,3

I takt med att skatteunderlaget i riket ökar förstärks kommunens intäkter i samma grad. Skatteintäkterna påverkas även av antal invånare.

Nettokostnadsandel i procent				
År	2022	2023	2024	2025
Verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	93,9	94,3	92,5	91,2
Avskrivningar	4,0	4,6	5,0	5,6
Nettokostnadsandel	97,9	98,8	97,6	97,3

Den löpande verksamheten beräknas ta i anspråk 94,3 % av skatter och generella statsbidrag under 2023. Ett riktmärke är att den löpande verksamheten inte ska vara större andel av skatter och statsbidrag än 98 procent. Detta förutsätter att verksamheterna har ekonomi och verksamhet i balans.

Årets resultat

Årets resultat				
År	Prognos 2022	2023	2024	2025
Årets resultat (mnkr)	16,2	7,7	16,3	16,8
Årets resultat av skatteintäkt/generellt statsbidrag (%)	2,1	1,0	2,0	2,0

Det budgeterade resultatet för 2023 är 7,7 mnkr, vilket innebär ett budgeterat resultat om 1,0 procent. För planperioden 2024–2025 har 2 procent avsatts till budgeterat resultat utifrån kommunfullmäktiges finansiella mål.

Finansieringsgrad av investeringar

År	Prognos 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Nettoinvesteringar (mnkr)	138	92,3	150	208
Varav reinvesteringar	80	46	59	39
Självfinansieringsgrad av reinvesteringar (%)	56%	95%	98%	163%
Självfinansiering totalt %	32%	47%	38%	31%

Investeringsvolymen för 2023 beräknas uppgå till 92,3 mnkr. Totalt under perioden 2023–2025 kommer investeringsutgiften vara 450 mnkr varav 165 mnkr planeras kunna finansieras av resultat och avskrivningar.

Om utfallet för reinvesteringar blir som budgeterat, 46 mnkr, kommer självfinansiering av reinvesteringar uppgå till 95 procent 2023 och 79 procent för planperioden 2020–2023 och målet om minst 100 % kommer inte uppnås. Anledningen är 2023 års prognosticerade resultat samt högre reinvesteringarnivå än planerat.

Soliditet

År	Prognos 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Soliditet i procent	52,8	47,6	43,9	39
Soliditet inklusive ansvarsförbindelsen	28,1	24,8	23,9	22,5

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme, ju högre soliditet desto starkare finansiell ställning. Nyckeltalet soliditet visar hur stor del av kommunens tillgångar som finansieras med eget kapital respektive skulder. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att

soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning. Det innebär att skuldsättningen minskar och att det finansiella handlingsutrymmet ökar.

Skuldsättning

År	2022	2023	2024	2025
Lån, mnkr				
Låneskuld	163	243	335	479
Varav ny lån	58	80	92	144

De kommande planerade investeringarna och eftersläp av investeringar samt ökade kostnader kopplat till inflationen kommer att innebära nyupplåning under 2023 om 80 mnkr. Fram till 2025 kommer, med utgångspunkt från lagd investeringsplan, nyupplåning krävas med 316 mnkr och en låneskuld på 479 mnkr. I samband med att låneskulden ökar, kommer de ökade lånen innebära att kommunen blir sårbar och att finansiella ställning försvagas.

Risk

Kommunalskatt

Kommunalskatt (kr)	Munkedal	Västra Götaland	Riket
Primärkommunalskatt 2022	23,38	21,37	20,67
Total kommunalskatt	34,86	32,85	32,24

Kommunalskatten är den viktigaste inkomstkällan. En viktig del av bedömningen av en kommuns finansiella kapacitet är vilken möjlighet kommunen kan påverka sin inkomstkälla. En redan hög kommunalskatt ger till exempel ett mer begränsat handlingsutrymme att generera en intäktsökning denna väg.

I budget 2023 föreslås en oförändrad kommunalskatt om 23,38 kr.

Pensionsåtagande

Pensionsskulden redovisas enligt den så kallade blandmodellen. Förpliktelsen avser pensionsskulden till anställda från tiden före 1998. Pensionsförpliktelsen är en skuld till de anställda och redovisas som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Perioden före 1998 betalades det inte in någon pension löpande under intjänandet av pensionsrätten. Det innebär att under ansvarsförbindelsen, utanför balansräkningen, finns en skuld som uppgår till 187,6 mnkr inkl. löneskatt. Denna pensionsförpliktelse, sjunker i takt med utbetalningar. Efter 1998 ändrades detta och en löpande inbetalning av pensionskostnaderna görs numera kontinuerligt. Den senaste prognosen, från Skandikon finns nedan.

År	2022-	2023-	2024-	2025-
Mnkr	12-31	12-31	12-31	12-31
Ansvarsförbindelse (inkl. löneskatt)	188,5	191,5	189,6	182,9
Pensionsskuld, intjänad tom 1997	151,7	154,1	152,6	147,1
Löneskatt	36,8	37,4	37,0	35,7

Pensionskostnad

Total pensionskostnad, mnkr			
Datum 31/12	2022	2023	2024
Förändring av pens. avsättning	-0,3	-0,5	-0,4
Pensionsutbetalningar	10,0	10,2	10,5
Premier	28,2	43,9	45,7
Finansiell kostnad	0,2	0,6	0,5
Löneskatt	9,3	13,2	13,7
Summa kostnader	47,7	67,4	69,9

Den senaste prognosen, från Skandikon, avseende de årliga pensionskostnaderna visar att inom de kommande åren kommer det ske en kraftig ökning från 2023.

Borgensåtaganden

År	2019	2020
Borgensåtagande (mnkr)		
Munkedals Bostäder AB	280	270
Dingle industrilokaler AB	6	6
Munkedals vatten	26	102
RKHF Sörbygården och Dinglegården	33	32
Rambo	16	14
Summa Kommunägda företag	361	424
Föreningar	0,2	0,2

Borgensåtagande redovisas utanför balansräkningen men är för kommunen en stor post som medför en ökad risk och ger kommunen lägre handlingsberedskap. Det är främst till Munkedals Bostäder AB som kommunen går i borgen för. Västvatten har utökad borgen 2020 som löst in sitt lån hos kommunen och istället lånat externt mot kommunal borgen.

Kontroll

Budgetföljsamhet och prognossäkerhet

En budgetföljsamhet så nära noll som möjligt är önskvärt.

Avslutande kommentarer

För att uppnå och god ekonomisk hushållning är det viktigt att ha en god balans mellan löpande intäkter och kostnader. Precis som det finansiella målet är uppsatt behöver resultatet stabilt uppgå till 2 procent framgent. Med en sådan resultatnivå klarar kommunen av att finansiera större delen av sin tillgångsökning med skatteintäkter, vilket i sin tur leder till att kommunen kan bibehålla sin finansiella handlingsberedskap på kort och lång sikt. Det är väsentligt att bereda för högre driftskostnader i samband med stora investeringar.

Så ska vi arbeta för att nå våra mål

Kommunens styrmodell

För att säkerställa att de mål Kommunfullmäktige sätter upp för verksamheten uppnås (enligt KL), att resurser används på ett effektivt sätt, att verksamheten genomförs med god kvalitet och ständigt arbetar med utveckling och förbättring behövs ett ledningssystem, detta också för att säkerställa ett gemensamt arbetssätt.

Ledningssystemet kan ses som ett ramverk för styrning och utveckling av verksamheten och ska ge en heltäckande styrprocess för planering och uppföljning samt säkerhetsställa god ekonomisk hushållning.

Systemet ska ge stöd till de förtroendevalda, chefer och medarbetare att utföra sina uppdrag så att Kommunfullmäktiges mål uppfylls i praktiken.

Styr- och ledningssystemet innehåller flera olika processer som alla är beroende av och överlappar varandra. I Munkedals modell ingår fyra viktiga delar.

Kommunens styrmodell bygger på fyra byggstenar som alla är lika viktiga och beroende av varandra;

1. **Grundläggande förutsättningar**
  - Gemensam värdegrund
  - Styrdokument
  - God ekonomisk hushållning
  - Organisation/roller/fördelning
2. **Omvärldsanalys**
3. **Målstyrning (se bild)**
  - Vision
  - Inriktningsmål (KF)
  - Verksamhetsmål (Nämnd)
  - Verksamhetsplaner (Förvaltning)
    - Aktiviteter
4. **Uppföljning**

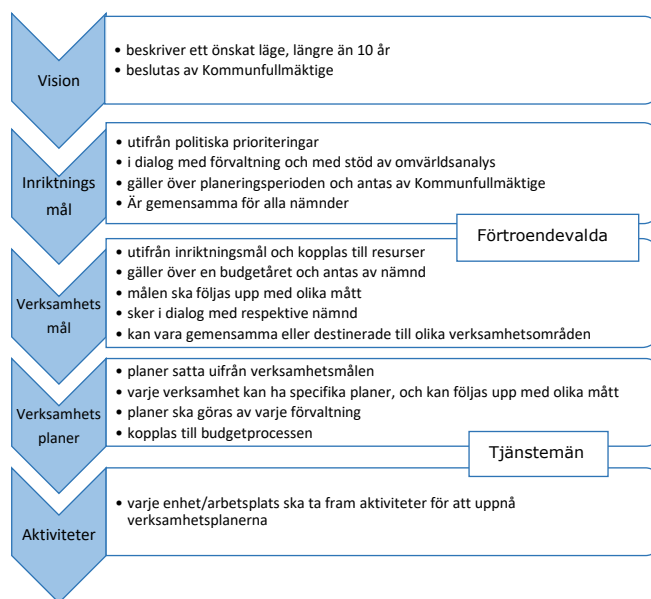
Munkedals kommun har ett kommunövergripande beslutsstödsystem som ska vara ett stöd i den dagliga verksamheten.

Kommunens målstyrning

Målstyrningskedjan utgår ifrån kommunens vision samt majoritetens programförklaring för mandatperioden.

Med detta som grund beslutar kommunfullmäktige om inriktningsmål för verksamhet och finans. Målen syftar till att uppnå god ekonomisk hushållning. De finansiella målen fastställs i riktlinjerna för god ekonomisk hushållning. Verksamhetens inriktningsmål fastställs inför varje ny planeringsperiod och beslutas i budgeten.

Respektive nämnd tar sedan hand om och bryter ned dessa inriktningsmål till verksamhetsmål med mått. Väsentligt är att verksamhetsmålen tas fram i dialog med verksamhetsföreträdare. Målen ska vara kopplade till tillgängliga resurser. Förändringar av ekonomiska förutsättningar kan leda till att målen behöver revideras.

Uppföljning

För att kommunens styrsystem ska fungera måste uppföljningsprocessen skötas på ett systematiskt och regelbundet sätt samt innehålla både ekonomi, prestationer och kvalitetsaspekter. Syftet med uppföljningen är att ge återkoppling för förbättring/utveckla nya arbetsmetoder omfördela resurser.

Uppföljning av mål och resurser rapporteras till Kommunfullmäktige i delårsbokslut för april, augusti och i årsredovisningen. Vid dessa tre tillfällen sammanställs ekonomisk prognos och verksamhetsuppföljning för hela kommunen.

Delårsbokslut kompletteras med ekonomisk uppföljning i februari och oktober med prognoser för helåret och rapporteras till Kommunstyrelsen. Totalt genomförs fem ekonomiska prognoser. Uppföljning av internkontroll, SAM och det systematiska kvalitetsarbetet sker årligen.

Vad är MRP?

Budgeten, d.v.s. mål- och resursplanen (MRP) är ett av de viktigaste verktygen för styrning och ledning i Munkedals kommun.

Mål- och resursplan (MRP) är planen för kommunens verksamhet och ekonomi för det kommande kalenderåret samt plan för de därefter kommande två åren. I planen ska skattesatsen och anslagen anges.

Här ingår sammanfattning av:

- Omvärldsanalys
- Planeringsförutsättningar (ekonomiska resultatmål, tidplan, befolkningsprognos)
- Utdebitering
- Investering
- Budgetramar

Balanskrav

Det lagstadgade balanskravet innebär att kommunens resultat skall överstiga noll. Vid negativ avvikelse ska kommunen inom en tidsperiod om tre år återställa det uppkomna underskottet.

Ekonomiprocessen

För att nämnderna ska få ett tidigt beslut om vilka ekonomiska förutsättningar som gäller för kommande år, tar Kommunfullmäktige beslut om skattesats och budget i juni månad. I samband med val bekräftas budgeten av det nya fullmäktige i november. Syftet med ett tidigt beslut är att ge nämnderna mer tid för detaljbudgetarbetet och möjliggöra att eventuella verksamhetsanpassningar kan genomföras redan före årsskiftet.

Planeringsförutsättningar – november år -21

Under hösten arbetar förvaltningen fram planeringsförutsättningar. Dessa antas i november av fullmäktige och blir underlaget för kommande årsbudgetprocess och kopplas till mål- och resursplanen (MRP).

I planeringsförutsättningarna ingår;
Kommunfullmäktiges finansiella resultatmål och inriktningsmål, befolkningsprognos (antal invånare), tidsplan för budgetprocessen.

Ramberäkning -januari/februari år -22

Utifrån planeringsförutsättningarna, diskuterar Kommunstyrelsens ledningsförvaltning kring budgetförutsättningarna, övergripande avsättningar och de kommunövergripande målen. En preliminär resursberäkning görs med kommunbidraget föregående år som utgångspunkt.

Efter beräkning av skatter och bidrag samt de avsättningar som gjorts centralt kan preliminära ramar lämnas till nämnderna och budgetanvisningar gå ut. Andra uppräknings- än de övergripande avsättningarna eller nya verksamhetsförändringar får respektive förvaltning själva konsekvensbeskriva i sin preliminära budgetram.

Återkoppling sker till den politiska budgetberedningen.

Konsekvensbeskrivning av förslag av preliminär ram och nedbrytning av mål- mars-april

Utifrån Kommunfullmäktiges inriktningsmål tar nämnderna i god dialog med verksamhetsföreträdare fram verksamhetsmål med indikatorer. Målen ska vara kopplade till tillgängliga resurser (preliminära ramen).

Förändringar av ekonomiska förutsättningarna kan leda till att målen behöver revideras. Utifrån den preliminära budgetramen, målsättningar och verksamhetsförändringar arbetas konsekvensbeskrivningar fram av nämnderna.

I slutet av april lämnar nämnderna in sina budgetskrivelser med förslag till drift- och investeringsbudget, verksamhetsmål med indikatorer samt konsekvensbeskrivningar av den preliminära ramens påverkan på verksamheten.

Politiska beslut nämnder – maj

I maj ska nämnderna ta ställning till sitt förslag till budget.

Beredning av förslagen maj - Budgetberedning
Dragnings av respektive nämnds budget samt kommunens mål och resursplan görs under maj månad.

Politiska beslut Kommunfullmäktige - juni

I juni behandlas kommunens mål- och resursplan (MRP). Kommunfullmäktige fastställer kommunens budget (*mål, utdebitering, investering, budgetramar*).

Verkställa beslut- juli-dec

Utifrån fastställda ramar och mål arbetar förvaltningarna under hösten med att verkställa fullmäktiges beslut genom att bryta ner nämndernas verksamhetsmål i sina verksamhetsplaner och arbeta fram aktiviteter på respektive enhet samt tar fram detaljbudget för att hinna får helårseffekt på besluten och budgetbalans.

Återkoppling till nämnderna- december

I nov/dec återkopplar förvaltningen till nämnden hur de har arbetat fram sin detaljbudget och sina verksamhetsplaner. Samtidigt återrapporteras uppföljningen av nämndens internkontrollplan för innevarande år samt förslag om ny internkontrollplan för nästkommande år.

Uppföljning – mars, maj och september år -23

Ekonomiska månadsavstämningar sker februari och oktober. Två delårsbokslut genomförs dels efter april, dels efter augusti då både ekonomi och verksamhetsmål följs upp.

Bokslut - februari-april

I februari-mars behandlar nämnderna sina bokslut för föregående år. I april överlämnar Kommunstyrelsen årsredovisningen till Kommunfullmäktige för beslut.

Organisation

Politisk organisation Munkedals kommun

Organisationen ska utgöras av följande politiska organ;

- Kommunfullmäktige
- Kommunstyrelse
- Vårdsnämnd
- Kultur- och fritidsnämnd
- Barn- och utbildningsnämnd
- Samhällsbyggnadsnämnd
- Jävsnämnd
- Valnämnd

Utöver detta finns överförmyndare och revisorer. Utöver detta finns två parlamentariskt utsedda beredningar, beredning för hållbar utveckling och samhällsdialog.

Nedan beskrivs Munkedals kommunkoncern. En stor del av kommunens verksamhets bedrivs inom kommunala bolag (Munkedals Bostäder AB, Munkedals vatten AB, Dingle industrilokaler AB och Vadholmen Foss 2:81 med flera AB) samt kommunens uppdragsföretag (Rambo AB, Kooperativa Hyresrättsförening Sörbygården och Dinglegården och Räddningstjänsteförbundet Mitt Bohuslän). Miljöverksamheten bedrivs i nämndsform och IT- och Löneverksamheten bedrivs i avtalsform tillsammans med Sotenäs och Lysekils kommun (SML).

Förvaltningsorganisation

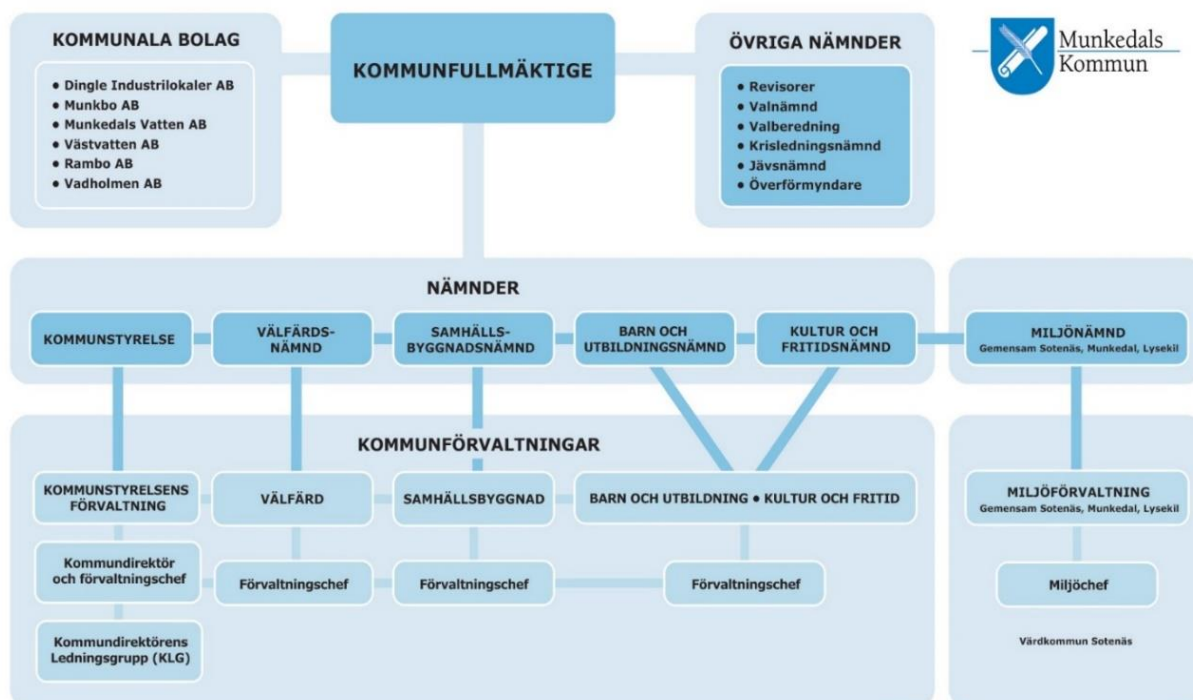
Kommunens förvaltning kommer att omfattas av fyra förvaltningar som var för sig speglar den politiska organisationen.

Kommunstyrelsens förvaltning (Ksf) där kommundirektören är kommunens ledande tjänsteman tillika chef för förvaltningscheferna och biträder Kommunstyrelsen i att leda kommunkoncernen mot politisk vision och målbild samt att utöva dess uppsiktsplikt över nämnder och bolag. Kommundirektören är tillika förvaltningschef för kommunstyrelseförvaltningen.

Vårdsförvaltningen (Vff) där förvaltningen ska stödja Vårdsnämnden i dess uppdrag att erbjuda vård- och omsorgsfrågor, individ och familjeomsorg samt stöd och särskild service. Förvaltningen leds av förvaltningschef. Under förvaltningschef finns idag tre avdelningschefer för respektive verksamhet.

Barn- och utbildnings samt fritids- och kulturförvaltningen (Bukf), där förvaltningen ska stödja Barn- och utbildningsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden i dess uppdrag att erbjuda barn- och utbildningsverksamhet samt verksamhet inom kultur- och fritidsområdet. Förvaltningen leds av förvaltningschef.

Samhällsbyggnadsförvaltningen (Sbf), där förvaltningen ska stödja samhällsbyggnadsnämnden i dess uppdrag att ansvara för teknisk förvaltning och ärenden inom plan- och byggområdet. Förvaltningen leds av förvaltningschef.

Budget och plan för kommunen 2023–2025

En god budgetföljsamhet är en förutsättning för en fungerande ekonomistyrning och därmed god ekonomisk hushållning.

Resultatbudget

Mnkr År	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Verksamhetens intäkter	147	142	142,1	142,8	143,5
Verksamhetens kostnader	-833	-870,1	-878,0	-894,8	-917,9
Verksamhetens intäkter och kostnader	-686,0	-728,1	-735,9	-752,0	-774,4
Avskrivningar	-25,8	-29,2	-35,7	-41,2	-47,3
Verksamhetens nettokostnader	-711,8	-757,3	-771,6	793,2	-821,7
Skatteintäkter	506,8	523,1	544,3	567,2	590,6
Generella statsbidrag och utjämning	238,9	238,9	236,5	245,7	249,0
Verksamhetens resultat	34,1	4,7	9,2	19,8	22,4
Finansiella intäkter	1,5	1,7	0,0	0,0	0,0
Finansiella kostnader	-0,8	-1,0	-1,4	-3,5	-5,5
Årets resultat	34,8	5,7	7,7	16,3	16,8
Årets resultat i procent av skatter och bidrag	4,7	0,7	1,0	2,0	2,0

Balansbudget

Mnkr År	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Anläggningstillgångar	500,2	604,6	681,9	790,9	951,9
Omsättningstillgångar	203,5	157,0	156,0	155,7	155,3
Summa tillgångar	703,7	761,6	837,9	946,6	1107,2
Eget kapital	386,1	402,3	399,2	415,5	432,3
<i>varav periodens resultat</i>	34,7	16,2	7,7	16,1	16,4
Avsättningar	9,8	9,3	8,8	8,4	8,2
Skulder	307,4	350,0	429,9	522,7	666,7
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	703,7	761,6	837,9	946,6	1107,2
Ansvarförbindelser. mnkr	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Pensionsskuld, ansvarförbindelsen inkl. löneskatt	195,8	188,5	191,5	189,6	182,9
Borgensåtaganden	426,3	424,0	424		
Soliditet enligt balansräkning, procent	55	52,8	47,6	43,8	39,0
Soliditet inkl. ansvarförbindelsen i procent	27	28,1	24,8	23,9	22,5

Driftbudget budget samt planår

Mnkr	Budget	Budget	Plan	Plan	Förändr	Förändr	Förändr
Nämndernas ram, år	2022	2023	2024	2025	22-23	23-24	24-25
Kommunstyrelsen	57,4	60,0	59,4	59,4	2,6	-0,6	0
Samhällsbyggnadsnämnd	33,6	33,2	33,2	33,2	-0,4	0	0
Barn- och utbildningsnämnd	314,9	311,3	310,4	304,4	-3,6	-0,9	-6
Kultur -och fritidsnämnd	20,4	20,7	20,7	20,7	0,3	0	0
Välståndsnämnden	287,3	285,7	283,7	281,7	-1,6	-2	-2
Jävsnämnd	0,06	0,06	0,06	0,06	0	0	0
Kommunfullmäktige	1,3	1,3	1,3	1,3	0	0	0
Revisionen	0,9	0,9	0,9	0,9	0	0	0
Överförmyndarnämnden	1,2	1,2	1,2	1,2	0	0	0
Valnämnden	0,3	0,0	0	0,1	-0,3	0	0,1
Summa nämnder	717,3	714,3	710,86	702,96	-3	-3,5	-7,9

Saltkällan. Foto Maria Strömberg

Investeringsbudget 2023 samt planår

Nedan presenteras investeringsbudget 2023, samt plan 2024–2026.

Det finansiella inriktningsmålet är att reinvesteringar inom den skattefinansierade verksamheten (efter avdrag för amorteringar på utlämnade lån och försäljningar) ska finansieras av avskrivningar och resultat till 100 procent. Årets resultatmål är att reinvesteringarna ska finansieras till 108 procent.

För budget 2023 är den totala investeringsvolymen 92,3 mnkr varav 46 mnkr klassas som nyinvestering. Resterande del är reinvesteringar om 46,3 mnkr. Under år 2023 kan 44 mnkr finansieras (resultat och avskrivningar) av de planerade 46 mnkr av reinvesteringar. Detta innebär en självfinansieringsgrad på 95 procent vilket innebär att målet inte kommer uppfyllas under år 2023 om allt genomförs enligt plan.

Utifrån år 2020 och 2021 års utfall, prognos 2022 samt kommande budgetantaganden för 2023 är prognosen att självfinansiering av reinvesteringar kommer uppgå till snitt 79 procent. Detta innebär att målet på minst 100 procent inte kommer uppfyllas för planperioden. Anledningen är 2023 års låga prognosticerade resultat samt den höga nivån av reinvesteringar under planperioden.

Mnkr	Utfall 2020	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2023	Totalt
Totalt investeringar	79	82	138	92,3	392
Reinvestering	70	59	80	46	254
Resultat	29	34	15	7,7	86
Avskrivning	24	26	29	36	115
Totalt resultat och avskrivningar	53	60	44	44	202
Avvikelse mnkr	-16	1	-35	-2	-53
Självfinansiering investeringar	77%	102%	56%	95%	79%
Självfinansiering totalt	67%	73%	32%	47%	51%

Med reinvestering avses investeringar för att byta ut befintliga tillgångar. En reinvestering är inte en värdehöjande investering utan syftar till att behålla befintligt skick. Reinvesteringar kan också benämnas som löpande investeringar. En nyinvestering är en planerad och uttalad satsning på värdehöjande åtgärder. Exempelvis ny-, till- och ombyggnad.

Ökade kapitalkostnader 2024–2026

Avskrivningskostnaden förväntas öka med ca 15 mnkr fram till år 2025 utifrån den planerade investeringsförslaget. Denna kostnadsökning med övriga merkostnader för personal med mera kräver effektiviseringar inom kommunen då detta kommer att tränga ut annan verksamhet.

Sammanställning investeringar kommunen

Mnkr	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026
Kommunstyrelsen	2,9	1,8	1,8	1,8
Samhällsbyggnadsnämnd	85,2	141,8	203,1	224,8
Välståndsnämnd	1,3	1,3	1,3	1,3
Barn och Utbildningsnämnd	2,6	4,6	1,6	1,6
Kultur och fritidsnämnd	0,3	0,3	0,3	0,3
Munkedals kommun	92,3	149,8	208	229,8

Redovisning per nämnd

Beskrivning av investeringsprojekt 2023 finns i respektive nämnds budgethandling.

Mnkr	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026
Kommunstyrelsen	2,9	1,8	1,8	1,8
1082 Data och nätverksprodukter	0,5	0,5	0,5	0,5
1306 Förändrad dokumenthantering	0,3	0,3	0,3	0,3
1005 Uppföljningssystem	0,1	0,05	0,05	0,05
Nytt HR - och lönesystem	1,1			
Digitalisering	1,0	1,0	1,0	1,0
Barn och utbildningsnämnd	2,6	4,6	1,6	1,6
2219 Inventarier BoU	1,8	0,9	0,9	0,9
2201 Inventarier Kunskapens hus	0,6	0,5	0,5	0,5
IT system	0,2	0,2	0,2	0,2
Inventarier Skolprojekt Munkedal		3,0		
Kultur och fritidsnämnd	0,3	0,3	0,3	0,3
1304 Konst i offentliga miljöer	0,1	0,1	0,1	0,1
2258 Kulturskola	0,08	0,08	0,08	0,08
2215 Kultur och fritid	0,13	0,13	0,13	0,13
Välfnämnd	1,3	1,3	1,3	1,3
2308 Arbetstekniska hjälpmedel	0,15	0,15	0,1	0,15
2333 Gem. inventarier AO/LSS/IFO	0,95	0,95	0,95	0,95
2335 Larm AO	0,1	0,1	0,1	0,1
2336 Inv. MuSoLy Magna Cura	0,1	0,1	0,1	0,1
Samhällsbyggnadsnämnd	85,2	141,8	203,1	224,8
<i>varav</i>				
Gata/mark reinvestering	7,7	6,9	3,2	3,4
1074 Beläggning och broarbete	1,2	1,2	1,2	1,2
1140 Åtgärder gatubelysning	3,0	3,0	0,5	0,5
1273 Samhällsförbättrande åtgärder	1,25	1,25	1,25	1,25
1048 Div. bad, lek och tillgänglighetsåtgärder badplats	0,25	0,45	0,25	0,45
Bro över gamla E6 vid Munkedalsskolan		1,0		
Broar Bruksvägen/Älven	0			
Gångbro Örekilsparken	2,0			
Gata/mark nyinvestering	7,05	5,2	6,7	1,7
Redskap	0,5	0,5	0,5	0,5
Utbyggnad infrastruktur elbilar	0,5			
Effektbelysning	0,2	0,2	0,2	0,2
Iordningsställa platser vinterbad	0,25			
Munkedals hamn			0,5	
Strömstadsvägen 7	1,5			
Tegelverket väg och BHPL (genomföra bef DP)		2,0		
Vadholmen område 1			0,5	
GC-väg Gårvik etapp 3	2,0			
GC-väg Brudås (enligt DP)	0,5			
GC-väg Gläborg		2,0		
GC-väg Stalevägen			5,0	
GC-väg Svarteborg - Hällevadsholm	1,1			1,0
Multiarena Hällevadsholm, Gamla vägen/Villavägen		0,5		
Multiarena Hedekas, Åkersberg	0,5			

Mnkr	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026
Exploatering	4,7	5,5	12,0	20,0
1200 Strategiskt fastighetsförvärv	1,0	1,0	1,0	1,0
Exploatering Dingle Tyft 1:6 mfl			7,0	7,0
1272 Exploatering industriområde Västra Säleby			2,0	3,0
Va anslutningar Västra Säleby industriområde				3,0
Exploatering industriområde Södra Håby			2,0	3,0
VA anslutning industriområde Södra Håby				3,0
Va anslutning tomter Korpås	2,2			
Exploatering tomter Hällevadsholm	1,5	1,5		
Va anslutning tomter Hällevadsholm		3,0		
Fastigheter reinvestering	27,7	45,7	30,2	123,7
1204 Ombyggnation kommunala fastigheter	0,8	0,8	0,8	0,8
1142 Tillgänglighetsanpassning fastighet	0,1	0,1	0,1	0,1
1169 Säkerhetshöjande åtgärder	0,8	0,8	0,8	0,8
1256 Energiåtgärder	1,0	1,0	1,0	1,0
1144 Beläggning kommunala fastigheter	0,5	0,5	0,5	0,5
Planerat underhåll Munkedals	6,0	6,0	6,0	6,0
1092 utvecklingscentrum				
Planerat underhåll Munkedals idrottshall	2,0			
Planerat underhåll Dingle idrottshall	2,0			
1115 Planerat underhåll Pipfabriken fasader/tak		2,5		
Planerat underhåll Herrgården	2,0	2,0		
Planerat underhåll Forum tak/vent	2,0			
Utemiljö förskola Hällevadsholm förskola	1,0			
Planerat underhåll Brandstation M-dal tak	1,5			
Planerat underhåll Skatten tak			2,0	
Planerat underhåll Paviljongen tak/fasad		2,0		
1103 Anpassning äldreboende (Allégården)			1,0	20,0
Ombyggnation Ekebacken reinvestering			1,0	10,0
1109 Anpassning Skatten				1,5
Hedekas reinvestering	3,0			
1120 Bruksskolan reinvestering			1,0	45,0
Munkedalsskolan reinvestering			1,0	35,0
Munkedalsskolan reinvestering trafiklösning				3,0
1130 Kungsmarksskolan reinvestering	5,0	30,0	15,0	
Fastigheter nyinvestering	34,5	77,5	150,0	75,0
1105 Äldreboende nyinvestering	1,0	1,0	75,0	75,0
Dingle förskola nyinvestering	18,0			
Skolprojekt Munkedal	1,0	75,0	75,0	
Brudås förskola nyinvestering	10,0			
Reservkraft Kungsmarksskolan	3,0			
El-ladd stolpar för bef verksamheter	1,5	1,5		
Lokalvård reinvestering	0,2	0,2	0,2	0,2
1316 Städ allmänt	0,2	0,2	0,2	0,2
Måltid reinvestering	0,8	0,8	0,8	0,8
1313 Inventarier skolor Matsalar	0,3	0,3	0,3	0,3
1313 Kommunala kök allmänt	0,5	0,5	0,5	0,5
Förvaltningsövergripande Samhällsbyggnad	2,5			
Beredskapsutrustning	2,5			
Summa kommun	92,3	149,8	208,0	229,8

Nämndernas budget

Kommunstyrelsen

Ordförande: Louise Skaarnes (SD)

Förvaltningschef: Ylva Morén

Ekonomisk sammanfattning

Driftbudget mnkr	2023
Budget IB 2022	57,4
Kompensation för löneökning 2021, tim/OB, prisuppräknig samt kapitalkostnader*	
Indexuppräknig förbund, SML och bolag	0,6
Projekt Heltidsresan, från Vf	0,4
Översiktsplan 2040	1,0
Nytt lönesystem	0,6
Summa ram	60,0

*Löne- och kapitalkompensation, är avsatt centralt och fördelas ut innevarande år.

Investeringsbudget mnkr	2023
Data och nätverksprodukter	0,45
Uppföljningssystem	0,15
Förändrad dokumenthantering	0,25
Digitalisering generell	1,00
Nytt PA- och lönesystem	2,00
Summa ram	3,85

Driftbudget

Driftbudgetram för kommunstyrelsen 2023 är 56,9 mnkr, vilket är en ökning med 2,6 mnkr i jämförelse med 2022.

Äskande

Kommunstyrelsen har inga äskanden utöver de medel som preliminärt tilldelats nämnden om 2,6 mnkr.

Investeringsbudget

Förslag till investeringsbudget redovisas per projekt och totalt för kommunen på sid 22-24.

Ansvarsområde

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Styrelsen har ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen leder och samordnar planeringen

och uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter. Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över övriga nämnders, gemensamma nämnder, kommunalförbund och hel- eller delägda bolagsverksamhet. Styrelsen ska även bereda ärenden som ska behandlas i kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen har en styr- och ledningsfunktion samt ansvar för ekonomisk förvaltning, personalpolitik och uppgifter som regleras i viss speciallagstiftning. Kommunstyrelsen har därutöver ett samlat ansvar som anställningsmyndighet för all kommunal personal. Kommunstyrelsens förvaltning ska stödja kommunstyrelsen i dess uppdrag. Förvaltningens uppdrag blir därför att;

- Leda, samordna och utöva uppsikt utifrån de beslut om vision och mål samt budget som kommunfullmäktige beslutat
- Leda och styra den egna förvaltningen och dess interna verksamheter
- Leda och styra delegerade operativa verksamheter

I kommunstyrelseförvaltningen finns följande avdelningar som stöd till såväl kommunstyrelsen som till övriga förvaltningar. Den består av HR-avdelning, ekonomiavdelning, löneenhet och en administrativ avdelning.

Prioriteringar inför 2023 och framtid

Den kommunala förvaltningen ska effektiviseras där så är möjligt. Verksamheterna ska utvecklas med hjälp av digitalisering och automatisering för att frigöra resurser till kärnverksamheten. Förvaltningen ska arbeta med att långsiktigt göra Munkedal till ett nav för aktiviteter, friluftsliv & motion och ska arbeta med att marknadsföra Munkedals kommun utanför kommungränsen för att öka intresset för kommunen för inflyttning, etablering och turism.

Det är även viktigt att förvaltningen har rätt mix av kompetens för att kunna möta kommande behov av administrativt stöd. Omvärldsbevakning med syfte att hitta och lära av andra som lyckats kommer även det vara en nyckel för att lyckas själva.

Verksamhetsmål och mått

Kommunfullmäktige har beslutat fyra inriktningsmål för perioden 2020–2023 den 2019-03-25 §26

Målen har sin grund i visionen: Munkedal – mer av livet. En hållbart växande kommun med engagerade invånare. Här tar vi oss an framtidens utmaningar tillsammans!

- Alla ska vara anställningsbara
- Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen
- Alla ska känna sig trygga i att få det stöd som behövs utifrån behov
- Munkedal ska bidra till minskad klimatpåverkan

Kommunstyrelsen beslutade 2022-06-13 om verksamhetsmål och mått kopplat till inriktningsmål. Målen utgår från nämndens ansvar och uppdrag. Under hösten upprättar förvaltningen verksamhetsplaner. I planen ska det framgå vilka åtaganden som förvaltningen tar på sig för att uppnå målen och kan kopplas till aktiviteter.

1. Inriktningsmål: Alla ska vara anställningsbara

1.1 Verksamhetsmål KS: Munkedals kommun ska rusta för samhällssäkerhet, attraktivitet och service	År 2023
Mått	Mål
Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%), ska öka. (nuläge 77,2, riket 86,8 %)	87
Utpeka trygghetspunkter för invånarna utifrån kommunens krisberedskap.	5
Aktivitet med näringslivsfokus genomförs kring samhällssäkerhet, attraktivitet och service, antal/år	3
1.2 Verksamhetsmål KS: Ökad inkludering genom att fler har sysselsättning	År 2023
Mått	Mål
Andelen som vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, som börjat arbeta eller studera ska öka. (nuläge 46 % 2021)	>50

2. Inriktningsmål: Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen

2.1 Verksamhetsmål KS: Invånarnas upplevda känsla av trygghet på offentliga platser ska vara hög	År 2023
Mått	Mål
Uppföljning av handlingsplan för samordning av sociala ytor, antal aktiviteter.	4
Antalet respondenter på trygghetsenkäten, andel	10 %

3. Inriktningsmål: Alla ska känna sig trygga i att få det stöd som behövs utifrån behov

3.1 Verksamhetsmål KS: God tillgänglighet, service och bemötande	År 2023
Mått	Mål
All personal ska ha gått igenom Riktlinjer för service och bemötande, andel	100 %
Kundnöjdheten ska öka i jämförelse med föregående år. Utgångsåret är 2022. (Måttet specificeras i detaljbudget i dec.)	
Näringslivsutvecklare finns tillgänglig på olika platser i kommunen genom mobil företagsarena, antal per år	12
3.2 Verksamhetsmål KS: Kommunen ska vara en attraktiv arbetsgivare	År 2023
Mått	Mål
Korttidsjukfrånvaron ska minska till, andel	2,3 %
Index för attraktiv arbetsgivare ska öka. (nuläge 87 p)	92

4. Inriktningsmål KF: Munkedal ska bidra till minskad klimatpåverkan

4.1 Verksamhetsmål KS: Kunskapsnivån för hur Munkedal kan minska sin klimatpåverkan ska öka	År 2023
Mått	Mål
Dialogträff med fokus näringsliv och klimatpåverkan genomförs tillsammans med kommunens energirådgivare, antal	2
4.2 Verksamhetsmål KS: Munkedal ska minska sitt fossila beroende	År 2023
Mått	Mål
Andelen fossiloberoende fordon i kommunorganisationen ska öka med 10 % jämfört med 2020	50 %

Kultur -och fritidsnämnd

Ordförande: Martin Svenberg Rödin (M)
Förvaltningschef: Liselott Sörensen-Ringi

Ekonomisk sammanfattning

Driftbudget, mnkr	2023
Budget IB 2022	20,4
Kompensation för löneökning 2022, tim/OB, prisuppräknig samt kapitalkostnader*	
Medborgarbudget	0,10
Driftkostnad bollhall, 4 månader	0,20
Summa ram	20,7

*Löne- och kapitalkompensation, är avsatt centralt och fördelas ut innevarande år.

Investeringsbudget, mnkr	2023
Konst i offentliga miljöer	0,100
Kulturskola	0,075
Kultur och fritid	0,130
Summa ram	0,305

Driftbudget

Driftbudgetram för Kultur- och fritidsnämnden 2023 är 20,7 mnkr dvs en utökning med 0,3 mnkr i jämförelse med 2022.

2022-05-11 §28 tog Kultur- och fritidsnämnden beslut om budget 2023.

Äskande

Kultur- och fritidsnämnden har inga äskanden inför budget 2023.

Investeringsbudget

Förslag till investeringsbudget redovisas per projekt och totalt för kommunen på sid 22-24.

Ansvarsområde

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för kulturverksamhet, kulturskola, Ung fritid, Föreningsbidrag, Turism och Bibliotek. Förvaltningen ska stödja nämnden i dess uppdrag att erbjuda verksamhet inom området. Förvaltningen leds av en förvaltningschef.

Prioriteringar inför 2023 och framtid

Vi ska stödja föreningar som engagerar sig för ungdomar i riskzon för kriminalitet och utanförskap. Nämnden ska verka för att bryta den ofrivilliga ensamheten för unga, ensamstående och äldre.

Biblioteket kommer ha riktade insatser inom verksamheten för att stärka läslusten hos våra medborgare. Verksamheten kommer även fortsatt bistå medborgarna med digital kompetens.

Arbetet med att ytterligare synliggöra kommunens natur och historiska platser och främja turismen fortsätter. Vi ska arbeta med att marknadsföra Munkedal som aktivitetsmål i samarbete med privata aktörer m.fl. inom och utanför kommunen.

En etablering av en Fritidsbank kommer att gynna kommuninvånarna och främja folkhälsan och stimulera sysselsättning. För Kulturskolan är tanken att utöka utbudet i samverkan med andra kommuner.

Verksamhetsmål och mått

Kommunfullmäktige har beslutat fyra inriktningsmål för perioden 2020–2023 den 2019-03-25 §26

Målen har sin grund i visionen: Munkedal – mer av livet. En hållbart växande kommun med engagerade invånare. Här tar vi oss an framtidens utmaningar tillsammans!

- Alla ska vara anställningsbara
- Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen
- Alla ska känna sig trygga i att få det stöd som behövs utifrån behov
- Munkedal ska bidra till minskad klimatpåverkan

Kultur- och fritidsnämnden beslutade 2022-05-11 §28 om verksamhetsmål och mått kopplat till inriktningsmål. Målen utgår från nämndens ansvar och uppdrag.

Under hösten upprättar förvaltningen verksamhetsplaner. I planen ska det framgå vilka åtaganden som förvaltningen tar på sig för att uppnå målen och kan kopplas till aktiviteter.

1. Inriktningsmål: Alla ska vara anställningsbara

1.1 Verksamhetsmål KFN: Vi ska arbeta för ökad folkbildning	År 2023
Mått	Mål
Genomföra bokstartsprojektet på samtliga bibliotek	100 %

2. Inriktningsmål: Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen

2.1 Verksamhetsmål KFN: Våra aktiviteter ska vara tillgängliga för alla	År 2023
Mått	Mål
Vår information ska finnas tillgänglig för invånare med funktionsnedsättning	x
Vår information ska finnas tillgänglig på fler språk än svenska	x

3. Inriktningsmål: Alla ska känna sig trygga i att få det stöd som behövs utifrån behov

3.1 Verksamhetsmål KFN: Vi ska sprida kunskap om mötesplatser och forum för gemenskap	År 2023
Mått	Mål
Bjuda in föreningar till Ung fritid som medverkar i aktiviteter	5

3.2 Verksamhetsmål KFN: Vi ska stödja och inspirera invånarnas engagemang i att skapa en aktiv fritid	År 2023
Mått	Mål
Genomföra riktade aktiviteter utifrån LUPP-resultat	5

4. Inriktningsmål KF: Munkedal ska bidra till minskad klimatpåverkan

4.1 Verksamhetsmål KFN: Vi ska sprida kunskap om en hållbar livsstil	År 2023
Mått	Mål
Enheten genomför event med fokus på hållbar livsstil, antal per år	2
Elevutställning i Forum, antal per år	1

Barn -och utbildningsnämnd

Ordförande: Karin Blomstrand (L)

Förvaltningschef: Liselott Sörensen-Ringi

Ekonomisk sammanfattning

Driftbudget	2023
Budget IB 2022	314,9
Kompensation för löneökning 2022, tim/OB, prisuppräknning samt kapitalkostnader*	
Demografi prognos färre elever	-1,0
Evakuering vid ombyggnation av förskolan i Dingle. Åter tillbaka till KF	-2,6
Summa ram	311,3

*Löne- och kapitalkompensation, är avsatt centralt och fördelas ut innevarande år.

Investeringsbudget	2023
Inventarier BoU	1,8
Inventarier Kunskapens hus	0,6
IT system	0,2
Summa investeringsram	2,6

Driftbudget

Driftbudgetram för Barn och utbildningsnämnden 2023 är på 308,7 mnkr, dvs en minskning med 3,6 mnkr i jämförelse med 2022.

2022-05-18 §70 tog Barn- och utbildningsnämnden beslut om budget 2023.

Äskande

Barn- och utbildningsnämnden har inga äskanden inför budget 2023.

Investeringsbudget

Förslag till investeringsbudget redovisas per projekt och totalt för kommunen på sid 22-24.

Ansvarsområde

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för verksamheterna förskola, pedagogisk omsorg, öppen förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola, gymnasiet, grundläggande vuxenutbildning, gymnasial vuxen- och påbyggnadsutbildning och svenska för invandrare. Förvaltningen ska stödja nämnden i dess uppdrag att erbjuda verksamhet inom dessa områden. Förvaltningen leds av en förvaltningschef.

Prioriteringar inför 2023 och framtid

Kompetensförsörjningen är och kommer att vara en stor utmaning lång tid framöver inom hela förvaltningen. Att vara en attraktiv kommun och arbetsgivare är av stor vikt för att underlätta rekrytering.

Arbetet med den antagna planen för förbättrad måluppfyllelse skall fortfarande vara prioriterat. I förskolan skall på sikt antalet barn per avdelning minska till 17.

Det finns ett mycket stort behov av en hållbar lösning av arbetsmiljön på Bruksskolan och Munkedalsskolan. Det är av prioritet att lösa skolfrågan så att undervisning kan ske på ett ändamålsenligt sätt. Det är av vikt för skolan att arbeta för mer rörelse och aktivitet samt verka för en lugn och trygg studiemiljö.

Förvaltningen ska arbeta aktivt med drogförebyggande åtgärder i skolan och verka för att polisen ska genomföra regelbundna sökningar med hund i skolorna efter droger. Arbetet med att få fler elever till Processtekniska gymnasiet kommer också fortgå. Anställda inom skolan ska behärska det svenska språket.

Verksamhetsmål och mått

Kommunfullmäktige har beslutat fyra inriktningsmål för perioden 2020–2023 den 2019-03-25 §26

Målen har sin grund i visionen: Munkedal – mer av livet. En hållbart växande kommun med engagerade invånare. Här tar vi oss an framtidens utmaningar tillsammans!

- Alla ska vara anställningsbara
- Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen
- Alla ska känna sig trygga i att få det stöd som behövs utifrån behov
- Munkedal ska bidra till minskad klimatpåverkan

Barn- och utbildningsnämnden beslutade 2022-05-18 om verksamhetsmål och mått kopplat till inriktningsmålen. Målen utgår från nämndens ansvar och uppdrag.

Under hösten upprättar förvaltningen verksamhetsplaner. I planen ska det framgå vilka åtaganden som förvaltningen tar på sig för att uppnå målen och kan kopplas till aktiviteter.

1. Inriktningsmål: Alla ska vara anställningsbara

1.1 Verksamhetsmål BUN: Alla ska nå gymnasiebehörighet och fullfölja sina gymnasiestudier inom tre år.	År 2023
Förskolan	Mål
Samtlig personal inom förskolan arbetar med tecken som stöd kopplat till Intprint.	100 %
Alla avdelningar genomför TRAS under hösten	100 %
Alla avdelningar genomför TRAS under våren.	100 %
Fritidshem	Mål
Minst ett samverkansprojekt mellan skola och fritidshem, kopplat till elevernas behov och resultat, ska genomföras på samtliga enheter.	100 %
Fritidshemmen ska erbjuda läxhjälp på alla enheter.	100 %
Grundskola inkl. förskoleklass	Mål
Andelen elever som lämnar åk 6 med fullständiga betyg ska öka.	85 %
Meritvärde för elever i åk 9 ska öka	220
Andel elever som har fullständiga betyg i alla ämnen.	75 %
Andelen elever med meritvärde över 250 ska öka.	25 %
Särskola	Mål
All personal ska kunna tecken och arbeta med tecken som stöd	100 %
Gymnasieskola	Mål
Andelen elever som går på ett gymnasieprogram i Munkedals kommun och tar gymnasieexamen ska öka.	90 %

1.2 Verksamhetsmål BOU: Bli mer digitaliserade i syfte att effektivisera	År 2023
Förskolan	Mål
Alla nyanställda har fått introduktion i Teams	100 %
Vårdnadshavarna lägger in schema senast två veckor innan.	90 %
Grundskola inkl. förskoleklass	Mål
Samtliga elever i åk 1-6 får del av Hejframtidval, studie- och yrkesvägledning via webben	100 %
Alla verksamheter ska arbeta efter en kommunövergripande plan gällande studieteknik kopplat till de digitala verktygen	100 %

2. Inriktningsmål: Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen

2.1 Verksamhetsmål BUN: I våra verksamheter ska alla känna trygghet och glädje.	År 2023
Förskolan	Mål
Resultat från föräldraenkäten (Fråga: Jag upplever att mitt barn trivs på förskolan)	100 %
Resultat från OSA-enkäten (Fråga: Jag upplever trivsel och gemenskap med mina kollegor)	4,5
Trygghetsvandring ska genomföras på samtliga förskolor	
Fritidshem	Mål
Trygghetsvandring ska genomföras på samtliga fritidshem	100 %
Grundskola inkl. förskoleklass	Mål
Andelen elever som känner trygghet i skolan ska vara hög	90 %
Särskola	Mål
Andelen elever som känner trygghet i skolan ska vara hög	90 %
Gymnasieskola	Mål
Andelen elever som känner trygghet i skolan ska vara hög	90 %
Färre ungdomar i KAA, Kommunalt aktivitetsansvar, mindre än	10
Vuxenutbildning	Mål
Öka möjligheterna till flexibel start på fler utbildningar än idag, fler än	2

2.2 Verksamhetsmål BUN: Barn- och utbildningsförvaltningen ska vara en attraktiv arbetsgivare.	År 2023
Förskolan	Mål
Alla inom BoU kan rekommendera vänner och bekanta att jobba inom förvaltningen (OSA enkäten skala 0–5)	4,5
Alla inom BoU ska känna till målen för verksamheterna (OSA enkäten skala 0–5)	4,5
Korttidssjukfrånvaron sänks till	4,5 %
Mått Grundskola inkl. förskoleklass	Mål
Alla inom BoU kan rekommendera vänner och bekanta att jobba inom förvaltningen (OSA enkäten skala 0–5)	4,5
Alla inom BoU ska känna till målen för verksamheterna (OSA enkäten skala 0–5)	5,0
Sjukfrånvaron sänks till	4,5 %
Mått Gymnasieskola	Mål
Alla inom BoU kan rekommendera vänner och bekanta att jobba inom förvaltningen (OSA enkäten skala 0–5)	4,5
Alla inom BoU ska känna till målen för verksamheterna (OSA enkäten skala 0–5)	5,0
Sjukfrånvaron sänks till	4,5 %

3. Inriktningsmål: Alla ska känna sig trygga i att få det stöd som behövs utifrån behov

3.1 Verksamhetsmål BUN: Barn- och utbildningsförvaltningen ska samverka med IFO och andra viktiga aktörer.	År 2023
Förskolan	Mål
Samverkansdagar mellan skola/förskola och socialtjänst, antal per år	2
IFO deltar på APT på alla förskolor	100 %
Grundskola inkl. förskoleklass	Mål
Utveckla en samverkan för tidiga insatser för målgruppen F-6	1
Gymnasieskola	Mål
Skapa en gemensam strukturerad samverksansplan mellan AME, vuxenutb, KAA, försörjningsstöd och AF	x

3.2 Verksamhetsmål BUN: Tidiga insatser till barn och elever ska prioriteras.	År 2023
Förskolan	Mål
Alla barn 0–5 år i kommunala verksamheter i behov av insats får det innan de börjar förskoleklass	100%
Alla barn listade på VC i Munkedal som är 2,5 år ska ha besökt Familjecentralens team och insats har erbjudits de barn som är i behov av stöd.	100%
Fritidshem	Mål
Representanter från fritids ska delta på skolans EHT (Elevhälsoteam) på samtliga skolenheter	100 %
Visuellt stöd ska användas i samtliga verksamheter	100 %
Mått Grundskola inkl. förskoleklass	Mål
Flexgrupper ska finnas vid behov på samtliga enheter	100 %
Studiehandledning ska ges till alla elever i behov	100 %
Andelen elever med mer än 20 % skolfrånvaro ska minska	5 %
Särskola	Mål
Andelen elever med mer än 20 % skolfrånvaro ska minska.	5 %

Gymnasieskola	Mål
Elevernas studieplan ska följas upp. Vid behov ska åtgärder sättas in så att elevernas ligger i fas med dessa.	100 %
Andelen elever med mer än 20 % skolfrånvaro ska minska.	5 %
Vuxenutbildning	Mål
Språkförberedande yrkessvenska ska erbjudas alla elever i behov	100 %

4. Inriktningsmål: Munkedal ska bidra till minskad klimatpåverkan

4.1 Verksamhetsmål BUN: I våra verksamheter ska vi arbeta för att alla utvecklar en hållbar livsstil.	År 2023
Förskolan	Mål
Alla verksamheter ska ges möjlighet till källsortering	100 %
Alla enheter ska genomföra aktiviteter med fokus på hållbar livsstil, antal per år	2
Grundskola inkl. förskoleklass	Mål
Grundskolan ska medverka i alkohol och drogförebyggande aktiviteter, antal per termin.	1
Särskola	Mål
Särskolan ska medverka i alkohol och drogförebyggande aktiviteter, antal per termin.	1
Gymnasieskola	Mål
Gymnasieskolan ska medverka i alkohol och drogförebyggande aktiviteter, antal per termin.	1
Vuxenutbildning	Mål
Grundskolan ska medverka i alkohol och drogförebyggande aktiviteter, antal per termin.	1

Välfärdsnämnd

Ordförande: Ulla Gustavsson (M)

Förvaltningschef: Johanna Eklöf

Ekonomisk sammanfattning

Driftbudget	2023
Budget IB 2022	287,3
Kompensation för löneökning 2022, tim/OB, prisuppräknig samt kapitalkostnader*	
Demografi, prognos fler äldre hemtjänsten	0,8
Välfärdens uppdrag sänka nettokostnaderna	-2,0
Heltidsresan över till KS	-0,4
Summa ram	285,7

*Löne- och kapitalkompensation, är avsatt centralt och fördelas ut innevarande år.

Investeringsbudget	2023
Arbetstekniska hjälpmedel	0,15
Gemensamma inventarier	0,95
Larm	0,1
Combine/verksamhetssystem	0,1
Summa ram	1,3

Driftbudget

Driftbudgetram för Välfärdsnämnden 2023 är 282,7 mnkr, dvs en minskning med -1,56 mnkr i jämförelse med 2022.

Den minskade ramen är kopplad till effektiviseringskravet från Kommunfullmäktige för 2023. Utökning av ram för prognosticerat fler äldre har kompenserats för hemtjänst 0,8 mnkr (resursfördelning). Arbetet med projekt Heltidsresan tas över av KS i budget 2023.

2022-05-19 § 38 tog Välfärdsnämnden beslut om budget 2023.

Äskande

Välfärdsnämnden har inga äskanden inför budget 2023.

Uppdrag från kommunfullmäktige

Se nyckeltal sid. 7

Kommunfullmäktige beslutar 2018-11-29 att den långsiktiga målsättningen är att för Individ-och familjeomsorgen ska nettokostnadsavvikelse i mnkr ska vara i nivå med liknande kommuner inom individ- och familjeomsorg.

Kommunfullmäktige beslutar även att ge i uppdrag att äldreomsorgens kostnader ska minska till samma kostnadsnivå som gäller för jämförbara kommuner inom äldreomsorg. Verksamhetsförändringarna ska genomföras inom under åren 2020–2024.

Individ och familjeomsorg har minskat nettokostnadsavvikelsen från 15 mkr 2018 till 12 mkr 2020. Inom avdelningen Vård och omsorg har nettokostnadsavvikelsen minskat från 20 mkr

2018 till 7 mkr 2020 jämfört med liknande kommuner.

I samband med det årliga budgetarbetet ska en konkretisering av vilka förändringar som planeras göras och hur uppföljningen ska ske.

Investeringsbudget

Förslag till investeringsbudget redovisas per projekt och totalt för kommunen på sid 22-24.

Ansvarsområde

Äldreomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning, individ -och familjeomsorg, kommunal hälso- och sjukvård, tillstånd och tillsyn enligt alkohollagen, arbetsmarknadsåtgärder integration, LOV.

Prioriteringar inför 2023 och framtid

Effekter av Pandemin

Förvaltningen har under två år med pandemi befunnit sig i stor osäkerhet där förutsättningar, situationer och arbetssätt ändrades i princip från dag till dag. Från de åren finns många lärdomar om sådant som fungerade bra till det som fungerade mindre bra. Alla dessa erfarenheter har förvaltningen med sig in i sitt framtida arbete.

Pandemin har handlat om att minska smittspridningen och skydda sköra äldre. I coronakommissionens delbetänkande (SOU 2020: 80) konstaterades att äldreomsorgen stod oförberedd och att den var otillräckligt rustad för en pandemi. Även i Munkedals kommun visade det sig att äldreomsorgen i inledande skeden inte uppmärksammades och inte hade adekvat skyddsutrustning, då sjukhusvården prioriterades.

Fokus lades på att förbättra de lokala villkoren vad gällde i skyddsutrustning, besöksförbud samt utbildning i basala hygienrutiner.

Fokus ska vara på den interna omsorgsorganisationen för att härigenom uppgradera omsorgsarbetet med mer medicinsk kompetens. Det handlar också om bemanning och arbetsförhållanden.

Arbetet behöver även vara inriktat på kommunens samverkan med andra företrädare i det vidare omsorgssystemet, med privata vårdgivare, aktörer inom primärvård och hälso- och sjukvård, samt statliga myndigheter som Socialstyrelsen och IVO.

Förvaltningen behöver fortsätta sitt arbete med att kunna ställa om verksamheterna efter rådande läge och nationella rekommendationer samt att arbetet kring de basala hygienrutinerna prioriteras.

Hållbar socialtjänst - En ny socialtjänstlag

Förvaltningen bevakar förslaget om en ny socialtjänstlag där förslag inför remissrundan 2020 var att den skulle träda i kraft 2023. Den nya lagen innebär flera förändringar för socialtjänsten med fokus på förebyggande och tidiga insatser, en kunskapsbaserad socialtjänst, men också på en lättillgängligare socialtjänst. Det föreslås också att; "Plan- och bygglagen kompletteras med de sociala aspekterna i planläggningen och att det i PBL regleras att översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den sociala miljön".

Utredning kring äldreomsorgslag

Utredningen har i uppdrag att "föreslå en äldreomsorgslag som kompletterar socialtjänstlagen med särskilda bestämmelser om vård och omsorg om äldre och som bland annat innehåller bestämmelser om en nationell omsorgsplan" samt "överväga och vid behov lämna förslag som stärker tillgången till medicinsk kompetens inom äldreomsorgen." Utredningen ska redovisas i juni 2022. Beroende på vad denna utredning kommer fram till kan det komma att påverka förvaltningen.

Kompetens och personalförsörjning

Att rekrytera rätt kompetens blir en allt större utmaning framöver, det är därför av största vikt att Munkedals kommun är en attraktiv arbetsgivare och marknadsför sig så att det ökar chanserna att personer söker sig till en anställning i kommunen. I takt med att allt färre ska vårda och ge stöd och service till allt fler så kräver det också av förvaltningen en omställning till att använda tekniska lösningar i olika delar av utförandet. Förvaltningen står inför införandet av heltidsresan vilket innebär att samtliga medarbetare i kommunen ska ges möjlighet till heltid enligt överenskommelse mellan SKR och Kommunal. Finansieringen för detta är dock en utmaning då förvaltningen har som krav att sänka kostnaderna.

Förvaltningens sjukfrånvaro har ökat under pandemin av förklarliga orsaker, dock låg de på en relativ hög nivå redan innan pandemin och det är av stor vikt att arbeta med att få ned sjuktalet. För 2022 har kommunen fått statsbidrag för att kunna jobba riktat mot att sänka sjukfrånvaro och satsa på arbetsmiljöarbetet. Denna personella resurs är placerad under HR avdelningen och kommer jobba i nära samarbete med chefer och HR specialist.

Anställda inom vård och omsorg i kontakt med vårdtagare ska behärska svenska språket. Detta är av synnerlig vikt inom äldreomsorgen där både ålder och eventuella sjukdomar kan innebära högre krav på att kunna förstå och göra sig förstådd. Kunskapsprov ska genomföras fysiskt på plats hos arbetsgivaren innan anställning. Språksatsning för de som har anställning i kommunen men som behöver stärka språkkunskaperna.

Primärvårdsreformen God och nära vård

Hälso- och sjukvården står inför stora utmaningar där allt fler kommer behöva hälso- och sjukvård. Därför kommer det behövas ställas om så att den största delen av hälso- och sjukvården bedrivs i närhet till patientens hem. Primärvården behöver stärkas och det innebär en omställning till God och

nära vård. God och nära vård är en omställning som syftar till att vården i högre grad organiseras och bedrivs med utgångspunkt från patientens behov och förutsättningar. Detta kommer på flera sätt förändra arbetet kring den vård som förvaltningen tillhandahåller.

Flertalet av de patienter som vårdas inom den kommunala hälso- och sjukvården har komplexa hälsoproblem och stora funktionsnedsättningar. Utveckling av tekniska lösningar och välfärdsteknik leder också till att allt fler patienter kan vårdas i hemmet i stället för på sjukhus. Omställningen till God och nära vård kommer även innebära att det blir kortare vårdtider på sjukhus samt ett fokus på det förebyggande hälsoarbetet med utgångspunkt från patientens individuella förutsättningar och behov. Även den kommunala hälso- och sjukvården kommer att benämnas Primärvård i nära samverkan med vårdcentraler.

I och med omställningen till God och Nära vård kommer det ställas högre krav på den kommunala hälso- och sjukvården där satsningen kommer att bli nödvändiga på att säkra kompetensförsörjningen och fokus på utveckling av digital kompetens.

Effektivare kommun

Munkedals kommun och välfärdsförvaltningen ingår i detta utvecklingsprojekt som drivs av SKR och RKA tillsammans med 14 andra kommuner för att öka kunskapen kring effektivitet. Projektet pågår under 2021–2022, arbetssättet tar förvaltningen med sig in i 2023. "Syftet med utvecklingsarbetet är att tillsammans öka kunskapen kring effektivitet, hitta system och modeller för en tydligare organisering, styrning och ledning som kan leda till effektivitetsökning och att de medverkande kommunerna alla påbörjar ett utvecklingsarbete för ökad effektivitet."

Vuxna, försörjningsstöd, arbetsmarknad och integration

De individer som uppstår försörjningsstöd och står långt ifrån arbetsmarknaden är beroende av de nationella politiska besluten gällande arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Dessa personer är oftast inte direkt anställningsbara på den reguljära arbetsmarknaden utan det krävs oftast någon form av anställningsstöd för att komma ut i arbete. Integrationsarbetet i Munkedals kommun har behov av en utveckling för att säkerställa att kommunen lever upp till de krav som ställs på en kommun. Förvaltningen ser att antalet personer som är öppet arbetslösa i kommunen minskar jämfört med 2020. Antalet personer som är inskrivna på Arbetsförmedlingen och är en del av etableringsprogrammet har minskat jämfört med både 2019 och 2020. Ett aktivt arbete med integration och inkludering är nödvändigt för att minska försörjningsstödet men även för att öka den sociala hållbarheten.

Den som uppstår ekonomiskt stöd från det allmänna, men som samtidigt är arbetsför, ska delta i antingen studier, arbetsmarknadsinsatser eller andra av kommunen anvisade uppgifter. Att vara i egen försörjning ökar personens disponibla inkomst, ökar köpkraften och skatteintäkten för kommunen.

Munkedals kommun | Mål och resursplan budget 2023 Nämndsredovisning

Arbetet med inkludering och integration måste ske parallellt i all kommunal verksamhet, med både barn och vuxna. Kommunen ska säkerställa att utlandsfödda oavsett kön deltar i integrationsprogram så att de snabbare kan bli en del av samhället.

Barn och unga

Orosanmälningar har ökat med 60% under hösten 2021 och det skapar en ökad belastning på utredningsfunktionen inom barn och unga. Ökad efterfrågan familjerätt är även det en utmaning som behöver arbetas med framöver för förvaltningen.

Vård och omsorg, hemsjukvård

Sedan snart ett år tillbaka fortgår förstudien för ett nytt särskilt boende vilket är en möjlighet för förvaltningen att samlokalisera och samordna flertalet verksamheter såsom, hemtjänst, dagverksamhet och hemsjukvård (sjuksköterskor och rehab personal). Detta är en mycket viktig och helt avgörande del i att komma ned i kostnader, rusta för reformen God och nära vård samt nyttja de personella resurserna bättre och erbjuda möjligheter till heltidstjänster. Hälso- och sjukvårdsavtalet är

under revidering och det kommer att påverka förvaltningen på endera sättet.

Stöd

Nya brukare har ansökt om förhandsbesked om plats till LSS-boende i kommunen. Detta skulle påverka verksamheten då det i dagsläget endast finns två lediga lägenheter.

Enligt Socialstyrelsens rapporter fortsätter insatser till gruppen med funktionsnedsättning att öka, dock har ökningstakten avstannat något. Enligt andra nationella rapporter är det främst en ökning av psykiska funktionsnedsättningar och/eller kombinationer av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar sistnämnda främst bland de yngre brukarna.

Förvaltningen ser också att verksamheten behöver öka kompetensen samt se över de fysiska förutsättningarna och boendestrukturen.

Verksamhetsmål och mått

Kommunfullmäktige har beslutat fyra inriktningsmål för perioden 2020–2023 den 2019-03-25 §26

Målen har sin grund i visionen: Munkedal – mer av livet. En hållbart växande kommun med engagerade invånare. Här tar vi oss an framtidens utmaningar tillsammans!

- *Alla ska vara anställningsbara*
- *Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen*
- *Alla ska känna sig trygga i att få det stöd som behövs utifrån behov*
- *Munkedal ska bidra till minskad klimatpåverkan*

Välståndsnämnden beslutade 2022-05-19 om verksamhetsmål och mått kopplat till inriktningsmålen. Målen utgår från nämndens ansvar och uppdrag.

Under hösten upprättar förvaltningen verksamhetsplaner. I planen ska det framgå vilka åtaganden som förvaltningen tar på sig för att uppnå målen och kan kopplas till aktiviteter

1. Inriktningsmål: Alla ska vara anställningsbara

1.1 Verksamhetsmål VFN: Valfärdsförvaltningen ska vara en attraktiv arbetsgivare	År 2023
Mått	Mål
Alla inom Valfärden kan rekommendera vänner och bekanta att arbeta inom Valfärdsförvaltningen (OSA enkät 2021:3,7)	4,0
Alla: Min närmaste chef visar uppskattning för mina arbetsinsatser (OSA enkät 2021:3,8)	4,0
Vård och omsorg: Rätt utbildning och kompetens för baspersonalen, andel	97%
Stöd: Rätt utbildning kompetens för baspersonalen, andel	97%

1.2 Verksamhetsmål VFN: Alla ska vara anställningsbara inom Valfärdsförvaltningen	År 2023
Mått	Mål
IFO: Kostnaden för utbetalt försörjningsstöd ska minska, (2021, 11 994 tkr)	Minska
AME: Andelen personer som går ut i arbete/studier efter avslutad tid på jobbcentrum ska öka, (2021, 58 %)	70%
AME: Antalet kommunala arbetsmarknadsanställningar ska öka (2021, 31 ÅA)	40
Vård och omsorg: Ta emot studenter/praktikanter, antal	104
Stöd: Ta emot studenter/praktikanter, antal	25

2. Inriktningsmål: Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen

2.1 Verksamhetsmål: Välfärdsförvaltningen ska arbeta för ökad trygghet/ god hälsa hos brukare och personal	År 2023
Mått	Mål
Alla: Välfärdsförvaltningen ska minska sjukfrånvaron (2021: 12,12%)	9%
Alla: Jag upplever att värdegrunden efterlevs i min arbetsgrupp (OSA enkät 2021: 3,7)	4,0
Alla: Vet du hur du ska agera vid en hot och våldssituation i arbetet (OSA enkät 2021:84,5%)	100%
Alla: Anställda som nyttjar friskvårdsbidraget ska öka, antal (2021: 141 st.)	200
Alla: Åtgärder i Lex Sara utredning som är implementerade, andel	100%
Vård och omsorg: Andel uppdrag i samverkande sjukvård som utförts	95%
Vård och omsorg: Fast omsorgskontakt för äldre med beslut om vård och omsorgsinsatser inom ordinärt boende, andel	100%
IFO: Ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd, 74 % (gula Kolada)	Grön
IFO: Antalet placerade barn och unga som besvarar brukarenkäten ska öka, antal	5
Stöd: Antal brukare inom gruppboende som besvarar brukarundersökning funktionshinder ska öka, antal	5

3. Inriktningsmål: Alla ska känna sig trygga i att få det stöd som behövs utifrån behov

3.1 Verksamhetsmål: Välfärdsförvaltningen ska arbeta för samverkan internt och externt	År 2023
Mått	Mål
IFO: Samverkansdagar mellan barn och utbildning och socialtjänst, antal per år	2
IFO och Stöd: SKASAM (SKolaArbetsförmedlingSocialtjänstArbetsMarknadsenheten) antal samverkansträffar per år	10
Ledning: Ungdomar från Munkedal som nyttjar Mini-Maria, antal (utifrån beräkningsmodell Dnr 2020-182)	15
Ledning: Upprätta rutin för samverkan mellan Välfärdsförvaltningens avdelningar	1

4. Inriktningsmål KF: Munkedal ska bidra till minskad klimatpåverkan

4.1 Verksamhetsmål: Välfärdsförvaltningen ska bidra till att sprida kunskap om att göra medvetna val som bidrar till minskad klimatpåverkan.	År 2023
Mått	Mål
Alla: Antal aktiviteter som minskar klimatpåverkan ska öka, antal per enhet	3
Vård och omsorg: Alla insatser som enbart är tillsyn natt ska ske digitalt, andel	100%

Samhällsbyggnadsnämnd

Ordförande: Matheus Enholm (SD)

Förvaltningschef: Peter Karlsson

Ekonomisk sammanfattning

Driftbudget	2023
Budget IB 2022	33,6
Kompensation för löneökning 2021, tim/OB, prisuppräknning samt kapitalkostnader*	
Strömstadsvägen (Vf går ur hyresavtal)	-0,59
Permanent fruktprojekt	0,15
Summa ram	33,2

*Löne- och kapitalkompensation, är avsatt centralt och fördelas ut innevarande år

Investeringsbudget	2023
Gata mark	16,1
Exploatering	11,7
Fastigheter	61,2
Lokalvård	0,2
Måltid	0,8
Summa ram	90,0

Driftbudget

Driftbudgetram för Samhällsbyggnadsnämnden 2023 är 31,6 mnkr, dvs en minskning med 0,6 mnkr i jämförelse med 2022.

2022-05-20 §41 tog Samhällsbyggnadsnämnden beslut om budget 2023.

Äskande

Nämnden äskar om utökad budgetram om 0,2 mnkr år 2023 för fortsatt mellanmålsfrukt till skolbarn. Nämnden äskar även om ökat anslag för tillsättning av ny tjänst som MEX ingenjör om 0,5 mnkr.

Investeringsbudget

Förslag till investeringsbudget redovisas per projekt och totalt för kommunen på sid 22-24.

Ansvarsområde

Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för teknisk förvaltning, intern service och ärenden inom plan- och byggområdet. Fastighetsavdelningen ansvarar för att kommunens verksamheter ska erbjudas lokaler med god service och kvalitet. Gatu- och parkavdelningen ansvarar för skötsel av grönytor inom bostadsområden, på kommunens fastigheter samt skötsel av kommunens bad- och lekplatser. Avdelningen har även hand om kommunens vägar, gång- och cykelvägar, snöröjning av kommunala gator och platser, offentlig belysning, och trafikfrågor. Måltidsavdelningen ansvarar för matlagning i kommunala kök inom skola, förskola

Verksamhetsmål och mått

Kommunfullmäktige har beslutat fyra inriktningsmål för perioden 2020–2023.

Målen har sin grund i visionen: Munkedal – mer av livet. En hållbart växande kommun med engagerade invånare. Här tar vi oss an framtidens utmaningar tillsammans!

- Alla ska vara anställningsbara
- Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen
- Alla ska känna sig trygga i att få det stöd som behövs utifrån behov
- Munkedal ska bidra till minskad klimatpåverkan

och äldreomsorg. Lokalvårdavdelningen ansvarar för lokalvård i kommunens samtliga lokaler. Bygg, plan- och MEX avdelningens verksamhetsområde omfattar bygglov och detaljplanering, bostadsanpassning och exploatering med närbesläktade arbetsområden. Tekniska enheten ansvarar för övergripande frågor, administration av energirådgivning med mera.

Prioriteringar inför 2023 och framåt

Att vara med och forma framtidens hållbara samhällen kommer kräva både mod och nytänkande samt handlingskraft och delaktighet. En klok samhällsplanering och dess utveckling kommer behövas för att möta framtiden och dess förutsättningar samt förväntningar.

Våra verksamheter kommer behöva utvecklas snabbt och bli mer effektiva i omställningen utifrån nya krav och förväntningar från omvärlden, inte minst när det gäller digitalisering. Vi ska arbeta med att effektivisera handläggningstider för tillstånd, exempelvis vid nybyggnation med syfte att korta handläggningstiderna. Förvaltningen ska se över hyresnivån för lokaler som kommunen hyr ut.

Det är av vikt att verka för ökat användande av lokalt producerade produkter inom kommunal verksamhet samt att permanent införa frukt som mellanmål i skolan. Att involvera barn och unga genom kommunikation och dialog kommer vara en viktig del i samhällsutvecklingen av framtidens Munkedal, inom alla våra verksamheter.

Intresset för Munkedal och dess närområde är något att ta fasta på och kommunens förvärv av strategisk mark och planberedskap bör öka för att även i framtiden kunna presentera färdig mark för verksamheter i attraktiva områden. Arbetet med den nya översiktsplanen är i full gång och kommer att gå ut på samråd under 2023. Den antagna ÖP2040 kommer senare utgöra ett viktigt verktyg för framtida utveckling i kommunen.

Förvaltningen ser fortsatt rekryteringssvårigheter inom vissa områden även om personalomsättningen är låg. För de pensionsavgångar som ligger inom en snar framtiden kommer ställningstagande att ske huruvida tjänsten skall tillsättas eller ej. Detta för att kunna effektivisera inom förvaltningen och lägga resurser på de områden som är i störst behov.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutade 2022-05-20 om verksamhetsmål och mått kopplat till inriktningsmålen. Målen utgår från nämndens ansvar och uppdrag.

Under hösten upprättar förvaltningen verksamhetsplaner. I planen ska det framgå vilka åtaganden som förvaltningen tar på sig för att uppnå målen och kan kopplas till aktiviteter

1. Inriktningsmål: Alla ska vara anställningsbara

1.1 Verksamhetsmål SBN: Vi ska öka eller bibehålla antalet praktikanter under året.	År 2023
Mått	Mål
Måltid: 10 praktikanter	10
Lokalvård: 5 praktikanter	5
Fastighet: 2 praktikanter	2
Gata och park: 7 praktikanter	7
Plan, bygg och MEX: 5 praktikanter	5

1.2 Verksamhetsmål SBN: Vi ska verka för att egen personal utvecklas och utbildas under året externt och internt	År 2023
Mått	Mål
Måltid: två valideringar till kock eller ta emot en lärling.	1
Måltid: Minst fyra fortbildningstillfällen för medarbetare.	4
Lokalvård: Minst två utbildningstillfällen.	2
Fastighet: Minst ett utbildningstillfälle.	1
Gata och park: Minst fyra utbildningar för medarbetare. Två utbildningar för chef.	6
Plan, bygg och MEX: All personal ska vidareutbildas inom sitt kompetensområde och dela med sig av ny kunskap på APT.	100%

2. Inriktningsmål: Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen

2.1 Verksamhetsmål SBN: Vi ska skapa tillgänglighet och trygghet inom våra verksamheter och områden.	År 2023
Mått	Mål
Måltid: Genomföra informationskampanjer för våra matgäster kring mat och hälsa och Delta i minst två event för våra medborgare där budskapet mat och hälsa lyfts fram.	2
Lokalvård: Inga brister på miljöinspektionerna för skola och förskola.	0
Fastighet: Tillsammans med elevråd eller liknande genomföra trygghetsvandring in- och utvändigt på skolorna.	6
Gata och park: Fyra trygghetsvandringar i våra samhällen.	4
Plan, bygg och MEX: Genomföra sociala konsekvensanalyser i våra nya detaljplaner för bostäder.	2
Plan, bygg och MEX: Tillgänglighetsanpassa minst två av avdelningens sidor på kommunens hemsida.	2

3. Inriktningsmål: Alla ska känna sig trygga i att få det stöd som behövs utifrån behov

3.1 Verksamhetsmål SBN: Vi ska bli mer digitalt tillgängliga	År 2023
Mått	Mål
Måltid: Minska antal avvikelser i våra kostdatasystem mot föregående år.	Minska
Lokalvård: Vi ska införa ett digitalt felanmälsystem.	1
Fastighet: All felanmälan skall ske digitalt.	100%
Gata och park: All felanmälan skall ske digitalt.	100%
Plan, bygg och MEX: Min myndighetspost och e-arkiv bygglov ska användas som standard.	100%
Plan, bygg och MEX: Minst 3 åtgärder för att användningen av publika GIS-tjänster ska öka.	3

3.2 Verksamhetsmål SBN: Vi ska arbeta närmare våra invånare och besökare via externa dialoger	År 2023
Mått	Mål
Måltid: Minska andelen specialkost och anpassade måltider i jämförelse med föregående år.	Minska
Gata och park: Öka aktiviteten på sociala medier med information om projekt och verksamhet.	Öka
Plan, bygg och MEX: Genomföra dialog med invånare i minst 2 detaljplaner.	2

4. Inriktningsmål: Munkedal ska bidra till minskad klimatpåverkan

4.1 Verksamhetsmål SBN: Vi ska skapa förutsättningar för våra verksamheter att minska sitt klimatavtryck	År 2023
Mått	Mål
Måltid: Källsortering inom egen verksamhet i tillgängliga sorteringskärl.	100%
Beräkna vår klimatpåverkan från livsmedel, målsättning 1,6 CO ₂ e/kg inköpta livsmedel. Öka ekoinköpen och öka andelen lokalproducerade råvaror - sträva mot nationella mål i livsmedelsstrategin.	1,6 CO ₂ e/kg
Lokalvård: Källsortering inom egen verksamhet i tillgängliga sorteringskärl	100%
Fastighet: 85% av verksamheterna ska ha möjlighet till källsortering.	85%
Gata och park: Införskaffa 5 fossilfria handredskap	5
Plan, bygg och MEX: Kommunikering och utskick skall ske digitalt.	100%

Gemensam verksamhet med andra kommuner

Löne- och IT-verksamheten bedrivs med avtalsamverkan från och med 2019-01-01 med Lysekil och Sotenäs. Miljöverksamheten bedrivs i gemensam nämnd med Lysekil och Sotenäs. Räddningstjänsten bedrivs som förbund gemensamt med Lysekil och Uddevalla.

Lönesamverkan

Verksamhetsbeskrivning

Från och med 2019-01-01 övergår man till avtalsamverkan och lönenämnden upphör. Den gemensamma löneenheten kommer fortsatt att organiseras inom Munkedals kommuns förvaltningsorganisation. Lönenämndens uppdrag är att fullgöra och ansvara för de samverkande kommunernas uppgifter vad avser: Löne-administration, support och utbildning i lönesystemets olika delar, support i tillämpning av lagar, avtal och regler, utdata och statistik (basutbud), systemförvaltning samt pensions- och försäkringsadministration.

Ekonomisk översikt, ramförslag

År	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024
Ekonomisk ram, mnkr			
Ramförändring mellan åren		0,681	-0,6
Lönesamverkan, Munkedals del SML	2,891	3,572	2,972

Den ekonomiska ramen för lönesamverkan ligger under Kommunstyrelsen. Lönesamverkans budgetförslag ligger till grund för de samverkande SML kommunernas beslut om rambudget och fördelning av kommunbidrag. I budget 2023 finns förutom påslag för löner och prisökningar om 2,9 procent även ramökning om 600 tkr, för Munkedal kommuns del, i införande av nytt lönesystem.

IT-samverkan

Från och med 2019-01-01 har en övergång gjorts från gemensam nämnd till avtalsamverkan inom IT-området. Den överenskomna avtalsamverkan organiseras inom Lysekils kommuns förvaltningsorganisation. Samverkande kommuner är Munkedal, Lysekil och Sotenäs. Värddkommun är Lysekil.

Verksamhetsbeskrivning

Verksamheten omfattar IT-drift i respektive kommun. Verksamheten ansvarar utifrån fastställda förutsättningar och ramar för en effektiv och ändamålsenlig IT- försörjning, omfattande;

Ansvarar för ändamålsenlig leverans av IT Upprätthållande av servicenivåer och kvalitet för tillhandahållna tjänster. Efterlevnad av regler, riktlinjer och styrande verksamhetsbehov.

Förvaltning av strategiska planer för IT. Den gemensamma IT-enheten uppgift är att tillhandahålla IT-drift, support, förvaltning samt utveckling av Sotenäs, Munkedals och Lysekils IT-miljö.

Ekonomisk översikt

År	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024
Ramförändring mellan åren		0,079	
IT samverkan, Munkedals del SML	2,730	2,809	2,809

Ramen för IT samverkan ligger inom kommunstyrelsens ram 2,730 mnkr. IT samverkans budgetförslag ligger till grund för de samverkande SML kommunernas beslut om rambudget och fördelning av kommunbidrag. I budget 2023 finns påslag för löner och prisökningar om 2,9 procent.

Hällevadsholm, kolstorpevattnets badplats, Foto: Markus Eklund

Miljönämnd

Verksamhetsbeskrivning

Samverkande kommuner är Lysekil, Sotenäs och Munkedal. Kommunstyrelsen ansvarar för utbetalning av anslag till Miljönämnden. Syftet med den gemensamma nämnd och miljöverksamheten är att få ökad tillgänglighet och service, förstärkning av det miljöstrategiska arbetet och möjlighet till mer operativt tillsynsarbete. Minskad sårbarhet, ökad

flexibilitet, utvecklad kompetens samt effektivitets och samordningsvinster.

- Tillsyn -avgiftsfinansierad planerad tillsyn, löpande tillsyn och ej avgiftsfinansierad tillsyn
- Ej avgiftsfinansierad myndighetsrelaterat arbete
- Miljöstrategiskt arbete (lokala miljömål)

Miljönämnden ska leda och ansvara för arbetet med att samordna utformningen av mål, riktlinjer och ramar för styrningen av nämndens verksamhet. Nämnden ska också göra framställningar i målfrågor till Kommunfullmäktige. Övervaka att de av fullmäktige fastställda målen och planerna för verksamheten och ekonomin efterlevs och förvaltningen handhas på ett rationellt och ekonomiskt.

Ramen för miljönämnden ligger inom Kommunstyrelsens ram. Fördelningen av kommunbidrag mellan kommunerna har ändrats mellan 2020 och 2021. Munkedals fördelningsnyckel är justerad från 33,5 procent till 31 procent.

Miljönämndens budgetförslag ligger till grund för de samverkande SML kommunernas beslut om rambudget och fördelning av kommunbidrag till miljönämnden.

Ekonomisk översikt

År	Budget 2022	Budget 2023
Ekonomisk ram, mnkr		
Ramförändring mellan åren		0,052
Samverkan Miljönämnd, Munkedals del SML	1,727	1,779

Övriga nämnder och förbund

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. Kommunfullmäktige består av 35 ledamöter vilka väljs för en tid av fyra år. Fullmäktige väljer ledamöter i alla nämnder och styrelser samt fattar beslut i frågor av principiell beskaffenhet och eller annars av större vikt för kommunen. Sådana ärenden är mål och riktlinjer för verksamheten, budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor, nämndernas organisation och verksamhetsformer. I Munkedal sammanträder fullmäktige vanligen sju gånger per år. Sammanträdena är offentliga.

Kommunens revisorer

Kommunens revisorer utses av Kommunfullmäktige och granskar, på Kommunfullmäktiges uppdrag, enligt kommunallagen, reglementet och med iakttagande av god revisionsledning all verksamhet som bedrivs inom nämnderna. Revisionen ska pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt granska om räkenskaperna är rättvisande och nämndernas kontroll tillräcklig. Det ingår även i revisorernas uppdrag att, i enlighet med lagen om god ekonomisk hushållning, uttala sig om kommunens resultat är förenligt med de mål för den ekonomiska förvaltningen som fastställts

av Kommunfullmäktige. **8 §** Förslag till budget ska upprättas av styrelsen före oktober månads utgång.

Förslag till budget för revisorernas verksamhet ska upprättas av fullmäktiges presidium senast vid samma tidpunkt.

Överförmyndare

Överförmyndarens verksamhet är obligatorisk, lagstyrd och kontrolleras av Länsstyrelsen och Justitieombudsmannen. Om någon pga. sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållanden behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person skall tingsrätten besluta om godmanskap för honom eller henne. När det föreligger fara för skadliga handlingar eller huvudmannen förlorar kontrollen över sina tillgångar kan det bli aktuellt att utse förvaltare. Överförmyndaren har tillsyn över gode männen och förvaltarna. När det gäller uttag från spärrat konto, köp/försäljning av fast egendom och andra ekonomiska beslut måste överförmyndarens tillstånd inhämtas. När huvudmännens egna inkomster inte räcker till att arvodera gode mannen eller förvaltaren, är det kommunen som måste ta den kostnaden.

Valnämnd

Valnämnden ansvarar för att genomföra allmänna val till kommun, landsting och riksdag som äger rum vart fjärde år. Valnämnden ansvarar också för valen till EU-parlamentet som äger rum vart femte år samt för kommunala folkomröstningar. Valnämnden har 5 ledamöter.

Jävsnämnd

Jävsnämnden ansvarar för tillsyn, beslut och övrig myndighetsutövning i ärenden där samhällsbyggnadsnämnden normalt skulle ha ansvaret, men på grund av jäv inte kan fatta beslut.

Ekonomisk översikt

År	2022	2023	2024	2025
Smånämnder, mnkr	3,314	3,734	3,434	3,534
Ramändring	0,0	-0,3	0,1	-0,1
Kommunfullmäktige	1,35	1,35	1,35	1,35
Revisionens ram	0,89	0,89	0,89	0,89
Överförmyndarnämnden	1,18	1,18	1,18	1,18
Valnämnden	0,306	0,006	0,106	0,006
Jävsnämnd	0,06	0,06	0,06	0,06

Prisuppräknning sker till överförmyndarnämnd och revision på köp av tjänster. Valnämndens budget minskas med 0,3 mnkr 2023. Avsättning görs för EU-val 2024 0,1 mnkr.

Räddningstjänsten mitt Bohuslän

Verksamhetsbeskrivning

Den kommunala räddningstjänsten kan endast drivas i kommunal regi enligt gällande lagstiftning Lagen om skydd mot olyckor. Kommunfullmäktige i Lysekil och Munkedals kommuner har fattat beslut om att gemensamt bilda ett kommunalförbund för att bedriva

räddningstjänst i. Från och med 2015 ingår även Uddevalla kommun som medlem. Administrationen sköts av Uddevalla kommun. Räddningstjänsten Mitt Bohuslän ansvarar för all räddningstjänst. Räddningstjänsten har också uppdraget att arbeta med Lysekil, Munkedal och Uddevallas kommuners planering inför allvarliga störningar/händelser. Beredskapssamordning vid extra ordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Där är dock kommunstyrelsen i respektive kommun den politiska instansen. Räddningstjänsten deltar även aktivt i kommunernas övriga säkerhetsarbete. Räddningstjänsten Mitt Bohuslän styrs av en politisk direktion. Direktionen styrs med två ordinarie och två suppleanter från respektive medlemskommun. I direktionen tas alla politiska beslut vilket innebär att denna utgör både kommunstyrelse och Kommunfullmäktige i ett och samma beslutande organ. Direktionen beslutar om mål och inriktning av räddningstjänsten Mitt Bohuslän verksamhet och utgör även myndighet för räddningstjänsten enligt lagen om skydd mot olyckor och lagen om brandfarliga och explosiva varor. Det finns ett förbunds/räddningschef som leder verksamheten.

Ekonomisk översikt

År	2022	2023	2024	2025
Ekonomisk ram, mnkr				
Förändring av ram mellan år	0,415	0,605	0,158	0,547
Medlemsavgift, drift, mnkr	10,499	10,803	11,030	11,372
Direkta pensioner, mnkr	1,122	1,399	1,317	1,473
Pensionsavsättning, mnkr	0,162	0,186	0,199	0,248
Summa	11,783	12,388	12,546	13,093

Munkedals andel (13,14 procent) i räddningstjänsten Mitt Bohuslän ingår i Kommunstyrelsens ram enligt ovan.

Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän (RMB) har inkommit med förslag till Budget 2023 och plan 2024–2025.

Beräkningen är gjord i enligt med överenskommelse mellan medlemskommunerna och utifrån direktiv på medlemsrådet 2022-03-29.

Medlemsavgiften för drift samt pensioner

Indexeringar för medlemsavgiften har gjorts med prisindex enligt upprättad överenskommelse mellan förbundet och medlemskommunerna med PKV 2,9 procent.

Medlemskommunernas pensionsåtaganden (pensioner) och långfristigt tagande (pensionsavsättning), baseras på beräkningar gjorda av Skandia i december 2020.

Sammanfattningsvis föreslår förbundet att Munkedals medlemsavgift inkl. pension och åtagande för 2023 skulle uppgå till 12,388 mkr, dvs en ökning av ram med 0,605 mnkr jämfört med föregående årsbudget där pensionerna står för största ökningen.

Samordningsförbund Väst Verksamhetsbeskrivning

Samordningsförbundet Väst är en fristående juridisk organisation med arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen samt kommunerna: Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla som medlemmar. Deras uppgift är i första hand att verka för att medborgare ska få stöd och rehabilitering till egen försörjning och stödja och medverka till samverkan mellan parterna.

Ekonomisk översikt

Munkedals insats (medlemsavgift) föreslås utifrån preliminär budget för 2023. Fördelningsnyckel baseras på varje kommuns befolkningsunderlag 16–64 år per den 1 november det år val har ägt rum. Dvs 1 nov 2019. Medlemsavgiften ligger under Valförbundsämndens budget.

Fyrbodals kommunalförbund

Verksamhetsbeskrivning

Fyrbodals kommunalförbund bildades 2005 och är en sammanslutning av 14 kommuner i Dalsland, norra Bohuslän samt nordvästra hörnet av Västergötland. Förbundet styrs av en politisk styrelse, kallad förbundsledning, som består av representanter från de 14 ingående kommunerna. De utgör tjänstemannastöd till arbetsutskott och direktion samt ordförande- och tjänstemannanätverk.

- omvärlds bevakar och tar fram strategier, riktlinjer, planer och rapporter.
- driver verksamheter och projekt samt tar initiativ till nya uppdrag, förstudier, projekt och verksamheter. Följer upp och utvärderar.
- för dialog med och utgör en länk mellan kommunerna och organisationer, myndigheter och andra aktörer.
- planerar och genomför kompetensutveckling för kommunernas medarbetare.

Ekonomisk översikt

Förbundets basverksamhet finansieras av medlemskommunerna. Enligt förbundsordningens §15 ska förbundsledningen årligen fastställa en verksamhetsplan med budget för förbundet. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt förbundsavgift. Från och med 2021 blir den treårig (2021 – 2023) och tas upp för beslut igen inför 2024. Därmed är det enbart budgeten för förbundets basverksamhet som årligen tas upp för beslut. Budgeterat resultat för basverksamheten blir, med ovan inräknat, + 70 tkr för 2022, + 175 tkr för 2023 och + 295 tkr för 2024.

Från och med 2022 är medlemsavgiften 37 kr/invånare. Indexuppräknings med 3 % med årlig prövning av höjningen i förhållande till förbundets finansiella ställning. Utöver indexuppräknings görs en fast uppräknings av befolkning på 0,4%.

Resultatet blir negativt med – 205 tkr för 2022, - 375 tkr för 2023 och - 531 tkr för 2024.

Finansiella mål:

- Att ha en långsiktig stabil soliditetsnivå på 10 %, nivån kan dock variera över tid beroende på åtaganden som direktionen finner angelägna.

Munkedals kommun | Mål och resursplan budget 2023 Nämndsredovisning

- Att ha en budget i balans, det vill säga att intäkterna ska överstiga kostnaderna.
- Att ha en god likviditet så att det är möjligt att både täcka kostnader för de fasta åtgärderna och att förskottera medel i projekt där förbundet är projektägare
- Att tillväxtmedlen sammantaget ska växlas upp med minst 50%, utöver de medel som kommunerna och Västra Götalandsregionen bidrar med.

Direktionen tar ställning till remissförslaget på budget för basverksamheten 2023-2025 i juni 2022. Därefter skickas förslaget på remiss till medlemskommunerna som senast i september ska inkomma med svar eller synpunkter.

Budgeten ligger under kommunstyrelsen.

År	2022	2023
Förslag till medlemsavgift		
Medlemsavgift Fyrbodol (mnkr)	10,145	10,145
Budgeterat resultat	0,070	0,070
Kr/invånare	37 kr	38 kr
Invånare 1 nov året före (ökning 0,4 %)	10 602	10 572
Medlemsavgift Munkedal (mnkr)	0,393	0,400
Ökning /år		
Ökning mnkr	0,013	0,007

Tolkförmedling Väst

Verksamhetsbeskrivning

Kommunalförbund och dess ändamål är att tillgodose medlemmarnas behov av språktolk. Förbundet levererar även översättningstjänster. Som medlem, tillika ägare, av förbundet köper medlemsorganisationernas verksamheter samtliga språktolktjänster av Tolkförmedling Väst.

Förbundet består nu av totalt 40 medlemmar; Västra Götalandsregionen samt kommunerna Alingsås, Borås, Bollebygd, Dals-Ed, Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Göteborg, Götene, Herrljunga, Hjo, Härryda, Karlsborg, Kungälv, Lerum, Lidköping, Lilla Edet, Mariestad, Mark, Munkedal, Mölndal, Orust, Skara, Skövde, Strömstad, Svenljunga, Tanum, Tibro, Tidaholm, Tjörn, Tranemo, Trollhättan, Töreboda, Uddevalla, Ulricehamn, Vara, Vårgårda och Öckerö.

Ekonomisk översikt

Budgetförslaget ska samrådats med förbundsmedlemmarna och budgeten ska fastställas senast i september före verksamhetsåret.

Förslag till budget inkommer till medlemmarna i juni. Synpunkter skickas tillbaka senast 1/9-2022. Budgeten är lagd utifrån gällande förutsättningar och efter samråd med förbundets medlemmar. Valförbunds- och Barn och utbildningsnämnd köper tjänster av tolkförmedlingen.

Budget 2023 är ännu inte antagen men förväntas inkomma till Munkedal i mitten av juni. Följaktligen sker preliminär uträkning med utgångspunkt från

medlemmarnas behov 2022 om ca 320 000 uppdrag. Prisuppräknning har gjorts med 2,9 procent.

År	Budget 2022	Budget 2023
Budgeterat antal uppdrag antal	320 000	320 000
Budgeterad kostnad Mnkr	208	208
Antal medlemmar	40	40
Köp av tjänster Munkedal IFO/skola/förskola	0,236	0,256

Verksamhetsmål

- Tolkförmedling Väst ska ha en pålitlig leverans
- Tolkförmedling Väst ska tillhandahålla utbildade och kvalificerade tolkar
- Tolkförmedling Väst ska ligga i framkant och verka för att verksamheten utvecklas
- Tolkförmedling Väst ska vara en attraktiv arbetsgivare
- Tolkförmedling Väst ska bedriva en hållbar verksamhet

Kommunfullmäktiges protokoll

Mål- och resursplanen beslut 2022-11-28 §?, Dnr
2021-195

Mål- och resursplanen beslut 2022-06-27 §117, Dnr 2021-195

- Kommunfullmäktige beslutar att fastställa nämndernas budgetramar för 2023, med plan för 2024-2025 enligt förslaget.
- Kommunfullmäktige beslutar fastställa skattesatsen för 2023 till 23,38 kr enligt förslaget.
- Kommunfullmäktige beslutar fastställa centrala avsättningar enligt förslaget till budget 2023.
- Kommunfullmäktige beslutar fastställa investeringsramen för 2023 till 97,5 mnkr. Samtliga investeringsprojekten redovisas i MRP.
- Kommunfullmäktige beslutar att fastställa en låneram för nyupplåning för investeringar under 2023 på 46 mnkr.
- Kommunfullmäktige beslutar att kommunstyrelsen har rätt att omsätta lån, dvs. låna upp belopp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning.
- Kommunfullmäktige beslutar att fastställa Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän budgetförslag om medlemsavgift drift, pensioner, avsättningar till 12,4 mnkr år 2023.
- Kommunfullmäktige beslutar att fastställa Miljönämndens budgetförslag på 1,8 mnkr i Budget 2023 utifrån från samverkande kommunernas förslag
- Kommunfullmäktige beslutar att fastställa IT-samverkans budgetförslag på 2,8 mnkr i Budget 2023 utifrån från samverkande kommunernas förslag
- Kommunfullmäktige beslutar att fastställa lönesamverkans budgetförslag på 3,6 mnkr i Budget 2023.

§ 190

Dnr 2022-000015

Planeringsförutsättningar, tidsplan för budget 2024

Sammanfattning av ärendet

Inför varje budgetprocess antar kommunfullmäktige planeringsförutsättningar, vilka tillsammans med verksamhetens inriktningsmål skapar förutsättningar för att starta upp kommande budgetprocess.

I planeringsförutsättningarna behandlas:

- Befolkning (invånarantalet för beräkning av skatteintäkterna)
- Finansiella resultatmål för budget 2023
- Tidsplan för budgetprocessen

Befolkningsantagande

Skatteberäkning för budget 2024 utgår ifrån ett invånarantal på 10 650, 1 november 2023. Budgeterar en ökning av invånarantalet med +70 invånare jämfört med budget 2023, vilket är en förstärkning av budgeten med 4,6 mnkr.

Finansiella inriktningsmål för planperioden 2024 – 2027

Inför kommande planperiod sker en översyn av de finansiella målen och tas upp för beslut i kommunfullmäktige 2022-11-28 samtidigt som planeringsförutsättningarna lyfts upp.

Förslag på finansiella inriktningsmål 2024-2027 är:

1. Resultatmål

Det genomsnittliga resultatet under planperioden, i förhållande till skatter och bidrag, ska lägst uppgå till 2 %.

2. Investeringsmål

Självfinansieringsgraden av investeringar ska minst uppgå till 60 %, i genomsnitt under planperioden.

Koncernmål:

3. Soliditet

Kommunkoncernen ska ha en soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser om minst 10 %.

Med utgångspunkt från Kommunfullmäktiges inriktningsmål (långsiktiga) tas resultatmål fram för budget 2024 och med hänsyn till de tidigare årens utfall. De finansiella resultatmålen är en nedbrytning, delmål, av de finansiella inriktningsmålen. Målen är ettåriga.

Förslaget på finansiella resultatmål för budget 2024 är:

1. Årets resultat

Resultatet skall uppgå till 2 % av skatteintäkter och bidrag.

2. Investeringsmål

självfinansieringsgraden av investeringar ska minst uppgå till 50 %.

3. Soliditet (Koncernmål)

Kommunkoncernen ska ha en soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser om minst 10 %.

För att uppfylla målet om självfinansieringsgraden av investeringar, krävs en prioritering av vilka stora investeringsprojekt som ska genomföras inom planperioden.

Tidsplan för budgetprocess

En tidsplan har gjorts för budgetprocessen för budget 2024.

Tidsplanen är gjord utifrån föreslagen sammanträdesplan för styrelser och nämnder 2023.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-10-31

Planeringsförutsättningar, tidsplan för budget 2024

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna planeringsförutsättningar för budget 2024

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna planeringsförutsättningar för budget 2024

Diarienummer: 2022-000015

Datum: 2022-10-31

TJÄNSTESKRIVELSE

Lars-Erik Hansson
Ekonomichef
Ekonomiavdelningen

Planeringsförutsättningar, tidsplan för budget 2024

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna planeringsförutsättningar för budget 2024

Sammanfattning

Inför varje budgetprocess antar kommunfullmäktige planeringsförutsättningar, vilka tillsammans med verksamhetens inriktningsmål skapar förutsättningar för att starta upp kommande budgetprocess.

I planeringsförutsättningarna behandlas:

- Befolkning (invånarantalet för beräkning av skatteintäkterna)
- Finansiella resultatmål för budget 2023
- Tidsplan för budgetprocessen

Befolkningsantagande

Skatteberäkning för budget 2024 utgår ifrån ett invånarantal på 10 650, 1 november 2023. Budgeterar en ökning av invånarantalet med +70 invånare jämfört med budget 2023, vilket är en förstärkning av budgeten med 4,6 mnkr.

Finansiella inriktningsmål för planperioden 2024 - 2027

Inför kommande planperiod sker en översyn av de finansiella målen och tas upp för beslut i kommunfullmäktige 2022-11-28 samtidigt som planeringsförutsättningarna lyfts upp.

Förslag på finansiella inriktningsmål 2024-2027 är:

1. Resultatmål
  - Det genomsnittliga resultatet under planperioden, i förhållande till skatter och bidrag, ska lägst uppgå till 2 %.
2. Investeringsmål
  - Självfinansieringsgraden av investeringar ska minst uppgå till 60 %, i genomsnitt under planperioden.

Koncernmål:

3. Soliditet

- Kommunkoncernen ska ha en soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser om minst 10 %.

Med utgångspunkt från Kommunfullmäktiges inriktningsmål (långsiktiga) tas resultatmål fram för budget 2024 och med hänsyn till de tidigare årens utfall. De finansiella resultatmålen är en nedbrytning, delmål, av de finansiella inriktningsmålen. Målen är ettåriga.

Förslaget på finansiella resultatmål för budget 2024 är:

1. Årets resultat

Resultatet skall uppgå till 2 % av skatteintäkter och bidrag.

2. Investeringsmål

självfinansieringsgraden av investeringar ska minst uppgå till 50 %.

3. Soliditet (Koncernmål)

Kommunkoncernen ska ha en soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser om minst 10 %.

För att uppfylla målet om självfinansieringsgraden av investeringar, krävs en prioritering av vilka stora investeringsprojekt som ska genomföras inom planperioden.

Tidsplan för budgetprocess

En tidsplan har gjorts för budgetprocessen för budget 2024.

Tidsplanen är gjord utifrån föreslagen sammanträdesplan för styrelser och nämnder 2023.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 221031

Planeringsförutsättningar, tidsplan för budget 2024

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Planeringsförutsättningarna utgår från god ekonomisk hushållning

Hållbar utveckling – Social dimension

Planeringsförutsättningarna ger en grund för att planera verksamheten 2024 samt planperioden 2025-2027. En bra planering kan leda till en bra verksamhet som beaktar effekter på den sociala dimensionen för invånarna.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Verksamheten kan planera insatser för att nå de miljömål samt klimatlöften som ställts ut

Ylva Morén
Kommundirektör
Kommunstyrelsens förvaltning

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen och Nämnderna

Planeringsförutsättningar budget 2024

Planeringsförutsättningar budget 2024	Dnr KS 2022-15
<i>Typ av dokument:</i> Budgetdokument	
<i>Handläggare:</i> Controller	
<i>Antagen av:</i> Kommunfullmäktige	Antagningsdatum
<i>Revisionshistorik:</i>	<i>Giltighet:</i> Avser budget 2024
<i>Relaterade dokument:</i> Riktlinjer för god ekonomisk hushållning/hantering av RUR 2018-11-29 §111, Dnr 2018-457 Styr- och ledningssystem i Munkedal 2018-11-29 §110, Dnr 2018-462 Mål och resursplan 2023 plan 2024-2025, Dnr KS 2021-195	

Innehåll

Sammanfattning	3
Budgetprocess	3
Långsiktiga målsättningar	3
Inriktningsmål för verksamheten planperioden 2024–2027.....	3
Nämndernas verksamhetsmål 2024	3
Finansiella inriktningsmål för planperioden 2024 - 2027	3
Ekonomiska förutsättningar för budgetprocess 2024.....	4
Uppföljning av finansiella målen	4
Förslag av finansiella resultatmål år 2024.....	4
Uppföljning befolkningsutveckling (invånarantalet)	5
Förslag till invånarantal år 2024	5
Utveckling av skatter och statsbidrag 2024 -2026	6
Beräkningsförutsättningar budget 2024.....	7
Kommande utmaningar för Munkedal i budget 2024-2026;.....	7
Förslag till tidsplan för budgetprocess 2023 avseende budget 2024	8

Sammanfattning

Inför ny mandatperiod ska de långsiktiga inriktningsmålen för verksamhet och finans ses över. Inriktningsmålen kommer att arbetas fram av den politiska församlingen och beslutas av kommunfullmäktige i februari 2023.

De långsiktiga inriktningsmålen gäller för planeringsperioden som omfattar tre år på innevarande mandatperiod och ett år in på nästa mandatperiod. Det vill säga, år 2024–2027.

Inför varje budgetprocess antar kommunfullmäktige planeringsförutsättningar, vilka tillsammans med inriktningsmålen skapar förutsättningar för kommande budgetprocess. I planeringsförutsättningarna behandlas:

1. Finansiella resultatmål för budget 2024
2. Befolkningsutveckling
(*invånarantal för beräkning av skatteintäkter*)
3. Tidsplan för budgetprocessen

Budgetprocess

Första steget efter att planeringsförutsättningar antagits är att beräkna skatteintäkterna för budgetåret och planåren.

Beräkningen bygger på antagande av befolkningsutveckling (antal invånare per 1 nov) som beslutas för Munkedal. Munkedal utgår från de skatteunderlagsprognoser SKR (Sveriges kommuner och Regioner) presenterar. Första skatteprognosen kommer i februari och är underlaget för beräkningarna. Den andra skatteprognosen som kommer i april är styrande och ska tas med i de slutliga beräkningarna för budget 2024.

Avsättningar görs till kommunövergripande poster samt de antagna finansiella målsättningarna för 2024. Hänsyn tas även till andra politiska uppdrag.

Efter beräkning av skatter och bidrag samt avsättningar kan preliminära ramar lämnas till nämnderna med föregående års ramar som utgångspunkt.

Ekonomiavdelningen skickar ut budgetanvisningar till nämnderna. Enligt tidplanen ska nämnderna ta ställning till sin budgetskrivelse för budget 2024 senast i maj.

Nämndernas budgetskrivelse ska redovisa förslag till ekonomiska ramar (drift och investeringsbudget) utifrån de preliminära ramarna samt verksamhetsmål med mått utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Nämnden ska konsekvensbeskriva den preliminära ramens påverkan på verksamheten. Verksamhetsmålen bör tas fram i god dialog med verksamhetsföreträdare. Målen ska också ha en tydlig koppling till tilldelade resurser och vara mätbara.

I juni fastställer kommunfullmäktige kommunens mål- och resursplan (MRP), budget 2024 med plan 2025-2026.

Kommunstyrelsen kommer att följa budgetarbetet i nämnderna genom en dialogdag i maj.

Långsiktiga målsättningar

Inriktningsmål för verksamheten planperioden 2024–2027

Nya inriktningsmål ska fastställas av den nya politiska församlingen som avser över planperiod 2024–2027 dvs. med övervältring med ett år på nästkommande mandatperiod. Arbetet har startats upp i oktober för att kunna beslutas av kommunfullmäktige i februari 2023. Detta för att nämnderna ska ha möjlighet att påbörja nedbrytning av verksamhetsmål i kommande budgetprocess för budget 2024.

Nämndernas verksamhetsmål 2024

Nämnderna ska konkretisera inriktningsmålen till verksamhetsmål för budget 2024 under våren. Målen är ettåriga och ska vara uppföljningsbara och mätbara. Det är viktigt att koppla nivån på de politiska ambitionerna med resurser. Föreslagna mål beslutas av nämnderna i maj månad.

Finansiella inriktningsmål för planperioden 2024 - 2027

Inför kommande planperiod sker en översyn av de finansiella målen och tas upp för beslut i kommunfullmäktige 2022-11-28 samtidigt som planeringsförutsättningarna lyfts upp.

Förslag på finansiella inriktningsmål 2024-2027 är:

1. Resultatmål
  - Det genomsnittliga resultatet under planperioden, i förhållande till skatter och bidrag, ska lägst uppgå till 2 %.
2. Investeringsmål
  - Självfinansieringsgraden av investeringar ska minst uppgå till 60 %, i genomsnitt under planperioden.

Koncernmål:

3. Soliditet
  - Kommunkoncernen ska ha en soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser om minst 10 %.

Ekonomiska förutsättningar för budgetprocess 2024

Uppföljning av finansiella målen

I riktlinjerna för god ekonomisk hushållning anges bland annat de finansiella inriktningsmålen (långsiktiga) som gäller över planperioden. Avstämning av dessa mål ska genomföras inför den årliga budgetprocessen och uppföljning/analys ska ske i bokslut samt vid planperiodens slut.

Förslag av finansiella resultatmål år 2024

Med utgångspunkt från Kommunfullmäktiges inriktningsmål (långsiktiga) tas resultatmål fram för budget 2024 och med hänsyn till de tidigare årens utfall. De finansiella resultatmålen är en nedbrytning, delmål, av de finansiella inriktningsmålen. Målen är ettåriga.

Förslaget på finansiella resultatmål för 2024 är:

1. Årets resultat skall uppgå till 2 % av skatteintäkter och bidrag.
2. Årets investeringsmål: självfinansieringsgraden av investeringar ska minst uppgå till 50 %.
3. Kommunkoncernen ska ha en soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser om minst 10 %.

Uppföljning befolkningsutveckling (invånarantalet)

Antagandet om befolkningstalet ligger till grund för beräkning av skatteintäkterna för de kommande budgetåren. För budget 2023 fastställdes invånarantagandet till 10 580 invånare.

Skatteintäkterna för budget 2024 baseras på invånarantalet 1 november, 2023.

Nedan redovisas befolkningsutfall och kommunens egna antagande av invånare 1 november samt senaste årens utfall per 1 nov och 31 dec.

Utfallet per oktober 2022 ligger nu på 10 583 invånare. Utifrån uppföljningen så är antagandet att fastställa

invånarantalet till 10 650 invånare för beräkning av skatteintäkter, budget 2024 rimlig.

Det är ett antagande om en ökning med 67 invånare jämfört med oktober år 2022 fram till 1 november år 2023.

Jämfört med budgeten är det en ökning med 70 invånare år 2023 till budget år 2024. Det innebär en förstärkning av skatter och bidrag till kommunen med ca 4,6 mnkr.

Förslag till invånarantal år 2024

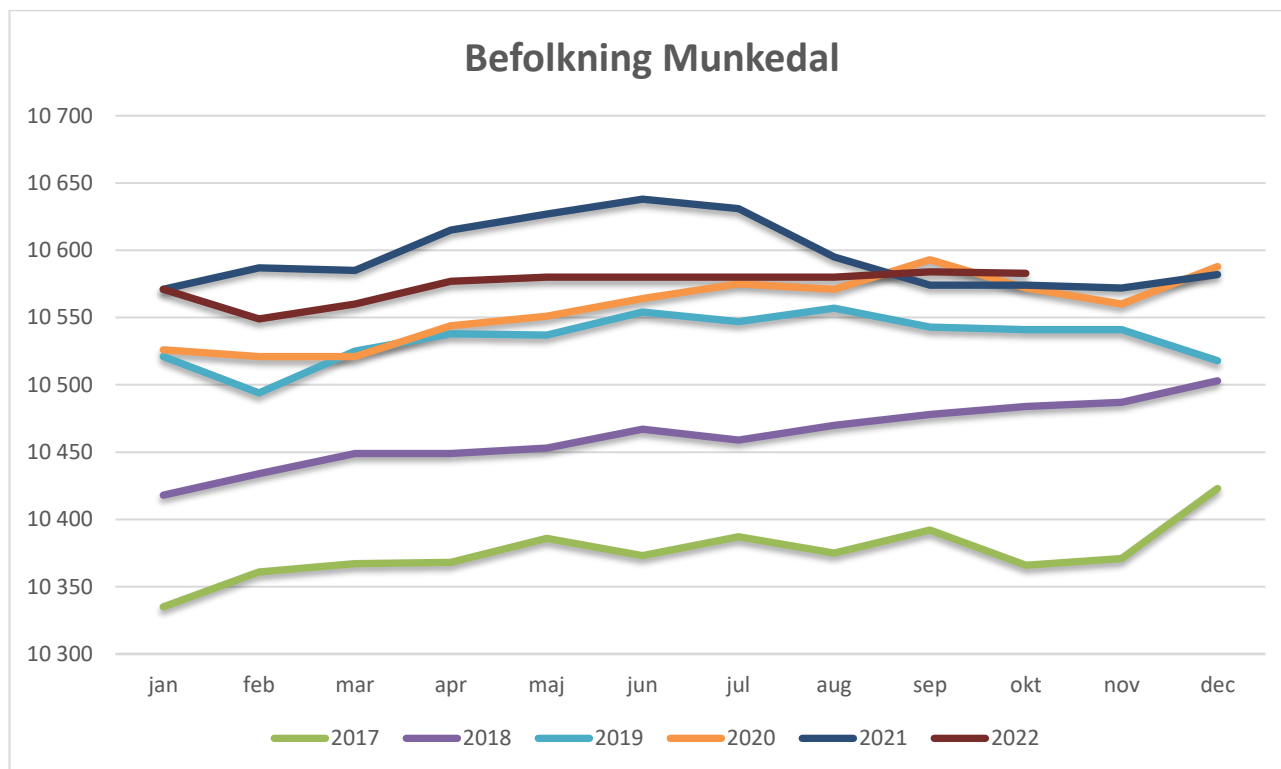
Skatteberäkning för budget 2024 utgår ifrån ett invånarantal på 10 650, 1 november 2023.

Utfall och befolkningsutveckling

År	Eget antagande 2021	Eget antagande 2022	Eget antagande 2023	Eget antagande 2024	Eget antagande 2025	Eget antagande 2026
Eget befolknings antagande, 1 nov året före, budget	10 550	10 630	10 580	10 650	10 700	10 750
Förändring invånarantal, budget	50	80	-70	70	50	50
Befolknings utfall 1 nov	10 574	10 576				

Målgrupp	Grupp	Utfall 31 okt 2021	Utfall 31 okt 2022	SCB Prognos 2023	SCB Prognos 2024	SCB Prognos 2025	SCB Prognos 2026
Födda	0	86	79	105	106	107	109
Förskola	1-5	592	570	571	572	574	577
Förskoleklass	6	121	117	115	117	116	115
Grundskola	7-15	1 102	1107	1 101	1 120	1 120	1 124
Gymnasium	16-18	369	375	350	347	371	374
Övriga åldrar	19-64	5 614	5627	5 645	5 631	5 639	5 633
Äldreomsorg	65-74	1 324	1295	1 262	1 264	1 257	1 278
Äldreomsorg	75-79	625	644	618	617	601	584
Äldreomsorg	80-84	346	375	427	462	501	516
Äldreomsorg	85-89	255	246	242	244	232	238
Äldreomsorg	90+	140	148	148	150	160	162
Totalt antal invånare		10 574	10583	10 584	10 630	10 678	10 710

Utfall över tid för invånarantalet

Källa: KIR/Hypergene

Utveckling av skatter och statsbidrag 2024-2026

Utifrån den senaste skatteunderlagsprognosen från SKR, cirkulär 22:37, 20 oktober har en simulering gjorts utifrån Munkedals antagande om invånare från 2023 till 2026.

Belopp i Mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Skatteintäkter	544	567	591	614
Inkomstutjämnning	163	173	180	187
Kostnadsutjämnning	22	22	22	22
Regleringsbidrag*	16	16	12	9
LSS-utjämnning	4	4	4	4
Fastighetsavgift	31	31	31	31
Slutavräkning				
Summa skatter o bidrag	781	813	840	867
Förändring i % Skatter och bidrag	4,3	4,1	3,3	3,6
Förändring i mnkr	32	32	27	27
Antaganden antal invånare 1 nov året innan	10 580	10 650	10 700	10 750
Förändring invånare	-50	70	50	50

Med en ökning av invånarantalet i budget 2024-2026 förstärks intäkterna för kommande åren.

SKR:s bedömning av de ekonomiska förutsättningarna för kommunerna kommande år (publicerat oktober 2022)**Sverige går in i en längre lågkonjunktur**

Utfallen för svensk inflation har nyligen varit överraskande höga. Den oväntat höga inflationen har definitivt lyft inflationsutsikterna på kort sikt, men i hög grad även för de kommande 12 månaderna. Samtidigt har en mycket brant ränteuppgång synts de senaste månaderna, huvudsakligen drivet av centralbankernas höjda styrräntor. Pris- och ränteuppgångarna blir därmed större än vad vi räknat med i tidigare prognoser. Frågan är inte längre "om" Sverige går mot en lågkonjunktur utan "hur snart" vi når dit, samt hur djup den blir. SKR:s prognos är att svensk BNP faller nästa år

Detta medför att den postpandemiska återhämtningen för arbetsmarknaden bryts. Antalet sysselsatta kommer att minska och arbetslösheten beräknas ligga på knappt 8,5 procent 2023-2024. I vår framskrivning räknar vi med att BNP- och timtillväxten repar sig under 2024, men att konjunkturen stärks mer påtagligt först 2025. Mycket svag konjunkturutveckling antas medföra sjunkande räntor redan nästa år. Trots detta kommer ränteläget då att vara betydligt högre än de senaste åren. Den långa eran av oerhört låga räntor är över. På samma sätt kommer konsumentpriserna totalt sett - efter rekordsnabba ökning 2021-2023 - inte heller falla tillbaka till gamla nivåer. Trots att vi räknar med att inflationen sjunker snabbt nästa år lär ekonomins aktörer få leva med bestående högre priser på många varor och tjänster.

Kraftig urholkning av skatteunderlaget

I reala termer växer skatteunderlaget med 0,9 procent per år 2022–2025, att jämföra med de senaste tio årens genomsnitt på 1,8 procent. År 2023 faller till och med köpkraften med 2,7 procent; intäkterna beräknas reallt sett bli kraftigt lägre än föregående år. Detta tapp är varaktigt och kommer kräva minskade utgifter framöver om inte statsbidragen höjs ordentligt. Den höga prisuppgången i kommunsektorn beror dels på högre insatspriser, dels på ökade pensionskostnader. Pensionskostnadens ökning har två förklaringar. Det nya avtalet AKAP-KR är något dyrare än tidigare avtal, men till största del beror ökningen på en ny värdering av sektorns pensionsskuld. De förmånsbestämda avtalspensionerna är värdesäkrade med prisbasbeloppet, vilket betyder att pensionsskulden växer när prisbasbeloppet höjs.

Sammantaget för perioden beräknas skatteunderlaget inte räcka till att finansiera en växande kommunal verksamhetsvolym i linje med den senaste tioårsperioden. Samtidigt är den demografiska utmaningen framöver större än tidigare, de i arbetsför ålder behöver försörja allt fler (yngre och äldre). Särskilt de ökade behoven av omsorg och vård av äldre kräver allt större resurser

Beräkningsförutsättningar budget 2024

- Skatteunderlagsprognos februari från SKR med simulerat befolkningsantagande 10 650 invånare (+70).
- Avsättning till budgeterat resultat 2 % av skatter och bidrag
- Anpassa investeringsplanen för att uppfylla det finansiella investeringsmålet på lång sikt.
- Avsättning till Löne-/prisuppräknig enligt prisindex för kommunal verksamhet (PKV) i SKR:s cirkulär för skatteunderlagsprognos i februari 2023.
- Avsättning till demografiska förändringar (volymbudget).

Kommunfullmäktiges pågående uppdrag

1. Kommundirektör ska utreda vilka verksamhetsförändringar som behöver göras för att äldre-omsorgens kostnader ska minska till samma kostnadsnivå som gäller för liknande kommuner inom äldreomsorg. Verksamhetsförändringarna ska genomföras under åren 2020–2024.
2. Den långsiktiga målsättningen är att Individ-och familjeomsorgens nettokostnadsavvikelse i mnkr ska vara i nivå med liknande kommuner inom individ- och familjeomsorg.

Uppdrag budget 2024 - effektivisering Valfärd (2 mnkr beslutad i budget 2022, för planåren 2023-2024 2 mnkr vartdera året)

Kommande utmaningar för Munkedal i budget 2024-2026;

- Sänkt skatteunderlagstillväxt
- Stort investeringsbehov, vilket ger ökade driftkostnader
- Demografiska utvecklingen – på sikt ökade boendeplatser/hemtjänst
- Kompetensförsörjning
- Vidta åtgärder för att minska klimatpåverkan

Åtgärder för att klara ovanstående utmaningar kan vara:

- Krav på effektiviseringar -minska kostnaderna inom verksamheter som har högre kostnadsläge än andra liknande kommuner.
- Se över resursutnyttjande av fastigheter
- Minska sjukfrånvaron
- Krav på budgetdisciplin - budgetföljsamhet
- Öka användandet av ny modern teknik inom verksamheterna
- Öka sysselsättningen bland de grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden

Förslag till tidsplan för budgetprocess 2023 avseende budget 2024

Förslag till tidsplan för budgetprocessen för budget 2024 utifrån Kommunfullmäktiges sammanträdesplan 2023. I samband med skatteunderlagsprognosen i slutet av februari skickas budgetanvisningar ut till samtliga nämnder.

Budgetprocess, budget 2024				
Nämnd	Tidpunkt	Aktivitet	Beskrivning ärende	Handläggare
2022 höst				
Kommunstyrelsen	14 november	Beslut	Planeringsförutsättningar budget 2024 plan 2025–2026 (Finansiella resultatmål, befolkningsantagande, tidsplanbudgetprocess)	Ekonomichef <i>Stöd av Controller</i>
Kommunfullmäktige	28 november	Beslut	Planeringsförutsättningar budget 2024 plan 2025–2026 (Finansiella resultatmål, befolkningsantagande, tidsplanbudgetprocess)	Ekonomichef <i>Stöd av Controller</i>
2023 vår				
Budgetberedning	26 januari KI 13-15 Koch	Information	Information, prioriteringar, övrigt	Kommundirektör, Ekonomichef, controller och budgetberedning
Budgetberedning	23 februari KI 13-15 Koch	Information	Avstämning Budget 2023, förutsättningar, tidsplan, budgetprocess, investeringar, prioriteringar/avsättningar, prel ramar till nämnder efter första skatteunderlagsberäkningen.	Kommundirektör, Ekonomichef, controller och budgetberedning
			•	
Planeringsdag budget nämnder	I början av mars	Arbete	<ul style="list-style-type: none"> Budgetanvisningar med prel. budgettram skickas ut till nämnderna i början av mars. Nämnden bokar in i sin egen planering av budget 2024 för mål och ramar. Nämnden arbetar med att sätta verksamhetsmål/mått utifrån KF inriktningsmål för planperioden 2024-2027. Nämnden konsekvensbeskriver den prel. tilldelade ramen i sitt budgetförslag 	Förvaltningschef <i>Stöd av Ekonomer, Verksamhetsutvecklare</i>
Budgetberedning	9 mars KI 9-11 Koch	Information	Information, prioriteringar, övrigt	Kommundirektör, Ekonomichef, controller och budgetberedning
Budgetberedning	20 april KI 13-15 Koch	Information	Information vårpropp, övrigt i arbetet	Kommundirektör, Ekonomichef, controller och budgetberedning
Budgetberedning	4 maj KI 13-15 Koch	Information	Information om senaste skatteprognosen som ska med i budgeten. Konsekvenser mm	Kommundirektör, Ekonomichef, controller och budgetberedning
Nämndsmöten förslag	KFN 16 maj BUN 16 maj VFN 17 maj SBN 22 maj	Beslut	Budget 2024, plan 2025–2026 - konsekvensbeskrivning utifrån prel. ram samt investeringsplan. Samverkad av resp. nämnd MBL §11 (info §19) -Förslag till verksamhetsmål med mått kopplat till ekonomisk ram beslutas senast i maj	Förvaltningschef/ ekonomer
Budgetberedning	23 maj KI 13-15 Koch	Information	Nämndernas budgetbeslut	Kommundirektör, Ekonomichef, controller och budgetberedning
Budgetdialog KS	25 maj	Dialog	Nämnderna redovisar sin budgethandling och konsekvenser av föreslagen ram. Kallelse kommer	Förvaltningschef/ Nämndsordförande Kommunstyrelsen
Kommunstyrelsen	8 juni	Beslut	<ul style="list-style-type: none"> Kommunstyrelsens budget 2024, plan 2025–2026 -Konsekvensbeskrivning utifrån prel.ram samt investeringsplan. Ska vara samverkad. Kommunens mål -och resursplan, budget 2024, plan 2025–2026 Beslut om skattesats samt borgensavgift år 2024 	Ekonomichef <i>Stöd av Controller</i>
Kommunfullmäktige	19 juni	Beslut	<ul style="list-style-type: none"> Kommunens mål -och resursplan, budget 2024, plan 2025–2026. Beslut om skattesats och borgensavgift år 2024 	Ekonomichef <i>Stöd av Controller</i>

Budgetberedning	31 aug KI 13-15 Koch	Information	Information om budget och arbetet med verkställda beslut	Kommundirektör, Ekonomichef, controller och budgetberedning
Budgetberedning	5 okt KI 13-15 Koch	Information	Information om budget och arbetet med verkställda beslut	Kommundirektör, Ekonomichef, controller och budgetberedning
			•	
Kommunstyrelsen	13 november	Beslut	• Planeringsförutsättningar budget 2025 plan 2026–2027 (Finansiella resultatmål, befolkningsantagande, tidsplanbudgetprocess)	Ekonomichef <i>Stöd av Controller</i>
Kommunfullmäktige	27 november	Beslut	• Planeringsförutsättningar budget 2025 plan 2026–2027 (Finansiella resultatmål, befolkningsantagande, tidsplanbudgetprocess)	Ekonomichef <i>Stöd av Controller</i>
Budgetberedning	30 nov KI 13-15 Koch	Information	Information om budget	Kommundirektör, Ekonomichef, controller och budgetberedning
Nämndsmöten förslag	KFN 6 december BUN 13 december VFN 14 december SBN 15 december KS 18 december	Beslut	Återkoppling nämnd - Detaljbudget 2024 plan 2025–2026, inkl. förslag på verksamhetsplaner 2024 - Godkänna internkontrolluppföljning 2023 - Anta internkontrollplan 2024 (nämnder)	Förvaltningschef/ ekonomer

§ 191

Dnr 2023-000019

Brukningssavgift och anläggningsavgift för 2023 (VA-taxa) samt investeringar - Munkedal Vatten AB

Sammanfattning av ärendet

Munkedal Vatten AB har arbetat fram en budget för 2023 med plan för 2024–2025 samt ny bruknings- och anläggningstaxa. Munkedal Vatten AB:s styrelse har på sitt styrelsemöte 2022-10-06 enligt §6 beslutat att föreslå kommunfullmäktige att höja brukningssavgiften med 10% och anläggningsavgiften med 15% från och med 2023-01-01 och enligt §7 beslutat att föreslå kommunfullmäktige besluta om investeringar i enlighet med budget 2023 och plan 2024–2025.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-10-20
Protokoll styrelsemöte 2022-10-06 Munkedal vatten AB
Munkedal Vatten AB - Budget 2023 samt plan 2024-2025
Förslag till VA-taxa för Munkedals kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning
Tjänsteskrivelse VA-taxa för 2023 med taxeföreskrifter och investeringsbudget 2023 plan 2024-2025
Sammanställning förändringar i VA-taxan inför 2023

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att höja brukningssavgiften med 10,3 % från och med 2023-01-01 enligt förslag.

Kommunfullmäktige beslutar att höja anläggningsavgiften med 15,0 % från och med 2023-01-01 enligt förslag.

Kommunfullmäktige beslutar godkänna investeringar i enlighet med budget 2023 och plan 2024–2025, Munkedal Vatten AB.

Kommunfullmäktige beslutar att anta taxeföreskrifter 2023, Munkedal Vatten AB

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att höja bruksningsavgiften med 10,3 % från och med 2023-01-01 enligt förslag.

Kommunfullmäktige beslutar att höja anläggningsavgiften med 15,0 % från och med 2023-01-01 enligt förslag.

Kommunfullmäktige beslutar godkänna investeringar i enlighet med budget 2023 och plan 2024-2025, Munkedal Vatten AB.

Kommunfullmäktige beslutar att anta taxeföreskrifter 2023, Munkedal Vatten AB

Diarienummer: 2023-000019

Datum: 2022-10-20

TJÄNSTESKRIVELSE

Lars-Erik Hansson
Ekonomichef
Ekonomiavdelningen

Brukningsavgift och anläggningsavgift för 2023 (VA-taxa) samt investeringar - Munkedal Vatten AB

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att höja brukningsavgiften med 10,3 % från och med 2023-01-01 enligt förslag.

Kommunfullmäktige beslutar att höja anläggningsavgiften med 15,0 % från och med 2023-01-01 enligt förslag.

Kommunfullmäktige beslutar godkänna investeringar i enlighet med budget 2023 och plan 2024-2025, Munkedal Vatten AB.

Kommunfullmäktige beslutar att anta taxeföreskrifter 2023, Munkedal Vatten AB

Sammanfattning

Munkedal Vatten AB har arbetat fram en budget för 2023 med plan för 2024-2025 samt ny bruknings- och anläggningstaxa. Munkedal Vatten ABs styrelse har på sitt styrelsemöte 2022-10-06 enligt §6 beslutat att föreslå kommunfullmäktige att höja brukningsavgiften med 10% och anläggningsavgiften med 15% från och med 20230101 och enligt §7 beslutat att föreslå kommunfullmäktige besluta om investeringar i enlighet med budget 2023 och plan 2024-2025.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-10-20

Protokoll styrelsemöte 2022-10-06 Munkedal vatten AB

Munkedal Vatten AB - Budget 2023 samt plan 2024-2025

Förslag till VA-taxa för Munkedals kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning

Tjänsteskrivelse VA-taxa för 2023 med taxeföreskrifter och investeringsbudget 2023 plan 2024-2025

Sammanställning förändringar i VA-taxan inför 2023

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Höjningarna i VA-taxan innebär ökade kostnader för brukarna. Ändringen innebär ökad kostnad med ca 91 kr/månad för ett Typhus A.

Hållbar utveckling – Social dimension

Ings särskilda konsekvenser

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Munkedals vatten AB kan genomföra fortsätta bedriva sin verksamhet med planerade investeringar inom vatten och avlopp som är bra för miljön.

Ylva Morén
Kommundirektör
Kommunstyrelsen förvaltning

Beslutet skickas till:

Munkedals vatten AB

Västvatten AB

Handläggare:
Madelene Ahl
Tfn: 0522-63 88 04

Protokoll nr 5 för Styrelsemöte – Munkedal Vatten AB

Tid: Torsdag 6 oktober 2022, kl 15.00-16.00

Plats: Koch rummet, Munkedal

Närvarande ledamöter:

Christer Börjesson (-), ordförande, via Teams

Per-Arne Brink (S), vice ordförande

Linda Wighed (M)

Henrik Palm (M)

Terje Skaarnes (SD)

Nils Karlsson (S)

Leif Svensson (C)

Närvarande suppleanter:

Anders Persson (SD)

Hans-Joachim Isenheim (MP)

Närvarande tjänstemän:

Peter Johansson, VD

Susanne Thorén, ekonomichef

§ 1 Mötet öppnas av Christer Börjesson

§ 2 Upprop förrättas

§ 3 Dagordningen godkänns

§ 4 Protokollet justeras av Per-Arne Brink

§ 5 Föregående protokoll godkänns och läggs till handlingarna

Handläggare:
Madelene Ahl
Tfn: 0522-63 88 04

---

§ 6 Beslut – VA-taxa för 2023 med taxeföreskrifter och investeringsbudget 2023 med plan 2024-2025

Beslutsunderlag

Budget 2023 samt plan 2024-2025, Dnr 2022/116

Taxeföreskrift, Dnr 2022/174

VA-taxa för 2023 med taxeföreskrifter och investeringsbudget 2023 med plan 2024-2025, Dnr 2022/116

Styrelsen beslutar

att besluta om en höjning av bruksavgiften med 10,3 % från och med 2023-01-01. 10,3 % i ökning innebär för ett Typhus A ca 91 kr/månad.

att besluta om en höjning av anläggningsavgiften med 15 % från och med 2023-01-01.

att besluta om investeringar av strategisk betydelse i enlighet med budget 2023 och plan 2024-2025, Munkedal Vatten AB, kapitel 3.

att besluta att anta taxeföreskrifter 2023, Munkedal Vatten AB.

§ 7 Beslut - Budget 2023 och plan för 2024-2025

Beslutsunderlag

Budget 2023 samt plan 2024-2025, Dnr 2022/116

VA-taxa för 2023 med taxeföreskrifter och investeringsbudget 2023 med plan 2024-2025, Dnr 2022/116

Styrelsen beslutar

att godkänna budget 2023 och plan för 2024-2025 för Munkedal Vatten AB under förutsättning att investeringar och bruks-/anläggningsavgifter blir antagna i kommunfullmäktige.

§ 8 Beslut – Nyupplåning

Beslutsunderlag

Budget 2023 samt plan 2024-2025, Dnr 2022/116

Styrelsen beslutar

att uppdra åt vd, med ekonomichef som ersättare att från och med 1 januari 2023 till och med 31 december 2023 för företagets räkning nyupplåna, dvs öka företagets skulder under nämnda period, med totalt 5 mnkr.

Handläggare:
Madelene Ahl
Tfn: 0522-63 88 04

---

§ 9 Övriga frågor
- Inga övriga frågor

§ 10 Mötet avslutas

Digital signering

_____
Christer Börjesson (ordförande)

Digital signering

_____
Per-Arne Brink (justerare)

Digital signering

_____
Peter Johansson (VD/sekreterare)

Dokumentet är signerat med Visma Addos tjänst för digital signering.
Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Undertecknarens identitet är registrerad och listad här nedan.

Med min signatur bekräftar jag innehållet i ovanstående dokument.

Serienummer: EFW+WqVQj/G3cQC2NTsVaQ

CHRISTER BÖRJESSON
MVAB/VVAB

2022-10-07 10:28

Serienummer: 8Z0r5ewNcEyp4za9n0HImA

Lars Peter Johansson
VD

2022-10-07 10:47

Serienummer: xjzsW6Eu6fmINXyMwsOmTw

PER ARNE BRINK
MVAB/VVAB

2022-10-10 17:06

Detta dokument är signerat med Visma Addos tjänst för digital signering.
Certifikat i detta dokument är säkra och validerade med hjälp av de matematiska hashfunktionerna i originaldokumentet.

Dokumentet är låst för ändringar och har en tidsstämpel med ett certifikat från en pålitlig tredje part. Alla kryptografiska signeringscertifikat är inbäddade i PDF-filen och kan användas för godkännande i framtiden.

Hur man verifierar att dokumentet är i original

Detta dokument är skyddat med ett Adobe CDS-certifikat. När du öppnar dokumentet i Adobe Reader ser du att det är certifierat i Visma Addos signeringstjänst. Detta garanterar att innehållet i dokumentet är oförändrat.

Du kan verifiera de kryptografiska signeringscertifikaten i dokumentet med Visma Addos validator på denna webbsida
<https://vismaaddo.net/WebAdmin/#/NemIdValidation>

Utöver detta dokument kan ett eller flera dokument och bilagor höra till försändelsen.
Alla dokument i försändelsen är listade nedan. I aktivitetsloggen
står alla åtgärder som relaterar till signeringen av dokumentet.

Dokument i försändelsen

Detta dokument

2022-10-06. Protokoll nr 5. Extra styrelsemöte Munkedal Vatten AB.pdf

Ovanstående dokument och bilagor som lämnats in i signerad form har skickats till alla parter via e-post eller en nedladdningslänk. Undertecknaden är ansvarig för nedladdning och säker lagring av dokument och bilagor.

Ladda ner dokument

Om du som undertecknare har fått en länk där du kan ladda ner dokumenten kommer den att vara giltig i upp till 10 dagar efter mottagande. Därefter kommer dokumenten att raderas från Visma Addo.

Aktivitetslogg för dokument

Aktivitetslogg för dokumentet

2022-10-07 10:09 Underskriftsprocessen har startat
 2022-10-07 10:09 Underskriftsprocessen har startat
 2022-10-07 10:09 Underskriftsprocessen har startat
 2022-10-07 10:09 En avisering har skickats till Peter Johansson
 2022-10-07 10:09 En avisering har skickats till Christer Börjesson
 2022-10-07 10:09 En avisering har skickats till Per-Arne Brink
 2022-10-07 10:27 Dokumentet öppnades via länken som skickades till Christer Börjesson
 2022-10-07 10:28 CHRISTER BÖRJESSON har signerat dokumentet 2022-10-06. Protokoll nr 5. Extra styrelsemöte Munkedal Vatten AB.pdf via BankID Sverige (Unikt ID: EFW+WqVQj/G3cQC2NTsVaQ)
 2022-10-07 10:28 Alla dokument har undertecknats av Christer Börjesson
 2022-10-07 10:46 Dokumentet öppnades via länken som skickades till Peter Johansson
 2022-10-07 10:47 Lars Peter Johansson har signerat dokumentet 2022-10-06. Protokoll nr 5. Extra styrelsemöte Munkedal Vatten AB.pdf via BankID Sverige (Unikt ID: 8Z0r5ewNcEyp4za9n0HImA)
 2022-10-07 10:47 Alla dokument har undertecknats av Peter Johansson
 2022-10-10 07:39 Ett meddelande sändes till Per-Arne Brink
 2022-10-10 17:03 Dokumentet öppnades via länken som skickades till Per-Arne Brink
 2022-10-10 17:06 PER ARNE BRINK har signerat dokumentet 2022-10-06. Protokoll nr 5. Extra styrelsemöte Munkedal Vatten AB.pdf via BankID Sverige (Unikt ID: xJzsW6Eu6fmINXyMwsOmTw)
 2022-10-10 17:06 Alla dokument har undertecknats av Per-Arne Brink

Visma Addo

Visma Consulting • Gærtorvet 1-5 • 1799 Copenhagen V • Denmark
addo@visma.com • www.visma.dk/addo

Handläggare
Ekonomichef Susanne Thorén
Telefon: 0522-63 88 21

Munkedal Vatten AB

Budget 2023

samt plan 2024–2025

1. Vatten och avloppsverksamhet

Information om verksamheten

Munkedal Vatten är huvudman för den allmänna vattenförsörjningen och avloppshantering i kommunen, vilket omfattar att producera och distribuera vatten av god kvalitet samt rena avloppsvatten och därmed förenliga verksamheter.

Bolaget utför de uppdrag som bolaget tilldelas av sin ägare. Verksamheten ska bedrivas åt ägaren/i ägarens ställe.

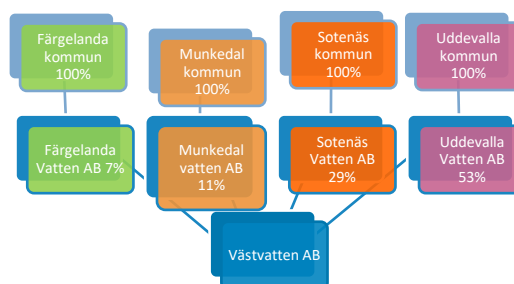
Bolaget äger samtliga kommunala VA anläggningar i kommunen. Bolaget tar fram underlag till VA-taxor och ABVA vilka kommunen sedan tar beslut om. Bolaget har inga anställda utan den dagliga driften och annan förenlig verksamhet sköts av personal anställda i det gemensamma bolaget Västvatten AB som svarar för driften av VA-anläggningarna i Färgelanda, Munkedal, Sotenäs och Uddevalla kommun.

Topografi

Munkedals kommun är en glesbefolkad kommun med en större tätort och ett flertal mindre. Avstånden är förhållandevis långa mellan tätorterna. Terrängen är kuperad med mycket lera och berg i dagen. Den kommunala vattenförsörjningen kommer uteslutande från mindre grundvattentäkter som delvis är ihopkopplade. Avloppsreningen klaras med hjälp av flera mindre verk, som inte är sammankopplade.

Ägarförhållande

Munkedal Vatten AB är ett helägt dotterbolag till Munkedal kommun (212000–1330). Munkedal Vatten AB äger 11 % av det gemensamma bolaget Västvatten AB

Antalet aktier och röster i Munkedal Vatten AB är 2 500 stycken.

Styrelse

Munkedal Vatten AB:s styrelse består av sju ledamöter och högst fem suppleanter. Kommunfullmäktige utser sina representanter till styrelsen samt vem som ska vara ordförande respektive vice ordförande.

Viktiga lagar och föreskrifter

Bolaget följer de regler och krav som ställs av ett flertal myndigheter och organisationer. Nedan återfinns en kort sammanställning av några av dessa. Det grundläggande för verksamheten är Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster samt allmänna bestämmelser för vatten och avloppstjänster (ABVA).

- Ägardirektiv
- Bolagsordning
- Miljöbalken
- Havs- och Vattenmyndigheten
- Kemikalieinspektionen
- Livsmedelsverket
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Naturvårdsverket
- Boverket
- Länsstyrelsen
- MSB
- Riksdag
- Socialstyrelsen
- Strålsäkerhetsmyndigheten

- SWEDAC
- WHO
- Vattenmyndigheterna

Miljöpåverkan

Bolaget bedriver verksamhet som till stora delar berörs av miljöbalken och dess förordningar. Anläggningarna omfattas av anmälnings- och tillståndsplikt enligt miljölagstiftningen.

För vattenverken avser tillstånden uttag av vatten och för avloppsreningsverken behandling av hushållens- och industrins avloppsvatten. Verksamheterna påverkar framför allt miljön genom utsläpp av renat avloppsvatten till recipient och genom omhändertagande av avloppsslam.

Provtagning görs löpande för att visa att gällande tillstånd och villkor följs och hur miljön utanför våra reningsverk påverkas.

Det löpande miljöarbetet kräver brett engagemang, tålamod och framförhållning. Vi försöker hela tiden att blicka framåt och utmana oss själva. Miljöarbetet blir aldrig fullbordat utan är under ständig förbättring.

Taxekollektiv

Enligt Lag om allmänna vattentjänster ska fastighetsägaren bära de nödvändiga kostnader som krävs för att tillhandahålla respektive vattentjänst. Detta sker genom att avgifter för dricksvatten, spillvatten och dagvatten tas ut av fastighetsägaren enligt självkostnadsprincipen. Det vill säga de nödvändiga kostnader som uppkommer för att till exempel ta hand om spillvatten finansieras via motsvarande avgift. Avgifterna

fastställs av kommunfullmäktige och framgår av bruknings- och anläggningstaxan.

Ökning brukningstaxa 2023 10,3 %

Ökning anläggningstaxa 2023 15,0 %

Omvärldsanalys

En överskuggande och tydlig trend är ökade krav från myndigheter, huvudmän och kunder. Detta innebär att vi kontinuerligt behöver se över de kompetenser vi behöver ha inom bolaget.

Omvärlden har en stor påverkan på vilka kostnader som kommer vara framåt. Just nu på grund av leveransförseningar efter pandemin och det nuvarande kriget i Ukraina så syns tydliga prisökningar när det gäller material, entreprenad, kemikalier samt höga elpriser.

Det finns idag en ökad nationell medvetenhet inför hot som vår och andra samhällsviktiga verksamheter kan stå inför. Detta leder till delvis förändrade kompetensbehov och krav kring säkerhet.

Ökade krav gör att VA-verksamheter står inför stora utmaningar som är generella för hela VA-branschen. De utmaningarna och möjligheter för att möta dessa beskrivs under målområdena ekologisk hållbarhet, ekonomisk hållbarhet och social hållbarhet. För att veta mer läs bolagets Affärsplan Dnr. VVAB 2017/276.

Svenskt vattens kommentarer till 2022 års taxestatistik¹

”Taxornas nivå och utformning är en rejäl framtidsutmaning.”

¹ Svenskt vatten, Kommentarer till 2022 års taxestatistik, juni 2022

För att klara investeringsbehovet de närmaste 20 åren så behövs en ökning årligen på fyra procent plus inflation. Dock har ökningen under de senaste åren varit lägre vilket innebär att de kommande ökningarna behöver vara högre för att ta igen det gap som har uppstått.

Medelvärdesökningen i Sverige för brukningsavgiften gällande ett typhus A år 2022 är på 3,9 procent. Anläggningsavgiften för ett Typhus A ökade i genomsnitt i Sverige med 3,7 procent vilket är i underkant med Svenskt Vattens bedömning av vad som är långsiktigt nödvändigt.

Ökningarna av taxan behövs för att förnya ledningsnäten och de åldrande anläggningar, bygga ut VA till de områden som behöver kommunalt vatten och avlopp, klimatanpassa VA-infrastrukturen och möta framtidens krav på vatten.

Taxorna varierar mycket i landet och det beror på flera olika parametrar bland annat:

- **Anslutningsgrad** – fler kunder ger ett större intäktsunderlag och fler som delar på nödvändiga kostnader.
- **Tillväxt** – en positiv samhällsutveckling inom kommunen ger stärkta kommunala organisationer som gynnar VA.
- **Bebyggelsestäthet** – tät bebyggelse ger kortare ledningsdragningar och ofta färre anläggningar.
- **Klimat, geografi, vatten, miljö** – förutsättningarna påverkar hur avancerade och kostsamma VA-system som behövs.
- **Historisk VA-ekonomi** – redan avskrivna anläggningar, höga lån och statsbidragsfinansiering på 1900-talet.
- **Samverkan** – via personal, gemensamma verk, system.

2. Finansiering

Låneportföljen för Munkedal Vatten AB består av direkta lån (131 200 tkr) via Kommuninvest.

Borgen är beviljad upp t.o.m. 220 000 tkr

För 2023 prognostiseras följande:

Borgensavgift 0,03 %²

Ränta, egen upplåning 1,2 %

Borgensramen täcker upplåningsbehovet under perioden 2023–2025.

I och med de kommande årens investeringsbehov krävs allt högre nyupplåning. Effekten blir att bolagets soliditet sänks samt att bolaget blir räntekänsligt. Det innebär att utrymmet för den löpande driften minskas eller att brukningstaxorna behöver höjas. En möjlig åtgärd är även ett tillskott från kommunen.

Bolaget har en checkkredit på 2 000 tkr som kommer nyttjas under året.

Befintlig låneskuld 2022-12-31	131 200 tkr
Nyupplåning 2023	5 000 tkr
Ny Låneskuld 2023-12-31	136 200 tkr

Likvida medel 2023-01-01	13 012 tkr
<i>Utbetalningar:</i>	
<i>investering, Tungenäset överföringsledning</i>	-12 500 tkr
<i>övriga investeringsutbetalningar,</i>	-20 460 tkr
<i>övriga utbetalningar</i>	-31 142 tkr
<i>Inbetalningar:</i>	
<i>brukningsavgifter m.m.</i>	+40 474 tkr
<i>anläggningsavgifter</i>	+9 100 tkr
<i><u>nyupplåning</u></i>	<u>+5 000 tkr</u>
Årets kassaflöde 2023	- 9 528 tkr
Likvida medel 2023-12-31	3 484 tkr

² Antogs av Kommunfullmäktige den 26/9-2022 §142

3. Investeringsbudget

Här följer en sammanfattning av pågående och planerade projekt samt en särredovisning av investeringar av principiell betydelse eller av större vikt.

Sammanställning pågående investeringar (tkr)	Prognos 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Reinvesteringar samt kapacitets- och säkerhetshöjande åtgärder	13 630	13 760	33 520	25 170
<i>varav kapacitetssäkring, VA-fond</i>	<i>1 811</i>			
Omvandlingsområden	6 300	12 500	20 600	13 100
Exploateringsområden	9 683	6 700	14 400	650
Bruttoinvesteringar	29 613	32 960	68 520	38 920
Fakturerade anläggningsavgifter	-7 759	-4 600	-16 800	-5 100
Nettoinvesteringar	21 854	28 360	51 720	33 820

Investeringar av strategisk betydelse ¹	Total utgift (tkr)	Utförande-period (år)
Reinvesteringar samt kapacitets- och säkerhetshöjande åtgärder		
20023 Hensbacka reservoar	12 500	2024–2025
20060 Hensbacka överföringsledning till exploatering	9 500	2024–2025
50106 Kärnsjöns VV	10 400	2023–2025
80128 Munkedal reningsverk inkommande pumpstation	4 600	2024–2025
80130 Munkedal reningsverk biosteg	7 100	2022–2023
Omvandlingsområden		
35021 Tungenäset etapp 2 överföringsledning Faleby-Gårvik	46 100	2018–2024
35025 Gårvik E1 Östra	9 200	2024–2025
35026 Gårvik E2 Västra	18 700	2025–2026
Exploateringsområden		
60039 Bergsvik	29 700	2025–2027
60041 Gläborg/Håby logistikcentrum	3 000	2022–2023
60042 Hensbacka	7 300	2024
60047 Åsen	7 300	2024
60098 Korpås	6 300	2022–2023

1) Beskrivning av respektive investering återfinns i texten nedan.

Reinvesteringar samt utbyggnad inom befintliga VA-anläggningar

Befintligt ledningsnät

Avser utbyte eller relining och i vissa fall omläggning från kombinerat ledningssystem till separata spill- och dagvattenledningar. Ska följa beslutad förnyelseplan (saknas).

Under perioden 2023-2025 investeras cirka 4 400 tkr/år vilket ger en förnyelsetakt på cirka 460 år. Avskrivningstiden på nylagda ledningar anges till 75 år.

Önskvärt vore en förnyelsetakt av ledningsnätet på minst 150 år vilket skulle innebära investeringar på 14 500 tkr/år.

En låg investeringstakt innebär en ökad risk för:

- utläckage av dricksvatten
- inläckage av tillskottsvatten
- bräddning av orenat avloppsvatten
- källaröversvämningar
- minskad kapacitet i nätet
- vite från tillsynsmyndighet
- ökade driftkostnader
- missnöjda abonnenter
- dåligt rustat för framtida krav och klimatförändringar

Allmänt: Befintligt nät i Munkedal är till stora delar så kallade kombinerade nät. Stora regnoväder under sommaren 2014 orsakade översvämningsskador och tydliggjorde behovet av att fortsätta arbetet med att separera dagvatten från spillvatten.

Kapacitets- och säkerhetshöjande

Åtgärder som säkerställer leverans men som även kan utgöra förutsättning för exploaterings- och/eller omvandlingsprojekt. Här ingår t.ex. reservoarer och överföringsledningar.

Under perioden 2023–2025 investeras drygt 21 400 tkr.

Hensbacka reservoar: Ny reservoar för att säkra vattentillförsel till planerad exploatering.

Hensbacka öf-ledning: Överföringsledning till planerad exploatering.

Dricksvatten

Reinvestering samt nyinvestering i byggnader, processteg eller annan utrustning som är kopplad till produktion av dricksvatten. Här ingår även tryckstegringsstationer som ser till att vattnet levereras med rätt tryck till kunden.

Under perioden 2023–2025 investeras cirka 16 000 tkr fördelat på verk och yttre anläggningar.

Kärnsjön VV: Ombyggnad för att ge kvalitetsförbättring och kapacitetsökning.

Avlopp

Reinvestering samt nyinvestering i byggnader, processteg eller annan utrustning som är kopplad till rening av avloppsvatten. Här ingår även pumpstationer som ser till att avloppsvattnet kan transporteras.

Under perioden 2023–2025 investeras cirka 21 500 tkr fördelat på verk och yttre anläggningar.

Inkommande PST Munkedal ARV: Ny pumpstation då nuvarande inte uppfyller funktionskrav, bl.a. saknas bräddmätning.

Biosteg Munkedal ARV: Renovering av det biologiska reningssteget pga. slitage.

Omvandlingsområden

VA-utbyggnad som påkallats efter Länsstyrelsens beslut eller som definierats i samband med tillsynsmyndighetens

inventeringar. Här finns en potentiell risk för ökade kostnader då fastighetsägare i "mindre bebyggelseområden" kan begära kommunalt vatten och/eller avlopp. Dessa frågor avgörs av Länsstyrelsen. VA-utbyggnad kan även påkallas ihop med en ny detaljplan som ändrar områdets förutsättningar.

Tungenäset etapp 2 överföringsledning:

Överföringsledning till Tungenäset är beslutad enligt KF 2017-02-08 § 6, Dnr KS 2016-105 § 39 samt KF 2022-03-28 § 32.

Beslutet innebär att överföringsledning byggs mellan Faleby och Gårvik och att den finansieras av skattekollektivet och inte VA-kollektivet. Munkedal Vatten lånar erforderligt kapital men fakturerar sedan Munkedal kommun kapitalkostnader såsom ränta, avskrivningar och eventuella avgifter.

Enligt samma beslut ska höjning av anläggningsavgiften ske innan de första fastigheterna längs överföringsledningen ansluts.

Gårvik E 1 Östra: Fastigheter inom området ansluts till kommunalt vatten och spillvatten.

Gårvik E2 Västra: Fastigheter inom området ansluts till kommunalt vatten och spillvatten.

Saltkällan etapp 3: Ca 15 fastigheter söder om badplatsen fram till kommungränsen ska anslutas till kommunalt vatten och spillvatten.

Exploateringsområden

VA-utbyggnad som initieras av privata exploatörer eller kommunens mark- och exploateringsverksamhet. I de fall kommunen kan styra exploateringen ska detta ske i linje med samhällsbyggnadsstrategin och, i första hand, att utbyggnad ska ske där infrastrukturen är utbyggd.

Då ett antal detaljplaner redan är antagna finns möjlighet att exploateringar påbörjas och som därmed efterfrågar VA-utbyggnad oavsett samhällsbyggnadsstrategin.

Bergsvik: Anslutning av ca 60 befintliga fastigheter samt nyexploatering av ca 50–100 nya fastigheter.

Gläborg/Håby logistikcenter: Nytt planerat logistikcentrum. Vatten och spillvatten byggs fram till området. Ej kommunalt huvudmannaskap för dagvatten.

Hensbacka och Åsen: Ledningar till exploatering med ca 60 bostäder.

Korpås: Ledningar till exploatering med ca 9 fastigheter.

Anläggningsavgift

När en fastighet ansluts till den allmänna VA-anläggningen erläggs anläggningsavgift. Detta sker då ett omvandlings- eller exploateringsområde färdigställts.

Anläggningsavgifterna ska motsvara fastighetens andel av kostnaden för att ordna VA-anläggningen.

De totala anläggningsavgifterna inom områdena omvandling samt exploatering, inklusive framtida möjliga och tilltänkta anslutningar inom en femårsperiod, ska motsvara de samlade omvandlings- och exploateringsprojektens debiterbara kostnader. Ej debiterbara kostnader är t.ex. överföringsledning eller motsvarande ledningar fram till aktuellt område.

Förslag på ny anläggningsavgift är + 15 % för 2023, vilket följer genomsnittet på 15 index gällande drivmedel, anläggningsarbeten och material.

Enligt beslut KF 2017-02-08 ska anläggningsavgiften höjas i takt med utbyggnad av

Tungenäset. 80 % av kostnaderna ska täckas via anläggningsavgiften och resterande 20 % via bruksavgiften.

Investeringars påverkan på driftbudgeten

Verksamheten ska vara långsiktigt ekonomiskt hållbar vilket innebär att säkerställa sitt uppdrag såväl nu som i framtiden.

Investeringar genererar ett omedelbart kapitalbehov men också en flerårig driftkostnad.

Nya avskrivningskostnader (exkluderat ränta) under perioden 2023-2025 beräknas till 4 700 tkr.

Likvida medel till investeringarna under perioden 2023–2025 kommer från anläggningsavgifter 19 %, befintliga avskrivningar 15 % och nya lån 66 %.

4. Driftbudget

Självkostnadsprincip råder inom VA-verksamhet. Det får inte tas ut högre avgifter än som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som tillhandahålls.

De nödvändiga kostnader som finns inom VA-verksamheten ska redovisas per vattentjänst och finansieras via motsvarande intäkt, så kallad bruks- och anläggningstaxor.

Munkedal Vatten AB har ett överuttag på 900 tkr som prognostiseras att nyttjas 2022. Ett över- eller underuttag ska återställas inom tre år enligt lag.

Munkedal Vatten AB har fonderat 1 564 tkr till VA-fonden *Minska sårbarheten vid stor nederbörd* och 3 355 tkr till VA-fonden *Kapacitetsökningar i Munkedal vattennät*.

Resultaträkning					
(Tkr)	Prognos 2022	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Intäkter					
Brukningsintäkter	25 712	24 020	25 328	28 112	30 645
Upplösning inv. fond	54	85	40	91	142
Ökning bruksintäkter, taxeökning	-	972	2 918	2 625	2 860
Ökning bruksintäkter, omvandlingsomr./exploateringar	-	190	83	143	146
Anläggningsintäkter	447	545	632	750	916
Slamintäkt	1 200	800	1 090	1 134	1 179
Övriga rörelseintäkter	1 253	1 074	1 407	1 686	1 697
Summa intäkter	28 666	27 686	31 498	34 541	37 585
Rörelsens kostnader					
Material och varor	-1 394	-1 025	-1 206	-1 218	-1 230
Entreprenad	-2 200	-1 225	-1 330	-1 346	-1 362
Elkostnader	-3 549	-2 225	-3 237	-3 290	-3 345
Övriga externa kostnader	-5 306	-5 747	-5 945	-6 566	-6 687
Köp tjänst VVAB	-11 670	-10 982	-11 825	-12 183	-12 492
Styrelsekostnader	-178	-185	-197	-204	-210
Avskrivningar	-5 011	-5 494	-5 899	-7 534	-8 722
Summa kostnader	-29 308	-26 883	-29 639	-32 341	-34 048
Rörelseresultat	-642	803	1 859	2 200	3 537
Ränteintäkter	5	5	5	5	5
Räntekostnader	-1 812	-397	-1 610	-2 243	-3 507
Summa finansiella poster	-1 807	-392	-1 605	-2 238	-3 502
Årets skatt	-2	-2	-2	-2	-2
Periodens resultat	-2 451	409	252	-40	33

Övergripande förändringar

Brukningsförändringar mellan åren i driftbudget ser ut så som nedan.

Förändring mellan åren	2023	2024	2025
% förändring	10,3 %	8,5 %	8,5 %

För 2023 beror förändringen på följande kostnader/intäkter.

Förändring	%
Högre bruks- och anläggningsavgifter samt slam	-2,1 %
Kostnadsökningar pga. omvärlden	5,4 %
Bolagsgemensamma kostnader från Västvatten AB	3,0 %
Löneökningar	0,9 %
Resurser och förändrad tidskrivning	1,2 %
Övrigt (nytt kollektivavtal, avskrivningar osv.)	0,9 %
Kapitalkostnader	5,7 %
Övrigt	-1,7 %
Totalt	10,3 %
1 % ökning är ca: 283 tkr	

Taxeökning; vad gör det per månad i pengar?

Brukningstaxa Kr/mån	2022	2023	2024	2025
Ökning taxa	4,0%	12,7%	8,5%	8,5%
Typhus A	883	974	1 056	1 146
Typhus B	640	706	766	831

En ökning av brukningstaxan på 10,3 % för Typhus A ger en ökning på 91 kr/månad 2023. 8,5 % 2024 och 2025 ger en ökning på 82 kr/månad respektive 90 kr/månad.

En ökning av brukningstaxan på 10,3 % för Typhus B ger en ökning på 66 kr/månad 2023. 8,5 % 2024 och 2025

ger en ökning på 60 kr/månad 2024 och 2025 ger 65 kr/månad.

Osäkerheter i budgeten

En budget görs efter bästa vetande för tillfället och vid ny information finns alltid risken för ökade- alternativt minskade taxor.

Omvärlden har en stor påverkan på vilka kostnader som kommer vara framåt. Just nu på grund av leveransförseningar efter pandemin och det nuvarande kriget i Ukraina så syns tydliga prisökningar när det gäller material, entreprenad, kemikalier samt höga elpriser.

I Munkedal Vatten AB är inte höjd tagen för utbyggnad av reningsverk, förändrad vattenresurs, eller en ledningsförnyelsetakt i paritet med ledningens livslängd

Skyllning av vattenskyddsområden kommer komma som en engångskostnad, när är dock osäkert.

Ett nytt basförslag för taxekonstruktion är framtaget av Svenskt vatten och ett arbete med att se över taxekonstruktionen kommer genomföras.

Kostnaden för detta beror på hur man väljer att arbeta med taxan framåt. Denna kostnad är ej med i budgeten.

Under budget och planperioden ligger flera omvandlingsområden och exploateringar att de ska kopplas på det kommunala nätet. Detta ger nya löpande bruksintäkter. Vid förskjutning av igångsättande och färdigställande har de en stor påverkan på budgeten.

Långsiktighet och effektiviseringar

Munkedal Vatten AB strävar ständigt efter att göra det bästa för verksamheten, både på kort- och lång sikt.

En utredning pågår i tätt samarbete med arbetet kring vattenförsörjningsplan för att få fram den bästa och mest effektiva väg framåt kring vattenresurser. Utredningen belyser om en lokal försörjning av dricksvatten eller en hel eller delförsörjning från annan kommun är det bästa alternativet för Munkedals VA-abonnenter.

Förbättringsgruppen, en tvärfunktionell arbetsgrupp som rapporterar till ledningsgruppen, arbetar med de förbättringsförslag som kommer in från medarbetarna för att förbättra och effektivisera vår verksamhet.

Under 2022 så har det arbetats med att få styrning av uppvärmning på yttre stationer så att den blir PLC-styrd. Är nu inarbetad i pumpstationsstandarden.

En fastighet har köpts in för att minska lantmäterikostnaderna framåt.

Intäkter

Budget 2023 och planperioden 2024–2025 är lagd för att hamna på ett resultat nära noll.

Brukningsintäkter

Brukningstaxan är budgeterad att öka med 10,3 % 2023, 8,5 % 2024 och 8,5 % 2025.

För 2023 till 2025 ökar brukningsintäkterna inte bara på grund av ökning av taxan utan även på grund av att flera omvandlingsområden ligger enligt plan

att de ska kopplas på taxekollektivets vatten- och avloppsledningar.

Anläggningsintäkter

Anläggningsintäkter består i driftbudgeten av periodiserad anläggningsintäkt som delas upp på projektets livslängd.

Inom perioden är anläggningsavgifter för omvandlingsområdet Gårvik samt exploateringsområdena Hensbacka, Åsen, Korpås, Vässje, Myrbottenvägens bostäder, Sohlbergs centrum och Örekilsparken budgeterade.

Intäkterna från anläggningsavgifter (kommer från omvandlings- och exploateringsområden) är till stor del osäkra, då dessa är beroende av när ett område färdigställts och anläggningsavgiften därmed kan faktureras.

Slam

Reningsverket Munkedal tar emot slam från enskilda avlopp. En ökning av mottaget m³ slam har syns under året och denna budget ökas upp till 2023.

Övriga rörelseintäkter

Inom övriga rörelseintäkter återfinns inkassoavgifter, intäkt för gatubelysning, intäkter för tomter som färdigställts i Munkedal kommun men ännu inte sålts samt kapitalkostnader för överföringsledning mellan Faleby-Gårvik.

Kommunfullmäktiges beslutade 2017-02-08 att överföringsledningen till Gårvik ska finansieras av Munkedal kommun.

Kostnader

Material och varor

Inom material och varor återfinns bland annat vattenmätare, material för att laga

läckor och utbyte av mindre delar på verken.

Flertalet prisökningar har skett under 2022 gällande material och varor från leverantörerna allt från 5–50 % ökning.

Entreprenad

Inom entreprenad återfinns bland annat beläggnings- och markarbeten så som asfaltering och grävmaskinister som hyrs in externt. Omfattar till stora delar arbete med läckor och avloppsstopp.

Elkostnader

Elkostnader består av rörliga och fasta avgifter för våra elabonnemang till bland annat verk, pump- och tryckstegringsstationer.

Trots att mer energieffektiva pumpar har installerats och vi tydligt ser i bolaget att köpt energimängd minskar, så medför de ökade elpriserna en tydlig påverkan på kommande budget.

Övriga externa kostnader

Inom övriga externa kostnader ingår bland annat slamkostnader, lokal-kostnader, kemikalier, spolningar av ledningsnätet, telefon och larm, revision, konsulter och företagsförsäkring.

Kemikaliepriserna har ökats med ca: 50 % sedan 2021.

Ökade försäkringskostnader och bevakning/larmkostnader återfinns här.

Förändringen av övriga externa kostnader under budgetperioden beror till stor del på engångskostnader som påverkar just det året som den

uppkommer. Bland annat reservvattentäkter och vattendomar. År 2024–2025 finns kostnader för att arbeta med hydraulisk spillvattensmodell.

Från och med 2023 och framåt kommer det satsas än mer på uppströmsarbete och att minska tillskottsvattnet. En ökning av färgnings/filmningsbudgeten är därmed inlagd.

Köpt tjänst av Västvatten AB

All egen personal är anställd via det gemensamt ägda bolaget Västvatten AB som drifrar och sköter VA-anläggningarna i Munkedal Vatten AB. Västvatten AB består till drygt 80 % av personalkostnader och beroende på vad som ska åtgärdas/inriktas på under perioden ökar eller minskar denna kostnad.

Ökningen av köp från Västvatten AB under perioden beror på ökade pensionskostnader då ett moderniserat pensionssystem, med höjda avsättningar har ingåtts mellan SKR, Sobona och de fackliga organisationerna, löneökningar och indexökningar av OH-kostnader. Ökningen beror även på en satsning på nya resurser för uppströmsarbete och att minska tillskottsvatten samt på ökad analysförmåga samt möjliggörande av centralstyrning av verk och stationer framåt.

Personalkostnadsökning (VVAB) 2,7 %³

³ Mellanskillnaden av personalkostnader 2023–2022 fråntaget nya resurser dividerat

med totala kostnadsökningen samt övriga intäkter 2022.

Avskrivningar

Avskrivningar sker på de investeringar som har skett och som budgeteras att ske i planperioden.

En högre investeringsnivå under planperioden ger högre avskrivningskostnader.

Finansiella poster

Finansiella poster består av ränteintäkter och räntekostnader. Ränteintäkter genereras från bankkonto och kundfordringar. Räntekostnader består av kostnader för upplåning, se mer under kapitel 2 Finansiering.

De höga inflationssiffrorna samt att Riksbanken höjer styrräntan tyder på att det kommer bli betydligt högre räntekostnader framöver och vi ser redan idag en tydlig uppgång i räntekostnaderna under perioden.

Årets skatt

Munkedal Vatten har en låg beskattning vilket beror till stor del på att VA-bolag inte går med vinst/förlust. Det som ger en skatteeffekt är vissa räntekostnader och ränteintäkter för skatter samt medlemsavgifter som är exklusive mervärdesskatt.

5. Framtida utveckling, risker och osäkerhetsfaktorer

För att kunna ha en långsiktig hållbar vattenförsörjning arbetar bolaget aktivt med effektiviseringar, framtida kapacitetsbehov och kännedom om befintlig status på verk och ledningar.

En tydlig trend är ökade myndighets-, lag- och kundkrav, ett behov av långsiktig klimatanpassning och nya säkerhetskrav kring bland annat NIS och informationssäkerhet. Detta är nödvändiga kostnader för en långsiktig trygg vattenförsörjning. Tjänster så som Säkerhets- och arbetsmiljöansvarig samt Miljösamordnare som har tillsatts inom driftbolaget Västvatten AB medför att bolaget bättre svarar upp till dessa krav.

Merparten av verk och ledningsnät är gamla och det finns ett stort behov av underhåll och förnyelse. Med den samhällsutveckling som beräknas inom Munkedal kommun så kommer den överkapacitet som finns i verken idag att försvinna.

Långsiktig planering: För att använda kollektivets pengar och bolagets resurser på ett så effektivt sätt som möjligt behövs hela kedjan av VA-planering med VA-översikt/VA-strategi/VA-plan etableras tillsammans med rådgivning för fastighetsägare. För att få ett långsiktigt planeringsarbete med effektiva lösningar krävs ett tydligt samarbete mellan förvaltningar, bolag och politiken.

Ekonomi: Enligt Svenskt Vatten kommer taxorna behöva höjas i snabbare takt framöver beroende på ett uppdämt investeringsbehov och ökande krav på vatten- och avloppstjänster. Dagens taxekollektiv betalar sannolikt inte sina kostnader, vilket beror på hur tidigare finansiering av anläggningar har skett (bland annat genom statliga medel).

Investeringar inom bolaget förväntas öka då kapaciteten på verk behöver utökas och underhållet av anläggningar

behöver komma i fas med reinvesteringstakten.

Ett ökat finansieringsbehov för att ta hand om underhåll av anläggningar och ledningsnät samt utöka kapaciteten är en utmaning. VA-verksamheten är kapitalintensivt och många kommun-koncerner har en hög belåning. Bolaget har en hög skuldsättningsgrad och förändringar i ränteläget har stor påverkan på den framtida kostnadsutvecklingen och bruksavgiften.

Dricksvatten:

Vattenförsörjningsfrågorna är viktiga i Munkedal. En prognostiserad hög inflyttning anstränger de vattenresurser som finns och nya vägar för att hitta mer vatten är nödvändiga. Detta diskuteras inom Munkedal samt mellan kommunerna i närområdet.

Ombyggnation av vattenverket i Dingle pågår så att vattenuttaget kan öka. Detta ger mer vatten till Munkedal.

För att långsiktigt säkra vattentillgången utreds det om kapaciteten kan ökas i tåkten vid Kärnsjön, som idag är starkt påverkad av nivåerna i sjön. Även nya vattentäkter utreds i vattenförsörjningsplanen. Ett ytterligare alternativ för långsiktig vattenförsörjning är att sammankopplas med andra kommuner.

Behovet av rent vatten i tillräckliga kvantiteter är ständigt i fokus. Att trygga vattenresurserna från yttre påverkan är viktigt. Vattentäkter kommer säkerställas genom miljödombstolens tillstånd för vattenuttag och genom att vattenskyddsområden skyltas. Ett arbete som sker tillsammans med Munkedal kommun.

Avlopp: Munkedals reningsverk närmar sig sin belastningsgräns. I samråd med tillsynsmyndigheten och kommunen följer vi denna utveckling. Beroende på i vilken takt planerade exploateringar och VA-utbyggnadsområden byggs ut kan verket komma att nå sin belastningsgräns inom en 10-årsperiod. Utredning behövs göras, med särskilt fokus på markförhållanden och recipienten (Örekilsälven), för att klargöra om verket kan utökas på befintlig plats. På styrelsemöte 2021-12-07 §10 beslutades att utredningen för att utöka kapaciteten på Munkedals ARV skjuts upp i två år under förutsättning att den utökade befolkningmängden och inkopplingen följer befolkningsprognosen.

Avsättning av slam från reningsverken sker i huvudsak som anläggningsjord. En statlig utredning tillsattes under 2018/2019 med uppdrag att föreslå hur ett förbud mot att sprida avloppsslam kan utformas. Utredningen pekar på att avloppsslam av god kvalitet ska fortsatt kunna spridas på åkrar, det är därför viktigt med uppströmsarbete för att slammet inte ska innehålla för höga halter av metaller och andra miljöfarliga ämnen. Att avsätta slam som anläggningsjord kommer troligtvis att förbjudas. Västvatten bevakar slamfrågan och som det ser ut i dagsläget kommer avsättningskostnaderna att öka i framtiden.

Ledningsnät: Ledningsnätet inventeras och planering av förnyelse genomförs för att rätt åtgärder ska kunna sättas in i tid och på rätt plats. Arbetet med överföringsledning till Gårvik/Bergsvik fortsätter.

Klimatförändringar ger större och intensivare regn, vilket resulterar i översvämningar på nätet. Arbete med

att klimatsäkra nätet behöver prioriteras. Sannolikt kommer också i framtiden större krav på rening av dagvatten.

Antagen av kommunfullmäktige den 2022-xx-xx, § xxx

VA-TAXA

för Munkedal kommuns allmänna
vatten- och avloppsanläggning

att gälla från och med 2023-01-01

FÖRSLAG 2022/174

Innehåll

ANLÄGGNINGSAVGIFTER (§§ 5–13)	3
BRUKNINGSAVGIFTER (§§ 14–21)	7

FÖRSLAG 10,3%

VA-TAXA

för Munkedal kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning

Antagen av kommunfullmäktige den 2022-xx-xx, § xxx

Huvudman för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen är Munkedal Vatten AB.
Avgifter enligt denna taxa skall betalas till Munkedal Vatten AB.

§ 1

För att täcka nödvändiga kostnader för Munkedal kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning skall ägare av fastighet eller annan avgiftsskyldig inom anläggningens verksamhetsområde betala avgifter enligt denna taxa.

Avgiftsskyldighet är alternativt den som enligt 2 och 4 §§ i *Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster*, nedan kallad *vattentjänstlagen*, jämställs med fastighetsägare. Avgiftsskyldig för ändamålet *dagvatten från allmän platsmark (Dg)* är även den som ansvarar för att allmän platsmark ställs i ordning och underhålls, om förutsättningarna i 27 § vattentjänstlagen är uppfyllda.

§ 2

Avgifterna utgörs av *anläggningsavgifter* (engångsavgifter) och *brukningsavgifter* (periodiska avgifter).

§ 3

I dessa taxeföreskrifter avses med:

Bostadsfastighet: fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd eller enligt beviljat bygglov avses bebyggas för bostadsändamål.

Med bostadsfastighet jämställs fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd eller enligt beviljat bygglov avses bebyggas för vissa andra ändamål där lokalytan är det viktigaste sett från användarsynpunkt.

Exempel: hotell, vandrarhem, campinganläggningar och särskilt boende.

Annan fastighet: fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd eller enligt beviljat bygglov avses bebyggas för annat ändamål än bostadsändamål och som inte enligt ovan jämställs med bostadsfastighet. Exempel på sådana ändamål är kontor, butiker, hantverk, utbildning, förvaltning, utställningslokaler, restauranger, industri samt sjukvård.

Obebyggd fastighet: fastighet som enligt detaljplan är avsedd för bebyggande, men inte ännu bebyggt.

Lägenhet: ett eller flera utrymmen i byggnad som i upplåtelsehänseende bildar en enhet. I fråga om sådana utrymmen i bostadsfastighet, eller därmed jämställd fastighet, räknas varje påbörjat 125-tal m² bruttoarea (BTA) enligt svensk standard 21054:2020 som en lägenhet.

Allmän platsmark: mark som i detaljplan enligt *Plan- och bygglag (2010:900)* redovisas som allmän plats, eller om marken inte omfattas av detaljplan, väg eller mark som i övrigt motsvarar sådan mark.

Förbindelsepunkt (FP): den punkt, som huvudmannen bestämt, där den allmänna anläggningen slutar och fastighetens va-installation börjar.

§ 4

4.1 Avgift tas ut för nedan angivna ändamål:

Ändamål	Anläggningsavgift	Brukningsavgift
Vattenförsörjning (V)	Ja	Ja
Spillvattenavlopp (S)	Ja	Ja
Dag- och dränvattenavlopp från fastighet (Df)	Ja	Ja*
Dagvattenavlopp från allmän platsmark (Dg)	Ja	Ja**

* Df betalas som en ospecificerad del av S

** Fastigheter betalar Dg som en ospecificerad del av S. Den som ansvarar för allmän platsmark betalar en avgift enligt § 15.

Fortsättningsvis i denna taxa benämns ovanstående ändamål med förkortningarna V, S, Df och Dg.

4.2 Avgiftsskyldighet för vart och ett av ändamålen V, S, Df inträder när huvudmannen upprättat förbindelsepunkt för ändamålet och informerat fastighetsägaren om förbindelsepunktens läge.

Denna taxa förutsätter att samtliga i 24 § första stycket 1 och 2 vattentjänstlagen angivna förutsättningar för avgiftsskyldighet är uppfyllda.

4.3 Avgiftsskyldighet för ändamålet Dg inträder när åtgärder för bortledning av dagvatten blivit utförda och fastighetsägaren informerats om detta.

4.4 Avgiftsskyldighet för ändamålet Dg gäller även den som ansvarar för att allmän platsmark ställs i ordning och underhålls, om förutsättningarna i 27 § vattentjänstlagen är uppfyllda.

4.5 Anläggningsavgift skall beräknas enligt taxa som gäller vid den tidpunkt när avgiftsskyldighet inträder.

ANLÄGGNINGSavgIFTER (§§ 5–14)

Avgifter för allmänna vattentjänster är belagda med lagstadgad mervärdesskatt.

§ 5

5.1 För *bostadsfastighet* och därmed jämställd fastighet skall anläggningsavgift betalas.

Avgift tas ut per fastighet med:

	utan moms	med moms
a) Servisavgift en avgift avseende framdragnings av varje uppsättning servisledning till förbindelsepunkter för V, S och Df	56 040 kr	70 050 kr
b) Förbindelsepunktsavgift en avgift för avseende upprättande av varje uppsättning förbindelsepunkter för V, S och Df.	139 620 kr	174 525 kr
c) Lägenhetsavgift en avgift per lägenhet	37 444 kr	46 805 kr

5.2 Är *förbindelsepunkt gemensam* för två eller flera fastigheter, fördelas avgifter enligt 5.1 a) lika mellan fastigheterna.

5.3 *Lägenhetsantalet* bestäms efter de ritningar enligt vilka bygglov beviljats, eller efter annan ritning eller uppmätning som huvudmannen godkänner.

5.4 Dras *ytterligare servisledning* fram och upprättas ytterligare förbindelsepunkter, skall avgifter enligt 5.1 a) och b) betalas.

5.5 Sker *om- eller tillbyggnad*, uppförs ytterligare byggnad eller ersätts riven bebyggelse på fastighet skall avgift för varje tillkommande lägenhet enligt 5.1 c) betalas.

§ 6

6.1 För *annan fastighet* skall anläggningsavgift betalas.

Avgift tas ut per fastighet med:

	utan moms	med moms
a) Servisavgift en avgift avseende framdragnings av varje uppsättning servisledning till förbindelsepunkter för V, S och Df	56 040 kr	70 050 kr
b) Förbindelsepunktsavgift en avgift för avseende upprättande av varje uppsättning förbindelsepunkter för V, S och Df.	176 784 kr	220 980 kr
c) Tomtyteavgift en avgift per m ² tomtyta	29,67 kr	37,09 kr

6.2 Är *förbindelsepunkt gemensam* för två eller flera fastigheter, fördelas avgifter enligt 6.1 a) lika mellan fastigheterna.

6.3 *Tomtytan* utgörs av fastighetens areal enligt förrättningskarta, nybyggnadskarta eller annan karta som huvudmannen godkänner.

6.4 Huvudmannen kan, om godtagbar säkerhet ställs, bevilja *anstånd* med betalning av tomtYTEavgift för andel av fastighets areal, motsvarande mark som tills vidare inte utnyttjas för verksamhet på fastigheten.

Anstånd medges för viss tid, högst 10 år. Om mark under anståndstiden genom fastighetsbildningsåtgärd frångår fastigheten upphör anståndsmedgivandet att gälla och resterande tomtYTEavgift förfaller till betalning.

Utestående belopp löper med ränta enligt 5 § *Räntelag* (SFS 1975:635), nedan kallad *räntelagen*, från den dag anståndet beviljades tills anståndet upphör. För tid därefter utgår dröjsmålsränta enligt 6 § i *räntelagen*.

6.5 Dras *yttre servisledningar* fram och upprättas ytterligare förbindelsepunkter skall avgifter enligt 6.1 a) och b) betalas.

6.6 *Ökas fastighets tomtyta*, skall avgift enligt 6.1 c) betalas för tillkommande tomtyta som härrör från fastighet för vilken tomtYTEavgift inte skall anses vara tidigare betald.

§ 7

7.1 För *obebyggd fastighet* skall del av full anläggningsavgift betalas.

Avgift tas ut per fastighet med:

		Bostadsfastighet		Annan fastighet
Servisavgift	5.1 a)	100 %	6.1 a)	100 %
Avgift per uppsättning FP	5.1 b)	100 %	6.1 b)	100 %
TomtYTEavgift	-	-	6.1 c)	70 %
Lägenhetsavgift	5.1 c)	0 %	-	-

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift.

7.2 *Bebyggs obebyggd fastighet* skall resterande avgifter betalas enligt nedanstående:

		Bostadsfastighet		Annan fastighet
TomtYTEavgift		-	6.1 c)	30 %
Lägenhetsavgift	5.1 c)	100 %		-

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift.

§ 8

8.1 Föreligger *inte avgiftsskyldighet* för samtliga i 4.1 angivna ändamål, skall reducerade avgifter betalas enligt följande.

Avgifter för framdragen servisledning:

En ledning	70 % av avgift enligt 5.1 a) respektive 6.1 a)
Två ledningar	85 % av avgift enligt 5.1 a) respektive 6.1 a)
Tre ledningar	100 % av avgift enligt 5.1 a) respektive 6.1 a)

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift.

<i>Avgifter i övrigt:</i>		<i>V</i>	<i>S</i>	<i>Df</i>	<i>Dg</i>
Avgift per uppsättning FP	5.1 b)	30 %	50 %	20 %	
Lägenhetsavgift	5.1 c)	30 %	50 %		20 %
Avgift per uppsättning FP	6.1 b)	30 %	50 %	20 %	
Tomtyteavgift	6.1 c)	30 %	50 %		20 %

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift.

8.2 *Inträder avgiftsskyldighet* för ändamål, för vilket avgiftsskyldighet inte tidigare förelegat, skall avgifter enligt 8.1 betalas.

8.3 För *servisledning* som på fastighetsägarens begäran utförs *senare* än övriga servisledningar för fastigheten skall, utöver avgift enligt 8.1, en etableringsavgift om 50 % av avgiften enligt 5.1 a) betalas. Etableringsavgiften avses täcka huvudmannens merkostnader till följd av att arbetet inte utförs i samband med framdraging av övriga servisledningar.

§ 9

Den som svarar för att *allmän platsmark* ställs i ordning och underhålls skall betala anläggningsavgift.

Avgift tas ut med:

	<i>utan moms</i>	<i>med moms</i>
en avgift per m ² allmän platsmark för anordnande av dagvattenbortledning	0,00 kr	0,00 kr

Avgift för Dg från allmän platsmark, väghållare och ansvarig för järnvägstrafik tas inte ut för närvarande. Särskild utredning skall göras för att få fram underlag till kommande avgift.

§ 10

Avgifter enligt §§ 5-6 beslutas av kommunfullmäktige och gäller tills nästa beslut tas, dock högst en gång årligen.

§ 11

Om för viss eller vissa fastigheter kostnaden för att förse fastigheterna med vatten och avlopp i beaktansvärd omfattning avviker från fastigheterna inom verksamhetsområdet i övrigt, skall enligt vattentjänstlagen avgifter tas ut enligt särskilt antagen *särta*.

Är det inte skäligt att för viss fastighet beräkna avgift enligt §§ 5–10 får huvudmannen i stället *komma överens* med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

§ 12

12.1 Sedan *avgiftsskyldighet inträtt*, skall avgift betalas inom tid som anges i faktura.

12.2 Betalas inte debiterat belopp inom tid som anges i fakturan, skall dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen betalas från den dag betalningen skulle ha skett.

12.3 Enligt 36 § vattentjänstlagen skall en anläggningsavgift fördelas på årliga inbetalningar under en viss tid, längst tio år, om avgiften uppgår till belopp som är betungande med hänsyn till fastighetens ekonomiska bärkraft och övriga omständigheter, om fastighetsägaren så begär och godtagbar säkerhet ställs. Ränta skall enligt 5 § räntelagen betalas på varje del av avgiften som förfaller till betalning i framtiden från den dag då den första inbetalningen skall ske till dess ifrågavarande del av avgiften betalas eller ränta skall betalas till dess ifrågavarande del av avgiften betalas eller ränta skall enligt 12.2 betalas.

12.4 Avgiftsskyldighet enligt 5.5, 6.6 eller 7.2 föreligger, då bygglov för avsett *ändrat förhållande* meddelats eller ändrat förhållande – t ex ökning av tomtyta – inträtt utan att bygglov krävts eller meddelats. Det åligger fastighetsägaren att omgående anmäla till huvudmannen när det ändrade förhållandet inträtt. Försummar fastighetsägaren denna anmälningsplikt, tas dröjsmålsränta enligt 12.2 ut för tiden från det två månader förflutit sedan avgiftsskyldighet inträdde och fram till dess tilläggsavgiften betalas.

§ 13

13.1 Om *efter ansökan från fastighetsägare* och särskilt medgivande av huvudmannen ledningar utförts på *annat sätt* eller försetts med andra anordningar än huvudmannen bedömt nödvändiga, skall fastighetsägaren som begärt arbetets utförande ersätta huvudmannen överenskomna kostnader för detta.

13.2 Om en *fastighetsägare begär att ny servisledning* skall utföras i stället för redan befintlig och finner huvudmannen skäl bevilja ansökan om detta, är fastighetsägaren skyldig att bekosta dels den nya servisledningens allmänna del med det avdrag som befinns skäligt med hänsyn till den tidigare servisledningens ålder och skick, dels borttagandet av den tidigare servisledningens allmänna del.

13.3 Finner *huvudmannen påkallat* att utföra *ny servisledning* i stället för och med annat läge än redan befintlig, är huvudmannen skyldig att ersätta fastighetsägaren hans kostnad för fastighetens del av den nya servisledningen och dess inkoppling med det avdrag som befinns skäligt med hänsyn till den tidigare servisledningens ålder och skick.

BRUKNINGSAVGIFTER (§§ 14–23)

Avgifter för allmänna vattentjänster är belagda med lagstadgad mervärdesskatt.

§ 14

14.1 För *bostadsfastighet och därmed jämställd fastighet* ska brukningsavgift för vatten och avlopp betalas. Avgift tas ut enligt nedan.

Avgift tas ut per fastighet med:

	<i>utan moms</i>	<i>med moms</i>
a) en avgift per m ³ levererat vatten	27,92 kr	34,90 kr
b) en fast avgift per år	5 160 kr	6 450 kr
c) tillkommande avgift för lägenhet 2 - 10	3 640 kr	4 550 kr
d) tillkommande avgift för lägenhet 11 -	1 592 kr	1 990 kr

14.1.2 För *bostadsfastighet och därmed jämställd fastighet* ska brukningsavgift för vatten och avlopp betalas, ventil öppnad men mätare *inte* installerad.

Avgift tas ut per fastighet med:

	<i>utan moms</i>	<i>med moms</i>
a) en fast avgift per år	9 196 kr	11 495 kr
b) tillkommande avgift för lägenhet 2 - 10	7 428 kr	9 285 kr
c) tillkommande avgift för lägenhet 11 -	5 232 kr	6 540 kr

14.2 För *annan fastighet* ska brukningsavgift för vatten och avlopp betalas. Fast avgift baseras på förbrukad vattenmängd.

Avgift tas ut per fastighet:

	<i>utan moms</i>	<i>med moms</i>
a) en avgift per m ³ levererat vatten	27,92 kr	34,90 kr
b) 0 – 150 m ³ förbrukat vatten	5 448 kr	6 810 kr
c) 151 – 400 m ³ förbrukat vatten	9 652 kr	12 065 kr
d) 401 – 800 m ³ förbrukat vatten	18 060 kr	22 575 kr
e) 801 – 2 000 m ³ förbrukat vatten	36 092 kr	45 115 kr
f) 2 001 – 4 000 m ³ förbrukat vatten	48 128 kr	60 160 kr
g) 4 001 – 7 000 m ³ förbrukat vatten	60 120 kr	75 150 kr
h) 7 001 – 10 000 m ³ förbrukat vatten	71 448 kr	89 310 kr
i) 10 001 – 15 000 m ³ förbrukat vatten	85 584 kr	106 980 kr

14.3 För fastighet som *delvis* är bebyggd med *bostadslägenheter* och *delvis* med *verksamhet* enligt § 3 fjärde stycket tas avgift ut med:

	<i>utan moms</i>	<i>med moms</i>
a) en fast avgift per år	5 160 kr	6 450 kr
b) en avgift per m ³ levererat vatten	27,92 kr	34,90 kr
c) en avgift per år och lägenhet från och med 2:a lägenheten och en avgift per påbörjad 200-tal m ² verksamhetsyta	3 640 kr	4 550 kr

14.5 Föreligger *inte avgiftsskyldighet* för samtliga i 4.1 angivna ändamål reduceras avgifterna.

Följande avgifter skall betalas för respektive ändamål:

		<i>V</i>	<i>S</i>	<i>Df</i>	<i>Dg</i>
Fast avgift	15.1 a)	55 %	55 %	-	-
Avgift per m ³	15.1 b)	55 %	55 %	-	-
Avgift per lägenhet	15.1 c) och d)	55 %	55 %	-	-

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift.

14.6 *Fastighetsägaren är betalningsansvarig* för allt vatten som levereras till fastigheten. Har huvudmannen bestämt att för bebyggd fastighet vattenförbrukningen tillsvidare inte skall fastställas genom mätning, tas avgift enligt 14.1 a) ut efter en antagen förbrukning om 150 m³ per år och lägenhet samt fast avgift enligt 14.1 b).

14.7 För så kallat *byggvatten* skall brukningsavgift enligt 14.1 a) betalas. Om mätning inte sker, antas den förbrukade vattenmängden uppgå till 30 m³ per lägenhet, enligt § 3.

14.8 För *extra mätställe* (mätställe utöver ett per fastighet) skall tillkommande årlig avgift betalas med ett belopp motsvarande 50 % av den fasta avgiften enligt 14.1 alternativt 14.2. Beloppet avrundas till närmaste hela kronor.

Parallellkopplade vattenmätare räknas som ett mätställe.

14.9 Antas mätaren visa *annan förbrukning* än den verkliga, låter huvudmannen *undersöka mätaren*, om huvudmannen finner det nödvändigt eller om fastighetsägaren begär det.

Vid ovan avsedd undersökning eller prövning bestäms mätarens felvisning i två kontrollpunkter enligt SWEDACs föreskrifter om vatten- och värmemätare, STAFS 2007:2.

Kan mätfelets storlek inte bestämmas eller har mätaren inte fungerat, har huvudmannen rätt att uppskatta förbrukningen.

Fastighetsägare som inte godtar huvudmannens beslut efter genomförd undersökning eller huvudmannens uppskattning av förbrukningen, kan begära prövning av frågan hos Mark- och miljödomstolen eller annan instans bestämd av Riksdagen.

14.10 Har fastighetsägare begärt undersökning av vattenmätare och mätaren blivit godkänd, skall fastighetsägaren ersätta huvudmannen för undersökningskostnaderna i enlighet med vad som framgår av § 20.

14.11 För spillvattenmängd, som enligt huvudmannens medgivande avleds till dagvattenledning (kylvatten o d), skall avgift betalas för motsvarande spillvattendel enligt 14.1 a).

§ 15

Den som ansvarar för att *allmän platsmark* ställs i ordning och underhålls skall betala brukningsavgift.

Avgift tas ut med:

	<i>utan moms</i>	<i>med moms</i>
avgift per m ² allmän platsmark för bortledning av dagvatten	0,00 kr	0,00 kr

Avgift för Dg från allmän platsmark, vägghållare och ansvarig för järnvägstrafik tas inte ut för närvarande. Särskild utredning skall göras för att få fram underlag till kommande avgift.

§ 16

Tillförs avloppsnätet *större spillvattenmängd* än som svarar mot levererad vattenmängd eller avleds inte hela den levererade vattenmängden till avloppsnätet skall avgift för spillvattenavlopp betalas efter den mängd spillvatten som avleds till avloppsnätet.

Mängden skall bestämmas genom mätning på fastighetsägarens bekostnad av ifrågavarande vatten- eller spillvattenmängd eller på annat sätt som överenskommits mellan huvudmannen och fastighetsägaren.

En förutsättning för att avgiften för avlett spillvatten skall debiteras efter annan grund än efter levererad mängd vatten är att skillnaden mellan mängderna vatten och spillvatten är avsevärd.

§ 17

För *obebyggd fastighet* inom detaljplan skall brukningsavgift enligt 14.1 b) betalas. Föreligger inte avgiftsskyldighet för samtliga i 4.1 angivna ändamål reduceras den fasta avgiften.

Följande avgifter skall betalas för respektive ändamål:

		<i>V</i>	<i>S</i>	<i>Df</i>	<i>Dg</i>
Fast avgift	14.1 b)	40 %	40 %	10 %	10 %

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift.

§ 18

Har huvudmannen på fastighetsägarens begäran vidtagit åtgärd eller har på grund av att fastighetsägaren åsidosatt sin skyldighet vattentillförseln avstängts eller reducerats eller annan åtgärd vidtagits av huvudmannen debiteras följande avgifter:

Avgift per åtgärd och tillfälle*:

	<i>utan moms</i>	<i>med moms</i>
Uppsättning/Nedtagning av vattenmätare	560 kr	700 kr
Avstängning/påsläpp av vatten via servisventil	560 kr	700 kr
Avstängning av vattentillförsel på grund av utebliven betalning	1 120 kr	1 400 kr
Länsning/avläsning av vattenmätarbrunn	560 kr	700 kr
Förgävesbesök	700 kr	875 kr
Undersökning av vattenmätare	1 145 kr	1 431 kr

*För arbeten som på fastighetsägarens begäran utförs utanför ordinarie arbetstid debiteras ett tillägg om 100 % av ovan angivna belopp. Påsläpp av vattentillförsel gå grund av utebliven betalning utförs endast helgfria vardagar under ordinarie arbetstid.

§ 19

Om för viss eller vissa fastigheter kostnaden för att förse fastigheterna med vatten och avlopp i beaktansvärd omfattning avviker från fastigheterna inom verksamhetsområdet i övrigt, skall enligt vattentjänstlagen avgifter tas ut enligt särskilt antagen *särta*.

Är det inte skäligt att för viss fastighet beräkna avgift enligt §§ 14-20 får huvudmannen i stället *komma överens* med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

§ 20

Avgifter enligt § 14 debiteras i efterskott per månad, kvartal eller annan debiteringsperiod som huvudmannen beslutar om. Betalas inte debiterat belopp inom tid som anges i faktura, skall dröjsmålsränta betalas på obetalt belopp enligt 6 § räntelagen från den dag betalningen skulle skett.

Sker enligt huvudmannens beslut inte mätaravläsning för varje debitering, får mellanliggande debiteringar ske efter uppskattad förbrukning. Mätaravläsning och debitering efter verklig förbrukning bör ske i genomsnitt minst *en* gång per år.

I samband med *fastighetsöverlåtelse* skall fastighetsägare skriftligen meddela mätarställning samt övriga nödvändiga uppgifter för registrering av fastighetsöverlåtelsen.

§ 21

Har fastighetsägare begärt att huvudmannen skall företa åtgärd för att underlätta eller möjliggöra hans brukande av anläggningen i visst fall eller avseende eller har i övrigt särskild åtgärd påkallats på grund av fastighetens VA-förhållanden, får huvudmannen i stället *komma överens* med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

§ 22

Avgifter enligt §§ 14-18 beslutas av kommunfullmäktige och gäller tills nästa beslut tas, dock högst *en* gång årligen.

TAXANS INFÖRANDE

§ 23

Denna taxa träder i kraft 2023-01-01. De bruksavgifter enligt § 14 och 16, som är baserade på uppmätning, eller uppskattad förbrukning, hos fastighetsägare, skall därvid tillämpas i fråga om den vattenmängd som levereras och den spillvattenmängd som släpps ut efter den ovan angivna dagen för taxans ikraftträdande.

*****

Mål som rör tvist mellan fastighetsägare och huvudmannen beträffande tillämpning och tolkning av denna taxa prövas av Mark- och miljödomstol, eller annan instans bestämd av Riksdagen, jämlikt § 53 vattentjänstlagen.

Handläggare:
Susanne Thorén
0522-63 88 21
susanne.thoren@vastvatten.se

Munkedal kommun
Kommunfullmäktige

VA-taxa för 2023 med taxeföreskrifter och investeringsbudget 2023 med plan 2024–2025

Sammanfattning

Munkedal Vatten AB har arbetat fram en budget för 2023 med plan 2024–2025. Munkedal Kommunfullmäktige har att ta beslut om ökning av VA-taxan för år 2023 gällande bruks- och anläggningstaxa samt godkänna investeringar av strategisk betydelse för 2023–2025.

Bakgrund

För att täcka nödvändiga kostnader för Munkedal kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning skall ägare av fastighet eller annan avgiftsskyldig inom anläggningens verksamhetsområde betala avgift enligt taxa (bruks- och anläggningsavgift).

Det totala avgiftsuttaget får inte överstiga de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-anläggningen, och fördelningen av avgiftsuttaget ska ske utifrån vad som är skäligt och rättvist.

Bolagets verksamhet finansieras via avgifter genom en taxa. Taxan ska enligt ägardirektivet beslutas av kommunfullmäktige samt att kommunfullmäktiges godkännande skall inhämtas avseende investeringar av strategisk betydelse¹.

Beskrivning av ärendet

Bruksavgift

Munkedal Vatten AB föreslår att brukningstaxan (den löpande kostnaden för vatten och avlopp) ökas med 10,3 % från och med 2023-01-01.

För Typhus A blir den totala årsavgiften cirka 11 683 kr inkl. moms. Ökning per månad blir ca: 91 kr/månad.

För Typhus B blir den totala årsavgiften cirka 127 115 kr inkl. moms. Ökning per månad blir ca: 66 kr/månad.

---

¹ Enligt Munkedal Vatten AB ägardirektiv, punkt 8a) antaget 2022-03-28

Omvärlden har en stor påverkan på vilka kostnader som kommer vara framåt. Just nu på grund av leveransförseningar efter pandemin och det nuvarande kriget i Ukraina så syns tydliga prisökningar när det gäller material, entreprenad, kemikalier samt elpriser. En uppgång i inflationen ger även en stor förändring gällande räntan. Ovan påverkan är den största delen av periodens taxeökningar.

Förslaget till höjning grundar sig på bedömda kostnadsökningar och ökade intäkter enligt nedan tabell.

Förändring	%
Kostnadsökningar på grund av omvärlden <i>Bland annat kemikalier, elpriser, material och entreprenad</i>	5,4
Bolagsgemensamma kostnader från Västvatten AB. <i>Bland annat löneökningar, satsning på uppströmsarbete och tillskottsvatten, sociala avgifter, antal timmar, IT och fordon</i>	3,0
Kapitalkostnader <i>Under perioden ökar räntan i betydligt snabbare takt än vad som har varit historiskt.</i>	5,7
Index (Specifika Intäkter/kostnader MVAB) <i>Bland annat ökade bruks-, anläggnings- och slamintäkter och satsning på uppströmsarbete och tillskottsvatten</i>	-3,8
Totalt	10,3 %

För treårsperioden (2023–2025) föreslås en ökning på 10,3 % - 8,5 % - 8,5 %. Åren är lagda med omväxlande över- och underuttag för att hamna nära noll under treårsperioden.

I 2023 års budget är det inarbetat satsningar på uppströmsarbete och att minska tillskottsvatten samt på ökad analysförmåga samt möjliggörande av centralstyrning av verk och stationer framåt.

Det finns stora osäkerheter i tidplanen vad gäller omvandling – och exploateringsområden i budgeten 2023 till och med 2025 som påverkar såväl intäkter som kostnader. Även osäkerheter finns bland annat i när exempelvis skyltning av vattenskyddsområden blir av, vad utredningen angående vattenförsörjning och reningsverk kommer fram till och vad kostnaden för en ny taxekonstruktion blir. Detta är kostnader som kommer arbetas in i budgeten den dagen som mer information finns att tillgå.

Anläggningsavgift

Anläggningsavgiften (engångskostnad när anslutning sker till det kommunala V-nätet) föreslås öka med 15 % från och med 2023-01-01, vilket följer genomsnittet på femton index gällande drivmedel, anläggningsarbeten och material.

Investeringar

Investeringsbudgeten (netto) för de kommande tre åren är på 113 900 tkr och ger en reinvesteringstakt av ledningar på ca: 460 år. Investeringarna sker inom området reinvesteringar, det vill säga investeringar i befintligt ledningsnät, dricksvatten- och reningsverksanläggningar samt inom området omvandlingsområden och exploateringsområden.

Reinvesteringarna finansieras via bruksavgifter medan omvandlings- och exploateringsområden finansieras till största del av anläggningsavgifter och till viss del av bruksavgifter.

Taxeföreskrifter

En justering av taxorna har gjorts utifrån den ökning av bruksavgifter och anläggningsavgifter som är föreslagen.

I taxeföreskrifterna har även 2 paragrafer ändrats:

- § 3) Förändringen avser att uppdatera hänvisningar till aktuella utgåvor av Svensk standard
- § 14.1) Förändringen avser att göra formuleringen tydligare. Många tolkar dagens formulering som att avgift endast tas ut när fastigheten är fysiskt påkopplad. Den nya formuleringen underlättar för avgiftsuttag från när fastigheten får bruksrätt, även om den inte är fysiskt påkopplad.

Övrig information

Budget 2023 är beräknad med en nyupplåning på 5 000 tkr. Borgensförbindelsen som finns mellan Munkedal Vatten AB och Munkedal kommun täcker det lånebehov som finns under perioden.

Underlag till tjänsteskrivelsen är Munkedal Vatten AB Budget 2023 samt plan 2024–2025 samt VA-Taxa för Munkedal kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning 2023-01-01.

Förslag till beslut

att föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta om en höjning av bruksavgiften med 10,3 % från och med 2023-01-01. 10,3 % i ökning innebär för ett Typhus A ca 91 kr/månad.

att föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta om en höjning av anläggningsavgiften med 15,0 % från och med 2023-01-01.

att föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta om investeringar av strategisk betydelse i enlighet med budget 2023 och plan 2024–2025, Munkedal Vatten AB, kapitel 3.

På uppdrag av
Munkedal Vatten AB

Datum: 2022-09-29
Dnr: 2022/116

att föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att anta taxeföreskrifter 2023, Munkedal Vatten AB.

Sammanställning

Förändringar i VA-taxan inför 2023

Utöver höjning av anläggningsavgifterna med 15 % och bruksningsavgifterna med 10,3 % har vi nedan sammanställt de förändringar som är föreslås i taxedokumentet för Munkedals kommun inför 2023.

§ 3

Tidigare formulering:

Lägenhet: ett eller flera utrymmen i byggnad som i upplåtelsehänseende bildar en enhet. I fråga om sådana utrymmen i bostadsfastighet, eller därmed jämställd fastighet, räknas varje påbörjat 125-tal m² bruttoarea (BTA) enligt svensk standard SS 02 10 53 som *en* lägenhet.

Ny formulering:

Lägenhet: ett eller flera utrymmen i byggnad som i upplåtelsehänseende bildar en enhet. I fråga om sådana utrymmen i bostadsfastighet, eller därmed jämställd fastighet, räknas varje påbörjat 125-tal m² bruttoarea (BTA) enligt svensk standard SS 21054:2020 som *en* lägenhet.

Förändringen ligger i uppdaterade hänvisningar till aktuella utgåvor av Svensk standard.

§ 14.1

Tidigare formulering:

För bostadsfastighet och därmed jämställd fastighet tas avgift ut vid anslutning till vatten och avlopp.

Ny formulering:

För *bostadsfastighet och därmed jämställd fastighet* ska bruksningsavgift för vatten och avlopp betalas.

Förändringen avser att göra formuleringen tydligare. Många tolkar dagens formulering som att avgift endast tas ut när fastigheten är fysiskt påkopplad. Den nya formuleringen underlättar för avgiftsuttag från när fastigheten får bruksningsrätt, även om den inte är fysiskt påkopplad.

§ 14.1.2

Tidigare formulering:

För *bostadsfastighet och därmed jämställd fastighet* tas avgift ut vid anslutning till vatten och avlopp, mätare *inte* installerad.

Ny formulering:

För *bostadsfastighet och därmed jämställd fastighet* ska bruksavgift för vatten och avlopp betalas, vid öppnad ventil men mätare *inte* installerad.

Förändringen avser att göra formuleringen tydligare. Många tolkar dagens formulering som att avgift endast tas ut när fastigheten är fysiskt påkopplad. Den nya formuleringen underlättar för avgiftsuttag från när fastigheten får bruksrätt, även om den inte är fysiskt påkopplad.

§ 14.2

Tidigare formulering:

För *annan fastighet* tas avgift ut per fastighet vid anslutning till vatten och avlopp.

Ny formulering:

För *annan fastighet* ska bruksavgift för vatten och avlopp betalas. Fast avgift baseras på förbrukad vattenmängd.

Förändringen avser att göra formuleringen tydligare. Många tolkar dagens formulering som att avgift endast tas ut när fastigheten är fysiskt påkopplad. Den nya formuleringen underlättar för avgiftsuttag från när fastigheten får bruksrätt, även om den inte är fysiskt påkopplad samt förtydligar vad den fasta avgiften grundas på.

§ 166

Dnr 2021-000291

Utredning av miljösamverkan med åtgärder för förbättringsarbete

Sammanfattning av ärendet

Ett avtal om miljösamverkan finns upprättat mellan SML-kommunerna, där det bland annat framgår att avtalet ska sägas upp senast 12 månader före innevarande avtalsperiods utgång. Avtalet kommer att fortsätta att löpa i ytterligare en fyraårsperiod om det inte sägs upp senast 2021-12-31.

Kommunstyrelsen i Munkedals kommun har fattat beslut om att utvärdera den nuvarande politiska organisationen, som trädde i kraft i samband med ny mandatperiod 2019.

Kommunstyrelsen har parallellt med översynen av den politiska organisationen också beslutat att utvärdera den kommungemensamma miljönämnden i mellersta Bohuslän.

Kommunfullmäktige i Munkedals kommun fattade den 29:e november 2021 beslut om att säga upp avtalet om miljösamverkan. Kommunfullmäktige i Munkedals kommun fattade samtidigt beslut om att begära hos samverkande kommuner om en avtalsförlängning med ett år och därefter ett år uppsägningstid för eventuellt utträde 2023-12-31. Syftet med förlängningen är att gemensamt arbeta med förbättringsåtgärder innan ställningstagande om eventuell fortsättning i miljösamverkan fattas.

Under 2022 har Miljönämnden genomfört en utredning som resulterat i en rad förslag till förbättringsåtgärder. Till grund för utredningen har ett antal utvärderingar genomförts med samtliga kommuner, både politiker och tjänstemän har svarat på enkäter och medverkat vid intervjuer.

Vidare har slutrapporten från Forskningsprojektet det "lokala kommunforskningsprogrammet om samarbete" som genomförts i samarbete mellan Göteborgs universitet, Kommunforskning i Västsverige (KFi) samt Munkedals, Lysekils, Tanums, Sotenäs och Uddevalla kommuner kommit. Rapporten handlar om kommunal samverkan genom fyra samordningsformer: avtalsamverkan, gemensam nämnd, kommunalförbund och kommunalt bolag och resultat och slutsatser har inarbetats i utredningen av miljönämnden.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-09-26

Utredning med förslag till förbättringsåtgärder

Slutrapport LOKOM

PM miljönämnd 2021-11-02

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige i Munkedal beslutar att förlänga avtalet om gemensam miljönämnd för kommande mandatperiod, 2023-2026.

Kommunfullmäktige i Munkedal ställer sig bakom de förslag till förbättringsåtgärder som redovisas i utredningen och uppdrar åt utsedda ansvariga enligt utredningens förslag.

Kommunfullmäktige i Munkedal ställer sig bakom den justering av fördelningsnyckeln som ligger till grund för ramanslaget där viss hänsyn är taget till antalet fritidshus i kommunen.

Yrkande

Rolf Jacobsson (KD):
Avslag.

Jan Hognert (M), Liza Kettil (S), Thomas Högberg (L):
Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Louise Skaarnes (SD):

1. Att Munkedals kommun säger upp avtalet om gemensam miljönämnd SML senast 2022-12-31 och att det under 2023 bestäms om nämndens uppgifter ska ligga som eget utskott under kommunstyrelsen eller ska ligga under samhällsbyggnadsnämnden i Munkedal.
2. Att ge förvaltningen i uppdrag att komma med förslag på hur organisationen kan utformas.
3. Att om Sotenäs och Lysekil fortsätter med gemensam miljönämnd eller samverkan önskar Munkedals kommun upprätta avtalssamverkan kring de operativa delar som Munkedals kommun har önskemål om.

Mathias Johansson (SD):
Bifall till Louise Skaarnes (SD) yrkande.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och Rolf Jacobssons (KD) yrkande och Louise Skaarnes (SD) yrkande och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förvaltningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige i Munkedal beslutar att förlänga avtalet om gemensam miljönämnd för kommande mandatperiod, 2023–2026.
2. Kommunfullmäktige i Munkedal ställer sig bakom de förslag till förbättringsåtgärder som redovisas i utredningen och uppdrar åt utsedda ansvariga enligt utredningens förslag.
3. Kommunfullmäktige i Munkedal ställer sig bakom den justering av fördelningsnyckeln som ligger till grund för ramanslaget där viss hänsyn är taget till antalet fritidshus i kommunen.

Reservation/Protokollsanteckning

Skriftlig reservation från SD-gruppen (ingen skriftlig reservation har inkommit vid tiden för justering).

Diarienummer: 2021-000291

Datum: 2022-09-26

TJÄNSTESKRIVELSE

Ylva Morén
Kommundirektör

Utredning av miljösamverkan med åtgärder för förbättringsarbete

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige i Munkedal beslutar att förlänga avtalet om gemensam miljönämnd för kommande mandatperiod, 2023–2026.

Kommunfullmäktige i Munkedal ställer sig bakom de förslag till förbättringsåtgärder som redovisas i utredningen och uppdrar åt utsedda ansvariga enligt utredningens förslag.

Kommunfullmäktige i Munkedal ställer sig bakom den justering av fördelningsnyckeln som ligger till grund för ramanslaget där viss hänsyn är taget till antalet fritidshus i kommunen.

Sammanfattning

Ett avtal om miljösamverkan finns upprättat mellan SML-kommunerna, där det bland annat framgår att avtalet ska sägas upp senast 12 månader före innevarande avtalsperiods utgång. Avtalet kommer att fortsätta att löpa i ytterligare en fyraårsperiod om det inte sägs upp senast 2021-12-31.

Kommunstyrelsen i Munkedals kommun har fattat beslut om att utvärdera den nuvarande politiska organisationen, som trädde i kraft i samband med ny mandatperiod 2019.

Kommunstyrelsen har parallellt med översynen av den politiska organisationen också beslutat att utvärdera den kommungemensamma miljönämnden i mellersta Bohuslän.

Kommunfullmäktige i Munkedals kommun fattade den 29:e november 2021 beslut om att säga upp avtalet om miljösamverkan. Kommunfullmäktige i Munkedals kommun fattade samtidigt beslut om att begära hos samverkande kommuner om en avtalsförlängning med ett år och därefter ett år uppsägningstid för eventuellt utträde 2023-12-31. Syftet med förlängningen är att gemensamt arbeta med förbättringsåtgärder innan ställningstagande om eventuell fortsättning i miljösamverkan fattas.

Under 2022 har Miljönämnden genomfört en utredning som resulterat i en rad förslag till förbättringsåtgärder. Till grund för utredningen har ett antal utvärderingar genomförts med samtliga kommuner, både politiker och tjänstemän har svarat på enkäter och medverkat vid intervjuer.

Vidare har slutrapporten från Forskningsprojektet det "lokala kommunforskningsprogrammet om samarbete" som genomförts i samarbete mellan Göteborgs universitet, Kommunforskning i Västsverige (KFi) samt Munkedals, Lysekils, Tanums, Sotenäs och Uddevalla kommuner kommit. Rapporten handlar om kommunal samverkan genom fyra samordningsformer: avtalssamverkan, gemensam nämnd, kommunalförbund och kommunalt bolag och resultat och slutsatser har inarbetats i utredningen av miljönämnden.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-09-26
Utredning med förslag till förbättringsåtgärder
Slutrapport LOKOM
PM miljönämnd 2021-11-02

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Utredningen förslår en viss justering av avtalet vilket skulle medföra en något minskad kostnad för Munkedal. De stora samordningsvinsterna bör ligga i att kunna dela på tjänster och overheadkostnader. Detta förutsätter en tydlig målbild och en tydlig styrning.

Hållbar utveckling – Social dimension

Kompetensförsörjningen är en stor utmaning för kommunsektorn, genom samverkan undviker vi att konkurrera med grannkommunerna om samma kompetens.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Kompetensen inom miljöområdet bibehålls om nuvarande organisering bevaras.

Ylva Morén
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Miljönämnden mellersta Bohuslän, för kännedom.

Sotenäs kommun, för kännedom.

Lysekils kommun, för kännedom.

PM – Miljönämnd

Inledning

SML-kommunerna bedriver sedan 2013 gemensam miljöverksamhet och har för ändamålet en gemensam miljönämnd. Den operativa miljöverksamheten är placerad i Sotenäs kommuns förvaltningsorganisation.

Kommunforskning i Väst (KFi) har tagit fasta på miljösamarbetet och har lanserat ett forskningsprogram, Lokom (Lokalt Kommunforskningsprogram), som syftar till att generera mer kunskap om förutsättningar för samarbete, vilka särskilda utmaningar dessa skapar och hur vinster kan realiseras. Slutredovisning av projektet beräknas ske under 2022.

Ett avtal om miljösamverkan finns upprättat mellan kommunerna, där det bl a framgår att avtalet ska sägas upp senast 12 månader före innevarande avtalsperiods utgång. Avtalet kommer att fortsätta att löpa i ytterligare en fyraårsperiod om det inte sägs upp senast 2021-12-31.

Kommunstyrelsen i Munkedal har fattat beslut om att utvärdera den nuvarande politiska organisationen, som trädde i kraft i samband med ny mandatperiod 2019.

Kommunstyrelsen har parallellt med översynen av den politiska organisationen också beslutat att utvärdera den kommungemensamma miljönämnden i mellersta Bohuslän för att se hur kommunen bäst kan driva miljönämnden vidare i egen regi under samhällsbyggnadsnämnden. Utvärderingen skall senast återrapporteras senast 2021-11-15 för att en eventuell uppsägning ska hinna genomföras.

Nulägesbeskrivning - Miljönämndens verksamhet

Miljönämnden består av nio ledamöter, varav tre ledamöter representerar Munkedals kommun.

I miljönämndens verksamhet ingår tillsyn och prövning inom områdena miljöskydd, hälsoskydd, livsmedelskontroll för tobak och receptfria läkemedel. Dessa områden är alla delvis avgiftsfinansierade. Verksamheten utför även miljöövervakning, ger information och råd inom sina områden samt svarar på remisser och deltar även i kommunernas arbete med VA-planer och översiktsplaner vilket inte är avgiftsfinansierat.

Nämnden har möjlighet att påverka vilket arbete som förvaltningen ska prioritera i samband med beslut om mål och verksamhetsplaner. Staten anger behovet genom lagstiftning och vägledning från centrala myndigheter. Nämnden planerar tillsynen utifrån lokala förutsättningar. Nämndens ansvar kan delas in i tre kategorier:

- Styrd tid
- Händelsestyrd tid
- Behovsprioriterad tid

Styrd tid är ett grunduppdrag från staten där kommunerna har mindre möjlighet att påverka. Här styrs tillsynen av staten genom lagstiftning. Tillsynsbehovet ska täckas i tillsynsplanen i form av årliga tillsynsaktiviteter. Behovet planeras med stöd av tillsynsvägledning från de centrala myndigheterna Naturvårdsverket, Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, Strålskyddsmyndigheten, Läke­medelsverket och Jordbruksverket. Inom livsmedelsområdet planeras behovet med stöd av vägledning från Livsmedelsverket.

Händelsestyrd tid omfattar ärenden som kommer in till myndigheten och som måste hanteras så som ansökningar, anmälningar, klagomål, olyckor, remisser, samråd, besvara myndigheter och media samt frågor där rådgivning och stöd ges. Förvaltningslagen anger att sådana ärenden ska hanteras skyndsamt.

Behovsprioriterad tid omfattar den planerade tillsynen på verksamheter som inte är anmälningspliktiga inom miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (så kallade U respektive UH verksamheter). Denna kategori kan även omfatta nationella och regionala tillsynsprojekt, avloppsinventeringar/tillsyn, strandskyddstillsyn och annan tillsyn som omfattas av lagstiftning som nämnden har tillsyn över, exempelvis animaliska biprodukter (ABP) och strålskydd.

Miljöverksamheten deltar även i arbetet med att ta fram eller revidera kommunens översiktsplan och VA-plan i de delar som rör miljönämndens ansvarsområden.

Nämndens mål och prioriteringar styrs av respektive fullmäktige som ger inriktningsmål. I nuläget ligger Munkedals kommuns beslut om att Munkedal ska bidra till minskad klimatpåverkan och att det skapas förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen, till grund för miljönämndens nedbrutna verksamhetsmål.

Den gemensamma nämnden finansieras genom kommunbidrag samt med intäkter från tillsynsverksamheten. Nettokostnaden för Munkedals kommun är i budget-21 totalt 1 775 tkr och i budget-22 totalt 1 692 tkr.

Miljöverksamheten i egen regi

Vid ett helt hemtagande av miljöverksamheten bedöms samhällsbyggnadsnämnden med förvaltning vara lämpligast som huvudman. I det fall miljöbedömning av den egna verksamheten kräver politisk behandling kan frågan hanteras av jävsnämnden.

En förutsättning för miljöverksamheten är att samtliga lagstyrda uppgifter ska kunna fullföljas i sin helhet, oavsett organisation. Länsstyrelsen är den myndighet som granskar och bedömer om verksamheten fullföljer sin verksamhet på ett godtagbart sätt. Länsstyrelsen har ställt upp följande minimikrav som organisationen bör uppfylla för att undvika att riskera att jävsförhållanden ska uppstå.

- Kommunens reglemente och delegationsordning skall vara utformade så att det finns en tydlig uppdelning av driftsansvar och tillsynsansvar. Samma personer (tjänstemän och förtroendevalda) som ska eller kan komma att fatta beslut i tillsynsfrågor skall inte ha beslutsrätt när det gäller driftsfrågor av sådana anläggningar som den kommunala tillsynsmyndigheten har tillsyn över.
- Tjänsteman som arbetar med tillsynsfrågor skall inte stå i direkt beroendeställning till chef som samtidigt har driftansvar. Den chef som sköter rekrytering samt har ansvar för lönesättning, utvecklingssamtal, kompetensutveckling eller dylikt för tillsynspersonal får inte samtidigt ansvara för personal och anläggningar som kan bli föremål för tillsyn.
- Den person eller den nämnd som har budgetansvar för anläggningar eller verksamheter som kan bli föremål för tillsyn från den kommunala tillsynsmyndigheten skall inte samtidigt ha budgetansvar för tillsynspersonalen. Medel till tillsyn skall äskas hos fullmäktige fristående från äskande av medel för anläggningar och verksamheter som omfattas av tillsynen.

I samband med sammanslagningen 2013 bestod Munkedals miljökontor av fem miljöhandläggare samt en enhetschef på 50% som i samband med sammanslagningen gick över till den gemensamma organisationen för miljönämnden.

Följande funktioner bedöms behövas för att fullfölja uppgiften:

- Handläggare för livsmedelskontroll
- Handläggare med naturvårdskompetens för kalkning, vattenråd, miljöövervakning, strandskydd samt delta i planarbete
- Handläggare för tobak, hälsoskydd och receptfria läkemedel
- Handläggare för enskilda avlopp
- Handläggare för miljöskydd och förorenade områden
- Administration, personalfrågor samt ledningsfunktion

I nuvarande organisation med gemensam miljönämnd utgör kostnaden för personal 87% av omsättningen inom Munkedals kommuns ärenden. Det är viktigt att påpeka att kraven på tillsynsverksamheten ständigt ökar, lagstiftningen samt praxis förändras och därmed är det av största vikt att hålla personalen ständigt uppdaterad vilket leder till att utbildningskostnaden per handläggare är högre än normalt.

Sammantaget bedöms minst 5-6 tjänster behövas för att upprätthålla en godtagbar verksamhetsnivå. Antalet handläggare är i hög grad beroende av vilken kompetens som lyckas rekryteras då tjänsterna i en mindre kommun är beroende av en bred kunskap, kompetens och yrkeserfarenhet för att kunna nyttjas optimalt. Personalkostnaden beräknas till 3,4 mnkr.

Enligt nuvarande avtal ska personal som övergått till den gemensamma miljöorganisationen återgå vid avtalets upphörande. Någon sådan personal finns inte att återföra.

Vid en uppsägning av avtalet och uppbyggnad av egen organisering inom Munkedals kommun behöver nya handläggare rekryteras och en mindre omorganisering ske inom samhällsbyggnadsförvaltningen för att få en bra och jämn struktur inom dess avdelningar samt en optimering av ledarskapsfunktionerna.

Egendom som vid ingången i samarbetet överfördes på den gemensamma miljöverksamheten är avskriven och förbrukad. De inventarier och den utrustning som behövs får återanskaffas. Dock är bedömningen att investeringbehovet är relativt begränsat. Den utrustning som behöver anskaffas är främst mät- och kontrollinstrument samt arbetskläder samt utrustning av nya kontorsplatser.

Idag använder miljönämnden verksamhetssystemet Vision, vilket är samma grundsystem som samhällsbyggnadsnämnden använder för myndighetsärenden. Systemet måste kompletteras med rätt modul för miljöärenden. Kostnad för modul, konverteringar och övriga införandekostnader bedöms innebära en relativt stor arbetsinsats och rkostnad.

Alla handlingar i diarium och arkiv som tillhör Munkedals kommun ska överföras och tas emot.

Avtal för laboratorietjänster behöver träffas för framtida analyser av provresultat. Det är i nuläget oklart vilka eventuella avtal som kan behöva träffas. Kommunens ansvarsförsäkring kommer att behöva kompletteras. Vidare behöver följande dokument tas fram:

- Komplettering av reglemente
- Delegationsordningen revideras
- Budget, investeringsplan och verksamhetsplan revideras

Förslag till alternativa beslut

Förvaltningen överlämnar till kommunfullmäktige följande alternativa förslag till beslut om miljösamverkan.

Alternativ 1

Munkedals kommun kvarstår i miljösamverkan med ingången att förhandla om avtalsvillkoren samt att samverkanskommunerna gemensamt ska arbeta med förbättringsåtgärder.

Alternativ 2

Munkedals kommun säger upp avtalet om miljösamverkan. Munkedals kommun begär hos samverkande kommuner att en avtalsförlängning med ett år och därefter ett år uppsägningstid för eventuellt utträde 2023-12-31, medges i syfte att gemensamt arbeta med förbättringsåtgärder innan ställningstagande om eventuell fortsättning i miljösamverkan.

Fyra år med mellankommunala samarbeten

Slutrapportering av följeforskningsprojektet
samarbete för kvalitativt utförande

Lokalt kommunforskningsprogram om
samarbete (Lokom)

Isabell Meltzer
Gustaf Kastberg Weichselberger

Fyra år med mellankommunala samarbeten

Slutrapportering av följeforskningsprojektet samarbete för
kvalitativt utförande

Lokalt kommunforskningsprogram om samarbete (Lokom)

Isabell Meltzer
Gustaf Kastberg Weichselberger

ISBN 978-91-89458-01-7
© KFi tillsammans med författarna 2022
KFi – Kommunforskning i Västsverige
c/o Göteborgs universitet
Box 665
405 30 Göteborg
Tel 031-786 59 00
E-post kfi@kfi.se
www.kfi.se

Innehållsförteckning

Förord	6
Sammanfattning.....	8
Kapitel ett: Samarbete för kvalitativt utförande.....	13
En introduktion till samarbete	14
Motiv till samarbete	15
Styrningsutmaningar.....	17
Styrning i fokus för studien	23
Kapitel två: Metod och tillvägagångssätt för analys.....	26
Fältarbete.....	26
Bearbetning och analys	27
Kapitel tre: Samarbete i fem kommuner: empirisk redogörelse	30
Avtalssamverkan lön.....	31
Avtalssamverkan IT.....	36
Gemensam miljönämnd.....	44
Räddningstjänstförbundet	50
Avfallshanteringsbolaget.....	57
Sammanfattning	63
Kapitel fyra: Samarbeten över tid – en analys i tre steg	65
Tema 1: Huvudmannaskap och ägarstyrning.....	65
Tema 2: Styrningsrelaterade problem	74
Tema 3: Sex lärdomar om problem vid samarbeten	82
Kapitel fem: framgångar och utmaningar.....	95
Framgångar.....	95
Utmaningar: tre dilemman.....	98

Kapitel sex: Slutsatser	103
Olika typer av samarbete kräver olika överväganden.....	103
Referenser	107

Förord

Kommuner och regioner står inför stora utmaningar att klara sina uppdrag. Det handlar både om att klara av finansieringen av verksamheten långsiktigt och att säkra tillgång på kompetens. Mot bakgrund av detta är en allt vanligare lösning att söka samarbeten kommuner emellan. KFi har tagit fasta på detta och lanserat ett forskningsprogram, Lokom (lokalt kommunforskningsprogram), som syftar till att generera mer kunskap om förutsättningar för samarbete, vilka särskilda utmaningar dessa skapar och hur vinster kan realiseras. Att det krävs mer kunskap om samarbeten som praktik visar en genomgång av litteraturen på området. Vid sidan av att samarbeten ofta misslyckas och efter en tid upphör visar studier att det är svårt att realisera de vinster och leva upp till de förhoppningar som finns vid ingång i samarbeten.

I det här projektet står en viss sorts samarbeten i fokus där kommuner går samman för att bedriva verksamhet gemensamt som tidigare respektive kommun stod för på egen hand. Det handlar både om tjänster av stödkaraktär, som producerar tjänster som övriga verksamheter använder sig av och om tjänster som vänder sig direkt till brukare och därmed kan betecknas som kärnverksamhet. I båda fallen handlar underliggande argument om att nå stordriftsfördelar, skapa en mer robust och mindre känslig verksamhet och att säkra framtida kompetensförsörjning. Att kommunsektorn under många år verkat i en miljö med relativt lite fiskal stress avspeglas i att besparingar och effektivisering ofta inte anges som det primära målet.

I denna tredje och avslutande rapport är ambitionen att summera projektet som helhet varför ett återbesök till de två tidigare delrapporteringarna görs. Första året fanns ett särskilt fokus på hur huvudmännen styr samarbeten och slutsatserna av den delrapporten visade att etablerandet av en aktiv, väl fungerande styrning är en utmaning i sig när det gäller samarbeten av den sorten som uppmärksammas. Andra året fanns istället ett fokus på de styrningsutmaningar som kan finnas vid samarbeten men som allt för ofta är sprungna ur privat sektor. Resultatet av den delrapporten gav en utvecklad förståelse för de problem och utmaningar som kan förväntas finnas i kommunala samarbeten.

I den här rapporten summerar vi projektet med att lansera ett antal lärdomar som kan dras av mellankommunala samarbeten.

Rapporten är den tredje och avslutande i ett flerårigt forskningsprojekt där flera kommuner som samarbetar inom olika områden och i olika konstellationer följs. Återkommande avrapporteringar har skett med olika fokus. Båda författarna svarar för rapporten som helhet men Isabell Meltzer har stått för framskrivningen som sedan bearbetats tillsammans med Gustaf Kastberg Weichselberger.

Sammanfattning

I den här rapporten summerar vi ett flerårigt forskningsprojekt¹ om mellankommunala samarbeten i svenska kommuner. Vi har genom en empirisk longitudinell studie följt ett antal samarbeten i syfte att öka vår förståelse för den styrningssituation som uppstår. I de tidigare avrapporteringarna har vi haft ett fokus på ägarstyrning och styrningsutmaningar. I denna rapport summerar vi projektet i sin helhet genom att lyfta fram sex lärdomar om problem som kan dras av mellankommunala samarbeten och beskriver tre olösliga dilemman som samarbeten ställs inför. Därtill beskriver vi de vinster och framgångar som vi observerar i vårt material vilka alla ligger i linje med den befintliga litteraturen på området.

När vi betraktar vårt empiriska material noterar vi hur samarbetena över tid ändrar uppgifter och en *första lärdom* vi drar av detta är att samarbeten är föränderlig materia. I de samarbeten vi studerat har vi noterat ändrade uppgifter som initierats av huvudmännen och av den utförande enheten. Detta är en viktig lärdom att ta med sig inför framtida samarbeten eftersom man kan utgå ifrån att samarbetenas innehåll och form kommer att förändras. Frågor som till en början ses som självklara att inkludera kommer att ifrågasättas i takt med att samarbetet utvecklas och nya uppgifter kommer att adderas eller hämtas hem. En *andra lärdom* vi drar är att samarbeten skapar distans mellan principaler, den utförande enheten och konsumenterna av tjänsten. Distans handlar övergripande om att när en verksamhet separeras och hamnar i en egen enhet kapas nära band som kan handla om personkännedom, geografisk närhet och kunskap om specifika problemställningar. Det vi ser i det empiriska materialet är att distans försvårar att upprätthålla en välfungerande styrstruktur för relationen mellan ägarna och den utförande enheten men också mellan den utförande enheten och konsumenterna.

Förutom att styrningen kompliceras kan vi se intressanta iakttagelser kring vilka frågor som tenderar att bli strategiska. En *tredje lärdom* vi kan identifie-

---

1 I samarbete med Göteborgs universitet, Kommunforskning i Västsverige (KFi) och fem svenska kommuner.

ra i vårt material är att vi ser hur detaljfrågor inte sällan blir strategiskt viktiga eftersom de skapar en relation mellan politiker och konsumenter. Strategiska frågor tenderar att dra till sig intresse och tillmätas betydelse. De blir strategiska i bemärkelsen att de väcker diskussioner kring mer övergripande riktning för det aktuella samarbetet. Vad vi observerar i vår studie är att specifika frågor som rör detaljer tenderar att bli strategiska. I mångt och mycket handlar det om situationer där frågorna tenderar att påverka medborgare i stor utsträckning som exempelvis taxor och avgifters storlek och struktur. Mycket specifika frågor knyts samman med större som investeringar som får direkta konsekvenser för beteenden (som ett nytt avfallssorteringssystem). Samtidigt ser vi också att dessa frågor även är de som tenderar att bli riskfyllda, i bemärkelsen leda till ett ifrågasättande av samarbetet.

En fjärde lärdom vi drar är därför att strategiska frågor blir riskfyllda för parterna i ett samarbete. Strategiska frågor måste hanteras genom en förhandling mellan de olika inblandande parterna, vilket i sin tur påverkar styrningen av verksamheten. Inte sällan, när strategiska frågor blir problematiska handlar det om att en eller några parter har ett starkt intresse i en viss fråga. *En femte lärdom* som vi drar handlar om att det är ett svalt intresse för de uppgifter som kan karaktäriseras som operativa. Detta i bemärkelsen att det handlar om uppgifter av mer driftorienterad karaktär. Ett exempel som vi också lyft fram i tidigare avrapporteringar är verksamhetsområdet lön där ägarkommunerna visat ett bristande intresse i frågorna. Förklaringen vi får till oss beror på att det är en så pass operativ verksamhet att det inte finns mycket att diskutera. Det betyder inte att frågorna i sig är oviktiga eller inte intresserar dem som arbetar med frågorna eller de enheter som har nära samarbeten med dessa verksamhetsområden. Men den lärdom vi kan dra av detta är just att frågor som är mer operativa till sin karaktär tenderar att lämnas därhän.

En sjätte lärdom vi ser i vårt material är att möjligheter till inflytande är begränsat för samarbeten. När vi beaktar vårt empiriska material över tid ser vi att det kan vara svårt för ägarkommunerna att påverka, förändra och utveckla verksamheten. I tidigare avrapporteringar har vi beskrivit hur den utförande enheten tenderar att bli alltmer autonom när kompetens och frågor samlas i en enhet, vilket i litteraturen är ett klassiskt decentraliseringsproblem. I vårt material har vi sett olika exempel på där det varit svårt för ägarkommunerna att förändra olika delar av verksamheten där en ambition uttryckts om detta. Inte sällan har man från ägarkommunernas sida lämnat över kompetensen kring verksamheten i en ny separat enhet eller nybildad organisation. Det skapar

svårigheter i att upprätta ett samtal som bygger på att ägarna förstår verksamheten men lika mycket att verksamheten förstår ägarna och deras önskemål och behov. Emellertid pekar inte enbart vårt material på att det kan vara svårt att påverka samarbetets innehåll och riktning, vi ser också tendenser på att det kan vara svårt att lämna samarbetet när man väl etablerat ett.

En del i litteraturen om interorganisatoriska relationer handlar om de förhoppningar och ambitioner som finns med samarbeten och varför de överhuvudtaget etableras. När vi betraktar vårt material ser vi hur flera vinster genererats och kan illustreras i två kategorier. *En första kategori* handlar om en förbättrad personalsituation. Att stärka just denna dimension av verksamheten var också ett av de mer tydligt uttryckta målen som beskrevs för varför samarbete kring utförande av en verksamhet var av vikt. Det är lättare att rekrytera, verksamheten blir mindre sårbar med fler i personalen som har överlappande kompetens och högre grad av specialisering möjliggörs. *En andra kategori* handlar om effektivitet och resursoptimering. När vi skärskådade motiven till samarbete var sänka kostnader inte ett av de mer primära argumenten. Vad vi ser realiseras är dock att resurser utnyttjas bättre. Det handlar om bättre användande av utrustning inom räddningstjänsten, stärkt förmåga vid upphandling och förmåga till en utvecklad och bredare IT-verksamhet. Till detta ska de beskrivna personalinvesteringarna läggas som ofta handlar om ett bättre resursutnyttjande. Sammantaget kan vi därmed konstatera att flera av de förhoppningar och ambitioner med samarbetena som vi kunde identifiera också införlivats. Detta är också i linje med de potentiella vinster som beskrivs i litteraturen.

Förutom att illustrera ett antal utmaningar som finns med samarbete genom att lyfta fram lärdomar kopplat till problem pekar vi ut tre dilemman som organisatörer av samarbeten riskerar att ställas inför: *strategiskt dilemma, styrningsdilemma och servicedilemma*. Att vi väljer att tala om dilemman beror på att de i någon mån är olösliga. Vi benämner *det första dilemman* strategiskt eftersom det rör i vilken utsträckning samarbetet rör strategiska frågor och i vilken utsträckning det handlar om mer operativa frågor. Framförallt är det här relationen mellan principaler som ställs i centrum. Dilemman handlar om att strategiska frågor väcker stort ägarintresse och ökar därmed den potentiella konflikten ägare emellan, vilket går ut över förmågan att samarbeta. Alternativt uppfattas samarbetet mest röra operativa frågor och tilldrar sig därmed inte tillräckligt intresse för att optimeras styrningsmässigt. Något som riskerar att spåda på konflikter är observationerna att den utförande verksamheten också driver strategiska frågor, ibland i konflikt med en eller flera ägare. Ju mer stra-

tegitiskt relevant fråga, desto större konflikter och kontroverser kan förväntas vilket gör det svårare att skapa tydliga välfungerande relationer och samspel. Det skapar en fragmenterad strategisk målbild.

Det andra dilemma benämner vi för styrningsdilemma eftersom det rör relationen mellan principaler och den verksamhet som bedrivs. Enligt litteraturen är en framgångsfaktor för samarbeten att en enhetlig styrning kan etableras i bemärkelsen att det sker en tydlig och enad ägarstyrning (Sørensen, 2007). Vad vi observerar är emellertid att det antingen knappt skedde någon styrning och ibland skedde en splittrad ägarstyrning. Dilemmat kan därmed formuleras som att samarbeten riskerar att bli ej styrda på grund av obefintliga styrambitioner eller att de vid högre ambitioner utsätts för en fragmenterad styrning. Den senare riskerar i sin tur att antingen leda till konfliktfyllda styrsignaler eller att det skapas forum och funktioner som inte förmår att koordinera sig och skapa en samstämmig styrning. En observation vi gör är emellertid att även i de fall principalerna förefaller vara samstämmiga och vill utöva en enad styrning sker en splittring, men på principalsidan. En återkommande lösning vid upplevt behov av att öka styrningen var att introducera styrande kommittéer och samråd. Det skapade emellertid i sin tur en komplexitet eftersom det i samtliga fall fanns flera sådana funktioner som riktades mot ett och samma samarbete. Frågor om vem som skulle fatta beslut om vad blev otydliga.

Det tredje dilemma rör förhållningssätt, strategier och definitioner av den service som samarbetena producerar och benämns därför för servicedilemma. Här är det främst relationen mellan den operativa verksamheten i samarbetet och avnämarna/användarna av servicen som centreras. Kärnan i dilemma är avvägningen mellan hög grad av integration av den service som produceras och hög grad av anpassning till användare. Annorlunda uttryckt: ska en och samma tjänst tillhandahållas (one size fits all) eller ska det vara en mer skraddarsydd lösning. Dilemmat handlar om att de olika strategierna genererar olika värden. Enhetlighet ger skalbarhet, mindre sårbarhet i form av beroende av vissa kompetenser och överblick. Mer anpassade lösningar ger bättre integration med övriga delar i de verksamheter som nyttjar tjänsten, möjlighet att undvika lösningar som inte används för att de inte upplevs passa, samt utrymme att göra avvägningar om hur en utveckling ska ske av servicen som ger bäst resultat för respektive användare. Dilemmat blottlägger också ett problem som rör vem som ska definiera tjänsterna. Är det ägare, ansvariga inom samarbetena eller är det användarna? Eftersom det är ett dilemma som frågan bottenar i finns det inget självklart svar, utan tvärt om. Vi kan förvänta oss att olika aktörer represente-

rar olika värden. Användarna vill ha användaranpassad service, representanter för samarbetena integrerad enhetlig service, och politiker en mer övergripande och medborgarorienterad serviceproduktion. Det senare kan handla om vilken service som ska tillhandahållas, men också hur den produceras (exempelvis geografisk placering av servicenoder).

Kapitel ett: Samarbete för kvalitativt utförande

I grunden är det inte svårt att förstå varför samarbete mellan företag, organisationer och kommuner är en så populär företeelse. Det är inte alltid all kunskap som önskas finns internt i verksamheten varför man söker sig till andra med hopp om breddad kompetens och höjd kvalitet. Andra orsaker kan vara önskan om rationaliseringar och minskad sårbarhet. Samarbeten kan vara av olika karaktär, som exempelvis mellan företag i en leverantörskedja (vertikala) eller konkurrerande företag som verkar på samma marknad (horisontella). I båda fallen, men framförallt i det sistnämnda, är det lätt att förstå att samarbeten också kantas av svårigheter. Det kan exempelvis vara svårt att komma överens om gemensamma mål, att samordna aktiviteter mellan den egna verksamheten och det nyinrättade samarbetet, eller att veta om den andre parten försöker lura en och sko åt sig hela nyttan. Att samarbete är svårt beror helt enkelt på att parterna måste kompromissa och hitta gemensamma lösningar istället för att fortsätta i gamla invanda spår. Trots stora fördelar och höga förhoppningar har samarbeten visat sig svåra att överleva på sikt. Flera studier (som exempelvis Dekker, 2004, Stouthuysen et al., 2019) vittnar om att långsiktiga relationer är svårt, bland annat eftersom styrningen av ett samarbete skiljer sig så mycket mot styrningen av en verksamhet i egen regi. Att följa samarbeten över tid och upptäcka utmaningar, problem och lösningar är därför en efterfrågad syssla inom forskningen. I den här rapporten sammanfattar vi resultaten och lärdomarna från ett sådant följeforskningsprojekt som genomförts av Kommunforskning i Västsverige (KFi) i samarbete med Göteborgs universitet och fem svenska kommuner. Vi har fått lov att följa några av de ingående kommunernas mellankommunala samarbeten över en treårsperiod. Forskningsprojektet är en del i ett större forskningsprogram vid KFi med benämningen Lokom (Lokalt kommunforskningsprogram om samarbete). Under projekttidens gång har löpande avrapporteringar gjorts i form av två delrapporter med tillhörande workshop.

Föreliggande rapport syftar till att sammanfatta projektet som helhet – vad kan vi egentligen lära oss om samarbeten?

En introduktion till samarbete

I denna studie belyser vi ett växande fenomen både bland svenska kommuner och internationellt: samarbete kring gemensam drift. Att samarbeta kring gemensam drift är något som ökat även inom privat sektor. En drivande faktor som lyfts fram inom den privata litteraturen är att den ökade graden av specialisering lett till att mer samarbete krävs för att producera tjänster (Kraus and Strömsten, 2016). Samma utveckling har iakttagits i offentlig sektor. New Public Management (NPM) som fungerat som organisationsideal har inneburit skarpare gränsdragning mellan enheter. Den offentliga sektorns organisationer förutsätts också svara upp mot en allt mer komplex kravbild, vilket förutsätter fördjupad kompetens inom fler områden. Det senare återspeglas i allt fler specialistfunktioner, ibland som en del i utförandet av kärnverksamhet och ibland i form av stöd- och stabsfunktioner.

En läsning av litteraturen på området samarbete kring utförande av tjänster ger för handen att det är en omfattande litteratur som både spänner över offentlig och privat sektor. I föreliggande studie har vi ett avgränsat fokus på utförande av tjänster gemensamt med den viktiga restriktionen att vi har fokus på hur samma tjänster utförs av flera organisationer. Det är en viktig distinktion eftersom det både i praktiken och i litteraturen finns en utbredd fokus på situationer där parter samarbetar för att gemensamt, men med olika bidragande kompetenser och teknologier, producera något tillsammans. Det kan exempelvis handla om att försäkringskassa, socialtjänst och arbetsförmedling samverkar kring en viss klientgrupp.

Vad vi är intresserade av här är istället hur samma sorts tjänster slås samman, även detta ett växande fenomen (Giessner et al., 2016). Detta i sin tur kan handla om olika sorters samarbeten. Ett allt vanligare sådant är att skilja ut sådant som inte karaktäriseras som stödverksamhet och som inte direkt riktar sig mot medborgare. Vanliga exempel är IT, personal- och ekonomirelaterad verksamhet. I sammanhanget talas det ofta om shared service center (SSC), det vill säga delade tjänster som stödjer bedrivandet av kärnverksamhet. I sammanhanget är det relevant att tala om en horisontell disintegrering: delar som tidigare var en del av organiseringen av kärnverksamheten lyfts ut. Istället för att vara en del av styrning och ledning inom samma organisation, eller inom samma hierarki, skapas en horisontellt mer distanserad relation. I regel kvarstår

emellertid den ursprungliga huvudmannen som ägare för verksamheten, men ibland är det flera huvudmän som går samman och den gemensamma verksamheten skall då utföra tjänster åt fler olika organisationer.

Ett annat också vanligare förekommande fenomen är att kärnverksamheter slås samman. Det kan handla om gemensam räddningstjänst, gemensam gymnasieverksamhet eller renhållning. Ett begrepp för denna sorts samarbeten skulle kunna vara "shared core operations" (SCO), även om det i litteraturen ibland talas om "joint ventures", det vill säga gemensamt utförande av kärnverksamhet. Till skillnad från SSC handlar det i princip alltid om att det är flera huvudmän som går samman och skapar en gemensam utförarorganisation. Ett sätt att beskriva detta på är att en vertikal disintegrering sker. Verksamheten kvarstår i alla sina delar, men sammanslagningen innebär att verksamheten delvis lyfts ur den ursprungliga organisationen. Fenomenet SCO återfinns även i privat verksamhet, men problematiseras ofta på grundval av att det är genom kärnverksamheten företaget förverkligar och utvecklar sin unika affärsidé och som utgör konkurrensfördelen.

Motiv till samarbete

Granskas den generella litteraturen om samarbete kring gemensam serviceproduktion rör den övervägande delen samarbete av karaktären SSC. Ett flertal motiv till att skapa SSC lyfts fram i litteraturen (Raudla and Tammel, 2015, Borman and Janssen, 2013, Richter and Bruehl, 2017). Det motiv som oftast pekas ut som det huvudsakliga är kostnadsbesparingar (Richter and Bruehl, 2017). Genom att slå samman likartade funktioner till större enheter är ambitionen att synergier skall förverkligas. Med flera producerade enheter kan metoder och processer också utvecklas och en mer effektiv styrning etableras. Ett andra motiv som identifieras är att ett SCC skapar förutsättningar för fokus på kärnverksamheten. De tidigare moderorganisationerna slipper så att säga upprätthålla kompetens och arbetsgivaransvar för tjänsteproduktionen och kan därmed lägga mer energi på kärnverksamheten. De enheter som skapas och som genom sammanslagningarna blir större kan i sin tur utvecklas kring den egna kärnverksamheten som är produktion av stödverksamhet. Ett tredje motiv som lyfts fram handlar om kvalitet. När flera enheter slås samman till en gemensam serviceproducerande enhet skapas bättre förutsättningar att satsa på kvalitetsutveckling genom omvärldsbevakning, kunskapsspridning och innovation. Den standardisering som ovan beskrevs som en källa till kostnadsbesparingar kan också förväntas skapa bättre förutsättningar för en kvalitetsutveck-

ling i leverans. En större enhet har också bättre förmåga att hantera störningar. Inte minst handlar detta om att sårbarheten blir mindre när fler personer har samma kompetens och kan täcka upp vid tillfälliga bortfall. Kvaliteten handlar emellertid också om att med en ökad intern kompetens hos ett SSC kan också kärnverksamheterna få ett bättre beslutsunderlag kring framtida satsningar. För både SSC och SCO gäller att med en större enhet kommer också en starkt förmåga att klara större investeringar. Ett fjärde motiv som framhålls är starkt kundfokus. Med en tydlig organisering i en enhet som är separerad från kärnverksamheten möjliggörs tydligare målsättningar kring kundfokus. Eftersom kundrelationen blir central kan SSC förväntas få ett starkt fokus på att tillfredsställa de behov som kärnverksamheterna har.

Granskar vi de olika motiven i förhållande till SSC och SCO kan vi konstatera att även om litteraturen främst är baserad på resonemang kring SSC torde flera vara aktuella för SCO. Detta inte minst eftersom flera av motiven är baserade på att det är större enheter som skapas. SCO kan också antas ha en potential att stärka produktiviteten, öka kärnkompetensen inom enheten och utveckla en kunskapsbas som kan ligga till grund för ett utvecklat strategiskt agerande. Motivet om ökat kundfokus kan emellertid förväntas skilja sig åt eftersom sammanslagningen av verksamheter i ett SCO i sig inte innebär en förändrad relation till brukarna av tjänsten.

Vinster som beskrivs i litteraturen handlar mycket om att effektiviseringar kan ske genom skalfördelar (ökade volymer förbättrar förutsättningar för att standardisera) (Silvestre et al., 2018), om att verksamheten blir mindre sårbar när fler utför liknande sysslor, att kvaliteten kan utvecklas samt att kärnverksamheten avlastas (Herbert and Seal, 2012, Richter and Bruehl, 2017). Bättre service och kvalitet utlovas också. En rad vinster hägrar därmed med potential att realiseras. Det finns också rapporter om att stora vinster, inte minst i form av kostnadsbesparingar skett (Borman and Janssen, 2013). Studier visar emellertid att detta inte alltid sker (Kerr, 2011, Silvestre et al., 2018, Raudla and Tammel, 2015, Meijerink and Bondarouk, 2013, Allers and Geertsema, 2016). Bel och Warner (2015) konstaterar att kostnadsbesparingar utgör undantag och att kostnader istället ofta ökar. Tvärt om förefaller risken för misslyckande vara stor och problem vid introduktion av samarbeten kring SSC (Schulz et al., 2010, Kerr, 2011) och SCO har uppmärksamats (Cooke, 2006). Ett av skälen som identifierats är kopplat till att styrning inte utvecklats och anpassats i tillräcklig utsträckning (Janssen and Wagenaar, 2004). Brist på utvecklad styrning

har också pekats ut som en faktor som gör att eftertraktade effektivitetsvinster inte uppnås (Garrone et al., 2013, Bel and Warner, 2015).

Styrningsutmaningar

I redogörelsen ovan framgick det ett antal olika motiv till samarbeten som tar fasta på olika potentiella vinster. Granskas litteraturen kring styrning av samarbeten blottläggs ett antal risker som är värda att ta i beaktande. Två återkommande sådana risker benämns risk för opportunt beteende och risk för brister på koordinering (Dekker, 2004).

Vad gäller risken för opportunism handlar det om att när parter går samman i ett samarbete kan det uppstå en risk att den ena eller de andra parterna försöker sko sig i samarbetet och söker det bästa möjliga utfallet för egen räkning. Av det skälet kallas det också risk för appropriering, det vill säga att det är någon annan som tillskansar sig vinsterna av samarbetet. Det hela grundar sig alltså i att samarbetet kännetecknas av att det finns flera principaler. I samarbeten mellan kommuner kan det handla dels om att potentiella vinster i form av samordningsvinster fördelas ojämnt, dels om att kostnader fördelas på ett ofördelaktigt sätt för vissa. För kommuner där politikerna representerar olika geografiska väljargrupper tillkommer dimensionen som ibland benämns "bypolitik". Med det avses att den geografiska lokaliseringen av exempelvis personal och utbudsställen blir av vikt. Det kan vara svårt att förklara för väljarna varför arbetstillfällena förläggs till en annan kommun eller att grannkommunens invånare får närmare till servicepunkterna. Att den geografiska dimensionen är viktig har tidigare studier indikerat.

Om det opportuna beteendet bottnar i att det finns underliggande skillnader i målbild handlar risken om koordinering om förmågan att leverera och bedriva service. Det behöver inte böttna i skilda målbilder utan helt enkelt om att det krävs insatser för att verksamheten skall bedrivas i linje med en angiven målbild. Studier indikerar emellertid att det kan växa fram ett motsatsförhållande mellan enheten och de styrande parterna som ingått i samarbetet (Mezihorak, 2018). Målkongruensen återfinns då inte horisontellt mellan de olika moderorganisationerna, utan vertikalt mellan styrelse eller nämnd och den operativa enheten. Risken för opportunism och risken för koordineringsbrister kan beskrivas som klassiska inom litteraturen kring interorganisatorisk styrning som inte sällan baserar sig på privat verksamhet. Ofta är det relationen mellan leverantör och kund som har undersökts. En genomläsning av litteratu-

ren kring gemensamma verksamheter i offentlig sektor indikerar emellertid två ytterligare risker som är värda att beakta.

En sådan kan beskrivas som kund- eller brukarrisken som är kopplad till det faktum att det, som vi beskrev ovan, skapas ett trepartsförhållande. Till skillnad från de studier som fokuserar dyader mellan exempelvis kund och leverantör är kund eller brukare av tjänsterna inte samma aktör som huvudmannen eller finansären. Det blir ytterligare en part som kan förväntas ha sin egen agenda. För ett SSC är det alla de som brukar tjänsterna som utgör kunden. Om flera kommuner går samman och skapar ett SSC för IT är det förvaltningarna med sina egna nämnder som är kunder i verksamheten. Studier har visat att detta trepartsförhållande kan generera ett ifrågasättande av exempelvis innehåll och kvalitetsnivåer på det som levereras (Kastberg, 2014). Om tjänsten istället hade producerats internt inom en förvaltning hade den istället lytt under samma överordnade instans som den operativa verksamheten.

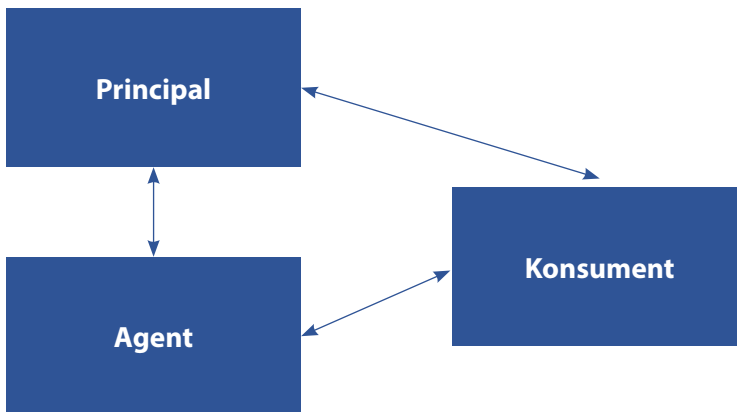
En fjärde risk som är värd att uppmärksamma benämns här målförskjutning eller styrningsrisk eftersom den bottenar i att det kan uppstå en konflikt mellan det som är optimalt för den operativa enheten som skapats som ett resultat av samarbetet och de som brukar tjänsterna. Tydligast har detta beskrivits i litteraturen kring SSC. Vad som åsyftas är risken att det som tidigare var en tydlig stödverksamhet i större utsträckning agerar som en kärnverksamhet relativt andra parter. Som sådan kan det vara naturligt att driva på ett arbete mot standardisering av den inre operativa verksamheten. Detta pekas också ofta ut som en av de potentiella källor till effektivitetsvinster som kan göras. Standardiseringen internt förutsätter emellertid i regel att det också sker en extern anpassning till standardiseringen. Skall alla använda exakt samma system måste brukarna av tjänsterna anpassa sin interna verksamhet till stödverksamheten. Detta har kallats "one size fits all" syndromet (Wagenaar, 2007). Studier har visat att detta är en möjlig källa till konflikt (Kastberg, 2014). Andra har visat att detta kan vara ett sätt för huvudmännen att styra olika delar av organisationen (Oliveira, 2015). Raudla (2015) observerar en relaterad problematik, att de tjänster som lyfts ut och placeras i en semiautonom enhet trots att det betraktas som en separat tjänst likväl är sammankopplade med kärnverksamheten. Här går det att föreställa sig att ju mer samröre som finns och ju mer sammanvävda olika tjänster är, desto större blir risken att verksamheten utarmas och konflikter skapas när verksamheter läggs ut i samarbetsorganisationer. De beskrivna riskerna tar sig uttryck i diskussioner kring kostnads- och vinstfördelning, krav på leverans, diskussioner kring ambitionsnivåer och geografiska hänsyn. Det går inte att för-

stå de olika riskerna som helt separata fenomen utan de botten på olika sätt i att det med olika parter som separeras uppstår också ett behov av nya former för styrning.

En anledning till att uppmärksamma och generera kunskap om SSC och SCO är att det är en i grunden annorlunda form för organisering jämfört med en traditionell inom-förvaltningsorganisering. Det är inte en helt marknadsbaserad variant och inte heller en helt hierarkisk. Begreppet hybrid har därför passande använts (Silvestre et al., 2018, Herbert and Seal, 2012). Hybridbegreppet fångar att det finns en tydlig vertikal styrningsdimension mellan principal och utförande verksamhet samtidigt som det finns en horisontell mer marknadsliknande relation mellan den utförande verksamheten och konsumenten, i varje fall vad gäller SSC där de som konsumerar tjänsten ibland också är de som finansierar. Detta kan också gälla SCO där ett vanligt exempel är renhållning och avfall som finansieras via avgifter.

Sammanläggningarna skapar ett trepartsförhållande mellan:

- (1) principal/er/huvudmän,
- (2) den organisation som utför verksamheten och
- (3) de som konsumerar tjänsten

Bild 1: Illustration av trepartsförhållande i ett SSC och ett SCO

Trepartsförhållandet innebär att nya gränser mellan aktörer dras samtidigt som nya relationer skall skapas. Det som kanske tidigare var en kollega som hjälpte till när datorn kraschat återfinns nu på en ny enhet som interndebliterar för utförande av tjänster. De nya gränssnitt som skapas för med sig nya problem och

spänningsförhållanden (Thomasson, 2018, Herbert and Seal, 2012, Richter and Bruehl, 2017, Kastberg, 2014). Frågor som aktualiseras handlar om geografisk representation, budget, servicenivåer, identitet och makt (Thomasson, 2018, Mezihorak, 2018, Kraus and Strömsten, 2016, Kastberg, 2014).

Finansiering och anpassning

När de nya utförarenheterna intar en mer autonom ställning samtidigt som de skall styras väcks en rad frågor. Det handlar om hur resurser skall allokeras, alltså hur den utförande verksamheten skall finansieras. Om det sker en anslagsfinansiering från huvudmännen finns risken att en incitamentsstruktur skapas som inte gynnar lyhördhet, anpassning och flexibilitet gentemot dem som konsumerar tjänsten. Sker i stället en finansiering som bygger på att konsumenten betalar finns risken att tjänsten upplevs som dyr och det faktum att den utförande organisationen inte kan väljas bort gör att de problematiseringar som observerats kopplat till monopol riskerar att uppstå. Utöver frågor kring resursallokering kan frågor om former för ansvarsutkrävande, servicenivåer och lokalisering aktualiseras. Det senare har iakttagits i samband med interkommunala samarbeten där den geografiska lokaliseringen uppfattats som central (Kastberg and Meltzer, 2018).

En annan frågeställning rör anpassning och vem och vad som skall anpassas. Gränssnitten som skapas gör att de samarbetande organisationerna måste anpassa sina respektive interna processer (Kastberg, 2014, Thrane and Hald, 2006). Beslutsforum, system och sätt att arbeta kan behöva anpassas i respektive organisation för att samarbetena skall fungera. Det omvända kan också aktualiseras. De interna processerna i respektive ingående parts organisation kan förväntas skapa förutsättning och krav på hur samarbetena struktureras och styrs internt (Carlsson-Wall et al., 2011, Håkansson and Lind, 2004). Mycket av argumentationen kring skapande av gemensamma utförande enheter handlar om att skapa förutsättningar för att uppnå synergier. Detta i sin tur förutsätter emellertid att de interna processerna inom den utförande verksamheten integreras och standardiseras. Handlar det om exempelvis IT är det billigare och enklare att ha ett system i drift än flera. Den interna integrationen hos utföraren förutsätter emellertid allt som oftast att även de som konsumerar tjänsten accepterar att få ta del av ett mer standardiserat utbud. De som konsumerar tjänsterna kanske inte alls är intresserade av att ta del av ett standardiserat utbud, särskilt inte om det uppstår uppenbara kostnader för den egna enheten

som en konsekvens av det. Detta motsatsförhållande har visat sig skapa friktion och problematiseringar (Kastberg, 2014)

Huvudmannaskap och samarbete

I litteraturen har huvudmannaskapet och styrningen (eng. governance) huvudmännen/principalerna etablerar uppmärksammats och problematiserats (Richter and Bruehl, 2017). Denna nivå i samarbetet beskrivs ofta som en avgörande faktor för ett lyckat samarbete. Samtidigt beskrivs samma nivå ofta som en förklaring till att samarbeten misslyckas, eller att mål om effektivare verksamhet inte uppnås (Sørensen, 2007).

Huvudmannaskapet tar sig olika uttryck, men i regel finns det en styrelse, nämnd eller styrgrupp. Dessa organ kan sedan bestå av representanter från de verksamheter som konsumerar tjänsterna som produceras, en gemensam huvudman för både den utförande verksamheten och de som konsumerar tjänsterna eller flera separata huvudmän som representerar olika formellt åtskilda organisationer. Studier har indikerat att med en tydlig huvudman skapas bättre förutsättningar för styrning än vid samarbeten mellan flera huvudmän (Bel and Warner, 2015, Sørensen, 2007). Mot bakgrund av detta har en gemensam målbild och delade värderingar (shared values) (Grafton and Mundy, 2017) bland huvudmännen lyfts fram som centrala för ett fungerande samarbete. Huvudmän som delar motiv, mål och förståelse för situationen skall enligt det resonemanget ha bättre förutsättningar att skapa en gemensam utförarverksamhet. Det finns en omfattande och växande litteratur kring olika former av samarbete inom privat sektor där detta uppmärksammats. Det är emellertid viktigt att beakta vissa kontextuella skillnader mellan privat och offentlig sektor. En sådan är exempelvis att mycket av litteraturen som fokuserar privat sektor har som utgångspunkt att även om de privata aktörerna kan se ett värde i etablerandet av ett samarbete finns det också ofta en underliggande konkurrens (Grafton and Mundy, 2017), särskilt vid samarbete kring SCO. En term som används i sammanhanget är "coopetition" och att situationen kan förstås som en balans: "competing without having to kill the opposition and cooperation without having to ignore selfinterest" (Nalebuff et al., 1996).

Inom offentlig sektor är det rimligt att anta att målkongruensen kan förväntas vara större och värderingarna mer delade (Bel and Warner, 2015). Likväl, att alla huvudmän i ett samarbete har samma motiv och utgångspunkter för samarbetet kan inte tas för givet (Buchel, 2003). Olika kommuner som samarbetar skiljer sig gällande ekonomisk situation, demografi, geografi och ideologi (Bel

and Warner, 2015). Janssen och Joha (2008) talar om en "shifting, multiplegoal political coalition". I samarbetet kring ett SSC fanns det exempelvis olika bilder kring hur viktigt det var med totalkostnadskontroll (Kastberg, 2014). Vissa ansåg att det var viktigt att kostnaderna för tjänsterna hölls nere, medan andra menade att det var oviktigt så länge nyttan med tjänsterna var uppenbar. Högre kostnader för IT kunde ju leda till lägre kostnader i verksamheten.

På huvudmannasidan kan också andra saker än ingångsvärden i samarbetet i form av mål och värderingar tänkas spela in. En fråga som diskuterats är hur sammansättningen av huvudmän påverkar. Bland annat har det belysts att olika storlek kan göra att en av flera parter blir mer dominerande. I en studie av ett norskt räddningstjänstförbund beskrivs hur de mindre huvudmännen både förlorade den "informella" kontakten med räddningstjänsten samt att de själva saknade kapacitet att ta till sig den formella information som fanns (Cäker and Nyland, 2017). De olika storlekarna på de samarbetande huvudmännen spelade därför roll för inflytande och påverkansmöjligheter. Just att det är flera huvudmän är också något som Voorn med flera (2019) belyser. Deras studie är en översikt över styrning av gemensam avfallshantering och de fokuserar på huvudmännens agerande och det faktum att det finns flera principaler inblandade. De konstaterar utifrån befintlig forskning att med flera principaler finns en risk för att vissa ägnar sig åt "freeriding" (här ges avsaknaden av inflytande en mer positiv värdering än i den ovan refererade studien) i bemärkelsen att de inte bidrar lika mycket till styrningen av den gemensamma verksamheten. En risk förefaller också föreligga att alla ägnar sig åt denna gratisåkning, varför ingen egentlig styrning sker. De konstaterar också att autonomi för den gemensamma enheten ökar och att resultatet av styrsituationen orsakar ineffektivitet. Dessutom föreligger det en risk att en den gemensamma utförande verksamheten skapar allianser med någon eller några av huvudmännen.

Vi kan utifrån litteraturen peka på att offentliga organisationer på grund av avsaknad av inbördes konkurrens och en någorlunda samstämmig värdegrund borde ha goda förutsättningar att samarbeta. Likväl förefaller det vara så att dessa fördelar förtas av andra faktorer som gör de samarbetande offentliga organisationerna till svaga principaler. Med svagare styrning ges den utförande organisationen mer autonomi (på bekostnad av ägarna). Flera studier pekar i den riktningen (Sørensen, 2007) och iakttagelserna är också i linje med resonemanget ovan om att det delade huvudmannskapet riskerar att leda till situationer där en eller i värsta fall alla ägarna åker gratis vad gäller styrningsengagemang. Det har också framhållits att en situation med flera principaler kan

ha en positiv inverkan på styrningen eftersom det minskar risken för att den utförande organisationen så att säga utnyttjas för en politiskt orienterad principals syften. Enligt den teoretiska inriktningen "public choice" betraktas politiker som opportuna, och att om de får tillfälle och kan komma undan med det, kommer de att utnyttja resurser som är tillgängliga för att stärka sin position. Med flera principaler skulle det då minska detta friutrymme eftersom parterna kommer ha olika värden som de vill beakta och att det då är enklast att se till så att styrningen sker effektivt. Resonemanget skulle då avspeglas i att samarbeten med flera principaler skulle uppvisa en effektivare styrning än verksamheter som endast har en principal. I en av få relevanta studier som undersöker tesen dras emellertid slutsatsen att verksamheter (det är avfallshantering det handlar om i studien) med en tydlig principal uppvisar effektivare verksamhet än dem med flera principaler.

Styrning i fokus för studien

Betraktar vi den internationella litteraturen har interorganisatoriska relationer i privat sektor varit dominerande och ofta med ett upplägg där endast en av parterna studerats (exempelvis den utkontrakterade leverantören). Transaktionskostnadsteori har varit dominerande i att förklara den styrning som etablerats (se exempelvis Donada and Nogatchewsky, 2006), vilket också konstateras i litteraturoversikter på området (Caglio and Ditillo, 2008, Meira et al., 2010, Dekker, 2016). Men litteraturen visar att det finns flera sätt att närma sig en interorganisatorisk relation. Forskning i de nordiska länderna har inte haft en syn på relationer med lika opportunistiska grundantaganden och därför inte enbart utgått från agentteori och transaktionskostnadsteori. Istället har andra perspektiv som haft en mer nyanserad bild på styrning och individers och enheters agerande fungerat som utgångspunkt (Ahlgren and Lind, 2019). Förenklat kan man säga att det funnits olika traditioner som studerat olika sorters utmaningar (som målbilder, koordinering och samordning och appropriering av vinster) på olika vis. I flera studier har man också belyst att olika utmaningar kopplat till styrning är relaterade till varandra och därför inte bör förstås och betraktas som separata företeelser (Van der Meer-Kooistra and Vosselman, 2000, Håkansson and Lind, 2004, Cäker, 2008, Wiesel and Modell, 2014). Mer forskning har därför efterfrågats där dessa utmaningar inte studeras separat, utan istället analyseras i relation till varandra (Caglio and Ditillo, 2008) och där den mångfacetterade komplexiteten i relationen mellan flera olika parter i relationen beaktas (Van der Meer-Kooistra and Vosselman, 2006).

En central fråga handlar därför om att förstå hur styrning utövas och varför den tar sig vissa uttryck. I ett samarbete mellan flera kommuner där ingen part står över den andra i hierarkin utmanas den traditionella synen på styrning. Hur prioriteras resurser och hur utkrävs ansvar då ägarskapet är delat? Forskare som intresserar sig för detta har haft en del utmaningar och problem, bland annat att de använt traditionella inomorganisatoriska teorier om styrning för att förstå styrning i en interkommunal kontext, trots att vi vet att förutsättningarna är annorlunda (Caglio and Ditillo, 2008). Ett annat problem har varit att forskare ofta tenderar att fokusera på en aktör snarare än att uppmärksamma relationen dem emellan som helhet vilket gör att vi missar hur olika aktörer i samarbetet översätter och influerar varandra (Dekker, 2016).

Ett tema i litteraturen som är återkommande handlar om vilken roll förtroende spelar och hur samspelet mellan styrning och förtroende utvecklas. I en studie beskrivs exempelvis hur samarbeten riskerar att hamna i en positiv eller negativ spiral (Högberg et al., 2018) och i en annan att just samarbeten med flera parter involverade riskerar att leda till krav på formalisering snarare än ett förlitande på förtroende som koordineringsmekanism (Kastberg, 2014). Relationen mellan styrning och förtroende är komplex och det handlar inte bara om en kombination av olika styreffekter och förtroende utan också hur styrtekniker tillämpas (Högberg et al., 2018, Vosselman and van der Meer-Kooistra, 2009).

Vår läsning av forskning på området är därför att det behövs med studier som belyser utmaningar kopplat till styrning och hur dessa hanteras i praktiken. Lite förenklat kan man säga att vi behöver tydligare beskrivningar av vilka problem som uppstår, vad de grundar sig i och hur de hanteras av de ingående parterna. Det är inte heller säkert att de olika styrningsrelaterade utmaningarna är lika framträdande i offentlig sektor som i den privata. Betraktas dessa styrningsutmaningar samlat får vi en bred repertoar av problem eftersom styrningen genom denna operationalisering riktar ljuset mot en bredare styrprocess där definition av mål och utformningen av strategier uppmärksammas likväl som operativa processer och utmaningar som relateras till olika sorters beteenden mellan aktörer. Sammanfattningsvis kan vi därför konstatera att det finns ett antal olika utmaningar som med fördel inte förstås var och en för sig och som behöver utvecklas med en studie med sin grund i en offentlig kontext.

Syftet med denna rapport är att mot bakgrund av den litteratur som finns på området diskutera relevanta styrningsfrågor och med hjälp av en empirisk studie

belysa dessa ytterligare. Ambitionen är därmed att bidra till en utvecklad förståelse för den styrningssituation som uppstår vid samarbete kring utförande av tjänster.

Rapporten är upplagd på följande vis. I nästföljande kapitel redogör vi för studiens metod och hur vi samlat in och bearbetat det empiriska materialet under studiens gång. En empirisk redogörelse över de studerade samarbetena finns att läsa i kapitel tre. Därefter följer ett kapitel som sammanfattar de iakttagelser vi gjorde om huvudmannaskap och ägarstyrning från den första delstudien. Iakttagelser från delstudie två sammanfattas i kapitel fem och handlar om styrningsrelaterade problem och utmaningar. I kapitel sex lanseras ett antal lärdomar som vi kan göra av just styrning av mellankommunala samarbeten. Rapporten avslutas med ett avsnitt om slutsatser.

Kapitel två: Metod och tillvägagångssätt för analys

Föreliggande studie är longitudinell och följer därför utvecklingen över tid. Enligt Tomkins (2001) kan vi förvänta oss att relationerna förändras och utvecklas i takt med att relationen fortlöper och samarbetet pågår vilket motiverar behovet av att följa exempelvis ett samarbete över en längre period. Det insamlade materialet bygger på en kombination av intervjuer, mötesobservationer och dokument. Det longitudinella upplägget bygger på tre på varandra följande delstudier (2019, 2020, 2021) samt en inledande förstudie (2018). I nedanstående avsnitt beskriver vi kort hur insamlingsprocessen har sett ut samt hur det empiriska materialet har bearbetats och analyserats.

Fältarbete

I den *inledande studien* har sex intervjuer genomförts med totalt 11 respondenter vilket betyder att några av intervjuerna har genomförts i fokusgrupp. Ambitionen var att få en bild av hur samarbetena är organiserade samt att identifiera nyckelpersoner att intervjua i den första delstudien. I den *första delstudien* har 64 intervjuer genomförts, 12 möten har observerats och en mängd dokument har samlats in. Syftet med den första delstudien har varit att kartlägga de enskilda samarbetenas bakgrund och historik, vilka mål och motiv som funnits från början, hur införandet sett ut och hur det utvecklats därefter. Eftersom det varit viktigt att synliggöra och fånga flera olika aspekter har urvalet av intervjupersoner speglat olika nivåer, speciellt har gränsdragningen och relationerna mellan olika aktörer fångats. I det inledande kapitlet beskrev vi hur en trepartsrelation mellan huvudmännen, den utförande verksamheten och de som konsumerar tjänsten etableras. I vårt urval har vi försökt fånga dessa relationer.

En uppenbar relation är den mellan ägar-/medlemskommunen och samarbetet/den utförande enheten, här kan vi förvänta oss att det kan finnas en gränsdragningsproblematik mellan hur verksamhetsområdet definieras och av-

gränsas. Relationen karaktäriseras av frågor som både är politiska och administrativa. Det har därför varit viktigt att intervjua både politiker och tjänstemän från de båda aktörerna (ägarkommunerna och den utförande enheten). Det finns dock ytterligare en aktörgrupp som är intressant i sammanhanget, nämligen relationen mellan ledningsnivå på den utförande enheten och den operativa verksamheten som ska bedrivas. Verksamheten ska oavsett samordningsform bedrivas och det blir därför intressant att undersöka hur prioriteringar omsätts i den operativa verksamheten. Det motiverar ett urval av personer som arbetar med att organisera för det operativa arbetet i respektive samarbete. I våra intervjuer har vi också fångat de som konsumerar tjänsten. För lön och IT finns dessa parter internt i kommunens organisation och har därför kunnat tillfrågas, för miljö, räddningstjänst och avfallshantering är konsumenterna kommuninvånare varför vi fångat deras upplevelser genom intervjuer med politiker och tjänstemän i ägarkommunerna och i den utförande enheten.

I den *andra delstudien* har 25 intervjuer genomförts, 2 möten har observerats och några dokument har samlats in. Syftet med den andra delstudien har varit att följa upp det gångna året. Vilka problem har lyfts fram och vilka lösningar har introducerats? Återigen har ett fokus på relationerna mellan parterna stått i fokus. I den *tredje delstudien* har 38 intervjuer genomförts, 2 möten har observerats. Syftet med denna delstudie har likt tidigare varit att följa upp det gångna året men ambitionen har också varit att summera projektet som helhet där ett fokus har handlat om att identifiera hur parterna upplever samarbetet.

Empiri	2018	2019	2020	2021	Summa
Intervjuer	3	60	25	38	128
Fokusgrupper	3	1	0	0	4
Observationer	0	12	2	3	17
Workshop	1	1	1	1	4

Tabell 1: *fältmaterial*

Bearbetning och analys

Materialet har bearbetats successivt under projektets gång. Empirin som samlades in 2018 har fungerat som en första inblick i samarbetena och har hjälpt till att identifiera personer att intervjua och möten att observera vid den första delstudien. Eftersom en semistrukturerad frågeguide använts under samtliga intervjutillfällen har olika tematiska områden vuxit fram succesivt under empiriinsamlingarnas gång. Under den första delstudien tonade en bild upp gällan-

de ägarstyrningsproblematik vilket också blev huvudfokus vid den första delrapporten. Under 2020 hade ytterligare inläsning gjorts av litteraturen varför styrningsrelaterade problem blev ett särskilt intressant tema att adressera i den andra delstudien. Ambitionen under den sista delstudien har varit att samla upp de iakttagelser som gjorts och titta närmare på upplevelsen av samarbetena – hur nöjda är parterna med samarbetet som helhet och vad bottnar sig ett (miss)nöje i?

Intervjuerna har i huvudsak genomförts av rapportförfattarna som sedan transkriberats i sin helhet. Samtliga mötesobservationer har renskrivits och gjorts läsbara i efterhand. De dokument som samlats in har dels kommit från intervjupersoner, dels kontaktpersoner som funnits i projektet men har också hämtats på kommunernas och samarbetenas hemsidor (som exempelvis årsredovisning, mötesprotokoll, avfallsföreskrifter) för att följa upp intressanta teman från intervjuer och även använts som utgångspunkt i utformandet av intervjuguider. Intervjuerna och studieobjekten har anonymiserats.

Bearbetningen av fältmaterialet har inte skett vid något givet tillfälle, utan har istället varit en process som vi återkommit till vid olika tillfällen under studiens gång. Vårt empiriska material är omfattande (se tabell 1) och det finns flera utmaningar som är förknippade med det. Langley (1999) lyfter exempelvis fram att studier som följer en process ofta behöver sortera sitt material noggrant och trots det finns det svårigheter att veta vart man ska börja. För att organisera vårt material har vi använt oss av NVivo. Programmet erbjuder olika sök- och kodningsverktyg som har varit användbara när arbetet har tematiserats. Vid en omfattande intervjustudie finns en risk att forskaren går vilse i materialet (Pettigrew, 1995). I vårt fall har antalet intervjuer varit ofrånkomligt med tanke på hur studiedesignen har sett ut, vi har velat följa flera samarbeten över tid och skapa en förståelse för hur styrningen omsätts i relation mellan flera aktörer vilket är en vanlig utmaning för studier som följer en process (Langley, 1999). Därför har vi ägnat mycket tid åt att bearbeta materialet för att säkerställa att de teman vi arbetat fram är trovärdiga och speglar fältmaterialets innehåll.

Under projektets gång har det insamlade materialet bearbetats i samråd med våra studieobjekt. Efter förstudien hölls en introducerande workshop med de deltagande kommunerna. Efter den första delstudien gjordes en första analys om utmaningar och hinder vid ägarstyrning vilket avrapporterades både i en skriftlig rapport och i en gemensam workshop. Den andra delstudien hade liknande upplägg som den första men fokus låg istället på övergripande problem relaterat till styrning. Efter den sista och avslutande delstudien hölls

en avslutande workshop med deltagande kommuner i projektet där en sammanfattande analys presenterades. En fördel med detta upplägg var att det gav oss möjlighet att spegla de resultat vi kommit fram till med de deltagande kommunerna. I nästa kapitel redogör vi för de samarbeten som vi studerat och hur de utvecklats över tid.

Kapitel tre: Samarbete i fem kommuner: empirisk redogörelse

I det här kapitlet beskriver vi de samarbeten som vi studerat. För att ge en överblick över vilka studieobjekt som ingår illustrerar vi det hela med en tabell (tabell 2) som visar de samarbeten som ingår i studien. Tabellen visar vilka kommuner som ingår i respektive samarbete, vilka verksamhetsområden som kommunerna samarbetar kring samt vilken samordningsform som de valt. Årtalen visar när samarbetet bildats och flera årtal vittnar om att samarbetena succesivt vuxit då fler kommuner valt att gå med. Kommun A, B och C samarbetar kring löneadministration och IT-frågor genom avtalsamverkan och kring miljöfrågor genom en gemensam nämnd. Kommun B, C och Syd samarbetar kring räddningstjänst genom ett kommunalförbund och Kommun A, B, C och Nord samarbetar kring avfallshantering genom ett samägt kommunalt bolag. Vi börjar med att ge en historisk redogörelse för hur respektive verksamhetsområde utvecklats och aktuella frågor som lyfts upp i intervjuer och under mötesobservationer. Vi avslutar kapitlet med en kortare sammanfattning av den empiriska redogörelsen.

Samarbete	Verksamhetsområde	Kommuner	Samordningsform	Typ av uppgift
ABC	Lön (2014) IT (2012;2013)	Kommun A Kommun B	Avtalsamverkan	Stöduppgift
	Miljö (2013)	Kommun C	Gemensam nämnd	Kärnuppgift
Förbundet	Räddningstjänst (2010;2015)	Kommun B Kommun C Kommun Syd	Kommunalförbund	Kärnuppgift
Bolaget	Avfallshantering (1981;2001;2004)	Kommun A Kommun B Kommun C Kommun Nord	Kommunalt bolag	Kärnuppgift

Tabell 2: *Samarbeten och studieobjekt*

Avtalssamverkan lön

I det här avsnittet beskrivs lönesamarbetets historiska utveckling och hur samarbetet idag organiseras och styrs. Avsnittet baseras i huvudsak på dokument i form av tjänsteskrivelser, avtal och utredningar som gjorts i kommunerna men har också kompletterats med utsagor från intervjuer och anteckningar från mötesobservationer. Avsnittet avslutas med centrala förändringar och händelser för samarbetet.

Historisk redogörelse

Löneenheten är ett samarbete mellan Kommun A, Kommun B och Kommun C och är en del av ABC-samarbetet. Det formella samarbetet började gälla den 1 januari 2014 och då i formen av en gemensam nämnd (Samverkansöverenskommelse, 2013; Reglemente, 2014) men från 2008 skedde förberedelsearbete i form av utredning (se slutrapport, 2013). 2012 upphandlades ett gemensamt lönesystem för de tre kommunerna som förde med sig att kommunerna gentemot leverantören uppfattades som en kund. På så sätt kan man säga att samarbetet började redan 2008 och har vuxit och utvecklats sedan dess. Från och med 2014 formaliserades samarbetet och en gemensam organisation upprättades. Syftet med samarbetet som identifierades under den tiden var att minska sårbarheten samt att se över hur olika arbetssätt kunde standardiseras i verksamheten. På sikt var ambitionen att detta skulle leda till rationaliseringsvinster. Storleken på samarbeten skulle leda till att det blev enklare att rekrytera kompetent personal.

I den utredning som gjordes av kommunerna har olika aktörer medverkat och representerat olika funktioner (Slutrapport, 2013). En kartläggning av kommunernas lönekontor gjordes också. Iakttagelsen var att utvecklingen i samtliga kommuner gått mot en ökad grad av självservice där de traditionella arbetsuppgifterna omvandlats till att ge support både i konkreta lönefrågor men också i frågor som rörde systemet. Skillnaden låg i hur olika långt kommunerna hade kommit i att införa självservice och införandet av det gemensamma lönesystemet under 2012 användes som referenspunkt. Det berodde på att lönesystemet som upphandlats byggde på ett självservicekoncept. Av utredningen framgår exempelvis att Kommun B hade infört självservice år 2001 medan Kommun C vid införandet inte hade någon självservice alls och Kommun A hade vid samma period delvis infört självservice. Gemensamma utbildningar anordnades vilket ansågs som lyckat eftersom det innebar besparingar i arbetsinsatser och i kostnader. Förändringarna medförde att arbetsuppgifterna för en

löneassistent gick från att vara kontrollerande och mata in data i systemet till att vara förebyggande eftersom löneassistenterna fick en mer proaktiv roll i att utbilda medarbetare och chefer för att kunna göra en korrekt rapportering. I samband med det gemensamma lönesystemet behövdes en ny funktion som ansvarade för systemet i sig. Denna roll fick beteckningen systemförvaltare. Varje kommun skulle leverera 0,5 systemförvaltare per kommun i samband med införandet av det nya systemet men det visade sig att det krävdes ett mer omfattande arbete, under det första året fick kommunerna köpa in konsulter för att hantera löpande driftstörningar. Systemförvaltaren hade en mängd olika uppgifter, en av dem var bland annat att agera kontaktyta mellan användaren av systemet, IT-enheten samt leverantören av systemet.

I utredningen som genomfördes 2013 gjordes jämförelser med andra kommuner och det konstaterades att en effektiv löneadministration redan uppnått om indikatorn antalet producerade löner per årsarbetare och månad användes. Det betydde att verksamheten ansågs effektiv innan en gemensam organisation upprättats. I utredningen lyftes också erfarenheter från olika samverkansprojekt in där man konstaterade att det krävdes att parterna var villiga att standardisera rutiner, blanketter och arbetssätt för att nå ytterligare effektiviseringar. Det var inte ovanligt att dessa realiserades efter ett antal år. Erfarenheterna av utredningen visade också att det vid införandet av en gemensam organisation skulle uppstå en skärningspunkt mellan olika uppgifter och ansvarsområden. Ett exempel som lyftes handlade om relationen mellan personalenhet och löneenhet, detta eftersom det inte alltid är så enkelt att skilja deras uppgifter åt. Ett exempel som lyftes fram handlade om lagar, avtal och regler. Medan löneenheten är den som tillämpar avtal är det personalcheferna som tolkar dem. Det lyftes därför fram som viktigt att ta fram ett arbetssätt för hur detta gränssnitt skulle kunna tydliggöras för att undvika missförstånd och konflikter i ansvarsfördelningen.

Slutrapporten utgjorde underlag för utformningen av det reglemente och den överenskommelse som utformades och började gälla från och med 2014. Kommun B blev värdkommun för den nybildade gemensamma nämnden vilket betyder att den ingick i kommunens organisation. Lönenämnden som inrättades ansvarade för följande uppgifter: löneadministration, support och utbildning i lönesystemet, support i tillämpning av lagar och regler, ett basutbud av statistik och data, administration av pension och försäkring samt agerade som förvaltare av systemet (Reglemente, 2014). Enligt reglementet skulle nämnden utforma övergripande mål och ramar för styrning av verksamheten samt se till att de mål som respektive fullmäktige fastställt efterlevdes. Näm-

dens ledamöter och ersättare utsågs av respektive fullmäktige och bestod av sex ledamöter och sex ersättare. Sammanträden skulle ske minst en gång per år. Verksamheten finansierades med kommunbidrag från medlemskommunerna baserat på en fördelningsnyckel. Nyckel bestod av det genomsnittliga antalet beräknade löner per månad för respektive kommun under perioden april till mars året därpå. Vid 2014 innebar det följande fördelning: Kommun A; 27 procent, Kommun B; 30 procent, Kommun C; 43 procent. Någonstans mellan 2014 och 2018 inrättades ett forum för kommunerna att mötas och diskutera frågor, där kommunalråd, oppositionsråd, kommundirektör, ekonomichef och andra centrala funktioner i respektive kommun träffas för att stämma av och diskutera frågor som berör lön men också miljö och IT. Forumet fick namnet samverkansråd.

Idag ansvarar löneenheten för samma frågor som vid bildandet av samarbetet och har en budgetomslutning på omkring 8,5 miljoner kronor. 2018 hade verksamheten drygt 11 årsarbetare som idag uppgår till omkring 9,5. Sedan 2014 har löneenheten gjort personella besparingar på 3,8 årsarbetare. Samtliga år som vi följt samarbetet, och även dessförinnan, har löneenheten gått med överskott.

Styrning, organisering och ansvar

Från och med juli 2018 kom ny lagstiftning på området som gjorde det möjligt för kommuner att samverka genom avtal (SFS 2017:725) vilket var något parterna för lönesamarbetet var intresserade utav. Nämnden avskaffades och ersattes med avtalssamverkan från och med 2019 (Avtal, 2019). Ingen förändring skedde vad gäller vilka uppgifter som lönefunktionen skulle ansvara för, däremot förändrades styrningen eftersom löneenheten inte längre hade någon nämnd. I avtalet beskrivs att styrning och samordning av verksamheten ska ske genom två funktioner: samverkansrådet och styrgruppen. Den första funktionen, *samverkansråd*, består av kommunalråd, oppositionsråd och respektive kommundirektör och sammanträder två gånger per år. I dokument som vi har tagit del av framgår att samverkansrådet ska ägna sig åt den övergripande strategiska styrningen. Vid rådet närvarar centrala kommunföreträdare såsom kommunalråd, oppositionsråd och kommundirektörer och värdskapet roterar mellan kommunerna. Det är de administrativa cheferna som ansvarar för att inför mötet skicka ut relevanta handlingar. I dokument kan vi också läsa att samverkansrådets huvudsakliga uppgift är att skapa en tydlig inriktning för olika frågor, exempelvis kring budget.

Den andra funktionen benämns för *styrgrupp* och består av kommundirektörerna och de administrativa cheferna i de tre kommunerna. Styrgruppen som ansvarar för den strategiska styrningen sammanträder något mer regelbundet och ska träffas minst tre gånger per år. Även för den här gruppen roterar ansvaret för värdskapet och de administrativa cheferna turas om att tillhandahålla handlingar inför mötet samt att hålla i mötet och skriva mötesanteckningar som de delger de andra parterna. I både intervjuer och av dokument vi tagit del av framgår att innehållet i dessa möten kan variera beroende på vilka frågor som är aktuella. Några exempel kan vara budgetfrågor, gemensamma investeringar eller förlängning av avtal samt upphandlingsfrågor.

I den senaste revideringen av styrdokumentet som avser samordning och styrning av den gemensamma miljönämnden och avtalsamverkan framgår att det förutom de två beskrivna styrfunktionerna finns ytterligare två samråd som alla har ett beredande syfte för löneenhetens verksamhet, dessa är löneråd och ekonomiråd. *Lönerådet* är tänkt att fungera som en arena för den mer operativa styrningen av verksamheten där lönechefen sammankallar personalcheferna i de tre kommunerna. *Ekonomirådet* består av de tre ekonomicheferna i kommunerna och ska diskutera verksamhetens ekonomi och budget. De ska enligt dokument träffas regelbundet och vid behov men vi har vid intervjuer fått till oss att de i praktiken träffas något mer sällan. Det är ekonomichefen i Kommun C som ansvarar för att sammankalla gruppen. Nedanstående tabell illustrerar de olika organ som finns för styrning utöver kommunfullmäktige och kommunstyrelse.

Samråd	Ägarrepresentanter	Verksamhetsrepresentanter	Sammanfattas	Ansvar
Samverkansråd	Kommunalförbundsstyrelsen Oppositionsråd Kommundirektör	Lönechef	2 gånger/år	Övergripande strategisk styrning
Stygrupp	Kommundirektör Administrativ chef	Lönechef	3 gånger/år eller mer vid behov	Strategisk styrning
Ekonomiråd	Ekonomichef	Lönechef vid behov	Regelbundet	Budget, fördelningsnycklar och gemensamma investeringar
Löneråd	Personalchefer	Lönechef	Regelbundet	Operativ styrning och samordning av löne- och HR-frågor

Tabell 3: Arenor för styrning av lönesamarbetet. (Fritt från styrdokument och intervjuer).

Vad avser resursfördelningsmodellen så har den utvecklats över tid där den tidigare modellen var baserad på ett kommunbidrag där kommunerna betalade olika mycket beroende på storlek i lönespecifikationer, i snitt stod Kommun A för 27 procent, Kommun B för 30 procent och Kommun C för 43 procent. Beräkningen gjordes med utgångspunkt i det genomsnittliga antalet beräknade löner per månad för respektive kommun april till mars året därpå. Upplagd på det här sättet innebär det att fördelningsnyckeln kan komma att ändras om antalet beräknade löner förändras. Den nuvarande fördelningsnyckeln består fortfarande av andelen beräknade löner per kommun april-mars. Däremot delas kostnader för det personaladministrativa systemet och lönechef lika mellan kommunerna där varje kommun betalar en tredjedel var.

Förändringar och händelser

Beaktar vi utvecklingen av hur löneenheten har förändrats under åren ges en beskrivning av att löneadministratörerna tidigare rapporterade in uppgifter i systemen och på så vis kunde kontrollera att uppgifterna var korrekta innan de registrerades. Idag uppges det i intervjuer att det är användarna ute på förvaltningarna själva som rapporterar in uppgifter i systemet och löneadministratörerna kontrollerar uppgifterna i efterhand. Löneenheten sysslar därför i större utsträckning med att utbilda användare i verksamhetssystemen, vilket också var hela syftet när man upphandlade det nya lönesystemet. Ser man till anta-

let lönespecifikationer har dessa inte ökat under åren men samtidigt uppges i intervjuer att antalet chefer har ökat, vilket gjort utbildningsuppdraget mer omfattande. En bild som målas upp är att en ökad personalomsättning skett bland chefer ute i de tre kommunerna vilket påverkat arbetsbelastningen för löneenheten i just utbildnings- och supportfrågor.

En annan förändring som har skett under studiens gång har varit relationen mellan IT-enheten och löneenheten där löneenheten har tecknat ett avtal med IT-enheten om driften av löneenhetens tekniska lösningar. Tidigare har den arbetsuppgiften varit förlagd hos löneenheten. Motiven till förändringen var att sortera bort uppgifter som inte kan klassificeras som löneadministration, eller som en tjänsteman vid löneenheten säger ”det kanske är bättre att vi köper in den tjänsten då vi ville renodla vår verksamhet och jobba mer med lön och löneadministration”.

Ytterligare en förändring som vi observerat under studiens gång är hur samarbetet mellan löneenheten och de tre HR-enheterna i respektive kommun har intensifierats. En anledning har bland annat varit diskussionerna om och arbetet kring att upphandla ett nytt HR- och lönesystem, något som drivit på och fördjupat samarbetet mellan löneenheten och HR-enheterna. Att det finns ett samråd för löneenheten och HR-enheten att träffas är också en bidragande orsak till ett förstärkt samarbete mellan de fyra enheterna. På senare tid har man också möjliggjort för personalen att lägga till frågor och påverka dagordningen på dessa möten eftersom det skapats en digital grupp med detta som syfte.

Avtalssamverkan IT

I det här avsnittet beskrivs IT-samarbetets historiska utveckling och hur samarbetet idag är organiserat och styrs. Avsnittet baseras i huvudsak på dokument i form av tjänsteskrivelser, avtal och utredningar som gjorts i kommunerna men har också kompletterats med utsagor från intervjuer och anteckningar från mötesobservationer. Avsnittet avslutas med centrala förändringar och händelser för samarbetet.

Historisk redogörelse

IT-avdelningen är ett samarbete mellan Kommun A, Kommun B och Kommun C och är en del av ABC-samarbetet. IT-avdelningen har sitt säte i Kommun C. Liksom samarbetet för lön har IT-samarbetet sin grund i den konferens som anordnades 2008 mellan ett antal kommuner i Västsverige där ambitionen var att se över vilka förutsättningar som fanns i kommunerna och vilka områden

som man skulle kunna utveckla ett samarbete kring. För att identifiera vilka förutsättningar det fanns för att utveckla arbetet med ett IT-samarbete gjordes en förstudie som mynnade ut i två rapporter (Utredning Fas 1, 2010, Utredning Fas 2, 2010). Den första förstudierapporten utredde nuläget för Kommun B och Kommun C. I rapporten beskrevs att de båda kommunerna hade samma operativsystem, en liknande IT-teknisk plattform. Därtill hade de båda kommunerna ett upplägg som innebar att de var finansierade på två vis, en del finansierades med intäkter och en del med kommunbidrag. Den sammantagna bilden som presenterades i rapporten var att förutsättningarna för en gemensam organisation bedömdes som goda. I den andra förstudierapporten definierades ett önskat läge där jämförelse gjordes med andra organisationer som stått inför liknande utmaningar och vilka lösningar som introducerats. I rapporten konstaterades att det krävdes en förståelse för ingående parter att de stora effektiviseringsvinsterna ligger i om flera kommuner använder samma system eftersom det i sin tur medför färre system att både drifta och supporta. Rapporten tryckte på vikten av att mandat och förståelse finns i syfte att driva en sådan process.

Året därpå, 2012, bildas en gemensam IT-organisation mellan Kommun B och Kommun C. IT-organisationens uppgifter var att tillhandahålla IT-drift, support, förvaltning samt utveckling av de kommunernas IT-miljöer (Reglemente, 2012). IT-organisationen skulle ledas av en gemensam servicenämnd vilken bestod av tjänstemän, två ledamöter samt en ersättare från vardera kommun. Att nämnden bestod av tjänstemän motiverades med att det ansågs vara det mest kostnadseffektiva alternativet. En styrgrupp bildades också, IT-styrgrupp (ISG) som bestod av två tjänstemän från varje kommun. Under samma år som en gemensam organisation bildades utsågs en arbetsgrupp som fick i uppgift att revidera samverkansöverenskommelsen och reglemente i syfte att inkludera Kommun A som anslöt till den gemensamma organisationen 2013 och blev därmed också representerad i servicenämnden och i styrgruppen (Tjänsteskrivelse, 2012). Den uppmärksamme läsaren noterar att Kommun A inte varit en del av processen före 2013. Under intervjuer förklaras detta med att man från Kommun A antog en mer avvaktande hållning för just samgående och bildande av gemensam organisation för IT-verksamheten. Istället valde man att avvakta för att se hur de två andra kommunerna, Kommun C och Kommun B, hanterade frågan och vilka problem och hinder som de möttes av längs med vägen.

Kort efter bildandet av den gemensamma organisationen identifierades en del problem kopplat till servicenämnden. I intervjuer framkommer att det var

svårt att få till träffar med nämnden eftersom den utgjordes av tjänstemän och närvaron på möten var bristfällig. I syfte att försöka få en regelbundenhet och en tydligare styrning togs det beslut om att ersätta tjänstemannanämnden med en politisk nämnd, vilken infördes under 2014. Den politiska nämnden bestod av två ledamöter och två ersättare, två från respektive kommun och den bytte i samband med förändringen namn till IT-nämnden. Ordförandeskapet i den nya nämnden var förordat Kommun C medan 1:a och 2:a vice ordförande roterade mellan de två övriga ägarkommunerna. Nämndens uppdrag var att se till att IT-verksamheten följde de direktiv som beslutades av de samverkande kommunerna. I samband med att tjänstemannanämnden övergick till en politisk nämnd förändrades också styrgruppens sammansättning och bestod av de tre kommundirektörerna från respektive kommun.

Förutom styrgrupp och nämnd fanns vid tidpunkten en del gemensamma styrdokument som reglerade IT-verksamheten. Samverkansöverenskommelsen är det dokument som definierade syftet med IT-samarbetet samt reglerade IT-verksamhetens roll- och ansvarsfördelning samt hur kostnader fördelades i samarbetet (Samverkansöverenskommelse, 2011). I reglementet reglerades istället nämndens roll och relation till respektive ägarkommun och gentemot IT-verksamheten (Reglemente, 2014). Till dessa två huvuddokument fanns också en delegationsordning som syftade till att specificera och tydliggöra hur beslut fattades (Delegationsordning, 2014). Verksamhetens finansierades både av kommunbidrag (36 procent) men också av intäkter genom att verksamheten interndeberade en del av sina tjänster (64 procent). Kommunbidraget syftade till att täcka verksamhetens fasta kostnader och fördelades genom en fördelningsnyckel som baserades på kommunstorlek vilken gav följande fördelning: Kommun A; 26 procent, Kommun B; 30 procent och Kommun C; 44 procent. En del investeringar ingick inte i samarbetet och bekostades av varje kommun – kabeldragning i fastigheter är ett sådant exempel.

Under 2014 gav också kommunstyrelserna i respektive kommun kommundirektörerna i uppdrag att utvärdera verksamheten. Resultatet blev att kommundirektörerna utsåg en arbetsgrupp med en representant från varje kommun. Syftet med utvärderingen var bland annat att säkerställa att kommunernas intentioner med verksamheten efterlevdes och genomfördes på rätt sätt. Som ett led i detta genomfördes en enkät till samtliga IT-användare i kommunerna för att synliggöra upplevd service. Andra mål med utvärderingen var bland annat att säkerställa nämndens arbetsformer och värdkommunens roll i samarbetet varför intervjuer, granskning av protokoll och centrala dokument

genomfördes. Utvärderingen (se utvärdering 2015) visar på ett flertal saker, bland annat synliggör den att antalet heltidstjänster minskat med 0,85 om jämförelse gjordes med antalet anställda per kommun före samgåendet. En annan dimension som belystes i utvärderingen var politiker och tjänstemäns uppfattning om huruvida uppdragets mål var tydligt och konkretiserat samt hur väl leveransen motsvarade de förväntningar som fanns skiljde sig åt. Politikerna var den grupp som hade minst att anmärka på medan tjänstemännen tenderade att vara mer missnöjda. Särskilt utmärkande var missnöjet med IT-verksamhetens support där lång väntetid och bristfällig återkoppling pekades ut som problem. I utvärderingen framgår också att IT-verksamheten under 2014 utvecklade sin support och byggde upp en självhjälpsportal vilken man hoppades skulle svara upp mot de brister och problem som identifierats.

I utvärderingen finns också ett avsnitt som behandlar IT-organisationens styrning och ledning. Att styrgruppen förändrats från tjänstemän till att bestå av kommundirektörerna i de tre kommunerna motiverades av att tydliggöra mandat och styrning gentemot verksamheten. Ett antal centrala styrdokument som exempelvis IT-strategi och IT-policy saknas också vilket lyfts upp som problematiskt i utvärderingen. Det identifierades också en del svårigheter i att följa den ekonomiska utvecklingen, per kommun och totalt för verksamheten.

Efter en tid identifieras även problem kopplade till den politiska nämnden. Problemet kopplat till närvaron löstes aldrig helt och hållet när man ersatte tjänstemän med politiker och nya problem uppstod också. I huvudsak handlade det om att de frågor som diskuterades i nämnden inte ansågs vara av politisk karaktär och ett resultat av detta var att det ofta var svårt att fatta beslut i ärenden. Trots att särskilda politiker hade utsetts och valts för att sitta i nämnden var det ofta inte tillräckligt med politiker närvarande för att nämnden skulle vara beslutsför vilket ledde till många ordförandebeslut. Detta var ett problem som också identifierades i tiden för tjänstemannanämnden men som den politiska nämnden inte var en lösning på. I intervjuer med politiker från nämnden har det framkommit en beskrivning av att uppdraget ganska snabbt blev ointressant eftersom frågorna saknade politiskt innehåll. Att organisera verksamheten genom en nämnd ansågs därför inte optimalt och när möjligheterna till avtals-samverkan kom i samband med den nya kommunallagen tog samtliga fullmäktigeförsamlingar – i respektive kommun – beslut om att avskaffa nämnden till förmån för att samverka genom avtal. Verksamheten har därefter legat under samhällsbyggnadsförvaltningen i Kommun C vilket är något som problematiserats i intervjuerna vi gjort under studiens gång. Anledningen som lyfts fram

har varit att samhällsbyggnadschefen inte sitter med i någon av de forum som finns för styrning av IT-verksamheten och att samhällsbyggnadsnämnden inte ansvarar för regleringen av IT-verksamhetens budget och resultat.

Förutom att verksamheten har ändrat associationsform har också de tre kommunerna gått samman kring ett förhållningssätt i en digital agenda som tydliggör kommunernas sammantagna strategiska syn kring digitalisering. I dokumentet framgår att kommunerna samlat står inför en del utmaningar där rekryteringsutmaningen lyfts fram som särskilt påtaglig. Ambitionen är att agendan ska fungera som en riktning i hur IT kan vara ett verktyg för att effektivisera kommunernas verksamhet samtidigt som den ska stimulera tillväxt och skapa ett bättre vardagsliv för kommuninvånarna. Exempelvis framgår att kommunerna ska försöka enas kring att hitta standardiserade lösningar för informationshantering, automatisering och förstärkt informationssäkerhet. Ansvarsförhållandet mellan olika aktörer för att genomföra den digitala agendan beskrivs i dokumentet där kommunfullmäktigeförsamlingarna ska besluta om själva strategin medan kommundirektörerna ansvarar för genomförandet. Därtill ska läggas att ISG (IT-styrgrupp), digitaliseringsråd, själva utförande verksamheten (IT-enheten) och förvaltningarna i respektive kommun har olika uppdrag i att ta fram, revidera, prioritera och genomföra olika aktiviteter som svarar upp mot ambitionerna som synliggörs i dokumentet.

Styrning, organisering och ansvar

IT-enheten har till uppgift att tillhandahålla drift, support och förvalta IT-miljön i de tre samarbetskommunerna. I praktiken handlar det om den övergripande infrastrukturen för IT-verksamheten i de tre kommunerna. Arbetet handlar om att dels se till att medarbetare har tillgång till digitala verktyg i form av exempelvis datorer men de arbetar också med och ansvarar för olika typer av IT-system som finns i kommunerna. Idag arbetar omkring 30 personer på IT-enheten och de som är anställda är alltifrån IT-tekniker som kan lösa konkreta problem med hårdvara men också IT-utvecklare som har kunskap om övergripande system, appar, säkerhet eller andra områden inom IT. IT-enheten är ingen egen förvaltning utan ligger idag under kommunstyrelseförvaltningen i Kommun C.

Styrningen av verksamheten består av en styrtrappa där följande fem grupper ingår: samverkansråd, styrgrupp, IT-samverkansgrupp, budgetberedningsgrupp samt digitaliseringsråd. Samverkansrådet och styrgruppen är således samma forum som för lönesamarbetet. I *samverkansrådet* sitter kommunalråd,

oppositionsråd och kommundirektörer från de samarbetande kommunerna. Syftet med samverkansrådet är att behandla frågor av större dignitet och skapa en tydlig inriktning för olika frågor, exempelvis budget. I de mötesobservationer vi gjort noterar vi hur detta råd fungerar som ett informationsforum, dels för de samarbetande kommunerna som får en uppdatering av aktuella frågor som IT-enheten arbetar med, dels har de ibland, om än mycket sällan, frågor till IT-enheten som bottnar i aktuella händelser. Exempelvis kan det handla om att fråga IT-enheten hur förberedda de är på olika typer av incidenter, som exempelvis händelsen kring Transportstyrelsens IT-läcka eller att Coop blev utsatt för en IT-attack.

Styrgruppen består av kommundirektörerna och de administrativa cheferna i de tre kommunerna. Styrgruppen ska komma överens om olika frågor som nivåer längre ner i styrtrappan är oense kring, alternativt om det är frågor av större karaktär. I dokument framgår att det kan handla om budgetfrågor, upphandlingar, försäkringsärenden, leasingperioder för digitala verktyg, investeringar, avtalsfrågor eller olika typer av strategiska frågor. *IT-samverkansgrupp* hanterar mer operativa frågor och sammankallas av de administrativa cheferna i samarbetskommunerna där även IT-chefen och IT-personal sitter med. Detta forum ansvarar för att samordna den operativa IT-verksamheten i de tre kommunerna som att exempelvis se över vilka system som finns i de olika kommunerna eller samordna IT-projekt mellan kommunerna. De frågor som diskuteras i IT-samverkansgrupp kommer från IT-enheten men många frågor kommer också ifrån det som diskuteras under digitaliseringsråden i respektive kommun. *Digitaliseringsråden* är tre olika samråd där tjänstemän ute i förvaltningarna får lov att framföra behov och idéer eller ge exempel på välfungerade metoder ute i sina respektive förvaltningar. Vem som ansvarar för mötet kan se olika ut i de olika kommunerna, ibland är det kommunens digitaliseringssamordnare som sammankallar och håller i mötet och ibland är det den administrativa chefen. Tanken är att de idéer och förslag som diskuteras vid dessa möten ska lyftas till IT-samverkansgrupp genom den administrativa chefen i respektive kommun.

I avtalet framgår även att ekonomicheferna ska träffas regelbundet för avstämningar kring budget, fördelningsnycklar och gemensamma investeringar i ett *ekonomiråd* vid behov och på initiativ av ekonomichefen i Kommun C. IT-chefen kan också kallas till dessa möten ifall ekonomicheferna bedömer att det finns ett behov av det. I praktiken träffas ekonomicheferna inte alltför ofta men rådet fyller en viktig del i planeringen när de exempelvis ska skicka ut direktiv om effektiviseringskrav. I intervjuer vi gjort framgår det att detta råd är

lite otydligt och att processen inte riktigt följer budgetdirektiv som man tänkt sig.

Samråd	Ägarrepresentanter	Verksamhetsrepresentanter	Sammanfattas	Ansvar
Samverkansråd	Kommunalsråd Oppositionsråd Kommundirektör	IT-chef	2 gånger/år	Övergripande strategisk styrning
Stygrupp	Kommundirektör Administrativ chef	IT-chef	3 gånger/år eller mer vid behov	Strategisk styrning
Ekonomiråd	Ekonomichef	IT-chef vid behov	Regelbundet	Budget, fördelningsnycklar och gemensamma investeringar
IT-samverkansgrupp	Administrativa chefer	IT-chef	Regelbundet	Operativ styrning och samordning av IT-verksamhet
Digitaliseringsråd Kommun A, B, C	Förvaltningschefer, enhetschefer eller andra tjänstemän ute i kommunens förvaltningar med ett intresse/ansvar för IT-frågor	Administrativ chef och/eller Digitaliserings-samordnare/strateg	Regelbundet	Samla ihop förvaltningarnas behov, sammanställa och lyfta till IT-samverkansgrupp

Tabell 4: Arenor för styrning av IT-samarbetet. (Fritt från styrdokument och intervjuer).

I praktiken kan det dock se lite annorlunda ut och den formella styrtrappan kan fungera mer eller mindre bra. Ett exempel är digitaliseringsråden där de tre kommunerna valt att göra lite olika, vilket av IT-enheten beskrivs som delvis en utmaning eftersom kommunerna valt att bemanna dessa råd på olika sätt. Bilden som målas upp är att det ibland är tjänstemän utan mandat som finns representerade i dessa råd vilket gör att det blir svårt att få konkreta förslag eller åtgärder som är förankrade. I de digitaliseringsråd som har förvaltningschefer, enhetschefer eller tjänstemän med tydligt mandat är bilden att det fungerar bättre.

Det kan också uppstå utmaningar ute i förvaltningarna som är de som ska använda IT-enhetens system. Här kan förvaltningarna exempelvis själva ha hittat något system som de gärna vill köpa in men som IT-enheten inte ser är kompatibelt med den resterande infrastrukturen eller som en medarbetare från IT-enheten säger: "Vi kan ju inte bygga om hela vår infrastruktur bara för att en

liten förvaltning i någon kommun vill det. Det måste ske samordnat och i god ordning”.

Idag finansieras verksamheten på två vis, dels genom kommunbidrag, dels genom intäkter som debiteras per digitalt verktyg. Kommunbidraget består av kostanden för IT-chefen samt den centrala infrastrukturen där varje kommun bistår med en tredjedel vardera. Antalet digitala verktyg skiljer sig åt mellan kommunerna eftersom värdkommunen fakturerar respektive medlemskommun månadsvis för de digitala verktygen. Enheten har en budgetomslutning på omkring 30 miljoner, därtill tillkommer hårdvaran som är ungefär densamma (30 miljoner) men som ligger ute på förvaltningarna och belastar därför inte IT-enheten. Vill exempelvis en av kommunerna byta datorer så går kostnaderna för leasing direkt till den som använder datorn och inte till IT-enheten.

Förändringar och händelser

Ser man till hur IT-samarbetet utvecklats över tid observerar vi hur samarbetet går mot att bli alltmer styrt. Samtidigt finns det fortfarande en del svårigheter i att efterleva den styrningsstruktur som kommunerna kommit överens om i avtalet. Ett exempel som vi observerat under studien och som skapat svårigheter över tid handlar om budgetarbetet. En händelse i den senaste studien har handlat om att IT-enheten haft två olika förslag på budget inför 2022. Motivet har handlat om att en hög nivå av informationssäkerhet inte kunde rymmas inom ramen för den ordinarie budgeten med en uppräkningsindex. Därför presenterade IT-enheten två förslag. Det första förslaget innebar att kommundirektörerna antog budgeten i sin helhet men på bekostnad av att informationssäkerheten bedömdes som låg. Det andra förslaget innebar en ökning med 2,1 miljoner kronor (700 000 kronor per kommun) vilket då innebar en högre informationssäkerhetsnivå. Detta skapade svårigheter och diskussioner eftersom ägarrepresentanter upplevde att två olika förslag på budget inte gick i linje med den tilltänkta styrningen av verksamheten. Resultatet blev att ägarkommunerna inte valde att skjuta till extra medel för att tillgodose en högre nivå av IT-säkerhet utan IT-enheten fick se över vilka delar av verksamheten som kunde skalas ned för att ändå upprätthålla en god IT-säkerhetsnivå.

En annan sak som diskuterats över tid har varit att IT-enheten är organiserad direkt under samhällsbyggnadsförvaltningen i Kommun C. Problemen som lyfts fram har handlat om att samhällsbyggnadschefen inte har någon styrningsmässig funktion i själva samarbetet utan enbart agerar som formell chef över IT-chefen. Detta har flera parter upplevt som problematiskt och som att

IT:s verksamhet är mer svårstyrt än vad det behöver vara. Detta har resulterat i att IT-enheten idag organiseras direkt under kommunstyrelseförvaltningen i Kommun C. Förutom att kommundirektörerna är de som styr strategiska frågor i verksamheten genom styrgruppen är det också kommunstyrelsen som reglerar budgeten mot de andra kommunerna, inte samhällsbyggnadsnämnden.

Vi noterar också att det finns idéer om att eventuellt utvidga samarbetet och inkludera fler kommuner. I den senaste delstudien framgår att styrgruppen har uppdragit åt IT-chefen att tillsammans med IT-chefen i Kommun Syd se över om man kan utöka samarbetet med IT och vad ett sådant samarbete skulle innebära. I de intervjuer vi gjort framgår att motivet bottnar i att IT:s uppdrag förändras och att det framgent kommer att handla mycket om säkerhetsfrågor vilket är ett område där man ser att det är svårt att upprätthålla kompetensen.

Gemensam miljönämnd

I det här avsnittet beskrivs miljösamarbetets historiska utveckling och hur samarbetet idag är organiserat och styrs. Avsnittet baseras på dokument i form av tjänsteskrivelser, avtal och utredningar som gjorts i kommunerna men har också kompletterats med utsagor från intervjuer och anteckningar från mötesobservationer. Avsnittet avslutas med centrala förändringar och händelser för samarbetet.

Historisk redogörelse

Miljönämnden är ett samarbete mellan Kommun A, Kommun B och Kommun C och är en del av ABC-samarbetet. Under 2012 togs beslutet i de tre kommunerna att inrätta en gemensam miljönämnd under kommunfullmäktige i Kommun A med start i januari 2013. Det betyder att personalen från de tre kommunerna vid inrättandet av samarbetet samlades i Kommun A och att en ny miljöenhet bildades. I intervjuer framgår att situationen till en början upplevdes som turbulent eftersom förändringen innebar att personal som tidigare inte haft behov av att pendla nu behövde göra det. I sammanträdesprotokoll från kommunfullmäktige i Kommun B (2013) framgår att beslutet om samgående innebar att anslaget under 2013 skulle vara det samma som under 2012, därefter skulle nya fördelningsprinciper tas fram under det första året. Av protokollet framgår att fördelningsnyckeln under 2013 innebar att sett till invånare stod Kommun C för den minsta andelen av finansieringen medan Kommun A stod för den största. Det upplevdes som problematiskt eftersom Kommun

C är betydligt större än Kommun A. Ambitionen var att under de första åren arbeta fram en mer rättvis fördelningsnyckel som i slutändan skulle innebära att kommunerna skulle betala samma summa och under 2014 föreslog miljönämnden de tre kommunfullmäktigeförsamlingarna om en fördelningsnyckel som innebar höjda anslag.

Styrning, organisering och ansvar

I reglementet för den gemensamma miljönämnden regleras övergripande principer för nämnden (Reglemente, 2013). Den gemensamma miljönämnden består av 9 ledamöter och 9 ersättare från var och en av de tre samarbetande kommunerna. Nämnden fattar enklare beslut som berör alla tre kommuner men behöver samråda med respektive kommunstyrelse i frågor som är av principiell beskaffenhet alternativt låta respektive kommunfullmäktige avgöra frågan. Ett exempel på en fråga där beslut behövs från respektive fullmäktige handlar om förändring av olika taxor. Nämnden har ett arbetsutskott som består av 3 ledamöter och 3 ersättare, en från varje kommun vilka miljönämnden tillsätter. Arbetsutskottets uppgift är att bereda ärenden och ge förslag till beslut till den gemensamma nämnden. Nämndens presidium består av ordförande, förste vice ordförande och andra vice ordförande.

I miljönämndens verksamhet ingår i huvudsak tillsynsverksamhet inom olika områden som exempelvis miljöskydd, livsmedelskontroll för tobak och receptfria läkemedel, och hälsoskydd. Verksamheten deltar också i arbetet med att ta fram och revidera VA-planer och översiktsplaner i de tre kommunerna för de delar som rör miljönämndens ansvarsområden. Mycket av det arbete som bedrivs på miljöenheten och som är miljönämndens ansvar är lagstadgad verksamhet. Det betyder att nämndens uppgifter att styra verksamheten i olika riktning är begränsad. Sedan den 1 januari 2019 har det miljöstrategiska arbetet lyfts ut ur samarbetet och ansvaret åligger återigen respektive kommun vilket gör att samarbetet i huvudsak handlar om miljötillsyn av olika slag (Tjänsteskrivelse, 2019). I arbetet ingår också att ansvara för att samordna utformning av mål, riktlinjer och ramar för styrningen av verksamheten. Därtill ska också nämnden se till att de kommunala målen som fastställts i respektive fullmäktige efterlevs. Förutom att nämnden följer upp dessa mål sker även uppföljning av verksamhetens ekonomi.

Miljöenheten är ingen egen förvaltning utan ligger under samhällsbyggnadsförvaltningen i Kommun A. Det betyder att miljöchefen rapporterar direkt till samhällsbyggnadschefen. Nämndens ordförande, samhällsbyggnadschefen

och miljöchefen kallas två gånger om året till det så kallade samverkansrådet för ABC-samarbetet som är samma forum som redogjorts för under avsnittet om löneadministration och IT. Vid *samverkansrådet* följer kommunalråden, oppositionsråden, kommundirektörerna och i vissa fall ekonomicheferna upp verksamheten och eventuell samsyn kring vissa strategiska frågor avhandlas här. Sammansättningen på mötet kan variera beroende på vilka frågor som är tänkt att avhandlas men oftast är det miljöchefen, ordförande i miljönämnden och samhällsbyggnadschefen i Kommun A som närvarar vid dessa möten.

Styrgruppen består av kommundirektörerna i de tre kommunerna och de administrativa cheferna. Styrgruppen ska komma överens om olika frågor av större karaktär. I dokument framgår att det kan handla om investeringar, avtalsfrågor eller olika typer av frågor som rör miljöverksamhetens strategiska riktning. *Miljöråd* sammankallas av miljöchefen och består av de tre samhällsbyggnadscheferna. I praktiken träffas parterna i detta samråd ganska sällan men tanken är att möten ska ske med någorlunda regelbundenhet. Ambitionen med rådet är att diskutera den operativa styrningen och samordningen av miljöens verksamhet med samhällsbyggnadsförvaltningarna.

I avtalet framgår att ekonomicheferna ska träffas regelbundet för avstämningar kring budget, fördelningsnycklar och gemensamma investeringar i ett *ekonomiråd* vid behov och på initiativ ekonomichefen i Kommun C. Miljöchefen kan också kallas till dessa möten ifall ekonomicheferna bedömer att det finns ett behov av det. I praktiken träffas ekonomicheferna inte alltför ofta men rådet fyller en viktig del i planeringen när de exempelvis ska skicka ut direktiv om effektiviseringskrav.

Samråd	Ägarrepresentanter	Verksamhetsrepresentanter	Sammankallas	Ansvar
Miljönämnden	Nämndsledamöter	Miljöchef Samhällsbyggnadschef Miljöinspektörer och motsvarande personal	Regelbundet	Följa den operativa verksamheten, anta budget, prioritera miljöenhetens arbete
Samverkansråd	Kommunalförbundsstyrelse Oppositionsråd Kommundirektör	Miljöchef Ordförande miljönämnd Samhällsbyggnadschef	2 gånger/år	Övergripande strategisk styrning
Stygrupp	Kommundirektör Administrativ chef	Miljöchef	3 gånger/år eller mer vid behov	Strategisk styrning
Ekonomiråd	Ekonomichef	Miljöchef Samhällsbyggnadschef vid behov	Regelbundet	Budget, fördelningsnycklar och gemensamma investeringar
Miljöråd	Samhällsbyggnadschefer	Miljöchef	Regelbundet	Operativ styrning och samordning av miljöenhetens verksamhet

Tabell 5: Arenor för styrning av miljöarbetet. (Fritt från styrdokument och intervjuer).

Miljöenhetens verksamhet leds av en verksamhetschef. Arbetet är uppdelat i två delar: *planerad tillsyn* och *händelsestörd tillsyn*. Den styrda tillsynen är tillsyn som ska utföras på uppdrag av staten och där kommunerna har liten möjlighet att påverka arbetet. *Den styrda tillsynen* styrs genom lagstiftning och ska utföras i form av årliga tillsynsaktiviteter och planeras med stöd av tillsynsvägledning från centrala myndigheter som Naturvårdsverket, Folkhälsomyndigheten, Läkemiddelsverket, Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Strålskyddsmyndigheten. Exempelvis kan det handla om strandskyddstillsyn, avloppsinventarier eller strålskydd. *Den händelsestyrda tillsynen* är den som genomförs mot bakgrund av att ärenden kommer in till miljöenheten och som enligt förvaltningslagen måste hanteras skyndsamt. Samtidigt får den händelsestyrda tillsynen inte ta över den planerade. Exempelvis kan det handla om klagomål, olyckor, besvara myndigheter, remisser eller ansökningar. Det är här som det finns möjlighet för nämnden att göra prioriteringar av olika ärendegrupper. Vi ser i de mötesobservationer som vi gjort att det uppstår frågor från nämnden som

handlar om det finns statistik för antalet hanterade ärenden per kommun och politikerna undrar också över hur den händelsestyrda inkorgen prioriteras, om alla ärenden hamnar i samma kö eller om det sker kommunvis.

Totalt 17 personer arbetar på miljöenheten idag och många av de anställda är så kallade miljöinspektörer. Deras uppgift är att kontrollera att miljölagar och olika förordningar efterlevs och de är ofta specialister och arbetar med tillsyn av en viss sorts verksamhet, som exempelvis livsmedel. En konsekvens av specialiseringen och det tydliga uppdraget i att se till så att lagar och förordningar efterlevs är att de flesta av besluten fattas på tjänstemannanivå, på delegation från nämnden. Ärenden som är av principiell karaktär beslutas av nämnden alternativt i respektive kommunfullmäktige.

Om vi jämför resursfördelningen i miljösamarbetet med verksamhetsområdena IT och lön ser vi att de skiljer sig åt. Det beror på att ungefär hälften av verksamheten finansieras via avgifter medan den andra halvan finansieras med kommunbidrag. Den del som är avgiftsfinansierad handlar i huvudsak om de områden där miljöenheten gör tillsyn då det är den verksamhet som tillsynas som ska betala avgiften enligt fastställd taxa. Det är viktigt att taxan stämmer överens med de kostnader som miljöenheten har för att göra tillsynen eftersom det är ett lagkrav att verksamheten följer principen om självkostnadsfinansiering. Det betyder att kommunen inte får lov att ta ut en högre avgift än vad det faktiskt kostar att bedriva tillsynen. Däremot kan kommunerna välja att subventionera avgiften och skjuta till egna medel och därigenom hålla avgifterna nere. Det finns flera olika typer av lagstiftningar som styr hur stor andel som ska vara avgiftsfinansierat respektive skattefinansierat. Eftersom taxor inte får lov att läggas över på en gemensam nämnd beslutas dessa i ägarkommunernas fullmäktigeförsamlingar, vilket ger utrymme för variation. Den andra delen av verksamheten är skattefinansierad där de tre medlemskommunerna finansierar nämndens arbete genom kommunbidrag. Kommunbidraget fördelas genom en fördelningsnyckel. I budgeten för 2018 såg fördelningsnyckeln ut enligt följande: Kommun A; 28 procent, Kommun B; 33 procent, Kommun C; 39 procent (Delårsuppföljning, 2019). Över- respektive underskott återförs enligt samma fördelningsnyckel. I intervjuer framgår att miljöenheten håller på att planera inför att se över resursfördelningsmodellen, ett arbete som påbörjats under 2019 men som nedprioriterats till förmån för andra uppgifter den senaste tiden.

Förändringar och händelser

I de två tidigare rapporterna har vi beskrivit hur miljösamarbetet över tid minskat i ansvarsområden. Alla samarbetskommuner har hämtat hem det miljöstrategiska arbetet och hanteringen av strandskyddsfrågan har återtagits i egen regi av Kommun B. I den sista delstudien vi gjort noterar vi hur er av kommunerna har beslutat att utvärdera samarbetet som helhet. Bakgrunden handlar om ett missnöje över att miljöenheten inte anpassar verksamheten till den lokala kontexten som finns i den aktuella kommunen. Samarbetet löper via ett avtal om en fyraårsperiod där avtalet förlängs med fyra år i taget om inte avtalet sägs upp senast 12 månader innan avtalsperiodens utgång. Kommunstyrelsen i Kommun B beslutade därför att utvärdera miljösamarbetet och se över hur den egna kommunen kan driva verksamheten i egen regi, underställd samhällsbyggnadsnämnden.

I tjänsteskrivelser framgår att förvaltningens bedömning är att ett hemtagande av verksamhetsområdet kommer att leda till ökade kostnader i ett initialt skede innan organisationen har byggts upp med kompetens. Samtidigt bedömer förvaltningen att kostnaderna för handläggare kommer bli högre i kombination med att intäkterna bedöms bli något lägre. Mot bakgrund av den mångfald av uppgifter som den gemensamma miljöenheten bedriver är bedömningen att omkring 5-6 tjänster behöver tillsättas för att möjliggöra uppdraget och nå en godtagbar kvalitet i egen regi. Förvaltningen lyfter också fram att den gemensamma miljönämnden förvisso använder samma verksamhetssystem som samhällsbyggnadsförvaltningen i den egna kommunen, vilket betyder att nya system inte behöver köpas in. Däremot behöver systemet kompletteras med nya moduler och konverteringar vilka bedöms kräva en betydande arbetsinsats och ökade kostnader. Förvaltningen föreslog två olika förslag till beslut som antogs av kommunstyrelsen där det första alternativet innebär att kommunen ska vara kvar i samarbetet och med de andra samarbetsparterna gemensamt omförhandla avtalsvillkoren och gemensamt arbeta för att förbättra samarbetet. Det andra alternativet innebär att kommunen säger upp avtalet om det gemensamma miljösamarbetet och samtidigt begär en avtalsförlängning med ett år istället för fyra i syfte att under det året gemensamt arbeta för att förbättra samarbetet innan ett definitivt ställningstagande tas om att återta verksamheten i egen regi. Kommunfullmäktige var inte enig men beslutade enligt det senare av de två alternativen, nämligen att Kommun B ska säga upp avtalet som ligger till grund för det gemensamma miljösamarbetet. Beslutet var dock uppe för diskussion och innehöll reservationer.

En annan förändring som skett under studiens gång har varit att det tillkommit ett nytt tillsynsområde från Folkhälsomyndigheten om trängseltillsyn något som påverkat den övriga verksamheten. Det beror framförallt på att en del verksamheter som miljönämnden ska tillsyna bara har öppet ett par få veckor under sommaren. Samtidigt har en del av kommunerna mycket turism och restauranger som måste hanteras och tillsynas enligt den nya trängseltillsynen. Det ledde till att miljöhelheten presenterade ett förslag till samverkansrådet om att omorganisera verksamheten under sommaren så att en anställd arbetar med trängseltillsynen. Problemet var att den här tillsynen inte genererade några intäkter i form av tillsynsavgifter utan endast täcks med statsbidrag, samtidigt förlorade man intäkter för de tillsynsområden som är berättigade med en tillsynsavgift. I intervjuer framgår att samverkansrådet hade förståelse för och kunde acceptera ett visst underskott som var relaterat till covid19-pandemin.

Räddningstjänstförbundet

I det här avsnittet beskrivs räddningstjänstsamarbetets historiska utveckling och hur samarbetet idag är organiserat och styrs. Avsnittet baseras på dokument i form av tjänsteskrivelser, avtal och utredningar som gjorts i kommunerna men har också kompletterats med utsagor från intervjuer och anteckningar från mötesobservationer. Avsnittet avslutas med centrala förändringar och händelser för samarbetet.

Historisk redogörelse

Räddningstjänstförbundet är ett kommunalförbund och är ett samarbete mellan Kommun Syd, Kommun B och Kommun C. Kommunalförbundet grundades 2010 av kommunerna B och C. Under 2012 och 2013 förde förbundet en dialog med Kommun Syd eftersom man ville knyta ytterligare kommuner till samarbetet. Det man var ute efter var att få till stordriftsfördelar i att vara en större enhet, enligt respondenters utsagor. Under den här perioden höll Kommun Syd på med ett moderniseringsarbete internt i sin egen verksamhet. Kommun Syd utredde möjligheterna till att gå med i förbundet och i utredningen presenterades olika för- och nackdelar som kunde tänkas uppstå i att ansluta sig till räddningstjänstförbundet. En konsekvensutredning sammanställdes som i grunden påvisade att små vinster fanns att göra (Konsekvensutredning, 2012).

Kommun Syd och förbundet hade redan sedan innan ett antal avtal och samarbeten, parallella räddningsinsatser på E6:an inom varandras område är ett sådant exempel som lyfts fram i rapporten. Ett annat exempel som ges är

att Kommun Syd utbildade samtliga deltidsbrandmän vid räddningstjänstförbundet och i rapporten ställdes frågan om vilket som var det grundläggande motivet till att ansluta sig till förbundet. Ifall det centrala motivet handlade om att kostnadseffektivisera verksamheten menade utredningen att det var viktigt att se över fördelningsnyckeln annars skulle Kommun Syd riskera att få ökade kostnader på uppskattningsvis fem miljoner kronor vid anslutning till förbundet. Den sammantagna bilden i rapporten var att det var oklart vilka fördelar som Kommun Syd skulle kunna tänkas få av att ansluta till förbundet. En slutsats som utredningen drog var att intäkterna inte kunde förväntas öka i samma omfattning som det geografiska området blir större. Att Kommun Syd skulle bli den största och resursstarkaste medlemmen identifieras också, och i slutet av utredningen listades tre förslag för att gå vidare med möjligheter att bilda ett gemensamt förbund med de två övriga kommunerna.

Det första alternativet som utredningen lade fram var att det existerande förbundet upplöses. Det andra alternativet var att ombilda det befintliga förbundet och flytta huvudkontoret med tillhörande administration till Kommun Syd. Det sista alternativet innebar att Kommun Syd varken skapade eller ombildade något kommunalförbund med de två övriga kommunerna utan att det samarbete som redan fanns utökades. Till de båda alternativen som förespråkade samgående identifierades ett antal nackdelar som grundade sig i att det förbund som man skulle bilda fortfarande blev förhållandevis litet, något som Kommun B och Kommun C lyfte fram som argument till varför man ville inkludera Kommun Syd i samarbetet. De fördelar som identifierades med samgående var att Kommun Syd nyligen omarbetat sin grundorganisation och därmed kunde använda denna vid en förbundsbildning. Det förslag som specifikt syftade till att skapa ett nytt förbund handlade om att utredningen såg det som önskvärt att en del saker behövde utredas innan anslutning till förbund kunde ske. Ett sådant exempel handlade om att mer ingående utreda ekonomifrågor, fastigheter och fordon.

Under 2014 begärde Kommun Syd inträde i förbundet och för att bistå arbetet anlätades ett konsultbolag. Ett omfattande arbete i respektive kommun inleddes och tjänstemän vid förbundet började planera för ett inträde av Kommun Syd (Årsredovisning, 2014). Den 1 januari 2015 anslöt Kommun Syd till förbundet och då skedde också diskussioner kring vilken av medlemskommunerna som skulle bistå förbundet i olika former av administrativa uppgifter som exempelvis ekonomi, HR och IT-frågor. Tidigare köpte förbundet administrativt stöd från Kommun B men efter utökningen tog Kommun Syd över denna

stödfunktion. Förändringen innebar att förbundet behövde uppjobba nya rutiner för dessa tjänster och i samband med att förbundet växte anställdes också ytterligare en ekonom under 2014/2015.

En händelse som i intervjuer lyfts fram som betydelsefull är ett beslut om kostnadsbesparing som skedde i samband med att Kommun Syd anslöt sig till förbundet. Händelsen beskrivs som att en av de första sakerna som skedde efter det att Kommun Syd gått med är att kommunen lade ett sparbetning på verksamheten, något som inte förankrats i de två andra medlemskommunerna. Händelsen bidrog till att diskussioner uppstod om hur frågor som dessa ska hanteras i framtiden eftersom det fortfarande var fullmäktigeförsamlingarna som fastslog medlemsavgiften. Direktionens beslut kunde enbart betraktas som rådgivande i det här fallet.

Styrning, organisering och ansvar

Förbundet har sitt säte i Kommun Syd men har ett flertal brandstationer utplacerade i de olika kommunerna. Ett kommunalförbund är en egen organisation och kan organiseras på två vis, antingen genom fullmäktige och styrelse eller som i fallet med räddningstjänstförbundet i den här studien genom en så kallad direktion. Politikerna som sitter i direktionen är då både beslutande och verkställande i ett och samma organ. Direktionen har sex ledamöter och sex ersättare och är till antalet fördelat lika mellan de tre medlemskommunerna. Ledamöter och ersättare väljs för en mandatperiod om fyra år. Direktionen utser ordförande, 1:e vice ordförande samt 2:e vice ordförande där ordförandeposten alltid innehas av Kommun Syd medan 1:e vice ordförandeposten roterar mellan de två övriga medlemskommunerna. I de fall direktionen vill kan de också utse utskott. Direktionen fattar enklare beslut som berör hela förbundet men behöver samråda med respektive kommunstyrelse i frågor som är av principiell beskaffenhet alternativt låta respektive kommunfullmäktige avgöra frågan. Ett exempel på en fråga där beslut behövs från respektive fullmäktige handlar om förändring av medlemsavgiften.

Räddningstjänstförbundet är en egen organisation och ingår därför inte på samma sätt som en gemensam nämnd eller avtalssamverkan i någon av medlemskommunernas egna organisationer. Det betyder att förbundschefen rapporterar direkt till ordförande för direktionen. Förbundets relation till medlemskommunerna regleras i en förbundsordning (Förbundsordning, 2014). Förutom räddningsinsatser genom uttryckande verksamhet ansvarar förbundet för förebyggande arbete, information och utbildning. Förbundet ansvarar för

ett antal olika basaktiviteter – det handlar både om räddningsinsatser av olika slag, men också en del olycksförebyggande arbete. I bastjänsten ingår också att förbundet biträder medlemskommunerna i ett antal frågor, bland annat i frågor som handlar om plan- och byggverksamhet och i medlemskommunernas förebyggande arbete. Förutom bastjänsterna som listats ovan kan medlemskommunerna också välja att låta förbundet utföra ett antal tilläggstjänster som i sådana fall ska regleras (eftersom detta inte ingår i medlemsavgiften) genom ett avtal. Exempelvis kan det handla om att låta förbundet stödja kommunledningen inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Som exempel kan nämnas att Kommun B och Kommun C låter förbundet sköta kommunernas tjänstefordon, något som Kommun Syd sköter själv.

Förbundet leds av en förbundschef som är den som planerar, genomför och följer upp de beslut som fattas av direktionen. För förbundet är handlingsprogrammet verksamhetens mest centrala dokument. Idag har räddningstjänstförbundet 194 anställda varav 136 är deltidsbrandmän eller så kallad räddningspersonal i beredskap. 2020 hade förbundet en budgetomslutning på omkring 80 miljoner kronor varav drygt 71 miljoner utgjordes av medlemsavgifter. Till sin hjälp har förbundschefen en ställföreträdande räddningschef som är den som samordnar förbundets verksamhetsområden och har ett personalsvar. Verksamheten är organiserad i tre olika avdelningar: *operativ avdelning*, *teknisk avdelning* samt *avdelningen för förebyggande verksamhet*. I avdelningen för operativ verksamhet ingår räddningsinsats och beredskap. Kort och gott ansvarar avdelningen för att släcka bränder eller hjälpa till vid olyckor. Förbundet blir larmat om ungefär 1500 räddningsinsatser per år såsom bränder, trafikolyckor och händelser i skärgården. Den tekniska avdelningen ansvarar bland annat för drift och underhåll av fordon och fastigheter samt olika larmsystem. I den förebyggande avdelningen ligger exempelvis utbildningar och andra förebyggande insatser. Det är också på den här avdelningen som olika sorters av tillsynsaktiviteter sker, som exempel kan nämnas brandtillsyn och insyn i byggprocesser. Förbundet har ungefär 200 tillsynsärenden per år i företag och skolor. De tre avdelningscheferna rapporterar direkt till ställföreträdande förbundschef. Förbundet har också en stödfunktion, den administrativa staben, som hanterar frågor som rör enklare former av administration, ekonomi och personalfrågor. Den administrativa staben rapporterar direkt till förbundschefen. Förbundet har med en av medlemskommunerna, Kommun Syd, ett avtal där det framgår att kommunen ska bistå förbundet kring vissa administrativa funktioner.

Två gånger om året träffas ett antal aktörer i det som kallas för *medlemsrådet*. I det här forumet träffas bland annat kommunstyrelsernas ordförande, oppositionsråden, kommundirektörerna från Kommun B och Kommun C, ekonomicheferna, direktionens ordförande samt förbundschefen i syfte att säkerställa samsyn kring strategiska frågor för förbundet. Sammansättningen av aktörer kan på mötet variera beroende på innehållet i dagordningen. I intervjuer har framkommit att medlemsrådet har ett *beredningsorgan* som utgörs av de tre ekonomicheferna i respektive kommun. Anledningen till att det är ekonomicheferna som är beredande grundas i att det i majoriteten av alla frågor handlar om att få en samsyn kring frågor som rör kommunernas ekonomi och därtill finansieringen av förbundet.

Samråd	Ägarrepresentanter	Verksamhetsrepresentanter	Sammanfattas	Ansvar
Förbundsdirektion	Direktionspolitiker B, C och Syd	Förbundschef	Regelbundet	Operativa beslut rörande räddningstjänstens verksamhet
Medlemsråd	Kommunalråd Oppositionsråd Kommundirektör Ekonomichef	Förbunds- direktör Ordförande direktion	2 gånger/år	Informations forum, samordning av frågor av större principiell betydelse till medlemskommunerna
Beredningsråd	Ekonomichef	-	2 gånger/år eller mer vid behov	Budgetberedning Medlemsavgifter

Tabell 6: Arenor för styrning av räddningstjänstsamarbetet. (Fritt från styrdokument och intervjuer).

Det arbete som bedrivs inom ramen för förbundet finansieras på olika vis. För bastjänsterna specificeras fördelningen i förbundsordningen enligt följande: Kommun B; 14 procent, Kommun C; 22 procent och Kommun Syd; 64 procent. Fördelningsnyckeln utgår från invånarantalet och baseras också på den kostnadsmassa som ägarkommunerna hade då verksamheten bedrevs i egen regi. Det är också den här fördelningen som blir gällande när man ser till respektive medlemskommuns andelar i tillgångar och skulder. I praktiken betyder det att Kommun Syd äger den största andelen i förbundet och är större än de två resterande medlemskommunerna tillsammans. Till detta ska läggas att i med-

lemsavgiften ingår inte pensionsåtaganden som är inarbetade före 1998 samt pensioner för det arbete som sker nu.

Förutom medlemsavgiften som finansierar bastjänsterna erbjuder medlemskommunerna möjligheter att köpa till tilläggstjänster som på olika sätt ansluter till lagstiftning som reglerar förbundets uppgifter eller kan knytas till en kommuns säkerhet och trygghet. Exempelvis kan det handla om att låta förbundet stödja kommunledningen inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. I den empiriska beskrivningen ovan fick vi reda på att två av medlemskommunerna – Kommun B och Kommun C – låter förbundet sköta kommunernas tjänstefordon, något som Kommun Syd sköter själv. Denna tjänst ingår inte i bastjänsterna och kan därför inte finansieras av medlemsavgiften utan förbundet ersätter medlemskommunerna för denna tjänst separat. Dessutom tillkommer ytterligare en faktor eftersom förbundet hyr brandstationerna av kommunerna, det är inget som ligger i förbundets verksamhet där storlek, ålder och skick påverkar lokalkostnaderna för dessa. En del finansieras också genom tillsynsavgifter eller att förbundet tillhandahåller utbildningar.

Förändringar och händelser

Under studiens gång har några större förändringar gjorts i förbundet som handlat om utökat samarbete med ett närliggande förbund. Under 2019 inrättades ett operativt samarbete mellan de två räddningstjänstförbunden om gemensam ledningscentral som försörjer de sju medlemskommunernas räddningsstyrkor i de två förbunden. När förbunds- och räddningschef i det räddningstjänstförbund som vi studerar sedan gick i pension blev resultatet att man valde att dela upp uppdraget som förbundsdirektör och räddningschef i två och förläggade det på två olika personer. Till skillnad mot förbundschef är räddningschef ett formellt uppdrag som kommunerna måste ha enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Räddningschefen har således arbetsmiljöansvar för hela organisationen medan en förbundschef har budgetansvar och jobbar mot politiken. En tjänsteman inom förbundet fick ansvaret som räddningschef och vad gäller rollen som förbundsdirektör skrev kommunalförbundet ett avtal med det räddningstjänstförbund som man hade etablerat den gemensamma ledningscentralen med. Avtalet innebar att förbundsdirektören i grannförbundet också var förbundsdirektör för räddningstjänstförbundet i Kommun B, C och Syd. I intervjuer med respondenter framgår att den här utvecklingen var ett naturligt steg eftersom de två förbunden sedan tidigare har samarbeten inom ett antal områden. Att fördjupa samarbetet på detta vis istället för att rekrytera en ny

person beskrevs under intervjuerna som ett steg i att förstärka relationerna mellan förbunden. När avtalet löpte ut fick en tjänsteman i det förbund vi studerar ansvaret som tillförordnad förbundschef. Något senare initieras ett arbete med att se över förutsättningarna att slå ihop sig med det närliggande förbundet som man etablerat samarbete med. Förbunden emellan har redan börjat titta på ytterligare samverkansfördelar och synergieffekter när de satt samman avdelningschefer för att jämföra sina respektive verksamheter.

Samtidigt som processen mot ett utökat samarbete mellan räddningstjänstförbundet och ett närliggande förbund har en av medlemskommunerna signalerat att de vill plocka hem funktionen räddningstjänst i beredskap. I våra intervjuer framgår det att tjänstemän från kommunen har uppmärksammat att arbetet med denna funktion fungerat mindre bra och de upplever att de inte blivit underrättade som det var tänkt varför de kommer att plocka hem denna funktion för att ha den i egen regi.

En annan förändring som skett är att den politiska majoriteten i Kommun Syd har förändrats sedan sist. När ledamöterna väljs till direktionen görs det med utgångspunkt i den politiska majoritet som råder i respektive medlemskommun, men eftersom ett kommunalförbund och dess direktion enligt kommunallagen per definition är en egen organisation betyder det att Kommun Syd i det här fallet inte kunde avsätta ledamöterna och ordföranden för direktionen. Situationen som uppstod beskrevs i intervjuer som att den dåvarande ordföranden inte företrädde den nya majoriteten. Detta skapade en del spänningar mellan kommunerna och ledamöter i direktionen uppmanade ordföranden att avgå. Idag har förbundet en ny direktionsordförande som företräder den nya majoriteten i Kommun Syd.

En sista händelse som är värd att lyfta fram handlar om påbörjade diskussioner om förbundets egna kapital. I vårt material ser vi att medlemskommunerna lyfter frågan om hur räddningstjänstförbundets egna kapital ska användas och nyttjas. Detta är en inte helt enkel fråga att lösa eftersom lagstiftningen på området tydliggör att eget kapital inte får användas hur som helst. Samtidigt finns det inget intresse från medlemskommunerna av att ha ett stort eget kapital som inte kan användas, då är det istället mer lämpligt att korrigera medlemsavgiften. I denna fråga har man av vad vi kan se inte kommit överens i hur man ska gå vidare i frågan.

Avfallshanteringsbolaget

I det här avsnittet beskrivs avfallsbolagets historiska utveckling och hur samarbetet idag är organiserat och styrs. Avsnittet baseras i huvudsak på dokument i form av tjänsteskrivelser, avtal och utredningar som gjorts i kommunerna men har också kompletterats med utsagor från intervjuer och anteckningar från mötesobservationer som gjorts under studiens gång. Avsnittet avslutas med centrala förändringar och händelser för samarbetet.

Historisk redogörelse

I studien ingår även ett kommunalt avfallshanteringsbolag med fyra ägare: Kommun A, Kommun B, Kommun C och Kommun Nord. Bolaget tar hand om både hushållsavfall och företagsavfall. Bolaget grundades 1981 av Kommun A och Kommun C men har successivt vuxit i både uppgifter och ägare under åren som gått. Kommun A och Kommun C lämnar i samband med bildandet över ansvaret för drift och skötsel av återvinningscentraler (ÅVC) och återvinningsstationer (ÅVS) av hushållens tidningar och förpackningar. Först 11 år senare, 2001, går Kommun B med i samarbetet och lämnar över ansvaret för drift och skötsel av ÅVS och ÅVS till bolaget (Avfallsföreskrifter för Kommun A, 2017; Avfallsföreskrifter för Kommun B, 2017; Avfallsföreskrifter för Kommun C, 2015). Tre år efter det ansluter även Kommun Nord i bolaget.

Ett förslag om gemensam avfallsplan antas av bolagets styrelse under 2005 och det är här som arbetet med att se över vilka gemensamma mål, idéer och lösningar som ägarna kan komma överens om tar sin början. En avfallsplan innehåller mål för en kommuns hantering av hushållsavfall samt olika åtgärder i syfte att nå målen. En avfallsplan ingår i det som kallas för renhållningsordning och är ett lagstadgat verktyg och kan betraktas som det huvudsakliga styrdokumentet en kommun har för att utveckla och följa upp avfallshanteringen. Förutom avfallsplan består en renhållningsordning också av avfallsföreskrifter som är mer specifika och lokala krav. Det är kommunfullmäktige som antar både avfallsplan och avfallsföreskrift för sin egen kommun. Under 2007–2008 utsågs en arbetsgrupp med representanter från bolaget och kommunerna i Kommun A, Kommun B, Kommun C och Kommun Nord som arbetar med att ta fram en gemensam avfallsplan. Det är också här som Kommun Nord involveras i samarbetet, även om de inte lämnat över något ansvar till bolaget ännu. Under 2008 antar fullmäktigeförsamlingarna i respektive kommun den gemensamma avfallsplanen som utarbetats under åren, tanken är att denna ska följas upp och revideras vart fjärde år (Avfallsplan, 2008).

Bolaget växer inte bara i antalet kommuner utan också i vilka arbetsuppgifter som lämnas till bolaget. En kommun har enligt miljöbalken (SFS 1998:808) 15 kap. 20§ en renhållningsskyldighet som innebär att det är kommunens ansvar att se till att ta hand om hushållsavfallet inom sin kommun. Det här ansvaret kan en kommun inte lämna över på någon annan, men själva driften kan organiseras på olika vis; exempelvis i egen regi, genom att upphandla en entreprenör eller i ett samägt bolag. År 2008 är det verksamhetsansvaret (själva driften) för insamling och hantering av hushållsavfall som Kommun C kommun ålägger bolaget tillsammans med administration, planering och utveckling. Två år senare, 2010, växer bolaget ytterligare då Kommun B, Kommun A och Kommun Nord lämnar över verksamhetsansvaret för insamling och hantering av hushållsavfall samt administration, planering och utveckling enligt kommunernas renhållningsskyldighet. Det är vid den här tidpunkten som alla fyra kommuner har lagt över lika mycket uppgifter och ansvar till bolaget (Avfallsföreskrifter för Kommun A, 2017; Avfallsföreskrifter för Kommun B, 2017; Avfallsföreskrifter för Kommun C, 2015; Avfallsföreskrifter för Kommun Nord, 2017).

Ytterligare en dimension att beakta med det så kallade verksamhetsansvaret är att det inte nödvändigtvis behöver utföras av bolaget. Ägarkommunerna kan också be bolaget att lägga över verksamhetsansvaret på en extern part via upphandling, så har också varit fallet då några av kommunerna har gett bolaget i uppdrag att upphandla en extern part som sköter insamlingen av hushållsavfallet. Enligt den senaste upphandlingen som gjordes för några av ägarkommunerna motsvarade inte prisbilden förväntningarna varför det senaste beslutet är att låta bolaget sköta insamlingen av hushållsavfall för samtliga ägarkommuner med start 2020.

Ett kommunalt bolag styrs genom ett ägardirektiv som beslutas av kommunfullmäktige. Under 2014 beslutar kommunfullmäktigeförsamlingarna i respektive ägarkommun om ett gemensamt ägardirektiv som fram till samma år varit olika mellan de olika ägarkommunerna. I direktivet tydliggörs att det samägda bolaget ska ses som en del av kommunernas verksamhet där kraven på insyn, kontroll och uppföljning ska vara densamma som för verksamheter i förvaltningsform (Ägardirektiv, 2018).

En viktig dimension som inte redogjorts för tidigare är att ägarkommunernas andelar i bolaget varit ojämnt fördelat under åren som bolaget utvecklats (Aktieägaravtal, 2014). Det är först 2017 som ägarkommunerna bestämmer sig, och beslutar om, att omfördela aktiekapitalet. Beslutet innebar att ägarkommunerna likställs och att samtliga kommuner efter beslutet äger 25 pro-

cent av bolaget. Tidigare var Kommun C bolagets största ägare. Ett resultat av beslutet om att förändra ägarandelen är att styrelsens sammansättning ändras och bolagsstyrelsens ledamöter utökas från åtta till nio. Åtta styrelseledamöter utses av ägarkommunernas fullmäktige. Den nionde styrelseledamoten är opolitisk och utses av årsstämman.

Styrning, organisering och ansvar

Bolaget ansvarar för avfall i hushåll, företag och verksamheter i de fyra ägarkommunerna och ska verka för att skapa en gemensam infrastruktur för tjänster inom avfall, återvinning och miljö. I bolagsordningen står det skrivet att *“Bolaget har till föremål för sin verksamhet att insamla, omhänderta, transportera och behandla avfall samt driva annan därmed sammanhängande verksamhet som återvinnings- och miljötjänster. Bolaget har också till föremål för sin verksamhet att producera och försälja energi från förnyelsebara och miljövänliga energikällor med anknytning till bolagets verksamhet”* (Ägardirektiv, 2018:2). Varje år hanterar avfallshanteringsbolaget omkring 70 000 ton avfall tillsammans med 109 medarbetare. Eftersom bolaget är ett kommunalt bolag agerar det till skillnad från ett privat bolag både under kommunallagen (SFS 2017:725) och aktiebolagslagen (SFS 2005:551).

Ägarnas viktigaste styrdokument är bolagsordningen och ägardirektiven (Bolagsordning, 2018; Ägardirektiv, 2018). Bolagsordningen reglerar bolagets syfte, där specificeras också mer formella detaljer kring verksamhetens säte, styrelsens sammansättning och vilka regler som gäller för bolagsstämman. Det är bolagsstämman som antar bolagsordningen, denna reviderades senast 2018. En bolagsstämma hålls varje år där ägarna beslutar om centrala och övergripande frågor för bolagets verksamhet. Bolagsstämman är också det organ som fastställer budget, handlingsprogram och strategiska mål för de nästkommande tre åren. Ägarnas relation till bolaget regleras i ett så kallat ägardirektiv som reglerar den övergripande ägarstyrningen av bolaget, även i det här dokumentet konkretiseras verksamhetens mål och finansiering. Ägardirektivet antas i fullmäktige i respektive kommun med start 2014 och har för ett par år sedan reviderats. Uppdateringen innebar att ägarskapet jämnades ut så att alla kommuner äger 25 procent av bolaget, tidigare ägde Kommun C en större andel än övriga tre ägarkommuner.

Fullmäktigeförsamlingarna är också de organ som utser ledamöter och ersättare till bolagets styrelse (två ledamöter och lika många ersättare för respektive kommun) förutom den nionde styrelseledamoten – ordförande – som ska

vara opolitisk. Styrelsen har återkommande sammanträden men träffas minst fem gånger per år. Styrelsens huvudsakliga uppgift är att fatta beslut om bolagets verksamhet som exempelvis se till att de har en effektiv ledning och se till att följa upp och kontrollera att bolaget följer kommunernas mål och riktlinjer som fastställts i kommunernas avfallsplaner och avfallsföreskrifter samt att bolaget har en välfungerande internkontroll. Därtill har också styrelsen den viktiga uppgiften att se till att respektive kommunfullmäktige tar ställning och fattar beslut i frågor som är av mer principiell karaktär. Budget och strategi för verksamheten fastställs av bolagsstämman och inte av bolagets styrelse.

Likt många andra verksamheter har bolaget delat in ansvarsområden efter olika enheter som de benämner affärsområden, dessa är: avfallshantering, hushåll och insamling. Därtill finns också en företagsledning och en gemensam administration. Affärsområde Avfallshantering ansvarar för avfallsanläggningar och återvinningscentraler där vi som privatpersoner kan åka och sortera ut vårt avfall. Idag har bolaget fyra avfallsanläggningar och sju återvinningscentraler. Affärsområde Hushåll ansvarar för ägarkommunernas kommunala renhållningskollektiv som består av både helårsboende och fritidsboende vilka varierar i samband med inflyttning eller avflyttning till kommunen. Under 2020 hade bolaget omkring 30 000 hushållskunder. I Kommun A och i Kommun Nord är majoriteten av hushållskunderna fritidsboende medan Kommun B har majoriteten helårskunder. I Kommun C är det lika många helårsboende som fritidsboende. Av hushållskunderna är det också 20 procent som har så kallad hemkompostering vilket innebär att kunderna sorterar matavfallet hemma i sin egen kompost. I intervjuer vi gjort är hemkompostering framförallt populärt i Kommun Nord.

Eftersom tre av fyra ägarkommuner är turistkommuner ökar dessutom trycket på avfall under sommarmånaderna. Ser man till utvecklingen över tid har antalet fritidsboende ökat och utgör nu en majoritet av bolagets hushållskunder. Bolagets hushållskunder har totalt sett minskat något under de år vi studerat bolaget. Bolagets transportverksamhet ligger under Affärsområde Insamling som successivt expanderat under åren då vi följt samarbetet. Efter att bolaget fått in en allt för hög prisbild vid flera upphandlingar för att låta en extern part köra insamlingen för några av bolagets ägarkommuner har bolaget tagit över insamlingsuppdraget av hushållsavfall för Kommun A och Kommun Nord. Detta skedde i början av 2020 genom en verksamhetsövergång där personal, uppställningsplats och fordonspark inkluderades.

För att finansiera verksamheten tar bolaget ut taxor av sina kunder som beslutas av fullmäktigeförsamlingarna i respektive ägarkommun. I renhållningstaxan ingår en grundavgift samt en hämtningsavgift. Det grundavgiften täcker är bland annat kostnader som bolaget har för att driva återvinningscentralerna samt administration, kundservice, fjärrtransport, information liksom hantering av grovavfall och farligt avfall. Det är grundavgiften som ser olika ut i de olika kommunerna. Därtill kan också olika tilläggstaxor tillkomma beroende på vilket hämtningsintervall som väljs. Kommuninvånaren tecknar ett abonnemang och vilka abonnemang som kunden har att välja mellan beror bland annat på framkomlighet till fastigheten. Avfallshanteringsbolaget är det enda av de fem verksamhetsområdena som ingår i studien där en del av verksamheten kan gå med vinst, den andra delen ska finansieras enligt självkostnadsprincipen. En skillnad i jämförelse med de övriga samarbetena är att tillgångar och skulder redovisas för det kommunala renhållningskollektivet separat per kommun. Om exempelvis en investering i ett nytt insamlingssystem görs i en kommun belastar det den kommunens tidigare upparbetade övereller underskott. En uppdelning på det här sättet innebär att ägarnas investeringar för de områden som berör det kommunala renhållningsuppdraget separeras från varandra.

Likt den beskrivning vi gjorde i den föregående rapporten finns ett antal arenor som syftar till att komplettera de mer traditionella arenor som finns för styrning. I avfallshanteringsbolaget finns det fortsatt tre sådana samråd: ägarsamråd, ekonomisamråd och renhållningssamråd. I samtliga samråd träffar ägarrepresentanter avfallshanteringsbolaget för att diskutera olika typer av frågor men likt de andra samarbetena i den här studien syftar dessa samråd också till att hålla ägarkommunerna uppdaterade om verksamheten i stort. Ser vi till de intervjuer som vi gjort är dessa arenor viktiga för att bygga och upprätthålla goda relationer mellan bolaget och ägarkommunerna, något som framhålls som viktigt för att få samarbetet att flyta på. En av de mest återkommande frågorna som diskuteras vid dessa forum är renhållningstaxor eftersom dessa måste beslutas i respektive fullmäktige. Under studiens gång har vi observerat att ägarna och verksamheten återkommande har olika idéer om i vilken omfattning dessa taxor ska höjas (eller om de ska höjas överhuvudtaget).

Ägarsamrådet syftar till att behandla frågor som rör verksamhetens utveckling, ekonomi och andra frågor av principiell karaktär. Vid ägarsamrådet är det oftast kommunstyrelsens ordförande, oppositionsråd och kommundirektör som närvarar från ägarnas sida, från bolaget är det VD och styrelseordförande. Vid *ekonomisamrådet* är det oftast ekonomicheferna från respektive kommun

samt bolagets VD som träffas och diskuterar frågor som rör ekonomisk utveckling och uppföljning. I *renhållningssamrådet* diskuteras frågor av mer operativ karaktär av renhållningsverksamheten. Oftast är det kommunernas tekniska chef eller samhällsbyggnadschef som finns representerade samt bolagets VD och ledning. I ägardirektivet framgår att det här samrådet är tänkt att fungera som ett forum för informationsutbyte och att representanter från kommunen kan lämna förslag eller synpunkter på renhållningsverksamheten. Det är också i renhållningssamrådet som förslag till renhållningstaxor bereds.

Samråd	Ägarrepresentanter	Verksamhetsrepresentanter	Sammanfattas	Ansvar
Bolagsstyrelse	Styrelseledamöter	VD	Regelbundet	Operativa beslut rörande avfallsbolagets verksamhet
Ägarsamråd	Kommunallråd Oppositionsråd Kommundirektör Ekonomichef Administrativ chef	Miljöchef Ordförande miljönämnd	2 gånger/år	Övergripande strategisk styrning
Ekonomisamråd	VD Ekonomichef	VD Ekonomichef	Regelbundet	Avstämning Renhållningstaxor
Renhållningssamråd	Teknisk chef Nord Samhällsbyggnadschef A, B, C	VD Verksamhetschefer	Regelbundet	Operativa frågor Renhållningstaxor

Tabell 7: Arenor för styrning av avfallssamarbetet. (Fritt från styrdokument och intervjuer).

Förändringar och händelser

Under den studerade perioden har det skett några större förändringar som i en inledande beskrivning är värda att uppmärksamma. Först och främst har det skett ett antal nyrekryteringar och VD, ekonomichef och styrelseordförande är relativt nya på sina respektive poster. I intervjuer som vi har gjort beskrivs att det delvis har inneburit att en del arbete har stannat av men också att gamla frågor väckts till liv eller fått ny kraft i ljuset av denna personalomsättning. En sådan fråga handlar om ägarnas önskemål om en genomlysning av verksamhetens lokalisering och organisering där VD genom styrelsen nu föreslagit olika alternativ för centralisering. Andra frågor som diskuterats under året handlar om arrendavgifter som varit en fråga som diskuterats och utretts under flera år, förslag om att arbeta fram nya avfallsplaner, samt förslag om införande

av passersystem för ägarkommunernas återvinningscentraler. Till detta ska läggas att arbetet med att implementera nya insamlingssystem för hushållsavfall, så kallade fyrfackssystem, har reviderats tidsmässigt med anledning av ett regeringsbeslut. I nuläget har två av fyra kommuner genomfört ett byte av fyrfackssystem medan två av kommunerna fortfarande har gamla system som också kräver andra typer av fordon. I intervjuer beskrivs det som att bolaget har många frågor som behöver redas ut och klargöras för att samarbetet ska utvecklas, och många av de frågor som diskuterats under året är exempel på det. En särskild händelse under året är att Kommun Nord inte antagit det förslag om taxehöjning som avfallshanteringsbolaget föreslog vilket resulterade i ett underskott för ägarkommunen i bolaget.

Ytterligare en händelse har varit att en politiker i Kommun Nord har lagt fram en motion om att genomlysna bolagets verksamhet för att se över vad det finns för fördelar respektive nackdelar kring delägarskap, samt möjligheten att ta över verksamheten i egen regi igen. Kommunfullmäktigeförsamlingen beslutade i enlighet med motionen.

Ytterligare en händelse har varit att bolaget, efter önskemål från ägarna, börjat med att se över lokaliseringen av bolaget och hur en centraliseringsprocess kan se ut. Huvudkontoret ligger i Kommun C men där finns också tre lokala kontor. I Kommun A finns det exempelvis två lokala kontor. Centraliseringen grundar sig i förhoppningar om rationaliseringar i bolaget men också om att samla personalen och bolaget på ett och samma ställe i syfte att öka förståelsen för varandra. Efter att Kommun Nord signalerat att de eventuellt vill lämna bolaget har man valt att pausa utredningen om lokaliseringen eftersom ett utträde påverkar utfallet av den utredningen. Flera av dessa frågor ska vi få lov att återkomma till lite längre fram i rapporten.

Sammanfattning

I den empiriska beskrivningen ovan framgår att de fem verksamhetsområdena organiseras på olika vis och den historiska utvecklingen av samarbetena skiljer sig också åt. I det här avsnittet summerar vi likheter och skillnader och utvecklar resonemangen något kring detta.

Betraktar vi de olika associationsformerna och verksamhetsområdena samlat ser vi en del likheter men också skillnader. En första likhet ligger i att det för samtliga samarbeten inrättats olika former av samråd som syftar till att säkerställa både insyn och inflytande för de verksamhetsområden som samarbetena kretsar kring. Det vi ser är således att även om avtalsamverkan inte kräver nå-

got upprättande av en ny organisation eller politisk nivå krävs en samordning mellan de olika kommunerna i syfte att säkerställa mål och ambitionsnivåer i samarbetet. De här råden verkar inte heller bara fylla en funktion för ägaren utan är också ett forum för verksamheterna att presentera och redogöra för sin verksamhet, dels för att det finns ett krav och intresse från ägarkommunerna, dels för att visa på och lyfta viktiga frågor och framtida utmaningar.

Vi ser också att de olika samarbetena varit verksamma olika länge och genomgått olika former av förändringar. Medan de tre samarbetena räddningstjänstförbundet, avfallshanteringsbolaget samt IT-samarbetet vuxit i antalet kommuner som ingår i samarbetet har miljö- och lönesamarbetet haft samma sammansättning av ägarkommuner från början. Vi ser också en skillnad i hur samarbetenas ansvarsområden omdefinierats under åren. Vi kan se att avfallshanteringsbolaget succesivt vuxit i ansvarsområden medan miljösamarbetet fått färre frågor att hantera. Det är variationer som dessa i kombination med att det i grunden är fyra olika samordningsformer som ingår i studien som gör det möjligt att utveckla vår förståelse för hur interorganisatoriska relationer hanterar och möjliggör styrning.

Att redogöra för utvecklingen av de olika samarbetena och genom att beskriva hur sammansättningen och strukturen ser ut i dag öppnar upp för en fördjupad förståelse för styrning. I den här rapporten har vi valt att rikta in oss på olika utmaningar för ägarstyrning. I nästkommande kapitelantar vi ett ägarstyrningsperspektiv när vi illustrerar och redogör för det empiriska materialet. Det hjälper oss att dels utveckla vår förståelse för vilka utmaningar som är närvarande för ägarstyrningen i interorganisatoriska sammanhang, dels om och hur de skiljer sig åt mellan de olika associationsformerna.

Kapitel fyra: Samarbeten över tid

– en analys i tre steg

I den här studien har vi löpande analyserat och bearbetat det material som vi samlat in vid respektive delstudie. Analyserna har resulterat i två rapporter² som med lite olika fokus beskrivit styrningssituationen i samarbetena. I den här avslutande rapporten summerar vi projektet som helhet genom att börja med att återvända till de två teman (1) huvudmannaskap och ägarstyrning och 2) styrningsrelaterade problem) som stod i fokus i de tidigare avrapporteringarna. Vi avslutar kapitlet med ett antal lärdomar som kan dras av samarbeten.

Tema 1: Huvudmannaskap och ägarstyrning

I den första avrapporteringen i det här projektet uppmärksammade vi ett antal utmaningar och svårigheter med huvudmannaskap och ägarstyrning. Litteraturen på detta område är omfattande och studier pekar i lite olika riktning på ifall de vinster som parterna ofta har vid samarbete – som exempelvis effektivisering genom skalfördelar, minskad sårbarhet, utvecklad kvalitet och avlastad kärnverksamhet – verkligen realiserar. En välfungerande huvudmannastyrning pekas ofta ut som en brist och en anledning till att samarbeten misslyckas. Det finns flera indikationer på att en tydlig huvudman skapar bättre förutsättningar för styrning, det vill säga att parterna är överens om en enad målbild. Men olika kommuner skiljer sig åt gällande både ekonomiska möjligheter, demografi, geografi och ideologi och det är därför inte alldeles självklart att en enad målbild för huvudmännen går att uppnå. En annan sak som litteraturen menar påverkar huvudmannastyrningen är ägarnas sammansättning. Är en part större än de andra tenderar denna att dominera relationen med den utförande verksamheten och köra över de mindre huvudmännen. Exempelvis kan den mer

---

² Meltzer & Kastberg (2019) Ägarstyrning i fem kommuner – en empirisk studie. KFi-rapport 156. Meltzer & Kastberg Weichselberger (2021) Styrningsutmaningar i mellankommunala samarbeten – en empirisk studie. KFi-rapport 165.

dominerande parten skapa informella kontakter och minska möjligheter för mindre parter att utöva inflytande över den gemensamma verksamhetens utveckling. Vad som också konstateras i litteraturen är en risk för att flera ägare i ett samarbete riskerar att leda till gratisåkare, det vill säga ägare som inte aktivt utövar någon styrning utan förlitar sig på att andra parter i samarbetet sköter den uppgiften. En risk finns också att alla parter intar denna roll varför ingen styrning sker. I kombination med detta har studier också pekat på att den utförande verksamheten får allt större autonomi vilket leder till att denne kan driva på egna idéer och skapa allianser med någon eller några av huvudmännen, eller spela ut dem mot varandra. Mot bakgrund av detta finns det särskilda anledningar till att betrakta just förutsättningar för ägarstyrning. För att synliggöra ägarstyrning i en analys av de samarbeten vi studerat blev dimensioner som är kopplade till mål och ambitioner viktiga att beakta. Centrala frågeställningar vi adresserade i den första avrapportering var därför: I vilken utsträckning är ägarna överens om en enad linje? Kan dominerande ägare och/eller ägare som ägnar sig åt gratisåkning identifieras? Finns det indikationer på att verksamheterna styr ägarna?

Ägarnas styrning av verksamheten

I den första avrapporteringen vi gjorde i projektet stod huvudmannaskap och ägarstyrning i fokus. Mot bakgrund av den styrning som finns i en inomorganisatorisk kontext pekade litteratur på området på en ökad komplexitet och svårighet i styrningen vid flera ägare/huvudmän – det är nämligen inte säkert att ägarna har samma mål och ambitioner med verksamheten. Vi kan förvänta oss att en tydlig målbild troligen ökar möjligheten till att effektivisera verksamheten. I de fall ägarna inte kan komma överens har verksamheten flera målbilder att svara upp till, vilket torde göra det svårare att effektivisera verksamheten.

När vi summerar analysen om styrning och enad linje framträder en bild av att ägarnas mål och ambitioner med verksamheten tenderar att vara i många fall otydlig. I de fall en tydlig målbild framträder är den också ofta motsägelsefull mellan ägarkommunerna. Ägarkommunerna var till en början enade kring en målbild, eftersom det var en förutsättning för att över huvud taget slå ihop verksamheterna i fråga. Vi ser emellertid också att målbilden tycks stanna vid det som identifierats som förhoppningar innan samgåendet, men någon mer strategisk utvecklad målbild har vi inte kunnat identifiera. De olikheter i de målbilder som finns är snarare ett resultat av en aktuell fråga och som verksamheterna uppmanar ägarna att fatta beslut kring. Exempel på detta är upphandling av en

aktör som ska sköta insamlingen av hushållsavfall eller hur det miljöstrategiska arbetet ska definieras. I annat fall landar olikheterna i frågor som kan definieras av löpande karaktär, här hittar vi frågor kring olika taxor, medlemsavgifter och annan resursfördelning. På ett sätt blir det därför svårt att göra någon tydlig analys om huruvida målbilden är enad eller om det finns variationer. Avsaknaden av en sådan diskussion är en bidragande orsak till detta.

Den bristande målbilden leder oss in på tydlighet i styrningen och upplägget för styrning. Samtidigt som de nyskapade samråden (som exempelvis ägarsamråd, medlemsamråd eller renhållningssamråd) fyller funktionen att ägare ska komma överens om en gemensam målbild kan vi också illustrera hur de försvårar för ägare att utöva styrning. Vi uppmärksammar att en otydlig, och i vissa fall motstridig styrning, tenderar att leda till omorganisering av samråd och omfördelning av ansvar. Det i sin tur bidrar till att förvärpa otydligheten och möjlighet att utöva styrning. Lösningen på en otydlig målbild blir att kompensera genom processåtgärder, som verkar göra det hela allt mer komplext. Exempelvis kan införandet av olika samråd ses som ett styrförsök till en aktiv huvudman men samtidigt noterar vi i vårt material hur detta försvårade styrningen eftersom samrådets relation till den traditionella linjen inte tydliggjordes i alla samarbeten

Sammansättning av ägare

Ett annat problem i litteraturen handlade om att det i samarbeten då ägarna är olika stora kan finnas en obalans i inflytande, antingen att den ägare som är störst kör över de mindre, alternativt att de mindre lutar sig tillbaka och ägnar sig åt det som litteraturen benämner för gratisåkning. Huruvida ägarstyrningen är framgångsrik eller inte kan få betydelse för den utförande verksamheten, är ägarna oense kan den utförande verksamheten förväntas få större handlingsutrymme och/eller mandat att driva egna mål och ambitioner.

Om vi sammanfattar de iakttagelser vi gjorde om gratisåkning observerar vi en inaktivitet i styrningen som bottenar i flera olika saker: perifer verksamhet, lagstiftningens betydelse, representationsvårigheter samt en komplex struktur. Det finns olika saker som kan förklara varför det inte sker en mer aktiv styrning. För den verksamhet som kan klassificeras som perifer är gratisåkningen frivillig, ägare väljer helt enkelt att inte ägna sig åt någon särskild styrning av verksamheten eftersom strategiska dimensioner är svåra att finna. För de verksamhetsområden där lagstiftningen spelar en viktig roll blir styrning svårt eftersom det redan finns en annan part (staten) som intar denna roll. Det upplevs därför

som svårt att axla sin roll som ägare eftersom det inte finns särskilt mycket kvar att besluta om.

I de två sistnämnda orsakerna som vi identifierat som handlar om representationssvårigheter och komplex struktur ser vi att gratisåkning ibland är en observerbar effekt, även om styrningsförsök skett men misslyckats. Gratisåkning blir i det här sammanhanget, i likhet med lagstiftningen, ofrivillig. I representationssammanhanget handlar det om att politikerna har flera roller att ta hänsyn till varför ägarrepresentation inte alltid står i centrum. Hela idén med att politiker från ägarkommuner finns representerade i en gemensam nämnd, direktion eller i en bolagsstyrelse handlar om insyn och inflytande i verksamheten utifrån ett ägarperspektiv. Att politikerna har flera roller att ta hänsyn till gör att denna nivåns funktion också blir mångtydig. Det här knyter an till den komplexa struktur som vi identifierar i den första rapporten som medför att även om ägare vill ägna sig åt styrning och gör flera försök bidrar otydligheten till att gratisåkning blir en observerbar effekt.

Verksamhetens styrning av ägarna

Ett tredje problem i litteraturen handlade om att verksamheten kan få inflytande på ägarna. I det här fallet handlar det inte om att ägarna har skilda målbilder eller att några ägare ägnar sig åt gratisåkning, istället handlar det om att verksamheten har ett övertag gentemot ägarna och därför kan spela ut ägarna mot varandra eller på andra sätt driva sina egna intressen. I våra samarbeten är detta ett möjligt scenario eftersom det finns en klassisk informationsasymmetri som medför att den utförande verksamheten har ett övertag gentemot ägarna. Denna asymmetri förstärks när verksamheterna förläggs i andra kommuner eller i helt egna konstellationer som ett kommunalt bolag eller ett kommunalförbund. I vår studie innebär det att respektive verksamhetsområde (lön, IT, miljö, räddningstjänst, avfallshantering) skulle kunna utnyttja sitt informationsövertag.

Om vi summerar de iakttagelser vi gjort gällande denna dimension observerar vi situationer då verksamheterna får ett inflytande på ägarna vilket bottenar i olika saker. För det första ser vi att en separation av verksamhet och ägare tenderar att förstärka agentprincipalrelationen och informationsasymmetrin blir alltmer påtaglig. Det är svårt för ägare att fatta beslut i frågor som de inte längre har någon kunskap om. För det andra ser vi att komplexiteten i strukturen, som var en nackdel utifrån ett ägarstyrningsperspektiv i avsnittet om gratisåkare, blir en fördel för verksamheterna. Prioriteringsfrågor tenderar att hamna på respektive verksamhetschefs bord om det inte avser specifika satsningar. För

det tredje observerar vi ett tillstånd som vi valt att benämna för lobbying eller påtryckning eftersom det inte riktigt kan beskrivas som att verksamheterna styr ägarna. Så som vi uttolkar det empiriska materialet handlar det om att verksamheterna efterfrågar en målbild med verksamheten.

Sammanfattning

I den första rapporten i projektet identifierade vi ett antal utmaningar kopplat till ägarstyrning och vi känner igen utmaningarna från litteraturen på området. En viktig dimension att ta med sig är att analysen på olika sätt illustrerat utmaningar som samarbetena står och har stått inför. Det betyder inte att vi observerat eller kan dra några slutsatser om det fungerar bra eller dåligt. I den inledande delen av den här rapporten uppmärksammade vi ett trepartsförhållande mellan ägare (principal), utförande verksamhet (agent) och brukare/kund, och att detta förhållande blir än mer komplicerat då ägarstrukturen är delad. Det den här analysen har illustrerat och tagit fasta på är den interna relationen mellan ägarna och den utförande verksamheten.

En första iakttagelse vi gör är att vi inte alltid kan vara säkra på att samarbetena landar i en enad målbild kring verksamheterna i fråga. Ägarkommunerna var till en början enade kring en målbild med de verksamheter som de slagit samman. Vi ser emellertid också att målbilden tycks stanna vid det som identifierats som förhoppningar innan sammanslagningen, men någon mer strategisk utvecklad målbild har vi inte identifierat. De olikheter i de målbilder som finns är snarare ett resultat av en aktuell fråga och som verksamheterna uppmanar ägarna att fatta beslut kring. Exempel på detta är investering i insamlingssystem eller upphandling av en aktör som ska sköta insamlingen av hushållsavfall. I annat fall landar olikheterna i frågor som kan definieras av löpande karaktär, här hittar vi frågor kring olika taxor, medlemsavgifter och annan resursfördelning. På ett sätt blir det därför svårt att göra någon tydlig analys om huruvida målbilden är enad eller om det finns variationer, avsaknaden av en sådan diskussion är en bidragande orsak till detta.

En andra iakttagelse vi gör när vi betraktar sammansättning av ägarna är att det inte finns någon tydlig dominerande ägare i något utav de fem samarbetena som vi studerat, däremot ser vi en del indikationer. Dessa bottenar i att det för en del samarbeten fanns ägare som är av uppfattningen att värdkommunen har ett tydligare inflytande än de övriga ägarkommunerna. Emellertid är det inget som vi kan uppmärksamma i vår studie.

En tredje iakttagelse är att vi observerar flera uttryck för det som litteraturen benämner som gratisåkning. Några uttryck bottenar i att en del verksamhetsområden inte kan betraktas som strategiska frågor, varför det inte finns någon vinst eller intresse från ägarnas sida att ägna sig åt en aktiv styrning. Andra uttryck för gratisåkning ser vi i en form av ofrivillig gratisåkning, det vill säga då verksamheterna potentiellt sett skulle kunna vara intresserade av att utöva styrning men att omgivningen och förutsättningar förhindrar det. Det tydligaste exemplet hittar vi i de argument som påpekar att verksamheterna i fråga är lagreglerade varför det är svårt, om inte omöjligt, att utöva styrning. Ett annat exempel handlar om den komplexa representationsroll som politiker i nämnd, direktion och bolagsstyrelse har (och som ut ett ägarperspektiv kan problematiseras) är till fördel för ett mer verksamhetsnära perspektiv och därför inte ett forum för ägarstyrning. Slutligen hittar vi resonemang om otydlighet i styrkedjan som orsak till utebliven ägarstyrning. Frågan som uppstår här är hur ägare, trots dessa hinder, kan utöva styrning och kring vilka frågor. Utvecklade resonemang om detta hittar vi till viss del i det empiriska materialet, men det har snarare handlat om att identifiera problemet än att föreslå lösningar. Det vi kan konstatera är att detta är en fråga som är föremål för diskussion, och hur ägarstyrningen kan säkras är inte något som vi har exempel på från den studie vi har gjort. Det här ligger i linje med tidigare studier som påtalat att brister i just ägarstyrningens utformning är en förklaring till varför mål om exempelvis effektivare verksamhet inte uppnås (Sørensen, 2007).

En fjärde iakttagelse vi gör är kopplat till agenternas autonomi och dess inflytande över ägarna. I likhet med iakttagelsen av sammansättningen av ägare ser vi inga tydliga tecken på att detta är något som förekommer i samtliga samarbeten, men indikationer säger oss att det är mer frekvent för några utav verksamhetsområdena. Vad det hela bottenar i är prioritering av resurser, för verksamheter som har ett basutbud eller en grundfinansiering via kommunbidrag kan frågan potentiellt uppstå om vad som ska ingå och hur prioriteringar av dessa resurser görs internt inom enheten för att det ska bli rättvist ur ett ägarstyrningsperspektiv. Särskilt utmanande ser vi att det är för verksamheter som tenderar att växa i ansvarsområden och där definitionen om vad som ska ingå inte är tydlig. Det här, i kombination med exempelvis otydlig ansvarsfördelning, ger ett större spelutrymme för de utförande verksamheterna.

En femte, och sista, iakttagelse vi gör sorterar vi in under frågan: styr verksamheterna ägarna? Emellertid är det inte en helt rättvisande sortering. I vårt empiriska material identifierar vi ett flertal situationer där verksamheterna äg-

nar sig åt lobbying till sina ägare för att visa på att de existerar. Den analys vi gör är att det inte handlar om att verksamheterna försöker styra ägarna genom ett informationsövertag, istället handlar det om brister i målbilden. Vi började det här avsnittet med att identifiera att en utvecklad målbild tycks saknas och att ägarna i stor utsträckning lutar sig åt de/n målbild/er som identifierats vid samarbetenas bildande. I vårt empiriska material har vi sett att motiven till samarbetena ofta handlat om ökad kvalitet, möjlighet att rekrytera kompetent personal, rationaliseringsvinster, säkrad kapacitet, höjd servicenivå, samt standardiserade arbetsätt. På ett sätt har dessa ambitioner redan realiserats i och med samgåendet (med undantag för rationaliseringsvinster eftersom dessa är svåra att med exakthet mäta). Verksamheterna vittnar om att personalförsörjningen delvis säkrats, att en större enhet bidrar till möjligheter för specialisering och därmed också ökad kvalitet, höjd servicenivå och säkrad kapacitet. Det som verksamheterna efterfrågar är därför en mer strategisk och utvecklad målbild, vilket förklarar den lobbying som de ägnar sig åt och som inte på ett rättvisande sätt kan definieras som att de försöker att gynna sina egenintressen utifrån ett informationsövertag. Det här fem iakttagelserna får summera huvudmannskapens utmaningar kopplat till ägarstyrning. Men vad kan vi över lag säga om ägarstyrningen i de samarbeten vi studerat?

I rapportens inledning konstaterade vi att styrningen av de samsarbetsorganisationer som etablerats framhålls som avgörande för om positiva effekter ska uppnås. Huvudmannskapets roll pekas ut som en viktig del i styrningen och rollen har problematiserats på olika sätt. Den analys vi genomfört av vår, i relation till tidigare studier, omfattande empiri förstärker den bild som finns av att huvudmannastyrning är en svår syssla.

En första dimension värd att uppmärksamma är i vilken utsträckning huvudmännen faktiskt styrde och vidare om det fanns en enhetlig utgångspunkt för styrningen. Det senare intresset bottenar i att vi lyfte fram litteratur som pekat på vikten av en gemensam målbild och förståelse. Vi har kunnat konstatera att i samtliga fallen hade det etablerats en formell styrning av de olika samsarbetekonstellationerna. Vi kan se vissa skillnader emellan dem och framförallt var det Bolaget som stack ut. Medan vi karaktäriserar styrningen av övriga samarbeten som relativt lågaktiv var det mer aktivitet kopplat till styrningen av bolaget. Några uttryck för mer utvecklad och uppdaterad strategisk styrning observerades inte i den första rapporten.

Ett sätt att närma sig frågan om styrningen från ett annat håll är att uppmärksamma hur de som representerade den operativa verksamheten i samar-

betskonstellationerna upplevde styrningen. Här tonar en enhetlig bild fram av att det efterlystes en större tydlighet från principalerna. Detta återspeglas också i att flera beskrivningar i empirin visar på aktiviteter som syftar till att, genom informationsatsningar, uppmärksamma huvudmännen om verksamheten. Resultatet av den lågaktiva styrningen blir att verksamheter som decentraliserat utvecklas i relation till bredare ramar. Även om fokus i denna studie inte legat på att granska utfallet av verksamheten lyfte vi i det inledande kapitlet fram att risken med en svag huvudmannastyrning är att de vinster som kan uppnås inte realiseras.

Vi gör inga anspråk på att ge en heltäckande förklaring till varför huvudmannastyrningen i praktiken blir lågaktiv. Däremot ger vår studie vissa indikationer på faktorer som påverkar. När vi beaktar resonemangen från huvudmannaskapets utmaningar ser vi två förklaringar till avsaknad av ägarstyrning: styrningsförmåga och styrningsintresse. De båda faktorerna svarar mot de grunder för styrning som beskrivits i litteraturen kring interorganisatoriska samarbeten (Dekker, 2004). Ett centralt fokus för styrning är att se till att aktiviteter koordineras så att verksamheten bedrivs så optimalt som möjligt. Här talas det i litteraturen om att detta behövs på grund av att när flera samarbetar kring en uppgift blir det svårt att ha en översikt och relatera till övrigas förehavanden. Vad vi uppmärksammar med begreppet styrningsförmåga är att det inte bara skapas ett behov av koordinering, utan när flera parter samarbetar blir det också en utmaning att koordinera och styra verksamheten. Nedan uppmärksammar vi olika uttryck för det. Ett annat centralt fokus för styrning handlar om att värna om att parter arbetar i samma riktning trots att det kanske finns olika intressen. Utgångspunkten i styrningslitteraturen är att det är olika parter intressen som behöver samordnas. Vad vi ser är att också den styrande huvudmannen kan behöva utveckla sitt styrningsintresse. Vi beskriver det närmare nedan i relation till iakttagelsen att intresset att styra inte föreföll vara särskilt stort enligt vår analys.

Vad gäller styrningsförmågan kunde vi observera två olika dimensioner som bidrar till en förståelse för situationen. En första dimension handlar om att vid samarbete mellan olika huvudmän skapas en mer komplex utgångspunkt för styrningen i bemärkelsen att större krav ställs på samordning av styrningen i sig. Den problematisering som sker av vilka beslut som fattas på vilken nivå och vilket mandat de olika ägar-/medlems-/samverkansråden har i förhållande till linjen är ett uttryck för detta. En dimension av förmågan att styra bottenar därför i komplexiteten som skapas när flera parter skall interagera. Lösningarna

förefaller ofta bli instiftande av olika råd och organ vars inbördes relationer för parterna är oklara. Lite tillspetsat är styrningen av styrningen ett problem i sig.

En andra dimension handlar om kompetensfrågan. Detta är en klassisk styrningsproblematik och kan förväntas att accentueras ju svårare det är att som utomstående begripa processerna i verksamheten. Här skiljer sig våra fall åt i förutsättningarna, med exempelvis IT som ett exempel på något som för en lekman är svårt att förstå sig på. Löneadministrativa processer torde vara enkla och beskrivs också så i vår studie. I analysen visar vi också att just kompetensfrågan förefaller att vara ett problem. Politiker i styrande organ har en begränsad kompetens i operativa frågor och det gäller i många fall också tjänstemännen i olika råd och organ. För att öka kompetensen och därmed stärka förmågan till styrning är en möjlighet att bygga upp en kompetens i frågorna (Kastberg, 2009), men detta riskerar också att leda till orimlig dubbelkompetens och en ökning av kostnaderna.

I kombination med bristande styrningsförmåga observerar vi det vi beskriver som bristande styrningsintresse. Vi pekar i den första delrapporten fram flera delar i det bristande intresset. En del handlar om att vissa av de verksamheter vi undersökt är så kallade stödverksamheter och därför tilldrar sig mindre intresse än de kärnverksamheter de producerar stöd till. Verksamheten hamnar en bit ut i intresseperiferin. En andra faktor som framförallt framträder i ett av fallen är att utrymmet att påverka är kringskuret. Med en starkt lagreglerade verksamhet blir utrymmet att fatta beslut begränsat. Att engagemanget för en sådan verksamhet inte är särskilt stort hänger då samman med att det som kan påverkas är begränsat.

Ytterligare en bidragande orsak till ett ointresse att utöva en stark och tydlig huvudmannastyrning förefaller vara att det i vårt empiriska material framgår att det finns en otydlighet kring rollerna i de styrande råden och organen. Vissa ledamöter beskriver sig som representanter för den verksamhet de är satta att styra över, andra menar att de framförallt representerar sin kommun och ytterligare en variant är att definiera sig som representerande en politisk inriktning. I varje fall vissa förefaller därmed inte uppleva att de har ett tydligt huvudmannaupdrag som går ut på att optimera verksamheten med hänsyn till respektive huvudmans bästa för ögonen. I andra fall verkar mandatet vara mer oklart.

Vi kan därmed peka ut ett antal faktorer som enligt vår tolkning påverkar hur huvudmannaupdraget i praktiken gestaltas. Risken torde, som vi indikerat, finnas att de olika faktorerna förstärker varandra. Ett relativt ointresse kan komma att gå ut över styrningsförmåga. Om det är svårt att få till ett fungeran-

de upplägg underlättas det inte av att det finns ett ointresse. Det omvända kan också gälla. Om något är svårt kanske det är mindre intressant att engagera sig. Om dessa samband föreligger kan vi inte säga med säkerhet, även om det inte förefaller orimligt.

Sammantaget har vi därmed observerat vad vi över lag skulle beskriva som en lågaktiv huvudmannastyrning och pekat ut olika bidragande förklaringar till detta. I sammanhanget kan det vara på sin plats att påpeka att vi vet väldigt lite om hur dessa verksamheter styrs, med vilken intensitet och vilka effekter som orsakas vid alternativa driftsformer som inom ordinarie förvaltningsmodell. Om styrningen är mer intensiv och bättre i en intern förvaltningsmodell där kommuner inte gått samman säger dessa iakttagelser därmed inget om. Diskussionen kring styrningsintensitet nedbrutet på styrningsförmåga och styrningsintresse kan tolkas på olika sätt. Ett är att det är en svår och utmanande uppgift att utveckla och etablera en styrning som leder mot måluppfyllelse. En annan att det är viktigt med ständig och fortsatt utveckling av styrningen.

Detta får sammanfatta de viktigaste iakttagelserna vi gjort kopplat till huvudmannaskapets utmaningar kopplat till ägarstyrning och förklaringar till dessa. I KFi-rapport 156 (Ägarstyrning i fem kommuner – en empirisk studie) går det att finna utvecklade resonemang om dessa frågor. I nästkommande avsnitt summerar vi den andra delrapporten vi gjort där ett fokus låg på att utveckla olika typer av styrningsrelaterade problem.

Tema 2: Styrningsrelaterade problem

I den andra delstudien fokuserade vi särskilt på de styrningsrelaterade utmaningar som litteraturen lyfter fram och problematiserar. I litteraturen som intresserar sig för interorganisatoriska relationer belyser ekonomistyrningsforskare tre huvudsakliga problem som ett samarbete mellan olika parter ställs inför. Parterna behöver komma överens om mål och motiv (samarbetsutmaning), de behöver på olika sätt hitta modeller för koordinering av aktiviteter, uppgifter och fördela ansvar (koordineringsutmaning) och de behöver säkerställa att den andre inte utnyttjar relationen för egen vinning (approprieringsutmaning). Samarbetsutmaningen och approprieringsutmaningen bottnar i antagandet om att människor och organisationer är opportunistiska och i alla situationer försöker att se till sin egen vinning. Koordineringsutmaningen bottnar istället i ett organisatoriskt problem. Parterna i en interorganisatorisk relation kan inte längre förlita sig på hierarki som styrprincip och traditionell ”ordergivning” utan behöver hitta andra styrmodeller för att koordinera verksamheten. De tre

utmaningarna motiverar ett behov av styrning, men av olika anledningar. Med ett opportunistiskt antagande behövs styrning för att säkerställa att den andre parten inte försöker gynna sig själv genom att fokusera på egna mål, hämta hem hela vinsten eller skjuta över kostnader på den andre. För det organisatoriska problemet motiveras behovet av styrning av att parterna inte vet hur de ska gå till väga för att koordinera olika sorters aktiviteter i en interorganisatorisk relation. Betraktas dessa styrningsutmaningar samlat får vi en bred repertoar av problem eftersom styrningen genom denna operationalisering riktar ljuset mot en bredare styrprocess där definition av mål och utformningen av strategier uppmärksammas likväl som operativa processer och utmaningar som relateras till olika sorters beteenden mellan aktörer. Sammanfattningsvis kan vi därför konstatera att det finns ett antal olika utmaningar som med fördel inte förstås var och en för sig och som behöver utvecklas med en studie med sin grund i en offentlig kontext.

Samarbetsutmaning

Att interorganisatoriska relationer lider av styrningsrelaterade utmaningar kopplat till målbilder är sedan länge framhävt i litteraturen (Dekker, 2004; Caglio & Ditillo, 2008). Utifrån de beskrivningar vi gjort ovan kommer vi här att lyfta fram att samarbetsutmaningen kan förstås som en utmaning som kan brytas ner i tre delområden: problem kopplat till att enas kring en gemensam övergripande målbild, konkretisering och operationalisering av denna målbild och slutligen prioritering av de aktiviteter som uppstår inom ramen för operationaliseringen.

Betraktar vi litteraturen finns ett fokus på det första av dessa delområden, det vill säga olika sorters problem kopplat till att komma överens om en gemensam målbild. Det finns enligt litteratur på området en risk för att parterna för det första ska ha svårt att enas om vad denna målbild ska omfatta och inkludera vilket ger upphov till målkongruens (Kamminga & van der Meer-Kooistra, 2007). För det andra är det inte säkert att parterna i de fall de enas om en gemensam målbild kommer att arbeta för att denna ska uppnås utan kommer att agera opportunt i syfte att gynna sitt egenintresse. Denna bild som målas upp i litteraturen utgår just ifrån att parterna, då det ges möjlighet, kommer att agera opportunt vilket är ett av motiven till att parterna behöver en utvecklad styrning (Dekker, 2004).

Vår presentation och genomgång av de problem som återspeglas i det empiriska materialet gör att vi kan nyansera samarbetsutmaningen som diskuteras

i litteraturen. I de samarbeten som vi studerat hade parterna enats om en gemensam målbild men vi kunde istället observera att det var en utveckling och en konkretisering av denna målbild som genererade en del styrningsrelaterade utmaningar. Inte minst för den gemensamma enheten som ofta behöver parera olika idéer, intressen och aktiviteter mellan parterna, vilket också andra studier som intresserat sig för styrproblem kunnat observera (Kastberg, 2014). Vi menar därför att samlingsutmaningen handlar lika mycket om målbilden i sig, som hur målbilden konkretiseras. Därtill såg vi tendenser till att det fanns viss problematik kring det vi benämnde för prioriteringsproblemet. Det här problemet handlade om att man trots att man var ense om en gemensam målbild samt en konkretisering av denna kunde det fortfarande finnas problem i hur prioriteringar skulle göras och med vilken intensitet implementering skulle ske. Det står därför klart att utmaningar kopplat till samarbetet som sådant kan förstås utifrån dessa tre delområden. I nästkommande avsnitt lämnar vi problem kopplat till samlingsutmaningen och behandlar problem förknippade med koordinering av och mellan samarbetande parter.

Koordineringsutmaning

Ytterligare en styrningsrelaterad utmaning som ett samarbete står inför handlar om behovet av att koordinera uppgifter, aktiviteter och fördela ansvar mellan parter i relationen. I vår andra del-rapport konstaterar vi att koordineringsutmaningen består av fyra olika underkategorier av problem kopplat till koordinering: kompetensproblemet, informationsproblemet, driftsmässiga koordineringsproblem samt administrativa koordineringsproblem.

Litteraturen på området konstaterar att koordineringsrelaterade utmaningar beror på graden av beroende mellan parterna (Tomkins 2001; Dekker 2004) där interorganisatoriska relationer ofta har ett omfattande beroendeförhållande eftersom de har gemensam ekonomi, personal och planerar för gemensamma investeringar och system. Som vi beskrev i rapportens inledande kapitel fokuserar studierna ofta på hur styrningen utformas och vilka styrförsök som görs för att hantera dessa problem. Även om det finns exempel på hur dessa utmaningar konkretiseras³ är illustrationer av styrutmaningar och styrproblem inte särskilt vanligt, snarare används de som utgångspunkter för att bringa klarhet i

---

3 Se exempelvis Dekker (2004) som i sin empiriska studie inom järnvägsinfrastruktur konstaterade att det fanns två sorters kategorier av aktiviteter som krävde koordinering (drift och utveckling) vilket skapade olika sorters styrningsproblem.

styrningens utformning. Vår presentation och genomgång av de problem som återspeglas i det empiriska materialet gör att vi kan nyansera och fördjupa diskussionen kring koordineringsutmaningen och de problem som finns kopplat till den i relation till befintlig litteratur.

En del av dessa problem är klassiska decentraliseringsproblem och svåra att motverka och hitta enkla lösningar på. Hit hör bland annat problem kopplat till kompetens och information. I vårt empiriska material har det visat sig att de utförande enheterna menar att det saknas kompetens i ägarkommunerna vilket försvårar deras arbete eftersom de upplever att det ibland kan vara svårt att få en förståelse hos ägaren för vad de gör. Å andra sidan menar representanter för ägarkommunerna att det ofta saknas information för att kunna uppdatera sig i pågående ärenden eller saknas konkreta underlag för att kunna fatta beslut.

För de två andra underkategorierna av styrningsrelaterade koordineringsproblem noterar vi att dessa i huvudsak är en konsekvens av den operationalisering som görs av målbilden. När ägarkommunerna inte går i takt kring vissa frågor skapar det driftsmässiga problem för de utförande enheterna som exempelvis att kommunerna står med olika insamlingssystem som behöver olika fordon. Vi noterar också att det kan handla om att ägarkommunerna har olika verksamhetssystem vilket kan få konsekvenser för de utförande enheternas arbete. I lönesamarbetet aktualiserades det genom att en kommun behövde mer hjälp och stöttning än de andra två eftersom deras system inte passade med det aktuella verksamhetssystemet. Här är det kommunernas olikheter som skapar merarbete och svårigheter för samarbetena att hantera.

Vad gäller de administrativa koordineringsproblemen är dessa av en annan sort, oavsett kommunernas operationalisering av målbilden behöver uppföljning, bokslut och andra administrativa processer synkroniseras och hanteras. Betraktar vi vårt empiriska material samlat ser vi att dessa processer kan hamna i otakt och kan vara svåra att på ett effektivt sätt synkronisera mellan kommunerna och den utförande enheten. Det mest illustrativa exemplet är kanske när kommunerna beslutade (eller inte beslutade) om olika taxor. För det samägda bolaget innebar det att bolaget budgeterade med en intäkt som de ännu inte hade fått bekräftad, vilket ledde till att en av kommunerna gjorde ett större underskott än vad som var beräknat. Detta är en administrativ process som blivit omdiskuterad under studiens gång. Uteblivna eller olika taxor behöver också hanteras i miljösamarbetet där en konsekvens blir att kommunerna eventuellt får skjuta till ytterligare medel vid årets slut mot bakgrund av den tillsyn som gjorts.

Det vi konstaterar är att det finns olika administrativa processer som oavsett samordningsform (avtal, gemensam nämnd, kommunalförbund och kommunalt bolag) behöver samordnas och koordineras. Inte sällan sker dessa processer nu relativt ad hoc, även om vi ser tendenser till att styrförsök gjorts för att tydliggöra processen, framförallt i ABC-samarbetet. Vi kan därför konstatera att det finns flera olika koordineringsproblem som är viktiga att beakta i interorganisatoriska sammanhang vilka ibland skapar problem för den utförande enheten, ibland för ägarkommunerna och ibland för de båda parterna. I nästkommande avsnitt redogör vi för styrningsrelaterade approprieringsproblem och de underkategorier som vi i vårt empiriska material identifierat.

Approprieringsutmaning

En tredje och sista utmaning handlar om att parter i en interorganisatorisk relation inte kan vara säkra på att den andre utnyttjar relationen för egen vinning i syfte att få mindre kostnader eller större vinster. I den inledande kapitlet konstaterade vi att den litteratur som intresserar sig för utmaningar kring appropriering i interorganisatoriska relationer framförallt fokuserat samarbeten mellan privata aktörer som har en vinstmaximeringsambition. I en offentlig kontext är denna ambition inte lika uttalad och vi kunde därför förvänta oss att denna problematik inte skulle vara lika tydlig. Detta bekräftas också av de resultat vi beskrivit ovan.

I vårt empiriska material noterar vi att appropriering och fördelning inte var ett uttalat problem eller något som väckte diskussion. Istället har parterna en förståelse för att en allt för snäv fixering vid kostnader, resursfördelning och rättvis fördelning av vinster kan skada samarbetet och de relationer som byggts upp. Litteraturen på området pekar på att det finns en risk för att frågor om fördelning kan bli särskilt utmanande om parterna är olika stora eller äger olika stor andel av den utförande verksamheten (Kamma & van der Meer-Kooistra, 2007), något som vi inte kunde observera i de samarbeten som ingick i denna studie.

Istället ägnar sig parterna åt vad Vosselman och van der Meer-Kooistra (2009) benämner för relationell signalering⁴ som handlar om att visa för den andra att man värdesätter relationen och samarbetet. Detta kan exempelvis ta sig uttryck genom att man som ingående part är villig att dela med sig av information och fatta beslut som på lång sikt gynnar relationen trots att ett annat

---

4 med hänvisning till Lindenberg, 2000.

beslut skulle gynna den egna organisationen på kort sikt. På så vis signalerar parten att relationen och samarbetet är viktigare än kortsiktiga egenvinster. I vårt empiriska material ser vi flera exempel på det eftersom det finns en medvetenhet kring att parter riskerar att missgynnas (både på kort och lång sikt) men trots det finns en ambition om att gå i en riktning som utifrån ett helhetsperspektiv skapar värde för alla ingående parter i relationen. Exempelvis medförde en omorganisering i en av kommunerna att löneenheten ett år la mycket tid och resurser i anspråk på denna medan detta fokus flyttades till en annan kommun något år senare. Ett annat exempel är införandet av nytt insamlingssystem i avfallsbolaget där man beslutat om att inte införa det samtidigt i alla kommuner utan att några går före medan då andra får vänta på sin tur. Det vi konstaterar är således att parterna är medvetna om att de kan uppstå en orättvis fördelning men väljer aktivt att inte fokusera eller lägga energi på detta, om det inte är uppenbara felaktigheter.

Vi kan emellertid konstatera att vissa frågor förefaller vara viktiga, men som inte handlar om fördelning av kostnader och vinster. Framförallt verkar det vara viktigt med en geografisk ”fördelning” av verksamheten. I ABC-samarbetet har de tre enheterna som samarbetet sker kring exempelvis lokaliserat så att var och en av kommunerna är värdkommun åt ett av samarbetena. Vikten av rättvis fördelning på detta sätt har också observerats i studier av andra samarbeten (Kastberg & Meltzer, 2018).

Sammanfattning

I ovanstående avsnitt har vi summerat de problem som vi uppmärksammade i vår andra delrapport utifrån de styrningsrelaterade utmaningar som litteratur på området identifierat. Det har bidragit till en mer nyanserad och utvecklad diskussion om vilka konkreta problem som kan uppstå i interorganisatoriska samarbeten. I detta avsnitt sammanfattar vi de övergripande iakttagelserna som vi gjorde i rapporten.

Samarbetsutmaningen handlar om problem som kan härledas till en potentiell målkongruens mellan de samarbetande parterna. Hur säkerställer man att kommunerna har en gemensam målbild för samarbetet, hur ska den uppnås och med vilken intensitet? Problem kopplat till målbild är ett återkommande problem i ett samarbete. Det finns en risk att parterna kommer att gynna sin egen målbild framför samarbetets gemensamma målbild (Dekker, 2004; Caglio & Ditillo, 2008). I den här studien har vi visat att den här utmaningen består i tre olika underkategorier av problem: *målbildsproblemet*, *operationaliserings-*

problemet och prioriteringsproblemet. Målbildsproblemet har visat sig inte vara något uttalat problem för de samarbeten vi studerat. Det beror på att alla är överens om de övergripande målen som fanns vid ingången för samarbetet. Betraktar vi vårt empiriska material samlat framkommer målbilder som exempelvis ökad kostnadseffektivitet, förhöjd kvalitet och säkrad kompetensförsörjning. Under studiens gång har det visat sig att samarbetena inte enats kring någon utvecklad målbild. Det vi definierar som en utvecklad målbild relaterar till det vi benämner för operationaliseringsproblemet, vilket är ett problem som vi noterar varierar över tid. Det är i operationaliseringen som ägarkommunerna konkretiserar sin målbild: vilka sorters aktiviteter ska vi göra för att uppnå vår överordnade målbild? I det empiriska materialet har det visat sig att detta problem kan vara relativt omfattande (frågor hämtas hem till den egna kommunen eller adderas till samarbetet) eller av mindre karaktär. Det tredje och sista problemet definierar vi som problem kopplat till prioritering. Detta problem accentueras när operationaliseringsproblemet är omfattande, det vill säga när ägarnas operationalisering av den övergripande målbilden är allt för olika eller innefattar för många dimensioner. Samtliga dessa problem bottnar i, och relaterar till, den utmaning som vi inledningsvis beskrev som samarbetsutmaningen.

Koordineringsutmaningen handlar om utmaningar kopplat till koordinering av uppgifter i samarbetet. I litteraturen om interorganisatoriska relationer (Dekker, 2004) har man visat att denna utmaning aktiveras genom att hierarki som styrande princip sätts ur spel vid samarbete. Hur ska aktiviteter och uppgifter koordineras och vem utkrävs ansvar när vi inte längre kan förlita oss på traditionell ordergivning? I den här studien har det visat sig att denna utmaning består av fyra olika underkategorier av problem: *kompetensproblemet, informationsproblemet, administrativa koordineringsproblem och driftsmässiga koordineringsproblem.* Vi konstaterar att en del av dessa problem (information och kompetens) är svåra att åtgärda eftersom de är ett resultat av samarbete och ett koncentrerande av kompetens till den utförande enheten. Däremot kan de två andra problemen (administrativa och driftsmässiga) vara mer eller mindre hanterbara eftersom vi konstaterade att dessa var ett resultat av andra problem eftersom de uppstod som ett resultat en bristfällig eller mångfacetterad operationalisering av målbilden och att parterna på olika sätt är olika och har olika system, arbetssätt och processer.

Approprieringsutmaningen handlar enligt litteraturen om att det finns en risk för ett vinst- och förlustspel mellan parterna som bottnar i antagandet om opportunism (Dekker, 2004; Caglio & Ditillo, 2008). Vanliga frågor som par-

ter i en interorganisatorisk relation har kan handla om rättvisa fördelningsprinciper: hur ska det värdeskapande och de vinster som uppstår som ett resultat av samarbetet fördelas? Hur fördelas kostnader på ett rättvist sätt? Vem ska bära riskerna vid investeringar? Denna utmaning kan förväntas accentueras i situationer då de samarbetande parterna är olika stora eller äger olika stor andel av ett samarbete (Kamminga & van der Meer-Kooistra, 2007). Utmaningen handlar således om hur kakan görs större (värdeskapande) och hur den och de kostnader som finns sedan ska fördelas rättvist. För den här huvudutmaningen delar vi sedan upp vårt empiriska material i två underkategorier: *vinstrelaterade fördelningsproblem och kostnadsrelaterade fördelningsproblem*. I den här studien har vi visat att problem kopplat till appropriering inte är särskilt framträdande eller ett omfattande problem, likväl finns en medvetenhet kring att vinster, kostnader och risker fördelas ojämnt mellan parterna och att det i ett samarbete är ofrånkomligt. Vi konstaterar att det finns flera exempel på att parterna uppvisar en förståelse för att det i vissa perioder kommer att vara en kommun som har mer att vinna på samarbetet men med förhoppning om att det över tid kan komma att jämna ut sig. Kommunernas sätt att hantera denna fråga påminner om relationell signalering (Vosselman & van der Meer-Kooistra, 2009) eftersom parterna tydligt visar för varandra att de värdesätter relationen genom att rikta fokus mot långsiktiga gemensamma ambitioner istället för att fokusera på att på kort sikt tillgodogöra sig potentiella vinster.

Detta visar också på att det är värt att ta fasta på skillnaden mellan privata och offentliga samarbeten. Den fokus som finns i litteraturen kring att parterna kan förväntas agera opportunt avspeglas inte i den studie och analys vi gjort. Istället tonar en bild fram av samarbeten som förlitar sig på god vilja och förtroende mellan parterna. Därmed inte sagt att det inte finns områden där parternas målbilder och ambitioner divergerar. På ett överordnat plan kan vi emellertid konstatera att det finns en gemensam bild av vad målen är med de studerade samarbetena. Det är snarast vid operationaliseringen som olikheter kan observeras. Samtidigt som litteraturen pekat ut just förtroende som en möjliggörande faktor, ett "smörjmedel", som får interorganisatoriska relationer att fungera mer friktionsfritt (van der Meer-Kooistra & Kamminga, 2010), har risker pekats ut. Om en relation uppfattas som allt för oreglerad och informell kan parter uppleva en ökad känsla av risk, vilket i sin tur kan inverka negativt på samarbetet (Cäker & Siverbo, 2011; Kastberg, 2014).

Detta får sammanfatta de viktigaste iakttagelserna vi gjort kopplat till styrningsrelaterade utmaningar i de samarbeten vi studerat. I KFi-rapport 165

(Styrningsutmaningar i mellankommunala samarbeten – en empirisk studie) går det att finna utvecklade resonemang om dessa frågor. I nästkommande avsnitt illustrerar vi sex lärdomar om problem som går att utkristallisera om samarbeten i kommuner.

Tema 3: Sex lärdomar om problem vid samarbeten

I den sista och avslutande delen av den här analysen summerar vi sex lärdomar vi kan dra av samarbeten mellan kommuner. En fördel av att designa en longitudinell studie är nämligen att man kan uppmärksamma hur olika problem och utmaningar förändras över tid och händelser som inträffar och blir viktiga för att förstå hur styrningssituationen ser ut.

Lärdom 1: Samarbeten är föränderlig materia

När vi betraktar vårt empiriska material noterar vi hur samarbetena över tid ändrar uppgifter och vår första lärdom vi drar av detta är att samarbeten är föränderlig materia. I de samarbeten vi studerat har vi noterat ändrade uppgifter som initierats av huvudmännen och av den utförande enheten.

Exempelvis har miljösamarbetet minskat succesivt över tid då kommunerna tidigt valde att plocka hem det miljöstrategiska arbetet som sedan följdes av att en kommun valde att ta hem och bedriva strandskyddet i egen regi igen. Nu har dessutom en av kommunerna beslutat om att se över miljösamarbetet som helhet för eventuell hemtagning av hela verksamheten. Lönesamarbetet har inte fått några förändrade arbetsuppgifter men istället har samarbetet renodlats till att enbart arbeta med lönerelaterade frågor. Drift och support av verksamhetssystem har nu lagts över på IT-samarbetet. I räddningssamarbetet har en av kommunerna signalerat att de önskar att plocka hem funktionen tjänsteman i beredskap i egen regi igen. Motiven har varit att det vid tidigare händelser visat sig att den funktionen inte fungerar så bra och att man har olika syn på vad en tjänsteman i beredskap ska göra. Den lokala kännedomen i kommunen uppges också bristfällig. I en av ägarkommunerna till avfallshanteringsbolaget har politikerna beslutat om att tillsätta en utredning om det fortsatta samarbetet, eller om verksamheten efter många år av samarbete ska plockas hem i egen regi igen. I andra samarbeten, som IT och räddningstjänst, har man från lite olika håll signalerat och börjat undersöka möjligheten till att inkludera ytterligare kommuner i samarbetena. Sammanfattningsvis pågår det ständiga diskussioner om vilka frågor som samarbetena ska ansvara för och vilka som ska drivas i egen regi.

Detta är en viktig lärdom att ta med sig för framtida samarbeten att man med all säkerhet kan utgå ifrån att samarbetenas innehåll och form kommer att förändras. Frågor som till en början ter sig som självklara att inkludera kommer att ifrågasättas i takt med att samarbetet utvecklas och nya uppgifter kommer att adderas eller hämtas hem.

Lärdom 2: Samarbeten skapar distans mellan principal, utförande enhet och konsument

I vårt empiriska material noterar vi även att samarbeten skapar distans på olika vis. Distans handlar övergripande om att när en verksamhet separeras och hamnar i en egen enhet kapas nära band som kan handla om personkännedom, geografisk närhet och kunskap om specifika problemställningar. I grunden handlar det om att olika parter kommer längre från varandra. I det här avsnittet lyfter vi fram några exempel där vi observerade distansproblem i de samarbeten vi studerat.

För det första kan distansen skapa styrningsmässiga problem för huvudmännen som exempelvis möjlighet att påverka riktningen och målbilder för samarbetena. En tjänsteman i en av ägarkommunerna resonerar om svårigheterna att få till en välfungerande styrningsrelation mellan huvudmännen och den utförande enheten.

“Det enda är att jag skulle vilja ha ett ännu tightare samarbete så att man verkligen känner att man är en del av kommunen och det tror jag att man ständigt behöver påminnas om. Det ligger en inbyggd konflikt om man lägger ihop saker eller på utsidan, att det drar åt sitt eget håll. Vi får verkligen jobba för att hålla ihop det, men det ligger nog också i sakens natur. Så vi får vara ännu mer noga med bolagsordningar, uppdrag till bolag samt uppdrag till IT, lön och miljö, så att de inte drar iväg åt ett annat håll.”

– Tjänsteman, Kommun A

Andra styrningsmässiga svårigheter som uppstår för huvudmännen är kopplade till möjligheter att påverka och styra resursfördelningen i form av kommunbidraget eller andra anslag som i vissa verksamheter är svårare än andra. I exempelvis räddningstjänsten uttrycker parterna att det delvis varit svårt att lägga effektiviseringskrav på verksamheten eftersom det riskerar att leda till att företrädare för räddningstjänsten varnar för att det riskerar att leda till att lokala brandstationer läggs ner.

Ett annat exempel hittar vi i IT-samarbetet där det under årens gång varit flera diskussioner kring saker som inte faller inom ramen för budgeten men där IT-enheten äskat mer pengar än den tilldelning som finns för årliga uppräkningar. Här varnar IT-enheten om att informationssäkerheten blir bristfällig och riskerar att leda till hackningar i systemet. Utifrån ett huvudmannaperspektiv har detta inte varit önskvärt och i vissa fall svårt att förhålla sig till eftersom ”man har de pengarna man har” och idén är istället att interna rationaliseringar av verksamheten ska ske. Ett exempel var att verksamheten fick dra ner på leasingen av antalet fordon vilket gör att de inte kan besöka verksamheterna så fort något händer utan får vänta tills att det finns en bil ledig.

Förutom att distansen kan skapa styrningsmässiga problem för huvudmannen kan distansen *för det andra* också göra det svårt för den utförande enheten att samverka med andra parter i kommunerna i syfte att driva sin verksamhet. Rent konkret kan det handla om relationer mellan parter som tidigare varit självklara och fungerat väl och som nu måste hanteras och samordnas på ett helt annat sätt än tidigare. Ett exempel hittar vi i miljösamarbetet där miljöenheten har ett behov av att samarbeta med samhällsbyggnad och näringslivet. Processen som beskrivs i intervjuer är att det varit utmanande att få till ett välfungerande samarbete med samtliga tre kommuner, men att det efter insatser fungerar. Så här säger en tjänsteman från miljöenheten:

“För annars är det väldigt mycket som fungerar bra just nu. Alltså just det här med att vi samverkar mycket med de andra kommunerna, börjar hitta samverkansformer som fungerar bra mellan byggkontoren... Och det är ju sådana nyckelpersoner, för just att man får det att fungera i alla tre kommuner så att det blir jämställt arbete i alla kommuner, det är ju också viktigt.”

– Tjänsteman, Miljöenheten

Ett annat exempel hittar vi i lönesamarbetet där samarbetet mellan lön och HR i intervjuer förvisso beskrivs som fungerande men inte lika välfungerande som när lön och HR satt i samma lokaler och tillhörde samma organisation. Relationen mellan HR-frågor och lönefrågor är klassiska gränssnitt eftersom det exempelvis kan finnas avtalsfrågor som ska hanteras och administreras av lön men som ska tolkas av HR. Det är också vanligt att HR och lön delar flera gemensamma verksamhetssystem vilket också gör att de kommer närmare varandra. I en intervju med en tjänsteman från löneenheten beskrivs den distans som uppstått mellan lön och HR-avdelningarna i de tre kommunerna.

“Något annat som varit intressant är att det varit ett bättre samarbete mellan HR och lön då de satt i samma lokaler, tillhörde samma organisation. Nu bröts det upp, det är inte bra. Det är något som har blivit sämre. Det är inte så att vi har ett dåligt samarbete med HR, men om vi sitter tillsammans, fikar tillsammans, äter lunch tillsammans, då jobbar man i samma organisation men inte med samma arbetsuppgifter. Man diskuterar gråzonerna på ett annat sätt och då är det klart att samarbetet blir bättre.”

– Tjänsteman, Löneenheten

Ytterligare ett sätt som distansen gör sig påtaglig är att det *för det tredje* skapas en distans mellan den utförande enheten och användarna eller konsumenten. Vad det handlar om är att det i vissa fall upplevs som svårt att nå ut till användarna för att visa vad samarbetet erbjuder. Ett exempel hittar vi i IT-samarbetet där verksamheten i huvudsak är på plats i en av kommunerna men samtidigt har mindre servicekontor ute i respektive kommun i syfte att hantera digitala verktyg och mindre ärenden som exempelvis ominstallation av en dator. Samtidigt finns majoriteten av kunskapen om det som IT-enheten gör i Kommun C. En respondent beskriver det:

“Alla kanske inte känner till mig i alla led i kommunerna (...) Sen har vi ju, ja, majoriteten av anställda som är på IT är ju i Kommun C. Och hela den gruppen arbetar för alla tre kommunerna hela tiden och är inte och installerar om en kommuns dator utan det är mer att vi sitter med hela systemet och drifrar alla tre kommunerna. Och då kanske de inte riktigt känner till det utan de tror att IT för oss det är de som sitter i kommunen där och inte mer.”

– Tjänsteman, IT-enheten

Även löneenheten beskriver att det är svårt att nå ut till användarna, inte minst inom vård- och omsorg mot bakgrund av att man sitter långt ifrån dem. Att man tidigare suttit närmare och haft en kortare distans till varandra har underlättat relationen. I avfallsbolaget har vi också genom åren sett exempel på där samarbetet skapat distans till användarna och komplicerat relationen. Ett exempel hittar vi när förändringar sker för kunderna vid insamling av hushållsavfall. Bolaget har arbetat med att införa ett nytt fyrfackssystem i alla fyra ägarkommuner vilket påverkat konsumenterna i form av taxeförändringar och förändringar i själva insamlingsprocessen. När konsumenterna hört av sig till kommunens kundtjänst för att ta reda på vilken tjänsteman de ska prata med försvåras det eftersom avfallsbolaget är ansvarigt för implementeringen samtidigt som det finns avfallsansvariga i kommunen som exempelvis samhällsbyggnadschefer

som sitter med i renhållningssamråd med bolaget. Samtidigt är det kommunfullmäktige i respektive kommun som beslutat om att införa systemet och höja taxorna.

”I Kommun B nu till exempel medborgarcentrum där det sitter tre damer och svarar i telefon som vi utbildar då för att kunna svara på de enklaste frågorna. Vi har kontakt med avfallsansvariga som sitter lite som gisslan, för nu när kommunborna är förbannade över att taxan höjs och säger 'Vem har bestämt det här?!' så säger vi 'det har kommunfullmäktige gjort' och då frågar de 'Jo, men vilken tjänsteman ska jag prata med?’”

– Tjänsteman, Avfallsbolaget

Ett annat exempel handlar om att kunder kan söka uppehåll för insamling av avfall, ett beslut som bolaget inte får lov att ta. Det skapar också diskussioner mellan konsumenterna, bolaget och ansvariga i respektive kommun.

Distans handlar övergripande om att när en verksamhet separeras och hamnar i en egen enhet kapas nära band som kan handla om personkännedom, geografisk närhet och kunskap om specifika problemställningar. Det vi ser i det empiriska materialet är att distans försvårar att upprätthålla en välfungerande styrstruktur för relationen mellan ägarna och den utförande enheten men också mellan den utförande enheten och konsumenterna. Förutom att styrningen kompliceras kan vi se intressanta iakttagelser kring vilka frågor som tenderar att bli strategiska. I vårt material ser vi hur detaljfrågor inte sällan blir strategiskt viktiga eftersom de skapar en relation mellan politiker och konsumenter.

Lärdom 3: Detaljfrågor blir strategiska

Strategiska frågor tenderar att dra till sig intresse och tillmätas betydelse. De blir strategiska i bemärkelsen att de väcker diskussioner kring mer övergripande riktning för det aktuella samarbetet. Vad vi observerar i vår studie är att specifika frågor som rör detaljer tenderar att bli strategiska. I mångt och mycket handlar det om situationer där frågorna tenderar att påverka medborgare i stor utsträckning som exempelvis taxor och avgifters storlek och struktur. Mycket specifika frågor knyts samman med större som investeringar som får direkta konsekvenser för beteenden (som ett nytt avfallssorteringssystem).

Vi kan börja med att exemplifiera med detaljfrågor från avfallsbolaget. I bolaget har man i samband med beslutet om att införa nya insamlingssystem för avfall börjat med att göra en genomlysning av gator och vägar för att se över strukturen för sopåkarna. På vissa ställen är det svårt att ersätta tidigare system

som varit fördelaktiga för kunden men ofördelaktiga för bolaget och arbetsmiljön med nya. I en av kommunerna behövde man installera ett nytt sopskåp som skulle ersätta de tidigare säckarna där konsumenterna slängde allt i ett. Anledningen var att det på vissa ställen var väldigt svårt för sopbilarna att komma till varför man beslutade om att installera ett sopskåp för flera hushåll. Detta skapade diskussioner och blev uppmärksammat bland annat i media, så här säger en tjänsteman från en av ägarkommunerna:

“Vi hade ett sådant fall nere i *område* då man införde sådana skåp lagom till sommarsäsongen, sedan gick man på semester på avfallshanteringsbolaget, inte bra kan jag säga. Då lyckades man naturligtvis leta upp en dam som är över 100 år, som har lyckats klara sig genom att slänga sopor i sin soptunna men nu skulle hon behöva gå ner för backen och då blev det ett pådrag i media och alla runt omkring.”

– Tjänsteman, Kommun A

Andra detaljfrågor har också nått politiken och blivit strategiskt betydelsefulla när man nu diskuterar om ett eventuellt hemtagande av verksamheten i egen regi. Ett exempel hittar vi när konsumenterna ska begära uppehåll i sophämtningen där en politiker blivit uppringd av medborgare i frågan.

“En mindre sak i sammanhanget, men ändå viktig, det är att jag blev uppringd av många äldre människor som både tycker att det är krångligt och besvärligt (...) äldre har svårt att hänga med i den byråkrati som de möts ibland utav och det kan gälla uppehåll i sophämtning eller andra frågor som de har synpunkter och funderingar kring.”

– Politiker, Kommun Nord

En förklaring till att detaljfrågor tenderar att bli strategiska har att göra med att vissa frågor är direkt avgörande för relationen mellan politiker och kommuninvånarna. När avfallstaxan förändras blir det direkt tydligt och märkbart för kommuninvånaren som i nästkommande faktura får höjd eller sänkt avgift. Det är helt enkelt viktiga frågor eftersom förändringar kan få betydande konsekvenser för medborgares uppfattningar, som antingen kan leda till ökad popularitet eller missnöje. I intervjuer vi gjort lyfts exempelvis införandet av ett nytt insamlingsystem för hushållssopor fram som exempel på detta där en miljöanpassad verksamhet förvisso är positivt men tenderar samtidigt att bli något dyrare för konsumenten vilket också leder till att det blir politiska diskussioner kopplat till detta.

”Det blir ju lätt politik av de frågorna. Mycket beroende på att det är kopplat taxor till det och politiken i speciellt mindre kommuner då, blir ju påmind om brukarna när det gäller vatten och avlopp och sophämtningstaxor och nu när vi ska gå över till miljöanpassad verksamhet, det blir lite dyrare för konsumenterna, de påverkas av det och det är det jag tror också leder till att det blir politik av det hela.”

– Tjänsteman, Kommun B

Men det finns också andra exempel i vårt empiriska material som också handlar om taxor och avgifter. Ett sådant hittar vi i miljösamarbetet där det också under den tid vi följt samarbetet varit diskussioner kring taxekonstruktionens utformning, taxornas storlek och strukturen för hur miljöenheten ska ta betalt för den tillsynsverksamhet som de bedriver. Men det finns också andra detaljfrågor som blir strategiska och som inte handlar om just taxor och avgifter. Exempelvis har det funnits diskussioner om tillsyn och kontroll av livsmedel och tobak ska vara en gemensam uppgift som man förlägger i ett samarbete, i en annan kommun. I vårt material ser vi att det problematiseras mot bakgrund av ett intresse av att ta tillvara på kommunens lokalsamhälle eftersom det kan få konsekvenser ifall en butik inte lever upp till kraven.

”Bland annat kan jag nämna det fanns en del som hade diskuterat om det var riktigt att en hel miljönämnd med en massa andra kommuner ska ta ställning till ifall en viss tobaksaffär i Kommun B ska bli av med sitt tillstånd att sälja tobak för det kan vara ganska viktigt att man tar det beslutet nära för att en sådan affär kan ju vara i högsta grad beroende av att sälja tobaken. Man kan tänka sig att många tar andra vägar till andra affärer ifall de inte kan köpa sin tobak i den här affären.”

– Politiker, Kommun B

För miljösamarbetet har vi noterat att det under hela studiens gång funnits diskussioner om vad man som politiker kan påverka i miljösamarbetet. Det beror på att mycket av den verksamhet som miljöenheten bedriver är verksamhet som är hårt lagreglerad myndighetsutövning. Dels har det funnits frågetecken bland politikerna i miljönämnden kring vad de kan besluta om och har möjlighet att påverka, dels har det funnits diskussioner bland kommunernas tjänstemän och politiker på central nivå. I en intervju som vi gjort med en tjänsteman i en av kommunerna som över tid utvecklat en mer kritisk inställning till samarbetet har beskrivit situationen:

”Sedan kan man ta miljösamarbetet då, de har rätt utbildning miljöarbetarna och följer lagen, men hos oss finns det politiker som hellre hade sett lite mindre kompetens och varit lite mer tillmötesgående kring att bevilja bygglov och sådant.”

– Tjänsteman, Kommun B

Exemplen illustrerar observationen att detaljfrågor i vissa fall tenderar att bli strategiska. Vad det handlar om är att relationen mellan kommuninvånare i form av konsumenter av tjänsten blir påverkade i förändringar av detaljfrågor vilket gör dem till strategiskt viktiga för politikerna i respektive kommun. Samtidigt ser vi också att dessa frågor också är de som tenderar att bli riskfyllda, i bemärkelsen leda till ett ifrågasättande av samarbetet, vilket leder till nästa lärdom.

Lärdom 4: Strategiska frågor är riskfyllda

En lärdom vi gör är att strategiska frågor är riskfyllda. Som vi beskrev i föregående avsnitt handlar en strategi om att komma överens om mer övergripande riktning och måste i våra samarbeten hanteras genom att parterna förhandlar om vilken strategisk inriktning som ska gälla. I vårt material ser vi exempel på att strategiska frågor blir problematiska i den bemärkelse att en eller några parter har ett starkt intresse i en viss fråga. I en intervju med en tjänsteman från en av ägarkommunerna till avfallshanteringsbolaget resonerar man i frågan.

”Det ställs på sin spets när fyra kommuner, utan att någon är självklar ägare, ska försöka att driva frågor. Då blir ägaren ganska svag gentemot bolaget. Tycker då ägarna inte samma sak så sätter man också bolaget i en svår situation. Sedan vet jag inte om jag blir förvånad, men det är en situation där ägarnas förmåga att styra bolaget, kontra bolagets egen vilja. Samtidigt måste man ha respekt för hur det är. Är ägarna inte överens är det svårt för bolaget.”

– Tjänsteman, Kommun Nord

När vi tittat på det empiriska materialet över tid ser vi att vissa strategiska uppgifter blir svåra att samarbeta kring. Ett exempel som vi beskrev inledningsvis handlar om att parterna i miljösamarbetet succesivt hämtat hem frågor till den egna kommunen igen, som miljöstrategiskt arbete och handläggningen av strandskyddsdispens. I räddningstjänstförbundet har frågan lyfts om funktionen tjänsteman i beredskap som också är en viktig strategisk funktion för kommunerna. Har man inte samma syn på hur dessa strategiska uppgifter ska fungera kan det bli svårt att behålla frågorna i samarbetet. Men vi ser också exempel

på där man från kommunernas sida valt att behålla strategiska uppgifter i samarbetet men på andra sätt valt att hantera dem. Ett exempel hittar vi i IT-samarbetet där man i samtliga tre kommuner anställt digitaliseringssamordnare eller motsvarande i syfte att fånga upp viktiga frågor i den egna kommunen. I intervjuer som vi gjort fungerar denna funktion också som en länk mellan verksamhetsområdet och kommunen eftersom kompetensen i samband med inrättandet av samarbetet försvann till den nyinrättade enheten.

“Man kanske inte ska lägga det mest komplexa i samarbetet utan det som är mer löpande. Så har vi gjort både inom IT och miljö, att vi har en digitaliseringsutvecklare hos oss som driver den utvecklingen. Vi har också en miljöstrateg som driver den utvecklingen. Jag skulle nog vilja få till det i avfallshanteringsbolaget också, med utvalda personer som driver den utvecklingen hos oss så att man har en motpart.”

– Tjänsteman, Kommun A

Ovanstående visar på den problematik som uppstår vid samarbete kring strategiska frågor, att det helt enkelt kan bli för svårt att hantera. Till skillnad från uppgifter som hanteras internt i en kommun och där de olika inblandade parterna måste komma överens, kan en av parterna i ett samarbete helt enkelt välja att avsluta det. I flera fall som vi beskrivit har det emellertid inte varit en av parterna som lämnat samarbetet utan uppgiften som hämtats hem. Det är lättare att mötas på halva vägen kring mindre strategiska frågor eftersom dessa inte har lika stor betydelse för respektive kommun och för relationen mellan politiker och kommuninvånare. Men som vi indikerade i föregående lärdom. Vilka frågor som kommer att bli mer strategiska är inte alltid givet på förhand. Parallellt med att vi observerar att strategiska frågor tenderar att bli riskfyllda ser vi hur operativa frågor istället tenderar att bli ointressanta, vilket är nästa lärdom.

Lärdom 5: Operativa uppgifter är ointressanta

En lärdom som vi drar handlar om att det är ett svalt intresse för de uppgifter som kan karaktäriseras som operativa. Detta i bemärkelsen att det handlar om uppgifter av mer driftorienterad karaktär. Ett exempel som vi också lyft fram i tidigare avrapporteringar är verksamhetsområdet lön där ägarkommunerna visat ett bristande intresse i frågorna. Förklaringen vi får till oss beror på att det är en så pass operativ verksamhet att det inte finns mycket att diskutera med enstaka undantag som frågor kring politikerns ersättning och upphandlingar av nya

system. I en intervju vi gjort med en tjänsteman från en av ägarkommunerna speglas just det svala intresset.

“Tjänsteman, Kommun B: Nej, alltså lön, där händer ingenting. Där är alla glada och de vet knappt att vi samarbetar.

Isabell: Hälsan tiger still?

Tjänsteman, Kommun B: Ja, hälsan tiger still (...). Jag tror personligen på att man skulle kunna lägga ut det till annan, alltså den, vi behöver ha kunskap om lönesättning och den kompetensen som egentligen finns inom våra HR-avdelningar, men löneutbetalningar och liknande skulle kunna ligga väldigt bra tror jag, kunna outsourca, men det är en fråga som ligger i framtiden och just nu är det inte aktuellt överhuvudtaget då.”

Ett annat exempel på en verksamhet som i mångt och mycket är operativ är räddningstjänsten. I vårt empiriska material ser vi att det inte är mycket diskussioner kring denna verksamhet mer än frågor kopplat till den årliga medlemsavgiften, räddningstjänstförbundets egna kapital och svårigheter att rekrytera deltidsbrandmän. En förklaring till att det inte blir så stora strategiska frågor handlar dels om att större delen av verksamheten inte är finansierad via avgifter (som miljö eller avfallshantering), dels att kommuninvånarna inte har ett lika stort intresse för dessa frågor. I en intervju vi gjort med en politiker från en av medlemskommunerna beskrivs räddningstjänstens relation till kommuninvånarna.

“Jag har varit aktiv kommunalpolitiker i många år, jag har aldrig varit med om att någon har kommit fram till mig och klagat på varför gör räddningstjänsten så eller så. Det här är en verksamhet som medborgarna känner sig ganska trygga med. De upplever att de gör jobbet de ska göra, ringer man så kommer de, och brinner det släcker de elden på ett eller annat sätt. Är det något annat problem kommer de och tar hand om problemet så gott det går, det är den allmänna upplevelsen. Jag har aldrig blivit påhoppad att räddningstjänsten borde fungera på ett annat sätt än vad den gör.”

– Politiker, Kommun Syd

Förenklat kan vi säga att det vi ser är att frågor som inte engagerar kommuninvånarna inte heller är frågor som intresserar politikerna. Ser vi till de tre medlemskommunerna som gick in i samarbetet bottnade sig behovet i en större organisation i syfte att hämta hem stordriftsfördelar mot bakgrund av resonemanget om att kommunen är för liten för att hantera räddningstjänsten på egen

hand. Att initiera samarbetet var i sig en strategisk fråga men nu när verksamheten är satt och samarbetet är igång är inte den löpande verksamheten av särskilt stort intresse.

“När vi hade det i förvaltningsform i kommunerna, då hade vi ärenden kopplat till räddningstjänsten på dagordningen mycket mer, framförallt när det gäller utvecklingsfrågorna. Nu när vi har gått in i samverkan då har vi satt former för hur investeringar och utveckling ska gå till. Nu finns det en långsiktighet på ett annat sätt än tidigare, vilket gör att vissa kommunalpolitiker kan luta sig mer tillbaka i den frågan på ett mer bekvämt sätt. När vi hade det själva var frågan kring vilket budget som ska gälla eller inte, en mycket större fråga. Nu i ett kommunalförbund så blir det medlemsavgiften isolerat som blir diskussionspunkten. Det är mycket mer bekvämt att ha det så, sedan är baksidan att man inte har 100 koll på det. Men så länge man får veta så är det inga bekymmer.”

– Politiker, Kommun Syd

Ovanstående får exemplifiera hur operativa frågor tenderar att bli ointressanta utifrån ett ägarperspektiv. Det betyder inte att frågorna i sig är oviktiga eller inte intresserar dem som arbetar med frågorna eller de enheter som har nära samarbeten med dessa verksamhetsområden, snarare tvärtom. Det finns en hel del strategiska verksamhetsutvecklingsfrågor för räddningstjänsten att hantera men dessa hanteras i mångt och mycket utav räddningstjänstprofessionen och inte ägarna. Till skillnad från exempelvis IT-verksamheten som har många kopplingar och intressenter är räddningstjänsten mer autonom i sin verksamhet.

Lärdom 6: Möjligheter till inflytande begränsat

När vi beaktar vårt empiriska material över tid ser vi att det kan vara svårt för ägarkommunerna att påverka, förändra och utveckla verksamheten. Att möjligheter till inflytande därför är begränsat är en sjätte lärdom som vi drar. I tidigare avrapporteringar har vi beskrivit hur den utförande enheten tenderar att bli alltmer autonom när kompetens och frågor samlas i en enhet, vilket i litteraturen är ett klassiskt decentraliseringsproblem. I vårt material har vi sett olika exempel på där det varit svårt för ägarkommunerna att förändra olika delar av verksamheten där en ambition uttryckts om detta.

Ett exempel vi har är från miljösamarbetet där politiker från en av kommunerna var av åsikten att beslutsprocessen kring tobakstillsyn och annan tillsyn borde förändras. Enligt politiken har synpunkter framförts men man anser att

man inte har fått gehör i frågan, medan man från miljöenhetens sida menar på att så som lagstiftningen ser ut är det svårt att ändra vissa delar. Så här säger en politiker från ett kommunfullmäktigesammanträde som vi observerat:

“Man kan ju tycka att sådana här beslut är väldigt bra ifall man kan ta de närmare, om man inte kunde ändra sin arbetsordning i miljönämnden, om man inte kunde ta de besluten på annorlunda sätt men det fanns inget intresse alls av att ändra i det, det var totalt lock down, det var bara finna sig i den organisation man hade gått med i.”

– Politiker, Kommun B

Ett annat område där vi under studiens gång observerat problematiseringar av möjligheten att påverka rör IT. Kommunerna har under de år vi följt samarbetet kring IT efterlyst en tydligare struktur kring styrningen och då framförallt kopplat till ekonomin. Representanter från ägarkommunerna vittnar om att det lite då och då kommer förslag som ligger utanför ordinarie budget, vilket inte anses fungera särskilt bra. Under åren har det varit olika saker, som exempelvis ett antipornografisktprogram, men nu senast har det handlat om den övergripande IT-säkerheten. Så här säger en respondent från en av ägarkommunerna i strukturen kring ekonomistyrningen:

“Det senaste tyckte jag, när de kom med sitt budgetförslag, kastade de fram det med säkerheten. Det har jag tyckt fungerat bra och man har tidigare lyft upp att vi har en bra säkerhet. Men helt plötsligt ville de ha jättemycket mer pengar för att förbättra säkerheten ytterligare, tror de bad om 2 miljoner. Man pratar om alla nya hot och allt det där som finns. Det kastar man in lite i senaste laget kring budgetarbetet, det är inte riktigt bra. Det är sådant som dyker upp. Men i grunden tycker jag att basen i IT fungerar bra.”

– Tjänsteman, Kommun B

Ytterligare ett exempel som vi kan lyfta fram i vårt empiriska material hittar vi i räddningstjänstförbundet. Här ser vi inga direkta konflikter eller motsättningar mellan medlemskommunerna och förbundet, men samtidigt finns det en underliggande fråga som ibland kommer upp till ytan och gäller medlemsavgiften. I vårt material har vi sett att respondenter från medlemskommuner lyfter en problematik och svårighet i att lägga sparbeting och effektivisera räddningstjänsten om jämförelse görs med annan inomkommunal verksamhet som skola, äldreomsorg och socialtjänst. Inte sällan har det handlat om att förbundet framfört att vid allt för stora besparingsbeting kommer man att behöva se över

den geografiska placeringen av förbundets brandstationer. Det verkar finnas ett symboliskt värde i att ha åtminstone en brandstation i varje kommun.

“Det får inte bli någon centralisering och det funkar ju inte så. Får vi stora sparbetning så sa den förra chefen, han hotade mig lite grann med, att då får vi lägga ner ett par stationer för vi kan inte osthyvla längre. Men då vakna ju kommunalråden till, att det kan vi inte göra. Och då får vi skjuta det där. Men samtidigt när man tittar så, så finns det ju en brandstation i de här tätorterna (...) Så, jag är inte skapt på det viset att man hotar med någonting som man inte kan genomföra och som man inte kan stå upp för. Men om man nu inte har resurser så kan man kanske, jag vet inte men, skrämma politiken eller något, jag vet inte.”

– Tjänsteman, Räddningstjänstförbundet

Det här får illustrera de svårigheter som finns med att påverka, förändra och utveckla verksamheten i ett samarbete. Inte sällan har man ifrån ägarkommunernas sida lämnat över kompetensen kring verksamheten i en ny separat enhet eller nybildad organisation. Det skapar svårigheter i att upprätta ett samtal som bygger på att ägarna förstår verksamheten men lika mycket att verksamheten förstår ägarna och deras önskemål och behov.

Kapitel fem: framgångar och utmaningar

I rapportens inledning beskrev vi att kunskapsläget kring samarbeten både pekade på möjliga vinster och problem. Vår studie där vi följer samarbeten över tid förstärker den bilden, men möjliggör också att vi kan vidareutveckla resonemanget. Vi inleder detta kapitel med att beskriva det som vi väljer att benämna *Framgångar*. Det handlar om observerade vinster och positiva effekter som kunnat noteras under projektets gång. Som indikerats i föregående kapitel kan vi också peka på problem och utmaningar. Detta resonerar vi kring i kapitlets andra del som vi givit rubriken *Utmaningar: tre dilemman*.

Framgångar

I slutet av föregående kapitel lanserades ett antal lärdomar om problem som orsakas vid samarbete mellan kommuner. Här ska vi istället rikta uppmärksamheten mot de positiva erfarenheter som vi observerat i vår studie. I litteraturen om interorganisatoriska relationer finns ofta stora förhoppningar kring samarbete. I introduktionen till den här rapporten såg vi att det bland annat handlar om kostnadsbesparingar, ökad kvalitet, höjd servicenivå, säkrad kapacitet och minskad sårbarhet. Dessa motiv återfinns också i de samarbeten vi studerat, bland annat minskad sårbarhet och att på sikt generera rationaliseringsvinster då arbetssätt skulle standardiseras. Att gå från en till flera kommuner för ett verksamhetsområde skulle öka attraktiviteten och göra det enklare att rekrytera kompetent personal. I vårt material ser vi indikationer på att flera av dessa vinster också har realiserats och lyfter nedan fram några exempel från de studerade samarbetena.

Motiven till att samarbeta kring löneadministration bottnade i en önskan om att dra ner på kostnaderna för detta verksamhetsområde och samtidigt minska den sårbarhet som man hade identifierat. Lönekontoren i respektive kommun var relativt små med tre till fem administratörer i varje kommun. När de tre kommunerna slog ihop sina respektive löneenheter gjordes det genom

att kommunerna tog med sig sin nuvarande budgetram in i den nyinrättade enheten. Beaktar vi sedan utvecklingen över tid ser vi hur enheten gjort återkommande överskott i kombination med de årliga kostnadsbesparingar som lagts på enheten. Vi noterar också hur antalet årsarbetare har minskat samtidigt som arbetsuppgifternas innehåll varit i princip oförändrat. Detta indikerar att samarbetet kring löneadministration bidragit till kostnadsbesparingar. I intervjuer vi gjort med berörda parter noterar vi också hur parterna upplever att de blivit en starkare part i upphandlingssammanhang. Det är enklare att ställa hårdare krav som en större kommun än tre mindre.

För IT-samarbetet var motiven att kostnadseffektivisera verksamheten, minska sårbarheten och öka kvaliteten. I IT-samarbetet observerar vi också att samarbetet bidragit med ett antal vinster. Bland annat beskrivs hur kompetensen bland medarbetare ökat över åren samtidigt som robustheten stärkts. Från att varje kommun hade några få medarbetare som var generalister på IT-området finns nu en IT-organisation med olika slags specialistkompetenser inom olika områden, som exempelvis kopplat till informationssäkerhet eller utveckling av e-tjänster. Svårare är det att kartlägga om verksamheten blivit mer kostnadseffektiv, det beror på att IT som område inte är en lika välavgränsad uppgift som exempelvis löneadministration. I de intervjuer vi gjort lyfts det fram att IT som område vuxit och att enheten idag hanterar flerområden än tidigare och har en mer högkvalitativ verksamhet.

För den gemensamma miljönämnden ser vi också indikationer på att de motiv som vi hittar i litteraturen, och som återspeglas i de förhoppningar och ambitioner som uttrycktes inför etablerandet av samarbetet också har realiserats. I likhet med IT-samarbetet hade kommunerna före samarbetet svårt att rekrytera specialistkompetens och upprätthålla en god kvalitet i arbetet. Den bild som tonar fram i vårt intervjumaterial är att det idag är lätt att tillsätta tjänsterna inom miljötillsynsområdet eftersom man upplever att ansvaret för tre kommuner gjort det till en mer attraktiv arbetsplats samt att det finns flera kollegor på miljökontoret som ansvarar för samma område. En annan sak som lyfts fram i intervjuer är det gemensamma miljökontoret som gör att handläggarna blir mer anonyma ute i kommunerna. Före samarbetet kunde det vara så att näringsidkare och handläggare träffade på varandra i exempelvis mataffären och att det då kunde uppstå diskussioner om pågående tillsynsärenden. Nu när verksamheten är större med fler medarbetare kan man ta tillsynsärenden i grannkommunen istället för i den kommun man bor i, det ökar också rättssäkerheten och minskar risken för jäv. En annan vinst som beskrivs är att det pågår långt

mer tillsyn än vad respektive kommun skulle haft kapacitet att klara av om de arbetare var och en för sig.

Ett uttalat motiv för räddningstjänsten, som också är en investeringstung verksamhet, har varit att nyttja de resurser som finns på ett effektivt sätt. I vårt material noterar vi ett arbetssätt där de nya släckbilarna som köps in går till den station som är i störst behov medan mindre stationer får ta del av fullt fungerade, men lite lätt begagnade bilar. Detta är ett resurseffektivt sätt att nyttja en investering. I våra intervjuer får vi också till oss att medarbetare upplever att kvalitetsnivån på fordon och utrustning i sig höjts. Eftersom en stor del av räddningstjänstens verksamhet är organiserad genom deltidsbrandmän har en förstärkt personalstyrka inte varit lika tydlig i det här samarbetet som för de andra. Likväl ser vi att den heltidspersonal som finns håller i utbildningar för deltidspersonalen. I en mindre kommun hade detta varit svårare och på så vis har kvaliteten i arbetet höjts när den sammantagna personalstyrkan blivit större.

Avfallsbolaget är det samarbete som funnits längst om jämförelse görs med övriga studerade samarbeten. Bolaget bildades 1981 med en uttalad ambition om att kostnadseffektivisera verksamheten. Eftersom detta är ett verksamhetsområde där kostnader och vinster måste belasta den egna kommunen och dess hushållskollektiv är samordningsvinsterna delvis svårare att realisera. Däremot finns det andra åtgärder som påverkar kostnadseffektiviteten. När vi betraktar vårt empiriska material ser vi att kommunerna arbetat för och infört en gemensam avfallsplan som ska likforma arbetet. Därtill ska läggas att kommunerna antagit beslut om att implementera ett nytt insamlingssystem vilket är till en fördel eftersom det innebär att bolaget inte behöver olika fordon för att samla in avfallet. Eftersom bolaget på senare tid även ansvarar för själva transportverksamheten (insamlingen av hushållsavfallet) för alla fyra kommunerna kommer det nya insamlingssystemet på sikt att leda till att kommunerna kommer att kunna dela på kostnaderna för investeringar i fordon. En annan vinst som lyfts fram i de intervjuer vi gjort handlar om att kompetensen kring frågan samlats i en organisation vilket fått verksamhetsmässiga fördelar. I våra intervjuer växer en bild fram av att bolaget drivit miljöarbetet på ett sätt som inte varit möjligt om de fyra kommunerna skulle ansvarat för avfallshanteringen var och en för sig.

Några observationer är återkommande gällande framgångar i samarbetena och där tydliga värden uppmärksammats. Dessa iakttagelser kan sorteras in i två huvudsakliga kategorier:

En första sådan kategori handlar om en förbättrad personalsituation. Att stärka just denna dimension av verksamheten var också ett av de mer tydligt uttryckta målen som beskrevs för varför samarbete kring utförande av en verksamhet var av vikt. Beskrivningarna vi gjort ovan indikerar att detta också förverkligats i stor utsträckning. Det är lättare att rekrytera, verksamheten blir mindre sårbar med fler i personalen som har överlappande kompetens och högre grad av specialisering möjliggörs.

En andra kategori handlar om effektivitet och resursoptimering. När vi skärskådade motiven till samarbete var sänka kostnader inte ett av de mer primära argumenten. Vad vi ser realiseras är dock att resurser utnyttjas bättre. Det handlar om bättre användande av utrustning inom räddningstjänsten, stärkt förmåga vid upphandling, förmåga till en utvecklad och bredare IT-verksamhet. Till detta ska de beskrivna personalvinsterna läggas som ofta handlar om ett bättre resursutnyttjande.

Sammantaget kan vi därmed konstatera att flera av de förhoppningar och ambitioner med samarbetena som vi kunde identifiera också införlivats. Detta är också i linje med de potentiella vinster som beskrivs i litteraturen.

Utmaningar: tre dilemman

Vi har som beskrivits identifierat vinster i samarbetena vi studerat. Både i litteraturen och i vårt empiriska material framhålls emellertid risken för misslyckanden och upplösande av samarbete. I våra empiriska avsnitt har vi beskrivit att även bland de samarbeten som ingår i denna studie har vi kunnat observera konfliktytor och i vår beskrivning av sex lärdomar kring utmaningar sammanfattas observationerna. Här pekar vi ut tre dilemman som organisatörer av samarbeten riskerar att ställas inför. Att vi väljer att tala om dilemman beror på att de i någon mån är olösliga. Alla samarbeten kring produktion kommer inte att i lika stor utsträckning konfronteras med de problemställningar som dessa dilemman skapar. Det är också en av de poängerna vi vill lyfta fram: olika samarbeten måste analyseras och förstås utifrån sina specifika förutsättningar.

Till grund för de olika dilemmerna ligger beskrivningarna vi gjort i empiridelen och tidigare i analysen av problemställningar, aktörernas agerande och deras relationer, styrinitiativ och frågor som ledde till ett ifrågasättande.

Strategiskt dilemma

Vi benämner det första dilemmat strategiskt eftersom det rör i vilken utsträckning samarbetet rör strategiska frågor och i vilken utsträckning det handlar om

mer operativa frågor. Framförallt är det här relationen mellan principaler som ställs i centrum. Dilemmat handlar om att strategiska frågor väcker stort ägarintresse och ökar därmed den potentiella konflikten ägare emellan, vilket går ut över förmågan att samarbeta. Alternativt uppfattas samarbetet mest röra operativa frågor och tilldrar sig därmed inte tillräckligt intresse för att optimeras styrningsmässigt. Något som riskerar att späda på konflikter är observationerna att den utförande verksamheten också driver strategiska frågor, ibland i konflikt med en eller flera ägare.

Ju mer strategisk relevant fråga, desto större konflikter och kontroverser kan förväntas vilket gör det svårare att skapa tydliga välfungerande relationer och samspel. Det skapar en fragmenterad strategisk målbild. Exempel på strategiska frågor: taxor (eftersom dessa kopplar samman väljare och politiker), geografisk lokalisering (eftersom dessa skapar jobb möjligheter i den egna kommunen), miljöstrategiskt arbete, större investeringar (som fyrfackssystem). Det finns således en risk för att samarbetet blir allt för strategiskt (och därför också allt för intressant). En förklaring till att strategiska frågor blir utmanande i samsarbetsformer är att de ofta knyter samman en större mängd intressenter och aktörer. När frågor omfattar taxebeslut eller geografisk placering av verksamheter skapas länkar till lokalsamhällen och olika enskilda medborgare. Frågor som rör samarbetet kan då inte lika enkelt delegeras till tjänstemän. I vårt material kunde vi observera hur samarbeten som kantades av frågor som var av mer strategisk karaktär också vittnade om en större mängd konflikter. I frågor som var av mer principiell karaktär som exempelvis taxefrågor togs besluten av respektive fullmäktigeförsamling.

När det istället handlade om mer operativa frågor var ofta besluten decentraliserade på delegation ner till den utförande enheten, ibland i så stor utsträckning att verksamheterna signalerade att de var oroliga för att bli bortglömda av sina ägarkommuner. Detta avspeglades i vissa fall av aktiva försök att väcka uppmärksamhet och intresse för frågorna. Problematiken med de mer operativa samarbetena handlar om att de potentiella vinster som finns med samarbetena inte fullt ut realiserats eftersom styrningen av verksamheten inte utvecklas.

Styrningsdilemma

Enligt litteraturen är en framgångsfaktor för samarbeten att en enhetlig styrning kan etableras i bemärkelsen att det sker en tydlig och enad ägarstyrning (Sørensen, 2007). Här är det alltså relationen mellan principaler och verksamheten som bedrivs som sätts i centrum. Vad vi observerar är emellertid att antingen

skedde knappt någon styrning och ibland skedde en splittrad ägarstyrning. Dilemmat kan därmed formuleras som att samarbeten riskerar att bli ej styrda på grund av svagt intresse bland huvudmän eller att samarbeten vid högre intresse utsätts för en fragmenterad styrning. Det senare riskerar i sin tur att antingen leda till konfliktfyllda styrsignaler eller att det skapas forum och funktioner som inte förmår att koordinera sig och skapa en samstämmig styrning.

Den splittrade styrningen handlar om olika uttryck och orsaker. Vi observerar fragmenterade principaler, varje ägarkommun agerar som ägare i relation till den operativa enheten och driver sina frågor. En splittrande faktor rörande enhetlighet var också att i vissa fall är en verksamhet tydligt reglerad i lagstiftningen, vilket dels introducerar en principal (staten) vid sidan av de samarbetande kommunerna, dels förefaller ha en negativ effekt på motivationen; det upplevs inte som meningsfullt att engagera sig som styrande part inom ett område där centrala frågor är lagstiftade. Vi observerade emellertid också negligerande principaler där ingen agerar som ägare i bemärkelsen att de styr och utkräver ansvar, eller formulerar en tydlig målbild för den verksamhet som bedrivs. Som vi beskrivit bottnade detta ofta i ett ointresse och att verksamheten upplevdes som för perifer.

En observation vi gör är emellertid att även i de fall principalerna förefaller vara samstämmiga och vill utöva en enad styrning sker en splittring, men på principalsidan. En återkommande lösning vid upplevt behov av att öka styrningen var att introducera styrande kommittéer och samråd. Det skapade i sin tur en komplexitet eftersom det då finns flera styrande funktioner som riktades mot ett och samma samarbete. Frågor om vem som skulle fatta beslut om vad blev otydliga.

Sammantaget beskriver dilemmat hur styrningen antingen tenderar att ske på ett splittrat vis eller att den blir svag. Det förefaller lätt hänt att det antingen blir för många styrsignaler eller inga alls. I det förstnämnda fallet kan det både bero på för divergerande intressen och på att gemensamma ambitioner omsätts genom allt för komplexa organisatoriska strukturer.

Service-dilemma

Vi benämner det tredje dilemmat för service-dilemmat eftersom det rör förhållningssätt, strategier och definitioner av den service som samarbetena producerar. Här är det främst relationen mellan den operativa verksamheten i samarbetet och avnämarna/användarna av servicen som centreras. Kärnan i dilemmat för avvägningen mellan hög grad av integration av den service som produceras

och hög grad av anpassning till användare. Annorlunda uttryckt: ska en och samma tjänst tillhandahållas (one size fits all) eller ska det vara en mer skräddarsydd lösning.

Dilemmat handlar om att de olika strategierna genererar olika värden. Enhetlighet ger skalbarhet, mindre sårbarhet i form av beroende av vissa kompetenser och överblick. Mer anpassade lösningar ger bättre integration med övriga delar i de verksamheter som nyttjar tjänsten, möjlighet att undvika lösningar som inte används för att de inte upplevs passa, samt utrymme att göra avvägningar om hur en utveckling ska ske av servicen som ger bäst resultat för respektive användare. Våra studier visar att uttryck för dilemmat återkommande artikuleras. Ska exempelvis en anpassning ske av sopkärl så att alla kommuner har samma, eller ska det anpassas så att olika kommuner har olika. Eller, ska IT system vara samma i de samarbetande kommunerna, eller ska det vara olika system. Frågan visar sig också ibland böttna i att integrationen motverkas av att den personal som förts samman från olika kommuner till en enhet allt jämnt fortsätter att arbeta kommuninriktat.

Dilemmat blottlägger också ett problem som rör vem som ska definiera tjänsterna. Är det ägare, ansvariga inom samarbetena eller är det användarna? Eftersom det är ett dilemma som frågan böttnar i finns det inget självklart svar, utan tvärt om. Vi kan förvänta oss att olika aktörer representerar olika värden. Användarna vill ha användaranpassad service, representanter för samarbetena integrerad enhetlig service och politiker en mer övergripande och medborgarorienterad serviceproduktion. Det senare kan handla om vilken service som ska tillhandahållas, men också hur den produceras (exempelvis geografisk placering av servicenoder).

Dilemman som ger förståelse för utmaningar

Genom att lyfta fram tre dilemman kan ett bidrag göras till förståelsen för varför samarbeten, som enligt litteraturen och våra observationer kan föra med sig positiva effekter, ofta fallerar. Uppmärksammandet av dilemman blottlägger de motsättningar och konflikter som finns i organiserandet av samarbeten kring gemensamma servicetjänster.

Vi konstaterade i inledningen av rapporten att ett av skälen som identifierats kring varför samarbete inte leder till utlovade vinster är kopplat till att styrning inte utvecklats och anpassats i tillräcklig utsträckning. Detta gör att effektivitetsvinster inte uppnås. Utifrån våra observationer indikerar de beskrivna dilemman som organisatörerna av samarbete ställs inför att styrning helt enkelt

är en svår syssla. Konstaterandet kan synas trivialt, men väcker centrala frågor som rör relationen mellan värdering av samarbeten, vilka insatser som bör fokuseras och rimligheten i målbilder. Alla samarbeten kommer inte präglas lika mycket av alla tre dilemman. Men alla kommer att präglas av något. Att få till stånd en väl avvägd styrning kan därmed inte förväntas vara enkel. Därmed inte sagt att utvecklad styrning inte kan förbättra situationen. Resonemanget indikerar vikten av att ta fasta på olika samarbetens specifika förutsättningar.

Kapitel sex: Slutsatser

Avslutningsvis kan vi konstatera att de perspektiv som vi använt som utgångspunkter för våra analyser under studiens gång har bidragit till att belysa problem och utmaningar som uppstår vid etablerandet av ett samarbete och beskrivit den styrningssituation som uppstår. Å ena sidan kan vi konstatera att samarbetena i sig bidragit till att uppfylla en del av de förväntningar som fanns vid bildandet av samarbetena. Vi beskrev detta i termer av stärkt personalsituation och ett mer effektivt resursanvändande. Beskrivningarna visar också att vissa vinster kan förväntas ta lång tid att realisera på grund av att de inte bara handlar om att ändra rutiner och lokalisering av medarbetarna. Det handlar ofta också om byten av system och att genomföra investeringar, något som tar längre tid. I takt med att fler standardiseringsprocesser genomförs kan vi också förvänta oss att verksamheterna i de frågorna leder till rationaliseringsvinster.

Vi kan också konstatera att nöjdheten över samarbetena i huvudsak är god och samarbete lyfts inte sällan fram i vårt empiriska material som den enda vägen framåt för kommunsverige. Å andra sidan ger våra analyser indikationer på att samarbeten är långt ifrån en enkel syssla utan är istället kantade av en hel del problem. I några fall upplevda som så problematiska att ett uppbrott ur samarbetet framstätt som ett bättre alternativ än att kvarstå. Vi kommer nedan att utveckla ett resonemang baserat på våra iakttagelser och vår analys där vi pekar på dels hur studien bidragit med kunskap om underliggande orsaker till varför problematiseringar sker, dels hur olika typsituationer avseende samarbete kräver olika avvägningar. Övergripande kan det beskrivas som att föra samman strategiska frågor som rör *vad* ett samarbete handlar om med operativt orienterade frågor kring *hur* ett samarbete ska organiseras

Olika typer av samarbete kräver olika överväganden

Konsekvenserna av dels lärdomarna vi beskrev i föregående kapitel och de dilemman vi här presenterat kan användas som utgångspunkt för en kritisk reflektion kring samarbete som vi sammanfattar i några renodlade frågeställningar relaterade till olika typsituationer med sina specifika problemställningar. Våra observationer indikerar att det är en poäng att förstå olika typsituationer

utifrån två dimensioner: grad av intresse och grad av fragmenterad styrning. Samarbete kring gemensam produktion av verksamhet kan därmed antingen antas tilldra sig högt eller lågt intresse, och kännetecknas av högre eller lägre grad av fragmenterad styrning.

I en typsituation har vi då en fragmenterad styrning och ett högt intresse. Detta kan handla om en situation där det finns olika strategiska dimensioner som olika huvudmän och verksamheten själv driver som viktiga att beakta. Detta avspeglas i en styrning som är fragmenterad i bemärkselen att olika saker uppmärksammas som viktiga att beakta. Behov av att producera en anpassad service till olika avnämargrupper kan ställas mot behov av att samordna och göra samordningsvinster. Det är lätt att föreställa sig att detta skapar en konfliktfylld situation. Att ”pruta” på olika intressen är i denna situation svårt. En rimlig strategi kan vara att *överge för höga ambitioner* om vad samarbetet kan leverera och ta de olika strategiska dimensionerna på allvar. Anpassad service kan behöva gå ut över möjliga vinster (resonemanget sammanfattas i matrisen nedan).

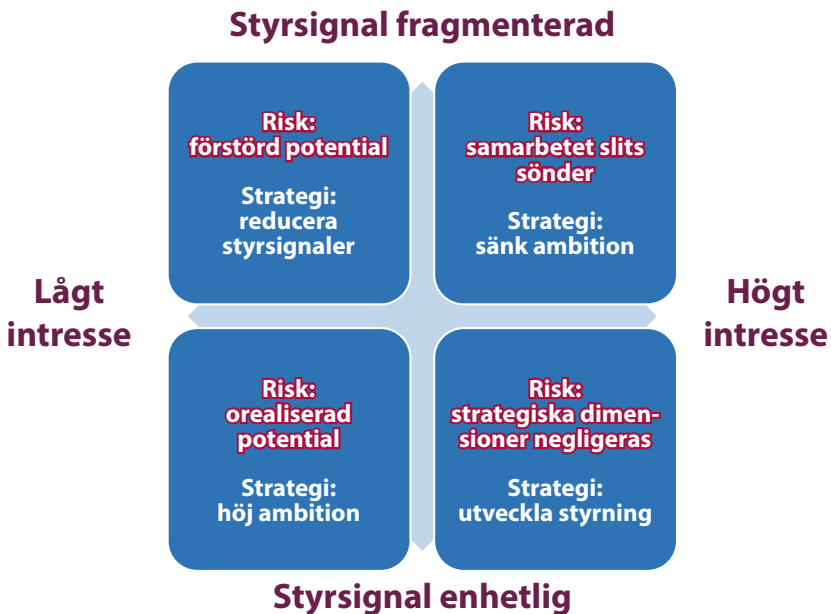
I typsituationen som kan beskrivas som den omvända är det istället ett svalt intresse för samarbetet samtidigt som det inte utövas någon fragmenterad styrning. I denna situation förefaller utifrån våra observationer risken snarast vara att styrningen blir ineffektiv. Intresset finns helt enkelt inte för att driva och utveckla samarbetet. I denna situation är konfliktnivån låg och förutsättningarna för att faktiskt utöva styrning god. En rimlig strategi kan då vara att *försöka öka ambitionen* med samarbetet, bland annat genom utvecklade målsättningar.

En tredje typsituation handlar om när det utövas en fragmenterad styrning i en situation med lågt intresse. Det kan handla om att samarbetet när olika verksamheter förs samman inte integreras fullt ut och gamla strukturer lever vidare. Vi har också observerat att ett flertal styrande och strategiska forum tenderar att knytas till samarbetena. Detta leder till ett fragmenterat axlande av huvudmannaskapet, otydliga ansvarsförhållanden och en oklarhet i vem som ska besluta om vad. En rimlig strategisk väg är att renodla målbilder och skapa en tydligare styrning: att *tydliggöra vad ambitionen är* med samarbetet.

En fjärde typsituation handlar sedan om att vi kan tänka oss att det finns ett högt intresse och att det utövas en enhetlig styrning. Detta torde vara ett konfliktfritt samarbete och rimligen borde styrningen vara väl avvägd. Såvida styrningen inte utvecklats på ett mindre lyckat sätt eller att det är så att det finns strategiska dimensioner som är viktiga men ej beaktats bör vi här se ett väl-

fungerande samarbete. Den strategiska utmaningen blir att *bibehålla en enhetlig styrning och rimlig ambitionsnivå*.

Poängen med att uppmärksamma de olika typsituationerna är att de belyser att olika åtgärder kan vara av vikt för olika samarbeten. Styrningen måste vägas av mot mål och intressen, vilket vi också tryckte på i det avslutande resonemanget kring dilemman. Ibland handlar det om att acceptera och utgå från att det finns strategiska konflikter. Att reducera dessa kan vara en möjlig väg att gå, men lika rimligt kan vara att beakta att olikheterna finns och anpassa ambitioner och styrning utifrån det. Förmågan att ställa vinster och möjligheter i samarbeten mot kostnader och problematiseringar hamnar i förgrunden. Risken för att samarbetena upplöses eller skapar mycket konflikt torde vara som störst när de faktiska förutsättningarna paras med styrningsambitioner som inte är kompatibla.

Bild 2: Fyra typsituationer för styrning av samarbeten

Avslutningsvis

Studiens longitudinella karaktär har gett grund för utvecklade resonemang om just styrning i en interorganisatorisk kontext. Generella styrningsutmaningar har kunnat utvecklas och problematiseras i en offentlig kontext. En styrka med longitudinella studier är att på nära håll kunna följa flera fall över tid vilket ger en utökad förståelse i relation till de studier som enbart undersöker något vid en enskild tidpunkt. I vår studie har det möjliggjort att vi kunnat följa hur frågeställningar uppstått, innehåll i samarbetena skiftat och vilka lösningar som tillämpats.

Referenser

AHLGREN, P. C. & LIND, J. 2019. Den nordiske forskningen på styring av interorganisatoriske relasjoner. *Styring av samarbeid i offentlig sektor*.

ALLERS, M. A. & GEERTSEMA, J. B. 2016. THE EFFECTS OF LOCAL GOVERNMENT AMALGAMATION ON PUBLIC SPENDING, TAXATION, AND SERVICE LEVELS: EVIDENCE FROM 15 YEARS OF MUNICIPAL CONSOLIDATION. 56, 659-682.

BEL, G. & WARNER, M. 2015. Intermunicipal cooperation and costs: expectations and evidence. 93, 52-67.

BORMAN, M. & JANSSEN, M. J. I. J. O. I. M. 2013. Reconciling two approaches to critical success factors: The case of shared services in the public sector. 33, 390-400.

BUCHEL, B. J. M. S. M. R. 2003. Managing partner relations in joint ventures. 44, 91-96.

CAGLIO, A. & DITILLO, A. 2008. A review and discussion of management control in interfirm relationships: Achievements and future directions. *Accounting, Organizations and Society*, 33, 865-898.

CARLSSON-WALL, M., KRAUS, K. & LIND, J. 2011. The interdependencies of intra-and inter-organisational controls and work practices—The case of domestic care of the elderly. *Management Accounting Research*, 22, 313-329.

COOKE, L. 2006. Modelling an HR shared services centre: Experience of an MNC in the UK. 45, 26.

CÄKER, M. 2008. Intertwined coordination mechanisms in interorganizational relationships with dominated suppliers. *Management Accounting Research*, 19, 231-251.

CÄKER, M. & NYLAND, K. 2017. Inter-Organizational Cooperation Challenging Hierarchical Accountability: The Dominated Actors in a Municipal Joint Venture. 33, 102-120.

- DEKKER, H.C. 2004. Control of inter-organizational relationships: evidence on appropriation concerns and coordination requirements. *Accounting, organizations and society*, 29, 27-49.
- DEKKER, H. C. 2016. On the boundaries between intrafirm and interfirm management accounting research. *Management Accounting Research*, 31, 86-99.
- DONADA, C. & NOGATCHEWSKY, G. 2006. Vassal or lord buyers: How to exert management control in asymmetric interfirm transactional relationships? *Management Accounting Research*, 17, 259-287.
- GARRONE, P., GRILLI, L. & ROUSSEAU, X. 2013. Management Discretion and Political Interference in Municipal Enterprises. Evidence from Italian Utilities. *Local Government Studies*, 39, 514-540.
- GIESSNER, S. R., HORTON, K. E. & HUMBORSTAD, S. I. W. 2016. Identity Management during Organizational Mergers: Empirical Insights and Practical Advice. 10, 47-81.
- GRAFTON, J. & MUNDY, J. J. M. A. R. 2017. Relational contracting and the myth of trust: Control in a coopetitive setting. 36, 24-42.
- HERBERT, I. P. & SEAL, W. B. 2012. Shared services as a new organisational form: Some implications for management accounting. *The British Accounting Review*, 44, 83-97.
- HÅKANSSON, H. & LIND, J. 2004. Accounting and network coordination. *Accounting, organizations and Society*, 29, 51-72.
- HÖGBERG, L., SKÖLD, B. & TILLMAR, M. J. J. O. T. R. 2018. Contextualising the coevolution of (dis) trust and control—a longitudinal case study of a public market. 8, 192-219.
- JANSSEN, M. & JOHA, A. 2008. Emerging shared service organizations and the service-oriented enterprise: Critical management issues. *Strategic Outsourcing: An International Journal*, 14.
- JANSSEN, M. & WAGENAAR, R. An analysis of a shared services centre in e-government. 37th Annual Hawaii International Conference on System Sciences, 2004. Proceedings of the, 2004. IEEE, 10 pp.

- KASTBERG, G. 2009. Shared Service Center. En longitudinell studie av organisering och styrning av en ny kommunal servicerverksamhet. *CEFOS*.
- KASTBERG, G. 2014. Framing shared services: Accounting, control and overflows. *Critical Perspectives on Accounting*, 25, 743-756.
- KASTBERG, G. & MELTZER, I. 2018. Samarbete genom gemensam nämnd. Verksamhetsstödjande funktioner i Vårgårda och Herrljunga *U-rapport*. Göteborg: Kommunforskning i Västsverige.
- KERR, P. 2011. WA junk's pay system, Oracle. *Australian Financial Review*, 8, 9.
- KRAUS, K. & STRÖMSTEN, T. 2016. Internal/interfirm control dynamics and power—A case study of the Ericsson-Vodafone relationship. *Management Accounting Research*, 33, 61-72.
- LANGLEY, A. 1999. Strategies for theorizing from process data. *Academy of Management review*, 24, 691-710.
- MEIJERINK, J. & BONDAROUK, T. J. T. I. J. O. H. R. M. 2013. Exploring the central characteristics of HR shared services: evidence from a critical case study in the Netherlands. 24, 487-513.
- MEIRA, J., KARTALIS, N. D., TSAMENYI, M. & CULLEN, J. 2010. Management controls and inter-firm relationships: a review. *Journal of Accounting & Organizational Change*.
- MEZIHORAK, P. 2018. Competition for control over the labour process as a driver of relocation of activities to a shared services centre. 71, 822-844.
- NALEBUFF, B. J., BRANDENBURGER, A. & MAULANA, A. 1996. *Coopetition*, HarperCollinsBusiness London.
- OLIVEIRA, J. 2015. Paradoxical puzzles of control and circuits of power. *Qualitative Research in Accounting & Management*, 12, 425-451.
- PETTIGREW, A. M. 1995. Longitudinal field research on change: Theory and practice. *Longitudinal field research methods: Studying processes of organizational change*, 91-125.

- RAUDLA, R. & TAMMEL, K. 2015. Creating shared service centres for public sector accounting. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 28, 158-179.
- RICHTER, P. C. & BRUEHL, R. J. E. M. J. 2017. Shared service center research: A review of the past, present, and future. 35, 26-38.
- SCHULZ, V., HERZ, T., ROTHENBERGER, M. A. & BRENNER, W. IT Shared Service Center and External Market Activities. AMCIS, 2010. 532.
- SILVESTRE, H. C., MARQUES, R. C. & GOMES, R. C. 2018. Joined-up Government of utilities: a meta-review on a public–public partnership and inter-municipal cooperation in the water and wastewater industries. *Public Management Review*, 20, 607-631.
- STOUTHUYSEN, K., VAN DEN ABEELE, A., VAN DER MEER-KOOISTRA, J. & ROODHOOFT, F. 2019. Management control design in long-term buyer-supplier relationships: Unpacking the learning process. *Management Accounting Research*, 45, 100643.
- SØRENSEN, R. J. P. A. 2007. Does dispersed public ownership impair efficiency? The case of refuse collection in Norway. 85, 1045-1058.
- THOMASSON, A. 2018. Management across boundaries: A municipal dilemma. 34, 213-225.
- THRANE, S. & HALD, K. 2006. The emergence of boundaries and accounting in supply fields. The dynamics of integration and fragmentation. *Management Accounting Research*, 17, 30.
- VAN DER MEER-KOOISTRA, J. & VOSSelman, E. G. 2000. Management control of interfirm transactional relationships: the case of industrial renovation and maintenance. *Accounting, organizations and society*, 25, 51-77.
- VAN DER MEER-KOOISTRA, J. & VOSSelman, E. G. 2006. Research on management control of interfirm transactional relationships: Whence and whither.
- VOORN, B., VAN GENUGTEN, M. & VAN THIEL, S. J. P. A. 2019. Multiple principals, multiple problems: Implications for effective governance and a research agenda for joint service delivery.

VOSSELMAN, E. & VAN DER MEER-KOOISTRA, J. 2009. Accounting for control and trust building in interfirm transactional relationships. *Accounting, Organizations and Society*, 34, 267-283.

WAGENAAR, H. 2007. Governance, Complexity, and Democratic Participation: How Citizens and Public Officials Harness the Complexities of Neighborhood Decline. *The American Review of Public Administration*, 37, 17-50.

WIESEL, F. & MODELL, S. 2014. From new public management to new public governance? Hybridization and implications for public sector consumerism. *Financial Accountability & Management*, 30, 175-205.

Kommunforskning i Västsverige, KFi, är en organisation som bedriver forskning inom området ekonomi och organisation i kommuner och regioner.

Verksamheten utgår ifrån ett samarbetsavtal mellan kommuner och regioner samt universitet och högskolor i Västsverige. Syftet med samarbetsavtalet är att initiera forskning inom det nämnda området och därmed bidra till att skapa en stark forskningsmiljö

**KommunForskning
i Västsverige**

c/o Göteborgs universitet
Box 665
405 30 Göteborg

Tel 031-786 59 00
E-post kfi@kfi.se
www.kfi.se

Utredning med förslag till förbättringsåtgärder

2022-08-17

Miljönämnden i mellersta Bohuslän

Inledning

Bakgrund

Miljönämnden i mellersta Bohuslän (miljönämnden) omfattar Lysekils, Munkedals och Sotenäs kommuner.

Kommunfullmäktige i Munkedals kommun fattade den 29:e november 2021 beslut om att säga upp avtalet om gemensam miljönämnd. Kommunfullmäktige i Munkedals kommun fattade samtidigt beslut om att begära hos samverkande kommuner om en avtalsförlängning med ett år och därefter ett år uppsägningstid för eventuellt utträde 31 december, 2023. Lysekils och Sotenäs kommuner har medgett avtalsförlängningen.

Syfte och avgränsning

Syftet med denna rapport är att beskriva hur samarbetet uppfattas bland politiker och tjänstepersoner samt utifrån konstaterade brister identifiera och föreslå förbättringsåtgärder i det fortsatta miljönämndsarbetet. Rapporten tar inte ställning till det fortsatta samarbetets vara eller inte vara utan utgör ett underlag inför sådant beslut. Det antecknas också att det för miljönämndens del visserligen kan vara önskvärt ur effektivitetssynpunkt med gemensamma taxor i de tre kommunerna men att varje fullmäktige, enligt kommunallagen, fattar beslut om taxor i sina kommuner. Denna fråga utelämnas därför.

Metod och disposition

För att utreda vilka förbättringsåtgärder som bör vidtas har två enkätundersökningar genomförts. En till politiker (bilaga 1) och en till tjänstepersoner (bilaga 2). Till grund för förbättringsförslagen ligger också material från ett särskilt forskningsprojekt inom det "lokala kommunforskningsprogrammet om samarbete" (bilaga 3-5). Detta samarbete förkortas "Lokom". Särskild dialog har också skett med kommundirektörerna.

Rapporten beskriver först nuläget, därefter det underlag som tagits fram inom ramen för utredningen. Avslutningsvis föreslås åtgärder i syfte att förbättra verksamheten. En fördjupad utredning med förslag till förändrad finansieringsmodell beskrivs också.

Nuläge

Miljönämndens uppdrag

Miljönämnden fullgör kommunens uppgifter enligt miljöbalken, livsmedelslagen, lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter och enligt lag (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel. Detta innebär att nämndens uppdrag till största delen avser rättstillämpning enligt de lagar som just beskrivits. Miljönämnden bidrar också med synpunkter enligt dessa lagar när kommunerna tar fram översiktsplaner, va-planer osv. Dock omfattas inte längre ärenden om strandskyddet inom Munkedals kommun av nämndens uppdrag. Nämndens uppdrag definieras och avgränsas av dess reglemente.

En viktig avgränsning är att miljönämnden inte ansvarar för övergripande strategiska frågor varken på miljö-, naturvårds- eller folkhälsoområdet. Dessa hanteras i stället av respektive kommun i nära dialog med miljönämnden. Som redan framhållits bidrar miljönämnden med synpunkter på övergripande strategiska dokument tex översiktsplaner och VA-planer utifrån sitt myndighetsuppdrag. Kommunstyrelserna beslutar däremot om det miljöpolitiska arbetet och sätter miljömålen för respektive kommun. Miljönämnden tillämpar sedan dessa mål när nämndmålen sätts i myndighetsutövningen.

Miljönämndens kostnader och finansiering

Miljönämndens totala kostnader är budgeterade till 12,7 mnkr år 2022. Eftersom det är fråga om en myndighetsnämnd består dess kostnader i huvudsak av personalkostnader.

Kostnaderna finansieras av avgifter och kommunbidrag. Verksamhetens ärendehantering finansieras till drygt 57 % genom de avgifter som faktureras kunderna. För år 2022 budgeteras dessa intäkter till 7,3 mnkr. I övrigt finansieras verksamheten genom kommunbidrag om totalt 5,4 mnkr i budget 2022, baserat på en fördelningsnyckel utifrån antalet kommuninvånare i respektive kommun. Det innebär att för 2022 tillskjuter Lysekil 2,3 mnkr (14 300 kommuninvånare), Munkedal 1, 7 mnkr (10 500 kommuninvånare) och Sotenäs 1,4 mnkr (9 100 kommuninvånare).

Sotenäs kommun har utöver det avtalsenliga ramanslaget tillfört ytterligare 0,3 mnkr i extra anslag. Liksom för övrig samverkan mellan SML-kommunerna (löne- och IT-samverkan) uppbär värdkommunen ingen ekonomisk ersättning för det stöd inom HR- och ekonomiområdet som tillhandahålls verksamheten.

I utredning om ny fördelningsmodell belyses detta ytterligare.

Styrning och organisering av miljösamarbetet

Kommunfullmäktige och kommunstyrelserna i de samverkande kommunerna leder miljönämndens arbete på samma sätt som sina respektive nämnder genom sina mål- och resursplaner. För SML-samarbetena, där miljösamarbetet är ett av tre samarbeten, finns även SML Samverkansråd. Där ingår ordförande i kommunstyrelserna, oppositionsråden och kommundirektörerna (se illustration

nedan). Dit kallas också miljönämndens ordförande och verksamhetscheferna. Samverkansrådets huvudsakliga uppgift är att skapa en tydlig inriktning för olika frågor, exempelvis kring budget.

SML Styrgrupp träffas minst tre gånger per år och består av kommundirektörerna samt de administrativa cheferna. Dit kallas också verksamhetscheferna. Vid dessa möten behandlas aktuella frågor.

Det finns också ett ekonomiberedningsråd där ekonomicheferna möts och ett miljøråd där samhällsbyggnadscheferna och miljöchefen träffas.

Bilaga 3: Illustration av miljösamarbetet

Illustration av organisering – Miljösamarbetet i Kommun A, Kommun B och Kommun C.

Tabell 2: Arenor för styrning och samordning av avtalssamverkan och gemensam miljönämnd (fritt från avtal och styrdokument)

Arenor för styrning	Ägarrepresentanter	Verksamhetsrepresentanter	Sammanfattas	Ansvar
Samverkansråd	Kommunallråd Oppositionsråd Kommundirektör Administrativa chef	Lönechef IT-chef Miljöchef Ordförande miljö-nämnd	2 gånger/år	Övergripande strategisk styrning
Styrgrupp	Kommundirektör Administrativa chef	Lönechef IT-chef Miljöchef	3 gånger/år eller mer vid behov	Strategisk styrning
Ekonomiråd	Ekonomichef	Övriga verksamhetschefer efter behov	Regelbundet	Budget, fördelningsnycklar och gemensamma investeringar
IT-råd	Administrativa chef	IT-chef	Regelbundet	Operativ styrning och samordning av IT-verksamhet
Miljøråd	Samhällsbyggnadschef	Miljöchef	Regelbundet	Operativ styrning och samordning av miljöenhetens verksamhet

Illustrationen till vänster är hämtad ur Lokomrapporten "Ägarstyrning i fem kommuner – en empirisk studie", KFI-rapport nr 156. Delrapport 1. Tabellen till höger är hämtad ur Lokomrapporten "Styrningsutmaningar i mellankommunla samarbeten – en empirisk studie", KFI-rapport nr Delrapport 2, s 21

Miljönämnden består av samma antal ledamöter per respektive samverkande kommun. Varje kommun utser sina ledamöter. Värdkommunen Sotenäs utser nämndens ordförande.

Miljöenheten leds av en miljöchef som ingår i samhällsbyggnadsförvaltningens ledningsgrupp i Sotenäs kommun. Medarbetarna på miljöenheten har sin huvudsakliga arbetsplats på kommunkontoret i Kungshamn, på samma sätt som medarbetarna på löneenheten arbetar från Dingle och på IT-enheten arbetar från Lysekil. Antalet årsarbetare uppgår till 16 stycken.

Kopplingen till de tre samhällsbyggnadsförvaltningarna

Miljöchefen ingår som sagt i ledningsgruppen för Samhällsbyggnadsförvaltningen i Sotenäs kommun, men inte i motsvarande ledningsgrupper i Lysekil och Munkedal. I ledningsgruppen ingår också Sotenäs kommuns plan- och byggchef, drift- och projektchef, måltidschef och lokalvårdschef.

I Lysekils kommun hanteras samarbetet i bygglovsfrågor och planärenden via remisser, kontakter mellan handläggare och – i frågor som behöver samordning - genom kontakt chefer emellan. Något övergripande samordningsarbete sker dock inte. Miljöenheten deltar i kommunens ”planverkstad”.

I Munkedal finns samarbete mellan bygglovhandläggare och miljöhandläggare och genom remissförfarande i ärenden som behöver gemensam hantering. Interna planmöten kommer att återupptas i kommunen.

Även i Sotenäs hanteras plan- och byggärenden genom remissförfaranden och kontakter handläggare emellan. Plansamordning sker på interna möten där mark- och exploatering är värd för möten med plan, bygg, VA och miljö. Ordförandena i nämnder och utskott som ansvarar för samhällsbyggnadsfrågor initierar även ordförandemöten i frågor som berör mer än en nämnd.

För detaljerad bild av samarbetet, vad som är bra och vad som kan förbättras – se enkätsvar från förvaltningen, bilaga 2

Nyckeltal och måluppfyllelse

Stycket är i huvudsak hämtat från delårsrapport jan-april 2022, som bifogas i sin helhet.

Mål: Miljönämnden i mellersta Bohuslän skapar goda förutsättningar för det lokala företagsklimatet, inte minst genom Rättviksmodellen.

Det antecknas att Rättviksmodellen omfattar dels efterhandsdebitering av tillsyn, dels bemötande och rutinfrågor i handläggningen.

Miljönämnden samarbetar med näringslivsutvecklarna i respektive kommun och deltar bland annat i alla lotsgruppsmöten. Nämnden deltar också vid företagsfrukostar liksom vid företagsluncher som arrangeras av externa aktörer. Vid beslut i svårare ärenden kan nämnden ta hjälp av näringslivsutvecklaren för att kommunicera besluten med kunderna. Syftet är att samordna besked om beslut från respektive samhällsbyggnadsnämnd.

Samarbetet mellan nämnden och förvaltningen fungerar väl och av enkätsvaren framgår att nämnden uppfattar samarbetsklimatet som gott. Detta gäller både ärenden där nämnd och förvaltning samma uppfattning, och ärenden där vi gör olika bedömningar.

Arbetet med remisser från byggenheterna har hög prioritet och handläggningstiden uppgår i merparten av ärendena till max tre veckor.

Insiktsmätningen för livsmedelskontroll och miljöskyddstillsyn avser 2021 års mätning vilken publicerades under första tertialen 2022.

Nyckeltalsindikator	År 2021	Utfall 2022	Prognos 2022	Mål 2022	
Insiktsmätningen avseende miljö- och hälsoskydd	74	65	68	70	

Insiktsmätningen avseende livsmedelskontroll	77	75	77	80	
Andel remissvar för bygglov som lämnats inom tre veckor, i %.	92%	90%	90%	90%	
Antal lotsgruppsmöten miljöhandläggare deltagit vid under året	12	9	15	15	
Andelen ärenden om anmälningsskyldig verksamhet (C-verksamhet) som avgjorts inom sex veckor från att ärendet är komplett, i %		Mäts inför årsskifte		100%	

Särskilt om insiktsmätningen

Utfallet för livsmedelstillsyn om 75 avser resultaten för Munkedal och Lysekil (med samma poäng). Kommunerna i Västra Götalands län redovisar ett utfall mellan 63 och 90.

Utfallet för miljö- och hälsoskydd om 65 avser Lysekils kommun. Kommunerna i Västra Götalands län redovisar ett utfall mellan 58 och 81.

Mål: Miljönämnden i mellersta Bohuslän skapar goda förutsättningar för att rekrytera, behålla och utveckla personal

I samhällsbyggnadsförvaltningens ledningsgrupp pågår ett arbete med att utveckla tillitsbaserat ledarskap och att stärka medarbetarnas självledarskap på både individ- och gruppnivå. Införandet av tillitsbaserat ledarskap i alla verksamheter i Sotenäs kommun är en helt avgörande framgångsfaktor för att stärka arbetsgivarvarumärket och öka kommunens attraktionskraft som arbetsgivare. Arbetet med att skapa effektiva team där man kan lära av varandra på ett strukturerat sätt har nu satt sig inom enheten och systematiskt förbättringsarbete i de grupperna har resulterat i en allt bättre arbetsmiljö.

Även möjlighet till distansarbete på deltid ökar kommunens attraktionskraft som arbetsgivare. Alla handläggare har tillsvidareanställningar på heltid.

Året har startat med mycket influensa och vinterkräksjuka, men det bedöms inte påverka möjligheten att nå Miljönämndens mål om en sjukfrånvaro om 7 %. Att målvärdet är satt högre än utfallet år 2021 beror på att en kommun formulerat målvärde för sjukfrånvaron i relation till 2020 års sjukfrånvaro. År 2020 var sjukfrånvaron i miljönämndens organisation 10,4 % för att år 2021 sjunka till 4 %.

Nyckeltals-indikator	År 2021	Utfall 2022	Prognos 2022	Mål 2022	
Sjukfrånvaro total, i %	4.0%	6.2%	7.0%	7.0%	

Andel tillsvidareanställda som har en heltidsanställning i anställningsbeviset, i %	100%	100%	100%	98%	☒
Andel medarbetare som skulle rekommendera Sotenäs kommun som arbetsgivare, i %		Möts vid årsskifte	70%	70%	☐

Mål: Miljönämnden i mellersta Bohuslän har en organisation som arbetar med tillgången till rätt kompetens för att säkerställa nämndens kompetensförsörjningsbehov

Samhällsbyggnadsförvaltningens kompetensförsörjningsarbete dokumenteras i den förvaltningsövergripande kompetensförsörjningsplanen som reviderats årligen under april månad. Åtgärder som vidtagits i inledningen av året är klarspråksutbildning.

Nyckeltalsindikator	År 2021	Utfall 2022	Prognos 2022	Mål 2022	
Hållbart medarbetarengagemang - HME kommunalt anställda		Mäts vid årsskifte		83%	☐

Utredningen

Enkät svar från politikerna

Enkäten har skickats ut till sammanlagt 68 politiker som är ledamöter i kommunstyrelserna, samhällsbyggnadsnämnderna, byggnadsnämnden samt till ledamöterna i Miljönämnden i mellersta Bohuslän. Det har kommit in 23 svar och de som svarar har sammanlagt 44 olika uppdrag.

Sammanställningen av enkäten till politiker bifogas i sin helhet som bilaga 1.

Sammanfattningsvis anser ca 50 procent av politikerna att bemötande, effektivitet, service och leverans, fungerar bra eller mycket bra. Cirka 25 procent svarar varken bra eller dåligt, medan upp till 25 procent svarar dåligt.

De förslag på förbättringsåtgärder som föreslås är;

- Förtydligande om nämndens uppdrag
- Tydligare budgetprocess som involverar Munkedal och Lysekil
- Strukturera informationsflöde om miljönämndens arbete till övriga kommuner
- Dialog om egna kommunens utmaningar och lokala förutsättningar
- Gemensam beredning av stora beslut
- Sammanträden i alla kommuner
- Dialog om taxekonstruktionen

Enkätsvar från förvaltningen

Enkäten till tjänstepersonerna skickades till ledningsgrupperna för de tre kommunernas samhällsbyggnadsförvaltningar, kansliavdelningarna, näringslivsutvecklarna samt till personal på miljöförvaltningen.

Sammanställningen av enkäten till förvaltningen bifogas i sin helhet som bilaga 2.

Sammanfattningsvis anser förvaltningarna att närheten till miljöenheten kan stärkas genom att samhällsbyggnadscheferna bjuds in till nämndens sammanträden för att ta upp aktuella frågor som står i fokus i den egna kommunen. Miljöenhetens medarbetare kan göras mer kända så att man vet vilken person som jobbar med vad. Då blir det lättare att ta kontakt med en miljöhandläggare.

Generellt samarbetar miljöenheten bra med alla kommuner vad gäller remisshantering vid bygglov. För planärenden kan samarbetet utvecklas. Man upplever dock att det saknas möjlighet till informella avstämningar. Näringslivsutvecklarna i SML tycker att samarbetet med miljöenheten fungerar bra. I vissa situationer önskas en något mer möjliggörande myndighetsrådgivning. Administrativt fungerar samarbetet bra, man får snabb handläggning av miljöenheten, tydliga och klara besked och det är enkelt att få kontakt och återkoppling.

De förslag på förbättringsåtgärder som föreslås är;

- Samhällsbyggnadscheferna bjuds in till nämndens sammanträden i Munkedal och Lysekil för att ta upp aktuella frågor som står i fokus i den egna kommunen.
- Miljöenhetens medarbetare görs mer kända i Munkedal och Lysekil
- Placera miljöenhetens kontor nära samhällsbyggnadsförvaltningen i Munkedal och Lysekil
- Förtydligande om kommunens roll och befogenhet i miljöarbetet
- Utvecklat samarbete i planärenden
- Ökat fokus på Munkedals och Lysekils mål i budgetprocessen
- Lösningorienterad rådgivning gentemot företag

I dialog kring resultaten av enkätundersökningen och förbättringsförslagen framhåller kommundirektörerna bl.a. att det finns önskemål om att se över finansieringsmodellen utifrån de olika kommunernas specifika förutsättningar.

Lokomrapporten

Forskningsprojektet det "lokala kommunforskningsprogrammet om samarbete" har genomförts i samarbete mellan Göteborgs universitet, Kommunforskning i Västsverige (KFi) samt Munkedals, Lysekils, Tanums, Sotenäs och Uddevalla kommuner. Rapporten handlar om kommunal samverkan genom fyra samordningsformer: avtalssamverkan, gemensam nämnd, kommunalförbund och kommunalt bolag. Det finns tre rapporter från forskningsprojektet. En handlar om utmaningar med ägarstyrning, en om styrningsutmaningar i kommunala samarbeten och den sista är en slutrapport om fyra år med mellankommunala samarbeten (bilaga 3-5).

Målbild

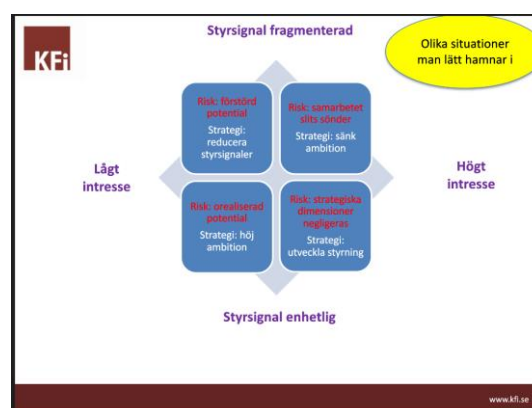
Från Lokomrapporten framkommer förbättringspotential ifråga om att vidareutveckla målbilden, och snarare förenkla styrningen än att använda utökade processer för att kompensera för bristande utveckling av målbilden. (bilaga 3, s 51).

Styrning

Som framgått ovan finns fyra olika styrgrupper för miljönämnden, utöver ordinarie mål- och ekonomistyrning från fullmäktige. Att styrningen bör hållas enkel framgår inte minst utifrån att forskarna konstaterat att det är fråga om starkt lagstyrd verksamhet.

Ägarstyrning	SML-lön	SML-IT	SML-Miljö	Mitt Bohuslän	Rambo AB
Tydlig och väldefinierad					
Tydlig men motsägelsefull					●
Tydlig från en dominerande ägare (andra ägare körs över och/eller gratisåkare finns)				●	
Svag (samtliga ägare ägnar sig åt gratisåkning)	●		●	●	
Verksamheten styr ägaren		●			●

www.kfi.se

Här bör också framhållas att Miljönämnden styrs av de tre kommunfullmäktige genom de mål fullmäktige sätter i sina mål- och resursplaner och att styrmodellerna i de tre kommunerna är så pass lika att det är möjligt för nämnden att anta egna mål utifrån dessa. Precis som andra nämnder är det miljönämndens uppgift att ta hand om dessa mål och bryta ner egna mål inom ramen för sin egen verksamhet. Miljönämnden tar om hand mål från tre fullmäktige och bryter ner dessa till egna nämndmål.

Orienterad mot värdkommunen?

Forskarna har också i sitt empiriska material noterat att det finns en uppfattning om att miljönämnden är starkt orienterad mot värdkommunen och har därför undersökt detta närmare. Forskarna konstaterar emellertid att verksamheten arbetar som en (1) enhet, att samtliga inkommande ärenden hamnar i en gemensam kö som hanteras oberoende av vilken kommun det aktuella ärendet gäller och att tillsynsbesök genomförs oavsett vilken kommun den aktuella platsen ligger i.

Sammanfattningsvis konstaterar forskarna att det "inte entydigt kan fastslå att det är så att en ägare på grund av geografisk placering blir dominerande. Det är emellertid inte helt orimligt att ett visst extra inflytande uppnås för värdkommunen. Redogörelsen visar på att det finns tydliga uppfattningar

(grundade eller ej) om att värdkommunen får mer inflytande. Det kan i sin tur vara en grogrund för missförstånd även om det inte föreligger något otillbörligt inflytande.” (bilaga 3, s 53)

Kompetensförsörjning

Ett av de starkaste motiven till att etablera den mellankommunala samverkan mellan Sotenäs, Lysekil och Munkedal i form av en gemensam miljönämnd, var för att kunna lösa kommunernas gemensamma utmaning med kompetensförsörjning. De samarbetande parterna i studien är överens om att det är enklare att rekrytera personal till en heltidstjänst än att annonsera ut en tjänst på några få procent och man tror också att en större organisation lockar till sig mer kompetent och driven arbetskraft. I intervjuerna framkommer att det också handlar om att utöka möjligheter att rekrytera och behålla specialistkompetens, vilket också har infriats. Behovet av specialistkompetens ökar i takt med att verksamheten blir större. Vad som problematiseras är att samtidigt som kompetensen höjs inom samarbetet, utarmas eller upphör den helt inom respektive kommun. Efter en tid uppstår därför en situation där ägarkommunerna helt saknar kompetens inom vissa frågor, vilket skapar koordineringsproblem. (bilaga 4, s 39f)

Kommunerna hade före samarbetet svårt att rekrytera specialistkompetens och upprätthålla en god kvalitet i arbetet. Den bild som tonar fram i intervjumaterialet är att det idag är lätt att tillsätta tjänsterna inom miljötillsynsområdet eftersom man upplever att ansvaret för tre kommuner gjort det till en mer attraktiv arbetsplats samt att det finns flera kollegor på miljökontoret som ansvarar för samma område. En annan sak som lyfts fram i intervjuer är det gemensamma miljökontoret som gör att handläggarna blir mer anonyma ute i kommunerna. Före samarbetet kunde det vara så att näringsidkare och handläggare träffade på varandra i exempelvis mataffären och att det då kunde uppstå diskussioner om pågående tillsynsärenden. Nu när verksamheten är större med fler medarbetare kan man ta tillsynsärenden i grannkommunen i stället för i den kommun man bor i. Resultatet är ökad kvalitet genom en ökadrättssäkerhet och minskad risk för jäv. En annan vinst som beskrivs är att det pågår långt mer tillsyn än vad respektive kommun skulle haft kapacitet att klara av om de arbetare var och en för sig. (bilaga 5, s 96f)

Fördjupad intern utredning om finansieringsmodell

Budget 2022

Nedan redovisas budget för intäkter, kostnader och kommunbidrag. Kommunbidraget är fördelat efter folkmängd. I siffrorna ingår inte kostnader för politiska arbetet utan dessa belastar respektive kommun. I siffrorna ingår heller inte det extra ramanslag om 338 tkr som Sotenäs kommun beslutat att bidra med och som används för extra insatser i avloppshantering i Sotenäs kommun.

Budget, nuläge			
Kontostruktur (axel)	Budget helår 2022	Folkbok- förda	Andel av ramanslag utifrån folkmängd
Summa Verksamhetens Intäkter	-7 328 000		
Personalkostnader	11 530 000		
Övriga verksamhetskostnader	1 154 300		
Summa Verksamhetens kostnader	12 684 300		
Kommunbidrag Sotenäs	1 392 600	9100	0,27
Kommunbidrag Munkedal	1 660 500	10500	0,31
Kommunbidrag Lysekil	2 303 200	14300	0,42
Summa	5 356 300	33900	1

Antal ärenden år 2017 - 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Antal genomförda inspektioner:					
-Livsmedel	451	390	446	247	470
-Tobak	70	67	61	38	71
-Läkemedel	20	25	24	23	24
-Miljöskydd	22	31	74	50	62
-Hälsoskydd	28	62	66	73	40
Antal energibrunnar	130	164	137	93	107
Antal livsmedelsregistreringar	60	41	62	37	53
Antal enskilda avloppsärende tillsyn	193	10	20	9	77
Antal strandskyddsdispensärende	36	35	33	31	30
Antal diarieförda ärende totalt	2 057	2 022	2 345	2753	2688

Ärendehantering åren 2017 - 2021 (från bokslut 2021). Antalet ärenden har alltså ökat med 30 % mellan åren 2017 och 2021, med bibehållet kommunbidrag. Parallellt har emellertid även rekryteringsläget förbättrats väsentligt och vakanser kunnat fyllas. Därmed har både personalkostnader och intäkter ökat och miljönämnden kan i större utsträckning utföra sitt uppdrag 2021 än 2017. Detta innebär att produktiviteten har ökat. Härtill kommer att avgiftsfinansieringsgraden ökat från 47 till 51 % (budgeterad avgiftsfinansieringsgrad för 2022 är 57 %).

Ärendebelastning från respektive kommun

Planerad tillsyn	2021	Andel Munkedal	Andel Lysekil	Andel Sotenäs	Kommentarer
Antal genomförda inspektioner med platsbesök hos verksamhetsutövare					
-Livsmedel,	487	109 (22%)	210 (43%)	168 (34%)	Dimensionerande ärendekategori eftersom det är många ärenden men kostnadstäckningsgrad är hög och därmed lägre skattefinansierings-grad.
-Tobak,	71	24 (34%)	21 (30%)	26 (37%)	
-Läkemedel,	23	8 (35%)	7 (30%)	8 (35%)	
-Miljöskydd,	62	14 (23%)	20 (32%)	28 (45%)	
-Hälsoskydd	40	9 (22%)	19 (48%)	12 (30%)	
Prövningar efter ansökan eller anmälan					
Antal anmälda energibrunnar	109	29 (27%)	39 (39%)	41 (38%)	
Anmälningsärenden miljö- och hälsoskydd	60	18 (30%)	24 (40%)	18 (30%)	
Antal livsmedelsregistreringar	54	6 (11%)	28 (52%)	20 (37%)	
Antal enskilda avloppsärende tillsyn	77	11 (14%)	7 (9%)	58 (75%)	Sotenäs har anslagit 338 tkr extra för denna hantering.
Prövning av enskilda avlopp	134	28 (21%)	65 (49%)	41 (31%)	Det byggs mer i Sotenäs och Lysekil än i Munkedal. I dagsläget även övervikt på Lysekil som effekt av avloppsinventeringen i samband med va-planering. Vilken kommun som får störst insats varierar därför över tid.
Övrigt	1 602	-	-	-	Särredovisas inte, stor variation av ärendetyper, tex remisser, klagomål, förelägganden.
Antal diarieförda ärende totalt	2719	567 (21%)	1089 (40%)	1063 (39%)	
Översiktsplan och VA-plan		Initierat	Pågår	Pågår	Dessa insatser varierar mellan kommunerna över tid.

Ovan redovisas ett urval av ärendetyper som visar på fördelningen mellan kommunerna. Nuvarande ärendehanteringssystem saknar rapportmöjlighet för i vilken kommun varje enskilt ärende ligger. För denna utredning har en manuell utsökning och sortering gjorts av fördelningen av respektive ärendekategori per kommun.

Omvärldsbevakning - finansiering

Miljönämnden för Habo och Mullsjö kommuner som ansvarar för tillsyn, men också naturvård fördelar sina kostnader utifrån folkmängd (12 000 respektive 5 500 innevånare), men eftersom den ena kommunen har omfattande arbete med naturvård (kalkning av sjöar och vattendrag) görs en reglering i slutet av året för att detta inte ska belasta den andra kommunen. Däremot görs inga justeringar för arbete med översiktsplan, va-plan etc. eftersom det bedöms jämma ut sig över tid. Någon ersättning till värdkommunen för HR-stöd, ekonomistöd etc. utgår inte.

Sydnärkes miljönämnd finansieras också utifrån folkmängd (Askersund med 11 000 innevånare, Laxå med 6 000 innevånare och Lekeberg med 8 000 innevånare). De olikheter i finansieringen som fanns vid bildandet har nu fasats ut.

Även Miljösamverkan Östra Skaraborg, som är ett kommunalförbund med fem medlemskommuner, fördelar kommunbidraget utifrån folkmängd. Det är totalt 117 000 invånarna varav Falköping 33 000, Hjo 9 000, Karlsborg 7 000, Skövde 56 000 och Tibro 11 000. Någon justering för kommunernas olikheter görs inte. Det görs heller inte justeringar för arbete i översiktsplaner och va-planer som bedöms jämma ut sig över tid. Förbundets ansvar omfattar tillsyn och har därutöver även en tjänst för va-rådgivning, miljöövervakning och rådgivning av förorenad mark som är avgiftsfri, dvs helt skattefinansierad. För den tjänsten har det funnits funderingar på att debitera efter utnyttjandegrad men detta har inte genomförts.

	Habo/Mullsjö	Sydnärke	Östra Skaraborg	SML
Fördelningsnyckel	Folkmängd	Folkmängd	Folkmängd	Folkmängd
Antal invånare	12´ resp 5´	11, 6´ resp. 8´	33´, 9´, 7´, 56´ resp. 11´	14,3´, 9,1´ resp. 10,5´
Justering	Kalkning betalas av respektive kommun	Ingen justering	Ingen justering	Extra ramanslag från Sotenäs används till utökad avloppstillsyn. Kalkning sker i Munkedal, ingen justering

Slutsatser finansieringsmodell

Även om lagstiftningen inte gör någon skillnad i fråga om hantering av ärenden i myndighetsutövning skiljer sig förutsättningarna i respektive kommun åt. De tre kommunerna har ärenden i alla ärendekategorier och behöver därför tillgång till alla kompetenser oavsett antal ärenden i varje kategori.

	Munkedal	Lysekil	Sotenäs
Folkbokförda	10 600	14 300	9 100
Delårsboende enligt kommunernas hemsidor	1 000, gissning	10 000	16 000
Antal villahushåll med sophämtning	4 750	7 861	7 013
- varav fritidshus	1 206	3 929	4 159
Antal företagare enligt kommunernas hemsidor	1 325	1 608	1 300
Totalt antal ärenden 2021	600	1 100	1 100
Landareal	634 km ²	208 km ²	138 km ²

En mängd parametrar skulle kunna analyseras för att avgöra en så exakt kostnadsfördelning som möjligt utifrån nyttjande av miljönämndens resurser. Under samtalen vid genomförandet av omvärldsbevakningen framkommer att den gemensamma uppfattningen är att ett alltför invecklat system för fördelning av kostnader riskerar att bli mer komplicerat än rättvist. Samtliga utgår i stället ifrån folkmängd eftersom det har bäring på ärendebelastningen. Hittills har också SML Styrgrupp och SML samverkansråd bedömt folkmängd som ett visserligen trubbigt, men ändå den mest lämpliga fördelningsnyckeln (fastställt i respektive kommunfullmäktige).

Sommartid är emellertid folkmängden missvisande i relation till hur den påverkar miljönämndens belastning eftersom antalet människor och verksamheter då skiljer sig mellan de tre kommunerna. Det kan därför vara rimligt att justera fördelningsnyckeln som en andel av tillströmningen av människor under sommarperioden.

Samtidigt är antalet företagare i respektive kommun mer lika till antalet än antalet folkbokförda och en av kommunerna är betydligt större till ytan, vilket påverkar arbetsinsatsen vid platsbesök. Slutligen har en kommun beslutat om extra ramanslag för större insats kring avlopp medan motsvarande insats görs i en annan kommun utan sådant extra anslag.

För fördelning av ramanslaget föreslås därför att fortsatt fördelning utifrån antalet folkbokförda men med tillägg för hälften av antalet fritidshus i respektive kommun. Man hade kunnat utgå från en andel av de delårsboende, men siffran är inte officiell och framräknad på olika sätt i de olika kommunerna. Eftersom kommunerna har ett gemensamt avfallsbolag föreslås i stället antalet fritidshus enligt Rambos AB:s kundregister användas för att justera fördelningsnyckeln.

Kommun	Dagens kommunbidrag	Folkbokförda	50 % av alla fritidshus	Folkbokförda + hälften av antal fritidshus	Ny andel av kommunbidrag	Nytt kommunbidrag	Förändring
Sotenäs	1 392 600	9 100	2 080	11 180	0,29	1 553 448	160 848
Munkedal	1 660 500	10 500	603	11 103	0,29	1 542 818	-117 682
Lysekil	2 303 200	14 300	1 965	16 265	0,42	2 260 034	-43 166
	5 356 300	33 900	4 647	38 547	1	5 356 300	0

Av kolumnen längst till höger framgår förändringen i ramanslag utifrån föreslagen fördelningsnyckel.

Sammanfattande slutsatser

Från enkätundersökningarna framkommer att samarbetet fungerar bra men att det finns ett behov av utökad dialog och närmare samarbete mellan politikerna i miljönämnden och samhällsbyggnadsnämnderna samt mellan miljöenheten och samhällsbyggnadsförvaltningarna.

Det finns också ett behov av att utveckla målbilden och föra dialog om förväntningar, om att utveckla och synliggöra styrningen genom fullmäktiges mål och i SML Samverkansråd och Styrgrupp samt önskemål om att stärka och synliggöra närvaron av miljönämndens ledamöter och tjänstepersoner i alla tre kommunerna.

Önskemål om översyn av finansieringsmodellen bör också tillgodoses. Eftersom SML-kommunerna är "säsongvis olika" ifråga om antalet människor som vistas i kommunen kan fördelningen av kostnader istället finjusteras genom att ta hänsyn till viss andel av antalet delårsboende.

Förslag till förbättringsåtgärder

Målbild och förväntningar

1. Kommunerna inkluderar information om miljönämndens nuvarande ansvarsområde och uppdrag i utbildningspaket för politiker i kommunfullmäktige, kommunstyrelserna och samhällsbyggnadsnämnderna efter valet. Inom ramen för utbildningen förs också dialog om förväntningar på miljönämndens arbete i relation till uppdraget enligt nu gällande reglemente som inte längre omfattar strategiska frågor.
  - Ansvarig: administrativa chefer
2. Medarbetare och chefer från samhällsbyggnadsförvaltningarna bjuds in till särskilt utbildningstillfälle för tjänstepersoner.
  - Ansvarig: miljöchef

Finansiering

3. Förändra finansieringsmodellen så att den utöver folkmängd även tar hänsyn till 50 % av antalet fritidshus.
  - Ansvar: kommundirektörerna

Styrning och förvaltningsövergripande samarbete via SML Styrgrupp och SML Samverkansråd

4. Kommunerna synliggör styrningen via fullmäktiges mål- och resursplan samt när miljönämndens budget och bokslutsarbete behandlas.
5. Kommunerna ska eftersträva samsyn om mål och resurser vid beredning av budget och bokslut i SML Styrgrupp och SML Samverkansråd.
6. SML Samverkansråd bjuder årligen in ordförande i samhällsbyggnadsnämnderna respektive byggnadsnämnden för dialog.
7. SML Styrgrupp bjuder in samhällsbyggnadscheferna att medverka vid en utvecklingsdag per år.
8. Kommunerna utvecklar rutinerna inför och efter SML Samverkansråd och SML Styrgrupp så att informationen om dessa möten förstärks och medarbetare, chefer och politiker ser möjligheten lyfta aktuella frågor till mötena.
  - Ansvar p 4 - 8: kommundirektörerna
9. Frågan om ärendeköer hanteras i budgetdialogen om mål och resurser (se förslag nr 4-5)
  - Ansvar: miljöchefen

Samarbetet mellan samhällsbyggnadsförvaltningarna och miljöenheten

10. Miljöchefen adjungeras regelbundet in till alla tre samhällsbyggnadsförvaltningarnas ledningsgrupper
  - Ansvar: samhällsbyggnadscheferna
11. Samhällsbyggnadscheferna och miljöchefen för en fördjupad dialog om miljönämndens uppdrag i fråga om planarbetet samt utformningen av detta samarbete inom ramen för miljösamrådet.
  - Ansvar för inbjudan: samhällsbyggnadschefen i Sotenäs
12. Kommunerna skapar kontorsplatser för miljöhandläggare i nära anslutning till övriga handläggare i samhällsbyggnadsförvaltningarna.
  - Ansvar: samhällsbyggnadscheferna
13. I svåra ärenden kan miljöhandläggare bjudas med när ärende med koppling till ärende i miljönämnden ska föredras i SBN/BN/KS. Omvänt kan en handläggare från annan förvaltning bistå vid föredragning i miljönämnden när sådant behov finns.
  - Ansvar: samhällsbyggnadscheferna i dialog med miljöchef

14. Ordförande i samhällsbyggnadsnämnderna, byggnadsnämnden och miljönämnden kallar till ordförandemöte när det finns utmanande ärenden som berör flera nämnder.
- Ansvar: SBN, BN, MimB ordförande

Helhetssyn i ärendehantering för näringsliv och medborgare

15. Näringslivsutvecklarna bjuder in miljöhandläggare till näringslivsråd när frågor där miljönämndens kompetens är relevant på samma sätt som inbjudan redan sker till lotsmöten, näringslivsträffar och till arbete med näringslivsstrategi.
- Ansvar: näringslivsutvecklarna
16. Miljöenheten fortsätter sitt kund- och näringslivsorienterade arbete (ibland benämnd Rättviksmodellen) och metoden motiverande samtal enligt miljönämndens beslutade målformuleringar och nyckeltal i insiktsmätningen.
- a. Ansvar: miljöchef

Miljönämndens närvaro i de tre kommunerna

17. Återupptagande av att miljönämnden sammanträder i Munkedal och Lysekil en gång per år.
- a. Ansvar: Nämndsekreterare i Sotenäs och, för lokalbokning, motsvarande funktion i Lysekil och Munkedal
18. Vid möten enligt punkt 17 bjuder miljönämnden in SBN/BN ordförande och samhällsbyggnadscheferna för dialog om kommunernas särprägel.
- a. Ansvar för inbjudan: Ordförande i Miljönämnden i mellersta Bohuslän med stöd av nämndsekreterare
  - b. Ansvar för innehåll: respektive ordförande SBN

§ 165

Dnr 2022-000039

Samverkansavtal för naturbruksutbildningar

Sammanfattning av ärendet

Naturbruksprogrammet är ett nationellt gymnasieprogram med inriktningarna Lantbruk, Djurvård, Trädgård, Skogsbruk, Hästhållning och Naturturism. Inriktningarna leder till olika yrkesutgångar. Regionen anordnar även det nationella fyraåriga programmet för Skog, Mark och Djur inom gymnasiesärskolan.

Regionens skolor bedriver naturbruksutbildningen på:

Sötåsen, Svenljunga, Uddetorp, och på Axevalla utanför Skara.

De gymnasieutbildningar som regionen anordnar finansieras till hälften av regionen och till hälften av den kommun där eleven är folkbokförd. För elever i gymnasiesärskolan betalar kommunen hela utbildningskostnaden. Elever kan läsa gymnasieutbildning inom naturbruksområdet på en skola med offentlig eller privat huvudman utanför Västra Götaland. I dessa fall ersätter regionen elevens hemkommun för den kostnad som överstiger vad kommunen annars skulle ha betalat om eleven hade läst på en skola i regionens regi.

Avtalet är inte gynnsamt för framför allt de kommuner i Fyrbodalen som har etablerade friskolor. De flesta eleverna i dessa kommuner väljer de närliggande friskolorna framför regionens skolor. För dessa platser utgår ingen ersättning från regionen och blir därmed en ekonomisk belastning för kommunens budget.

Kommunstyrelsens beslutade 2022-03-14 §42 om yttrande till remissvar.

Detta yttrande medförde ingen förändring i samverkansavtalet.

Avtalet gäller under förutsättning att samtliga parter d.v.s. samtliga 49 kommuner beslutar att teckna avtalet.

För att kommunen inte ska stå avtalslös vilket skulle medföra stora problem med att anordna samtliga inriktningar för kommunens ungdomar föreslås kommunfullmäktige trots allt att avtal tecknas med regionen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse - Samverkansavtal för naturbruksutbildningar

Beslut KS 2022-03-14 § 42 Remiss - Samverkansavtal för naturbruksutbildningar

Godkännande av samverkansavtal om naturbruksutbildning 2023-2026.

Beslut Regionfullmäktiges 2022-05-24 - Samverkansavtal om naturbruksutbildning 2023-01-01 till 2026-12-31

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna samverkansavtal med Västra Götalandsregionen gällande naturbruksutbildning under perioden 2023-01-01-2026-12-31

Yrkande

Liza Kettil (S), Christoffer Rungberg (M):

Bifall till förvaltningens förslag.

Louise Skaarnes (SD):

Avslag på att godkänna samverkansavtal med Västra Götalandsregionen gällande naturbruksutbildning.

Thomas Högberg (L):

Bordläggning av ärendet i fram till dess att förvaltningsrättens laglighetsprövning av samverkansavtalet som beslutades av Västra Götalandsregionen är klar.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på om ärendet ska avgöras idag eller bordläggas och finner att ärendet ska avgöras idag.

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och Louise Skaarnes (SD) yrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt förvaltningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna samverkansavtal med Västra Götalandsregionen gällande naturbruksutbildning under perioden 2023-01-01-2026-12-31.

Reservation/Protokollsanteckning

Reservation från SD gruppen: Louise Skaarnes, Jan Petersson och Mathias Johansson.

Reservation från L: Thomas Högberg.

Diarienummer: 2022-000039

Datum: 2022-08-31

TJÄNSTESKRIVELSE

Liselott Sörensen-Ringi
Förvaltningschef
Barn och utbildningsförvaltningen

Samverkansavtal för naturbruksutbildningar

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna samverkansavtal med Västra Götalandsregionen gällande naturbruksutbildning under perioden 2023-01-01-2026-12-31

Sammanfattning

Naturbruksprogrammet är ett nationellt gymnasieprogram med inriktningarna Lantbruk, Djurvård, Trädgård, Skogsbruk, Hästhållning och Naturturism. Inriktningarna leder till olika yrkesutgångar. Regionen anordnar även det nationella fyraåriga programmet för Skog, Mark och Djur inom gymnasiesärskolan.

Regionens skolor bedriver naturbruksutbildningen på:
Sötåsen, Svenljunga, Uddetorp, och på Axevalla utanför Skara.

De gymnasieutbildningar som regionen anordnar finansieras till hälften av regionen och till hälften av den kommun där eleven är folkbokförd. För elever i gymnasiesärskolan betalar kommunen hela utbildningskostnaden. Elever kan läsa gymnasieutbildning inom naturbruksområdet på en skola med offentlig eller privat huvudman utanför Västra Götaland. I dessa fall ersätter regionen elevens hemkommun för den kostnad som överstiger vad kommunen annars skulle ha betalat om eleven hade läst på en skola i regionens regi.

Avtalet är inte gynnsamt för framför allt de kommuner i Fyrbodalen som har etablerade friskolor. De flesta eleverna i dessa kommuner väljer de närliggande friskolorna framför regionens skolor. För dessa platser utgår ingen ersättning från regionen och blir därmed en ekonomisk belastning för kommunens budget.

Kommunstyrelsens beslutade 2022-03-14 §42 om yttrande till remissvar.

Detta yttrande medförde ingen förändring i samverkansavtalet.
Avtalet gäller under förutsättning att samtliga parter d.v.s. samtliga 49

kommuner beslutar att teckna avtalet.
För att kommunen inte ska stå avtalslös vilket skulle medföra stora problem med att anordna samtliga inriktningar för kommunens ungdomar föreslås kommunfullmäktige trots allt att avtal tecknas med regionen.

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Nuvarande antal elever som läser Naturbruksprogrammet på fristående skola inom kommunen medför en kostnad om ca 1,9 mkr per år. Hade dessa elever läst utanför regionen eller på regionens skolor hade kostnaden varit ca 950 tkr. Hemkommunen betalar enligt Skolverkets riksprislista.

Hållbar utveckling – Social dimension

Belastar kommunens budget då 9 av 10 elever som läser naturbruksprogrammet går på den fristående skolan i hemkommunen. Eleverna slipper långa resor och att bo hemifrån.

Inga ytterligare konsekvenser

Ylva Morén
Kommundirektör
Kommunstyrelsens förvaltning

Beslutet skickas till:

Västra Götalandsregionen
Rektor på Kunskapens Hus
Förvaltningschef Barn och Utbildning, för kännedom
Arkiveras

§ 42

Dnr 2022-000039

Remiss - Samverkansavtal för naturbruksutbildningar

Sammanfattning av ärendet

Samverkansavtalet om naturbruksutbildningar har sitt ursprung i den ansvarsfördelning på utbildningsområdet som skedde vid regionbildningen och skatteväxlingen som gjordes då. Sedan 1999 erbjuder därför regionen naturbruksutbildningar på kommunernas uppdrag, vilket regleras i ett samverkansavtal som sedan dess har förnyats med jämna mellanrum.

Det nya avtalet kommer att gälla från och med 2023-01-01 till och med 2026-12-31. Se bilaga Remiss omarbetat förslag till samverkansavtal.

Naturbruksprogrammet är ett nationellt gymnasieprogram med inriktningarna Lantbruk, Djurvård, Trädgård, Skogsbruk, Hästhållning och Naturturism. Inriktningarna leder till olika yrkesutgångar. Regionen anordnar även det nationella fyraåriga programmet för Skog, Mark och Djur inom gymnasiesärskola.

Utbildningarna bedrivs på regionens skolor:

Sötåsen, med inriktningarna Lantbruk, Djurvård, Hästhållning, Trädgård samt gymnasiesärskola.

Svenljunga, med inriktningarna Skogsbruk samt Naturturism.

Uddetorp, med inriktningen Lantbruk.

Hästutbildningarna är samlade på Axevalla utanför Skara.

De gymnasieutbildningar som regionen anordnar finansieras till hälften av regionen och till hälften av den kommun där eleven är folkbokförd. För elever i gymnasiesärskolan betalar kommunen hela utbildningskostnaden. Elever kan läsa gymnasieutbildning inom naturbruksområdet på en skola med offentlig eller privat huvudman utanför Västra Götaland. I dessa fall ersätter regionen elevens hemkommun för den kostnad som överstiger vad kommunen annars skulle ha betalat om eleven hade läst på en skola i regionens regi.

Den 2 september 2021 hölls ett dialogmöte mellan kommuner i Fyrbodal, VästKom och VGR. Där framfördes fyra förslag till förändringar som eventuellt skulle förbättra förutsättningarna för kommunerna i Fyrbodal. Förslagen utreddes och resultatet blev att ingen av dessa förslag var genomförbara. Se bilaga ” Svar på fyra frågor”

Avtalet är inte gynnsamt för kommunerna i Fyrbodal då de flesta elever som läser Naturbruksutbildningen gör det på de friskolor som tagit över efter nedläggningen av Dingle, Nuntorp och Strömna.

Munkedal har idag två elever som läser på regionens skolor, två elever som läser på skolor utanför regionen och tio som läser på Dinglegymnasiet. Statistik visar att den fördelningen har varit liknande sedan friskolorna etablerade sig.

Avtalet är gynnsamt för kommunerna om elever läser på regionens skolor och utanför regionen. För övriga kommunalförbund inom VGR är avtalet gynnsamt då regionens skolor är belägna i närheten av dessa kommuner.

Om inget avtal kommer till stånd åligger det varje kommun att tillhandahålla Naturbruksutbildning med sex inriktningar. Det är dyra utbildningar och det finns i dagsläget ingen närliggande kommun som erbjuder hela utbudet. De närliggande privata aktörerna erbjuder Lantbruk, Hästhållning, Djurvård och Trädgård.

VGR finansierar även andra verksamheter som kommer Munkedal till gagn. Munkedal erhåller ca 3 miljoner kr i bidrag från VGR per år fördelat på Skapande skola, Kulturskola, Bibliotek, Si-medel och Folkhälsomedel.

Beslutsunderlag

Beslut BOUN 2022 § 22 med bilaga

Tjänsteskrivelse

Omarbetat förslag till samverkansavtal om naturbruksutbildningar

Svar på fyra frågor kring nytt samverkansavtal (002)

Barn- och utbildningsnämndens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta barn- och utbildningsnämndens yttrande som remissvar.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på barn- och utbildningsnämndens yttrande och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt barn- och utbildningsnämndens yttrande.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lämna nedan yttrande som remissvar:

Det gällande avtalet mellan Västra Götalandsregionen och regionens 49 kommuner gäller till 31 december 2022. Det ska ersättas med ett nytt avtal som ska gälla från 1 januari 2023. I både det nuvarande och i det nya förslaget står kommunerna för 50 % och regionen 50 %.

För skolor som ligger utanför Västra Götalandsregionen betalar Västra Götalandsregionen oavsett om skolan drivs som fristående enhet eller i offentlig regi. Det innebär att naturbruksutbildningar som bedrivs av fristående enhet inom regionen behandlas annorlunda än fristående enheter som bedrivs utanför regionen.

Grunden för detta är en skatteväxling mellan kommunerna och regionen där skatt från kommunerna överförs till regionen samtidigt som regionen tar över kommunernas ansvar för naturbruksutbildningar.

Regionfullmäktige beslutade att koncentrera utbildningarna till färre platser inom regionen. De tre skolor som regionen valde att lägga ner, har alla tre återuppstått som friskolor. Dessutom har det startats upp naturbruksutbildningar på andra orter inom regionen. Därmed bör det också vara ett ansvar för regionen att ersätta dessa skolor.

Munkedals kommun menar att det ur rättvisesynpunkt och för att inte missgynna enskild fristående skola eller de kommuner som har många elever på fristående enheter ska regionen betala för studerande även på fristående skolor.

Att ersättning sker på samma sätt som för studerande på regionens egna naturbruksutbildningar och för studerande som läser på skolor utanför Västra Götalandsregionen.

Protokollsanteckning

Ärendet direktjusteras

Beslutet skickas till

2022-05-31

Godkännande av samverkansavtal om naturbruksutbildning 2023–2026

Till berörd nämnd eller styrelse

Sedan 1999 finns ett samverkansavtal för naturbruksutbildningar mellan Västra Götalandsregionen (VGR) och länets alla 49 kommuner. Avtalet har sitt ursprung i den ansvarsfördelning på utbildningsområdet som skedde vid regionbildningen och den skatteväxling som gjordes då. Samverkansavtalet har förnyats med jämna mellanrum och nu gällande samverkansavtal gäller under perioden 1 januari 2019 till 31 december 2022.

Bifogat är det samverkansavtal som är avsett att gälla från den 1 januari 2023 till den 31 december 2026. Jämfört med det förslag som remitterades under våren 2022 har endast några tekniska justeringar gjorts i syfte att ytterligare förtydliga parternas ansvar och för att harmonisera texten med gällande regelverk. Remissvaren visade att de allra flesta kommuner uppskattar samverkan med regionen om naturbruksutbildning, men några kommuner framförde bland annat att det ekonomiska utfallet blivit orättvist. Därför har en skrivning tillkommit i avtalet om att en utvärdering ska tillsättas så snart avtalet träder i kraft i syfte att lämna förslag på en modern och rättvis ekonomisk modell.

Det bifogade avtalet godkändes av regionfullmäktige 24 maj 2022 och har undertecknats av regionstyrelsens ordförande och regiondirektören. Nu vill vi be er att godkänna och underteckna avtalet. Ni avgör själva i vilken instans avtalet godkänns och vilka som undertecknar.

Så svarar ni

När er berörda nämnd eller styrelse har fattat beslut om att godkänna avtalet vill vi att ni e-postar oss protokollsutdraget (PDF) till regionstyrelsen@vgregion.se. Ange diarienummer RS 2022–01898 i ämnesraden, samt en kontaktperson för ärendet.

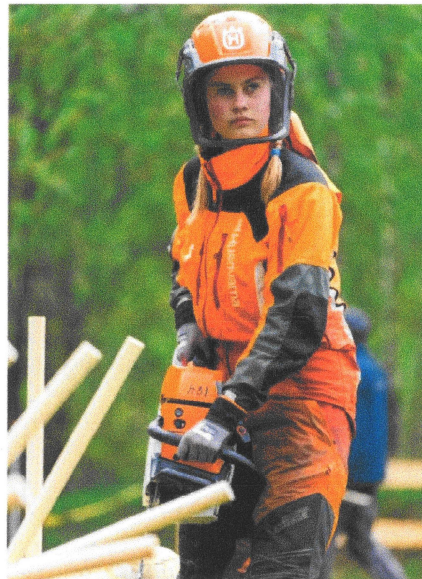
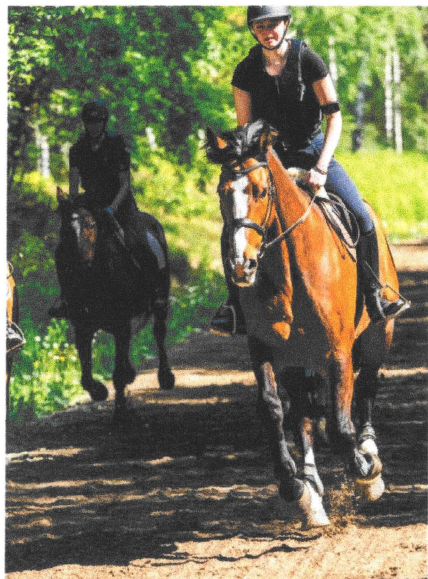
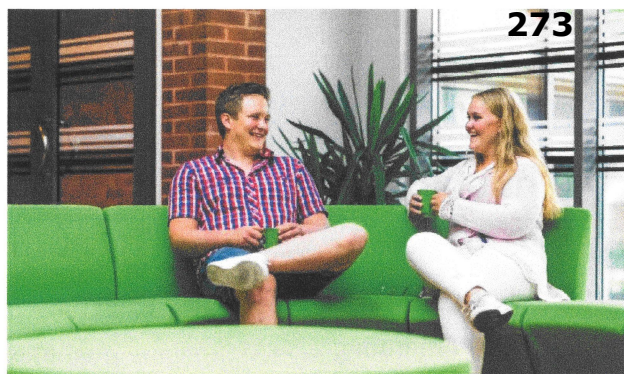
Vi vill även att ni skickar tillbaka ett undertecknat exemplar i det bifogade svarskuvertet. Svara så snart som möjligt, dock senast den 31 oktober 2022. Frågor besvaras av ansvarig handläggare Robin Kalmendal, telefon: 076-136 54 03, robin.kalmendal@vgregion.se.

Johnny Magnusson
Regionstyrelsens ordförande

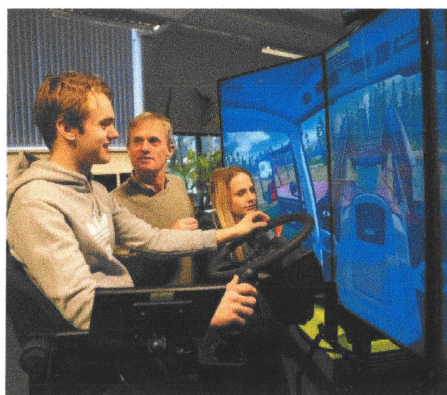
Axel Josefsson
Ordförande VästKom

Samverkansavtal om naturbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland

Innehåll

1. Allmänt	3
1.1 Avtalsparter	3
1.2 Omfattning	3
1.3 Syfte	4
1.4 Bakgrund	4
1.5 Avtalstid	4
1.6 Lagstiftning	4
1.7 Termer och begrepp	5
2. Ekonomi	5
2.1 Gymnasieskolan och gymnasiesärskolan	5
2.2 Vuxenutbildning.....	7
3. Parternas ansvar.....	7
3.1 Gemensamt ansvar och samverkan	7
3.1.1 Politiskt Samråd Naturbruk.....	8
3.1.2 Ledningsråd Naturbruk	8
3.2 Västra Götalandsregionens ansvar	8
3.3 Kommunens ansvar	9
4. Gemensamma utvecklingsområden.....	10
5. Avtalsvård	10
5.1 Tvister.....	10
6. Underskrifter	10

1. Allmänt

Detta samverkansavtal om naturbruksutbildningar tecknas mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland, och benämns nedan 'avtalet'.

De utbildningar som avses i avtalet arrangeras av Västra Götalandsregionens naturbruksförvaltning. Naturbruksförvaltningen styrs av naturbruksstyrelsen, som får sitt årliga uppdrag av regionutvecklingsnämnden. Enligt uppdraget ska naturbruksstyrelsen, utöver utbildningarna, även tillhandahålla kompetenscentra till gagn för yrkesverksamma, elever och studerande inom naturbruksområdet.

VästKom är kommunernas gemensamma samverkansaktör i Västra Götaland och kan biträda eller företräda kommunerna i syfte att utveckla samverkan mellan kommunerna och andra länsorgan såsom Västra Götalandsregionen. VästKoms roll i detta sammanhang är att underlätta för avtalsparternas samverkan och gemensamma ansvarstagande.

1.1 Avtalsparter

Avtalsparter i avtalet är var och en av de 49 kommunerna i Västra Götaland ('kommunerna') och Västra Götalandsregionen ('regionen'). I avtalet benämns kommunerna och regionen gemensamt som 'parterna'. Avtalet gäller under förutsättning att samtliga parter beslutar att teckna avtalet. Parterna avgör själva var i respektive organisation beslutet fattas, eller om beslutet ska fattas i kommungemensamma organ.

1.2 Omfattning

Avtalet omfattar naturbruksprogrammet inom gymnasieskolan, motsvarande utbildningar inom gymnasiesärskolan, och introduktionsprogrammen Programinriktat val och Yrkesintroduktion, samt vuxenutbildningar på gymnasial nivå inom naturbruksområdet. Utbildningarna erbjuds vid skolenheterna:

- Sötåsen, med inriktningarna Lantbruk, Djurvård, Hästhållning, Trädgård samt gymnasiesärskola.
- Svenljunga, med inriktningarna Skogsbruk samt Naturturism.
- Uddetorp, med inriktningen Lantbruk.

Hästutbildningarna är samlade på Axevalla utanför Skara.

Vuxenutbildningarna erbjuds vid alla ovan nämnda skolenheter.

För de fall att regionen ändrar inriktning inom naturbruksprogrammet vid en eller flera skolenheter, eller beslutar att bedriva naturbruksutbildning vid ytterligare skolenhet ska samtliga villkor i detta avtal gälla för sådan utbildning.

Avtalet gäller elever och studerande folkbokförda i någon av Västra Götalands kommuner. Avtalet berör även kommunernas information- och marknadsföringsaktiviteter riktade mot presumtiva elever och studerande.

Genom avtalet uppdrar kommunerna till regionen att dels vara huvudman för naturbruksutbildning inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, dels erbjuda vuxenutbildning på gymnasial nivå inom naturbruksområdet.

1.3 Syfte

Avtalet syftar till att alla Västra Götalands kommuner ska ha en trygg tillgång till moderna naturbruksutbildningar med hög kvalitet till självkostnadspris inom gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen på gymnasial nivå. Avtalet ska vidare stärka och främja samverkan mellan parterna med målet att vidareutveckla kompetensförsörjningen och stimulera en hållbar utveckling inom naturbruksområdet.

1.4 Bakgrund

Samverkansavtalet om naturbruksutbildningar har sitt ursprung i den ansvarsfördelning på utbildningsområdet som skedde vid regionbildningen och skatteväxlingen som gjordes då. Sedan 1999 erbjuder därför regionen naturbruksutbildningar på kommunernas uppdrag, vilket regleras i ett samverkansavtal som sedan dess har förnyats med jämna mellanrum.

Naturbruksutbildningarna ger teoretiska kunskaper och praktiska kompetenser som är viktiga för arbete inom och utveckling av lantbruket, skogsbruket, skötseln och vården av sport- och sällskapsdjur, trädgårdsodlingen med mera. Dessa näringar har en central roll i ett hållbart samhälle och är viktiga för hela Västra Götaland.

Under flera år har en grund lagts för framgångsrik pedagogik samt en trygg och stimulerande lär- och boendemiljö på naturbruksskolorna. Digitala verktyg, simulatorer och främjandet av entreprenörskap används på ett naturligt sätt i utbildningen av både gymnasieelever och inom vuxenutbildningarna. Detta arbete ska vidareutvecklas för att erbjuda moderna och effektiva arbetssätt i utbildningarna. Likaså ska de elever som vill söka högre utbildning efter gymnasieexamen också fortsättningsvis ges möjligheter till detta.

Det är fortsatt prioriterat att stimulera en öppen och konstruktiv dialog med företrädare för aktuella branscher och framtida arbetsgivare inom naturbruksområdet. Även detta arbete ska utvecklas vidare, med syftet att förbereda och rusta elever och studerande väl för kommande yrkesliv samt göra utbildningarna till viktiga verktyg för fortsatt utveckling på naturbruksområdet.

1.5 Avtalstid

Avtalet gäller från och med 2023-01-01 till och med 2026-12-31. Om beslut fattas på nationell nivå som väsentligt ändrar förutsättningarna för avtalet ska parterna uppta förhandlingar.

1.6 Lagstiftning

Avtalet avser utbildningar som regleras genom skollagen (2010:800), gymnasieförordningen (2010:2039) och förordningen om vuxenutbildningen (2011:1108). Även andra regelverk gäller för de jordbruk, skogsbruk och liknande som bedrivs i naturbruksskolornas regi.

1.7 Termer och begrepp

Regionen anordnar utbildningar på **gymnasial** och **eftergymnasial nivå**. På gymnasial nivå anordnas utbildningar inom **gymnasieskolan** och **gymnasiesärskolan** samt **vuxenutbildning**. På eftergymnasial nivå anordnar regionen även yrkeshögskoleutbildningar (Yh) inom naturbruksområdet, men dessa regleras inte genom detta avtal.

Naturbruksprogrammet är ett nationellt gymnasieprogram med inriktningarna **Lantbruk, Djurvård, Trädgård, Skogsbruk, Hästhållning** och **Naturturism**. Inriktningarna leder till olika yrkesutgångar. Regionen anordnar även det nationella **fyraåriga programmet** för Skog, Mark och Djur inom gymnasiesärskolan.

Därutöver anordnar regionen **introduktionsprogrammen** Programinriktat val och Yrkesintroduktion för att erbjuda elever utan gymnasiebehörighet möjligheter att läsa till ett nationellt program, eller söka en anställning. Programinriktat val (IMVNB) och Yrkesintroduktion (IMYNB) kan utformas för en grupp elever eller för en enskild elev.

Med **elever** avses i avtalet personer som har antagits till någon av de gymnasieutbildningar som detta avtal omfattar. På motsvarande sätt avser **studerande** personer som antagits till någon av vuxenutbildningarna i avtalet.

Parterna är överens om att de termer som används för att dela in och beskriva ovan nämnda program och utbildningar kan komma att ändras enligt nationella beslut, utan att avtalet behöver tecknas om. I de fall väsentliga förändringar blir aktuella ska parterna uppta förhandlingar.

2. Ekonomi

Naturbruksutbildningarna ska bedrivas i en effektiv och rationell organisation präglad av hög kvalitet och god ekonomisk hushållning. Transparens och tydlighet är viktigt för förtroendet mellan parterna.

2.1 Gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

Regionen erbjuder kommunerna gymnasieutbildningar, inklusive gymnasiesärskolan, till självkostnadspris. Kostnaderna för gymnasieskolans naturbruksprogram skiljer sig mellan inriktningarna, varför varje inriktning har sitt eget pris. Priserna för gymnasieskolans naturbruksprogram, och introduktionsprogram, beräknas enligt gymnasieförordningens 13 kap. 3 § och fastställs varje år av regionen efter samråd med kommunernas representanter i Ledningsråd Naturbruk (se 3.1.2 nedan). Priserna ska vara fastställda senast den 10 december året innan de börjar gälla.

Kostnaderna för skolornas elevinternat ingår inte i beräkningen av priset, utan faktureras berörda vårdnadshavare separat.

De gymnasieutbildningar som regionen anordnar finansieras till hälften av regionen och till hälften av den kommun där eleven är folkbokförd. För de elever som påbörjat en av dessa utbildningar det aktuella året betalar kommunen halva kostnaden genom interkommunal ersättning (IKE) till regionen, och regionen betalar den andra halvan.

För elever i gymnasiesärskolan betalar kommunen hela utbildningskostnaden.

Avstämningsdatum för fakturering är 15 september respektive 15 februari. Ingen debitering görs om en elev skulle avbryta sin utbildning före dessa avstämningsdatum. I de fall en elev avbryter en utbildning mellan den 15 september och den 15 oktober eller mellan den 15 februari och 15 mars krediteras kommunen endast halva terminskostnaden. Ingen kreditering sker i de fall en elev avbryter en utbildning efter 15 oktober respektive 15 mars. I övriga fall betalas hela terminskostnaden.

Om eleven inte hinner slutföra sina studier enligt plan kan studietiden förlängas efter dialog med hemkommunen.

Interkommunal ersättning (IKE) betalas av kommunerna vid avstämningsdatum efter faktura från regionen. Fakturan ska vara betald senast 30 dagar efter att kommunen mottagit den. Regionen förbehåller sig rätten att kräva dröjsmålsränta efter 30 dagar.

Kommunen svarar för resekostnader, inom Västra Götaland, mellan bostad och skola för de elever på gymnasieskolan och gymnasiesärskolan som är under 20 år och inte har inackorderingstillägg. Det arbetsplatsförlagda lärandet (APL) är en obligatorisk del av gymnasieutbildningen, och för en elev utan inackorderingstillägg står kommunen för resekostnader, inom Västra Götaland, mellan elevens bostad och platsen för APL. Regionen svarar för eventuella resekostnader där platsen för APL ligger utanför Västra Götaland.

I de fall gymnasieeleverna har inackorderingstillägg svarar regionen för resekostnader mellan elevernas bostad och platsen för APL.

Gymnasieutbildningarna bedrivs med egen resultatenheter där ekonomin och det egna kapitalet redovisas till Ledningsråd Naturbruk (se 3.1.2 nedan), senast den 10 mars varje år. Informationen ska på nästkommande sammanträde därefter lämnas till Politiskt Samråd Naturbruk (se 3.1.1 nedan).

Flera av naturbruksförvaltningens kostnader delas av gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen, samt verksamheterna vid kompetenscentra. Allokeringen av kostnaderna görs med hänsyn till den faktiska användningen av resurser.

De eventuella över- och underskott som genereras i gymnasieutbildningarna balanseras mellan verksamhetsåren.

Elever kan läsa gymnasieutbildning inom naturbruksområdet på en skola med offentlig eller privat huvudman utanför Västra Götaland. I dessa fall ersätter regionen elevens hemkommun för den kostnad som överstiger vad kommunen annars skulle ha betalat om eleven hade läst på en skola i regionens regi. Efter att interkommunal ersättning betalats till en huvudman utanför

Västra Götaland, fakturerar kommunen resterande del av kostnaden till regionen. Fakturan ska vara regionen tillhanda senast 31 december avseende höstterminen och 30 juni avseende vårterminen.

2.2 Vuxenutbildning

Regionen erbjuder kommunerna vuxenutbildningar inom naturbruksområdet på gymnasial nivå till självkostnadspris, beräknat enligt samma principer som för gymnasieskolan.

För studerande i vuxenutbildning står kommunen för hela utbildningskostnaden och betalar per genomförd kurspoäng.

När en ansökan till vuxenutbildning i regionens regi har gjorts ska kommunen enligt 20 kap. 21 § skollagen skyndsamt skicka ansökan till regionen och bifoga ett yttrande.

Den studerande betalar själv kostnader för resor, litteratur och annan utrustning som behövs för utbildningen.

Avstämningsdatum för fakturering är 15 september respektive 15 februari. För studeranden som påbörjar utbildningen efter dessa datum sker terminsdebiteringen vid efterföljande månadsskifte.

I de fall en studerande avbryter utbildningen debiteras kommunen en administrativ avgift som motsvarar kostnaden för tre veckors studier i den studerandes takt, oavsett hur lång tid efter att den studerande avbryter utbildningen, och därefter krediteras kommunen för de poäng som den studerande inte genomfört.

Vid behov kan en kommun själv, eller i samverkan med andra kommuner, avtala med regionen om vuxenutbildningar som uppdrag eller utanför ordinarie utbud.

3. Parternas ansvar

Parterna är överens om att allt arbete inom ramen för avtalet ska ta sin utgångspunkt i det bästa för eleverna och de studerande samt för de personer som söker till utbildningarna.

Parterna avser att med förtroende, transparens och tillit gemensamt arbeta för utvecklingen av naturbruksutbildningarna.

3.1 Gemensamt ansvar och samverkan

Politiskt Samråd Naturbruk och Ledningsråd Naturbruk tillkom på kommunkollektivets önskemål när samverkansavtalet för åren 2019–2022 togs fram. Samrådet och ledningsrådet syftar till att underlätta det gemensamma ansvarstagandet och samverkan mellan parterna. De ska fortsatt arbeta med detta avtal. Regionen ansvarar för administrativt stöd till samrådet och ledningsrådet.

3.1.1 Politiskt Samråd Naturbruk

Politiskt Samråd Naturbruk ska på en övergripande och strategisk nivå främja utbildning och kompetensförsörjning inom naturbruksområdet i Västra Götaland.

Samrådet ska bidra till att avtalet övervakas, följs upp och vårdas, samt att verksamhetens resurssättning diskuteras. Samrådet ska årligen lämna synpunkter avseende utbildningarnas prissättning, strategiska inriktning och ekonomi till regionutvecklingsnämnden inför att dess uppdrag till naturbruksstyrelsen fastställs. Viktiga underlag för samrådets arbete är resultat och indikatorer i regionens årsrapport för naturbruksutbildningarna, som presenteras under vårterminen, och motsvarande delårsrapport som presenteras under höstterminen.

Samrådet träffas en gång per termin och består av fem representanter från kommunerna samt fem representanter från regionen. Parterna utser själva de förtroendevalda som ska ingå i samrådet, och regionen är sammankallande till mötena. Kommunernas representanter har en mycket viktig uppgift att löpande föra dialog om frågor kring utbildning och kompetensförsörjning inom naturbruksområdet med de kommuner som de företräder. Arbetsformerna i övrigt beslutas gemensamt i samrådet.

3.1.2 Ledningsråd Naturbruk

Ledningsråd Naturbruk bereder alla ärenden till samrådet och ska därutöver bevaka frågor på nationell, regional och kommunal nivå som påverkar avtalets förutsättningar. Beredningen av strategiska utvecklingsfrågor för utbildningarna är särskilt viktig.

Ledningsrådet träffas två gånger per termin och utgörs av tjänstepersoner med fem representanter från kommunerna samt fem representanter från regionen. På motsvarande sätt som för samrådet utser parterna själva de tjänstepersoner som ska ingå. VästKom har en plats i ledningsrådet och regionen är sammankallande. Kommunernas representanter har en mycket viktig uppgift att löpande föra dialog om frågor kring utbildning och kompetensförsörjning på naturbruksområdet med de kommuner som de företräder. Arbetsformerna i övrigt beslutas gemensamt i ledningsrådet.

3.2 Västra Götalandsregionens ansvar

Genom avtalet överläter kommunerna ansvaret till regionen för de frågor som följer av huvudmannaskapet för gymnasieutbildningar, inklusive gymnasiesärskolans utbildningar, inom naturbruksområdet.

Enligt skollagen får en region anordna utbildningar inom naturbruk, och Västra Götalandsregionen har därmed stöd i samma lagrum för sin verksamhet som en kommun.

Naturbruksstyrelsen fullgör de uppgifter som följer av regionens huvudmannaskap och har därmed att följa skollagen (2010:800), gymnasieförordningen (2010:2039), förordningen om vuxenutbildningen (2011:1108) och andra relevanta regelverk.

Regionen ansvarar för organisationen av gymnasieprogrammen och vuxenutbildningen på gymnasial nivå inom naturbruksområdet.

Regionen ansvarar för att elever från alla kommuner i Västra Götaland erbjuds ett allsidigt utbud av naturbruksutbildningar.

Regionen ansvarar för antagning av elever till utbildningarna.

Regionen ansvarar för att stämma av vilka elever som påbörjat gymnasieutbildning den 15 september på höstterminen och den 15 februari på vårterminen.

Regionen ansvarar för extra anpassning och särskilt stöd till elever enligt vad som anges i 3 kap. 5 § skollagen. I de fall en elev har behov av ytterligare stöd, utöver detta, kan regionen och kommunen träffa en överenskommelse om tilläggsbelopp. Det kan exempelvis handla om kostnader för en elevassistent.

Regionen ska informera berörd kommun om en elev som inte fyllt 20 år utan giltigt skäl är frånvarande i betydande utsträckning.

Regionen ska inom 14 dagar informera berörd kommun om en elev avbryter utbildningen.

3.3 Kommunens ansvar

Kommunen har ansvaret för att dess ungdomar erbjuds gymnasieutbildning av god kvalitet.

Kommunen ansvarar för att möjliggöra och underlätta för regionen att delta i informations- och marknadsföringsaktiviteter på samma villkor som övriga anordnare av gymnasieutbildningar.

Kommunen ansvarar för att inför gymnasievalet lämna uppdaterad information till sina grund- och särskoleelever om naturbruksutbildningarna som avses i avtalet.

Kommunen ansvarar för att vid terminsstart informera regionen om elevers behov av stöd, enligt vad som anges i 3 kap. 12 j § skollagen. Informationen syftar till att ge eleverna det stöd de behöver och en god start på utbildningen.

Kommunen ansvarar för att informera regionen om naturbruksutbildningar anordnas i egen regi, eller om samverkansavtal för utbildningar på naturbruksområdet tecknas med annan kommun eller region. Informationen ska lämnas till regionen eller kommunernas representanter i Ledningsråd Naturbruk senast terminen före det att utbildningarna planeras starta, för att tas upp på nästkommande möte i ledningsrådet.

Kommunens betalningsansvar kvarstår för de elever som antagits eller påbörjat en utbildning till dess att eleven fullföljt sin utbildning, även om utbildningen blir förlängd eller om avtalet upphör att gälla.

4. Gemensamma utvecklingsområden

Parterna är överens om vikten av att antagningen till naturbruksutbildningarna sker enkelt och smidigt. De olika antagningssystem som används i Västra Götaland ska vara synkroniserade och utformas så att presumtiva elever lätt kan söka naturbruksutbildningarna.

Parterna är även överens om att vidareutveckla rutiner för hanteringen av utvecklingsfrågor av gemensam karaktär.

5. Avtalsvård

Det formella ansvaret för att vårda och följa upp avtalet ligger hos parterna. Politiskt Samråd Naturbruk och Ledningsråd Naturbruk har i uppgift att stimulera och underlätta för vård och uppföljning av avtalet.

När detta avtal träder i kraft ska modellen med ersättning till kommuner för de elever som läser naturbruksutbildning utanför Västra Götaland utredas. Utredningen leds av Ledningsråd Naturbruk och ska lämna förslag på en modern och rättvis modell. Avtalet ska utvärderas i sin helhet efter två år, det vill säga med start i slutet av 2025. Utvärderingen leds av Ledningsråd Naturbruk och ska ske i dialog med avtalets samtliga parter. Syftet med utvärderingarna är att på ett transparent och förtroendefullt sätt undersöka hur parternas behov och förväntningar tillgodoses i avtalet, och hur det kan förbättras.

5.1 Tvister

Eventuella tvister som uppkommer med bäring på detta avtal löses i första hand genom lokala förhandlingar. Om parterna inte når samsyn eller en överenskommelse ska medling ske mellan regionen och VästKom i presidiet för Beredningen för hållbar utveckling (BHU).

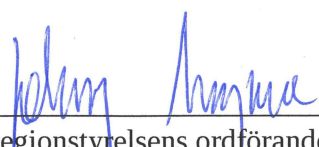
6. Underskrifter

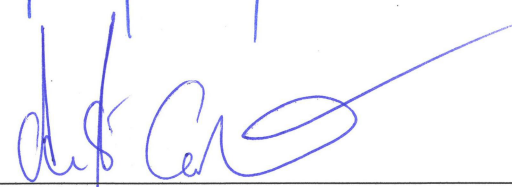
För regionen

För kommun _____

Datum 2022-05-31

Datum

_____
Regionstyrelsens ordförande

_____
Regiondirektör

Protokoll från regionfullmäktige, 2022-05-24

§ 113

Samverkansavtal om naturbruksutbildning 2023-01-01-- 2026-12-31 mellan Västra Götalandsregionen och Västra Götalands 49 kommuner

Diarienummer RS 2022-01898

Beslut

1. Regionfullmäktige godkänner samverkansavtal om naturbruksutbildning 2023-01-01—2026-12-31 med länets 49 kommuner.
2. Regionfullmäktige ger regionstyrelsens ordförande och regiondirektören i uppdrag att signera avtalet.

Sammanfattning av ärendet

Det nu gällande samverkansavtalet om naturbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen (VGR) och länets samtliga kommuner upphör att gälla den 31 december 2022.

Ett nytt avtal är framtaget i samarbete mellan VGR, VästKom och representanter för kommunerna. Avtalet har utformats med hänsyn till kommunernas utvärdering av nuvarande avtal och kommunernas svar på det förslag som remitterades under våren 2022.

Det nya avtalet gäller från den 1 januari 2023 till den 31 december 2026 och innehåller ett antal efterfrågade förtydliganden, men innebär inga principiella avsteg från nuvarande avtal. Avtalet medför därför inga förändringar i vare sig finansiering eller behov av andra resurser jämfört med det nu gällande avtalet.

Samverkansorganet för frågor om naturbruksutbildning i VGR:s regi, Politiskt Samråd Naturbruk, har ställt sig bakom det nya avtalet.

Beslutsunderlag

- Protokollsutdrag från regionstyrelsen 2022-05-17 § 122
- Tjänsteutlåtande daterat 2022-04-26
- Samverkansavtal
- Protokollsutdrag från beredningen för hållbar utveckling 2022-05-10 § 10

Justerare:	Justerare:	Justerare:	Rätt utdraget intygar:

Protokoll från regionfullmäktige, 2022-05-24

Yrkanden på sammanträdet

Kristina Jonäng (C) och Helena Holmberg (L) yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Vidare yttrar sig Karin Blomstrand (L).

Skickas till

- Regionstyrelsen, för genomförande
- Till regionens samtliga 49 kommuner för godkännande
- Regionutvecklingsnämnden, för kännedom
- Naturbruksstyrelsen, för kännedom

Justerare:	Justerare:	Justerare:	Rätt utdraget intygar:
------------	------------	------------	------------------------

§ 205

Dnr 2022-000209

Antagande av detaljplan för Gårvik Lökeberg 1:113 m.fl.

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsförvaltningen har tagit fram ett förslag på detaljplan för Gårvik Lökeberg 1:113, tidigare del av Lökeberg 1:22. Planområdet är beläget på Tungenäset, cirka 9 kilometer från Munkedals centrum. Detaljplanens syfte är att möjliggöra för bostadsbebyggelse. Detaljplanen har inledningsvis handlagts med standardförfarande, men efter samrådet övergått till utökat förfarande, då detaljplanen varit av betydande intresse för allmänheten. I planarbetet har särskild hänsyn tagits till landskapsbild och Lökebergsristningen. Anpassningar har gjorts i plankartan för att bebyggelsen ska kunna smälta in i naturmiljön.

Planen möjliggör för 27 enbostadshus. Genomförandet av planen regleras genom exploateringsavtal som upprättats mellan kommunen och exploatör.

Planbeskrivningen har efter granskningen förtydligas avseende dagvatten, trafik och genomförandefrågor. Förvaltningen är av uppfattningen att justeringarna av detaljplanen är av sådan art att det inte krävs ett nytt granskningsskede.

Efter inkomna synpunkter 2022-09-23 har planbeskrivningen ytterligare förtydligats avseende tillfartsvägens utformning. Förtydliganden har gjorts på s 28, 29 samt sidan 42. Inga förändringar har skett i plankartan. Förvaltningen bedömer att detaljplanen kan antas av Kommunfullmäktige.

Beslutsunderlag

Beslut SBN 2022-10-28 § 108
Tjänsteskrivelse, 2022-10-13
Planbeskrivning - Antagande Lökeberg, 221003
Planillustration - Antagande Lökeberg
Plankarta - Antagande Lökeberg
Exploateringsavtal - Lökeberg

Samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta detaljplanen för Gårvik Lökeberg 1:113, Munkedals kommun

Yrkande

Mathias Johansson (SD):
Bifall till samhällsbyggnadsnämndens förslag

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Samhällsbyggnadsnämndens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta detaljplanen för Gårvik Lökeberg 1:113, Munkedals kommun

§ 108

Dnr 2022-000118

Antagande av detaljplan för Gårvik Lökeberg 1:113 m.fl.

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsförvaltningen har tagit fram ett förslag på detaljplan för Gårvik Lökeberg 1:113, tidigare del av Lökeberg 1:22. Planområdet är beläget på Tungenäset, cirka 9 kilometer från Munkedals centrum. Detaljplanens syfte är att möjliggöra för bostadsbebyggelse. Detaljplanen har inledningsvis handlagts med standardförfarande, men efter samrådet övergått till utökat förfarande, då detaljplanen varit av betydande intresse för allmänheten. I planarbetet har särskild hänsyn tagits till landskapsbild och Lökebergsristningen. Anpassningar har gjorts i plankartan för att bebyggelsen ska kunna smälta in i naturmiljön.

Planen möjliggör för 27 enbostadshus. Genomförandet av planen regleras genom exploateringsavtal som upprättats mellan kommunen och exploatör.

Planbeskrivningen har efter granskningen förtydligas avseende dagvatten, trafik och genomförandefrågor. Förvaltningen är av uppfattningen att justeringarna av detaljplanen är av sådan art att det inte krävs ett nytt granskningsskede.

Efter inkomna synpunkter 2022-09-23 har planbeskrivningen ytterligare förtydligats avseende tillfartsvägens utformning. Förtydliganden har gjorts på s 28, 29 samt sidan 42. Inga förändringar har skett i plankartan.

Förvaltningen bedömer att detaljplanen kan antas av Kommunfullmäktige.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2022-10-13

Förvaltningens förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att godkänna upprättat exploateringsavtal.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att godkänna upprättade antagandehandlingar.

Kommunfullmäktige beslutar att anta detaljplanen för Gårvik Lökeberg 1:113, Munkedals kommun

Samhällsbyggnadsnämndens beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att godkänna upprättat exploateringsavtal.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att godkänna upprättade antagandehandlingar.

Samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta detaljplanen för Gårvik Lökeberg 1:113, Munkedals kommun

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen/Kommunfullmäktige
Handläggare för vidare handläggning

Diarienummer: 2022-000118

Datum: 2022-10-13

TJÄNSTESKRIVELSE

Elin Tibell

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Antagande av detaljplan för Lökeberg 1:113 m.fl

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att godkänna upprättat exploateringsavtal.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att godkänna upprättade antagandehandlingar.

Kommunfullmäktige beslutar att anta detaljplanen för Gårvik Lökeberg 1:113, Munkedals kommun

Sammanfattning

Samhällsbyggnadsförvaltningen har tagit fram ett förslag på detaljplan för Gårvik Lökeberg 1:113, tidigare del av Lökeberg 1:22. Planområdet är beläget på Tungenäset, cirka 9 kilometer från Munkedals centrum. Detaljplanens syfte är att möjliggöra för bostadsbebyggelse. Detaljplanen har inledningsvis handlagts med standardförfarande, men efter samrådet övergått till utökat förfarande, då detaljplanen varit av betydande intresse för allmänheten. I planarbetet har särskild hänsyn tagits till landskapsbild och Lökebergsristningen. Anpassningar har gjorts i plankartan för att bebyggelsen ska kunna smälta in i naturmiljön.

Planen möjliggör för 27 enbostadshus. Genomförandet av planen regleras genom exploateringsavtal som upprättats mellan kommunen och exploatör.

Planbeskrivningen har efter granskningen förtydligas avseende dagvatten, trafik och genomförandefrågor. Förvaltningen är av uppfattningen att justeringarna av detaljplanen är av sådan art att det inte krävs ett nytt granskningsskede.

Efter inkomna synpunkter 2022-09-23 har planbeskrivningen ytterligare förtydligats avseende tillfartsvägens utformning. Förtydliganden har gjorts på s 28, 29 samt sidan 42. Inga förändringar har skett i plankartan.

Förvaltningen bedömer att detaljplanen kan antas av Kommunfullmäktige.

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Detaljplanens genomförande möjliggör ett kustnära och naturnära boende i kommunen. Planen tillåter 27 nya tomter för enbostadshus. En utbyggnad av kommunalt VA till Lökeberg är en förutsättning för genomförande av planen

Hållbar utveckling – Social dimension

Ett genomförande av planförslaget kan innebära fler åretruntboende i Gårvik vilket skulle bidra till en levande landsbygd.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer att förslaget inte innebär en betydande påverkan på miljön. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning. Den föreslagna exploateringen innebär främst att skogsmark och impedimentmark ersätts med tomtmark. Odlingsbar mark tas inte i anspråk.

Planområdet kommer att anslutas till kommunalt VA-system. Rening och fördröjning av dagvatten kommer att ske inom planområdet vilket innebär att mängden dagvatten från området eller föroreningar som kan påverka Gullmarsfjorden inte kommer att öka.

Ny bebyggelse ger upphov till ökad trafik. Området är kopplat till Munkedals tätort med kollektivtrafik och den planerade utbyggnaden av gång- och cykelväg kan uppmuntra till miljövänligt resande. I nuläget är frekvensen på bussavgångarna låg, men efterfrågan kan öka i takt med fler permanentboende.

Med hänsyn till Lökebergsristningen har en lanskapsanalys tagits fram och fungerat som underlag för planarbetet. Anpassningar har gjorts för att bebyggelsen inte ska vara synlig från hållristningsområdet. Sammanhängande naturmark inom planområdet har sparats med hänsyn till biologisk mångfald. Naturmarken är sammankopplad med stora omkringliggande naturytor för växt- och djurliv

Peter Karlsson
Samhällsbyggnadschef
Samhällsbyggnadsförvaltningen

Beslutet skickas till:

Handläggare för vidare handläggning

Munkedals
Kommun

Samhällsbyggnadsnämnden
Samhällsbyggnadsförvaltningen
Plan-, Bygg- och MEX-avdelningen
Antagandehandling
Upprättad 2022-03-18, reviderad 2022-08-15
Ärende nr: SBFV 2015-37

PLANBESKRIVNING

Detaljplan för
Gårvik Lökeberg 1:113 m.fl.
Munkedals kommun

Detaljplanen upprättas enligt plan- och bygglagen (PBL 2010:900)
Antagen av Kommunfullmäktige: -
Laga kraft: -

DETALJPLANENS HANDLINGAR:

Planhandlingar

- Plankarta (skala 1:1000 i A1)
- Illustrationskarta (skala 1:1000 i A1)
- Planbeskrivning (denna text)

Utredningar

- Naturvärdesinventering, Naturcentrum, rev 2021
- Arkeologisk utredning, Västarvet kulturmiljö, 2018
- Landskapsbildanalys, Werner Arkitekter, 2020
- Konsekvensbeskrivning väglokaliseringalternativ, Werner Arkitekter, 2019
- PM Trafikutredning, Ramboll, 2022
- PM Trafikutformning, Ramboll, 2020
- Hydrologisk modellering Gårvik, Tyréns, 2020
- Dagvattenutredning Gårvik Västra och Östra, Markera Mark, 2021
- Dagvattenutredning Lökeberg, Sweco, 2020
- Komplettering av dagvattenutredning Lökeberg, Sweco, 2022
- Geoteknikutredning, Bohusgeo, 2020
- Markteknisk undersökning, Bohusgeo, rev 2021
- Komplettering av geoteknikutredning, Bohusgeo, 2021
- Bergteknisk utredning, Bergab, 2022

Övriga handlingar

- Fastighetsförteckning, 2022-07-21
- Grundkarta, 2022-06-23
- Undersökning av betydande miljöpåverkan, 2022-03-18
- Samrådsredogörelse, 2022-03-18
- Granskningsutlåtande, 2022-07-01

Kontaktuppgifter till planförfattare:

Werner Arkitekter AB
Sven Källfelts Gata 203
426 71 Västra Frölunda
Organisationsnummer: 556877-9549
Telefon: 031-13 42 56
E-post: info@wernerarkitekter.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

DETALJPLANENS HANDLINGAR:.....	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
DETALJPLANEN.....	3
BAKGRUND	3
PLANENS SYFTE	3
PLANENS HUVUDDRAG	3
PLANPROCESSEN	4
PLANDATA.....	5
TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN	6
ÖVERSIKTSPLAN MUNKEDAL	6
KOMMUNALA PROGRAM MM.....	7
DETALJPLANER.....	7
MILJÖBEDÖMNING.....	7
MILJÖBALKEN & ÖVRIGA REGELVERK	9
GRUNDLÄGGANDE HUSHÅLLNINGSBESTÄMMELSER, 3 KAP MB.....	9
SÄRSKILDA HUSHÅLLNINGSBESTÄMMELSER, 4 KAP MB.....	9
MILJÖKVALITETSNORMER, 5 KAP MB.....	10
SKYDD AV OMRÅDEN, 7 KAP MB	11
AVVÄGNINGAR ENLIGT KULTURMILJÖLAGEN.....	12
MILJÖMÅL.....	15
FÖRUTSÄTTNINGAR & PLANFÖRSLAG	17
NATUR	17
BEBYGGELSE	19
TURISM, SERVICE & FRIYTOR.....	23
FORNLÄMNINGAR.....	25
KULTURMILJÖ	25
TRAFIK.....	25
TILLGÄNGLIGHET.....	31
TEKNISK FÖRSÖRJNING.....	31
HÄLSA & SÄKERHET	37
GEOTEKNIK.....	37
BRAND	39
VÄGTRAFIKBULLER.....	39
RISK FÖR FALL & SÄKERHET	40
GENOMFÖRANDEFRÅGOR.....	41
ORGANISATORISKA FRÅGOR	41
ANSVAR- & KOSTNADSFÖRDELNING	43
FASTIGHETSÄTTSLIGA FRÅGOR & KONSEKVENSER.....	46
JUSTERINGAR EFTER GRANSKNINGSSKEDET	47
MEDVERKANDE I PLANARBETET	48

DETALJPLANEN

BAKGRUND

Planområdet finns på Tungenäset som ligger på Munkedal kommuns sydligaste spets. Cirka 9 kilometer bort ligger närmaste tätort Munkedal. Kommunen har i gällande översiktsplan angivit Tungenäset som ett prioriterat område för nya bebyggelsemiljöer och ser över detaljplanerna i området. Kommunen har som ambition att erbjuda attraktiva, kustnära boendemiljöer utan att påverka natur-, kulturmiljö och friluftsliv eller olämpligt belasta den redan högt exploaterade Bohuskusten.

Ett led i arbetet är att kommunen bygger ut det kommunala VA-nätet vilket ger möjligheten att utvidga befintliga bebyggelseområden. En utbyggnad av VA-ledning och gång- och cykelväg till Tungenäset innebär en ökad åtkomst och positiv utveckling för landsbygden som kommunen värnar om. I samband med exploateringen avses tillgänglighet och åtkomst till Lökebergs hållristning förbättras. Planområdet är inte detaljplanelagt eller bebyggt sedan tidigare och i översiktsplanen (ÖP 18) för Munkedal är området angivet som lämpligt för utveckling av bostadsbebyggelse. Markens lämplighet för bebyggelse utreds inom planprocessen. Följande tabell visar hittills genomförda skeden:

2010-10-07	Planbesked godkändes.
2015-12-07 till 2016-01-31	Programsamaråd nr 1 genomfördes.
2017-11-27	Programsamarådsredogörelse nr 1 upprättades.
2018-03-13 till 2018-04-26	Programsamaråd nr 2 genomfördes.
2019 till 2020	Detaljplanen påbörjades under 2019. Samrådshandlingar samt utredningar togs fram under 2020.
2020-12-16 - 2021-01-22	Samrådstid för detaljplanen.
2022-03-18	Samrådsredogörelse upprättades.
2022-03-28 - 2022-04-19	Granskningstid för detaljplanen.
2022-06-29	Granskningsutlåtande upprättades.
	Beslut om antagande.
	Beslut om laga kraft.

PLANENS SYFTE

Detaljplanens syfte är att möjliggöra för bostadsbebyggelse samtidigt som man bevarar områdets naturvärden och närområdets tillgång till friluftslivet samt kulturmiljö och Lökebergsristningen. Bostädernas karaktär och utseende avses kunna smälta in i landskapsbild och skärgårdsmiljö och ta hänsyn till närliggande kulturmiljöer.

PLANENS HUVUDDRAG

Vid en utbyggnad av det kommunala VA-nätet har man inom planområdet möjlighet att erbjuda kust- och naturnära boende i enlighet med gällande översiktsplan och kommunens ambitioner beträffande Tungenäset.

Detaljplaneområdet omfattar fastigheten Lökeberg 1:113 och del av fastigheten Lökeberg 1:22. Planområdet var tidigare en del av fastigheten Lökeberg 1:22. Området som avses bebyggas består idag av skogsmark. Plankartans bestämmelser möjliggör ett bostadsområde med sannolikt max 27 tomter. Planillustrationen visar ett exempel på möjlig tomtfördelning. Planområdet/planområdesgränsen är markerad med blå, röd eller svart/vit linje i illustrationerna i denna handling.

Illustration visar utdrag ur planillustrationen; observera att detta endast är exempel på hur tomter och byggnader kan placeras inom planområdet.

PLANPROCESSEN

Detaljplanen hanteras genom utökad förfarande enligt plan- och bygglagen 2010:900 med de ändringar som infördes 2015-01-02 (Boverkets planbestämmelsekatalog 2015-01-02 till 2020-09-30 tillämpas).

Planprocessen inleddes med upprättandet av två planprogram och planarbetet påbörjades med standardförfarande. Efter samrådet har kommunen beslutat att ändra till utökad förfarande då det i samrådet visat sig att planen är av betydande intresse för allmänheten. Utökad förfarande innebär bland annat en granskningstid på minst tre veckor och att detaljplanen ska kungöras innan granskning.

Illustration som visar denna detaljplans skeden. Den övre raden visar processen för ett standardförfarande och den nedre raden visar det tillämpade utökade förfarandet.

Under detaljplanens samråds- respektive granskningstid kan berörda sakägare, myndigheter, kommunala instanser och allmänheten inkomma med synpunkter på planförslaget.

Synpunkterna sammanställs och bemöts i en samrådsredogörelse respektive ett granskningsutlåtande vilka är underlag för fortsatt arbete.

Efter granskningskedet kan detaljplanen antas av kommunfullmäktige och vinna laga kraft efter tre veckor, under förutsättning att ingen överklagar den.

PLANDATA

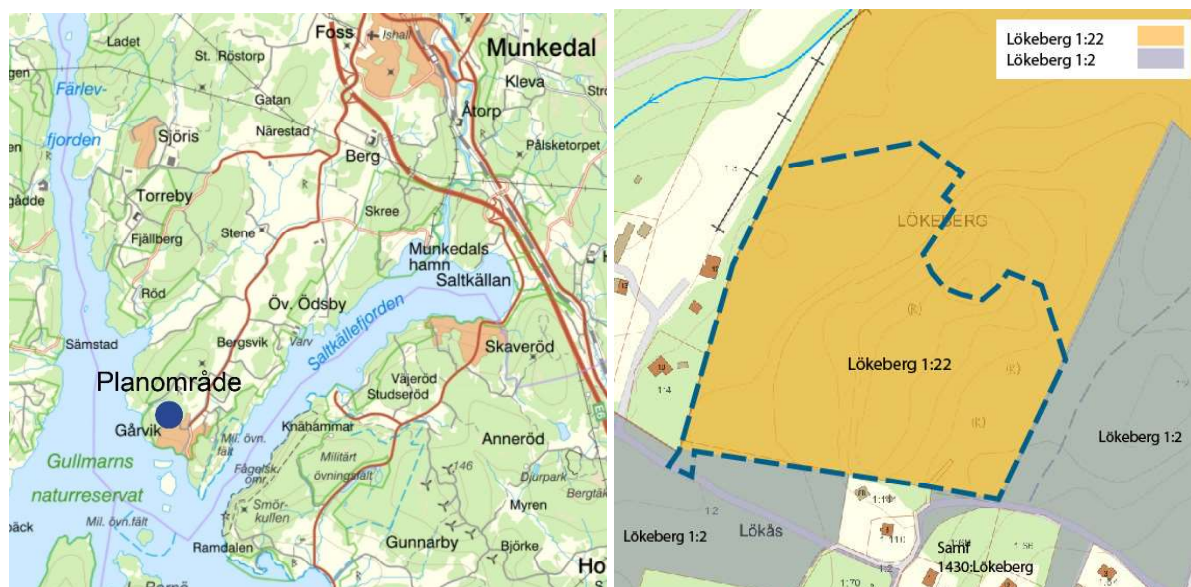
Läge, areal & avgränsning

Planområdet är beläget i Gårvik, Tungenäset, cirka 9 kilometer sydväst om Munkedal centrum. Planområdet utgörs främst av fastigheten Lökeberg 1:113.

Planområdet är cirka 4,5 hektar stort och planområdets avgränsning redovisas på plankartan.

Markägoförhållanden

Marken inom planområdet tillhör fastighetsägare för Lökeberg 1:113, Lökeberg 1:22 respektive Lökeberg 1:2. Inför antagande av detaljplanen har en stor del av planområdet som låg på fastighet Lökeberg 1:22 styckats av för att bilda fastigheten Lökeberg 1:113.

Illustrationer som visar orientering av planområdet i kommunen samt fastigheter inom och runt planområdet som fanns som förutsättningar vid upprättande av detaljplanen.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

ÖVERSIKTSPLAN MUNKEDAL

Översiktsplan

En översiktsplan redovisar kommunens målbilder med fysisk planering enligt gällande regelverk. Under detaljplanens upprättande har ÖP 14 varit den gällande översiktsplanen och inför detaljplanens antagande är den gällande översiktsplanen ÖP 18. Kommunen arbetar även med att upprätta ÖP 2040.

Kommunen vill underlätta för människor att bosätta sig i Munkedal och har angett områden som går att förena med god samhällsutbyggnad. Tungenäset, där planområdet är beläget, anges vara ett av kommunens viktigaste utvecklingsområden. Där kan attraktiva boendemiljöer kombineras med platsens unika natur- och kulturmiljö. Fornlämningsmiljöerna i närheten har stora värden och är en tillgång för turismen. Kommunen vill verka för god tillgänglighet och information till dessa. Detaljplanen medför att åtkomst till ett viktigt fornlämningsområde förbättras.

Illustrationer visar utdrag från ÖP 14 (gällande under detaljplanens upprättande) respektive utdrag från ÖP 18 (gällande inför detaljplanens antagande).

Bebyggelseutveckling Gårvik

På Tungenäset föreslås i ÖP 18 ett större sammanhängande område för ny bebyggelse som förtätar den befintliga fritidshusbebyggelsen. Principer för lokalisering av bebyggelse handlar om att ta hänsyn till landskapsbild, småskalighet, befintlig bebyggelsestruktur och lägen invid och i vissa fall även uppe på höjder.

Vatten & spillvatten

Närheten till Gullmarn, som utgör ett Natura 2000-område, gör att särskilda krav på bland annat omhändertagande av dagvatten och tillfredsställande vatten- och spillvattenlösningar måste ställas.

Utbyggnation av överföringsledningen av spill- och dricksvatten till Gårvik pågår. Utbyggnation av kommunalt VA är en förutsättning för att ny bebyggelse ska komma till stånd på Lökeberg.

Område med särskilda hushållningsbestämmelser (4 kap MB)

Kustområdet inom Munkedals kommun ingår i ett område med särskilda hushållningsbestämmelser (enligt 4 kap i miljöbalken - geografiska områden) vilka i sin helhet är av riksintresse. För avvägningar se kapitel ”Miljöbalken & övriga regelverk”.

Planområdets värden ligger i de förutsättningar som erbjuds för rörligt friluftsliv i form av fiskeplatser, möjligheter till båtsport, tillgängligheten till attraktiva bad-, och skärgårdsområden, närhet till högklassiga fornlämningsmiljöer och äldre bebyggelsemiljöer.

Bostadsområden utmed Gullmarn - Tungenäset

Gullmarn utgör ett Natura 2000-område och ligger delvis inom riksintresse för naturvård och friluftsliv. I översiktsplanen föreslås såväl nybyggnad som utbyggnad av befintliga bostadsområden på Tungenäset, invid Gullmarn. Närheten till Gullmarn gör att särskilda krav på bland annat omhändertagande av dagvatten och tillfredsställande VA-lösningar måste ställas. Förutsatt att detta beaktas i fortsatt planering och bygglovsprövning bedöms ingen påtaglig skada på Natura 2000-området och riksintresset för naturvård och friluftsliv uppkomma.

KOMMUNALA PROGRAM MM

Bostadsförsörjningsprogram

”Bostadspolitik i Munkedals kommun 2014 - 2019” är en sammanfattning av bostadspolitiken i kommunen. I dokumentet beskrivs bland annat hur kommunens vision om olika typer av boende ska förverkligas.

Strukturplan norra Bohuslän

Kommunfullmäktige har 2009-10-26 antagit "Strukturplan/överenskommelse avseende användning av mark och vatten kopplat till kustzonplanering och landsbygdsutveckling i norra Bohuslän". Dokumentet ska vara vägledande för den fysiska planeringen i kommunerna vilka ska planera för en positiv och långsiktig utveckling för att främja kvalitéer som naturen och landskapsbilden, god tillgänglighet till natur och hav, kulturhistoriska värden samt levande kustsamhällen.

Innehållet i detaljplanen bedöms stämma överens med intentionerna i Strukturplanen för norra Bohuslän.

DETALJPLANER

För det aktuella området finns ingen gällande detaljplan. Området gränsar till befintlig byggnadsplan, akt 14-FOS 1442.

Arbete pågår med framtagande av detaljplaner Gårvik Västra respektive Gårvik Östra, Gårvik Västra angränsar till planområdet.

MILJÖBEDÖMNING

Övergripande

Kommunen ska i ett tidigt skede ta ställning till om ett genomförande av ett planförslag riskerar att innebära en betydande miljöpåverkan. En undersökning (tidigare kallad behovsbedömning) av ifall planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska därför upprättas.

En undersökning av betydande miljöpåverkan genomfördes i december 2020 och har förtydligats under 2022.

Ställningstagande

Den genomförda undersökningen pekar på att detaljplanen inte kommer att ge en omfattande påverkan på miljön, hälsan, säkerheten eller hushållningen med naturresurser.

Kommunen bedömer att förslaget inte innebär en betydande påverkan på miljön. Länsstyrelsen delar kommunens åsikt. Länsstyrelsen angav januari 2021 att en strategisk miljöbedömning inte behöver upprättas inom planarbetet.

Under arbetet med samrådsskedet av detaljplanen angav Länsstyrelsen att viss miljöpåverkan med avseende på kulturmiljön då inte kunde uteslutas. Ytterligare avstämningar med Länsstyrelsen har skett beträffande kulturmiljö och en landskapsanalys samt arkeologisk utredning har tagits fram. Baserat på dessa har anpassningar genomförts av planens utformning för att avgränsa och minska intrycket av bostadsområdet från Lökebergsristningen. Se ”Avvägningar enligt kulturmiljölagen” för ytterligare beskrivningar.

MILJÖBALKEN & ÖVRIGA REGELVERK

GRUNDLÄGGANDE HUSHÅLLNINGSBESTÄMMELSER, 3 KAP MB

Förutsättningar:

Miljöbalkens 3 kapitel föreskriver att mark- och vattenområden ska användas för ändamålet som de är mest lämpade för.

Planområdet omfattas inte av några riksintressen enligt 3 kapitlet i miljöbalken. Områdena närmare kusten berörs av riksintresse för naturvård och friluftsliv och vattnet berörs av riksintresse för yrkesfiske.

Avvägningar:

Riksintressen för friluftslivet eller naturvården enligt 3 kap 6 § miljöbalken berörs inte av planförslaget. Planen medför en ur allmän synpunkt god resurshushållning och försämrar ej för friluftslivet. Planens utformning och byggrätter anpassas till fornlämningsområdet som ligger i närheten (se ”Avvägningar enligt kulturmiljölagen”) och utblicksstudie har genomförts från Gullmarsfjorden för att visa att påverkan på utblickar från havet inte kommer vara påtagligt (se bifogad landskapsbildanalys). Den föreslagna exploateringen bedöms inte påverka fornlämningarna eller kulturlandskapet på ett påtagligt sätt.

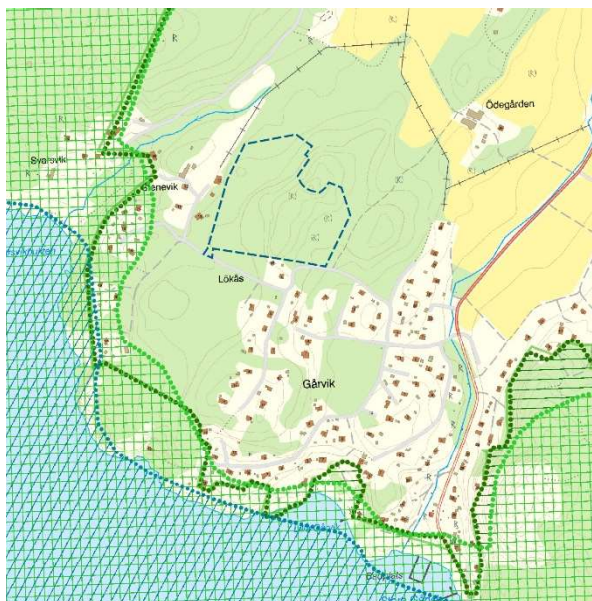

Illustration visar riksintressen för naturvård och friluftsliv MB 3:6 skrafferade i grönt. Riksintresse för yrkesfiske är skrafferat i blått.

Sammantaget kommer föreslagna åtgärder vara förenliga med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser enligt 3 kap miljöbalken.

SÄRSKILDA HUSHÅLLNINGSBESTÄMMELSER, 4 KAP MB

Förutsättningar:

Planområdet är, i likhet med stora delar av kustområdena i Munkedals kommun, av riksintresse *Högexploaterad kust* enligt 4 kap 1 § miljöbalken med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får uppföras om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdets natur- och kulturvärden samt inte är ett hinder för turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen. Fritidsbebyggelse får uppföras i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse enligt 4 kap 4 § miljöbalken. Bestämmelserna är inte tänkta att utgöra hinder för utvecklingen av befintliga tätorter eller det lokala näringslivet.

Det område som nu föreslås för exploatering ligger inom översiktsplanerat område, inom område som är angivet som utvecklingsområde för bostäder. Under planarbetet har man i samråd med Länsstyrelsen utformat planområdet på ett varsamt sätt med hänsyn till områdets natur- och kulturvärden.

Planområdet är beläget på Tungenäset i direkt anslutning till bebyggelsen i Gårvik. I den västra delen av området har skogen avverkats och där är marken idag igenväxt med sly.

Kustområdet inom Munkedals kommun ingår i ett område med särskilda hushållningsbestämmelser enligt 4 kap i miljöbalken - geografiska områden vilka i sin helhet är av riksintresse. För avvägningar se kapitel ”Miljöbalken & övriga regelverk”.

De i miljöbalken upptagna geografiska områdena har även kallats nationallandskap och riksdagen har redan gjort en avvägning av de allmänna intressena för dess natur- och kulturvärden. Vad kommunen redovisar i sin översiktsplan inom ett nationallandskap får därför aldrig på ett påtagligt sätt skada natur och kulturvärdena. Planområdets värden ligger i de förutsättningar som erbjuds för rörligt friluftsliv i form av fiskeplatser, möjligheter till båtsport, tillgängligheten till attraktiva bad-, och skärgårdsområden, närhet till högklassiga fornlämningsmiljöer och äldre bebyggelsemiljöer.

Avvägningar:

Ett genomförande av planförslaget kommer inte att skada områdets natur- och kulturvärden och kommer inte heller utgöra ett hinder för turismens eller det rörliga friluftslivets intressen. Planområdet utgör en komplettering till befintlig bebyggelse och kommer inte skada riksintressenas syften.

MILJÖKVALITETSNORMER, 5 KAP MB

Förutsättningar:

Övergripande

Miljökvalitetsnormer (MKN) är föreskrifter om kvaliteten på mark, vatten, och luft som fastställs för att varaktigt skydda eller avhjälpa skador/olägenheter på människors hälsa och miljö.

Vattenkvalitet

Miljökvalitetsnormer för vattenkvalitet omfattar inte planområdet. I sydväst finns vattenförekomsten Gullmarn centralbassäng som är recipient för planområdets dagvatten, recipienten omfattas av miljökvalitetsnormer för vatten. Gullmarn centralbassäng skyddas bland annat av avloppsvattendirektivet, musselvattenförordningen och Natura 2000. Konstaterade miljöproblem finns. Nuvarande beslutade miljökvalitetsnormer är god ekologisk status 2027 och god kemisk ytvattenstatus 2027 med tillåtna undantag för förekomst av vissa kemiska ämnen.

Vattenförekomstens ekologiska status har för närvarande bedömts som måttlig. Den kemiska statusen har bedömts ej uppnå god kemisk ytvattenstatus även vid tillämpning av tillåtna undantag.

Luftföroreningar & buller

Trafik och andra utsläppskällor kan ge upphov till luftföroreningar och buller som vid höga halter är skadliga för människors hälsa. Därför har det införts målsättningsnormer för buller och miljökvalitetsnormer som reglerar förekomst av farliga ämnen i luften.

Avvägningar:

Övergripande

Sammantaget kommer ett genomförande av föreslaget planområde inte att bidra till att gällande miljökvalitetsnormer för luft, vatten eller buller överskrids.

Vattenkvalitet

Den föreslagna exploateringen innebär en liten förändring jämfört med situationen idag. Planområdet ska anslutas till kommunens vatten- och spillvattennät och dagvatten kommer att fördröjas och renas lokalt inom planområdet. Beräkningar i komplettering av dagvattenutredning visar att dagvattenflöden från planområdet inte kommer att öka och att näringsämnestillskott från planområdet inte kommer överskrida tillåten beräknad belastning. Den ekologiska och kemiska ytvattenstatusen i vattenförekomsten bedöms inte försämrats och möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormerna i sin helhet bedöms inte heller att försvåras till följd av genomförande av detaljplanen.

Luffföroreningar & buller

Ett genomförande av föreslagna exploatering innebär bland annat att trafiken till, från och inom området kommer att öka något. Den föreslagna exploateringen innebär inte en stor förändring jämfört med situationen idag och planförslagets genomförande kommer inte att medföra ett överskridande av gällande miljö kvalitetsnormer. De nya lokalgatorna inom planområdet kommer endast att betjäna tomterna inom planområdet och trafikmängderna blir därför förhållandevis små. Bullernivåer genererade av biltrafiken på planerade lokalgator bedöms inte överskrida riktvärdena i förordning (2015:216) för befintliga och planerade bostäder, se även kapitel ”Hälsa & säkerhet - Vägtrafikbuller”.

SKYDD AV OMRÅDEN, 7 KAP MB

Förutsättningar:

Natura 2000

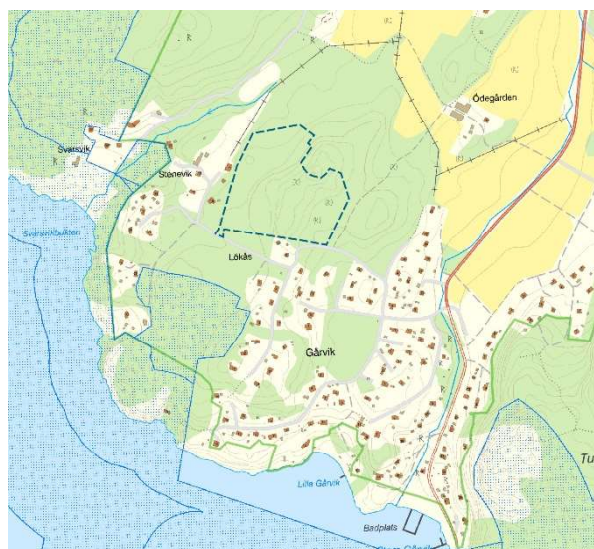
Planområdet omfattas inte av Natura 2000-område. Vattnet söder och väster om planområdet omfattas av art- och habitatdirektivet och ingår i Gullmarsfjordens Natura 2000-område. Natura 2000-områden är riksintressen enligt 4 kap miljöbalken och omfattas av skyddsbestämmelser i 7 kap miljöbalken.

Strandskydd

Strandskyddets huvudsyften är att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Vanligt, så kallat generellt strandskydd finns längs alla hav, sjöar och vattendrag i Sverige och sträcker sig 100 meter upp på land och lika långt ut i vattnet. Kortaste avståndet mellan detaljplanens planområdesgräns och gällande gräns för strandskyddsområde är 115 meter.

Naturvårdsområde

Gullmarsfjorden samt vissa strandområden skyddas som naturreservat genom bestämmelser i miljöbalken. Gullmars naturvårdsområde sammanfaller med gräns för riksintresse för naturvård (NRO 14065) och berör inte planområdet. Gränsen för Gullmars naturvårdsområde går söder om den befintliga bebyggelsen i Gårvik och väster om planområdet vid Stenevik.

Illustration visar utbredning av strandskydd, skyddade områden är blåmarkerade.

Avvägningar:

Natura 2000

Kommunalt VA byggs ut till planområdet och dagvattenflöden planeras att fördröjas och renas lokalt inom planområdet. Natura 2000-område kommer inte att påverkas.

Strandskydd

Planområdet omfattas inte av strandskydd.

Naturresevat

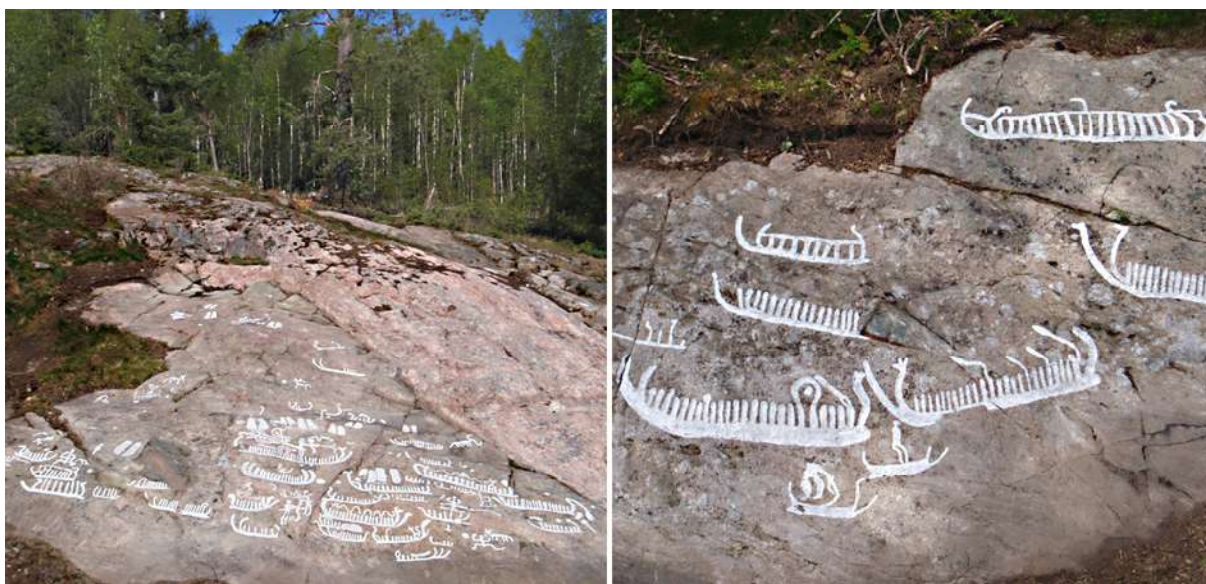
Planområdet påverkar inte Gullmarns naturvårdsområde.

AVVÄGNINGAR ENLIGT KULTURMILJÖLAGEN

Fornlämningsmiljöer, Lökebergsristningen & landskapsbildanalys

Förutsättningar:

Planområdet ligger i närheten av ett större sammanhängande område med fornlämningar. I detta område ingår Lökebergsristningen som är en av Sveriges största och mest intressanta hällristningsmiljöer. Fornlämningsområdet innehåller ett stort antal bilder och är daterat till främst yngre bronsåldern. Kring själva Lökebergsristningen finns också ett flertal intressanta rösen, boplatser och fyndplatser. Fornlämningsområdet är i dagsläget ett viktigt besöksmål och bedömningen är att det fortsatt ska vårdas samt att markeringar och stigar ska förtydligas.

Foton visar Lökebergsristningarna (från Riksantikvarieämbetet), Foss 6:1 resp. Foss 9:1.

Planområdet ligger delvis inom den särskilt utpekade kommunala kulturmiljön. Området beskrivs som ett värdefullt och varierat jordbrukslandskap där den långa kedjan av varierande fornlämningstyper har högt vetenskapligt och estetiskt värde. Lökebergsristningen omfattas också av ett skyddsområde enligt kulturmiljölagen.

Program- och detaljplanarbetet har behandlat frågan ifall det är möjligt att bebygga planområdet utan att en negativ inverkan på Lökebergsristningen uppstår. En arkeologisk utredning genomfördes av Västarvet 2018 där en siktlinjeanalys genomfördes för att se planområdets påverkan på Lökebergsristningen. En kompletterande landskapsbildanalys där vegetation och trädridåer visualiserats utfördes av Werner Arkitekter under år 2020. Analysen, som Länsstyrelsen tagit del av, visar hur sikten från fornlämningsområdet mot planområdet

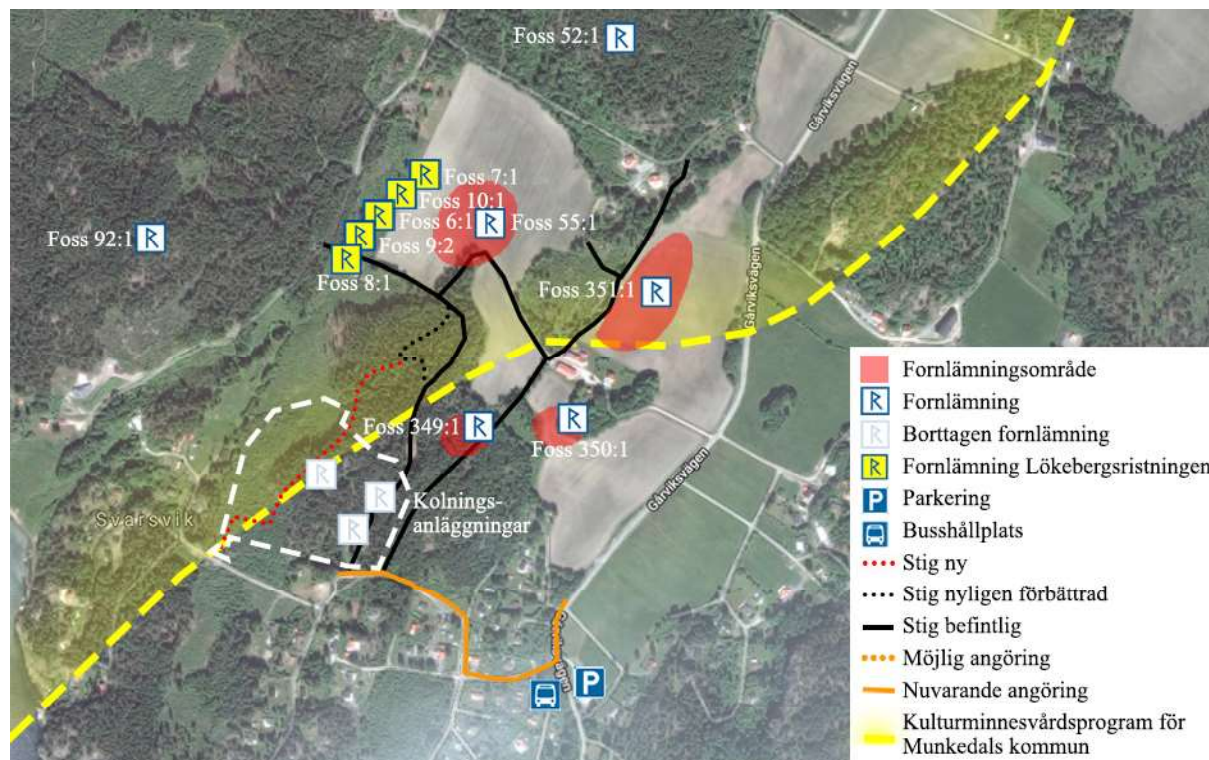
skymms av träden. Åtgärder har vidtagits i detaljplanens bestämmelser för att bebyggelsen ska tonas ned och inte vara framträdande när man vistas vid fornlämningsområdet. Länsstyrelsen har i sitt samrådsyttrande angivit att de studier som tagits fram visar att den visuella påverkan från hållristningarna kommer att bli försumbar.

Målbilden har varit att planförslagets inverkan på Lökebergsristningen ska minska samtidigt som man behåller de möjliga byggnadernas skärgårdskaraktär.

Följande åtgärder har vidtagits:

- Byggnadshöjden för byggrätter som ligger högst upp i terrängen och riskerar att synas har sänkts jämfört med övriga byggrätter inom planområdet.
- Takvinkeln har begränsats till högst 35 grader för att minska intrycket av högresta tak.
- En bestämmelse om kulörval har införts som tar bort möjligheten för de ljusaste och skarpaste kulörerna som drar till sig blickfånget.
- Mer prickmark har införts mot norra delarna av planområdet för att öka avståndet mellan Lökebergsristningen och närmsta möjliga hus.
- En naturmarksremsa har planlagts längs planområdets nordvästra gräns för att säkerställa en avskärmande trädridå mot Lökebergsristningen. Att naturmarkens/trädridåns vegetation ska bestå av uppvuxen skog har säkrats genom bestämmelse samt införande av utökad marklov för fällning av större uppvuxna träd. Fastighetsägaren avser förtäta och införa ytterligare lövträd i trädridån för att minimera möjlighet till siktpåverkan. Se även kapitel ”Genomförandefrågor” för detaljer.

Beträffande hantering av kolningsgropar som påträffats inom planområdet, se kapitel ”Fornlämningar”.

Illustration visar fornlämningar och kulturmiljö i förhållande till planområdet. Befintliga förhållanden och möjliga förändringar för angöring och stigarnas sträckningar redovisas.

Avvägningar:

Värderingen om påverkan på kulturmiljön får göras från fall till fall och Länsstyrelsen bedömer att detaljplanen på ett bra sätt beaktat påverkan på områdets kulturmiljö. Med den arkeologiska utredningen, landskapsbildanalysen och de utformningsåtgärder som vidtagits bedöms bebyggelsen kunna lokaliseras inom planområdet utan att det innebär någon påtaglig påverkan på områdets kulturmiljö. Länsstyrelsen har bedömt att en gränsbestämning av fornlämningsområdet inte behövs.

Att värna om kulturarvet står inte i motsatsförhållande till samhällsutveckling och man har som ambition att i samband med byggnation värna om och framhäva kulturlandskapet i området. Att med lämpligt hänsynstagande bygga i närheten av fornlämningar ger en möjlighet för allmänhet och boende att återanknyta till platsens tidigare användning och landskapets historia samt få en inblick i äldre tider på platsen. Fornlämningsområdet blir en värdefull tillgång för de som kommer att vistas på platsen i framtiden. Kulturmiljön blir en resurs som kan ge den blivande bebyggelsen en särskild karaktär med möjlighet för besök till fornlämningsområdet som rekreation eller för en historisk upplevelse.

Arbete med att förbättra tillgängligheten till Lökebergsristningen har redan påbörjats. En del av sträckan för befintlig gångstig har förbättrats. Avsikten är framkomliga stigar med tydlig skyltning som leder vidare till Lökebergsristningen. Exploatören säkerställer att gångstig till Lökebergsristningen iordningsställs inom planområdet och kopplas till befintlig stig i samband med anläggning av vägarna inom planområdet. Kommunen avser att bidra till skötsel av gångstig till Lökebergsristningen.

En lättare åtkomst till fornlämningarna ger fler (både allmänhet och boende) möjlighet att ta del av platsens kunskapsvärden.

Terrängen mellan bostadsbebyggelsen och Lökebergsristningen består av en trädridå av björk, en uppväxande grantätning och ett bergsparti. En del av trädridån har planlagts med naturmark och kommer förtätas och därmed avskärma och avgränsa bebyggelsen från fornlämningsområdet på ett naturligt sätt. Den öppna plats där Lökebergsristningarna finns kommer därför inte att påtagligt förändras eller påverkas visuellt av nya inslag som bostadsbebyggelse och bilvägar. Följande foton visar utblicksstudier från Lökebergsristningen:

Utblickar från Lökebergsristningen. Läge vintertid år 2020. Bebyggelsen kommer ej synas från den vänstra utblicken. En utblicksstudie har genomförts för den högra utblicken som vid tillfället har en lägre, uppväxande trädridå.

Utblickar från Lökebergsristningen. Sommartid: planerad bebyggelse kommer inte synas.

Utblicksstudie från Lökebergsristningen. Läge vintertid år 2020. Bestämmelser för byggnadshöjder gör att hus belägna högre upp i terrängen syns minimalt från Lökebergsristningen.

Streckade vita linjer visar var byggrätter är placerade; bakom träddridå.

MILJÖMÅL

Sveriges riksdag har formulerat 16 miljö kvalitetsmål varav fem är aktuella för denna detaljplan. Miljö kvalitetsmålen har tagits fram som ett led i att uppnå en ekologisk, ekonomisk och social hållbar utveckling. Sammanfattningsvis bedöms den föreslagna utbyggnaden vara i god överensstämmelse med såväl de nationella som de lokala miljö målen.

Begränsad klimatpåverkan & frisk luft

Planförslaget innebär bebyggelse som kan ge ökad trafik. Planområdet är kopplat till servicecentrumet Munkedals tätort med kollektivtrafik och den planerade utbyggnaden av gång- och cykelväg kan uppmuntra till miljövänligt resande. I nuläget är frekvensen på bussavgångarna låg, men efterfrågan kan öka i och med exploatering av nya bostäder. Utöver detta finns det god tillgång till naturmiljö för rekreation i direkt närhet.

Ett rikt odlingslandskap

Den föreslagna exploateringen innebär främst att skogsmark och impedimentmark ersätts med tomtmark, odlingsbar mark tas inte i anspråk.

Hav i balans, samt levande kust & skärgård

Planområdet kommer att anslutas till kommunalt VA-system. Rening och fördröjning av dagvatten kommer att ske inom planområdet vilket innebär att mängden dagvatten från området eller föroreningar som kan påverka Gullmarsfjorden inte kommer att öka. Vattenkvaliteten i Gullmars centralbassäng kommer inte att försämrats. Ett genomförande av planförslaget kan innebära att det blir fler åretruntboende i Gårvik vilket skulle bidra till en levande landsbygd och kust.

God bebyggd miljö

Inom planområdet bedöms det finnas goda förutsättningar att uppnå målet och erhålla en god och hälsosam vardags- och livsmiljö för de boende. Människor kommer inte utsättas för störningar eller hälsorisker och det kommer finnas en mycket god tillgång till närrekreation och närhet till naturupplevelser. Befintlig infrastruktur nyttjas vilket innebär minsta möjliga ingrepp i natur- och kulturmiljö och bidrar till en god hushållning med markresurser.

Ett rikt växt- & djurliv

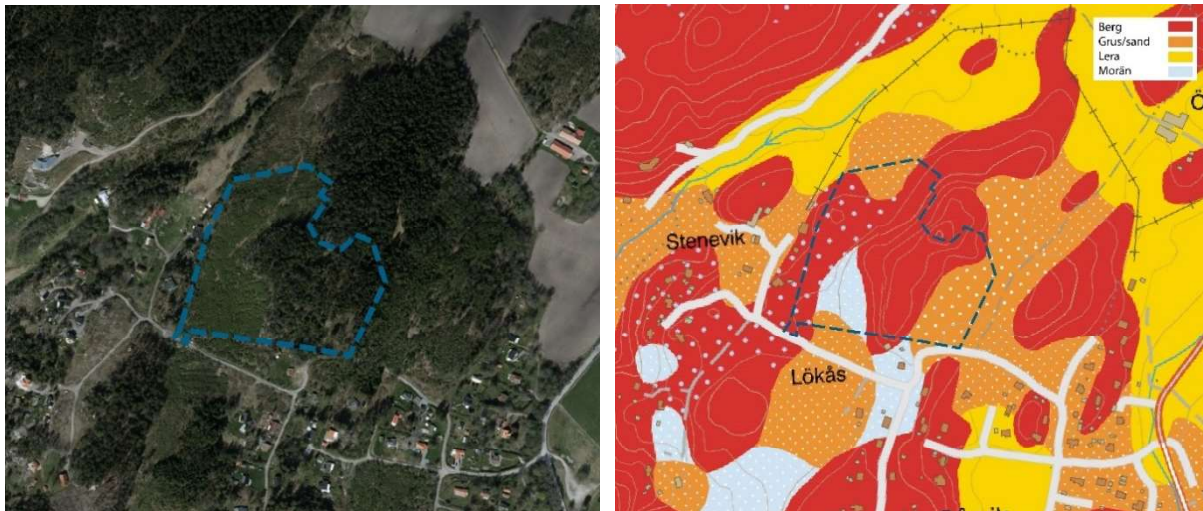
Att värna om den biologiska mångfalden säkerställs genom ytor av sammanhängande naturmark inom planområdet. Dessa är sammankopplade med stora omkringliggande naturtyper för växt- och djurliv.

FÖRUTSÄTTNINGAR & PLANFÖRSLAG

NATUR

Mark, vegetation & odling

Förutsättningar:

Illustrationer visar skogsmark inom och kring planområdet samt en översiktlig jordartskarta.

Planområdet består av ett kuperat skogsparti med främst gran som delvis har avverkats. Inom den västra delen är marken beväxt med sly. I mitten av området reser sig ett högre bergsparti. Längs bergets branter finns partier med berg i dagen.

Planområdet ingick före avstyckning i en större fastighet (Lökeberg 1:22) vars areal består av skog och åkermark. Åkermarken är utarrenderad och skogsvårdande arbete pågår inom fastigheten. Ur jordbruksekonomisk synpunkt är gården alltför liten med dagens krav på åkerareal för lönsam drift.

Förändringar & konsekvenser:

Den mark som tas i anspråk för ny bostadsbebyggelse bedöms inte inneha några höga värden och orsakar ingen påverkan på odlingslandskapets övergripande värden.

Stora områden planläggs och bevaras som naturmark och planlagda gröna passager bevarar förbindelser mellan de olika grönområdena.

Naturvärdesinventering

Förutsättningar:

En naturvärdesinventering med fördjupad artinventering har genomförts av Naturcentrum, 2020 med revidering 2021. I området noterades två områden med naturvärdesklass 3. Naturvärden kan delas in i 4 olika naturvärdesklasser från klass 1, högsta naturvärde till klass 4, visst naturvärde. Naturvärdesklass 3 motsvarar påtagligt naturvärde. En undersökning har genomförts beträffande hur föreslagna bebyggelse förhåller sig till de påträffade naturvärdesområdena.

Det finns tre områden med naturvärdesklass 3 inom planområdet. Två av dessa områden består av en varierande brantmiljö (bergsbranter). Biotopkvalitéer som pekas ut är de mossrika branterna och den döda veden. Föreslagna naturvårdsåtgärder är att lämna död ved i största möjligaste mån för att gynna de arter som lever på den.

Det tredje området med naturvärdesklass 3 har igenväxande hållmarkstallskog. Det finns senvuxna tallar och död ved i form av tallågor i olika åldrar, vilka pekats ut som biotopkvalitéer. Föreslagna naturvårdsåtgärder är att spara del av miljön närmast branten.

Inom planområdet finns också revlumner som är upptagen i 9 § artskyddsförordningen för att undvika att den grävs upp eller plockas för försäljning.

En bit utanför planområdet noterades gamla spår av spillkråka i form av angrepp på en tallhögstubbe. Spillkråka är upptagen i 4 § artskyddsförordningen.

Förändringar & konsekvenser:

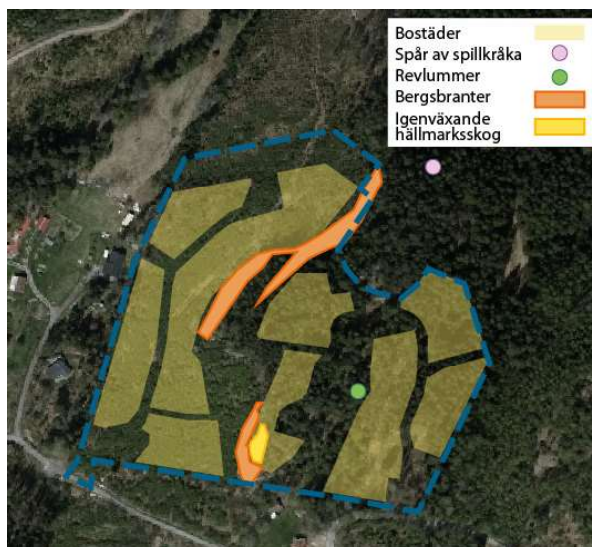
Slutsatsen utifrån naturvärdesinventeringen är att det inte finns några hinder för föreslagen exploatering.

Inom de två områdena med bergsbranter har fridlysta arter inte upptäckts, här föreslås död ved att sparas. Slutsatsen i utredningen är att påverkan från bebyggelse är obetydlig.

Då området med igenväxande hållmarksskog inte heller innehåller några fridlysta arter är det möjligt att bygga inom det området också.

Kvartersmark för bostäder har förlagts så att det inte berör området där det finns revlumner. Växten behöver inte flyttas vid plangenomförande och revlummern kan fortleva på platsen. Om man ändå önskar flytta växten till annan plats krävs att en dispens för åtgärd söks hos Länsstyrelsen Västra Götaland.

Spåren av spillkråka påträffades utanför planområdet och kommer därmed inte att påverkas av planförslaget.

Illustrationen visar naturvärden markerade i förhållande till planområde.

BEBYGGELSE

Förutsättningar:

Inom planområdet finns idag ingen bebyggelse. Väster, söder och öster om planområdet finns ett antal bostadshus, de flesta används som fritidshus. Husen i närområdet ligger i skärgårdsmiljö och har typisk skärgårdsskäraktar med röda eller svarta sadeltak och färger som rött, gult och vitt. Andra färger som grått och blått förekommer också.

Foto över omkringliggande bebyggelse från söder, mot Gårvik.

Foto över omkringliggande bebyggelse väster om Lökeberg, från havet.

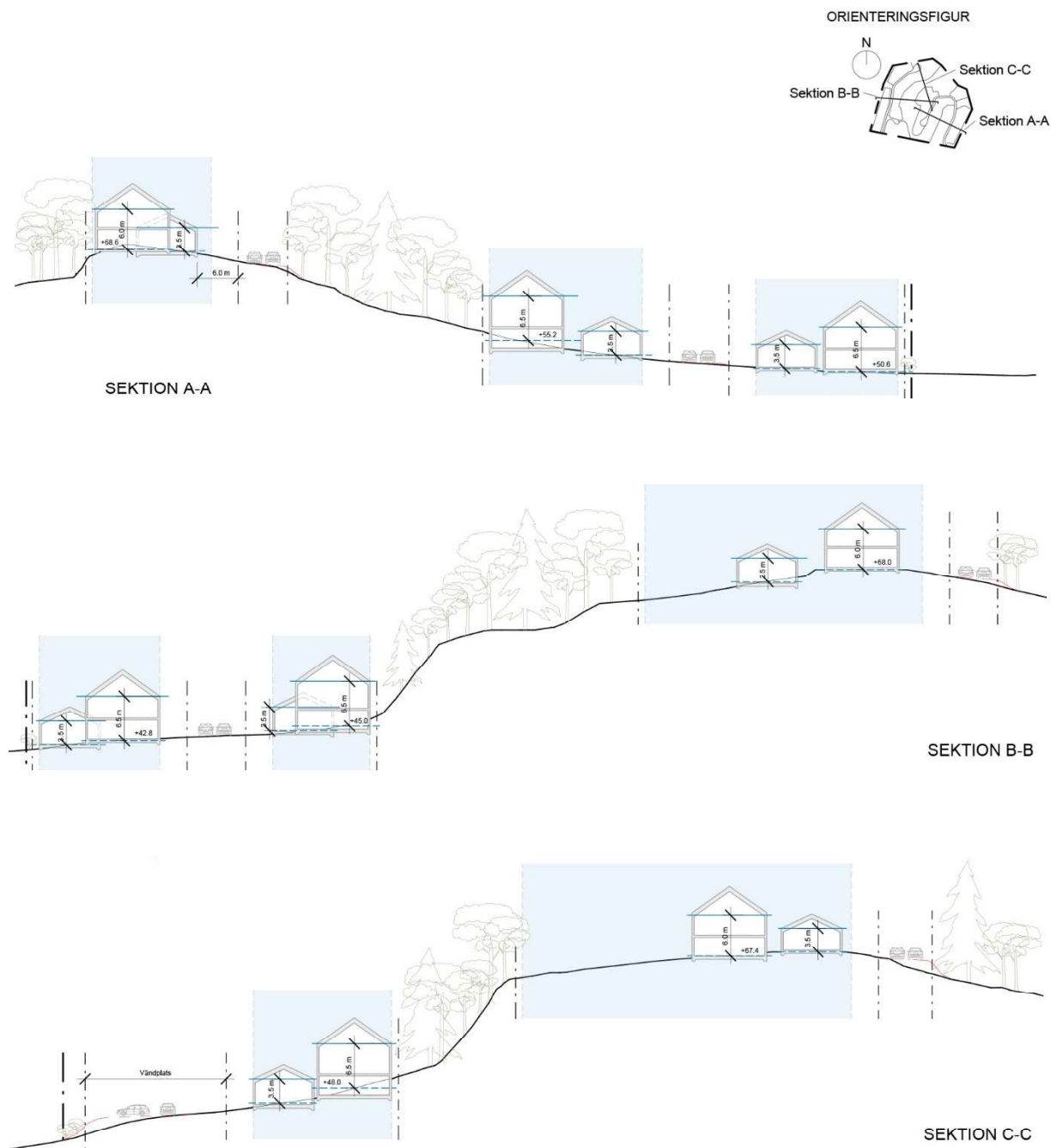
Förändringar & konsekvenser:

Planförslaget innebär att ny bebyggelse med skärgårdsskäraktar kan tillkomma i området i form av cirka 20 - 30 bostadshus på tomter utmed två separata lokalator. Husen kan anläggas som fristående villor eller också sammanbyggas till parhus. Husens placering följer terrängen, anpassas till landskapsbilden och klättrar upp längs berget. Byggrätternas placering ger byggnaderna utsikt, utan att utmärka sig för mycket utanför planområdet. Husen som placeras mot de högre partierna i terrängen får en lägre byggnadshöjd än övriga.

Planområdets placering bygger på kommunens vision om att erbjuda möjlighet till kustnära boende och sammanfaller med mark utpekad för möjlig utveckling av bostäder. Byggrätterna och bestämmelserna är anpassade för att möjliggöra bebyggelse för åretruntboende.

För bebyggelsens anpassningar och förhållande till Lökebergsristningen se ”Avvägningar enligt kulturmiljölagen”. För beskrivning och motivering av varje enskild bestämmelse och varför de valts för anpassning till miljö, kulturmiljö och landskapsbild, se tabell på nästkommande sidor.

Nedan finns sektioner genom planområdet för att visa terrängens karaktär och hur man anpassat bestämmelserna för bebyggelse till områdets olika terrängförhållanden.

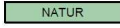
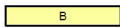

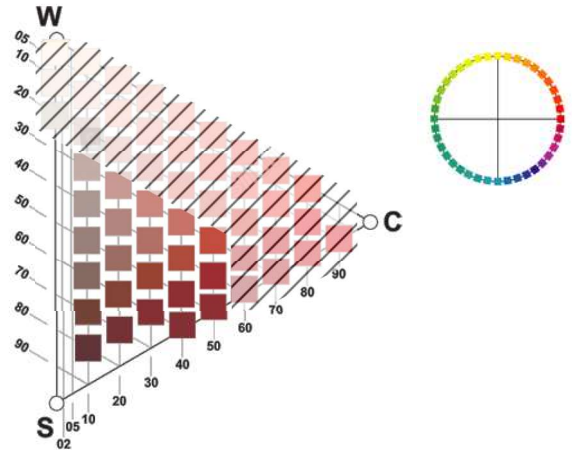
Sektioner tagna genom planområdets terräng och tomter. Observera att detta endast är exempel på hur byggrätter kan utnyttjas och byggnader kan placeras inom tomterna.

Planbestämmelser i plankartan kopplade till bebyggelse

Planområdets utformning styrs med följande bestämmelser, sammanställda i en tabell. Bestämmelser kopplade till dagvattensystemet redovisas i separat tabell i kapitel ”Dagvatten”.

Symbol	Planbestämmelse	Beskrivning & syfte
	Lokalgata	Två gatuområden planläggs för att trafikmata bostadsområdena. Gatuområdena är över 6 m breda och innefattar gator som kan anläggas med cirka 4,5 m bredd samt utrymme för vändplatser, hindersfria remsor, diken, slänter med mera. Användningen innefattar även gatuparkering.
	Bilparkering	Mark för parkeringar för besökande till området.
	Naturområde	Naturmark både omger bebyggelsen och utgör sammanhängande ytor för växt- och djurliv. Naturen i nordväst säkrar en yta för en trädridå för att minska påverkan på Lökebergsristningen.
	Bostäder	Bostäder av varaktig karaktär tillsammans med bostadskomplement möjliggörs.
	Transformatorstation	Ytor säkerställs för tekniska anläggningar.
lek₁	Lekplats	Yta säkerställs för placering av lekplats.
b₁/last₁	Maximal tillåten belastning är 30 kPa	Belastning som överstiger 30 kPa tillåts inte på marken.
skydd₁	Bergtekniska åtgärder och underhåll får genomföras	Möjliggör och uppmärksammar om att underhållsåtgärder ska genomföras vid berörda bergsslänter.
staket₁	Skyddsstaket får uppföras	Möjliggör och uppmärksammar om att skyddsstaket kan anläggas i naturmark vid planområdets branta partier.
skog₁ a₁	Vegetation ska motsvara ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än 5 m och där träd har en kronslutenhet av mer än 10 %	Yta för skog anges i naturmark för att säkerställa att större träd kommer finnas. Bestämmelsen motsvarar definitionen av skogsmark enligt skogsvårdslagen: <i>mark inom ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än 5 m och där träd har en kronslutenhet av mer än 10 % (eller har förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder)</i> . Här gäller även utökad marklovplikt vid trädfällning för träd med en stamdiameter över 0,5 m vid 1,5 m över mark.
	Högsta byggnadshöjd (BH) är 6.5 m respektive 6.0 m samt 4.0 m	Tvåvåningshus medges, det finns möjlighet till uppförande i suterräng i de fall terrängen och bestämmelser medger det. BH 6,5 m tillämpas där byggnader kan ta stöd i terrängen. BH 6 m tillämpas för byggnader som ligger högst upp i terrängen eller där risk för inverkan på grannhus finns. En sänkning från 6,5 m är en anpassning till terrängen och minskar risken för att byggnaderna ska inverka på landskapsbilden eller förändra upplevelsen av Lökebergsristningen. Ett av husen i det östra området har sänkts till 4 m då det har ett framträdande läge gentemot Stenviksvägen och nedanförliggande hus.

generell omfattn.	Takvinkel för huvudbyggnad ska vara mellan 25 och 35 grader	Taklutningen ger möjlighet att uppföra byggnader vars utseende och karaktär smälter in i landskapet och skärgårdsmiljön. Högre och platta tak undviks.
generell omfattn.	Bostäder får uppföras som friliggande hus eller som parhus. Vid friliggande hus får huvudbyggnad vara max 150 kvm byggnadsarea (BYA). Vid parhus får varje enhet vara max 100 kvm BYA. Komplementbyggnader får vara max 80 kvm.	Ytor har avvägts och fastställts för anpassning till områdets specifika terrängförhållanden, kringliggande detaljplaner, landskapsbild och för att underlätta åretruntanvändning. En areabegränsning för parhus har lagts till för att intrycket på landskapet från de samlade enheterna inte ska bli för stort.
generell omfattn.	Inom fastighet får enbart 1 huvudbyggnad uppföras	Området ska utföras med småskalig karaktär och större, sammanhängande byggnader möjliggörs ej.
generell omfattn.	Högsta byggnadshöjd för komplementbyggnad är 3,5 m	Garage och uthus får uppföras med 3,5 m höjd från medelmarknivå till takfot.
	Marken får inte förses med byggnad	Prickmarken har studerats platsspecifikt och säkerställer att byggnad inte får uppföras på olämplig plats ur höjd-, terräng- eller trafik-säkerhetsaspekter.
generell omfattn.	Minsta fastighetsstorlek är 800 kvm	Antalet nya tomter begränsas till cirka 20 - 30.
generell utformn.	Huvudbyggnad ska ha sadeltak	Bestämmelsens syfte är att bebyggelsens karaktär ska smälta in i landskapet och skärgårdsmiljön.
generell utformn.	Alla byggnader ska utformas med kulör som är lika med eller mörkare än NCS 3050	Bestämmelsen tar bort möjligheten för fasader med de ljusaste och skarpaste kulörerna för att undvika en negativ påverkan på landskapsbild. Kulörer typiska för skärgårdsmiljö som falu rödfärg, ockra, järnvitriol m fl är fortfarande möjliga. Genom begränsningen avses bebyggelsen i högre grad smälta in i landskapet vid utblickar från havet. Val av kulör begränsas inte. Följande färgintensitet och ljushet begränsas (skrafferade rutor utgår):

generell placering	Huvudbyggnad ska placeras minst 1 m från fastighetsgräns och minst 4 m från annan bostadsfastighet, alt sammanbyggas i fastighetsgräns. Komplementbyggnad ska placeras minst 1 m från fastighetsgräns alt sammanbyggas i fastighetsgräns. Avstånd till gata regleras till som minst 4 alt 6 m.	Fristående villor, parhus och komplementbyggnader (tex garage och förråd) kan uppföras. Avstånd från naturmark säkerställs till 1 m. Avstånd mellan fristående huvudbyggnad och annan bostadsfastighet regleras till 4 m. Byggnaders avstånd till fastighetsgränser och gata styrs också med prickmark och innebär att man kan underhålla byggnader på egen fastighet samt inte minskar sikten vid gatorna.
---------------------------	--	---

För eventuella murar, plank och dylikt som riskerar att på ett påtagligt sätt påverka landskapsbilden krävs bygglov. Inom planlagda områden krävs det även marklov för att förändra höjdläget på marken mer än 0,5 meter. Kommunen har därmed möjligheten att bevaka att även byggnadskomplement inte innebär en negativ påverkan på utblickar.

TURISM, SERVICE & FRIYTOR

Service & rekreationsområden

Förutsättningar:

Planområdet ligger cirka 9 kilometer från Munkedal centrum där det finns kommersiell och offentlig service. Badplats och sommarkiosk finns vid hamnen i Gårvik och det finns naturstigar som leder till Lökebergsristningen som är en turistattraktion i planområdets närhet.

Enlig ÖP 18 är genomtänkta grönområden inom och i direkt anslutning till samhällena viktiga för att skapa en bra miljö för människor att bo och leva i.

Förändringar & konsekvenser:

Planområdets behov av både kommersiell och offentlig service tillgodoses främst genom det serviceutbud som finns i Munkedal. Tillgängligheten till grönområden är mycket god i hela kommunen. Den aktuella planläggningen innebär en ny bostadsbebyggelse i lantlig miljö där omgivande markområden erbjuder rika tillfällen till rekreation och friluftsliv med strövområden, naturstigar och bad inom gångavstånd.

Tillgängligheten till Lökebergsristningen förbättras i och med anläggning av gångvägar, informationsskyltar och eventuell parkering.

Lek, barnperspektiv & strövområden

Förutsättningar:

Barnens behov av skola, lek, säkerhet och trygghet ska beaktas vid framtagandet av en detaljplan. Inom och runt om planområdet finns det god tillgång på friytor i naturen. Planområdets tillgång till kringliggande friytor och rekreationsområden är väl tillgodosedd. Det finns flera badplatser i närheten av planområdet. Vid Gårviks badplats finns en mindre lekplats och ytor för spontan lek. Kommunen planerar även att utveckla badplatsen med en brygga längst berget mot lilla Gårvik. Vid Gårviks parkering finns en fotbollsplan och en boulebana. Förskola och skola finns idag i Munkedal dit man kan ta sig med kollektivtrafik och skolskjuts (se kapitel "Kollektivtrafik & gång- och cykelvägar).

Idag består närområdet i Gårvik främst av mindre grusvägar. Via stigar och mindre vägar går det bland annat att ta sig till Bergsvik, Svarsvik och Lökebergsristningen. Badplatsen och fotbollsplanen vid Gårviks parkering är idag viktiga målpunkter för barn i området. För att

förbättra situationen för barn i området kan stignätet utvecklas ytterligare. Den lantliga omgivningen har bra förutsättningar för barns säkerhet och trygghet vad gäller buller, luftföroreningar och trafik.

Förändringar & konsekvenser:

Planområdets tillgång till ströv- och naturområden är tillgodosedd. Barn kommer ha möjlighet till en god lek miljö. Inom planområdet säkerställs ett utrymme där lek område eller lekplats ska anordnas, vilket blir en naturlig mötesplats för barn och vuxna. Lek i naturmark innebär positiva konsekvenser för barns lek, fysik, allmänna välmående och utveckling.

Behovet av skola och förskola uppfylls inom kommunens befintliga skolsystem i Munkedals tätort vilken kan nås med skolskjuts.

Remsor med naturmark planläggs igenom bostadsklungorna så att både djur och människor fortsatt ska kunna röra sig igenom området. Gröna stråk bevaras därmed inom planområdet. Stigar eller naturtrappor kan anläggas i terrängen på avsatt naturmark för att förbinda det västra och östra bostadsområdet samt skapa gångstigar för barn och vuxna.

Lekplatsen som planeras att anläggas inom planområdet avses kunna anknyta till områdets natur och kulturhistoria. Val av utrustning kan ge möjlighet för balansgång, klättring att bygga och vara i kojor eller möjliggöra tillgänglig lek vid exempelvis upphöjd sandlåda. Lekplatsen ska kunna användas av både barn och vuxna med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Det kan även finnas möjlighet för vila och möten, då lekplatsen planeras att utrustas med bänkar och bord utformade för alla.

Foton med exempel på lekutrustning och lekplatsutformning som anknyter till naturen.

Trafiken kommer öka något i samband med plangenomförande, men buller och luftföroreningar kommer inte överstiga riktlinjer. Bebyggelsen inom planområdet avses bli en sund plats att växa upp på och vara en plats som barn kommer ha möjlighet att utforska och göra till sin.

Inom planområdet kommer blandtrafik trafikera lokalgatorna. Terrängen kommer inte tillåta några högre hastigheter, men det är viktigt att gatorna vid utförande utformas på ett så trafiksäkert sätt som möjligt som uppmanar till låga hastigheter och försiktighet för att värna om barnen. Särskilt vid viktiga korsningar där barn till exempel går till en lekplats.

Munkedals kommun har framtida ambitioner att i takt med större andel åretruntboende utöka möjligheten för kollektiva transporter. Gång- och cykelväg till Gårvik håller på att byggas ut. Detta ökar friheten och mobiliteten hos framför allt barn och ungdomar i området, som på ett säkert sätt kan ta sig mellan målpunkter.

FORNLÄMNINGAR

Förutsättningar:

Fornlämningar och fornfynd har ett starkt skydd i kulturminneslagen och planområdet ligger i närheten av ett större sammanhängande fornlämningsområde där bland annat Lökebergsristningen ingår. För beskrivningar av planområdets förhållande till Lökebergsristningen och redovisning av landskapsbildsanalys, se ”Avvägningar enligt kulturmiljölagen”.

En arkeologisk utredning har genomförts av Västarvet Kulturmiljö 2018 där man undersökte planområdet för tidigare ej upptäckta fornlämningar. Under undersökningen påträffades fem kolningsgropar från medeltid (1320 - 1450 e. Kr) och historisk tid (1630 - nutid). Picea kulturarv genomförde därefter en arkeologisk förundersökning av kolningsgroparna under 2022 där fornlämningarna dokumenterades och togs bort.

Förändringar & konsekvenser:

Det förekommer inte längre några objekt inom planområdet som omfattas av kulturmiljölagens bestämmelser.

KULTURMILJÖ

Förutsättningar:

En del av planområdet ingår i kommunens kulturminnesvårdsprogram (1995) som redogör för det rika kulturhistoriska arv som kommunen har. Den långa kedjan av olika fornlämningstyper, som kan illustrera ett mycket långsträckt förhistoriskt skede, har stort vetenskapligt värde samtidigt som de tillför landskapet betydande estetiska värden.

Förändringar & konsekvenser:

Planförslaget kommer inte nämnvärt att påverka jordbrukslandskapet eller den långa kedjan av fornlämningstyper. Kulturminnesvårdsprogrammet utgörs av ett större område på Tungenäset där planområdet utgör en mycket liten del.

TRAFIK

Vägar

Förutsättningar:

Utanför planområdet

Planområdet nås från Munkedalsmotet via väg 813, väg 814, Gårviksvägen, Kårekasevägen och Stenviksvägen. Vägarna är cirka 5 till 5,5 meter breda och övergår från asfaltsväg till grusväg vid avfart från Gårviksvägen. Idag delar gående, cyklar och bilar på vägbanan, som på grund av grusvägarnas bredd och utformning inte inbjuder till höga hastigheter. På sommaren är trafikmängderna högre än under resten av året då trafik rör sig till fritidshus och badplatser. Under vinterhalvåret består trafikrörelserna nästan uteslutande av åretruntboende.

Trafiksituationen i närområdet har undersökts inom planarbetet. För att fastställa vilken vägsträckning som är mest lämplig som tillfart till planområdet genomfördes inledningsvis en konsekvensanalys av olika vägalternativ. Konsekvensanalysen undersökte ifall det finns någon möjlighet att angöra planområdet utan att passera Gårvik Västra samt de konsekvenser som uppstår ifall man använder tillfarten som passerar Gårvik Västra.

Konsekvensanalysen visade att angöring via vägalternativ A (Kårekasevägen - Stenviksvägen) ger minst påverkan på områdets kulturvärden och innebär minst påverkan och ingrepp i kringliggande miljö, stigar som används som åtkomst till strövområde, berg samt tidigare ej ianspråktagen jordbruks- och skogsbruksmark. Detta tillsammans med att man kan nyttja redan anlagd väg- och infrastruktur samt gällande servitut innebar att man valde att gå vidare med vägalternativ A. Länsstyrelsen Västra Götaland har godkänt vägalternativ A med hänsyn till ingrepp i kulturmiljö och angivit att övriga alternativ är olämpliga ur kulturmiljösynpunkt.

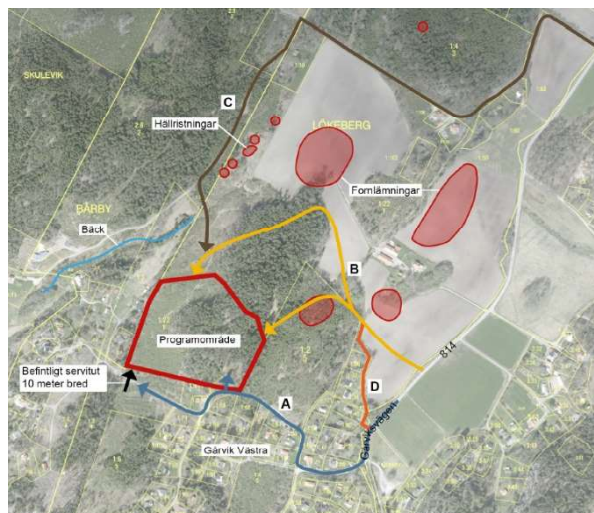

Illustration visar de olika vägalternativen som ingick i konsekvensanalys.

En trafikutredning har sedan genomförts av Ramboll för att visa vilka effekter planområdets tillkommande trafik kommer att ha på kringliggande vägnät samt för att visa ett vägutförningsförslag med högre trafiksäkerhet än idag. Möjligheten att bredda vägen samt undersöka ifall längslutningar kan understiga 8 % har undersökts.

Inom planområdet

Idag finns inga anlagda vägar inom planområdet. Det finns stigar som går från Stenviksvägen in i planområdet och vidare till Lökebergsristningen.

Förändringar & konsekvenser:

Utanför planområdet Framkomlighet

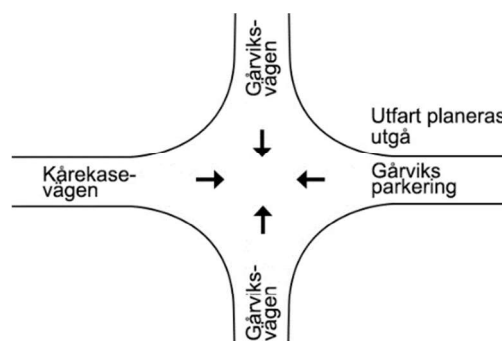
Trafikutredningen av Ramboll undersökte kapaciteten på de vägar som leder till planområdet vid nuvarande läge, vid plangenomförandet av Lökeberg och Gårvik Västra samt tar också höjd för uppräknade sommartrafiksiffror vid prognosår 2040. Trafikalstringen från planområdet beräknas ge ett tillkommande trafikflöde med 115 fordon/dag årsmedeldygnstrafik (ÅDT) vilket motsvarar ungefär 11 - 12 fordon under dygnets maximalt belastade timme (maxtimme). Kapacitetsanalys har genomförts på korsningen Kårekasevägen - Gårviksvägen som är den mest trafikerade korsningen i området.

Illustration visar vägar som angör planområdet.

Kapacitetsanalysen utgår ifrån förmiddagstrafik under en sommardag och baseras på maxtimme trafik som utgår från sommardygns trafik (SDT) som är betydligt större än ÅDT, eftersom det är under sommartid som man kan anse alla fastigheter vara bebodda. En stor del av trafiken kommer då i riktning norrifrån på Gårviksvägen mot badplatsen och fördelar sig på infarten mot parkeringen (som utgår vid ett plangenomförande av Gårvik Östra) och fortsätter i södergående riktning. Under förmiddag väntas cirka 80 % av trafiken på Kårekasevägen vara på väg i riktning mot Munkedal. Under maxtimmen kommer cirka 11 bilar att alstras från planområdet Lökeberg och cirka 9 bilar från planområdet Gårvik Västra.

	Nuläge	Planerad exploatering	2040
Gårviksvägen Norr	140	160	185
Parkeringsplatsen	3	3	3
Kårekasevägen	40	60	70
Gårviksvägen Syd	10	10	11

Tabell och illustration visar underlag för kapacitetsanalys vid nuläge och vid planerad exploatering. Antalet fordon som är på väg in i korsningen Kårekasevägen - Gårviksvägen vid maximal beläggning sommartid visas.

Kapacitetsanalysen visar att kapaciteten är god, att den tillkommande trafiken är liten i sammanhanget och att kapacitetsproblem inte kommer att uppstå vid genomförande av detaljplanerna, både i nuläge och uppräknad trafikprognos år 2040 sommartid. Eftersom övriga korsningar, närmare planområdet, anses ha liknande utformning och belastas med lägre trafikantal, bedöms även dessa klara kapaciteten. Den mest belastade länken är Gårviksvägen norrifrån som i nuläget har en belastningsgrad på 0,13 och som vid planerad exploatering av båda detaljplaner och med trafikprognos för 2040 skulle ha en belastningsgrad på 0,18. Acceptabel maxbelastning är 0,6 och denna siffra skulle uppnås först om trafikflödet ökades med ytterligare 190 %. På övriga länkar är belastningsgraden i maxläget 0 - 0,05.

Tillkommande trafikflöden kommer inte ha någon märkbar påverkan på framkomligheten på intilliggande vägnät. Kapacitetsanalysen baseras på både utbyggnad av Gårvik Västra och Lökeberg. Ifall enbart Lökebergs byggs ut kommer trafikflöden ha en ännu större marginal till maxbelastningsvärdet. I framtiden kan eventuellt utfart från Gårviks parkering flyttas norrut och bilar till och från parkeringen kommer inte längre belasta korsningen.

Slutsatsen för den separata trafikutredning som genomförts för närliggande detaljplan Gårvik Västra har visat att trafikökningen vid utbyggnad av Gårvik och alla närliggande detaljplaner kommer samlad vara liten och inte kommer påverka Gårviksvägen, Fossvägen eller Fossmotet nämnvärt.

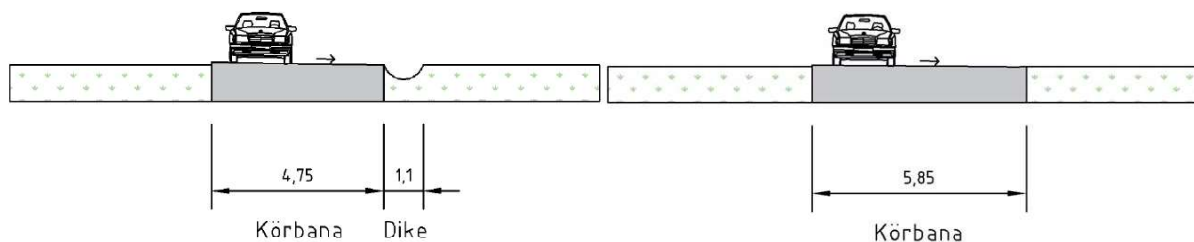
Utformning av Stenviksvägen & Kårekasevägen

Under planarbetet har man i PM Trafikutformning, Ramboll jämfört för- och nackdelar med vägbeläggning av tillfartsvägar med grus respektive med asfalt. Baserat på trafikutredningen, rekommendationer i Trafikverkets handbok för enskilda vägar samt berörda vägföreningars yttranden förordar kommunen att vägen fram till infarterna till planområdet asfalteras och förstärks. Omfattning och genomförande av åtgärd styrs i exploateringsavtal.

	Grusväg	Asfalterad väg
Kostnad	Låg	Hög
Avvattning	Likvärdigt	Likvärdigt
Underhåll	Eventuellt årligt, men till låg kostnad	Många års mellanrum men hög kostnad
Kuperad terräng	Grus kan rinna bort vid regn	
Omgivningspåverkan	Damm & buller	
Gång- och cykel	Ojämn vägbana	

Tabell: utdrag från PM Trafikutformning, Ramboll. För- och nackdelar med asfalt respektive grusväg.

Vägen kan utformas med två olika avvattningsprinciper under projektering. Val av utformning baseras på vilken avvattningslösning som önskas samt önskad bredd på körbanan. Alternativ 1 är en 4,75 meter bred väg där dike om cirka 1,1 meter anläggs vid sidan av vägen. Alternativ 2 är en 5,85 meter bred väg där dräneringsledning ligger under körbanan. För att möjliggöra en bredare väg förordar kommunen att vägen asfalteras och att avvattning sker enligt alternativ 2.

Alt 1. Väg med dike (asfalt eller grus).   Alt 2. Väg med dräneringsledning under (asfalt).

Ramboll har genomfört en förprojektering av Kårekasevägen och Stenviksvägen med de två ovan föreslagna vägsektionerna. Förprojekteringen visade förslag på vägdragning och vilka åtgärder som skulle förbättra trafiksäkerheten för alla trafikanter i området.

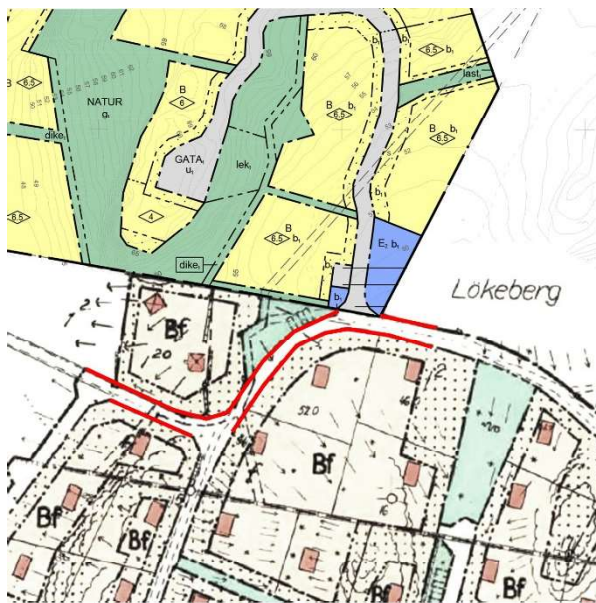
Förprojekteringen har också identifierat ett flertal sträckor/platser som föreslås detaljstuderas ihop med entreprenadskede för förbättring av vägen. På vissa platser kommer vägen inte kunna utföras i trafikutredningens föreslagna bredd på grund av kringliggande fastighetsgränser. Breddning av väg kommer inte att ske in på privata bostadsfastigheter utan enbart på stamfastigheterna som i gällande byggnadsplan är allmän platsmark.

Tre alternativa lösningar för att undvika intrång på fastighetsmark har presenterats på sida 8 i PM Trafikutformning, Ramboll. Alternativ 1 innebär en ändring av vägens lutning i de berörda vägsträckorna, alternativ 2 innebär ett upptagande av höjdskillnader genom att anlägga stödmurar och alternativ 3 innebär lokala minskningar av körbanas bredd. Alternativ 1 och 2 är svåra att genomföra och i detta fall är det mest lämpligt att tillämpa alternativ 3. Bredden på körbanan minskas där det är nödvändigt vilket även bidrar till att hålla nere hastigheten. Den faktiska utformningen av väg och lokala anpassningar av bredder fastställs i entreprenadskedet.

I kurva som finns vid den östra planerade infarten till planområdet kan vägens sträckning justeras för att uppnå en högre trafiksäkerhet. Även utan justering uppfyller kurvan de krav och råd som finns i Trafikverkets dokument ”Vägar och gators utformning” enligt kompletterande siktstudier i PM Trafikutformning, 2020, Ramboll.

Vägens lutningar kan justeras i samband med entreprenad för att få en flackare lutning. På vissa sträckor längs vägen kommer lutningen att överstiga 8 % på grund av anslutningar till intilliggande fastigheter. De åtgärder som är mest lämpliga för området kan fastslås ihop med entreprenad i samråd med berörda vägföreningar. Det finns möjlighet att justera både sträckningen för kurvan vid östra infarten samt vägens längslutningar och bredd inom gränserna för gällande byggnadsplan från 1966. I naturremsan i Västra Gårvik finns plats för att skapa en ny mötesplats. Genomförandet av standardhöjning och vägens avvattningsmetod regleras i exploateringsavtal mellan exploatör och Munkedals kommun. Vägens utförande kommer beskrivas när vägen omprövas.

Illustration visar den kurva som gäller i befintlig byggnadsplan, markerad med rött. Denna kurva har en annan utformning i verkligheten.

Trafiksäkerhetsåtgärder som kommer vara lämpliga att tillämpa i till exempel korsningen Kårekasevägen - Stenviksvägen kan lyftas i samband med omprövningen av GA:1 i dialog med berörd vägförening. Trafiksäkerhet för gående beskrivs ytterligare under kapitel ”Kollektivtrafik & gång- och cykeltrafik”.

Inom planområdet

Lokalgator inom planområdet föreslås utföras med en vägbredd på 4,5 meter. Vägområden har planlagts för att vara minst 6 meter breda för att möjliggöra justeringar i vägsträckningens placering, bredd och höjd samt säkerställa yta för ledningar. Gator inom planområdet kan anläggas så att de inte lutar mer än 8 %; viss markanpassning, främst i öster, behöver tillämpas för att uppfylla detta. Vägarna och de två större vändplatserna är dimensionerade för sopbilar och större lastbilar. På lokalgatorna tillämpas blandtrafik för gång- och cykeltrafikanter. Befintliga naturstigar kopplas samman med de nya vägarna och iordninggjorda stigar ökar tillgängligheten till närrökreation i naturmiljö samt Lökebergsristningen.

Anslutningarna mellan planområdet och Stenviksvägen har undersökts. Den svårare östra anslutningen och sträckningen av Stenviksvägen som sker i kurva och backe har undersökts noggrannare och ett lösningsförslag som ger en funktionell korsning har presenterats i förprojekteringen. Sikt- och utformningsstudier har genomförts för den östra anslutningen både inför samrådsskedet och efter justering i granskningsskedet, sikt och utformning överensstämmer med de krav och råd som anges i Trafikverkets dokument ”Vägar och gators utformning”.

Anslutning från planområdet kan ske på egen mark och anslutning kan ske till både befintlig vägutformning och till den vägsträckning som föreslås i utredningen.

Kollektivtrafik & gång- och cykeltrafik

Förutsättningar:

Närmsta anslutning till kollektivtrafik är busshållplatsen vid korsningen Gårviksvägen - Kårekasevägen, cirka 400 meter öster om planområdet. Denna ändhållplats trafikeras cirka 2 - 3 gånger under vardagarna och bussen åker till Munkedal varifrån man kan ta sig vidare till andra orter.

Gång- och cykelbana saknas idag längs samtliga vägar. Gång- och cykeltrafik sker längs respektive väg och oskyddade trafikanter har ingen separerad vägbana.

Förändringar & konsekvenser:

Med tanke på områdets lantliga läge anses kollektivtrafikförsörjningen vara tillgodosedd, det finns inga planerade ändringar.

Beslut om att anlägga en gång- och cykelväg mellan Gårvik och Munkedal har fattats av kommunstyrelsen 2018. Munkedals kommun avser att undersöka möjligheten att bredda gångbanan längs Gårviksvägen mellan parkeringen och badplatsen. Inom den närliggande detaljplanen för Gårvik Västra finns ett stignät som planeras att utvecklas och som tillsammans med de mindre grusvägarna möjliggör att de mest trafikerade vägarna kan undvikas av fotgängare.

Gångstig till Lökebergsristningen inom planområdet beskrivs under kapitel ”Fornlämningsmiljöer, Lökebergsristningen & landskapsbildanalys”.

Parkering

Förutsättningar:

Idag finns en större besöksparkering (Gårviks parkering) vid korsningen mellan Gårviksvägen - Kårekasevägen. Inga övriga allmänna parkeringsytor finns i närområdet.

Förändringar & konsekvenser:

Vid plangenomförande kommer alla bostadstomterna kunna nås från lokalgata och parkering kommer ske på egen fastighet. I områdets östra del kommer en parkering att anläggas intill lokalgatan och områdets infart för besökare till området. Genomförandet regleras i exploateringsavtalet.

Gårviks parkering säkerställs som parkeringsyta inom pågående detaljplan Gårvik Östra. Infart till parkeringen flyttas så att korsningen Gårviksvägen - Kårekasevägen inte längre blir en fyrvägskorsning.

Illustration visar stignät som planeras att utvecklas och som leder bland annat till Lökebergsristningen respektive Gårviks badplats.

TILLGÄNGLIGHET

Förutsättningar:

Kraven på tillgänglighet i plan- och bygglagen samt Boverkets byggregler ska tillgodoses inom tillkommande kvartersmark. Området är kuperat och tillgänglig åtkomst till bostäderna kommer att fastställas och lösas ihop med kommande bygglovsprövningar.

Förändringar & konsekvenser:

Vid utformningen av planförslaget har krav på god tillgänglighet beaktats och alla bostadstomter kan nås från lokalgatorna. Tomterna är anpassade efter den lokala terrängen.

Tillgängligheten till planområdet förbättras genom gator och gångvägar som utformas med lämplig lutning. Via planområdet kommer man, via befintliga stigar, kunna fortsätta vidare till Lökebergsristningen. Inom planområdet kommer parkering att anordnas, vilket regleras i exploateringsavtalet.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

Vatten, avloppsvatten & vattentäcker

Förutsättningar:

Kommunalt verksamhetsområde för dricksvatten, spillvatten och dagvatten planeras för området. En översiktlig VA-utredning för Tungenäset gjordes av Sweco VBB Viak 2002. Utredningen pekar mot att tillgången på grundvatten på vissa delar av Tungenäset är för liten för att utan åtgärd klara av lokal försörjning för permanentboende. Detta klarläggande har lett till att en utbyggnad av VA-nätet till bland andra Bergsvik/Gårvik har påbörjats. Till dess att utbyggnaden är färdig är möjligheterna för nybyggnad av bostadsområden och förändring av befintliga fritidshusområden till åretruntboende begränsade.

Utbyggnad av kommunalt vatten och spillvatten pågår och kommer att genomföras till Gårvik och Lökeberg. En förprojektering av arbetet upprättades 2019.

För att nå Bergsvik och Gårvik kommer kommunen anlägga en markförlagd VA-ledning över Tungenäset via dalgången Frötorp - Skree - Pilegård och vidare utmed väg 814 mot Gårvik. Genom kommunalt omhändertagande och lokal rening i damm kommer belastningen på Gullmarn att minska, vilket är av väsentlig betydelse för miljön i fjorden. Utbyggnaden av VA-nätet är även en förutsättning för de planerade exploateringarna i områdena kring Gårvik.

Förändringar & konsekvenser:

Möjlighet att uppföra den föreslagna bostadsbebyggelsen kommer att finnas när det kommunala VA-nätet till Gårvik är utbyggt.

Förprojekteringen anger att bostäder inom planområdet som trafikmatas av den västra infartsvägen kan ansluta till VA-nätet med LTA (varje hus pumpar sitt spillvatten till stamnätet). Bostäder som trafikmatas av den östra infartsvägen inom planområdet kan ansluta till VA-nätet med självfall.

Hänsyn till vattentäcker (inventering och provtagning av brunnar) inom påverkansområdet kommer tas i samband med exploateringen och utbyggnad av VA-system. Dagvatten inom planområdet kommer att renas och fördröjas och bedöms inte påverka kvaliteten på vattentäcker nedströms. Dagvattenutredningens slutsats är att infiltration i planerade dammar bidrar till bibehållen grundvattenbildning.

För att ytterligare ta höjd för god fortsatt grundvattenbildning har det i plankartan införts en bestämmelse som innebär att maximalt 60 % av tomterna får hårdgöras. För att sedan kontrollera att brunnarnas status inte påverkas av detaljplanens genomförande kommer exploatören som verksamhetsutövare ansvara för besiktning enligt ett kontrollprogram gällande brunnarna. Detta beskrivs i exploateringsavtalet.

Dagvatten

Förutsättningar:

En dagvattenutredning genomfördes av Sweco under 2020 och kompletterades under 2022. I nuläget anses området ha god avrinningsförmåga på grund av dess höga läge i terrängen och riskerar inte att översvämmas vid nederbörd. Den höga höjden och avståndet till strandlinjen gör att området inte påverkas av stigande havsvattennivåer. Infiltrationsförmågan anses hög i de delar av området med mark som består av sand och morän (främst planområdets sydöstra del) och låg i de delar där marken är berg.

Den västra delen av planområdets dagvatten avleds nu mot recipienten Gullmarsfjorden. Detta sker främst ytligt via mindre diken och bäckar. Den östra delen av planområdet avleds ytligt åt öster samt via vägdikey mot Gårviksbäcken, vilken mynnar ut i Gullmarsfjorden vid Gårviks badplats. Gullmarn är ett Natura-2000 område samt skyddas av miljö kvalitetsnormer enligt fisk- och musselvattenförordningen. Gullmarn har idag måttlig ekologisk status samt uppnår ej god kemisk status. Vid plangenomförande måste dagvatten hanteras inom planområdet och en försämring av vattenkvaliteten i Gullmarn får inte uppstå.

Förändringar & konsekvenser:

Dagvattenutredning med komplettering har gjorts för att; ta fram en bedömning av detaljplanens påverkan på miljö kvalitetsnormerna för Gullmarn, visa ett dagvattensystem som fördröjer och renar dagvatten med lokalt omhändertagande, det vill säga inom planområdet, samt föreslå åtgärder för att säkerställa en god skyfallshantering.

Dagvattensystemet i planområdet har dimensionerats för att hantera ett regn med återkomsttiden 10 år med klimatfaktor 1,25. Planutformningen ska ta hänsyn till ett 100-årsregn som är ett kraftigt skyfall som uppnås eller överträffas i genomsnitt en gång per 100 år. Ett sådant regn behöver inte tas om hand i dagvattensystemet men ska rinna undan från området utan att orsaka skador på bebyggelse inom eller nedströms om planområdet.

Inom planområdet utformas dagvattensystemet separat för de östra och de västra husområdena med lokalt omhändertagande. För båda områdena anläggs torra dammar dit regnvatten från naturmark och fastigheter kan ledas via väg och diken och sedan vidare ut ur området.

I de torra dagvattendammarna fördröjs och renas planområdets dagvatten. Den sydöstra torra dammen bedöms behöva en yta om cirka 350 kvadratmeter inklusive slänter. Marken och vägen i detta område lutar naturligt mot dammen. Dammen ska utformas med hänsyn till belastningsgränsen angiven i plankartan. Lämplig erosionskydd och anpassade släntlutningar kommer innebära att intilliggande vägar och mark inte kommer att påverkas av dammen.

Den nordvästra torra dammen bedöms behöva en yta om cirka 400 kvadratmeter inklusive slänter. I detta område kommer det behövas viss utfyllnad/schaktning för att marken och vägen ska luta mot dammen. En bestämmelse om minsta väglutning och lutningsriktning har införts i plankartan och ytor för de torra dammarna har säkrats med kvartersmark för teknisk anläggning.

Det finns behov av att anlägga avskärande diken inom planområdet för att styra 100-årsregn (extrem nederbörd/skyfall) till säkra ytliga avrinningsvägar. Avledning av regnvatten inom detaljplan ses som dagvatten/avloppsvatten eftersom dikena tjänar flertalet fastigheter (MB 9 kap 2 §). De avskärande diken kommer ingå i detaljplanens dagvattensystem och yta för diken säkerställs i plankartan på natur- respektive kvartersmark med lämplig placering och bestämmelser.

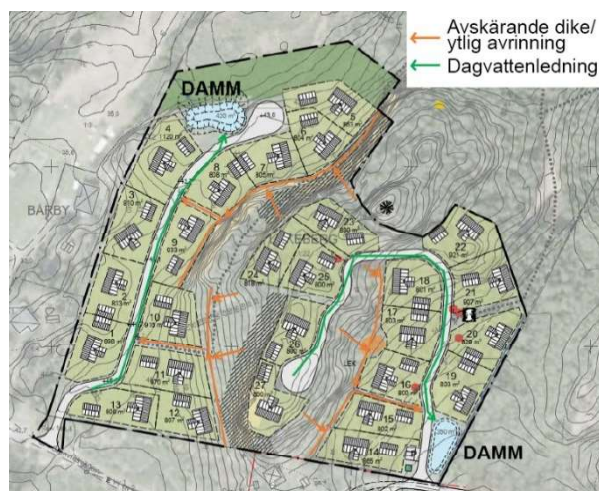
Avskärande diken anläggs i de mittersta delarna av planområdet och kommer motverka påverkan på bebyggelse inom planområdet. Vatten leds sedan till planområdets vägar som utformas med motveck och styr vattnet till kommunala dagvattensystem. På detta sätt skär man även av olämpliga rinningsvägar ut ur planområdet vilka i annat fall hade kunna påverka bebyggelsen på grannfastigheter. Varje fastighetsägare inom planområdet kommer också vara ansvarig för att avvattning från den egna fastigheten sker till kommunal anslutningspunkt så att vatten inte rinner ut och orsakar skada på närliggande fastigheter.

Utanför planområdet kommer dagvatten och skyfallsvatten från det västra husområdet att ledas mot norr med avrinning till naturmark i nordväst. Vattnet leds därefter via en bäck och vidare till havet nedströms planområdet. Dagvatten och skyfallsvatten från östra området kommer att ledas mot söder via väg, damm och diken och vidare nedströms mot Gårviksbäcken och vidare mot havet.

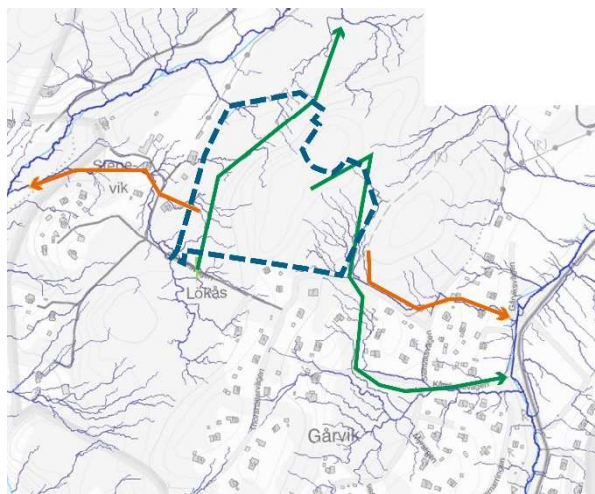
För befintliga fastigheter väster om planområdet kommer situationen vid ett 100-årsregn att förbättras då avrinningsvägarna skärs av och styrs norrut. För att förbättra förhållanden för fastigheter i Gårvik avser kommunen anlägga ett dike som kan omhänderta dagvatten och leda det vidare till befintliga avrinningsvägar.

Dagvatten från planområdet kommer att fördröjas till motsvarande befintlig avrinning och flöden kommer inte att öka. Beräkningar beträffande tillåten belastning av näringsämnen har genomförts som sedan jämförts med planområdets utsläppsmängder. Planområdets näringsämnestillskott överskrider inte beräknad tillåten belastning och sammantaget bedöms inte genomförandet av detaljplanen påverka miljö kvalitetsstatusen i Gullmarn.

Utrymme för planområdets dagvattensystem och skydd mot översvämningar har säkerställts i plankartan genom följande utformning och bestämmelser, sammanställda i en tabell:

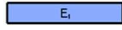

Illustration över föreslaget dagvattensystem och skyfallshantering.

Nuvarande rinnvägar visas i orange. Efter genomförande föreslås nya rinnvägar i grönt.

Planbestämmelser kopplade till dagvatten

Symbol	Planbestämmelse	Beskrivning & syfte
	Lokalgata	Gatuområden planläggs för att det ska finnas tillräckligt utrymme för dagvattenhantering, gator ska kunna utformas med motveck/lågpunkt i gata för att leda skyfallsvatten.
	Naturområde	Naturmark har förlagts med lämplig placering för att säkra stråk till lågpunkter och för anläggande av diken.
	Damm	Ytor säkerställs för placering av de torra dammarna. Yta finns för slutjustering av placeringen och storlek av dammarna i genomförandeskedet.
m₁/dike₁	Dike	Yta med prickmark och dikesbestämmelse har förlagts på delar av kvartersmark respektive allmän platsmark vilket möjliggör för 3 meter breda dikesstråk.
lutn₁	Minsta lutning är 1 %, lägsta markhöjd ska vara i norr	Den västra gatan ska luta 1 % med nordlig riktning, så att området får en utformning med lägsta punkt vid den torra dammen i norr.
b₂	Källare får inte finnas	Byggnader väster om den västra gatan får inte förses med källare för att undvika översvämningsrisk av dessa.
b₃	Lägsta golvnivå minst 0,3 m över den intilliggande gatans marknivå.	Bestämmelsen innebär att byggnader/tomter ska utformas för att möjliggöra självfall mot gata.
generell omfattn.	Endast 60 % av fastighetsarean får hårdgöras	Bestämmelsen har införts för att säkerställa en god infiltrationsmöjlighet på tomtmark och grundvattenbildning. Med hårdgöras menas att respektive bostadsfastighet inte får beläggas med mer än 60 % material som tar bort möjligheten att släppa igenom dagvatten (tex byggnad, asfalt, plattor, sten, hårt packat grus mm). En del av planområdet består av berg i dagen; redan ej genomsläpplig yta berörs inte av bestämmelsen.

Kommande klimatförändringar som kan drabba planområdet är rikligare och mer frekventa regn. I dagvattenutredningen har man tagit höjd för ett ändrat framtida klimat med en 25 % ökning av regn genom att tillämpa en klimatfaktor på 1,25 vid uppräknade av framtida flöden.

Vid ett regn med 100-års återkomsttid riskerar inte området att översvämmas. Vatten kan vid dessa tillfällen avledas ytligt och byggnader bör därför höjdsättas och utformas för att antingen ligga högre än angränsande mark eller utan källare så att skador inte uppstår.

De tillkommande hårdgjorda ytorna kan ge större flöde och något snabbare avrinning till mark utanför planområdet. Vid 10-års regn fördröjs vattnet inom planområdet. Vid 100-årsregn styrs vatten ut från planområdet via avskärande diken och vägar till nedströms liggande lågstråk i befintlig terräng och befintliga samt planerade öppna lösningar/diken där vattnet kan bromsas upp så att det sedan på ett säkert sätt når slutrecipienten utan att orsaka skada på nedströms liggande bebyggelse. Vid 100-årsregn bör flöden förbildas de torra dagvattendammarna för att endast rena det mest förorenade vattnet.

Översvämningar utanför planområdet

Förutsättningar:

Utanför planområdet finns det idag risk för översvänningsproblematik på en sträcka av Gårviksvägen, då vägen kan översvämmas i samband med höga flöden vid ett 100-årsregn.

Översvänningsproblematiken har utredds i Hydrologisk modellering Gårvik 2020. Då vägen på vissa sträckor kan översvämmas med 35 centimeter vid ett 100-årsregn, finns det risk för att exempelvis räddningstjänst får svårt att ta sig fram. På den norra sträckan av Gårviksvägen är vattennivåerna lägre och den klassas inte som ett riskområde.

Utmed Stenviksvägen, utanför planområdet finns en lågpunkt i terrängen där vatten riskerar att samlas vid höga vattenflöden.

Förändringar & konsekvenser:

Den hydrologiska modelleringen visar att det finns olika lösningar på översvänningsproblematiken. Till viss del kan rensning av diken och/eller ett byte av dagvattentrummor avhjälpa problematiken vid en eventuell översvämning på vägen.

Det finns en alternativ sträcka som kommer iordningställning av kommunen och då kan nyttjas för att undvika den översvänningsdrabbade sträckan. Denna vägsträckning förväntas inte översvämmas vid ett regn med 100-års återkomsttid. För att säkerställa tillgängligheten med utryckningsfordon till planområdet bekostar och utför kommunen en standardhöjning av tänkt alternativ väg. Vägen kommer då dimensioneras för att klara samhällsnyttig trafik.

En reviderad dagvattenutredning har utförts av Markera för att se hur norra delen av Gårviksvägen påverkas vid ett 100-årsregn. Utredningen kom fram till att vägen på ett ställe kan drabbas av maximalt 20 centimeter vatten, en nivå som kommunen anser är acceptabel.

Den lågpunkt som finns i Stenviksvägen kommer att åtgärdas vid projektering och standardhöjning av Stenviksvägen i samband med denna detaljplans genomförande. Åtgärden regleras i exploateringsavtalet.

Värme

Förutsättningar:

Inom planområdet finns det inte förutsättningar för att använda fjärrvärme eller närvärmecentral för uppvärmning av de nya bostadshusen.

Förändringar & konsekvenser:

Uppvärmningen av bostadshusen inom planområdet bör inte utföras med direktverkande el utan uppvärmning bör ske via ett vattenburet system. Uppvärmning ska i möjligaste mån ske med förnyelsebara energikällor.

El, tele & bredband

Förutsättningar:

Elförsörjningen i närområdet tillhandahålls av Ellevio och för telenätsförsörjning tillhandahålls av Skanova. Fiber är framdraget till området sedan 2017 och fibernätet är förberett för påkoppling av ytterligare abonnenter från planområdet.

Förändringar & konsekvenser:

Planområdet kan koppla på befintligt el- och telenät, yta för en ny transformatorstation har planlagts vid områdes östra infart. Anslutning sker också till befintligt framdraget fibernät.

Avfallshantering*Förutsättningar:*

Munkedal är tillsammans med Lysekil, Sotenäs och Tanums kommuner delägare i Rambo som sköter avfallshantering. Närmaste återvinningscentral är Hästesked.

Förändringar & konsekvenser:

Inom planområdet kommer avfallskärl stå i anslutning till varje fastighet intill gata. Gator och vändplaner dimensioneras för att sopbil ska kunna köra in i och vända i respektive område samt följer upprättade avfallsföreskrifter. Avfall kommer kunna hämtas med minimala dragvägar.

HÄLSA & SÄKERHET

GEOTEKNIK

Markteknisk undersökning

Förutsättningar

Planområdet består av ett kuperat område där höjderna varierar mellan + 43 och + 64 meter över nollplan. Bohusgeo har genomfört en markteknisk undersökning 2020 med komplettering 2021 samt en geoteknisk utredningsrapport 2020 som kompletterades 2021. Områdets släntstabilitet, markbeskaffenhet och lämpliga grundläggningsmetoder har undersökts.

Utredningen delar in planområdet i tre olika delar. Område 1: sonderingsdjupet varierar mellan cirka 1 - 3 meter. Marksektionen består av vegetationsjord, silt och sand samt friktionsjord vilande på berg. Område 2: tunt jordtäckte på berg alternativt berg i dagen. Område 3: sonderingsdjupet varierar mellan cirka 1 - 8 meter. Marksektionen består av vegetationsjord, silt och siltig torrskorpelera samt friktionsjord vilande på berg. Inom begränsade partier finns lera.

Stabilitetsberäkningar har genomförts som visar att släntstabiliteten inom område 1 och 2 är tillfredsställande. Beräkningarna kompletterades 2021 enligt yttrande från statens geotekniska institut. I område 3 har beräkningar gjorts i olika sektioner med både plana och cirkulär-cylindriska glidytor för att avgöra släntstabiliteten, som i sitt nuvarande förhållande bedöms vara tillfredsställd.

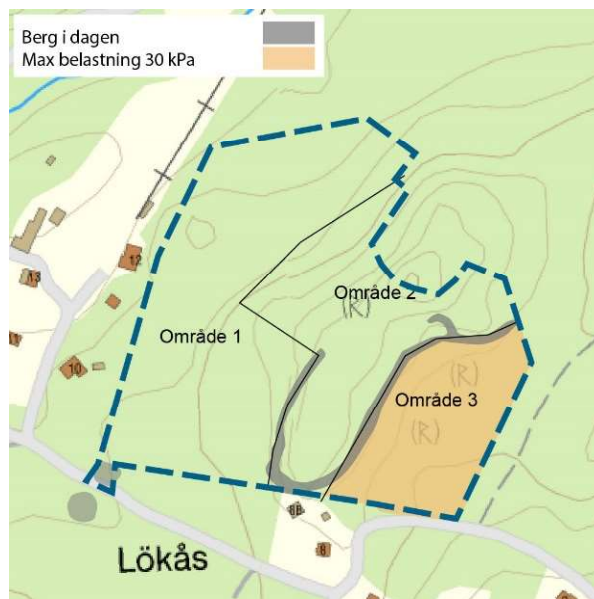

Illustration visar den geotekniska utredningens områdesindelning.

Förändringar & konsekvenser:

Släntstabiliteten bedöms vara tillfredsställande för den planerade bebyggelsen i område 1 och 2. Förhållandena för grundläggning inom planområdet anges vara goda och det bedöms att grundläggning kan ske direkt i mark, se även kapitel "Bergras & blocknedfall".

I område 3 bedöms den planerade bebyggelsen kunna utföras utan att släntstabiliteten blir otillfredsställande och beräkningarna klarar säkerhetsfaktorerna för ny bebyggelse. Område 3 har planlagts med en belastningsbegränsning om 30 kPa för att säkerställa att en större belastning (än tillåten markanvändning för bostadsbebyggelse) inte tillåts i området.

Bergras & blocknedfall

Förutsättningar:

Bergab har genomfört en bergteknisk utredning 2021 för att klarlägga de bergtekniska förutsättningarna och bedöma var det finns risker samt vilka åtgärder som behövs. Sprickbildning, bergarter, strukturer och blocknedfall har besiktigats.

Rapporten redovisar de fem större bergslänterna och deras karaktär samt redovisar riskområden. De block som idag ligger i släntfot är nästan uteslutande vegetationstäckta och inga omkullvälta träd finns att se vilket tyder på en låg aktivitet. Bergsstabiliteten på höjdryggen samt i plana

partier bedöms vara god, medan den i de högre bergsslänterna bedöms vara lägre. Några instabila block observerades och mot plangränsen i norr noterades ett mindre rasparti.

Förändringar & konsekvenser:

Rapportens slutsatser är att viss risk för blocknedfall och ytliga ras i befintliga slänter bedöms finnas.

Grundläggning på berg enligt planförslaget bedöms kunna utföras utan ytterligare grundförstärkning på större delen av planområdet. På identifierade riskområden behövs dock aktsamhet och några åtgärder vidtas. Åtgärderna kommer att tillämpas innan marken bebyggs och genomförandet regleras i exploateringsavtalet.

Rekommendationer är att byggnader inte bör förläggas i områden där nedfallna block ligger och att schaktning inte bör ske i branta blockslänter, eftersom ovanliggande block kan destabiliseras. Bebyggelse/kvartersmark planeras inte inom berörda områden.

Vid vibrationsalstrande arbeten som sprängning eller utlastning av massor i direkt anslutning till de högsta bergsslänterna bedöms det kunna uppstå viss risk för destabilisering av block (främst vid bergsslänter 2, 3 och 4, markerade i illustration).

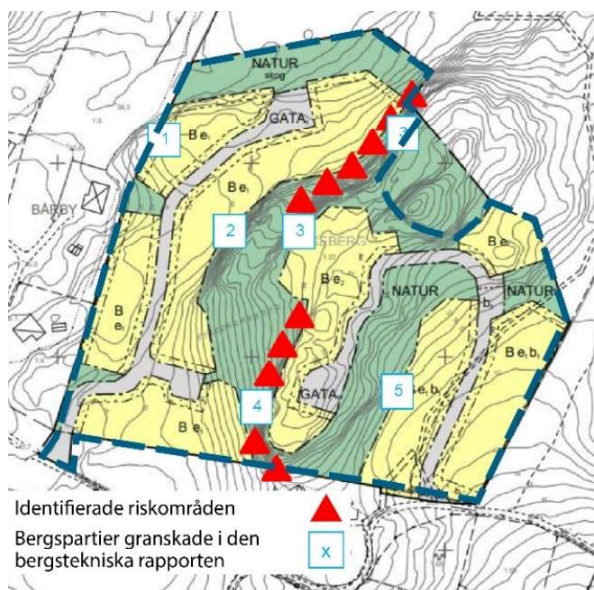
Vid entreprenad bör åtgärderna vara besiktning och eventuell skyddskrotning innan schakt eller andra arbeten under slänten påbörjas. Vid eventuellt sprängning nära befintlig bebyggelse (exempelvis vid fastigheterna Bårby 1:3 eller Lökeberg 1:111) bör slänten besiktigas efter varje sprängning. Om markarbete i blockslänter inte kan undvikas bör utökad schakt för att ta bort ovanliggande potentiella instabila block tillämpas. Ovanliggande block kan också säkras på andra sätt, exempelvis genom omstapling, förankring eller genom stödkonstruktioner.

Vid nya bergschakt ska bergssakkunnig bedöma eventuella behov av förstärkning eller annan typ av åtgärd innan sprängning påbörjas. Efter avslutad schaktning ska bergrensning av kvarstående bergschaktväggar genomföras och bergssakkunnig ska bedöma eventuella behov av förstärkningsåtgärder, exempelvis bultning samt genomföra besiktning innan byggnation påbörjas. Över lag ska försiktighet iaktas vid sprängningsarbeten. Det rekommenderas att bergschakt, bergsskärningar och samtliga bergsslänter inspekteras 20 år efter avslutad entreprenad. Eventuell isrensning eller montering av isnät kan behövas under vintern. Ansvar för framtida underhåll redovisas i kapitel "Genomförandefrågor - Berg & lösa block".

Markradon

Förutsättningar:

Planområdet ligger inte inom område som är utpekad med förhöjd nivå av radon. För mark som klassas som normalriskområde för radon gäller generellt att man inte kan utesluta förhöjd risk för markradon lokalt. Därför föreskrivs, enligt anvisningar från Boverket, att grundläggning ska utföras radonskyddad.

Illustration visar identifierade riskområden för blocknedfall.

Förändringar & konsekvenser:

En upplysning har införts i plankartan för att uppmärksamma att bostadshus ska uppföras enligt Boverkets byggregler (BBR) så att gällande gränsvärden för radon inomhus inte överskrids. Åtgärder för att klara tillåten radonhalt inne i byggnader utförs vid projektering av nybyggnationen.

BRAND*Förutsättningar:*

Idag finns inga brandposter eller möjlig åtkomst av räddningstjänsten till planområdet.

Förändringar & konsekvenser:

Planförslagets gatunät ger tillräcklig åtkomst för utryckningsfordon och avståndet mellan uppställningsplats på väg och bostäder överskrider inte 50 meter. Kommunen kommer att samråda brandposternas placering med Räddningstjänsten mitt Bohuslän. Brandvattenförsörjningen för området kommer att följa anvisningarna i VAV P83 från Svenskt Vatten och brandposter kommer att anläggas.

VÄGTRAFIKBULLER*Förutsättningar:*

Förordningen (2015:216) om trafikbuller vid fasad innebär att bullernivåer från spårtrafik och vägar inte bör överstiga:

1. 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad (65 dBA för bostad högst 35 kvm). Överskrids punkt 1 bör hälften av rummen vara vända mot sida där ekvivalent ljudnivå inte överstiger 55 dBA.
2. 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats i anslutning till byggnaden.

Om den ljudnivå om 70 dBA maximal ljudnivå som anges i 3 § första stycket 2 ändå överskrids, bör nivån dock inte överskridas med mer än 10 dBA maximal ljudnivå fem gånger per timme mellan kl. 06.00 och 22.00.

I nuläget finns inga vägar i det framtida planområdet. Vägarna som idag leder fram till det kommande planområdet försörjer omkringliggande fritidshus och permanentboende. Anslutningen planeras gå via Kårekasevägen och Stenviksvägen som idag är grusade vägar där man kör i låg hastighet.

En översiktlig kontroll av nuvarande ljudnivåer har genomförts i planarbetet. Ljudvärden baseras vanligen på årsdygnstrafik (ÅDT), men här har sommardygntrafiken (SDT) använts då trafiken är högre under sommarsäsong. Bullerkontrollen med "Tyréns road noise" har utgått från att vägarna ligger på landsbygden med bebyggelse inom 10 meter från vägen. Kårekasevägen har i nuläget cirka 375 SDT och lutningar på 8 %, medan Stenviksvägen har cirka 155 SDT och 10 % lutning på vissa partier. Vid bullerkontroll har nuvarande SDT avrundats uppåt till närmsta 100-tal. Ekvivalent ljudnivå anges då vara cirka 51 dBA 10 meter från Kårekasevägen och cirka 49 dBA 10 meter från Stenviksvägen.

Enligt undersökningen bedöms ljudnivån ligga under bullerförordningens riktlinjer, även om de maximala ljudvärdena ökar vid lastbilspassager.

Förändringar & konsekvenser:

Lokalgatorna inom planområdet kommer endast betjäna tomterna och parkeringen inom planområdet vilket innebär att trafikmängderna och hastigheterna kommer att vara låga i sammanhanget. Enligt Rambolls trafikutredning kommer området alstra en årsdygnstrafik (ÅDT) på cirka 115 fordon. En kontroll av ljud med ”Týrens road noise” har genomförts för vägarna inom planområdet. De ekvivalenta och maximala ljudnivåerna bedöms inte överstiga riktvärdena i bullerförordningen.

Trafiken på befintliga vägar kommer att öka i och med detaljplanens genomförande, samt utbyggnaden av intilliggande detaljplan Gårvik Västra. En kontroll av ljudnivåer har genomförts för den sommardygnsstrafik båda detaljplanerna kommer att alstra med uppräknade siffror för prognosåret 2040 (enligt Rambolls trafikutredning). Kårekasevägen har beräknats ha cirka 700 SDT och Stenviksvägen cirka 400 SDT. Med de förutsättningar som de befintliga vägarna har (se stycke förutsättningar) ger det en ekvivalent ljudnivå på 54 respektive 51 dBA 10 meter från vägarna.

Enligt undersökningen bedöms ljudnivån ligga under bullerförordningens riktlinjer på 60 dBA, även om de maximala ljudvärdena ökar vid lastbilspassager. Vid byggnation kan lastbilstrafiken och maximala ljudnivåer öka, men detta är oundvikligt och påverkan på befintlig bebyggelse bedöms som godtagbar. Utbyggnad kommer att ske över en tid i liten skala, vilket ger en lägre total ljudpåverkan,

Om man bara utgår från den trafik ett genomförande av detaljplan Lökeberg kommer att alstra kommer trafikflödena vara cirka 100 fordon färre och ljudvärden ytterligare lägre. Då asfaltering av vägen förordas kommer detta också leda till lägre bullernivåer.

RISK FÖR FALL & SÄKERHET

Förutsättningar:

Inom plan- och bygglagen (PBL 8 kap 9 §) anges att om en tomt ska bebyggas måste den anläggas så att risken för olycksfall begränsas. Det anges också i Boverkets byggregler (BBR 8:9) att skydd på tomter ska anläggas emot fall och olyckor; detta gäller främst utformning av ramper och tomter men det omnämns att vid branta slänter på tomt så kan staket fungera som skydd mot olycksfall.

Inom och intill planområdet finns det höjdskillnader och bergspartier intill vilka man planerar att anlägga bebyggelse.

Förändringar & konsekvenser:

Vid brant och bergig terräng som finns inom tomtmark (kvartersmark) och som avses bebyggas kommer en bedömning med hänsyn till krav om att risken för olycksfall ska begränsas göras i bygglovsskedet. Kommunen kan då bevaka att nödvändiga skyddsåtgärder i form av till exempel räcken anordnas på tomterna.

Det kommer vara den skötselansvarige för naturmarken (samfällighetsförening för gemensamhetsanläggning) som ansvar för att uppföra skyddsräcken inom naturmark om de bedömer att åtgärd behöver vidtas mot risk för fall utanför tomt-/kvartersmark. En bestämmelse har införts i plankartan för att säkerställa att det inte finns några hinder för att anlägga skyddsstaket på planområdets naturmark.

GENOMFÖRANDEFRÅGOR

ORGANISATORISKA FRÅGOR

Tidplan för detaljplanen

Samråd:	kvartal 4 - kvartal 1	år 2020 - 2021
Granskning:	kvartal 1	år 2022
Antagande:	kvartal 3	år 2022

Genomförandetid

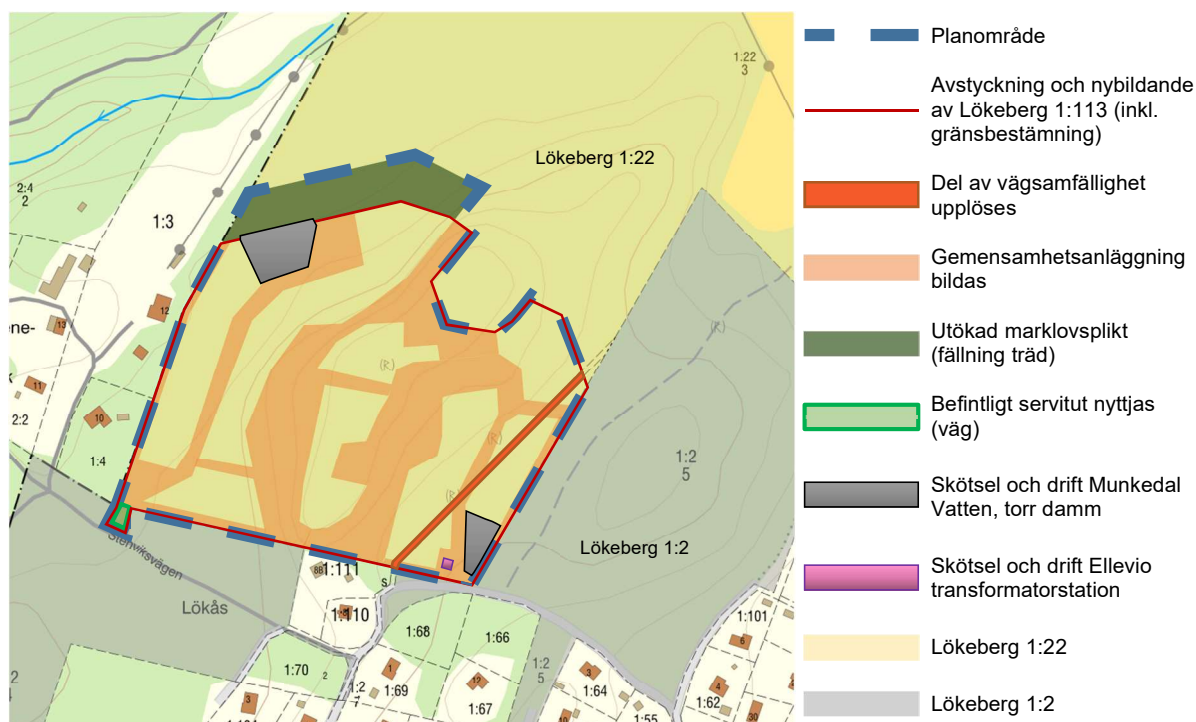
Detaljplanens genomförandetid är 10 år. Genomförandetiden är den tid inom vilken detaljplanen är tänkt att genomföras. Under genomförandetiden har markägaren en rättslig och ekonomisk garanti att kunna utnyttja detaljplanens byggrätter för en ansökan om bygglov. Efter genomförandetidens utgång fortsätter detaljplanen att gälla, men kan då komma att ändras, ersättas eller upphävas utan att fastighetsägarna har rätt till ekonomisk kompensation från kommunen.

Huvudmannaskap

Allmän plats

Detaljplanens syfte är att möjliggöra för bostadsbebyggelse med karaktär och utseende som ska smälta in i landskapsbild och skärgårdsmiljö. Området är en utveckling av Gårvik, som idag främst fungerar som ett fritidshusområde. Då det är cirka 9 kilometer till Munkedals tätort där närmsta samhällsservice finns och omkringliggande bebyggelse har enskild skötsel av vägar, finns särskilda skäl för enskilt huvudmannaskap.

Huvudmannaskap innebär ansvar för utbyggnad, drift och underhåll av allmänna platser inom planområdet (natur, gata, lekplats och parkering). Utbyggnaden regleras i exploateringsavtal. Planområdet föreslås att ingå i det kommunala verksamhetsområdet för vatten, spillvatten och dagvatten (kommunalt omhändertagande).

Illustration visar förutsättningar och konsekvenser för detaljplanens genomförande.

Avtal

Ramavtal

Ett ramavtal har upprättats mellan kommunen och exploatören. Ramavtalet reglerar villkor för upprättande av planhandlingar.

Exploateringsavtal

De slutliga förutsättningarna för exploateringen kommer att regleras i ett exploateringsavtal som ska godkännas av samhällsbyggnadsnämnden i Munkedals kommun innan detaljplanen antas.

Exploateringsavtalet reglerar genomförandet av detaljplanen avseende mark som inte ägs av kommunen. Avtalet upprättas mellan kommunen och exploatören (fastighetsägaren/byggherren).

Exploateringsavtalet kommer att reglera:

- Anläggandet av allmän platsmark inom planen så som gator, el- och teleledningar, diken, lekplats och parkeringar.
- Genomförande av förbättringsåtgärder på och förstärkning samt asfaltering av vägsträckorna och tillhörande avvattning för Kårekasevägen och Stenviksvägen. I samband med detta ska en lågpunkt som finns i Stenviksvägen åtgärdas för att undvika vattenansamling.
- Anläggande av gångstig som ansluter till befintlig stig mot Lökebergsristningen.
- Genomförande av säkerhetsåtgärder samt besiktningar av sakkunnig beträffande förekomst av lösa block på naturmark.
- Finansiering av en eventuell gångväg för att utveckla stignätet i Västra Gårvik samt finansiering av dagvattendike i Västra Gårvik.

Konsekvenser av att detaljplanen genomförs enligt tecknat exploateringsavtal är att exploatören är ansvarig för genomförandet. Genom avtalet säkerställs det att nödvändiga åtgärder utförs både inom och utanför planområdet och enligt den standard som kommunen anser lämplig. Sanktionsåtgärder har införts i exploateringsavtalet och gäller ifall överenskomna åtgärder inte genomförs inom avsatt tid.

Utförligare beskrivningar om ansvarsfördelning, konsekvenser av detaljplanens genomförande med stöd av exploateringsavtalet och kostnadsfördelningar gällande anläggning, skötsel och drift kommer i efterföljande texter.

Övriga avtal

Genomförandeavtal tecknas med Munkedals Vatten AB beträffande markåtkomst och utbyggnad av kommunala vatten, dagvatten- och spillvattensystem.

Avtal tecknas också med Tungenäset Fiber ekonomisk förening beträffande anslutning till fibernät.

ANSVAR- & KOSTNADSFÖRDELNING

Följande tabell visar översiktlig ansvarsfördelning:

Anläggning	Genomförande	Drift
Bostäder	Exploator/fastighetsägare	Fastighetsägare
Gata	Exploator	Gemensamhetsanläggning
Åtgärder tillfartsväg	Exploator	Vägförening
Transformatorstation	Ellevio AB	Ellevio AB
Avfall	Rambo AB	Rambo AB
Vatten-, spillvatten & dagvatten	Munkedals Vatten AB	Munkedals Vatten AB
Dagvattendammar	Munkedals Vatten AB	Munkedals Vatten AB
Övriga diken för natur- och skyfallsvatten	Exploator	Gemensamhetsanläggning
Natur (stigar mm)	Exploator	Gemensamhetsanläggning
Natur (skog i norr)	Exploator/fastighetsägare	Fastighetsägare
Stig till Lökebergsristningen	Exploator	Exploator
Bergtekniska åtgärder	Exploator	Gemensamhetsanläggning
Bergtekniskt underhåll	Gemensamhetsanläggning	Gemensamhetsanläggning
Lek	Exploator	Gemensamhetsanläggning
EI	Ellevio AB	Ellevio AB
Tele	Skanova AB	Skanova AB
Fiber	Fiberförening	Fiberförening

Dagvattensystem

De avskärande diken inom området har till syfte att leda dagvatten och skyfallsvatten från naturområde via väg till damm och vidare i befintliga ytliga avrinningsvägar. Regnvatten, som är ett tillfälligt flöde, avleds för flera fastigheters räkning och definieras som avloppsvatten enligt miljöbalken. De avskärande diken är således till för bortledning av avloppsvatten inom detaljplanen och anses därför inte utgöra markavvattning, då diken är en del av detaljplanens dagvattensystem.

Ytor för de avskärande diken placering har säkrats med bestämmelser i plankartan och kommer att anläggas och bekostas av exploator, vilket styrs i exploateringsavtalet. Den kommande gemensamhetsanläggningen och dess samfällighetsförening kommer att ansvara för skötsel och rensning av diken förlagda på naturmark inom planområdet. Dagvattendike som behöver anläggas utanför och nedströms planområdet inom allmän plats natur inom Västra Gårvik föreslås skötas av Munkedals Vatten AB.

Munkedals Vatten AB ansvarar för omhändertagande av dagvatten enligt 6 § lagen om allmänna vattentjänster via ledningar från kvartersmarken till två torra dammar som anläggs inom planområdet. De två torra dammarna placeras och dimensioneras enligt dagvattenutredningen och markyta för dammarna säkerställs med användningen teknisk anläggning i plankartan. Munkedals Vatten AB ansvarar för anläggning, drift och skötsel av ledningar och dammar som ingår i kommunalt omhändertagande och får åtkomst till mark för dammarna genom förslagsvis nytt avtalsservitut.

Munkedals Vatten AB tar ut en dagvattentaxa från fastighetsägare för att täcka kostnader gällande anläggning och skötsel.

Gemensamhetsanläggning & samfällighetsförening

Exploatör ansvarar för uppförande och kostnader som hör till vägar, vändplatser, lekplats och parkeringsplatser (allmän plats med enskilt huvudmannaskap) inom planområdet.

En gemensamhetsanläggning (GA) med tillhörande samfällighetsförening (SF) kommer att bildas för skötsel och drift av vägar, vändplatser, parkeringar och lekplats inom planområdet. Samma SF kommer att ansvara för skötsel av dagvattendiken. Huvuddelen av naturmarken inom planområdet kommer att ingå i GA och naturmarkens underhåll och skötsel kommer att ansvaras för av SF. Eventuellt kan en separat GA bildas för återkommande framtida underhåll och besiktning av bergsslänter. Se kapitel ”Genomförandefrågor - Berg & lösa block” för beskrivning.

Planområdet föreslås trafikmatas via gemensamhetsanläggning Lökeberg GA:1 (Lökås - Steneviks vägsamfällighet). Se kapitel ”Konsekvenser samfälligheter och gemensamhetsanläggningar” för beskrivning av hantering.

Bildandet av lämpliga GA inom planområdet och andelsfördelning fastställs av Lantmäteriet i lantmäteriförrättning. Kommunen initierar förrättningen och kommer då yrka på att besiktning och eventuella framtida bergsåtgärder ska ingå i åtaganden inom GA. Lantmäteriet kommer att besluta om kostnadsfördelning, standard på utförande med mera.

Avstyckning, fastighetsbildning och gränsbestämning

Marken inom planområdet har styckats av från fastighet Lökeberg 1:22 för att bilda den nya fastigheten Lökeberg 1:113. I samband med förrättningen har placering av fastighetsgränser som angränsar till planområdet och fastigheten fastställts av Lantmäteriet. Detaljplanens grundkarta och planområdet är anpassade till de fastställda gränsernas placering.

Exploatör ansvarar för att ansöka om och bekosta kommande avstyckningar och fastighetsbildningar via Lantmäteriet.

Utökad lovplikt

En del av naturmarken i den nordvästra delen av planområdet ingår inte i den nyavstyckade fastigheten utan ligger på fastighet Lökeberg 1:22. Marken är förlagd med planbestämmelser natur; skog och utökad marklovsplikt för trädfällning för att skydda Lökebergsristningen från påverkan ifrån planområdet.

Fastighetsägare för Lökeberg 1:22 föreslås vara ansvarig för att marken ska innehålla vegetation som motsvarar skogsmark enligt definition i Skogsvårdslagen samt dess skötsel och förvaltning. Detta tillsammans med att marken inte ska ingå i den gemensamma gemensamhetsanläggningen för planområdet kommer att yrkas på vid lantmäteriförrättning.

Tillståndsprövningar

Tidigare påträffade fornlämningar inom planområdet har efter medgivnet tillstånd för ingrepp i fornlämning dokumenterats och tagits bort.

Inom planområdet finns ett bestånd av fridlyst revlumner. Kvartersmark är förlagt för att inte beröra beståndet. Om revlumner ändå avses flyttas ska ansökan om dispens för åtgärd i beståndet söks hos Länsstyrelsen Västra Götaland.

El- & tele

Anläggning av nya el- och teleledningar genomförs av respektive ledningsägare och bekostas av exploatör.

Vatten-, spill- & dagvattensystem

Utbyggnad av dricksvatten-, spill- och dagvattensystem till och inom bostadsområdet utförs av det kommunala bolaget Munkedals Vatten AB. För anslutning till det kommunala vatten-, spill- och dagvattennätet kommer Munkedals Vatten AB att ta ut anläggningsavgift enligt taxa. Exploatör alternativt respektive fastighetsägare för avstyckade bostadstomter ska sedan stå för kostnader gällande inkoppling av dagvatten, vatten och spillvatten på fastigheten.

Berg & lösa block

Exploatör kommer att ansvara för och bekosta bortrensande av lösa block på allmän platsmark med enskilt huvudmannskap inom planområdet vilket regleras i exploateringsavtalet. Bortrensning ska ske av sakkunnig och genomförs innan fastigheterna bebyggs. Säkerhetsåtgärder inför byggnation vid sprängning och schaktning nära höga bergsslänter ska vidtas och regleras också i exploateringsavtalet. Berörd mark har förlagts med skyddsbestämmelse natur; skydd för att medge rätten för genomförandet av framtida bergtekniska åtgärder och underhåll.

En GA kommer att ansvara för underhåll, åtgärder och kommande besiktningar av bergsslänter och bergsskärningar inom planområdet. Under anläggningsförrättningen kommer det fastställas ifall det är lämpligt att bilda en separat GA för underhållsåtgärderna där berörda fastigheter ingår eller ifall åtgärderna ska ingå i den GA som bildas för övrig allmän platsmark i planområdet. Det finns också möjlighet att anlägga en sektionsindelad GA där kostnadsansvaret fördelas utifrån nyttan av anläggningen för respektive fastighet.

Enligt Bergteknisk utredning, Bergab, 2022 bedöms att de framtida behoven av åtgärder är att en inspektion av samtliga bergsslänter ska genomföras 20 år efter att byggnationen och bergsåtgärderna är avslutade. Inspektion ska omfatta både naturliga bergsslänter där bergschakt inte har utförts samt bergsskärningar som sprängts fram under entreprenaden. Ytterligare löpande underhåll som kan behövas är åtgärd av problem vid is i form av isrensning eller montering av isnät.

JUSTERINGAR EFTER GRANSKNINGSSKEDET

Efter genomfört granskningsskede har synpunkter på planförslaget inkommit som inneburit att planhandlingarna har behövt justeras till viss del. Kommunen är av uppfattningen att justeringarna av detaljplanen inför antagandeskedet är av sådan art att det inte krävs ett nytt granskningsskede.

Följande justeringar har utförts:

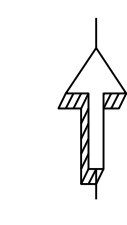
Planbeskrivning	
Kapitel/plats	Ändring
Tabell Planbestämmelser i plankartan kopplade till bebyggelse	Tabellen har förtydligats.
Fornlämningar	Texter har uppdaterats till gällande status inför detaljplanens antagande.
Vägar, Utformning av Stenviksvägen & Kårekasevägen	Texter har förtydligats.
Vatten, avloppsvatten & vattentäcker	Texter har förtydligats.
Dagvatten	Texter har förtydligats, ett dagvattendike utanför planområdet föreslås.
Avtal	Texter har uppdaterats till gällande status.
Ansvars- & Kostnadsfördelning	Texter har uppdaterats till gällande status.
Konsekvenser samfälligheter & gemensamhetsanläggningar	Beskrivning av konsekvenser för gemensamhetsanläggningar har uppdaterats.
Fastighetsrättsliga frågor & Konsekvenser	Texter har uppdaterats till gällande status.
Tabell Justeringar efter granskningsskedet	Punktlista över ändringar som skett inför detaljplanens antagande har tillkommit.
Detaljplanens rubrik	Detaljplanens rubrik har justerats med hänsyn till beteckning för nyavstyckad fastighet.
Gäller hela dokumentet.	Några mindre och allmänna, redaktionella text- och layoutändringar har skett.
Plankarta	
Bestämmelse	Ändring
g ₁	Bestämmelse har tagits bort från plankartan.
u ₁	Bestämmelse har tagits bort från plankartan.
skydd ₁	Bestämmelse har lagts till i plankartan.
staket ₁	Bestämmelse har lagts till i plankartan.
Endast 60 % av fastighetsarean får hårdgöras.	Bestämmelse har lagts till i plankartan och gäller all kvartersmark Bostäder.

MEDVERKANDE I PLANARBETET

Munkedals kommun: Elin Tibell och Lisa Gunnarsson, planhandläggare
Henrik Gustafsson, chef Plan-, bygg- och MEX-avdelningen

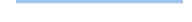

Werner Arkitekter: Anna Kulginova, planförfattare
Ylva Schütte och Ellen Wikdahl, medverkande

Planhandlingarna är upprättade av Werner Arkitekter.

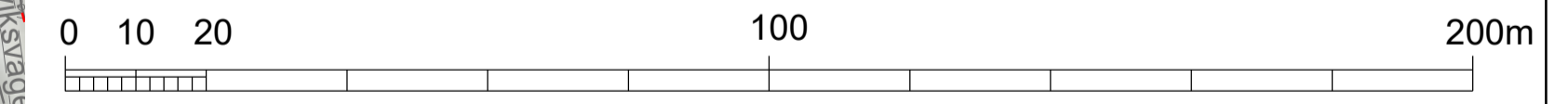

FÖRKLARING ILLUSTRATIONSKARTA

Planillustrationen visar ett exempel på nyttjande av de bestämmelser som anges i detaljplanens plankarta.

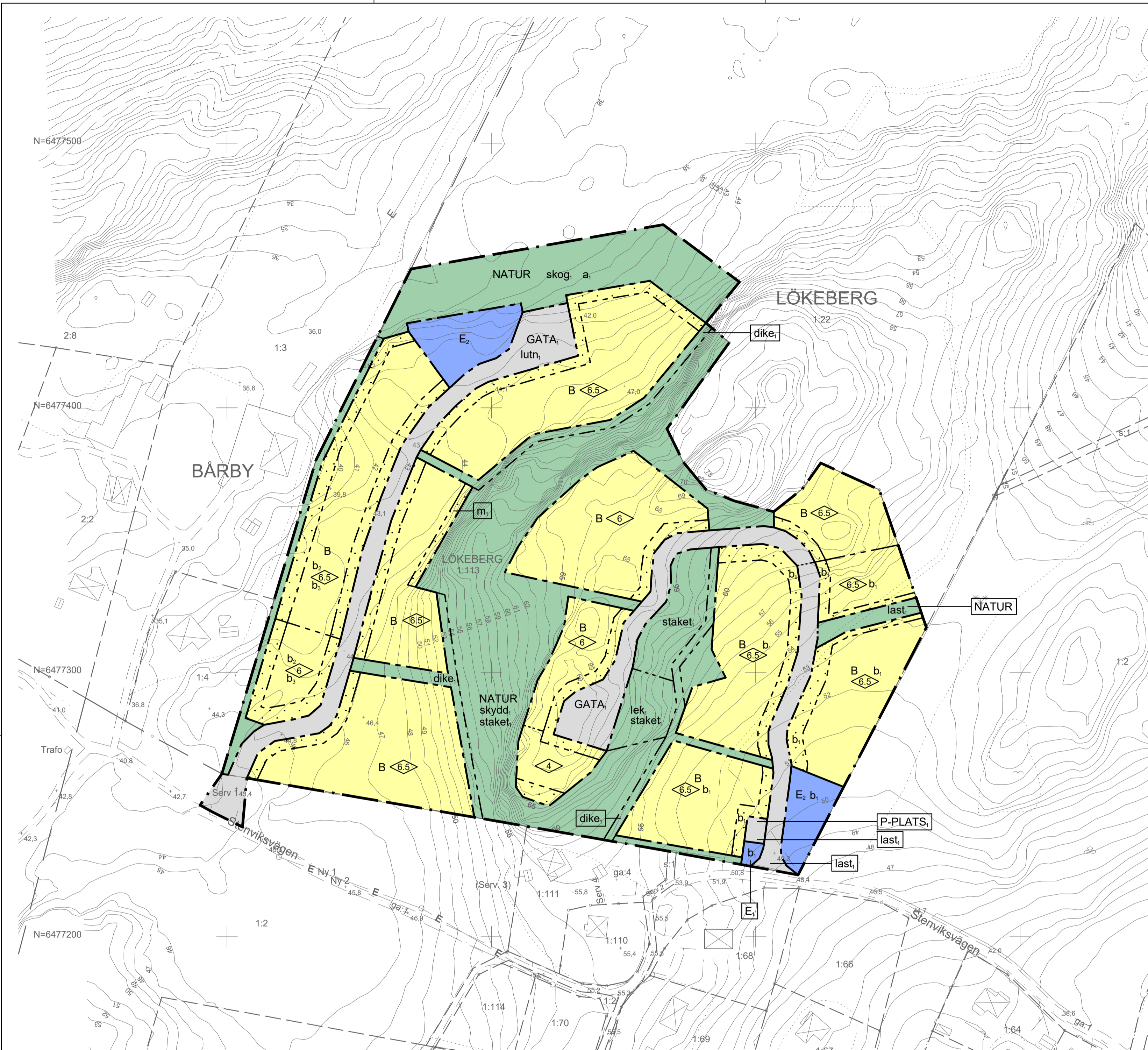
- Planområdesgräns
- Planområdesgräns Gårvik Västra
- Exempel maximal tillåten byggnation per fastighet
- Exempel ny lokalgata
- +0,0 Exempel väghöjder vid genomförande
- Exempel gångstig
- Exempel parkering
- Exempel lekplats
- Exempel transformatorstation
- Exempel avskärande dike
- Vattenflöde till avskärande diken
- Exempel ytbehov damm inklusive slänter
- Planlagd träddridå (skog)
- Lökebergsristningarna
- Exempel informationstavla Lökebergsristningen
- Tallhögsstubbe med spår av spillkråka
- Revlumner
- Naturvärdesklass 3
- Lösa bergsblock rensas innan entreprenad.

Skala 1:1000 i A1

GRANSKNINGSHANDLING

Detailplan för			
Gårvik Lökeberg 1:113 m.fl.			
Kommun: Munkedal	Län: Västra Götaland	Beslutsdatum	Instans
PLANILLUSTRATION		Godkännande	
Diariennr: SBFV2015-37		Antagande	
Upprättad 2022-03-18	Reviderad 2022-08-15	Laga kraft	
			

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Där beteckning saknas gäller bestämmelsen inom hela planområdet.

GRÄNSBETECKNINGAR

- · — Planområdesgrän
- - - - - Användningsgrän
- · - · - Egenskapsgrän

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Allmänna platser med enskilt huvudmannaskap, 4 kap. 8 § 1 st 2 p.

- GATA₁ Lokalgata
- P-PLATS₁ Bilparkering
- NATUR Naturområde

Kvartersmark, 4 kap. 5 § 1 st 3 p.

- B Bostäder
- E₁ Transformatorstation
- E₂ Dagvattendamm

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALLMÄN PLATS MED ENSKILT HUVUDMANNASKAP

Utformning av allmän plats, 4 kap. 5 § 1 st 2 p.

- lek, Lekplats
- dike, Dike
- staket, Skyddsstaket får uppföras.
- skydd, Bergtekniska åtgärder och underhåll får genomföras.
- lutn, Minsta lutning är 1 %, lägsta markhöjd ska vara i norr.
- last, Maximal tillåten belastning är 30 kPa.
- skog, Vegetation ska motsvara ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än 5 meter och där träd har en kronslutenhet av mer än 10 %.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Bebyggandets omfattning, 4 kap. 11 § 1 st 1 p.

Bostäder får uppföras som friliggande enbostadshus eller som parhus. För friliggande enbostadshus gäller: bostadsbyggnad får omfatta högst 150 m² byggnadsarea exklusive komplementbyggnad. För parhus gäller: varje enhet får omfatta högst 100 m² byggnadsarea exklusive komplementbyggnad. För komplementbyggnad gäller: komplementbyggnad får omfatta högst 80 m² byggnadsarea per fastighet.

Takvinkel för huvudbyggnad ska vara 25 - 35 grader.

Inom fastigheten får endast 1 huvudbyggnad uppföras.

Högsta byggnadshöjd för komplementbyggnad är 3,5 meter.

Marken får inte förses med byggnad

0,0 Högsta byggnadshöjd i meter för huvudbyggnad.

Fastighetsstorlek, 4 kap. 18 § 1 st p.

Minsta fastighetsstorlek är 800 kvadratmeter

Placering, 4 kap. 16 § 1 st 1 p.

Huvudbyggnad ska placeras minst 1 meter från fastighetsgrän och minst 4 meter från grannfastighet med bostadsändamål alternativt sammanbyggas i fastighetsgrän, motsvarande parhus.

Komplementbyggnad ska placeras minst 1 meter från fastighetsgrän alternativt sammanbyggas i fastighetsgrän.

Utformning, 4 kap. 16 § 1 st 1 p.

Huvudbyggnad ska ha sadeltak.

All bebyggelse ska utformas med fasader i material som är lika med eller mörkare än NCS 3050 och/eller målade i nyans som är lika med eller mörkare än NCS 3050.

Utförande, 4 kap. 16 § 1 st 1 p.

b₁ Maximal tillåten belastning är 30 kPa.

b₂ Källare får inte finnas

b₃ Lägsta golvnivå ska vara minst 0,3 meter över den intilliggande gatans marknivå.

Endast 60 % av fastighetsarean får hårdgöras

Skydd mot störningar, 4 kap. 12 § 1 st 1 p.

m₁ Dike

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER

Huvudmannaskap, 4 kap. 7 §

Huvudmannaskapet är enskilt för allmän plats

Genomförandetid, 4 kap. 21 §

Genomförandetiden är 10 år efter att detaljplanen vinner laga kraft.

Ändrad lovplikt, 4 kap. 15 § 1 st 3 p.

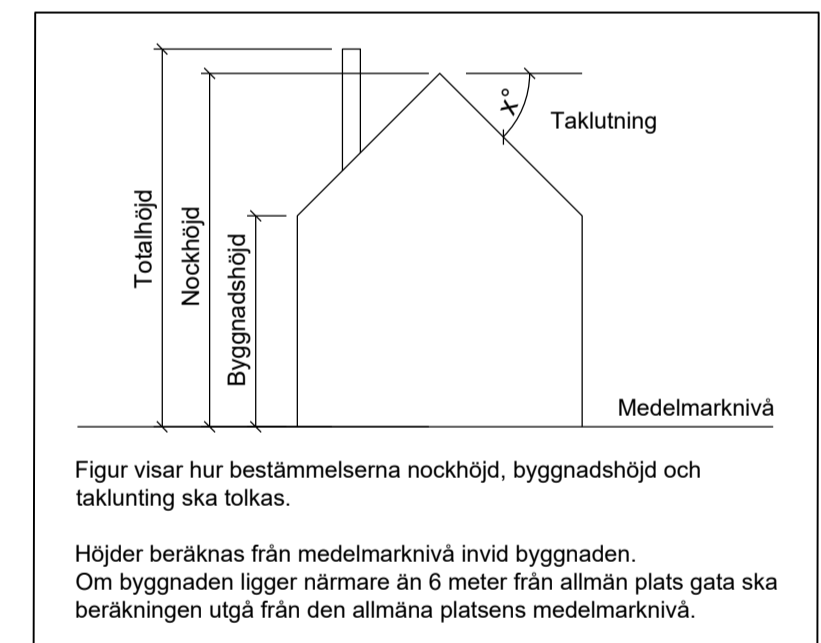
a₁ Marklov krävs även för fällning av träd som överstiger en stamdiameter på 0,5 meter vid 1,5 meter höjd över mark.

Extra

Bostadsbyggnader och andra byggnader där människor vistas mer än tillfälligt ska utföras i radonsäkert uppförande.

Boverkets planbestämmelsekatalog 2015-01-02 till 2020-09-30 har tillämpats.

FIGUR: PRINCIPER FÖR TOLKNING AV TERMER I PLANKARTAN

GRUNDKARTA över Lökeberg 1:113 m.fl

Munkedals kommun, Västra Götalands län
Upprättad av Metria 2021 uppdaterad 2022 av:

Axel Lindström mätningingenjör

Framställd genom utdrag ur digital registerkartebas och kompletterad primärkartebas över Lökeberg NNH data, samt geodetisk mätning

Mätklass: III
Koordinatsystem: I plan: Sweref 99 12 00
I höjd: RH 2000
Beteckningsstandard: motsv. TFA 4.6 B:5

Fastighetsredovisningen gällande 2022-06-23
Fastighetsgränser som ej går via gränspunkt är osäkra!

Detaljredovisningen gällande 2022-06-23
Datum: 2022-06-23

GRUNDKARTEBETECKNINGAR

- · — Traktgrän
- - - - - Fastighetsgrän
- · - · - Grän för rättighet (GA)
- · - · - Grän för servitut (SERV)
- Gränspunkt
- Byggnader (takkontur karterad)
- Byggnader (fasadlinje karterad)
- Skärmtak
- Strandskyddslinje
- Naturreservatsgrän
- Vägkanter
- Punkt i rutnät
- Traktnamn
- Fastighetsbeteckning
- Beteckning GA-anläggning
- Fornlämning
- Luftledning, el
- Staket
- Häck
- Vägräcke
- Stenmur
- Ägoslagsgrän
- Dike (kantlinje)
- Nivåkurvor
- Mark- resp. sockelhöjd

LÖKEBERG

3:6 S:1

ga:1

Skala 1:1000 i A1

0 10 20

100

200m

GRANSKNINGSHANDLING

Detaljplan för

Gårvik Lökeberg 1:113 m.fl.

Kommun: Munkedal	Län: Västra Götaland	Beslutsdatum	Instans
PLANKARTA		Antagande	
Ärende nr: SBFV 2015-37		Laga kraft	
Upprättad 2022-03-18	Reviderad 2022-08-15		

Exploateringsavtal för detaljplan Gårvik, Lökeberg 1:113 m.fl.

Parter: Munkedals kommun (212000-1330) 455 80 Munkedal
Robert Johansson (19661229-4816, Lökeberg 36 Ögården,
455 93 Munkedal

Fastighet: Lökeberg 1:113 och del av Lökeberg 1:22

Mellan Munkedals kommun (kommunen), och Robert Johansson (exploatören) upprättas härmed detta exploateringsavtal för att klargöra förutsättningar för exploatering av området.

1. Bakgrund och avtalsområde

Exploatören har tillsammans med Stefan Werner arkitekter tagit fram ett förslag på detaljplan för nya tomter för bostadsbebyggelse inom fastigheten Lökeberg 1:113, tidigare del av Lökeberg 1:22. Detaljplanen berör även till viss del Lökeberg 1:22 och Lökeberg 1:2.

Exploatören äger idag den mark som planläggs, Lökeberg 1:113 och Lökeberg 1:22. Detaljplanen innefattar även en mindre del av Lökeberg 1:2, där västra infarten till området sker. Avtalsområdet omfattar också tillfartsvägen Kårekasevägen och Stenviksvägen samt annan mindre del av Lökeberg 1:2, planlagd som allmän plats.

2. Detaljplan

En detaljplan för Gårvik Lökeberg har tagits fram av exploatören och kommunen i samverkan. Syfte med detaljplanen är att möjliggöra ny bebyggelse i området. Detaljplanen föreslår upp till 27 nya fastigheter med en minsta tomtstorlek på 800 m². Huvudmannskapet för allmän plats inom detaljplanen är enskilt, vilket innebär att väg- och naturmark inom detaljplanen kommer att skötas av fastighetsägarna gemensamt. Detaljplanen förväntas att antas av kommunfullmäktige under hösten 2022.

3. Förrättningsåtgärder

Munkedal Vatten AB ansöker om och bekostar förrättning för att skapa rättighet för tekniska anläggningar som avser dagvattendammar samt vatten-, dag- och spillvattenledningar, efter att separat överenskommelse för rättighet upprättas mellan exploatör och Munkedal Vatten AB. Exploatören

kontakta Munkedal Vatten AB för att upprätta en överenskommelse senast två månader efter det att detaljplanen har vunnit laga kraft.

Kommunen ansöker om förrättning som avser bildandet av ny gemensamhetsanläggning för skötsel av allmän plats där vägar, natur, berg, diken och lekplats ingår. Kostnader för denna förrättning beslutas av Lantmäteriet.

Exploatören ansöker om andra erforderliga förrättningar för genomförande av detaljplanen. Omprövning av Gårvik GA:1 måste ske före tillfartsvägen AC anläggs.

4. Vatten, spillvatten och dagvatten

Området föreslås att ingå i kommunalt verksamhetsområde för dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Dagvatten från kvartersmark kommer att bortledas och omhändertaras av Munkedal Vatten AB. Utbyggnaden av dricksvatten-, spillvatten- och dagvattennät, kommer att utföras och bekostas av Munkedal vatten AB. Exploatören anlägger de diken som behövs för att avleda dagvatten från naturmark samt de diken som enligt plankartan ska finnas på kvartersmark. Dikena ska utformas enligt anvisningar i dagvattenutredningen. Exploatören ansvarar för att dessa diken anläggs efter att planen vunnit laga kraft, senast före försäljning av tomterna. Diken ska anläggas i samband med utbyggnad av vägar inom planområdet. Munkedal Vatten AB har rätt att av samfällighetsföreningen ta ut taxa för omhändertagande av dagvatten från den allmänna platsen. För att säkerställa att bebyggelse nedströms inte påverkas av ökande flöden ska dike anläggas av kommunen på Lökeberg 1:2 i intilliggande område i Västra Gårvik (se bilaga 1) för att leda dagvatten nedströms. Diket bekostas av exploatör.

Anslutningsavgift för vatten, spillvatten och dagvatten erläggs i enlighet med av kommunfullmäktige beslutad taxa. Avgiften ska erläggas när huvudmannen upprättat förbindelsepunkt för ändamålet och informerat fastighetsägaren om förbindelsepunktens läge. Förbindelsepunkt för respektive fastighet anvisas av Munkedal Vatten AB.

5. Allmän plats och kvartersmark

Vägar inom planområdet

Exploatören bekostar och ansvarar för anläggandet av nya vägar med tillhörande anordning för avvattnings inom planområdet utifrån hänsyn till anvisningar i dagvattenutredning samt plankarta. Vägen ska utformas så att bortledning av dagvatten till damm möjliggörs. Längsgående lutning på västra gatan ska vara minst 1% med lägsta punkt i norr.

Parkering

Exploatören anlägger parkering på avsedd yta inom planområdet i samband med anläggandet av vägarna inom planområdet (se bilaga 1).

Gångstig

Exploatören säkerställer att gångstig till Lökebergstristningen iordningställs inom planområdet och kopplas till befintlig stig, i samband med anläggandet av vägarna inom planområdet (se bilaga 1). Kommunen avser att sköta gångstigen via avtal med blivande samfällighetsförening.

Lekplats

Exploatören anlägger lekplats på den plats som anvisas i plankartan. Lekplatsen ska anläggas med lekredskap som är avsedda för offentlig och gemensam miljö. Lekplatsen ska stå färdig senast i samband med inflytt för områdets första hus och minst bestå av gungor för barn 1 – 12 år, sandlåda med baksand, lekredskap för balans och/eller klätterlek samt sittbänk. Efter utbyggnad ska exploatören låta besiktiga lekplatsen av certifierad besiktningsman. Besiktningsprotokollet ska delges kommunen.

Berg och block

Exploatören ska säkra lösa block som pekats ut i bergutredningen (bergteknisk utredning, Bergab, rev 2022-03-03) innan tomterna avstyckas, lämpligen i samband med utbyggnad av vägarna i området.

Exploatören ska låta en bergteknisk sakkunnig utföra en besiktning av berget och bekosta eventuella bergsäkringsåtgärder senast då området har slutbesiktigats. Åtgärderna ska godkännas av bergteknisk sakkunnig. I bergutredningen framgår hur besiktning och åtgärder bör utföras. Besiktningsprotokollet ska delges kommunen.

Tillfartsväg

Exploatören bekostar och låter utföra upprustning (i enlighet med trafikutredning och bilaga 1) av Kårekasvägen och Stenviksvägen sträcka AC med tillhörande mötesplats samt anordning för väggavvattning, delvis under vägen. Sträcka BC ska asfalteras. I samband med upprustningen ska en lågpunkt på sträcka AB åtgärdas för att undvika vattenansamling.

Sträcka AC (svart markering) ska iordningställas. Sträcka BC ska asfalteras.

[Handwritten signatures]

Upprustningen ska föregås av en omprövning av Gårvik GA:1. En vägprojektering ska upprättas och bekostas av exploatör. Vägens överbyggnad ska ha standard motsvarande lokalgata med asfalt (se tabell, bilaga 2). Längs vägen föreslås en mötesplats (se bilaga 1). Mötesplatsens utformning ska ingå i vägprojekteringen. Vägbyla för att styra dagvatten till dagvattendike på Lökeberg 1:2 ska möjliggöras och ingå i vägprojekteringen.

Innan arbetet påbörjas ska vägprojekteringen granskas av kommunen. Kommunen ska ges möjlighet att vara delaktig vid anläggandet av tillfartsvägen och slutbesiktningen.

När vägen förstärkts ska den förses med ett grundskikt av asfalt (AG) som sedan nyttjas under utbyggnad av området. Del av vägen ska avsättas för fotgängare genom heldragen väglinje, utifrån anvisningar i VGU (Trafikverkets regelverk för vägar och gators utformning) och i samråd med berörd vägförening. Vägen ska efter utbyggnad av området förses med ett toppskikt av asfalt. Åtgärden ska vara slutförd senast i samband med inflytt i områdets första hus.

Under utbyggnad av planområdet ska tillfartsvägen genom Västra Gårvik, sträcka AC (se bilaga 1) underhållas för god framkomlighet.

Gångväg och dike, Västra Gårvik
Exploatören ersätter kommunen med 20 000 kr för anläggandet av gångväg på Lökeberg 1:2 (se kartbild samt bilaga 1) för att utöka stignätet och för att gående ska kunna ta en säkrare väg ner mot stranden. Gångvägen iordningställs av kommunen i samband med att VA anläggs i området. Kommunen fakturerar exploatören efter anläggandet. Exploatören ersätter kommunen med 10 000 kr för anläggande av dike invid gångvägen och vidare söderut. Kommunen fakturerar exploatören efter anläggandet.

Naturmark

Exploatören ansvarar för att naturområdet i norra delen av planområdet sköts för att kunna uppfylla planbestämmelsen skog₁. Skogen föreslås att fortsatt skötas av fastighetsägare för Lökeberg 1:22.

6. Övriga åtgärder

Exploatören ansvarar för att enskilda brunnars vattenkvalitet och vattenkvantitet inte försämras samt att befintliga byggnader besiktigas i samband med exploatering.

Exploatören ansvarar för att el- och kommunikationsledningar förläggs i samband med att vägen inom planområdet anläggs.

Exploatören svarar för de kostnader som är förknippade med inhämtandet av övriga tillstånd och utredningar som behövs för att genomföra exploateringen.

7. Sanktionsåtgärder

Om överenskomna åtgärder inte genomförs inom avsatt tid avser kommunen att genomföra åtgärderna på exploatörens bekostnad. Sanktionsavgifter redovisas i nedanstående tabell.

Åtgärd	När	Sanktion
Iordningställa tillfartsväg genom Västra Gårvik, enligt trafikutredning, bilaga 1 och anvisningar i detta avtal. Vägen ska delvis asfalteras för att kunna ha en bredd på 5,75 m där så är möjligt.	I samband med att vägar inom planområdet Lökeberg anläggs. Åtgärden ska vara slutförd i senast samband med inflytt i områdets första hus.	Exploatören ska erlägga kommunens kostnader plus 50% för upprustning och anläggande av vägen i enlighet med detta avtal.
Anlägga erforderliga skyfallsdiken inom planområdet.	I samband med att tomterna iordningställs.	Exploatören ska erlägga 1000 kr/meter dike till kommunen.
Anlägga gångstig som ansluter till befintlig stig till Lökebergsristningen	I samband med att vägar inom planen anläggs.	Exploatören ska erlägga 50 000 kr.
Anlägga lekplats	Lekplatsen ska stå färdig senast i samband med inflytt i områdets första hus.	Exploatören ska erlägga 300 000 kr till kommunen.
Säkra lösa block som pekats ut i bergutredningen.	Innan tomterna avstyckas, lämpligen i samband med utbyggnad av vägarna i området.	Exploatören ska erlägga kostnaden för bergsåtgärder plus 50% till kommunen.
Bekosta och låta utföra besiktning av berget inom planområdet där rasrisker pekats ut. Vid behov bekosta nödvändiga bergsäkringsåtgärder. Åtgärderna ska godkännas av bergtekniskt sakkunnig.	Efter att tomtmarken har iordningsställts och innan avstyckning.	Exploatören ska erlägga kostnaderna för besiktning och ev bergsåtgärder plus 50% till kommunen.
Överlåtelse av detta avtal samt överlåtelse av hela eller delar av planområdet måste föregås av kommunens skriftliga medgivande om överlåtelse av detta avtal.		Exploatören ska erlägga 1000 000 kr till kommunen.

8. Ersättningsanspråk

Exploatören äger ej rätt till ersättning från kommunen om exploateringen inte genomförs.

9. Avtalets giltighet

Detta avtal är giltigt endast under förutsättning att:

- avtalet godkänts av Samhällsbyggnadsnämnden i Munkedal kommun, genom beslut som vinner laga kraft, samt
- att detaljplanen vinner laga kraft.

Exploatören får ej överlåta detta avtal på annan fysisk eller juridisk person utan kommunens skriftliga medgivande.

Tvist på grund av detta avtal skall avgöras av allmän domstol.

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt.

Munkedal den

Matheus Enholm
Ordförande
Samhällsbyggnadsnämnden

Munkedal den 20220822

Namn
För sökande

Munkedal den 2022-08-22

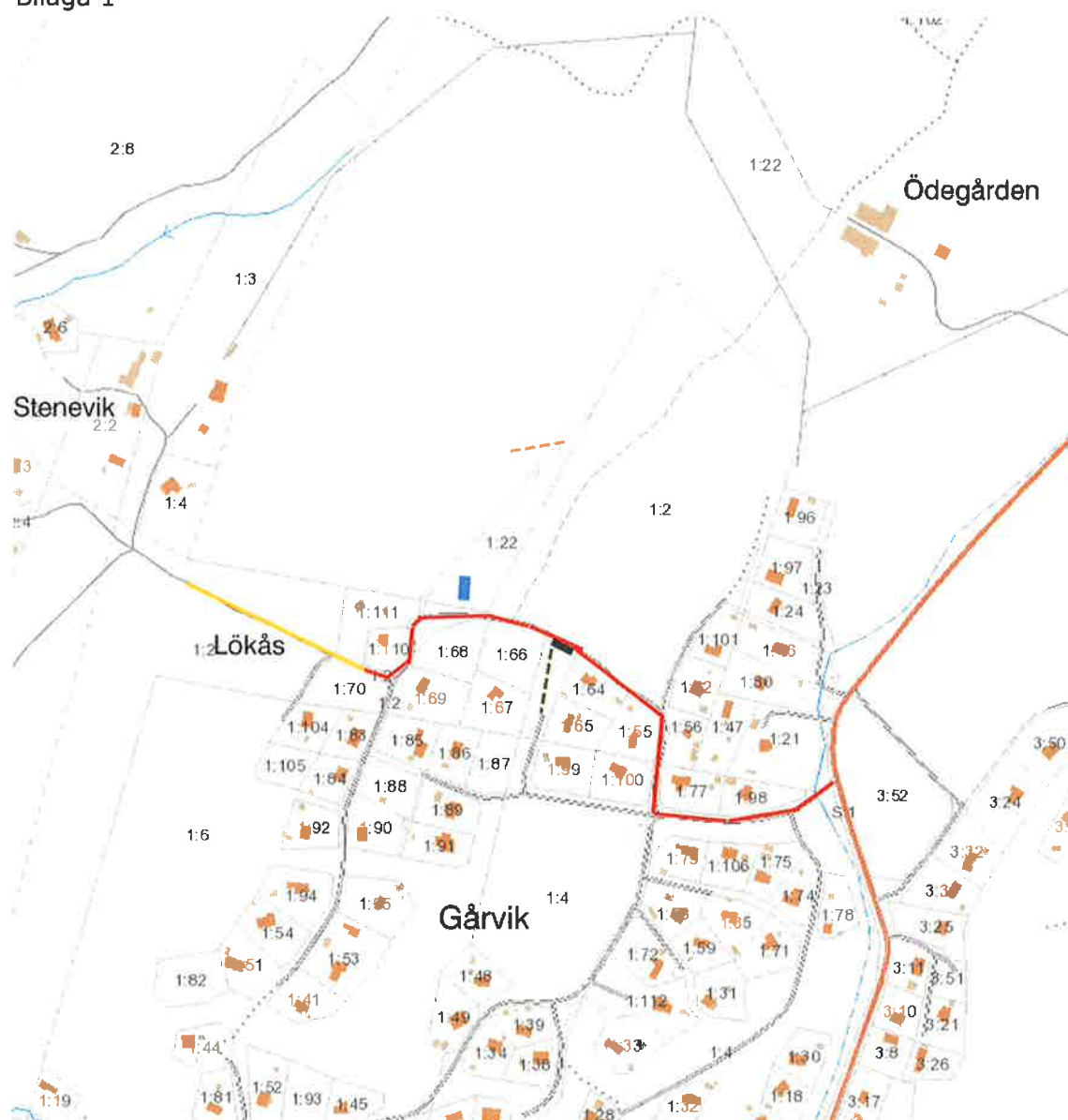
Peter Karlsson
Samhällsbyggnadschef
Samhällsbyggnadsförvaltningen

Munkedal den

Namn
För sökande (ombud)

Bilaga 1

Teckenförklaring

	Stig till Lökebergristning, ungefärligt läge	Utförs av exploatör
	Dike samt stig mot stranden, ungefärligt läge	Bekostas av exploatör, utförs av kommunen
	Standardhöjning och breddning av tillfartsväg (asfalt)	Utförs av exploatör i samråd med vägförening
	Standardhöjning/förstärkning av väg	Utförs av exploatör i samråd med vägförening
	Anläggande av mötesplats, ungefärligt läge	Utförs av exploatör i samråd med vägförening och kommunen
	Anläggande av parkering, ungefärligt läge	Utförs av exploatör

Bilaga 2

Lokalgata asfalt (BC)		
Lager	Material	Mått – tjocklek (mm)
Slitlager	ABT11	35
Bundet bärlager	AG16 100/150	50
Obundet bärlager	Kross 0-32	80
Förstärkningslager	Kross 0-90	420

Lokalgata (AB)		
Lager	Material	Mått – tjocklek (mm)
Slitlager	Kross 0-16	50
Obundet bärlager	Kross 0-32	80
Förstärkningslager	Kross 0-90	420

Handwritten signature

§ 204

Dnr 2022-000189

Slutredovisning investeringsprojekt 2021

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsnämnden har genomfört en rad av investeringar under föregående år efter beslut i Kommunfullmäktige om anslag.

I bifogat underlag redovisas anslag, förbrukning samt avvikelse för de projekt som överstiger 500 tkr. Vidtagna åtgärder har beskrivits per projekt.

Slutredovisning avser följande projekt:

- Projekt 1092 Planerat underhåll Utvecklingscentrum Munkedal
- Projekt 1107 Planerat underhåll Dingle sporthall
- Projekt 1140 Byte av armatur för gatubelysning
- Projekt 1200 Strategiskt fastighetsförvärv
- Projekt 1256 Energiåtgärder
- Projekt 1273 Samhällsförbättrande åtgärder
- Projekt 1313 Kost

Beslutsunderlag

Beslut SBN 2022-10-28 § 92
Tjänsteskrivelse 2022-10-12
Slutredovisning investeringsprojekt 2021

Samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner slutredovisningen av investeringar slutförda under 2021.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Samhällsbyggnadsnämndens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner slutredovisningen av investeringar slutförda under 2021.

§ 92

Dnr 2022-000080

Slutredovisning investeringsprojekt 2021

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsnämnden har genomfört en rad av investeringar under föregående år efter beslut i Kommunfullmäktige om anslag. I bifogat underlag redovisas anslag, förbrukning samt avvikelser för de projekt som överstiger 500 tkr. Vidtagna åtgärder har beskrivits per projekt. Slutredovisning avser projekt:

Projekt 1092 Planerat underhåll Utvecklingscentrum Munkedal

Projekt 1107 Planerat underhåll Dingle sporthall

Projekt 1140 Byte av armatur gatubelysning

Projekt 1200 Strategiskt fastighetsförvärv

Projekt 1256 Energiåtgärder

Projekt 1273 Samhällsförbättrande åtgärder

Projekt 1313 Kost

Underlag till Ks 2022-09-14 (§ 153) och Kf 2022-09-26 (136) innehöll fel i projektsammanställningarna för projekt 1107, 1256 samt 1313, för vilka samtliga nu är tillrättade.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2022-10-06
Slutredovisning investeringsprojekt 2021

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner slutredovisningen av investeringar slutförda under 2021.

Samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner slutredovisningen av investeringar slutförda under 2021.

Beslutet skickas till

Samhällsbyggnadschef
Ekonom

Diarienummer: 2022-000080

Datum: 2022-10-12

TJÄNSTESKRIVELSE

Peter Karlsson
Förvaltningschef
Samhällsbyggnadsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner slutredovisningen av investeringar slutförda under 2021.

Sammanfattning

Samhällsbyggnadsnämnden har genomfört en rad av investeringar under föregående år efter beslut i Kommunfullmäktige om anslag. I bifogat underlag redovisas anslag, förbrukning samt avvikelser för de projekt som överstiger 500 tkr. Vidtagna åtgärder har beskrivits per projekt. Slutredovisning avser projekt:

Projekt 1092 Planerat underhåll Utvecklingscentrum Munkedal

Projekt 1107 Planerat underhåll Dingle sporthall

Projekt 1140 Byte av armatur gatubelysning

Projekt 1200 Strategiskt fastighetsförvärv

Projekt 1256 Energiåtgärder

Projekt 1273 Samhällsförbättrande åtgärder

Projekt 1313 Kost

Underlag till Ks 2022-09-14 (§ 153) och Kf 2022-09-26 (136) innehöll fel i projektsammanställningarna för projekt 1107, 1256 samt 1313, för vilka samtliga nu är tillrättade.

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Investeringarna resulterar i kapitalkostnader som belastar respektive verksamhet som "internhyra".

Hållbar utveckling – Social dimension

Inga konsekvenser.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga konsekvenser.

Barnkonventionen

Inga konsekvenser

Peter Karlsson
Förvaltningschef
Samhällsbyggnadsförvaltningen

Beslutet skickas till:

Slutredovisning investeringsprojekt 2021

Samhällsbyggnadsnämnden har under 2021 genomfört en rad investeringar, beslutade av Kommunfullmäktige. Investeringar där utfallet överstiger 500 tkr redovisas här (i tkr).

Utförda åtgärder 2021

Projekt 1092 Planerat underhåll Utvecklingscentrum Munkedal

Anslag 2021	4 000
Förbrukat	8 351
Underskott	-4 351

Utförda åtgärder: Anledning till underskottet är anpassning av lokaler hus 37 för AME, samt lokal för Dingle gymnasiet och Plushögskolan hus 14. Dessa åtgärder blev beslutade 2021 och är dessa som utgör underskottet. Hus 14 invändiga ytskikt, nytt kök, ny ventilation, belysning samt ljuddämpande åtgärder. Hus 37 verksamhetsanpassning, från sex befintliga lägenheter till en gemensam lokal, utförda åtgärder utöver invändigt ytskikt bl a ny ventilation och tillgänglighetsanpassning. Dessa åtgärder redovisades på Samhällsbyggnadsnämnden 2021-10-25. Utöver dessa åtgärder utfördes följande planerade åtgärder: Dränering hus 1, Invändig ytskiktsreovering hus 2 samt nya kyl- och frysrum hus 35.

Projekt 1107 Planerat underhåll Dingle sporthall

Anslag 2021	0
Rörelseöverföring från 2020	994
Förbrukat	-1 073
Underskott	-79

Utförda åtgärder: Nytt sportgolv samt nytt tak. Underskottet 79 tkr minskas motsvarande på projekt 1204 Ombyggnad kommunala fastigheter.

Projekt 1140 Byte av armatur gatubelysning

Anslag 2021	500
Förbrukat	-638
Underskott	-138

Utförda åtgärder: Byte av armaturer som blivit uttjänta i förtid, på grund av att ledningsnätet är ålderstiget. Två akuta områden tillkom varav det ena var ett kabelbrott och det andra ett äldre område vid Munkedals Hamn där armaturerna satt på gamla trästolpar.

Projekt 1200 Strategiskt fastighetsförvärv

Anslag 2021	1 000
Förbrukat	-999
Överskott	1

Utförda åtgärder: Fastighet för skolbusshållplats i Hedekas har förvärvats.

Projekt 1256 Energiåtgärder

Anslag 2021	1 000
Förbrukat	-1 155
Underskott	-155

Utförda åtgärder: Ny undercentral sporthallen Munkedal samt ny ventilationsanläggning på Vita huset, Munkedals skolan. Underskottet matchar motsvarande överskott på projekt 1204 Ombyggnad kommunala fastigheter.

Projekt 1273 Samhällsförbättrande åtgärder

Anslag 2021	500
Förbrukat	-502
Underskott	-2

Utförda åtgärder: Avser framför allt upprustning och iordningsställande av utomhus gym i Örekilsparken.

Projekt 1313 Kost

Anslag 2021	800
Rörelseöverföring från 2020	201
Förbrukat	-642
Överskott	359

Utförda åtgärder: Gjorda investeringar har bland annat varit inköp av möbler till matsalar, vattenbad, serveringsdiskar både varma och kalla, vattendispensrar, it-skärmar för information i våra matsalar och matvagnar/skåp. Överskottet har överförts till 2022 för investeringar till försenade investeringsprojekt.

Peter Karlsson
Förvaltningschef
Samhällsbyggnad

Elisabeth L Johnsson
Ekonom

357

§ 168

Dnr 2022-000225

Revidering av investeringsprocess för Munkedals kommun

Sammanfattning av ärendet

I tillämpningen av nuvarande riktlinjer för investeringsprocessen har det visat sig att det finns ett behov av förändringar. Den politiska styrgruppen som finns kopplad till större investeringar har haft en otydlig roll och inte fungerat så som det var tänkt. Därför föreslås att den tas bort. Samordnaren för arbetsgruppen får då ansvaret för att i tillräcklig omfattning informera och föra dialog med berörda nämnder och kommunstyrelsen

Även projektprocessen har förtydligats vad gäller arbetsgången.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-09-27

Investeringsprocess lokaler revidering av riktlinjer 2022-09-27

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner de reviderade riktlinjerna för investeringsprocessen.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner de reviderade riktlinjerna för investeringsprocessen.

Diarienummer: 2022-000225

Datum: 2022-09-27

TJÄNSTESKRIVELSE

Lars-Erik Hansson
Ekonomichef
Ekonomiavdelningen

Revidering av riktlinjer för investeringsprocessen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner de reviderade riktlinjerna för investeringsprocessen

Sammanfattning

I tillämpningen av nuvarande riktlinjer för investeringsprocessen har det visat sig att det finns ett behov av förändringar. Den politiska styrgruppen som finns kopplad till större investeringar har haft en otydlig roll och inte fungerat så som det var tänkt. Därför föreslås att den tas bort. Samordnaren för arbetsgruppen får då ansvaret för att i tillräcklig omfattning informera och föra dialog med berörda nämnder och kommunstyrelsen

Även projektprocessen har förtydligats vad gäller arbetsgången.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-09-27

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

En tydlig och bra investeringsprocess kan leda till en ökad effektivitet i genomförandet av investeringar vilket ger en bra ekonomistyrning.

Hållbar utveckling – Social dimension

Inga särskilda konsekvenser

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga särskilda konsekvenser

Ylva Morén
Kommundirektör
Kommunstyrelsens förvaltning

Beslutet skickas till:

Ekonomiavdelningen

Riktlinjer

Investeringsprocess för lokaler i Munkedals kommun

Dokumentbeskrivning

Typ	Beskrivning
Dokumenttyp:	Riktlinje
Antaget av:	Kommunstyrelsen
Antagningsdatum:	2020-10-12 §150
Diarienummer:	2020-000259
Gäller till och med:	Tills vidare
Dokumentansvarig:	Ekonomichef
Revisionshistorik:	KS 2022-10-10

Investeringsprocess för lokaler i Munkedals kommun

Bakgrund

Hög investeringsvolym

Munkedals kommun står inför en framtid/period med behov av höga investeringar. Äldre investeringar behöver ersättas samtidigt som demografi och omvärldsfaktorer ställer krav på nyinvesteringar. En hög investeringsvolym innebär påfrestningar på den kommunala ekonomin i form av ökade kostnader för räntor och driftskostnader samt utgifter för amortering. En omfattande investeringsvolym ställer även stora krav på besluts- och genomförande processen för att inte kommunen ska utsättas för onödiga ekonomiska risker. Investeringsprocessen ska stödja ett rationellt beslutsfattande med grund i god ekonomisk hushållning.

Genomförandegrad

Med genomförandegrad avses hur stor andel av beslutade investeringar som genomförts. En låg genomförandegraden kan bero på flera faktorer, både brister i interna processer och dels på externa faktorer som kan vara svåra för kommunen att påverka. En låg genomförandegrad kan medföra verksamhetsmässiga problem när investeringar förskjuts tidsmässigt men pekar även på problem i styrningen.

Genomförandegraden av kommunala investeringar i Munkedals kommun visar att ambitionen i investeringsplanen är högre än vad organisationen för genomförandet av investeringarna klarar av.

Lokalförsörjningsstrategi

Munkedals kommuns strategi för lokalförsörjning utgår från att kommunens lokaler ska svara upp mot behoven som finns i den kommunala verksamheten.

Den övergripande ambitionen ska vara att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler till så låg kostnad som möjligt. Detta ska åstadkommas genom att inte ha överytor, samutnyttja lokaler samt avyttra lokaler som inte behövs för kommunens fortsatta verksamhet. Kommunens verksamhet ska bedrivas i lokaler som fyller kraven på god inomhusmiljö samt är energieffektiva och följer kommunens miljöambitioner.

Behovet av lokaler ska i första hand tillgodoses inom det kommunägda fastighetsbeståndet. I andra hand kan lokaler hyras av externa fastighetsägare. Lokaler får inte hyras externt om egna lokaler finns lediga

och kan anpassas för verksamheten. Vid avveckling av lokaler gäller motsvarande prioritering det vill säga i sista hand ska verksamheten lämna lokaler ägda av kommunen.

Planering och framförhållning

För att få en god framförhållning och därmed kunna möta behoven från framför allt Valfördsnämnden, Barn- och utbildningsnämnden samt Kultur och fritidsnämnden ska arbetet med kontinuerliga behovsanalyser ske löpande och i såväl ett kortsiktigt perspektiv för det nästkommande verksamhetsåret som ett långsiktigt perspektiv för fem år.

Det utgör därmed det centrala navet för administration av fastigheterna i det kommunala beståndet. Fastighetsplanen ska årligen uppdateras med avseende på:

- Periodiskt underhåll kommande 5-årsperiod
- Investeringsbehov kommande 5-årsperiod

Ansvarig för lokalförsörjningen är samhällsbyggnadsnämnden. Alla interna och externa hyreskontrakt avseende lokaler handläggs av samhällsbyggnadsnämnden. Tecknande av nya och förlängning av gällande externa hyresavtal samt uppsägning av externa kontrakt beslutas av Samhällsbyggnadsnämnden

Arbetsgrupp för investeringar i lokaler

Inför varje större investering i lokaler skall en arbetsgrupp bildas. Syftet är att underlätta styrning av stora projekt.

Arbetsgruppen skall bestå av tjänstemän från samhällsbyggnadsförvaltningen, kommunstyrelseförvaltningen och ansvarig verksamhetsförvaltning där samhällsbyggnadsförvaltningschefen är samordnare. Arbetsgruppen ansvarar för framtagande av underlag till styrgruppen.

Samordnaren för arbetsgruppen har ansvaret för att i tillräcklig omfattning informera och föra dialog med berörda nämnder och kommunstyrelsen.

Obligatoriska förstudier för större projekt

I nuläget saknas tillräckligt detaljerad kravspecifikation som gör det möjligt att säkra investeringskalkyler och behov. Bristfälliga beslutsunderlag försvårar prioriteringar och skapar en ekonomisk osäkerhet, vilket leder till att planerade investeringsprojekt förskjuts i tid. Det finns ett behov av bättre underlag inför investeringsbeslut och det kan ske genom krav på förstudier.

Innan äskande om medel för investeringsbudget kan ske skall en förstudie tas fram för investeringsprojekt som överstiger 15 mnkr.

Förstudien skall innehålla följande punkter:

- Tidsplan

- Kravspecifikation
- Investeringsutgift
- Verksamhetsvolymer
- Driftskostnadskonsekvenser

Förstudien skall beredas av den utsedda arbetsgruppen och godkännas av beställande nämnd och kommunstyrelsen innan medel äskas i investeringsbudgeten. Kostnaden för förstudier finansieras av beställande nämnd, antingen inom befintlig budget eller äskande.

För investeringar överstigande 15 mnkr skall även en kalkyl tas fram som en del av förstudien, där det förutom själva investeringsutgiften även skall framgå eventuella tillkommande driftskostnader. En avstämning mot andra jämförbara projekt skall även beaktas. Samtliga kostnadsberäkningar sker utifrån aktuell marknadssituation och prisbild. Syftet är att få en så korrekt bild av kostnadsbilden och undvika större korrigeringar sent i investeringsprocessen.

Rapportering/Uppföljning

För investeringsverksamheten skall rapportering ske i samband med uppföljningen som görs per februari, april, augusti och oktober månad. Rapporteringen skall delges kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden och berörd verksamhetsnämnd. Kommunfullmäktige får information i delårsrapporterna för april samt augusti. Även slutredovisning av större investeringsprojekt sker till kommunfullmäktige. Alla investeringsprojekt över 1 mnkr slutredovisas till kommunfullmäktige.

Organisation

I investeringsprocessen gäller följande ansvarsfördelning:

Kommunfullmäktige

- Beslutar om investeringsbudget och investeringsplan
- Beslutar om lokalförsörjningsplan/strategi

Kommunstyrelsen

- Bereder investeringsärenden till kommunfullmäktige
- Godkänner förstudier avseende investeringsprojekt
- Tar fram förslag och underlag för investeringar för de verksamhetsområden som kommunstyrelsen ansvarar för

Samhällsbyggnadsnämnden

- Samordningsansvar för samtliga lokalfrågor
- Genomförandeansvar för alla investeringar i lokaler och anläggningar som kommunen ansvarar för
- Tar fram förslag till lokalförsörjningsplan
- Beslutar om underhållsplaner
- Tar fram förslag och underlag för investeringar för de verksamhetsområden samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för.

Övriga nämnder

- Tar fram förslag och underlag för investeringar för de verksamhetsområden respektive nämnd ansvarar för
- Ansvarar för behovsanalyser för investeringar inom nämndens områden
- Beslutar att förstudie startas
- Föreslår beslut utifrån förstudie

Projektprocess för större investeringar i lokaler.

Behov av lokaler initieras till Strategiska lokalstyrgruppen (lokalstyrgrupp) av förvaltningschef.

Lokalstyrgruppen utreder alternativa lösningar på behovet.

- Lösning genom omflyttning
- Lösning genom inhyrning av extern lokal
- Lösning genom ombyggnad av befintlig lokal
- Lösning genom nyinvestering

Om lokalstyrgruppen kommer fram till att behovet kräver en investering på minst 15 mnkr ska aktuell verksamhetsnämnd besluta om att starta en förstudie.

Förstudien bereds sedan av utsedd arbetsgrupp. Samordnaren för arbetsgruppen har ansvaret att informera berörda nämnder samt kommunstyrelse om det fortlöpande arbetet.

När förstudien är klar ska den godkännas av beställande verksamhetsnämnd och därefter av kommunstyrelsen.

När förstudien godkänts läggs investeringen in i kommunens investeringsplan och anslag beslutas av KF i nästkommande budgetbeslut.

Samhällsbyggnadsnämnden genomför och slutredovisar investeringsprojektet.

§ 167

Dnr 2022-000224

Delårsrapport jan-augusti 2022 för Munkedals kommun

Sammanfattning av ärendet

Munkedals kommun redovisar ett resultat på 4,7 mnkr för perioden januari-augusti 2022. För året prognosticeras ett resultat på 16,2 mnkr. Budgeterat resultat är 14,9 mnkr vilket innebär en budgetavvikelse på 1,3 mnkr. I prognosen ingår en resultatstörande post om 14 mnkr gällande ett återkrav till Försäkringskassan. Överklagan

Årsprognosen för nämndverksamheten uppgår till -8,8 mnkr. Valfördsnämnden svarar för den största avvikelsen med ett befarat underskottet på -11,5 mnkr. Även kommunstyrelsen prognosticerar underskott med -1,3 mnkr. Övriga nämnder prognosticerar mindre budgetavvikelser.

Årets investeringar beräknas uppgå till 138 mnkr att jämföra med budget på 200 mnkr. Kommunens soliditet är fortsatt bra och uppgick vid delåret till 54,8 procent, en liten ökning från årsbokslutets 54,9 procent.

När det gäller Mål för god ekonomisk hushållning så visar uppföljningen efter åtta månader att full måluppfyllnad inte kommer att uppnås. För de finansiella målen uppnås endast resultatmålet. Det är en ökad investeringstakt som gör att målet om amortering och självfinansiering av reinvesteringar inte nås.

Verksamhetsmålen visar dock på en ökad måluppfyllelse. Det innebär att av de fyra inriktningsmålen bedöms två vara till stor del uppfyllda och två är delvisuppfyllda. De som är i stort uppfyllda är "alla ska vara anställningsbara" och "Munkedals ska bidra med minskad klimatpåverkan". Delvis uppfyllda är "Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen" och "Alla ska känna sig trygga i att få det stöd som behövs utifrån behov".

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-10-03

Delårsrapport januari-augusti Munkedals Kommun

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna delårsrapporten för Munkedals kommun för perioden januari-augusti samt att uppmana de nämnder som visar på budgetunderskott i prognosen, genomföra åtgärder så att en ekonomi i balans uppnås.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna delårsrapporten för Munkedals kommun för perioden januari-augusti samt att uppmana de nämnder som visar på budgetunderskott i prognosen, genomföra åtgärder så att en ekonomi i balans uppnås.

Diarienummer: 2022-000224

Datum: 2022-10-03

TJÄNSTESKRIVELSE

Lars-Erik Hansson
Ekonomichef
Ekonomiavdelningen

Delårsrapport januari-augusti 2022 för Munkedals kommun

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna delårsrapporten för Munkedals kommun för perioden januari-augusti samt att uppmana de nämnder som visar på budgetunderskott i prognosen, genomföra åtgärder så att en ekonomi i balans uppnås

Sammanfattning

Munkedals kommun redovisar ett resultat på 4,7 mnkr för perioden januari-augusti 2022. För året prognosticeras ett resultat på 16,2 mnkr. Budgeterat resultat är 14,9 mnkr vilket innebär en budgetavvikelse på 1,3 mnkr. I prognosen ingår en resultatstörande post om 14 mnkr gällande ett återkrav till Försäkringskassan. Överklagandeprocess pågår och det finns indikationer på att kommunen kan få tillbaka ett par miljoner kronor. Ökade Elkostnader har inte kunnat beräknats med säkerhet för återstående del av året. Båda dessa poster är inte med i prognosen men kan ta ut varandra så att det prognosticerade resultatet kvarstår.

Årsprognosen för nämndverksamheten uppgår till -8,8 mnkr. Valfördsnämnden svarar för den största avvikelsen med ett befarat underskottet på -11,5 mnkr. Även kommunstyrelsen prognosticerar underskott med -1,3 mnkr. Övriga nämnder prognosticerar mindre budgetavvikelser.

Årets investeringar beräknas uppgå till 138 mnkr att jämföra med budget på 200 mnkr. Kommunens soliditet är fortsatt bra och uppgick vid delåret till 54,8 procent, en liten ökning från årsbokslutets 54,9 procent.

När det gäller Mål för god ekonomisk hushållning så visar uppföljningen efter åtta månader att full måluppfyllnad inte kommer att uppnås. För de finansiella målen uppnås endast resultatmålet. Det är en ökad investeringstakt som gör att målet om amortering och självfinansiering av reinvesteringar inte nås.

Verksamhetsmålen visar dock på en ökad måluppfyllelse. Det innebär att av de fyra inriktningsmålen bedöms två vara till stor del uppfyllda och två är delvis uppfyllda. De som är i stort uppfyllda är "alla ska vara anställningsbara"

och "Munkedals ska bidra med minskad klimatpåverkan". Delvis uppfyllda är "Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen" och "Alla ska känna sig trygga i att få det stöd som behövs utifrån behov". Bedömningen är dock att god ekonomisk hushållning sannolikt inte heller kommer uppnås för helåret.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-10-03
Delårsrapport januari-augusti Munkedals Kommun

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Kommunens resultat belastas av en resultatstörande post på 14 mnkr vilket gör att kommunens finansiella ställning försvagas. Nämnderna har en negativ avvikelse mot budget. Ett fortsatt arbete för att på sikt nå ekonomisk balans för nämnderna är nödvändigt och måste prioriteras.

Hållbar utveckling – Social dimension

Ett lågt ekonomiskt resultat för kommunen minskar utrymmet att genomföra satsningar med bäring på den sociala dimensionen

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Ett lågt ekonomiskt resultat för kommunen minskar utrymmet att genomföra satsningar med bäring på den sociala dimensionen

Ylva Morén
Kommundirektör
Kommunstyrelsens förvaltning

Beslutet skickas till:

A large, light blue graphic of a stylized feather or quill pen, oriented diagonally from the top-left towards the bottom-right. The word "styrdåp" is written in a light blue, sans-serif font across the middle of the feather.

Delårsrapport
januari-augusti 2022

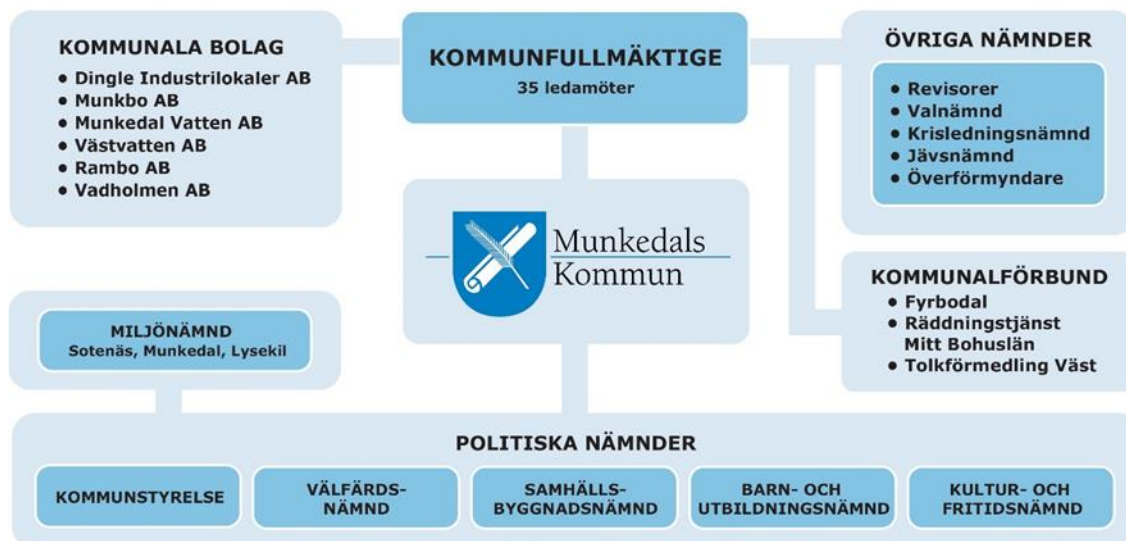
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	3
Den kommunala koncernen	3
Delåret i sammandrag	3
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	4
Händelser av väsentlig betydelse	7
God ekonomisk hushållning	8
Inriktningsmål för verksamheten	8
Finansiella mål	12
Sammanfattning god ekonomisk hushållning	12
Resultat och ekonomisk ställning	13
Avstämning finanspolicy	14
Väsentliga personalförhållanden	15
EKONOMISK REDOVISNING	17
Resultaträkning	17
Balansräkning	19
Investeringsredovisning	21
VERKSAMHETSUPPFÖLJNING	22
Prognos helår 2021	22
Ekonomisk analys nämnder och bolag	23
Nyckeltal	27

Bilaga 1 Finansrapport Munkedals kommun

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Den kommunala koncernen

Kommunens verksamhet bedrivs till största delen i förvaltningsform via de kommunala nämnderna. Till det kommer kommunens koncernföretag; Munkedals Bostäder AB, Munkedal Vatten AB, Dingle industrilokaler AB och Vadholmen Foss 2:81 mfl AB samt kommunens uppdragsföretag; Rambo AB, Kooperativa Hyresrättsförening Grönskan och Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän. IT-, Miljö- och Löneverksamheten bedrivs tillsammans med Sotenäs och Lysekils kommuner.

Delåret i sammandrag

Kommunkoncernen

Koncernens resultat för perioden januari-augusti 2022 uppgår till 6,1 mnkr, en försämring med 20,5 mnkr jämfört med samma period föregående år vilket beror på kommunens lägre resultat. Investeringsvolymen under perioden uppgår till 101,6 mnkr. Investeringarna avser i huvudsak fastigheter i kommunen och Munkbo samt VA-anläggningar i Munkedal Vatten AB.

Kommunen

Resultatet för kommunen under årets åtta första månader uppgår till 4,7 mnkr vilket är 19,6 mnkr lägre än samma period 2021. Helårsprognosen beräknas till 16,2 mnkr. Budgeterat resultat är 14,9 mnkr vilket innebär en budgetavvikelse på 1,3 mnkr och därmed uppfylls det finansiella resultatmål som kommunfullmäktige beslutat för 2022.

Årsprognosen för nämndverksamheten uppgår till -8,8 mnkr. Vårldomsnämnden svarar för den största avvikelserna med ett befarat underskottet på -11,5 mnkr. Även kommunstyrelsen prognosticerar underskottet med -1,4 mnkr. Barn- och utbildningsnämnden prognosticerar en positiv avvikelse med 3,9 mnkr.

I prognosen har inte tagits hänsyn till ökade underskott för el-kostnader under sep-dec eftersom osäkerheten är för stor. Inte heller en eventuell

återbetalning från försäkringskassan i den pågående överklagandeprocessen i ett LSS-ärende

Årets investeringar beräknas uppgå till 137,9 mnkr att jämföra med budget på 200,7 mnkr.

Kommunens soliditet är fortsatt bra och uppgick vid delåret till 54,8 procent, vilket är i nivå med årsbokslutets 54,9 procent.

När det gäller Mål för god ekonomisk hushållning så visar uppföljningen efter åtta månader att full måluppfyllnad inte kommer att uppnås. För de finansiella målen uppnås endast resultatmålet. Det är en ökad investeringstakt som gör att målet om amortering och självfinansiering av reinvesteringar inte nås. Verksamhetsmålen visar dock på en ökad måluppfyllnad. Det innebär att av de fyra inriktningsmålen bedöms två vara till stor del uppfyllda och två är delvisuppfyllda. De som är i stort uppfyllda är "alla ska vara anställningsbara" och "Munkedals ska bidra med minskad klimatpåverkan". Delvis uppfyllda är "Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen" och "Alla ska känna sig trygga i att få det stöd som behövs utifrån behov". Bedömningen är att god ekonomisk hushållning inte uppnåtts för perioden och kommer sannolikt inte heller uppnås helåret.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Samhällsekonomin

I SKR:s senaste ekonomiska rapport görs följande bedömning av samhällsekonomin.

Den svenska ekonomin bromsar in under 2022. Den höga inflationen, liksom de stigande räntorna (globalt och i Sverige) slår allt mer mot investeringar och hushållens konsumtion i Sverige 2022–2023. Generellt leder mindre optimistiska hushåll och företag till att investeringar skjuts på framtiden eller uteblir. Den höga inflationen påverkar dock alla sektorer och urholkar köpkraften, ekonomin växer svagare än trend 2022–2023 och resursutnyttjandet minskar. Efterfrågan bedöms dock ta fart igen i slutet av 2023

Skatteunderlaget

Jämfört med den prognos som presenterade i april är den viktigaste förändringen att SKR nu räknar med starkare skatteunderlagstillväxt framöver även om vi bedömer att en sämre konjunktur får effekt 2023. Dock blir den reala urholkningen av kommunsektorns inkomster stor, som följd av den höga inflationen. Sedan föregående prognos har prisökningstakten reviderats upp kraftigt, vilket medför en rad effekter för såväl intäkter som kostnader för kommunsektorn. SKR räknar nu med en starkare skatteunderlagstillväxt fram till 2025, än i den prognos som publicerades i april, främst som följd av att prognosen för lönesumman är uppreviderad men även som följd av att prognosen för pensionsinkomster är uppreviderad. Såväl beslutet om höjd garantipension samt den högre inflationsprognosen ligger bakom de uppreviderade pensionsinkomsterna. Trots den nominella uppväxlingen skatteunderlaget urholkas alltså kommunsektorns köpkraft drastiskt. Under 2023 faller köpkraften med nästan 2 procent, jämfört med året innan.

Kommande utmaningar

Skatteunderlagets utveckling kommande år kan således inte förväntas räcka till att finansiera en ökande kommunal verksamhetsvolym i samma utsträckning som under den senaste tioårsperioden. Samtidigt är den demografiska utmaningen nu än större: de som arbetar ska försörja allt fler (yngre och äldre) och inte minst de ökade behoven av omsorg och vård av äldre förutsätter allt större resurser. Anledningen till de snabbt stigande kommunala utgifterna är att de priser och löner som påverkar kommuners och regioners kostnader nu stiger snabbare. Detta är delvis en följd av den allmänna prisuppgången vi ser under prognosperioden och delvis en följd av det nya pensionsavtalet med högre premier.

Kommunens förutsättningar

Det kan konstateras att osäkerheten kring den ekonomiska utvecklingen för kommunen är stor. Kommunens utmaningar är detsamma som gäller för Sveriges kommuner överlag. Inflation, höjda räntor och svårigheter med kompetensförsörjning. Detta kombinerat med ökade behov inom äldreomsorgen främst knutet till ett ökat antal invånare över 80 år. Kommunens investeringsplan visar även den på stora behov kommande år. Med de utmaningarna så är det viktigt att kommunen håller fast vid sitt ekonomiska resultatmål. En ekonomi i ordning ger oss en större handlingsfrihet att genomföra de nödvändiga investeringarna som behövs för att utveckla kommunen.

För att säkra kommunens ekonomi är det viktigt att vara kostnadseffektiv i alla verksamheter kommunen bedriver. Jämförelser i Kolada kan utgöra ett underlag för effektiviseringar.

Kommunens deltagande i projektet "Effektiv kommun" som drivs med stöd av SKR kan även visa på möjligheter att öka kostnadseffektiviteten.

Det är också viktigt att kommunen arbetar med sitt varumärke för att nå det mål om befolkningstillväxt om 12 500 invånare till 2040. Om kommunen växer ger det också ökade intäkter som kan bidra till att stärka de ekonomiska förutsättningarna.

Stort behov av investeringar

För Munkedals är investeringsvolymen på 510 mnkr för perioden 2022–2024 enligt beslutad investeringsplan. Det är viktigt att kommunen framöver tar höjd för ökade avskrivningarna kommer att innebära att det utrymmet minskar för andra satsningar i den löpande verksamheten den löpande verksamheten. Räntorna har ökat och kommer fortsätta öka vilket ökar kostnaden för kommande investeringar. Investeringsbehovet kommer att öka låneskulden samt påverka kommunens finansiella ställning negativt. Investeringarna måste leda till en mer kostnadseffektiv verksamhet.

Befolkningsutveckling

Befolkningsökningen från tidigare år har stagnerat och nu ligger invånarantalet på 10 580 invånare. Nedanstående tabell visar på utvecklingen för det senaste året. Den stora ökningen ligger på invånare i gymnasieålder och de som är över 80 år.

Antal invånare	aug 21	aug 22
0–5 år	656	602
6–15 år	1 225	1 216
16–19 år	466	492
20–64 år	5 533	5 520

65–79 år	1962	1948
80+	753	802
Totalt	10 595	10580

Födelsenettet är negativt och det beror på att födelsetal ligger på en lägre nivå jämfört med de som avlidit. Födelseåret är på samma nivå som 2021. Antal invånare som avlidit under perioden är fler jämfört med 2021. Inrikes flyttningar går ungefär jämt ut. Invandringen ger en fortsatt befolkningsökning på en låg nivå. Så totalt innebär flyttningsförändringen en befolkningsökning med 29 invånare vilket är i nivå med 2021. Tabellen nedan visar en översikt över befolkningsförändringar under perioden.

Översikt		
Befolkningsförändringar	aug 21	aug 22
Födelseetal	62	64
Dödsfall	-83	-95
Summa födelsenetto	-21	-31
Inflyttning	390	368
Utflyttning	-393	365
Summa inrikes flyttningsförändring	-3	3
Invandring	47	37
Utvandring	-10	-8
Summa in- och utvandringsskillnad	37	29
Summa flyttningsförändring	34	32
Summa folkmängdsförändring	13	1

Bostadsförsörjning

Som boendekommun har Munkedal ett varierat utbud, allt från ett kustnära boende på Tungenäset till ett boende för dem som föredrar att bo på landsbygden.

Kommunen har i dagsläget för få nya bostäder vilket är en utmaning framöver. För Munkedals del är det viktigt att "flyttkedjan" fungerar dvs att äldre kan lämna sin villa för att flytta till en lägenhet i ett centralt läge och sälja villan till en ung familj. Bostadsbolaget har i dagsläget inga lediga lägenheter.

Ett genomförande av byggnationer på Vadholmen kan ge ett välbehövligt tillskott av bostäder på en attraktiv plats.

Det finns lediga villatomter till försäljning i alla kommunens tätorter. Det kan bidra till en fortsatt inflyttning av barnfamiljer.

Antalet startbesked som lämnats uppgår till 64 vilket är fler än föregående år.

Näringsliv

Näringslivet i Munkedals kommun är varierat med sina drygt 1400 aktiva företag. Näringslivet har också en stor geografisk spridning över kommunen. Arctic Paper är det största företaget med drygt 300 anställda följt av nästa företag med drygt 100 anställda. En stark entreprenörsanda präglar

näringslivet i kommunen där 97% av företagen är små med färre än 50 anställda och av dessa har 90% färre än 10 anställda. Fåmansföretagen finns inom flertalet branscher där bygg och handeln är de största utifrån antalet aktiva företag och tillverknings utifrån antalet anställda.

Munkedals kommun är en pendlingskommun. Det betyder att många har valt att bosätta sig i kommunen av andra skäl än att arbetsplatsen finns där. Cirka 2 400 invånare pendlar dagligen till en anställning i en annan kommun. Det pendlas också in till Munkedal från andra kommuner. Cirka 1 400 personer pendlar dagligen in till kommunen från en annan kommun i vårt närområde. Vanligaste är att pendling sker både till och ifrån Uddevalla.

Det finns cirka 740 000 kvadratmeter detaljplanerad industri/handelsmark ledig inom kommunens gränser. Cirka 43 procent av ytan är kommunal mark, resterande privat.

Arbetsmarknad

Arbetslösheten har minskat. Det gäller i både riket, länet och kommunen.

Arbetslösa inkl i program med aktivitetsstöd	aug 21	aug 22
Riket	7,7%	6,6%
Västra Götaland	7,2%	5,9%
Munkedal	5,8%	5,2%

Tabellen ovan beskriver öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, andel av den registerbaserade arbetskraften 16–64 år. Arbetslösheten minskar 35 personer och uppgår totalt till 247. Antalet öppet arbetslösa är 118.

Arbetslösa inkl i program med aktivitetsstöd 18-24 år	aug 21	aug 22
Riket	10,2%	8,4%
Västra Götaland	9,4%	7,3%
Munkedal	10,3%	9,8%

Tabellen ovan visar öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, andel av den registerbaserade arbetskraften 18–24 år. Vi ser även en minskning i gruppen unga. Totalt är 46 arbetslösa och av dem är 22 öppet arbetslösa.

Arbetslösa inkl i program med aktivitetsstöd, utrikesfödda	aug 21	aug 22
Riket	18,8%	16,2%
Västra Götaland	17,8%	14,8%
Munkedal	16,8%	15,2%

Tabellen ovan visar öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, andel av den registerbaserade arbetskraften 16–64 år (endast utrikesfödda). Även bland utrikesfödda minskar arbetslösheten något. Munkedal ligger under nivån i riket men över länet. Totalt är 100 arbetslösa och av dem är 33 öppet arbetslösa. Det är viktigt att kommunen fortsatt fokuserar sina insatser inom området så att fler av de utrikesfödda kommer i arbete.

Händelser av väsentlig betydelse

Under rapportperioden har verksamheten i stort återgått till det normala efter att pandemins alla restriktioner avslutats. Den har nu ersatts av Rysslands invasion av Ukraina som lett till stora konsekvenser på många sätt. Under våren förbereddes för att ta emot många flyktingar men detta har i stort uteblivit. Fokus har istället blivit på den ökade inflationen som lett till kraftiga prisökningar på många områden. Stora kostnadsökningar på el och drivmedel drabbar den kommunala verksamheten. Åtgärder ska genomföras för att spara energi. Riksbanken har börjat genomföra stora räntehöjningar som kommer göra det dyrare för kommunen att låna till kommande investeringar. Inflationen driver också upp kommunens pensionskostnader i år och framåt vilket måste hanteras i kommande budgetarbete.

Kommunen deltar i ett Projekt Effektiv kommun som drivs genom Sveriges kommuner och regioner, totalt är det 13 kommuner som deltar. Syftet är att öka kompetensen kring effektivitet och lära sig modeller för att genomföra analyser och hitta effektiviseringsmöjligheter.

Bytet av kommunens ekonomisystem har genomförts under perioden.

För att underlätta chefers introduktion av nya medarbetare ett "intropaket" tagits fram, som beskriver samtliga delar som finns att tillgå, till exempel broschyren "Vägledning för nyanställda", digital introduktion som skickas via mejl när medarbetare anställs till central introduktion och en planerad bussresa i kommunen.

Kommunfullmäktige antog i november 2021 Riktlinjer för service och bemötande. Förvaltningarna har under 2022 arbetat med riktlinjen i ledningsgrupper och på arbetsplatsträffar. Förankringsarbetet fortgår löpande. En särskild digital utbildning är framtagen för att fortlöpande fånga upp nya medarbetare.

Under våren 2022 har kommunen via SKR deltagit i en mätning av kundnöjdhet vid telefonkontakt med kommunen. Sammantaget visar mätningen att kommunen ligger precis på genomsnittlig nöjdhet jämför med övriga deltagandekommuner. Denna mätning kommer följas upp under 2023.

Nytt HR- och lönesystem är upphandlat för SML-kommunerna. Införandefasen har påbörjats i olika arbetsgrupper där serviceenheterna bidrag tillsammans med verksamheterna inom SML för att implementera TietoEvry´s verksamhetssystem "eCompanion" för samtliga anställda.

Barn- och utbildning

Arbetet i linje med den strategiska planen fortgår i verksamheterna. Samtliga enheter arbetar

analytiskt och systematiskt för att öka skolresultaten. Trots detta är årets resultat i årskurs 9 tyvärr sämre än föregående års resultat. Under föregående år fick verksamheten många nya elever till årskurs 9 med stora behov av olika insatser. Stort fokus har behövts läggas på arbetet med trygghet och studiero framför allt på Kungsmarksskolan. Det fanns även en trötthet hos en del elever efter pandemin. Resultaten för årskurs 6 är dock mycket bra på flera enheter.

Rekrytering av behörig personal särskilt till högstadiet, gymnasiet och vuxenutbildningen, har blivit allt svårare. Det finns fortsatt tjänster som verksamheten inte har lyckats rekrytera vilket innebär ett stort kompetenstapp i verksamheterna samt en svårare arbetsmiljö för både elever och personal.

Språkpedagoger har införts på samtliga F-3 skolor. Deras arbete med att öka kompetens hos samtliga pedagoger och användningen av språkstärkande arbetssätt i den ordinarie undervisningen är centralt för ökade skolresultat över tid.

Under perioden har Kunskapens Hus samarbete inom vuxenutbildningens yrkesutbildningar fortsatt och utvecklats med samarbetskommunerna Lysekil, Sotenäs, Tanum och Strömstad. Inom introduktionsprogrammen och SFI har planering genomförts inför en eventuell flyktingvåg från Ukraina. Än så länge har inte några flyktingar kommit till Kunskapens Hus.

Processtekniska gymnasiet har arbetat med att marknadsföra sig och göra skolan attraktiv för elever som skall söka till gymnasiet. Detta har man bland annat gjort genom ett "NO-event", som inneburit att elever fått ta del av undervisning från Processtekniska gymnasiet. Fler elever har påbörjat utbildningen i år och andelen elever från den egna kommunen ökat.

Arbetet med förstudien gällande skolorna i centralorten Munkedal har pågått under perioden och del ett och två har redovisats för BUN.

Välfärd

Under årets första kvartal har det varit stort fokus på att fortsatt hantera Covid-19 pandemin och de effekter som pandemin haft på verksamheterna. Under första månaderna var många i personalen drabbade av omikron varianten och sjuktalet uppgick som högst till 18,7 % i januari. Verksamheterna har kompenserats för höga sjuklönekostnader för perioden december till mars från Försäkringskassan med cirka 1 600 tkr.

I projektet effektivare kommun arbetar förvaltningen med hur biståndsbedömningen påverkar utförarnas kostnader.

Hemsjukvården har vaccinerat alla medborgare som är inskrivna i den kommunala hälso- och sjukvården alltså samtlig i hemsjukvården, hemtjänsten, SäBo och LSS/personlig assistans med en fjärde dos av vaccinet och from 1/9 ges den femte dosen.

I arbetet med att se över lokalbeståndet har hemtjänstens lokal i centrala Munkedal sagts upp. Arbetet med att samla verksamheter på Ekebacken är påbörjat. Hemtjänsten i Svarteborg har även flyttat in i Dinglegårdens lokaler.

Antalet inskrivningar på AME har fortsatt öka under året. Klienterna medverkar i sysselsättningen på AME utifrån egen förmåga. Genom denna medverkan får personalen på AME syn på personernas behov av stöd för att komma närmare arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen har återigen börjat att delta på samverkansmöte med socialtjänst, vuxenskolan och AME (SKASAM gruppen) vilket förenklar och effektiviserar samverkan.

Inom daglig verksamhet har verksamheten verkställt fler beslut vilket medför ökade kostnader både för personal och resor. Det är utmaningar inom såväl personal- som lokalområdet. Beskrivning kring behovet av samordnade lokaler har lämnats vidare till Samhällsbyggnadsförvaltningen.

De externt köpta placeringarna ökar inom avdelningen och påverkar kostnaderna med 3 192 tkr. Kommunens egna LSS gruppboende är från och med efter sommaren fullbelagda.

Samhällsbyggnad

Flera av förvaltningens verksamheter påverkas av det som sker i omvärlden där stigande priser för bland annat livsmedel, drivmedel, elpriser och byggmaterial är påtaglig. För de pågående investeringsprojekten förekommer leveransproblem som kan leda till förseningar.

Munkbo ABs förslag till ny fastighetsorganisation med färre fastighetstekniker har gjort att en utredning avseende övertalighet genomförts. Med en sedan tidigare vakant tjänst inom

fastighetsavdelningen samt att två medarbetare valt att avsluta sin anställning under sommaren, har inneburit att övertalighetsutredningen kunnat läggas ner.

Inför sommaruppehållet genomfördes en kompetenshöjande utbildningsinsats i självledarskap och medledarskap för hela förvaltningen. Avdelningen har för avsikt att fortsätta återkoppla till och öva på de viktigaste områden inom självledarskap.

Måltidenheten har haft stort fokus på det nationella projektet via Vinnova och Livsmedelsverket – "Ett nytt recept för skolmåltiden" samt att arbetet med en ny livsmedelsupphandling har påbörjats i samarbete med VästUpp.

Projektet har fokuserat på måltidsmiljön, skolmåltidens koppling till det pedagogiska uppdraget, samt hållbarhet och lokal produktion, där förskolorna påbörjats årets odlingar och jobbar med månadens frukt/grönsak.

Kultur och fritid

I samband med Covid-19 hörsammades en skrivelse från en stor del av föreningslivet och bidrag utbetalades enligt föregående års utbetalning. Nu är bidragsarbetet igång enligt det nya regelverket. Stor del av digitaliseringen av bidrag och ansökningar är genomförda. Några få föreningar behöver stöd i ansökningsprocesserna.

Arbetet med att etablera en Fritidsbank i Munkedal har pågått under perioden.

Munkedals Förening för Ungdomar har fått en ny engagerad styrelse och har arrangerat en mycket fin skolavslutningsfest på Örekilsgården.

Ferie Praktik genomfördes med färre ungdomar än tidigare då inget extra stöd utgick från arbetsförmedlingen.

Även inom biblioteket arbetas det hårt med att genomföra digitalisering. Låntagarna går alltmer ofta in och reserverar sina böcker på hemsidan "Bibliotek i Ranrike".

Samtliga avtal kring Bohusleden är på plats och Friluftsförbundet i Munkedal har numera ansvar för röjning av leden i både norr och söder

God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska kommuner i samband med budgeten ange finansiella mål samt verksamhetsmål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Målen ska följas upp i årsredovisningen och i delårsbokslut.

För att uppnå god ekonomisk hushållning har kommunfullmäktige fattat beslut om fyra inriktningsmål för verksamheten och tre finansiella inriktningsmål. Dessa mål har sin utgångspunkt i kommunens vision. Inriktningsmålen för verksamheten konkretiseras i sin tur av varje nämnd i form av verksamhetsmål.

Inriktningsmål för verksamheten

Alla ska vara anställningsbara

Av de elever som gick ut årskurs 9 VT 22 lämnade 31 elever med ett meritvärde på över 250. Detta är en ökning sedan föregående år och målvärdet för läsåret är uppnått.

Fler elever når således ett meritvärde över 250 men totalt sett har meritvärdet sjunkit i år från föregående år. Det korrelerar med att verksamheten i år har fått många nya elever till åk 9. En del av dessa elever är helt nya i Sverige och har inte haft någon möjlighet att klara betyg i skolans ämne. Det påverkar meritvärdet väldigt negativt. Under året har också flera elever tagits hem eller blivit placerade av andra socialtjänster i vår kommun. Dessa elever har haft en mycket svår och trasslig skolbakgrund vilket också påverkar årets resultat.

Samtlig personal inom förskolan använder aktivt systemen Edlevo, Teams och Unikum. Kunskaperna skiljer sig fortfarande åt mellan personalen men generellt har både förtrolighet och användandet ökat. Rektorerna använder Teams och e-mail för kommunikation med personalen. Personalen arbetar aktivt i Teams. Personal i arbetslaget introducerar nya kollegor i teams, lathund finns och extra information ges vid behov. Inom två rektorsområden har all personal fått introduktion i Teams.

1-1 datorer har varit fullt utbyggt men på grund av ökade kostnader och behov av besparing har 1-1 datorer tagits bort i årskurs ett och två på grundskolan. Istället finns klassuppsättningar att tillgå. Det finns en stor risk att detta försämrar det naturliga användandet och att kunna använda de digitala verktygen som en naturlig förstärkning av det ordinarie arbetet på ett enkelt och naturligt sätt.

Det kommer att införas ett testprojekt med androidplattor i en årskurs under läsåret. Detta för att se om det går att bibehålla och öka kvaliteten av det digitala användandet men till en lägre kostnad.

En årskursplan kopplat till studieteknik och digitala lärvverktyg är framtagen och implementerad. Måluppfyllelseprognosen är positiv och bedömningen är att sätta måtten och målen kommer bli genomförda och uppfyllda.

Många av de elever som nu går på vuxenutbildningen och läser omvårdnadsprogrammet är i behov av språkträning när de kommer ut på sin praktik för att kunna bli anställningsbara inom förvaltningens verksamheter. Avdelningarna har sammanlagt tagit emot 38 praktikanter under året som alla har varit i behov av språkträning.

Förvaltningen har under årets första månader fortsatt arbetet inom SML-kommunerna för att gå med i Vård och omsorgscollege. Detta innebär att förvaltningen kommer att få tillgång till handledarutbildning samt språkambudsutbildning med start under hösten 2022.

Under årets första åtta månader så har kostnaden för mertid minskat med cirka 1 597 tkr jämfört med samma period 2021.

I socialtjänstlagen gällande försörjningsstöd står förkortat att läsa att den som får försörjningsstöd ska delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande insats (även fortsatt utbildning), om ingen lämplig arbetsmarknadsinsats kunnat erbjudas. Deltar inte den enskilda i praktik eller liknande utan godtagbara skäl, så har socialtjänsten möjlighet att avslå eller sätta ner försörjningsstödet.

Inom Samhällsbyggnadsförvaltningen samlas varierande yrken både med och utan krav på utbildning och för att möta förvaltningens behov av kompetensförsörjning kan erbjudande av praktikplatser vara en väg att gå för att attrahera framtida medarbetare. Förvaltningen har hittills haft 16 praktikanter. Årsprognosen är att målet skall vara helt uppfyllt.

För samhällsbyggnadsförvaltningen mål om att utbilda och utveckla personalen är prognosen att även detta kommer uppnås.

Inom KFN ska bokstartsprojekt genomföras på samtliga bibliotek. Projektet är kopplat både till förskolor och skolor och är i full gång. Bland annat är hembesök inplanerat samt teaterbesök. Prognosen är att målet är uppfyllt vid årets slut

Inom kommunstyrelsen har en strategi för digital infrastruktur antagits och samordning av sysselsättningskapande åtgärder pågår

Verksamhetsmål	Utfall
Alla ska nå gymnasiebehörighet och fullfölja sina gymnasiestudier inom tre år	Delvis uppfyllt
Bli mer digitaliserade i syfte att effektivisera	Helt uppfyllt
Verksamheten ska öka antalet språkträningsplatser för personer som uppstår försörjningsstöd som är i behov av språkträning för att bli självförsörjande	Delvis uppfyllt
Verksamheten ska minska kostnaden för mertid	I hög grad uppfyllt
Verksamheten ska införa prestationsbaserat försörjningsstöd	I hög grad uppfyllt
Varje verksamhet/enhet ska öka antalet praktikanter under året.	I hög grad uppfyllt
Vi ska verka för att egen personal utvecklas och utbildas under året	I hög grad uppfyllt
Vi ska arbeta för ökad folkbildning	I hög grad uppfyllt
Munkedals kommun ska rusta för samhällssäkerhet, attraktivitet och service	Helt uppfyllt
Ökad inkludering genom att fler har sysselsättning	Delvis uppfyllt

Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen

Samtliga områden behöver ständigt utvecklas och följas upp. En mängd aktiviteter genomförs i verksamheterna som vetenskapligt är framgångsfaktorer för ökad måluppfyllelse. Exempel på aktiviteter är att stimulera till rörelse, följa upp alla former av frånvaro och koppla närvarofrämjande insatser till detta, tidiga insatser vid upptäckt av mer behov av stöd etcetera

Elevråd genomförs regelbundet på samtliga skolenheter. Trygghetsvandringar genomförs på de flesta F-6 skolorna och fritidshemmen.

Skolinspektionens skolenkät visar att Munkedals kommun ligger väldigt väl till jämfört med andra kommuner när det gäller elevernas upplevelse av trygghet. Relativt oförändrat utfall jämfört med föregående år. Finns vissa variationer mellan enheterna både förskolor och skolor. Prognosen för måluppfyllelse är positiv.

Förvaltningen samverkar med de fackliga organisationerna inom HÖK 21. Arbetet har lett fram till en gemensam kompetensförsörjningsplan. Både arbetsmiljöinsatser, kompetensutvecklingsmöjligheter, arbetstid samt varumärket upptas.

I OSA-enkäten uppger 4 av 5 av personalen inom förskolan att de kan rekommendera Munkedals kommun som arbetsgivare till en vän. I utvärdering lyfter medarbetare rektors tillgänglighet som en viktig och bidragande orsak till ökad måluppfyllelse. Nyanställd personal upplever att arbetskläder är ett mycket positivt erbjudande av arbetsgivare.

Medarbetare uttrycker positiva tankar kring fortbildningsdagar, arbetskläder, pedagogiska måltider och friskvårdsinsatser.

Välfärdsförvaltningen arbetar med att stärka brukarinflytandet på flera sätt. Dels genom att på olika sätt stärka brukarens delaktighet i utformningen av genomförandeplaner där detta används till exempel genom att bjuda in god man, anhöriga eller utgå från levnadsberättelse där sådan finns upprättad. Inom Hemsjukvården så ska målen i hälsoplanen vara utformade utifrån den enskildas behov, vidare arbetar enheten med personcentrerad planering.

Målet om att skapa tillgänglighet och trygghet inom våra verksamheter och områden ska vara i hög grad eller delvis uppfyllt beroende av vilka detaljplaner som pågår under året.

Måltidsenheten: Genomfört vårterminens matråd på alla skolor. Önskeveckan genomförd vecka 18 på alla skolor, genom digital röstning från varje elev.

Dialog med barn sker beroende av vilka projekt som pågår, därmed sätts årsprognosen till att målet delvis kommer vara uppfyllt.

Samtliga hemsidor på kommunens hemsida har idag funktionen lyssna, förstora och lättläst. Bedömning är att måttet om att vår information ska finnas tillgänglig på för invånare med funktionsnedsättning är uppfyllt.

Ett bostadsförsörjningsprogram ska antas av kommunstyrelsen i november.

Verksamhetsmål	Utfall
I våra verksamheter ska alla känna trygghet och glädje	Delvis uppfyllt
Barn- och utbildningsförvaltningen ska vara en attraktiv arbetsgivare	Delvis uppfyllt
Förvaltningen ska öka brukarinflytandet	Delvis uppfyllt
Vi ska skapa tillgänglighet och trygghet inom våra verksamheter och områden	Delvis uppfyllt
Vi ska öka barnens inflytande i våra verksamheter i enlighet med barnkonventionen	Delvis uppfyllt
Våra aktiviteter ska vara tillgängliga för alla	I hög grad uppfyllt

Bra och attraktiva bostäder och boendemiljöer

Helt uppfyllt

Alla ska känna sig trygga i att få det stöd som behövs utifrån behov

Samverkansdagar mellan skola och IFO genomförs varje år enligt plan. En rutin för anmälan har tagits fram och implementerats. På högstadiet finns en god samverkan etablerad. Samverkan fungerar bättre i övrig verksamhet också med det finns en ömsesidig vilja och behovsanalys av att samverka mer intensivt kring bland annat skolfrånvaro i de tidigare åldrarna i grundskolan. Till detta finns dock inga medel inom någon av förvaltningarna.

Fullföljda studier kommer att avslutas i november men lyckosamma arbetsätt och erfarenheter från projektet kommer att appliceras i verksamheterna och strategisk plan ska fullföljas.

Flexgrupper har visat sig vara ett framgångskoncept och är inrättat där behov finns.

Lässtärkande insatser är organiserat och förväntas ge positiv effekt.

Projektet tidiga insatser för 2,5 åringar som nu är permanentat förväntas ge positiva resultat på sikt.

Avdelning Vård och omsorg har under våren återupptagit aktiviteter med Svenska kyrkan, yoga, underhållning, fysiska aktiviteter och använder nyinköpta digitala hjälpmedel för underhållning och sysselsättning.

Dagligverksamhet och sysselsättning har startat ett samarbete med studieförbund där deltagarna kommer att erbjudas information och utbildning inför höstens val.

På individnivå så stöttar LSS boendena brukarna till en aktiv fritid och enskilda aktiviteter, utbudet kan dock vara begränsat inom kommunen och mycket äger rum i Uddevalla.

Folkhälsostrategen har varit på en enhet och informerat om möjligheten att starta projekt i verksamheten för att bryta isolering och skapa aktiviteter.

Inom måltidsavdelningen har man uppdaterat hemsida och intranät. Byggt upp en helt ny information för förskola, skola och äldreomsorgen. Detta medför att det är lättare att hitta och förstå. Samtliga avdelningar ser över sina sidor vilket bedöms vara klart under året. Uppföljning av antalet besökare på hemsidan kommer att ske i slutet av året.

Plan, bygg och markenheten har under året uppdaterat sina sidor.

Under året har verksamheterna inom kultur och fritid haft svårt att fokusera på LUPP-enkäten på grund av låg bemanning.

Under våren har vi bjudit in två föreningar till ung fritid för medverkan av aktiviteter och tre är inbokade inför hösten.

Införandet av e-tjänster pågår för att öka servicenivån.

Verksamhetsmål	Utfall
Barn- och utbildningsförvaltningen ska samverka med IFO och andra viktiga aktörer	Delvis uppfyllt
Tidiga insatser till barn och elever ska prioriteras	Delvis uppfyllt
Vi ska öka vårt samarbete med samhällsnyttiga organisationer och andra i civilsamhället för att skapa aktiviteter i syfte att bryta isolering och ensamhet	Delvis uppfyllt
Vi ska bli mer digitalt tillgängliga	Delvis uppfyllt
Vi ska jobba närmare våra invånare och besökare via externa dialoger	Delvis uppfyllt
Vi ska sprida kunskap om mötesplatser och forum för gemenskap	Delvis uppfyllt
Vi ska stödja och inspirera invånarnas engagemang i att skapa en aktiv fritid	Ej uppfyllt
God tillgänglighet, service och bemötande	I hög grad uppfyllt

Munkedal ska bidra med minskad klimatpåverkan

BUN ska utvärderas målet om att utveckla hållbar livsstil i augusti. Prognosen är positiv

Ett nytt samverkansprojekt med Kostenheten har inletts under året. Syftet är att skapa starka ledstänger mellan hållbarhet, pedagogisk, ökad hälsa och välmående samt ökad målpåfyllelse.

Inom välfärdsnämndens verksamheter källsorterar man i den mån det är möjligt och förutsättningar har förbättrats jämfört med tidigare år. Utöver det så arbetar Arbetsmarknadsenheten till stor del med återbruk och källsortering. Stora delar av daglig verksamhet och Jobbcentrum bygger på återbruk, här finns två secondhandbutiker och huvuddelen av allt material som verksamheterna använder härstammar från återvunnet material. Daglig verksamhet är också behjälplig när det kommer till källsortering, då de hjälper till att köra källsorterat material till återvinning för gruppboendena samt Forum. Hemtjänsten är behjälpliga om brukaren så

önskar och förutsättningar finns. I övrigt så uppmantras personalen att applicera ett miljötänk där så är möjligt.

Måltidsenheten: Hittills har vi kunnat göra de inköp vi planerat då lokala produkter inte är dyrare än via huvudgrossisten, men pga ökande livsmedelspriser så är årsprognosen att målet inte fullt ut kommer uppfyllas som en åtgärd för att få budget i balans.

Möjlighet till källsortering vid respektive verksamhet saknas.

När det gäller måluppfyllelsen med laddinfrastruktur är det förknippat med kommunens övergripande arbete och avtal/samarbeten för framförallt leverans av elfordon.

Biblioteket har haft helgöppet med tema klädbyte och rubriken " Passa på och förnya din garderob och samtidigt gå hem med ett ekosamvete!" Det erbjöds samtidigt litteratur i "miljöämnen".

Elevutställning planeras till hösten. Bedömningen är att målet kommer att uppfyllas under året.

Utbildningsprogram om klimat och miljö är framtaget och Nano utbildning har genomförts i samarbete med kommunerna i norra Bohuslän. Arbetet pågår med lodplan med hjälp av Miljöstrategen. Laddinfrastrukturen har börjat etableras för kommunens egen fordonsflotta i takt med utbytet av fordon till el-drivna. Samarbete finns med elinstallatörer av laddstolpar. Hittills har inte behovet funnit av att etablera ett samarbete med elleverantörer. Kontaktuppgifter finns elnätsägarna att förmedla de som vill etablera laddstolpar.

Verksamhetsmål	Utfall
I våra verksamheter ska vi arbeta för att alla utvecklar en hållbar livsstil	I hög grad uppfyllt
Alla enheter ska källsortera utifrån givna förutsättningar	Helt uppfyllt
Vi ska skapa förutsättningar för våra verksamheter och invånare att minska sitt klimatavtryck.	I hög grad uppfyllt
Vi ska skapa förutsättningar för våra verksamheter och invånare att öka andelen fossilfria transporter	Delvis uppfyllt
Vi ska sprida kunskap om en hållbar livsstil	Delvis uppfyllt
Kunskapsnivån för hur Munkedal kan minska sin klimatpåverkan ska öka	Helt uppfyllt
Skapa förutsättningar för laddning av elfordon	I hög grad uppfyllt

Finansiella mål

Finansiella inriktningsmål

De finansiella inriktningsmålen är antagna av kommunfullmäktige i "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning". Inriktningsmålen gäller för perioden 2020–2023. Med nuvarande prognos kan ett av tre finansiella mål uppfyllas under planperioden.

 Resultatmål - Det genomsnittliga resultatet under planperioden, i förhållande till skatter och bidrag, ska lägst uppgå till 2 procent.

Det genomsnittliga resultatet för de tre första åren beräknas uppgå till 3,6 procent, vilket är ett bra utgångsläge för att målet ska kunna uppfyllas under perioden.

 Investeringsmål - Självfinansieringsgraden av reinvesteringar ska minst uppgå till 100 procent, i genomsnitt under planperioden.

Självfinansieringsgraden av reinvesteringar beräknas 2022 uppgå till 57 procent. Även för kommande år planeras för stora investeringar vilket innebär att det är tveksamt om målet kommer att uppfyllas.

 Skuldsättning - Överskott och intäkter av engångskaraktär ska i första hand användas till att minska kommunens skuldsättningsgrad.

Under 2020 amorterade kommunen 80,0 mnkr av sin låneskuld hos Kommuninvest. I år har det skett nyupplåning med 30 mnkr. Med prognosticerad investeringstakt kommer det att krävas ytterligare upplåning för att klara finansieringen.

Resultatmål budget 2022

Finansiella resultatmål är antagna av kommunfullmäktige i budget 2022 (MRP). Utgångspunkten för resultatmålen är de finansiella inriktningsmålen ovan. De finansiella resultatmålen gäller för 2022.

Måluppfyllelsen är god vad gäller målet för årets resultat. När det gäller investeringsmålet så kommer det inte att uppfyllas med nuvarande investeringstakt. Målet för minskad skuldsättning får utvärderas i samband med årsbokslutet.

Finansiella resultatmål	Mål 2022	Prognos 2022
Årets resultat: skall uppgå till 2 % av skatteintäkter och generellt statsbidrag.	14,9 mnkr	16,2 mnkr
Investeringsmål: Självfinansieringsgrad av reinvesteringar ska minst uppgå till 165 %	165 %	57,0 %
Skuldsättning: Under 2022 ska överskott och intäkter av engångskaraktär ska användas till att amortera på låneskulden.		Ökad upplåning

Sammanfattning god ekonomisk hushållning

Ett av tre finansiella inriktningsmål kan, utifrån nuvarande prognos, uppfyllas under planperioden. Årets resultat beräknas, utifrån prognos 2022 och budget 2023 uppgå till 3,6 procent av skatter och bidrag vilket innebär att målet ska kunna uppfyllas under perioden. Med beaktande av nuvarande och planerad investeringsvolym kommer investeringsmålet sannolikt inte att uppfyllas.

Den kortfattade finansiella analysen visar på en osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen. Den prognostiserade resultatnivån för 2022 är viktig förutsättning för att nå god ekonomisk hushållning. Viktigt är att vidhålla en resultatnivå för att skapa en ökad beredskap för nuvarande och kommande utmaningar (lågkonjunktur, investeringar, ökade kostnader på grund av befolkningsförändringar etcetera). Resultatnivån bör ligga på 2–3 procent i förhållande till skatteintäkter och statsbidrag. En viktig förutsättning för det är att verksamhetens nettokostnader fortsättningsvis måste uppgå till högst 98 procent av skatteintäkter och statsbidrag. För året beräknas nettokostnadsandelen uppgå till 97,9 procent vilket är en försämring jämfört med bokslut 2021.

Den resultatstörande posten om 14 mnkr i LSS kostnader till Försäkringskassan drar ner måluppfyllelsen för de finansiella målen. Det måste tas i beaktan i bedömningen av god ekonomisk hushållning. Men det behövs en ökning av måluppfyllelsen för både de finansiella målen och verksamhetsmålen. Om inte måluppfyllelsen ökar så riskerar kommunen att inte uppfylla kraven för god ekonomisk hushållning.

Bedömningen är att god ekonomisk hushållning inte uppnåtts för perioden och kommer sannolikt inte heller uppnås helåret.

Resultat och ekonomisk ställning

Kommunen redovisarar för perioden ett positivt resultat om 4,7 mnkr och prognosen visar på ett resultat om 16,2 mnkr. I jämförelse med budget innebär det en positiv avvikelse på 1,3 mnkr. Verksamhetens nettokostnader beräknas uppgå till 98,0 procent i förhållande till skatter och statsbidrag.

Nyckeltal som är kopplade till finansiell analys finns på sista sidan i delårsrapporten. I delårsrapporten görs endast en kortfattad och förenklad finansiell analys.

Årets resultat

För att uppnå och god ekonomisk hushållning är det viktigt att ha en god balans mellan löpande intäkter och kostnader. Måttet som används här är resultatet före jämförelsestörande poster. Detta resultat innehåller alla kommunens löpande kostnader och intäkter och bör i förhållande till skatter och statsbidrag ligga mellan 2–3 procent över en längre tidsperiod. Med en sådan resultatnivå klarar en kommun av att finansiera större delen av sin tillgångsökning med skatteintäkter, vilket i sin tur leder till att kommunen kan bibehålla sin finansiella handlingsberedskap på kort och lång sikt.

För 2020 och 2021 uppgick årets resultat i förhållande till skatter och statsbidrag till 4,1 respektive 4,7 procent. Prognosen för 2022 är 2,1 procent, vilket innebär att kommunen visar en lägre resultatutveckling.

Investeringsvolym och självfinansiering

För att uppnå god ekonomisk hushållning bör, när den löpande driften finansierats, en tillräckligt stor andel av skatteintäkterna återstå för att kunna finansiera årets investeringar. Detta mäts genom nyckeltalet "skattefinansieringsgrad av investeringar", kan även kallas självfinansieringsgrad. Ett värde på 100 procent eller mer, innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som genomförts under året. Detta stärker då kommunens finansiella handlingsutrymme. Allt över 100 procent kan användas till att amortera av kommunens skulder och/eller stärka likviditeten.

Munkedals utfall uppgick till 67,2 procent för 2020 och 74,1 procent för 2021. Prognosen för 2022 ser på grund av ökande investeringsvolym ut att landa på 32,9 procent. Detta innebär ändå att kommunen för åren 2019 – 2021 har finansierat investeringar utan upplåning men med en försämrad likviditet som följd. Under 2022 har kommunen tagit upp ett nytt lån på 30 mnkr.

Soliditet och låneskuld

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Ju högre soliditet, desto mindre skuldsättning har kommunen.

Soliditeten inklusive pensionsförpliktelser har förstärkts de senaste åren. 2019 uppgick soliditeten till 16,3 procent. Tack vare det goda resultatet 2020 och amortering av lån så förbättrades soliditeten ytterligare 2020 och uppgick till 22,9 procent vid årets slut. Förbättringen fortsatte under 2021 genom att det egna kapitalet förstärks samtidigt som utbetalningar av pensionsskuld intjänad före 1998 fortlöpte och uppgick till 27,0 procent. Prognosen för 2022 är en soliditet inklusive pensionsförpliktelser på 28,1 procent.

Likviditet och betalningsförmåga

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga handlingsberedskap. En ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

Fram till 2019 uppvisade kommunen en stark kassalikviditet. Under 2020 och 2021 försämrades likviditeten och uppgick vid årets slut till 88,7 procent respektive 78,6 procent. Om investeringar genomförs i takt med vad som framgår av prognos kommer likviditeten att ytterligare försämrans under resterande del av året och beräknas uppgå till 55,4 procent vid årets slut. Normalt eftersträvas ett riktvärde på 100 procent. Det innebär att korta tillgångar är lika stora som korta skulder. I kommunernas kortfristiga skulder ingår dock en semesterlöneskuld som utgör cirka 20–30 procent av de kortfristiga skulderna. Den förändras normalt inte i någon större omfattning under året och utgör därför ingen större belastning på likviditeten. Detta innebär att en nivå på över 60 procent tryggar den kortsiktiga betalningsberedskapen. Munkedals försämrade likviditet innebär därför att kommunen kan få svårt att finansiera oväntade finansiella utgifter på kort sikt utan att behöva låna.

Åtaganden utanför balansräkningen

Borgensåtagande samt pensionsförpliktelser utanför balansräkningen är två poster som medför en ökad risk och ger kommunen lägre handlingsberedskap.

De borgensåtagande som kommunen ingått har ökat från 175 mnkr 2013 till att för närvarande uppgå till 424 mnkr. Pensionsförpliktelser intjänade före 1998, sjunker och har så gjort de senaste åren. Nuvarande prognos visar på att vid årsskiftet kommer pensionsskulden att uppgå till 188,5 mnkr inklusive löneskatt. Minskningen beror på utbetalningar av pensioner. Totalt sett innebär dessa åtaganden en viss risk.

Budgetföljsamhet och prognossäkerhet

En budgetföljsamhet så nära 0 som möjligt är det önskvärda. Kommunens prognos redovisar en relativt stor positiv budgetavvikelse för året.

Avstämning finanspolicy

Finansavsnittet avses informera om kommunens finansiella ställning. Rapporten gäller för perioden januari – augusti 2022

Likvida medel

Likvida medel på koncernkontot uppgår för närvarande till 25,5 mnkr vilket är en försämring sedan årsskiftet och innebär att kommunens likviditet har försvagats.

Skuldhantering

Kommunens lån (exklusive lån för leasingfordon) uppgår 2022-08-31 till 135 mnkr. Genomsnittsräntan är 0,39 procent. Nuvarande räntebindnings- och kapitalbindningstid är 1,00 år.

Ökade investeringar kommer sannolikt göra det nödvändigt att ta upp nya lån under året. Investeringsprognosen ligger på 138 mnkr för helåret.

Tillsammans med Munkedals Bostäder AB, Munkedal Vatten AB och Rambo AB uppgår lånen till 525 mnkr. Av dessa är 70 mnkr räntesäkrade genom ränteswappar.

Finanspolicyens krav är uppfyllda. Kommunen har som tidigare enbart lån från Kommuninvest.

Balanskravsutredning

Balanskravet är enligt kommunallagen att intäkterna ska överstiga kostnaderna.

Balanskrav (belopp i mnkr)	Bokslut 2021	Prognos 2022
Resultat	34,8	16,2
Avgår reavinst	-0,4	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	34,4	16,2
Medel till RUR	0,0	0,0
Medel från RUR	0,0	0,0
Balanskravsresultat	34,4	16,2

Munkedals kommun har ett prognosticerat resultat på 16,2 mnkr. Då det inte prognosticeras några reavinster förväntas balanskravsresultatet för 2022 hamna på samma belopp. Prognostiserat resultat enligt balanskravet är 1,3 mnkr högre än budget och 18,2 mnkr lägre än föregående år.

Utredningen visar att kommunen uppfyller balanskravet och inte behöver återställa något resultat. I samband med bokslut 2016 gjordes en avsättning till Resultatutjämningsreserven, RUR, med 3,9 mnkr. I och med denna avsättning uppgår RUR till 10,0 mnkr vilket är maximal avsättning enligt riktlinjerna.

Väsentliga personalförhållanden

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro (%)	jan -aug 2020	jan-aug 2021	jan -aug 2022
Totalt hela kommunen	9,45	9.10	9.5
Kommunstyrelsens förvaltn.	3,23	4.4	2.0
Samhällsbyggnadsförvaltn.	4,56	4.25	6.1
Barn- och utbildningsförv.	8,23	8.91	8.9
Välfärdsförvaltningen	13,15	11.56	12.0
Kultur- och fritidsförvaltning	2.17	3.6	8.4
Andel >60 dagar	47%	48%	50%

Kommunen har en sjukfrånvaro på 9,5 procent (alla anställningsformer) under perioden januari-augusti 2022 och ligger marginellt högre jämfört med motsvarande period 2021 (9,1 procent).

En stor del av sjukfrånvaron under början av 2022 kan förklaras utifrån pågående pandemi och varianten Omikron och de restriktioner som fanns i början på året. Till största del har det påverkan på korttidsfrånvaron. Sjukfrånvaron har haft en nedåtgående trend sedan början på året, då sjukfrånvaron låg på 16 procent i januari och 9,4 procent under april. För närvarande ser trenden ut att fortsätta neråt, då sjukfrånvaron under augusti månad ligger på 8,1 procent. Den ackumulerade sjukfrånvaron under perioden januari till augusti ligger på 9,5 procent.

Totalt hela kommunen (%)	jan -aug 2021	jan -aug 2022
Dag 2 – 14	3.6	3.5
Dag 15 – 59	1.0	0.9
>60 dagar	4.5	4.7

Sjuklönekostnader, tkr	jan -aug 2021	jan -aug 2022
Totalt	5 900	5 500
Sjuklön dag 2-14	5 200	5 200
Sjuklön dag 15-21	700	300

Sjukfrånvaro dag 2-14 samt dag 15-59 ligger på liknande nivå jämfört med föregående år. Långtidsfrånvaron över 60 dagar har ökat något från 4,5 procent till 4,7 procent. Sjuklönekostnaderna för korttidsfrånvaron dag 2-14 är något högre i år jämfört med 2021 samma period, medan kostnaden för dag 15-21 har mer än halverats.

Långtidsfrånvaron över 60 dagar har ökat något de senaste åren och ligger nu på 50 procent. Den högsta sjukfrånvaron återfinns hos medarbetare över 50 år samt gruppen <29 år, vilket är i linje med statistiken för 2021.

Inom välfärdsförvaltningen ligger sjukskrivningstalet på 12,0 procent, vilket är något högre än föregående år (11,6 procent, jan- aug 2021) men lägre än 2020. Korttidsfrånvaron dag 2-14 ligger på 4,5 procent (3,8%, 2021).

Sjukfrånvaron för Barn och utbildningsförvaltningen per sista augusti är 8,9 procent, vilket är samma som föregående år. Korttidsfrånvaron dag 2-14 är 3,3 procent (3,4%, 2021). 2022 började året med en hög sjukfrånvaro som sjunker succesivt.

Samhällsbyggnadsförvaltningen går även i år mot strömmen och har under perioden mot motsvarande år sänkt sin sjukfrånvaro något från 4,6 procent till 4,3 procent. Förvaltningens korttidsfrånvaro har minskat, men långtidsfrånvaron har däremot ökat och ligger på 37 procent (33 % 2020).

Sjukfrånvaron för kultur och fritid är 8,4 procent, där korttidsfrånvaron motsvarar 2,1 procent av den totala sjukfrånvaron.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har ökat till 6,1 procent 2022 från 4,2 procent år 2021. Korttidsfrånvaron dag 2-14 ligger på 2,5 procent.

Kommunstyrelsens förvaltning har sänkt sin sjukfrånvaro från 4,4 procent år 2021, till 2,0 procent 2022. Korttidsfrånvaron dag 2-14 under både 2022 och 2021 ligger på 0,4 procent. Förvaltningens sänkning i sjukfrånvaro beror på en minskning i långtidsfrånvaron, från 2,8 procent år 2021 till 1,4 procent 2022.

Vid analys av den övergripande sjukfrånvaron kan ses att den största orsaken till sjukfrånvaron är relaterad både till medicinska och psykosociala faktorer, privatlivet och arbetsmiljön. Insatser för att minska både korttids- och långtidsfrånvaron pågår, med särskilt fokus på tidiga insatser.

En av insatserna för att arbeta med ökad frisknärvaro/sänkt sjukfrånvaro, har under året skett med hjälp av ett riktat statsbidrag, där en samordnare anställts på HR-avdelningen för att jobba med insatser på individ, grupp och organisationsnivå. Insatserna har i första hand riktats mot Välfärdsförvaltningen och avdelningen vård och omsorg, men arbetet kan även appliceras i andra delar av kommunen.

EKONOMISK REDOVISNING

Delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (2018:597) och rekommendationer från rådet för kommunal redovisning (RKR). De avvikelser som förekommer är:

Semesterlöneskuldens förändring har, i likhet med föregående år, inte bokförts löpande under året och påverkar därmed inte periodens resultat.

Resultaträkning

Resultaträkning (Belopp i mnkr)	Kommunkoncernen		Kommunen			
	Bokslut aug 2021	Bokslut aug 2022	Bokslut aug 2021	Bokslut aug 2022	Budget 2022	Prognos 2022
Verksamhetens intäkter	160,5	162,1	95,6	89,5		
Verksamhetens kostnader	-597,0	-636,0	-549,6	-581,2		
Verksamhetens intäkter och kostnader	-436,5	-473,9	-454,0	-491,7	-706,3	-723,9
Avskrivningar	-28,9	-30,3	-17,2	-18,1	-28,6	-29,2
Verksamhetens nettokostnader	-465,4	-504,2	-471,2	-509,8	-734,9	-753,1
Skatteintäkter	336,0	354,5	336,0	354,5	512,3	529,8
Generella statsbidrag och utjämning	158,8	159,5	158,8	159,5	236,4	238,9
Verksamhetens resultat	29,4	9,8	23,6	4,2	13,8	15,6
Finansiella intäkter	0,4	0,7	1,1	1,3	1,4	1,7
Finansiella kostnader	-3,2	-4,4	-0,4	-0,8	-0,3	-1,1
Resultat efter finansiella poster	26,6	6,1	24,3	4,7	14,9	16,2
Uppskjuten skatt	0,0	0,0				
Periodens resultat	26,6	6,1	24,3	4,7	14,9	16,2

Kommunkoncernen

Koncernens resultat för perioden januari-augusti 2022 uppgår till 6,1 mnkr, en försämring med 20,5 mnkr jämfört med samma period föregående år vilket beror på kommunens försämrade resultat.

Kommunen

Resultatet för kommunen under årets 8 första månader uppgår till 4,7 mnkr vilket är 19,6 mnkr lägre än samma period 2021. Helårsprognosen beräknas till 16,2 mnkr.

Intäkterna under perioden har minskat med 6,1 mnkr eller 6,3 procent jämfört med samma period föregående år. Minskningen består till största del av lägre bidrag. Bidrag från Arbetsförmedlingen har minskat med 2,3 mnkr jämfört med samma period 2021 och beror på att det inte längre är möjligt att tillsätta bidragsfinansierade tjänster i samma omfattning. Ersättning från Försäkringskassan för personliga assistenter har minskat med 2,0 mnkr. Bidrag och begränsningar i återsökta kostnader från Migrationsverket har minskat ersättningen med 3,5 mnkr under perioden. Intäkter i exploateringsverksamheten har ökat med 2,1 mnkr och statsbidrag har ökat med 1,0 mnkr. Kompensation för höga sjuklönekostnader i samband med Covid-19 uppgår till 3,7 mnkr.

Kostnaderna under perioden har ökat med 31,6 mnkr eller 5,7 procent. Personalkostnaderna har ökat 4,8 mnkr vilket motsvarar 1,3 procent, detta trots en lönerrevision motsvarande 8,5 mnkr för perioden. Kostnaderna för månadslön inklusive sociala avgifter har ökat med 3,8 mnkr och timlönekostnaderna har ökat med 0,6 mnkr. Sjuklönekostnaderna har minskat 0,4 mnkr. Pensionskostnaderna inklusive löneskatt har ökat 4,6 mnkr eller 14,9 procent.

Fastighetskostnaderna har ökat 5,9 mnkr främst genom högre kostnader för energiförsörjning. Kostnaderna för livsmedel och transportmedel har ökat med 3,2 mnkr jämfört med perioden föregående år.

Verksamhetens nettokostnader har, exklusive effekt av fastighetsförsäljning, ökat 8,3 procent jämfört med samma period föregående år. Exklusive återbetalningen till Försäkringskassan stannar ökningen på 5,2 procent. Skatte- och bidragsintäkter har ökat med 3,9 procent. Skatteintäkterna är beräknade utifrån SKR:s augustiprognos.

De finansiella intäkterna och kostnaderna är i stort sett oförändrade.

Kassaflödesrapport

Kassaflödesanalys (Belopp i mnkr)	Kommunkoncernen		Kommunen	
	Bokslut aug 2021	Bokslut aug 2022	Bokslut aug 2021	Bokslut aug 2022
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Periodens resultat	26,6	6,1	24,3	4,7
Justering för ej likviditetspåverkande poster	26,6	28,3	14,9	16,4
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>	53,2	34,4	39,2	21,1
Ökning/minskning förråd och varulager	0,0	0,0	0,0	0,0
Ökning/minskning exploateringsfastighet/mark	-1,4	-4,2	-3,1	-4,2
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	-29,8	-18,6	-6,0	-8,0
Ökning/minskning kortfristiga placeringar	-20,0	10,2	-20,0	10,2
Ökning/minskning kortfristiga skulder	0,5	15,4	1,7	-10,0
Kassaflöde från den löpande verksamheten	2,5	37,2	11,8	9,1
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Investering i immateriella anläggningstillgångar	-0,3	-1,2	-0,3	-1,2
Investering i materiella anläggningstillgångar	-41,3	-95,8	-28,8	-70,2
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0,0	0,1	0,0	0
Investering i finansiella anläggningstillgångar	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Försäljning i finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-42,6	-97,9	-30,1	-72,4
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Nyupplåning / amortering av lån	15,8	18,6	0,0	30,0
Ökning/Minskning av långfristiga skulder	3,1	4,6	0,2	0,0
Minskning av långfristiga fordringar	0,1	-0,1	0,1	0,2
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	19,0	23,1	0,3	30,2
Periodens kassaflöde	-21,1	-37,6	-18,0	-33,1

Kommunkoncernen

Koncernen visar under perioden januari – augusti ett negativt kassaflöde med 37,6 mnkr vilket innebär att likvida medel uppgick till 24,4 mnkr vid periodens slut. Orsak till minskningen är kommunens negativa kassaflöde.

Koncernens nettoutbetalningar i investeringsverksamheten uppgår till 97,9 mnkr. Investeringarna avser i huvudsak fastigheter i kommunen och Munkbo samt VA-anläggningar i Munkedal Vatten AB.

Kommunen har tagit upp ett lån om 30,0 mnkr. Amortering av lån har skett med 11,3 mnkr. Finansieringsverksamheten i koncernen ger ett positivt kassaflöde med 23,1 mnkr.

Kommunen

Kommunens likvida medel har minskat 33,1 mnkr under 2022 och uppgick 31 augusti till 15,9 mnkr. Minskningen beror på att kommunen investerat över 70,0 mnkr i anläggningstillgångar.

Kommunens resultat exklusive avskrivningar och andra ej likviditetspåverkande poster har genererat ett flöde med inbetalningar på 21,1 mnkr. Ökad kapitalbindning i exploateringsfastigheter och

kortfristiga fordringar samt korta skulder medför ett negativt kassaflöde med ytterligare 9,1 mnkr.

Investeringsverksamheten har genererat nettoutbetalningar på 72,4 mnkr. Investeringar i materiella anläggningstillgångar har skett med 70,2 mnkr varav 57,4 mnkr avser investeringar i kommunens verksamhetsfastigheter.

Kommunens finansieringsverksamhet har genererat ett positivt kassaflöde med 30,2 mnkr vilket beror på upptagning av nytt lån.

Balansräkning

Balansräkning (Belopp i mnkr)	Kommunkoncernen		Kommunen	
	Bokslut dec 2021	Bokslut aug 2022	Bokslut dec 2021	Bokslut aug 2022
Tillgångar				
Anläggningstillgångar:				
Immateriella anläggningstillgångar	11,0	11,6	11,0	11,6
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>				
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	807,4	810,3	370,6	369,6
Pågående nyanläggningar	85,7	149,3	46,9	102,7
Maskiner och inventarier	51,4	51,1	25,8	23,6
Finansiella anläggningstillgångar	11,1	12,1	45,9	46,8
Summa anläggningstillgångar	966,6	1 034,4	500,2	554,3
Omsättningstillgångar:				
Förråd	1,2	1,2	1,1	1,1
Exploateringsfastigheter/mark	53,9	58,2	53,9	58,2
Fordringar	87,0	105,6	79,7	87,7
Kortfristiga placeringar	19,8	9,5	19,8	9,5
Kassa och bank	62,0	24,4	49,0	15,9
Summa omsättningstillgångar	223,9	198,9	203,5	172,5
Summa tillgångar	1 190,5	1 233,3	703,7	726,8
Eget kapital, avsättningar och skulder				
Eget kapital	407,4	413,4	386,1	390,9
- varav periodens resultat	37,0	6,1	34,8	4,7
Avsättningar				
Avsättning för pensioner	9,8	9,5	9,8	9,5
Andra avsättningar	4,1	4,1	0,0	0,0
Summa avsättningar	13,9	13,6	9,8	9,5
Skulder:				
Långfristiga lån	417,4	484,1	109,9	138,7
Övriga långfristiga skulder	38,8	46,3	9,0	8,8
Kortfristiga skulder	313,0	275,9	188,9	178,9
Summa skulder	769,2	806,3	307,8	326,4
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	1 190,5	1 233,3	703,7	726,8
Ansvarförbindelser				
Pensionsförpliktelser före 1998	195,8	188,5	195,8	188,5
Borgensåtagande	0,2	0,2	426,3	424,0
Ställda panter och övriga ansvarförbindelser	33,9		0,0	0,0

Kommunkoncernen

Koncernens balansomslutning har ökat 42,8 mnkr under året. Större delen av ökningen beror på ökade anläggningstillgångar. I koncernen är det i huvudsak hänförlig till kommunens pågående nyanläggningar.

Koncernens likviditet uppgick siste augusti till 50,6 procent, en minskning från årsbokslutets 54,1 procent. Minskningen hänger samman med de minskade placeringarna och behållning på kassa och bank. Även koncernens soliditet har minskat med

0,7 procentenheter och uppgick vid delåret till 33,5 procent.

Kommunen

Kommunens balansomslutning har ökat 23,1 mnkr sedan årsbokslutet. Ökningen beror till största delen på periodens investeringar som ökat de pågående nyanläggningarna med 55,8 mnkr.

Omsättningstillgångarna har minskat 31,0 mnkr sedan årsskiftet främst beroende på kommunens del i det med bolagen gemensamma koncernkontot minskat 33,1 mnkr. Även kortfristig finansiell

placering minskat med 10,3 mnkr. Att kortfristiga fodringar minskat är hänförligt till ökade investeringar.

Kommunens likviditet i delårsbokslutet uppgår till 63,3 procent, en minskning från årsbokslutets 78,6 procent.

De långfristiga skulderna har ökat 28,6 mnkr vilket främst beror på nyupplåning under perioden.

Kommunens soliditet är vid delåret 53,8 procent, en minskning från årsbokslutets 54,9 procent. Minskningen beror på periodens resultat. För helåret

beräknas soliditeten minska med en procent men likviditeten kommer att försämrans på grund av hög investeringsvolym.

Ansvarsförbindelsen för pensioner intjänade före 1998 visar på en liten minskning från föregående år. Vid delåret 2022 uppgår den till 188,5 mnkr inklusive löneskatt.

Munkedals kommun har totalt borgensåtagande för 424,0 mnkr. Borgensåtagandet består främst av borgen till Munkedal Bostäder AB med 265,0 mnkr och Munkedal Vatten AB 119,2 mnkr.

Investeringsredovisning

Investeringsredovisning (mnr)	Jan-aug 2022	Budget 2022	Prognos 2022
Kommunstyrelsen	1,2	4,9	3,6
Datasystem / digitala verktyg	1,2	4,9	3,6
Samhällsbyggnadsnämnden	73,7	183,2	128,2
Mark och exploatering	5,3	17,0	1,9
- varav Vadholmen	2,2	1,8	-5,3
- varav Bergsäter	0,0	7,6	3,2
Gator och vägar	7,5	22,9	15,7
Parker och badplatser	0,7	3,9	1,3
Barnomsorgsfastigheter	29,1	62,2	51,9
- varav Dingle förskola	11,8	23,6	24,1
- varav Skogsbackens förskola	16,1	37,4	26,5
Skolfastigheter	17,0	46,2	34,0
- varav Hedekas skola	16,5	41,8	33,5
Utvecklingscentrum Munkedal	0,5	4,0	4,0
Äldreomsorgsfastigheter	0,0	1,0	0
Idrottshallar	11,3	15,6	12,0
- varav Bollhall Kungsmark	11,3	15,6	12,0
Övriga fastigheter	1,6	8,6	6,4
Inventarier / datasystem	0,6	1,7	1
Barn- och utbildningsnämnden	0,7	8,3	2,3
Inventarier Hedekas skola	0,2	2,3	1,5
Inventarier Hedekas förskola	0,0	1,4	0
Inventarier Dingle förskola	0,0	1,4	0,1
Inventarier Skogsbackens förskola	0,0	1,9	0
Maskiner och inventarier övrigt	0,5	1,3	1,3
Välståndsnämnden	0,7	2,5	2,5
Inventarier	0,7	2,4	2,4
Datasystem	0,0	0,1	0,1
Kultur- och fritidsnämnden	0,4	1,8	1,3
Konst	0,1	0,1	0,1
Inventarier bollhall	0,0	1,0	0,5
Inventarier	0,3	0,7	0,7
Summa investeringar	76,7	200,7	137,9
Varav nyinvesteringar	32,9	112,9	58,3
Varav reinvesteringar	43,8	87,8	79,6

Årsbudgeten 2022 för investeringar är 200,7 mnr inkluderat resultatöverföring från 2021. De totala investeringsutgifterna för årets första åtta månader uppgå till 76,7 mnr, varav 32,9 mnr avser nyinvesteringar och 43,8 mnr reinvesteringar. Kommunfullmäktiges resultatmål 2022 för investeringar är att reinvesteringar ska ha en självfinansieringsgrad på 100 procent.

Självfinansieringsgraden för reinvesteringar 2022 beräknas uppgå till 57 procent vilket innebär att resultatmålet 2022 inte kommer att uppfyllas.

Kommunstyrelsen

Årets investeringar avser i första hand datasystem och digitala verktyg. Av årets budget på 4,9 mnr beräknas att 3,6 mnr kommer att nyttjas.

Samhällsbyggnadsnämnden

Nämnden svarar för större delen av kommunens investeringar. Största delen av utförda och planerade investeringar avser kommunens verksamhetsfastigheter. Inom *mark och exploatering* har det investerats på områdena Vadholmen och Bergsäter. Investeringar inom *gator och vägar* avser i första hand gatubelysning och belägningsarbeten. Av den totala budgeten på 183,2 mnr är prognosen att 128,2 mnr kommer att tas i anspråk under året.

Barn- och utbildningsnämnden

Periodens investeringar består av inventarier och utrustning på Hedekas skola samt förbättringar av ute- och studiemiljöer. Av året budget på 8,3 mnr beräknas 2,3 mnr tas i anspråk.

Välståndsnämnden

Periodens investeringar utgörs bland annat av inre och yttre underhåll på Ekebacken samt investeringar i digitala nyckelskåp. Prognosen är att årets budget kommer att nyttjas i sin helhet.

Kultur- och fritidsnämnden

Större delen av budgetanslaget avser kommande utgifter för inventarier till den nya bollhallen. Prognosen är att cirka hälften av detta anslag kommer att nyttjas under året.

VERKSAMHETSUPPFÖLJNING

Prognos helår 2022

Driftredovisning (Belopp i mnkr)	Bokslut 2021	Prognos 2022	Budget 2022	Avvikelse 2022
Nämnd				
Kommunfullmäktige	-1,4	-1,5	-1,3	-0,2
Valnämnd och Jävsnämnd	-0,1	-0,3	-0,3	0
Överförmyndare	-1,1	-1,4	-1,2	-0,2
Revision	-0,9	-0,9	-0,9	0
Kommunstyrelsen	-54,2	-58,8	-57,4	-1,4
Samhällsbyggnadsnämnden	-32,6	-33,3	-33,3	0
Barn- och utbildningsnämnden	-301,6	-311,9	-315,8	3,9
Välfrärdnämnden	-293,4	-298,8	-287,3	-11,5
Kultur- och fritidsnämnden	-18,0	-19,8	-20,4	0,6
Summa nämndverksamhet	-703,3	-726,7	-717,9	-8,8
Gemensamma kostnader och intäkter	-7,4	-26,4	-16,9	-9,5
Verksamhetens nettokostnader	-711,7	-753,1	-734,8	-18,3
Skatteintäkter	506,8	529,8	512,3	17,5
Generella statsbidrag och utjämnning	239,0	238,9	236,4	2,5
Verksamhetens resultat	34,1	15,6	13,9	
Finansiella intäkter	1,5	1,7	1,4	0,3
Finansiella kostnader	-0,8	-1,1	-0,3	-0,8
Resultat efter finansiella poster	34,8	16,2	14,9	1,3
Årets resultat	34,8	16,2	14,9	1,3

Helårsprognosen för Munkedals kommun är 16,2 mnkr vilket är 1,3 mnkr bättre än det budgeterade resultatet på 14,9 mnkr.

Nämnderna

Årsprognosen för nämndverksamheten uppgår till -8,8 mnkr. Välfrärdnämnden svarar för den största avvikelserna med ett befarat underskottet på -11,5 mnkr. Även kommunstyrelsen prognosticerar underskott med -1,4 mnkr. Barn- och utbildningsnämnden prognosticerar en positiv avvikelse med 3,9 mnkr.

Finansförvaltningen

Gemensamma verksamhetskostnader

Gemensamma intäkter och kostnader förväntas ha ett underskott på 9,5 mnkr mot budget. Av utrymmet för volymökningar beräknas 4,1 mnkr ej utnyttjas. Av utrymmet för ökade kapitalkostnader beräknas att 2,0 mnkr ej tas i anspråk. Övriga poster visar ett underskott på 17,2 mnkr. Största anledningen är återkravet från Försäkringskassan men även pensionskostnaderna väntas överskrida budget.

Skatteintäkter och generella statsbidrag

Slutavräkningen för 2021 års skatteintäkter beräknas bli positiv med 3,8 mnkr. Även skatteintäkterna 2022 har en positiv prognos med 13,7 mnkr. Utjämningsbidragen beräknas överstiga budget med 1 mnkr och fastighetsavgiften ser ut att ha en positiv budgetavvikelse med 1,5 mnkr. Totalt för skatte- och bidragsintäkter ligger prognosen på ett överskott på 20 mnkr.

Finansiella intäkter och kostnader

För finansiella intäkter beräknas en positiv avvikelse med 0,3 mnkr beroende på högre utdelning från Kommuninvest än budgeterat. Räntekostnaderna för perioden januari-augusti 2022 ligger något över budgeterade kostnader och prognosen på helår ligger på en negativ avvikelse med 1,1 mnkr.

Ekonomisk analys nämnder och bolag

Kommunen

Kommunstyrelsen

Resultaträkning Belopp i mnkr	Bokslut aug 21	Bokslut aug 22	Prognos 2022
Intäkter	13,7	13,1	
Personalkostnader	-20,2	-20,8	
Övriga kostnader	-28,1	-31,4	
Nettokostnad	-34,6	-39,1	-58,8
Kommunbidrag	36,7	38,2	57,4
Periodens resultat	2,1	-0,9	-1,4

Förvaltningen redovisar per augusti ett utfall på 39,1 mnkr och en negativ budgetavvikelse på 0,9 mnkr. Största underskottet finns på kommundirektörens ansvarsområde och bilvårdsenheten. Administrativa avdelningen redovisar däremot ett överskott.

Intäkterna för perioden uppgår till 13,1 mnkr vilket är 2,2 mnkr mer än budgeterat. Budgetavvikelsen avser främst ersättning från Länsstyrelsen avseende kalkning av sjöar samt medel från Socialstyrelsens återhämtningsbonus. Förvaltningens totala kostnader har en negativ avvikelse med 3,1 mnkr mot budget. Personalkostnaderna för perioden ligger i nivå jämfört samma period föregående år. Övriga verksamhetskostnader för perioden är 3,3 mnkr högre än budgeterat. Avvikelsen mot budget för övriga verksamhetskostnader beror främst på högre kostnader för översiktsplan än budgeterat.

För hela 2022 prognosticeras ett negativt resultat på 1,4 mnkr.

Samhällsbyggnadsnämnden

Resultaträkning Belopp i mnkr	Bokslut aug 21	Bokslut aug 22	Prognos 2022
Intäkter	73,6	76,3	
Personalkostnader	-39,4	-41,3	
Övriga kostnader	-55,2	-59,3	
Nettokostnad	-21,0	-24,2	-33,3
Kommunbidrag	20,9	22	33,3
Periodens resultat	-0,9	-2,2	0

Nämnden redovisar per augusti ett utfall på 24,2 mnkr vilket ger en negativ budgetavvikelse på 2,2 mnkr.

Nämndens totala intäkter är 2,7 mnkr högre i år än jämfört med samma period föregående år. Den största skillnaden avser en ökning utav försäljning av tjänst för plankoordinator, GIS samordnare till samarbetande kommuner samt intern vidarefakturerering till kommunstyrelsen avseende nerlagda kostnader för översiktsplan 2040. Nämndens totala kostnader är 5,9 mnkr eller 6,2 procent högre jämfört med föregående år fördelat på personalkostnader, köp av verksamhet och övriga kostnader. De största avvikelserna är kostnaden för el- och nätavgifter samt ökade priser på livsmedel.

Årsprognosen för nämnden är att hålla budget dvs ett nollresultat.

Barn- och utbildningsnämnden

Resultaträkning Belopp i mnkr	Bokslut aug 21	Bokslut aug 22	Prognos 2022
Intäkter	33,4	33,1	
Personalkostnader	-139,7	-140,3	
Övriga kostnader	-94,3	-98,4	
Nettokostnad	-200,6	-205,6	-311,9
Kommunbidrag	203,1	210,9	315,8
Periodens resultat	2,5	5,3	3,9

Barn- och utbildningsnämndens utfall per augusti månad uppgår till -205,6 mnkr, vilket innebär en positiv budgetavvikelse om 5,3 mnkr. Orsakerna till att Barn- och utbildningsnämnden redovisar ett lägre utfall är högre externa intäkter än förväntat samt lägre personalkostnader.

Intäkterna för perioden januari-augusti uppgår till 33,1 mnkr, vilket är en minskning med 0,3 mnkr jämfört med förra året och 3,1 mnkr över budget. En stor del av budgetavvikelsen beror på ej budgeterade intäkter om 1,5 mnkr från Försäkringskassan avseende höga sjuklönekostnader under perioden januari-mars. Vidare har nämnden erhållit 1,4 mnkr mer i bidrag än vad som är budgeterat avseende intäkter från Migrationsverket. Jämfört med föregående år har bidragen från Migrationsverket minskat med 0,5 mnkr. Bidrag från Arbetsförmedlingen har minskat med 1,1 mnkr mellan åren. Detta till följd av att det inte längre är möjligt att tillsätta extratjänster. Minskningen av bidrag från Migrationsverket och Arbetsförmedlingen följer trenden som varit de senaste åren med minskade externa bidrag, även om de inte minskat i förväntad takt. Bidragen från Skolverket har dock ökat med 0,08 mnkr, främst till följd av att likvärdighetsbidraget har höjts.

Intäkter från barnomsorgsavgifter uppgår under perioden till 6,0 mnkr, vilket är 0,05 mnkr mindre än föregående år och 0,2 mnkr över budget. Försäljningen av huvudverksamhet uppgår till 3,8 mnkr, vilket innebär en negativ budgetavvikelse om 0,1 tkr. Under samma period föregående år uppgick försäljningen av huvudverksamhet till 4,1 mnkr. Försäljningen har minskat inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen, medan den ökat inom förskolan, grundskolan samt särskolan.

Kostnaderna har ökat med 4,1 mnkr jämfört med utfallet i augusti 2021, men är i nivå med årets budget. Kostnadsökningen beror mestadels på kostnader kopplat till evakueringen av Dingle förskola, som uppgår till 2,6 mnkr. Vidare har kostnaderna för köp av verksamhet hos annan anordnare ökat med 1 mnkr jämfört med föregående år. Ökningen är framförallt inom gymnasieskolan. Personalkostnaderna har ökat med 0,6 mnkr, vilket inte är i nivå med förväntad takt.

Under året har flertalet tjänster varit vakanta, vilket ses som en framstående anledning till den positiva budgetavvikelsen. Vakanserna har främst varit inom grundskolan, och framförallt på Kungsmarksskolan och i Svarteborg. Den största delen av budgetavvikelsen vad gäller personalkostnader återfinns således på de skolenheterna. Den centrala elevhälsan har också ett relativt stort budgetöverskott till följd av ej tillsatta tjänster under året.

Årsprognosen är ett resultat om 3,9 mnkr, vilket är 3,3 mnkr bättre än föregående prognos per april månad. Den främsta anledningen till den högre resultatprognosen är att ovan nämnda tjänster fortsatt varit vakanta under sommaren och i början av hösten och att förväntade kostnader därmed inte uppstått. Prognosen tar inte hänsyn till eventuellt höga elkostnader under höst och vinter.

Välståndsnämnden

Resultaträkning Belopp i mnkr	Bokslut aug 21	Bokslut aug 22	Prognos 2022
Intäkter	37,0	30,7	
Personalkostnader	-160,0	-156,2	
Övriga kostnader	-73,6	-77,6	
Nettokostnad	-196,6	-202,8	-298,8
Kommunbidrag	188,3	191,2	287,3
Periodens resultat	-8,3	-11,6	-11,5

Välståndsnämndens utfall per augusti månad uppgår till -202,8 mnkr, vilket innebär en negativ budgetavvikelse om -11,6 mnkr. De främsta orsakerna till att Välståndsnämnden redovisar ett budgetunderskott beror på ökade antalet placeringar.

Intäkterna för perioden januari till augusti 2022 är 30,7 mnkr vilket är en minskning med 6,3 mnkr jämfört med samma period 2021. Förändringen av intäkter är hänfört till lägre utbetalda bidrag. Bidrag från Arbetsförmedlingen avseende olika typer av arbetsmarknadsmässiga åtgärder har minskat från 4,3 mnkr till 3,7 mnkr från föregående år, men överstiger budgeterade intäkter under perioden med cirka 3 mnkr. Det är inte längre möjligt att tillsätta bidragsfinansierade extratjänster. Bidragen från Arbetsförmedlingen har minskat och kommer minska i takt med att de extratjänster som tillsats löper ut. Bidrag från Migrationsverket uppgår till 1,3 mnkr och har minskat med 3 mnkr jämfört med 2021, att ersättningen från Migrationsverket minskar under 2022 är till följd av att verksamheten inte kommer kunna eftersöka placeringskostnader. Bidragen från Migrationsverket och Arbetsförmedlingen är osäkra sett till beloppen och är därför inte budgeterade fullt ut i enlighet med försiktighetsprincipen.

Intäkter för omsorgsavgifter, taxor och mataffonemang uppgår till 11,9 mnkr och är i nivå med föregående år och enligt budget.

I jämförelse med utfallet augusti 2021 har kostnaderna ökat med ca 0,8 mnkr. Det är främst inom ramen för köp av huvudverksamhet som

ökningen ses om 3,2 mnkr och en budgetavvikelse på 6,7 mnkr. Kostnadsökningen ses inom köpta placeringar för verksamheterna LSS och HVB. Personalkostnaderna har däremot minskat med 3,7 mnkr och då ingår även ökade lönekostnader utifrån lönerrevisionen på 3,4 mnkr. Trots minskade personalkostnader ses en negativ budgetavvikelse -8,5 mnkr främst hänförligt till höga sjuklöner.

Helårsprognosen för välfärdsnämnden i augusti uppgår till -11,5 mnkr. I april uppgick prognosen till -8,1 mnkr. Av den totala prognosen för 2022 uppgår -7,8 mnkr placeringskostnader inom IFO och stöd, -0,2 mnkr avser resursbudgeten inom hemtjänsten (för både SoL och HSL) och -0,2 mnkr försörjningsstöd, utförandelarna främst inom Vård och omsorg och Stöd prognostiserar ett underskott på -3,4 mnkr. Att prognostiserat underskott inte är större utifrån att utfallet per augusti uppgår till ett underskott på 11,6 mnkr beror på att det dels finns ytterligare outnyttjade bidragsmedel samt att de åtgärder som beslutades om under våren och sommaren för att minska underskottet är beaktade i prognosen och förväntas ge effekt resterande månader under 2022.

Åtgärder

Av det totala prognostiserade underskottet på -11,5 mnkr uppgår prognosen för placeringar till -7,8 mnkr vilket är kostnader som nämnden inte kan påverka utfallet för fullt ut. 3,8 mnkr är det underskott som nämnden arbetar aktivt med och har sedan tidigare beslutat om åtgärder för. Åtgärder som under 2023 får helårseffekt. Beslutade åtgärder uppgår till 4,9 mnkr, utöver det ser förvaltningen även över matlagningen inom hemtjänsten.

Nämnden kommer inte kunna genomföra anpassningar i samma omfattning inom Vård och omsorg utan att riskera kvalitet och patientsäkerhet. I kommunen finns fyra Särskilda boenden varav tre är att betrakta som små enheter med starkt begränsade möjligheter att ytterligare sänka kostnaderna för personal. Neddragningar inom vård och omsorg skulle även kunna riskera att kommunen går miste om riktade bidrag till äldreomsorgssatsningen vilket ytterligare skulle påverka nämnden negativt.

Kultur- och fritidsnämnden

Resultaträkning Belopp i mnkr	Bokslut aug 21	Bokslut aug 22	Prognos 2022
Intäkter	1,4	1,7	
Personalkostnader	-7,1	-6,9	
Övriga kostnader	-5,8	-7,7	
Nettokostnad	-11,5	-12,9	-19,8
Kommunbidrag	12,2	13,6	20,4
Periodens resultat	0,6	0,7	0,6

Kultur- och fritid har för perioden januari till augusti ett positivt resultat om 0, mnkr. Jämfört med

motsvarande period förra året har intäkterna ökat med 0,3 mnkr. Intäktsökningen kan härledas till ökade statliga bidrag och högre intäkter kopplade till lokaluthyrning än förväntat. Periodens kostnader är 1,4 mnkr högre än motsvarande period föregående år. Kostnadsökningen består till största del av mer materialinköp i form av böcker och instrument till bibliotek och kulturskolan som finansieras av intäkter för uthyrda lokaler. Resterande kostnadsökning är hänförlig till bidragsfinansierade verksamheter. Personalkostnaderna har minskat med 0,2 mnkr vilket kan härledas till vakanta tjänster samt långtidsjukfrånvaro.

Nettokostnadsökningen är 1 4 mnkr i jämförelse med samma period föregående år, det vill säga 12,7 %. Kostnadsökningar i jämförelse med föregående år beror på ökad verksamhet efter pandemin.

För helåret prognostiseras ett positivt resultat om 0,6 mnkr.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige redovisar ett underskott om 0,2 mnkr för perioden beroende på att större delen av årets partistöd betalats ut. För helåret prognosticeras ett underskott på 0,2 mnkr vilket beror dels på ej budgeterade kostnader för digitala sammanträden dels på att kostnader för sammanträdesarvoden ligger över budgeterad nivå.

Valnämnd

Valnämnden utser röstmottagare, upprättar vallokaler och ansvarar för förtidsröstning. Valnämnden redovisar för perioden ett överskott gentemot budget på 0,5 mnkr vilket till största delen beror på att statsbidrag från valmyndigheten har betalats ut i förskott. Kostnaderna för genomförande av valet bedöms i nuläget komma att överstiga tilldelad budget, främst beroende på kostnader för valförrättarnas arvoden.

Jävsnämnd

Jävsnämnden svarar för tillsyn, beslut och övrig myndighetsutövning i ärenden där samhällsbyggnadsnämnden på grund av jäv inte kan fatta beslut. Det kan till exempel vara i ärende om bygglov för egen verksamhet. Jävsnämnden redovisar för perioden ett resultat i nivå med budget vilket även är årsprognosen

Överförmyndare

Överförmyndarverksamheten sker i samarbete med Strömstad, Tanum, Sotenäs, Munkedal, Lysekil, Färgelanda och Uddevalla. Överförmyndaren redovisar ett utfall efter 8 månader på -0,9 mnkr vilket är -0,2 mnkr högre än budgeterat. Det är utbetalning av arvoden till gode män som under årets 8 första månader ligger betydligt över fjolårets nivå. För helåret beräknas ett resultat på -0,2 mnkr.

Revision

Revisionen redovisar ett utfall efter 8 månader om -0,3 mnkr vilket är 0,2 mnkr lägre än budgeterat. Detta beror till stor del på att konsultstödet avseende granskningsinsatser är sena med faktureringen. För helåret beräknas ett resultat i nivå med budget.

Kommunala företagen

Munkedals Bostäder AB (Munkbo)

Resultaträkning Belopp i mnkr	Bokslut aug 21	Bokslut aug 22	Prognos 2022
Intäkter	26,5	26,8	
Kostnader	-22,4	-25,4	
Rörelseresultat	4,1	1,4	
Finansnetto	-2,8	-2,2	
Periodens resultat	1,3	-0,8	0,2

Munkbo visar ett negativt resultat på 0,8 mnkr. Omsättningen har ökat med 0,3 mnkr jämfört med samma period föregående år. Bolaget har genomfört fastighetsunderhåll till och med augusti månad för 2,4 mnkr. Munkbo har 260 mnkr i lån, varav 70 mnkr säkrats genom derivat. Årsprognosen uppgår till 0,2 mnkr.

Munkbo ägs av Munkedals kommun till 100 procent. Munkbo har 535 lägenheter och har till främsta uppgift att främja bostadsförsörjningen i kommunen.

Dingle Industrilokaler AB (Dilab)

Resultaträkning Belopp i mnkr	Bokslut aug 21	Bokslut aug 22	Prognos 2022
Intäkter	2,9	3,0	
Kostnader	-2,2	-3,0	
Rörelseresultat	0,7	0	
Finansnetto	-0,7	0	
Periodens resultat	0,0	0	0,0

Dingle industrilokaler AB visar ett resultat på 0,0 mnkr. Årsprognosen uppgår till 0,0 mnkr. Dingle industrilokaler AB ägs av Munkedals kommun till 51,0 procent och av New Wave Group till 49,0 procent. Bolaget har som syfte att äga, förvalta och bygga industrilokaler.

Munkedal Vatten AB

Resultaträkning Belopp i mnkr	Bokslut aug 21	Bokslut aug 22	Prognos 2022
Intäkter	18,3	19,2	
Kostnader	-15,9	-18,0	
Rörelseresultat	2,4	1,2	
Finansnetto	-0,2	-1,6	
Periodens resultat	2,2	-0,4	-2,4

Munkedal Vatten AB visar ett underskott per augusti på 0,4 mnkr. Årsprognosen uppgår till -2,4 mnkr och består till stor del på ökade elkostnader. Underskottet kan till viss del kvittas mot tidigare års överuttag. Munkedal Vatten AB ägs av Munkedals kommun till 100 procent. Bolaget ansvarar för drift, underhåll och utveckling av kommunens vatten- och avloppsverksamheter.

Rambo AB

Resultaträkning Belopp i mnkr	Bokslut aug 21	Bokslut aug 22	Prognos 2022
Intäkter	128,1	141,2	
Kostnader	-121,8	-130,7	
Rörelseresultat	6,3	10,4	
Finansnetto	0,0	0	
Periodens resultat	6,3	10,4	5,7

Rambo AB redovisar ett positivt resultat för perioden på 10,4 mnkr. Resultatet avviker positivt med 8,3 mnkr mot periodens budget och med 4,0 mnkr jämfört med samma period föregående år.

Avvikelsen mot budget beror delvis på säsongsvariationer men även på högre intäkter än budgeterat för besöksavgifter på bolagets anläggningar och ÅVC på grund av högt besöksstryck under sommaren samt högre materialersättningar på främst metall och wellpapp. Prognos för helåret räknas upp till 5,7 mnkr.

Rambo AB ägs av Munkedals kommun till 25 procent och är samägt med Lysekils, Tanums och Sotenäs kommuner. Det är ett regionalt avfallsbolag vars verksamhet omfattar omhändertagande, transport och/eller behandling av avfall.

Vadholmen Foss 2:81 m fl AB

Vadholmen Foss 2:81 m fl AB visar ett resultat på 0,07 mnkr för perioden och prognosen för hela året ligger på 0,1 mnkr. Hyresgästerna har sedan föregående år lämnat fastigheten och byggnaderna har rivits. Därmed har hyresintäkterna försvunnit. Kostnaderna för markanläggning och tillkommande kostnader för markarbete har belastat bolaget.

Bolaget ägs till 100 procent av Munkedals kommun sedan december 2015.

KHRF Dingle- Sörbygården

Riksbyggens Kooperativa Hyresrättsförening Dingle- och Sörbygården (Grönskan) visar ett resultat efter åtta månader på -0,2 mnkr. Hyresrättsföreningen ägs av Munkedals kommun till 20,0 procent och omfattar två verksamhetsfastigheter som ligger i Dingle och Hedekas.

Nyckeltal

Resultat	2020	2021	Prognos 2022
Årets resultat (mnkr)	29,0	34,8	16,2
Årets resultat i relation till skatteintäkter och statsbidrag (%)	4,1	4,7	2,1
Balanskravsresultat (mnkr)	27,9	5,4	16,2
Skatteintäkter och nettokostnader	2020	2021	Prognos 2022
Skatte- och bidragsutveckling (%)	3,4	5,4	3,1
Nettokostnadsutveckling (%)	3,0	5,7	5,8
Nettokostnader i relation till skatter och bidrag (%)	95,2	95,4	98,0
Investeringar	2020	2021	Prognos 2022
Nettoinvesteringsvolym (mnkr)	79,5	81,8	137,9
Skattefinansieringsgrad av nettoinvesteringar (%)	67,2	74,1	32,9
Skattefinansieringsgrad av reinvesteringar (%)	76,6	102,4	57,0
Soliditet/likviditet	2020	2021	Prognos 2022
Soliditet (%)	53,1	54,9	52,8
Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser (%)	22,9	27,0	28,1
Kassalikviditet (%)	88,7	78,6	54,8
Åtagande utanför balansräkningen (mnkr)	2020	2021	Prognos 2022
Borgensåtagande (mnkr)	424,5	426,3	424,0
Pensionsförpliktelser före 1998 (mnkr)	199,6	195,8	188,5

Finansrapport

Tabellen nedan visar olika nyckeltal för skuldportföljen för MUNKEDALS KOMMUNS portfölj

	2022-08-31	2022-05-31	2022-02-28
Utestående Nettobalans	134,700,000	134,700,000	134,700,000
Utestående Bruttobalans	134,700,000	134,700,000	134,700,000
Utestående Nominellt (Der)			
Nom Derivat (Brutto) / Skuld			
Snittränta senaste 12 mån	0.34%	0.22%	0.16%
Snittränta exkl. Der. senaste 12 mån	0.34%	0.22%	0.16%
Räntekostnad senaste 12 mån	422,310	257,332	168,318
Räntekostnad exkl Der. senaste 12 mån	422,310	257,332	168,318
Räntebindning (i år)	1.07	1.27	0.35
Räntebindning (i %) andel < 1 år	44.54%	22.27%	77.73%
Räntebindning (i år) exkl. Der.	1.07	1.27	0.35
Räntebindning (i %) andel < 1 år, exkl. Der.	44.54%	22.27%	77.73%
Kapitalbindning	1.07	1.27	0.35
Kapitalbindning andel < 1 år i %	44.54%	22.27%	77.73%

På analysdagen var snitträntan (senaste 12 mån) 0.34% (30/360 bas) på den utestående nettoskulden 134,700,000 kr. Räntekostnaden för de senaste 12 månaderna fram till analysdagen är 422,310 kr.

Till fullmäktige i Munkedals kommun
Organisationsnummer 212000-1330

Revisorernas bedömning av delårsrapport augusti 2022

Vi av fullmäktige utsedda revisorer har uppdraget att bedöma om resultatet i delårsrapporten per augusti 2022 är förenligt med de finansiella och verksamhetsmässiga mål som fullmäktige beslutat samt om delårsrapporten ger en rättvisande bild av kommunens ekonomiska resultat och ställning. Revisorernas bedömning ska biläggas delårsrapporten inför fullmäktiges behandling av densamma.

Vi har i enlighet med kommunallagen översiktligt granskat Munkedals kommuns delårsrapport per 2022-08-31. Kommunallagen föreskriver att budgeten skall innehålla mål och riktlinjer för verksamheten samt mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning, såväl finansiella som verksamhetsmässiga mål. Dessa mål skall följas upp i delårsrapporten och i årsredovisningen.

En översiktlig granskning är väsentligt begränsad i förhållande till en granskning av en årsredovisning.

Vi har i granskningen biträtt av sakkunnigt biträde från EY.

Vid vår granskning har vi särskilt iakttagit:

Balanskravet

Av delårsboks slutet framgår att kommunen prognosticerar ett resultat på 16,2 mnkr för året. Balanskravsresultatet förväntas bli 16,2 mnkr då det inte prognosticeras några reavinster. Det prognosticerade resultatet enligt balanskravet är 1,3 mnkr högre än budget och 18,2 mnkr lägre än föregående år. I delårsrapporten gör kommunen bedömningen att balanskravet kommer att uppnås. Vi har ingen anledning att göra någon annan bedömning än kommunen, beaktat de osäkerhetsfaktorer som en prognos ändå innebär.

Måltuppfyllelse - God ekonomisk hushållning

Enligt Kommunallagen ska det i delårsrapporten finnas en uppföljning av de mål som fullmäktige fastställt med betydelse för god ekonomisk hushållning. I mål- och resursplan 2022 samt riktlinjer för god ekonomisk hushållning, har fullmäktige definierat god ekonomisk hushållning. I Munkedals kommun definieras god ekonomisk hushållning som att hushålla i tiden och över tiden. Vidare framkommer att kravet på god ekonomisk hushållning grundar sig på att kommunens ekonomi ska ha förutsättningar för att klara av befolkningens behov både nu och i framtiden. För att uppnå god ekonomisk hushållning krävs att samtliga finansiella mål har uppnåtts samt att en övervägande del av de verksamhetsmässiga målen har uppfyllts under året eller utvecklats i en positiv riktning i förhållande till målformuleringen.

I budget 2022 har fullmäktige tagit beslut om tre finansiella inriktningsmål och fyra verksamhetsmässiga inriktningsmål. Målen ska följas upp och bedömas utifrån om kommunen bedriver en verksamhet i enlighet med god ekonomisk hushållning.

Vi kan konstatera att det i delårsrapporten finns en uppföljning av både de finansiella och verksamhetsmässiga målen samt en samlad bedömning av huruvida kommunen bedömer att de bedriver sin verksamhet med god ekonomisk hushållning.

I delårsrapporten framgår att endast ett av de finansiella målen bedöms uppfyllas, två av målen bedöms inte uppfyllas. Av de fyra verksamhetsmässiga inriktningsmålen bedöms två

till stor del uppfyllas och två delvis uppfyllas, samtliga inriktningsmål bedöms utvecklas i en positiv riktning. Kommunstyrelsen gör bedömningen att det behövs en ökning av måluppfyllelse för både de finansiella målen och verksamhetsmålen. Kommunstyrelsen bedömer att om inte måluppfyllelsen ökar så riskerar kommunen att inte uppfylla kraven för god ekonomisk hushållning.

I delårsrapporten beskrivs kommunens arbete med respektive mål på ett strukturerat sätt och måluppfyllelsen för varje mål analyseras. Lag om kommunal bokföring och redovisning ställer från och med 2019 krav på att mål för god ekonomisk hushållning ska utvärderas även för bolagen med återkoppling till fullmäktige. Vi konstaterar att det i delårsrapporten saknas uppföljning av mål för god ekonomisk hushållning gällande kommunens bolag.

Revisorernas bedömning:

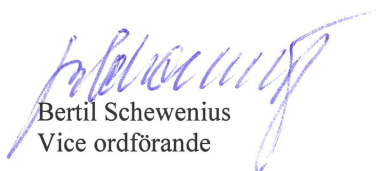
Vi bedömer, utifrån avrapporteringen i delårsrapporten, att resultatet inte är förenligt med vad fullmäktige bestämt, detta då två av de finansiella målen inte bedöms uppfyllas. Vi delar styrelsens bedömning att det finns risk för att god ekonomisk hushållning inte uppnås.

Vi konstaterar att det i delårsrapporten, i likhet med 2019, 2020 och 2021, saknas uppföljning av mål för god ekonomisk hushållning gällande kommunens bolag. Det är styrelsens ansvar att bereda målsättningar i budget inför beslut av fullmäktige. I vår mening bör styrelsen tillse att målsättningar för god ekonomisk hushållning utarbetas och att dessa mål omfattas av kommunens definition av god ekonomisk hushållning.

Revisorernas bedömning är att delårsrapporten, beaktat ovanstående noteringar och att granskningen är översiktlig, i huvudsak är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning och i allt väsentligt ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning.

Munkedals kommun den 12 oktober 2022

Claes Hedlund
Ordförande

Bertil Schewenius
Vice ordförande

Johan Nilsson

Per-Göran Ekeroos

Kjell Olseke

§ 192

Dnr 2021-000222

Delårsrapport 2022 - Tolkförmedling Väst

Sammanfattning av ärendet

Under räkenskapsåret ska förbundet upprätta minst en delårsrapport för verksamheten och ekonomin. Delårsrapporten ska innehålla en förenklad förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt noter.

Förbundsordningen reglerar att förbundets årliga kostnader minst ska täckas av årets intäkter. Förbundet ska debitera medlemmarna för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen. Andelskapitalet är beräknat på medlemmarnas invånarantal och uppgår till totalt 3, 1 mkr.

Budget 2022 är lagd utifrån 320 000 uppdrag och prognosen för helår 2022 baseras på ca 340 000 uppdrag. Förbundet har hittills utfört fler uppdrag än budgeterat och efterfrågan på förbundets tjänster förväntas vara fortsatt hög under hösten.

Händelser av väsentlig betydelse:

- Upphandling nytt verksamhetssystem - Nuvarande avtal har inte förlängts och upphandling av nytt verksamhetssystem pågår.

- Ökat behov av ukrainska tolkar - Rysslands invasion av Ukraina har påverkat efterfrågan av ukrainska tolkar. Efterfrågan och tillgång har under perioden varit i balans.

Utfallet för delåret är 4,4 mkr och prognosen för helåret är 2,1 mkr.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-10-20
Tjänsteutlåtande 2022-09-30
Protokollsutdrag 2022-09-30
Delårsrapport 2022
Förbundsordning 2021-01-01

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna delårsrapporten från Tolkförmedling Väst.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna delårsrapporten från
Tolkförmedling Väst.

Diarienummer: 2021-000222

Datum: 2022-10-20

TJÄNSTESKRIVELSE

Lars-Erik Hansson
Ekonomichef
Ekonomiavdelningen

Delårsrapport 2022 - Tolkförmedling Väst

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner delårsrapporten

Sammanfattning

Under räkenskapsåret ska förbundet upprätta minst en delårsrapport för verksamheten och ekonomin. Delårsrapporten ska innehålla en förenklad förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt noter.

Förbundsordningen reglerar att förbundets årliga kostnader minst ska täckas av årets intäkter. Förbundet ska debitera medlemmarna för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen. Andelskapitalet är beräknat på medlemmarnas invånarantal och uppgår till totalt 3, 1 mkr.

Budget 2022 är lagd utifrån 320 000 uppdrag och prognosen för helår 2022 baseras på ca 340 000 uppdrag. Förbundet har hittills utfört fler uppdrag än budgeterat och efterfrågan på förbundets tjänster förväntas vara fortsatt hög under hösten.

Händelser av väsentlig betydelse:

- Upphandling nytt verksamhetssystem - Nuvarande avtal har inte förlängts och upphandling av nytt verksamhetssystem pågår.
- Ökat behov av ukrainska tolkar - Rysslands invasion av Ukraina har påverkat efterfrågan av ukrainska tolkar. Efterfrågan och tillgång har under perioden varit i balans.

Utfallet för delåret är 4,4 mkr och prognosen för helåret är 2,1 mkr.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-10-20
Tjänsteutlåtande 2022-09-30
Protokollsutdrag 2022-09-30
Delårsrapport 2022
Förbundsordning 2021-01-01

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Ett positivt resultat stärker förbundets ekonomi och tryggar verksamheten framåt.

Hållbar utveckling – Social dimension

Verksamheten bedrivs enligt plan

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga särskilda konsekvenser

Ylva Morén
Kommundirektör
Kommunstyrelsens förvaltning

Beslutet skickas till:

Tolkförmedling väst

Från: Kansli Tolkförmedlingväst <kansli@tolkformedlingvast.se>
Skickat: den 14 oktober 2022 10:17
Till: kommunstyrelsen@alingsas.se; kommunstyrelsen@bollebygd.se;
boras.stad@boras.se; kommun@dalsed.se; kommun@essunga.se;
kommunen@falkoping.se; kommun@grastorp.se; Info Gullspångs kommun;
stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se;
kommunstyrelsen@gotene.se; herrljunga.kommun@herrljunga.se;
kommunen@hjo.se; kommun@harryda.se; karlsborg.kommun@karlsborg.se;
kommun@kungalv.se; kommun@lerum.se; kommun@lidkoping.se;
kommunen@lillaedet.se; Registrator Lysekils kommun; Info Mariestads
kommun; ks@mark.se; Munkedals Kommun; kontakt@molndal.se;
kommun@orust.se; kundcenter@partille.se; skara.kommun@skara.se;
kommunstyrelsen@skovde.se; Info - Sotenäs kommun;
kommun@stromstad.se; kansliet@svenljunga.se; kommun@tanum.se;
kommun@tibro.se; tidaholms.kommun@tidaholm.se; kommun@tjorn.se;
kommun@tranemo.se; trollhattans.stad@trollhattan.se; Info Töreboda
kommun; kommunen@uddevalla.se; kommun@ulricehamn.se;
vara.kommun@vara.se; kommunen@vargarda.se; region@vgregion.se;
kommun@ockero.se

Ämne: Expediering av Delårsrapport 2022
Bifogade filer: Tjänsteutlåtande.pdf; Delårsrapport 2022.pdf; Protokollsutdrag.pdf;
Revisorernas bedömning.pdf; Förbundsordning 2021-01-01.pdf

Hej,

Kommunalförbundet Tolkförmedling Väst (TFV) expedierar här beslutad **Delårsrapport 2022**. Bifogat finns även revisorernas bedömning av delårsrapporten, protokollsutdrag från direktionen samt den av medlemmarna beslutade förbundsordningen. Det finns enligt kommunallagens kommentarer inget krav på att fullmäktige formellt godkänner delårsrapporten men den ska behandlas i er fullmäktige.

Direktionens representanter och förbundets revisorer läggs som kopia i expedieringen för kännedom.

Hör av er om ni har några frågor.

Med vänlig hälsning

Emma Davidsson
Förbundssekreterare
Tolkförmedling Väst

E-post: emma.davidsson@tolkformedlingvast.se
Telefon: 010-211 73 79 | Mobil: 0720-83 05 10
Postadress: Box 113 05, 404 27 Göteborg
Besöksadress: Johan på Gårdas gata 5A, Göteborg
www.tolkformedlingvast.se

Tolkförmedling Väst

Delårsrapport 2022

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att godkänna DELÅRSRAPPORT 2022.

Sammanfattning av ärendet

Under räkenskapsåret ska förbundet upprätta minst en delårsrapport för verksamheten och ekonomin. Delårsrapporten ska innehålla en förenklad förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt noter.

Förbundsordningen reglerar att förbundets årliga kostnader minst ska täckas av årets intäkter. Förbundet ska debitera medlemmarna för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen. Andelskapitalet är beräknat på medlemmarnas invånarantal och uppgår till totalt 3,1 mkr.

Budget 2022 är lagd utifrån 320 000 uppdrag och prognosen för helår 2022 baseras på ca 340 000 uppdrag. Förbundet har hittills utfört fler uppdrag än budgeterat och efterfrågan på förbundets tjänster förväntas vara fortsatt hög under hösten.

Händelser av väsentlig betydelse:

- Upphandling nytt verksamhetssystem - Nuvarande avtal har inte förlängts och upphandling av nytt verksamhetssystem pågår.
- Ökat behov av ukrainska tolkar - Rysslands invasion av Ukraina har påverkat efterfrågan av ukrainska tolkar. Efterfrågan och tillgång har under perioden varit i balans.

Händelser efter räkenskapsperiodens slut:

- Avtal har skrivits med ny leverantör för nytt verksamhetssystem.

Utfallet för delåret är 4,4 mkr och prognosen för helåret är 2,1 mkr.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande
- DELÅRSRAPPORT 2022, dnr 22/0038-2

Beslutet skickas till

Förbundsmedlemmarna

Revisorerna

Åsa Fröding
Förbundsdirektör

§ 446 Budget och verksamhetsplan 2022 – 2024

Beslut

Direktionen beslutar att godkänna förslag till BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2022-2024.

Sammanfattning

Budget och verksamhetsplan 2022-2024 beskriver vad som planeras i verksamheten under 2022-2024 samt budget för 2022.

Budget 2022 är lagd utifrån idag gällande förutsättningar och efter samråd med förbundets medlemmar. Medlemmarnas behov beräknas till ca 320 000 uppdrag för 2022. Efter omprövning av nyttjandetiden på förbundets immateriella tillgångar förväntas investeringen vara helt avskriven år 2023 vilket resulterar i att avskrivningarna kommer öka med 4,5 mkr 2022. Då denna kostnad bedöms vara av engångskaraktär och förbundet har en stabil ekonomi läggs en budget med negativt utfall som resulterar i ett underskott. Underskottet förväntas täckas av förbundets egna kapital. Det beräknade underskottet för 2022 (-4,5 mkr) föreslås därmed ej behöva återställas i enlighet med Kommunallagens bestämmelser gällande balanskravet med åberopande av särskilda skäl. De särskilda skälen utgörs av att det beräknade underskottet år 2022 är av engångskaraktär utan bestående påverkan av förbundets ekonomiska resultat och ställning. Därutöver har förbundet över åren ansamlat ett eget kapital i syfte att bland annat nyttja vid situationer av engångskaraktär för att undvika att belasta förbundets medlemmar. En normal kostnadsutveckling förväntas fortsättningsvis och prisjusteringen för 2022 resulterar i en snitthöjning om 2,7 %.

Förslag till budget och verksamhetsplan har skickats ut på samråd till förbundsmedlemmarna. Mariestads kommun har inkommit med en samrådsynpunkt avseende budget 2022. Kommunstyrelsens arbetsutskott förutsätter att det är en engångsföreteelse att en budget med underskott läggs från förbundets sida. I övrigt har inga andra synpunkter inkommit från resterande medlemsorganisationer.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande
- BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2022-2024, dnr 21/0023-7

Beslutet skickas till

Förbundsmedlemmarna

Ordförande		Justerare	
------------	---	-----------	--

Förbundsordning

Gäller fr.o.m. 2021-01-01

Diarienummer: 20/0013-4	Beslutad av: Respektive medlemsfullmäktige
Uppdaterad: 2020-03-27	Granskad: 2022-05-05
Dokumentansvarig: Förbundssekreterare	

1 § Namn och säte

Förbundets namn är Tolkförmedling Väst och har sitt säte i Göteborg.

2 § Medlemmar

Förbundet utgörs av 43 medlemmar. Medlemsorganisationerna är Västra Götalandsregionen samt kommunerna Alingsås, Bollebygd, Borås, Dals Ed, Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Göteborg, Götene, Herrljunga, Hjo, Härryda, Karlsborg, Kungälv, Lerum, Lidköping, Lilla Edet, Lysekil, Mark, Mariestad, Mölndal, Munkedal, Orust, Partille, Skara, Skövde, Sotenäs, Strömstad, Svenljunga, Tanum, Tibro, Tjörn, Tidaholm, Tranemo, Trollhättan, Töreboda, Uddevalla, Ulricehamn, Vara, Vårgårda samt Öckerö.

3 § Ändamål

Förbundets ändamål är att tillgodose medlemmarnas behov av språktolk genom att bedriva gemensam språktolk- och översättningsförmedling.

4 § Organisation

Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund med en direktion. Direktionen är förbundets beslutande församling och styrelse. Direktionen består av en ordinarie ledamot och en ersättare från respektive medlemsorganisation. Ordinarie ledamot från Göteborgs stad är ordförande i direktionen och ledamoten från Västra Götalandsregionen är vice ordförande. Ordförande och viceordförande utgör direktionens presidium.

Direktionen kan inrätta de övriga organ som behövs för att bedriva förbundets verksamhet på ett effektivt och korrekt sätt.

Direktionen utser en förbundsdirektör som har att leda verksamheten enligt direktionens anvisningar. Förbundet har ett kansli med uppgift att under förbundsdirektör sköta förbundets administration och dess övergripande verksamhet. Förbundet har lokalkontor på flera orter.

5 § Firmatecknare

Direktionen utser firmatecknare och beslutsattestanter för förbundet.

6 § Mandattid

Direktionens ledamöter och ersättare väljs för en mandattid på fyra år räknat från den 1 januari året efter det att val av fullmäktige har ägt rum i hela landet.

7 § Arvoden och ersättningar

Arvoden och andra ekonomiska ersättningar till ledamöter och ersättare i direktionen samt till revisorerna ska utgå enligt de regler och bestämmelser som gäller för Västra Götalandsregionen. Arvoden och ekonomiska ersättningar bekostas av förbundet.

8 § Revisorer

Förbundet ska ha två revisorer som utses av Västra Götalandsregionen. Revisorerna väljs för samma mandatperiod som ledamöterna och ersättarna i direktionen. Revisorerna ska avge revisionsberättelse till direktionen och till respektive medlems fullmäktige.

9 § Initiativrätt

Ärenden i direktionen får väckas av:

- ledamot i direktionen
- medlem genom dess fullmäktige eller styrelse
- organ under direktionen om direktionen har medgivit sådan rätt

10 § Närvaro- och yttranderätt

Direktionen avgör själv i vilka fall någon som ej är ledamot eller ersättare i direktionen har rätt att närvara och yttra sig vid direktionens möten.

Vid ordinarie ledamots förhinder tjänstgör ersättare. Ledamot kallar själv in sin ersättare.

11 § Beslut

Direktionen fattar beslut med enkel majoritet i samtliga ärenden. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

12 § Anslagstavla

Förbundets anslagstavla finns på förbundets webbplats.

Förbundets kungörelser, tillkännagivanden av protokollsjusteringar och övriga tillkännagivanden ska anslås på förbundets anslagstavla.

13 § Andelskapital

Varje medlem tillskjuter 1 svensk krona per kommuninvånare som andelskapital vid inträde i förbundet. Kvotvärdet av detta ger medlemmens andel i förbundet.

14 § Andel i tillgångar och skulder

Medlemmarna har vid varje tidpunkt andel i förbundets tillgångar och skulder i förhållande till medlemmens andel av andelskapitalet. Fördelningsgrunden gäller även för täckande av brist om förbundet skulle sakna medel att betala sina skulder i verksamheten samt vid skifte av förbundets behållna tillgångar eller skulder som föranleds av förbundets upplösning.

15 § Kostnadstäckning

Förbundets årliga kostnader ska minst täckas av årets intäkter. Medlemmarna debiteras för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen.

16 § Finanspolicy, borgen m.m.

Förbundet ska följa den av direktionen antagna finanspolicyn. Förbundet får inte teckna borgen, garantier eller motsvarande utan godkännande av samtliga medlemmars fullmäktige.

Förbundet får inte bilda bolag, förvärva andelar i bolag eller motsvarande utan godkännande av samtliga medlemmars fullmäktige.

17 § Insyn och informationskyldighet

Medlemmarna i förbundet, genom sina respektive styrelser, har rätt till insyn i förbundet. Direktionen ska avlämna den information över verksamheten som medlem i förbundet efterfrågar. Direktionen ansvarar för att informera medlemmarna i förbundet om principiella händelser eller andra händelser av större vikt för förbundet eller någon av dess medlemmar.

18 § Budgetprocess

Direktionen ska årligen fastställa budget för förbundet. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt en plan för ekonomin under den kommande tvåårsperioden.

Budgeten ska fastställas senast den 30 september för kommande verksamhetsår. Budgetförslaget ska dessförinnan samrådats med medlemmarna.

Budgetförslaget ska vara tillgängligt för allmänheten. Direktionsmötet då budgeten fastställs är offentligt.

19 § Årsredovisning och delårsrapport

Direktionen ska senast den 30 mars ha upprättat årsredovisning för det gångna verksamhetsåret. Årsredovisningen översänds efter revision till respektive medlem för beslut om godkännande i fullmäktige samt beslut om prövning av ansvarsfrihet för direktionen.

Direktionsmötet då årsredovisningen behandlas är inte offentligt.

Direktionen upprättar även en delårsrapport som efter revision översänds till respektive medlem för behandling i fullmäktige.

20 § Inträde av ny medlem

Vid önskan om att inträda som medlem i förbundet ska ansökan ställas till direktionen som yttrar sig och överlämnar ärendet om ny förbundsordning till medlemmarna. Ny medlem har antagits när samtliga medlemmar, ansökande och befintliga, genom fullmäktigebeslut antagit den nya förbundsordningen.

21 § Ändring av förbundsordningen

Ändringar och tillägg till förbundsordningen ska antas av direktionen och fastställas av samtliga medlemmars fullmäktige.

22 § Uppsägning och utträde

Förbundet är bildat för obestämd tid. En medlem har rätt att utträda ur förbundet. Uppsägningstiden är tre år räknat från ingången av den månad då uppsägningen skedde.

Regleringen av de ekonomiska mellanhavandena mellan förbundet och den utträdande medlemmen bestäms i en överenskommelse mellan samtliga medlemmar. Den ekonomiska regleringen ska ske utifrån förbundsordningens 13 – 15 §§ såvida inte annat avtalas mellan medlemmarna. De kvarvarande medlemmarna antar de ändringar i förbundsordningen som krävs med anledning av utträdet.

23 § Likvidation

Om medlemmarna inte kan enas om förutsättningarna för utträde när uppsägningstiden är till ända, ska förbundet omedelbart träda i likvidation.

Förbundet ska också träda i likvidation om mer än hälften av medlemmarna genom samstämmiga beslut i respektive medlems fullmäktige fattat beslut härom.

Likvidation verkställs av direktionen i egenskap av likvidator. Vid skifte av förbundets tillgångar och skulder i anledning av likvidationen ska den i 14 § angivna fördelningsgrunden mellan medlemmarna gälla. När förbundet har trätt i likvidation ska förbundets egendom i den mån det behövs för likvidationen genom försäljning eller på annat lämpligt sätt omvandlas till pengar. Verksamheten får fortsatt tillfälligt bedrivas om det så krävs för en ändamålsenlig avveckling.

När direktionen fullgjort sitt uppdrag som likvidator ska direktionen avge en slutredovisning för sin förvaltning. Redovisningen sker genom en förvaltningsberättelse som rör likvidationen i sin helhet med redovisning av skiftet av behållna tillgångar. Till berättelsen ska fogas redovisningshandlingar för hela likvidationen. Handlingarna ska revideras av förbundets revisorer vilka ska yttra sig i en revisionsberättelse. Till slutredovisningen ska fogas direktionens beslut om vilken av förbundets medlemmar som ska överta och vårda de handlingar som hör till förbundets arkiv.

Förbundet är upplöst då förvaltningsberättelsen och redovisningshandlingarna har delgetts samtliga medlemmar.

24 § Tvister

Om tvist uppkommer mellan förbundet och en eller flera medlemmar och om parterna inte kan nå en frivillig uppgörelse ska tvisten avgöras av allmän domstol.

§ 171

Dnr 2021-000273

Omsorgsresor till daglig verksamhet

Sammanfattning av ärendet

En del av de personer som deltar i daglig verksamhet anordnad av AME (Arbetsmarknadsenheten) reser idag med så kallade omsorgsresor. Dessa resor har en egenavgift motsvarande 30 kr/enkel resa. Denna avgift har inte höjts under de senaste tio åren.

Omsorgsresor är egentligen en form av färdtjänst, men med fasta inlagda resor och en extra subventionerad egenavgift, men utan ett regelrätt biståndsbeslut för den enskilde.

Personer mellan 18 och 65 år som har fördyrade levnadskostnader på grund av sitt funktionshinder, har möjlighet att ansöka om merkostnadsersättning via Försäkringskassan. Se vidare bilaga om Merkostnadsersättning.

Enligt Kommunallagen KL 2:a kap, Uppgifter som andra ska ha hand om, framgår enligt 2 § att Kommuner och regioner får inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, en annan region eller någon annan ska ha hand om.

Det finns alltså ingen anledning för kommunen att fortsätta att subventionera en avgift som den enskilde kan söka ersättning för via Försäkringskassan.

I dagsläget har ca 15 personer i kommunen tillstånd för omsorgsresor med subventionerad egenavgift. Av dessa har de allra flesta redan tillgång till färdtjänst. De som inte har färdtjänst i nuläget kan ansöka om detta.

Att ansöka om färdtjänst även när det gäller omsorgsresor, utifrån Lag om Färdtjänst, innebär en rättssäker handläggning med beslut som också kan överklagas genom förvaltningsbesvär.

Dagens omsorgsresor har hitintills betraktats som en form av verksamhetsresor. Den enskilde får inget regelrätt beslut om resetillstånd och ett nekande av resetillstånd kan därmed ej heller överklagas.

Viktigt: Omsorgsresorna till och från daglig verksamhet via AME ska inte sammanblandas med dagverksamhetsresor för äldre/demens.

De äldres dagverksamhetsresor beviljas enligt SoL av biståndshandläggare och berörs inte av detta beslut.

Återremiss

Kommunfullmäktige beslutade 2022-02-28 § 26 att återremittera ärendet, dnr 2021-000273, till välfärdsnämnden med följande återremissyrkande;

1. Göra en fördjupad analys och konsekvensbeskrivning gällande vilken faktisk ekonomisk skillnad som kan uppstå för individerna om den subventionerade egenavgiften för omsorgsresor tas bort.
2. Klargöra om det kan uppstå glapp mellan ersättningar i en eventuell övergång från subventionerad egenavgift för omsorgsresor, och om ja, ta fram förslag på övergångsbestämmelse för att minimera ekonomisk negativ konsekvens för individerna.
3. Ta fram alternativa tillvägagångssätt för att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i besluten, men utan att den subventionerade egenavgiften för omsorgsresor upphör.

Svar på återremissens frågeställningar återges i bilaga 1.

Beslutsunderlag

Beslut VFN 2022-09-22 §62

Tjänsteskrivelse 2022-08-24

VFN 2021-11-18 § 92 Reservation Hans-Joachim Isenheim (MP) omsorgsresor

Bilaga 1: svar på kommunfullmäktiges återremiss

Bilaga 2: information om merkostnadsersättning från försäkringskassan

Välfnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att jämställa egenavgiften för omsorgsresor till motsvarande egenavgift för färdtjänst inom Munkedals kommun, á 78 kr /enkel resa inom kommunen, att gälla från och med 2023-01-01.

Egenavgiften regleras därefter årligen genom att följa höjningen för färdtjänstavgiften.

Kommunfullmäktige beslutar att den som är i behov av Omsorgsresor, fortsättningsvis hänvisas till att ansöka om färdtjänst/omsorgsresa enligt Lag om Färdtjänst.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på välfärdsnämndens förslag och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att jämställa egenavgiften för omsorgsresor till motsvarande egenavgift för färdtjänst inom Munkedals kommun, á 78 kr /enkel resa inom kommunen, att gälla från och med 2023-01-01.
2. Egenavgiften regleras därefter årligen genom att följa höjningen för färdtjänstavgiften.

Kommunfullmäktige beslutar att den som är i behov av Omsorgsresor, fortsättningsvis hänvisas till att ansöka om färdtjänst/omsorgsresa enligt Lag om Färdtjänst.

Diarienummer: 2021-000139

Datum: 2022-08-24

TJÄNSTESKRIVELSE

Inez Rössberg Andersson
Färdtjänsthandläggare
Välfärdsförvaltningen

Återremiss - Omsorgsresor till daglig verksamhet

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att jämställa egenavgiften för omsorgsresor till motsvarande egenavgift för färdtjänst inom Munkedals kommun, å 78 kr /enkel resa inom kommunen, att gälla från och med 2023-01-01. Egenavgiften regleras därefter årligen genom att följa höjningen för färdtjänstavgiften.

Kommunfullmäktige beslutar att den som är i behov av Omsorgsresor, fortsättningsvis hänvisas till att ansöka om färdtjänst/omsorgsresa enligt Lag om Färdtjänst.

Sammanfattning

En del av de personer som deltar i daglig verksamhet anordnad av AME (Arbetsmarknadsenheten) reser idag med så kallade omsorgsresor. Dessa resor har en egenavgift motsvarande 30 kr/enkel resa. Denna avgift har inte höjts under de senaste tio åren.

Omsorgsresor är egentligen en form av färdtjänst, men med fasta inlagda resor och en extra subventionerad egenavgift, men utan ett regelrätt biståndsbeslut för den enskilde.

Personer mellan 18 och 65 år som har fördyrade levnadskostnader på grund av sitt funktionshinder, har möjlighet att ansöka om merkostnadsersättning via Försäkringskassan. Se vidare bilaga om Merkostnadsersättning. Enligt Kommunallagen KL 2:a kap, *Uppgifter som andra ska ha hand om*, framgår enligt 2 § att *Kommuner och regioner får inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, en annan region eller någon annan ska ha hand om.*

Det finns alltså ingen anledning för kommunen att fortsätta att subventionera en avgift som den enskilde kan söka ersättning för via Försäkringskassan.

I dagsläget har ca 15 personer i kommunen tillstånd för omsorgsresor med subventionerad egenavgift. Av dessa har de allra flesta redan tillgång till färdtjänst. De som inte har färdtjänst i nuläget kan ansöka om detta.

Att ansöka om färdtjänst även när det gäller omsorgsresor, utifrån Lag om Färdtjänst, innebär en rättssäker handläggning med beslut som också kan överklagas genom förvaltningsbesvär.

Dagens omsorgsresor har hitintills betraktats som en form av verksamhetsresor. Den enskilde får inget regelrätt beslut om resetillstånd och ett nekande av resetillstånd kan därmed ej heller överklagas.

Viktigt: Omsorgsresorna till och från *daglig verksamhet via AME* ska inte sammanblandas med *dagverksamhetsresor för äldre/demens*. De äldres dagverksamhetsresor beviljas enligt SoL av biståndshandläggare och berörs inte av detta beslut.

Återremiss

Kommunfullmäktige beslutade 2022-02-28 att återremittera ärendet § 26 Dnr 2021-000273 till välfärdsnämnden med följande återremissyrkande;

1. Göra en fördjupad analys och konsekvensbeskrivning gällande vilken faktisk ekonomisk skillnad som kan uppstå för individerna om den subventionerade egenavgiften för omsorgsresor tas bort.
2. Klargöra om det kan uppstå glapp mellan ersättningar i en eventuell övergång från subventionerad egenavgift för omsorgsresor, och om ja, ta fram förslag på övergångsbestämmelse för att minimera ekonomisk negativ konsekvens för individerna.
3. Ta fram alternativa tillvägagångssätt för att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i besluten, men utan att den subventionerade egenavgiften för omsorgsresor upphör.

Se svar på återremissen i bifogad bilaga 1.

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

År 2019 (innan pandemin förändrade resandet) genomfördes 3414 resor till och från daglig verksamhet på AME.

Kommunens kostnad för dessa resor uppgick till 826.795 kr.

Kommunen fick tillbaka 30 kr x 3414 resor = 102.420 kr i egenavgifter.

Med en egenavgift som motsvarar dagens färdtjänsttaxa inom kommunen, så hade kommunen istället fått tillbaka 78 kr x 3414 resor = 266.292 kr.

Det motsvarar en besparing på 163.872 kr.

Se vidare bilaga 1, återremiss punkt 1, 2 och 3.

Hållbar utveckling – Social dimension

För deltagare i daglig verksamhet finns en risk att den högre egenavgiften kan medföra oro för den egna ekonomin. Genom att ansöka om merkostnadsersättning från Försäkringskassan, så kan den högre reskostnaden kompenseras.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Påverkan på miljön blir oförändrad, eftersom antalet resor inte förändras även om beslutsvägen eller egenavgiften förändras.

Johanna Eklöf
Förvaltningschef
Välfärdsförvaltningen

Beslutet skickas till:

Förvaltningschef

Avdelningschef AME

Färdtjänsthandläggare

§ 62

Dnr 2021-000139

Omsorgsresor till daglig verksamhet - återremiss från kommunfullmäktige (Dnr KS 2021-273)

Sammanfattning av ärendet

En del av de personer som deltar i daglig verksamhet anordnad av AME (Arbetsmarknadsenheten) reser idag med så kallade omsorgsresor. Dessa resor har en egenavgift motsvarande 30 kr/enkel resa. Denna avgift har inte höjts under de senaste tio åren.

Omsorgsresor är egentligen en form av färdtjänst, men med fasta inlagda resor och en extra subventionerad egenavgift, men utan ett regelrätt biståndsbeslut för den enskilde.

Personer mellan 18 och 65 år som har fördyrade levnadskostnader på grund av sitt funktionshinder, har möjlighet att ansöka om merkostnadsersättning via Försäkringskassan. Se vidare bilaga om Merkostnadsersättning.

Enligt Kommunallagen KL 2:a kap, Uppgifter som andra ska ha hand om, framgår enligt 2 § att Kommuner och regioner får inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, en annan region eller någon annan ska ha hand om.

Det finns alltså ingen anledning för kommunen att fortsätta att subventionera en avgift som den enskilde kan söka ersättning för via Försäkringskassan.

I dagsläget har ca 15 personer i kommunen tillstånd för omsorgsresor med subventionerad egenavgift. Av dessa har de allra flesta redan tillgång till färdtjänst. De som inte har färdtjänst i nuläget kan ansöka om detta.

Att ansöka om färdtjänst även när det gäller omsorgsresor, utifrån Lag om Färdtjänst, innebär en rättssäker handläggning med beslut som också kan överklagas genom förvaltningsbesvär.

Dagens omsorgsresor har hitintills betraktats som en form av verksamhetsresor. Den enskilde får inget regelrätt beslut om resetillstånd och ett nekande av resetillstånd kan därmed ej heller överklagas.

Viktigt: Omsorgsresorna till och från daglig verksamhet via AME ska inte sammanblandas med dagverksamhetsresor för äldre/demens.

De äldres dagverksamhetsresor beviljas enligt SoL av biståndshandläggare och berörs inte av detta beslut.

Återremiss

Kommunfullmäktige beslutade 2022-02-28 § 26 att återremittera ärendet, dnr 2021-000273, till välfärdsnämnden med följande återremissyrkande;

forts.

Forts. § 62

1. Göra en fördjupad analys och konsekvensbeskrivning gällande vilken faktisk ekonomisk skillnad som kan uppstå för individerna om den subventionerade egenavgiften för omsorgsresor tas bort.

2. Klargöra om det kan uppstå glapp mellan ersättningar i en eventuell övergång från subventionerad egenavgift för omsorgsresor, och om ja, ta fram förslag på övergångsbestämmelse för att minimera ekonomisk negativ konsekvens för individerna.

3. Ta fram alternativa tillvägagångssätt för att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i besluten, men utan att den subventionerade egenavgiften för omsorgsresor upphör.

Svar på återremissens frågeställningar återges i bilaga 1.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-08-24

Bilaga 1: svar på kommunfullmäktiges återremiss

Bilaga 2: information om merkostnadsersättning från försäkringskassan

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att jämställa egenavgiften för omsorgsresor till motsvarande egenavgift för färdtjänst inom Munkedals kommun, á 78 kr /enkel resa inom kommunen, att gälla från och med 2023-01-01.

Egenavgiften regleras därefter årligen genom att följa höjningen för färdtjänstavgiften.

Kommunfullmäktige beslutar att den som är i behov av Omsorgsresor, fortsättningsvis hänvisas till att ansöka om färdtjänst/omsorgsresa enligt Lag om Färdtjänst.

Propositionsordning

Ordförande ställer frågan om nämnden kan anta förvaltningens förslag och finner att välfärdsnämnden bifaller förvaltningens förslag.

Välfärdsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att jämställa egenavgiften för omsorgsresor till motsvarande egenavgift för färdtjänst inom Munkedals kommun, á 78 kr /enkel resa inom kommunen, att gälla från och med 2023-01-01.

Egenavgiften regleras därefter årligen genom att följa höjningen för färdtjänstavgiften.

Kommunfullmäktige beslutar att den som är i behov av Omsorgsresor, fortsättningsvis hänvisas till att ansöka om färdtjänst/omsorgsresa enligt Lag om Färdtjänst.

forts.

Forts. § 62

Beslutet skickas till

Välfärdsnämndens förslag till beslut expedieras till:

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktiges beslut expedieras till:
Avgiftshandläggare/färdtjänsthandläggare
Förvaltningschef välfärd
Avdelningschef Stöd
Ekonom välfärd

Omsorgsresor till daglig verksamhet

Sammanfattning av ärendet

En del av de personer som deltar i daglig verksamhet anordnad av AME (Arbetsmarknadsenheten), reser idag med så kallade omsorgsresor som har en egenavgift motsvarande 30 kr/enkel resa. Denna avgift har inte höjts under de senaste tio åren.

Omsorgsresor är egentligen en form av färdtjänst med fasta inlagda resor och en extra subventionerad egenavgift, men utan ett regelrätt biståndsbeslut för den enskilde. De flesta kommuner i Fyrbodal har numera valt att avskaffa den subventionerade avgiften på omsorgsresorna och hänvisar fortsättningsvis till vanlig kommunal färdtjänst.

Egenavgiften för färdtjänst är i dagsläget 78 kr/enkelresa inom kommunen. Personer mellan 18 och 65 år som har fördyrade levnadskostnader på grund av sitt funktionshinder, har möjlighet att ansöka om merkostnadsersättning från Försäkringskassan. I dagsläget har 11 personer i kommunen tillstånd för omsorgsresor med subventionerad egenavgift. Av dessa har de flesta redan tillgång till färdtjänst. De som inte har färdtjänst i nuläget kan ansöka om detta.

Beslut om färdtjänst, till skillnad från intyg om omsorgsresor, innebär en rättssäker handläggning med beslut som också kan överklagas genom förvaltningsbesvär. Omsorgsresorna till och från daglig verksamhet via Arbetsmarknadsenheten (AME) ska inte sammanblandas med dagverksamhetsresor för äldre/demens. De äldres dagverksamhetsresor beviljas enligt Socialtjänstlagen av biståndshandläggare och berörs inte av detta beslut.

Beslutsunderlag

Beslut KS 2022-01-17 § 18
Beslut VFN 2021-11-18 § 92 - Omsorgsresor till daglig verksamhet
VFN 2021-11-18 § 92 Reservation Hans-Joachim Isenheim (MP) omsorgsresor
Tjänsteskrivelse 2021-11-03

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att den subventionerade egenavgiften på Omsorgsresor à 30 kr/enkel resa till och från Daglig verksamhet upphör. Egenavgiften för Omsorgsresor kommer att likställas med egenavgiften för Kommunal Färdtjänst. Den som vill ansöka om Omsorgsresor, hänvisas fortsättningsvis till att ansöka om Färdtjänst/Omsorgsresa utifrån Lag om Färdtjänst.

Yrkande

Regina Johansson (S), Återremissyrkande:

1. Göra en fördjupad analys och konsekvensbeskrivning gällande vilken faktisk ekonomisk skillnad som kan uppstå för individerna om den subventionerade egenavgiften för omsorgsresor tas bort.
2. Klargöra om det kan uppstå ett glapp mellan ersättningar i en eventuell övergång från subventionerad egenavgift för omsorgsresor, och om ja, ta

fram förslag på övergångsbestämmelse för att minimera ekonomisk negativ konsekvens för individerna.

3. Ta fram alternativa tillvägagångssätt för att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i besluten men utan att den subventionerade egenavgiften för omsorgsresor upphör.

Ove Göransson (V), Hans-Joachim Isenheim (MP)
Bifall till Regina Johanssons (S) återremissyrkande.

Ulla Gustafsson (M), Linn Hermansson (SD):
Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras till välfärdsnämnden och finner att ärendet ska återremitteras till välfärdsnämnden.

Ordförande ställer proposition på Regina Johansson (S) återremissyrkande och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt Regina Johansson (S) återremissyrkande.

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige att återremittera ärendet till välfärdsnämnden med följande återremissyrkande;

1. Göra en fördjupad analys och konsekvensbeskrivning gällande vilken faktisk ekonomisk skillnad som kan uppstå för individerna om den subventionerade egenavgiften för omsorgsresor tas bort.
2. Klargöra om det kan uppstå ett glapp mellan ersättningar i en eventuell övergång från subventionerad egenavgift för omsorgsresor, och om ja, ta fram förslag på övergångsbestämmelse för att minimera ekonomisk negativ konsekvens för individerna.
3. Ta fram alternativa tillvägagångssätt för att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i besluten men utan att den subventionerade egenavgiften för omsorgsresor upphör.

Expedieras

Välfärdsnämnden, för hantering av återremiss.

Svar på återremiss:

1. Gör en fördjupad analys och konsekvensbeskrivning gällande vilken faktisk ekonomisk skillnad som kan uppstå för individerna om den subventionerade egenavgiften för omsorgsresor tas bort:

Under april månad 2022 reste de 15 deltagarna vardera följande antal resor: 36, 33, 25, 19, 0, 30, 19, 22, 8, 35, 32, 1, 28, 34, 0 resor.

Exempel A, "Kalle"

Kalle som genomsnittligen åker 25 resor/månad betalar idag $25 \times 30 \text{ kr} = 750 \text{ kr/månad}$ i egenavgift. En höjning till 78 kr/resa skulle medföra en kostnad på 1950 kr/månad. Kalle ansöker om merkostnadsersättning via Försäkringskassan för fördyrade levnadskostnader pga sin funktionsnedsättning, för sina resor. Först görs ett avdrag motsvarande normala reskostnader (Västtrafiks periodkort 815 kr) $1950 \text{ kr} - 815 \text{ kr} = 1135 \text{ kr}$, vilket motsvarar $(1135 \text{ kr} \times 11 \text{ månader}) = 12485 \text{ kr/år}$. Eftersom Kalle har en fördyrad reskostnad som överstiger Försäkringskassans *lägsta ersättningsnivå 12075 kr/år*, så får han en merkostnadsersättning motsvarande 1208 kr/månad. Se vidare bilaga med information om merkostnadsersättning. Eget reseutlägg för egenavgift för Kalle: $(1950 \text{ kr} - 1208 \text{ kr}) = 742 \text{ kr/månad}$.

Exempel B, "Vera"

Vera åker genomsnittligen 36 resor/månad och betalar idag $36 \times 30 \text{ kr} = 1080 \text{ kr/månad}$ i egenavgift. En höjning till 78 kr/resa skulle medföra en kostnad på 2808 kr/månad. Vera ansöker om merkostnadsersättning via Försäkringskassan. Först görs ett avdrag motsvarande normala reskostnader (periodkort 815 kr) $2808 \text{ kr} - 815 \text{ kr} = 1993 \text{ kr}$, vilket gör att hon har en merkostnad som *överstiger FKs nivå 21735 kr/år* ($1993 \times 11 \text{ månader} = 21923 \text{ kr}$). Hon har då rätt till en merkostnadsersättning motsvarande 2013 kr/månad. Eget reseutlägg för egenavgift för Vera: $(2808 \text{ kr} - 2013 \text{ kr}) = 795 \text{ kr/månad}$.

Exempel C, "Pelle"

Pelle får sedan tidigare *handikappersättning* från Försäkringskassan på lägsta ersättningsnivån *pga andra fördyrade levnadskostnader* motsvarande 1449 kr/månad. Pelle åker 28 resor/månad och betalar idag $28 \times 30 \text{ kr} = 840 \text{ kr/månad}$ i egenavgift. En höjning till 78 kr/resa skulle medföra en kostnad på 2184 kr/månad. Pelle ansöker om merkostnadsersättning, som då ersätter hans tidigare handikappersättning. Först görs ett avdrag motsvarande normala reskostnader (periodkort 815 kr) $2184 \text{ kr} - 815 \text{ kr} = 1369 \text{ kr}$. Detta medför att han nu har merkostnader som *överstiger FKs nivå 26565 kr/år* (tidigare fördyrade kostnader 1449 kr + 1369 kr = 2818 kr x 11 månader = 30998 kr) vilket innebär en merkostnadsersättning motsvarande 2415 kr/månad. Om Försäkringskassan i sämsta fall bedömer att hans totala fördyrade levnadskostnader *enbart* överstiger FKs nivå 12075 kr ($1369 \text{ kr} \times 11 \text{ månader} = 15059 \text{ kr}$), så har han i alla fall rätt till 1208 kr/månad i merkostnadsersättning. Eget reseutlägg för egenavgift för Pelle *i sämsta fall*: $(2184 \text{ kr} - 1208 \text{ kr}) = 976 \text{ kr/månad}$.

Exempel D, "Lotta"

Lotta åker 22 resor/månad och betalar idag $22 \times 30 \text{ kr} = 660 \text{ kr/månad}$ i egenavgift. En höjning till 78 kr/resa skulle medföra en kostnad på 1716 kr/månad. Lotta ansöker om merkostnadsersättning för fördyrade levnadskostnader pga sin funktionsnedsättning, för sina resor. Först görs ett avdrag motsvarande normala

reskostnader (Västtrafiks periodkort 815 kr) 1716 kr – 815 kr = 901 kr, vilket motsvarar (901 kr X 11 månader) = 9911 kr/år.

Eftersom Lotta har en fördyrad reskostnad som *är lägre än FKs lägsta ersättningsnivå 12075 kr/år*, så är det inte tillräckligt för att vara berättigad till merkostnadsersättning. Men Lotta har dessutom merkostnader med 1000 kr/månad för god man. Detta innebär 12000 kr/år för god man + 9911 kr/år för resorna = 21911 kr/år, vilket berättigar Lotta till en merkostnadsersättning motsvarande 2013 kr/månad.

Merkostnadsersättning kan, som framgår av bilaga 2, även sökas för andra kostnader än just omsorgsresor. Det kan innefatta merkostnader i vardagen som kan härröras till funktionshindret, t ex mediciner, extra slitage av kläder, förbrukningsmaterial, specialkost, patientavgifter, god man, hemtjänst- eller boendestödsavgifter, hjälpmedel mm.

2 Klargör om det kan uppstå glapp mellan ersättningar i en eventuell övergång från subventionerad egenavgift för omsorgsresor, och om ja, ta fram förslag på övergångsbestämmelse för att minimera ekonomisk negativ konsekvens för individerna.

Det kan bli ett "glapp" under handläggningstiden vid ansökan om merkostnadsersättning från Försäkringskassan, då den enskilde får ligga ute med kostnader för sina omsorgsresor.

Men för att kunna ansöka om merkostnadsersättning från Försäkringskassan, så *måste den enskilde kunna påvisa faktiska fördyrade merkostnader* pga sin funktionsnedsättning, som överstiger 12075 kr/år.

Det måste vara den enskilde själv som betalar kostnaden. Om stat, kommun eller region betalar kostnaden, så räknas det inte som en merkostnad.

Om kommunen inför övergångsbestämmelser som medför att den enskilde inte har dessa fördyrade kostnader – så är den enskilde inte heller berättigad till ersättning.

Däremot är det möjligt att ansöka hos Försäkringskassan i förtid om en kommande merkostnad längre fram. Handläggningstiden innebär i normalfallet ett beslut inom 3 månader. Försäkringskassan kan också betala ut retroaktivt upp till 3 månader före ansökningsmånaden. Möjlighet finns att hos kommunen begära uppskov för avgift, i väntan på att beslut fattas av Försäkringskassan.

3. Ta fram alternativa tillvägagångssätt för att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i besluten, men utan att den subventionerade egenavgiften för omsorgsresor upphör.

Om Kommunfullmäktige avslår förslaget till beslut att jämställa egenavgiften för omsorgsresor till motsvarande egenavgift för färdtjänst inom Munkedals kommun, så kan ändå det andra stycket i förslaget till beslut i tjänsteskrivelsen bifallas.

Det vill säga; Kommunfullmäktige beslutar att den som är i behov av Omsorgsresor, hänvisas fortsättningsvis till att ansöka om färdtjänst/omsorgsresa enligt Lag om Färdtjänst.

På så sätt säkerställs rättssäkerheten och den enskilde får ett beslut som kan överklagas genom förvaltningsbesvär.

Information om Merkostnadsersättning från Försäkringskassan:

Om du har kostnader till följd av en funktionsnedsättning kan du få merkostnadsersättning. Med merkostnader menas kostnader som beror på din funktionsnedsättning och är utöver vad som är vanligt för personer i samma ålder. Försäkringskassan bedömer vad som är merkostnader.

Du kan få merkostnadsersättning om:

- du har en funktionsnedsättning som kan antas bestå i minst ett år
- du har merkostnader på minst 12 075 kronor per år på grund av din funktionsnedsättning
- du har fyllt 18 år och du har ingen underhållsskyldig förälder
- du är försäkrad i Sverige. Det är du om du bor här, men det finns några undantag från den regeln.

Vad räknas som merkostnader?

Merkostnader är kostnader som du har på grund av din funktionsnedsättning, alltså kostnader utöver de som är vanliga för personer i samma ålder utan funktionsnedsättning. Merkostnader kan vara engångskostnader eller återkommande kostnader, till exempel för förbrukningsmaterial.

Merkostnader är indelade i sju kategorier enligt lagstiftningen. Det går inte att räkna upp allt som kan vara merkostnader men här är några exempel:

1. **Hälsa, vård och kost.** Till exempel kostnader för mediciner, patientavgifter och specialkost.
2. **Slitage och rengöring.** Till exempel slitage av kläder, ökad tvätt och rengöring.
3. **Resor.** Till exempel resor med egen bil om du inte kan åka kollektivt eller sjuk- och behandlingsresor som inte ersätts av kommunen eller regionen.
4. **Hjälpmedel.** Till exempel inköp eller hyra och försäkring av hjälpmedel.
5. **Hjälp i den dagliga livsföringen.** Till exempel kostnader för god man, hemtjänst eller andra insatser som beviljas av kommunen.
6. **Boende.** Vid till exempel byte av bostad kan kostnader för ett extra rum eller större bostadsyta som behövs för vårdutrustning, hjälpmedel eller som behandlingsrum vara en merkostnad om kostnaden inte täcks på annat sätt.
7. **Övriga ändamål.** Kostnader på grund av en funktionsnedsättning som inte ryms inom kategorierna ovan.

Hur mycket pengar får jag?

Du kan få mellan 1 208 och 2 818 kronor per månad beroende på hur stora merkostnader du har. Om dina merkostnader är lägre än 12 075 kronor per år kan du inte få ersättning. Beloppen gäller för 2022. Du betalar ingen skatt på ersättningen.

Merkostnader per år och ersättning per månad:

- Dina merkostnader är minst **12 075** kronor per år. Du kan få **1 208** kronor per månad.
- Dina merkostnader är minst **16 905** kronor per år. Du kan få **1 610** kronor per månad.
- Dina merkostnader är minst **21 735** kronor per år. Du kan få **2 013** kronor per månad.
- Dina merkostnader är minst **26 565** kronor per år. Du kan få **2 415** kronor per månad.
- Dina merkostnader är minst **31 395** kronor per år. Du kan få **2 818** kronor per månad.

§ 193

Dnr 2022-000219

Webbsändning av Kommunfullmäktige sammanträden 2023 - 2026

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige i Munkedals kommun har webbsänt sina sammanträden 2020–2022. Fullmäktige har årligen fattat beslut om sändning för det följande året. Sändningarna har lagts ut på kommunens hemsida i realtid, men också så att de kan ses i efterhand. Nu pågår en upphandling av leverantör för webbsändningar hela mandatperioden 2023–2026. Antagande av leverantör för sändningarna förutsätter fullmäktiges beslut om att sändningar ska genomföras.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-11-04.

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att fullmäktiges sammanträden ska webbsändas under mandatperioden 2023–2026 och att finansiering sker ur kommunfullmäktiges budgetanslag.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att fullmäktiges sammanträden ska webbsändas under mandatperioden 2023–2026 och att finansiering sker ur kommunfullmäktiges budgetanslag.

Diarienummer: 2022-000219

Datum: 2022-11-04

TJÄNSTESKRIVELSE

Peter Berborn
Administrativ chef
Administrativa avdelningen

Webbsändning av kommunfullmäktige 2023-2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att fullmäktiges sammanträden ska webbsändas under mandatperioden 2023-2026 och att finansiering sker ur kommunfullmäktiges budgetanslag.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige i Munkedals kommun har webbsänt sina sammanträden 2020-2022. Fullmäktige har årligen fattat beslut om sändning för det följande året. Sändningarna har lagts ut på kommunens hemsida i realtid, men också så att de kan ses i efterhand. Nu pågår en upphandling av leverantör för webbsändningar hela mandatperioden 2023-2026. Antagande av leverantör för sändningarna förutsätter fullmäktiges beslut om att sändningar ska genomföras.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-11-04.

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Webbsändningarna av kommunfullmäktiges sammanträden finansieras ur fullmäktiges budgetanslag.

Hållbar utveckling – Social dimension

Tillgänglighet och insyn är en viktig aspekt av demokrati. Webbsändning av kommunfullmäktiges sammanträden ger allmänhetens ökade möjligheter att ta del av fullmäktiges sammanträden.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga särskilda konsekvenser.

Ylva Morén
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Administrativ chef för hantering.

§ 182

Dnr 2022-000220

Översyn av kommunfullmäktiges arbetsformer 2022-2026

Sammanfattning av ärendet

I samband med att Kommunfullmäktige har gått in i en ny mandatperiod har ett nytt förslag på Kommunfullmäktige arbetsordning har tagits fram av förvaltningen i samverkan med Beredningen för fullmäktiges arbetsformer, se minnesanteckningar från möte 2022-09-20. Det nya förslaget består främst av redaktionella ändringar av tidigare arbetsordning antagen 2018-03-28, § 23 och senast reviderad 2020-02-24. De ändringar som är mer an redaktionella har markerats i gult i förslaget.

Förslag som framkom under beredningen för fullmäktiges arbetsformer som inte har arbetats in är förslaget att korta ned talartiden till tre minuter då beredningen ej var enig. Förslaget om kortare stoppdatum för motioner och medborgarförslag har inte heller arbetats in då det finns vissa praktiska frågor kring genomförandet som ej har hunnit att redas ut.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-09-26 § 132 att bifalla motion att om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati. Det har även arbetats att det ska redovisas i april och november månad likt obesvarade motioner och medborgarförslag görs idag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-11-02
Förslag på arbetsordning för Kommunfullmäktige
Mötesanteckningar – beredningen för fullmäktiges arbetsformer 2022-09-20

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta förslaget av ny arbetsordning för Kommunfullmäktige daterat 2022-11-02.

Kommunfullmäktige beslutar att ny arbetsordning gäller från och med 2022-12-01.

Yrkande

Liza Kettil (S), Thomas Högberg (L), Hans-Joachim Isenheim (MP):
Bifall till förvaltningens förslag.

Mathias Johansson (SD) Tilläggsyrkande:

1. Korta ned talartiden till tre minuter.
2. ändra stopptiden för motioner och medborgarförslag till kl. 12 samma dag som Kommunfullmäktige har sammanträde.

Jan Hognert (M):

Bifall till Mathias Johanssons (SD) tilläggsyrkanden

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Ordförande ställer proposition på Mathias Johanssons (SD) tilläggsyrkande och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt tilläggsyrkandet.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta förslaget av ny arbetsordning för Kommunfullmäktige daterat 2022-11-02 med följande ändringar/tillägg:

1. Korta ned talartiden till tre minuter.
2. Ändra stopptiden för motioner och medborgarförslag till kl. 12 samma dag som Kommunfullmäktige har sammanträde.

Kommunfullmäktige beslutar att ny arbetsordning gäller från och med 2022-12-01.

Diarienummer: 2022-000220

Datum: 2022-11-02

TJÄNSTESKRIVELSE

Fredrick Göthberg
Kommunsekreterare
Administrativa avdelningen

Översyn av kommunfullmäktiges arbetsformer 2022-2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta förslaget av ny arbetsordning för Kommunfullmäktige daterat 2022-11-02.

Kommunfullmäktige beslutar att ny arbetsordning gäller från och med 2022-12-01.

Sammanfattning

I samband med att Kommunfullmäktige har gått in i en ny mandatperiod har ett nytt förslag på Kommunfullmäktige arbetsordning har tagits fram av förvaltningen i samverkan med Beredningen för fullmäktiges arbetsformer, se minnesanteckningar från möte 2022-09-20. Det nya förslaget består främst av redaktionella ändringar av tidigare arbetsordning antagen 2018-03-28, § 23 och senast reviderad 2020-02-24. De ändringar som är mer an redaktionella har markerats i gult i förslaget.

Förslag som framkom under beredningen för fullmäktiges arbetsformer som inte har arbetats in är förslaget att korta ned talartiden till tre minuter då beredningen ej var enig. Förslaget om kortare stoppdatum för motioner och medborgarförslag har inte heller arbetats in då det finns vissa praktiska frågor kring genomförandet som ej har hunnit att redas ut.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-09-26 § 132 att bifalla motion att om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati. Det har även arbetats att det ska redovisas i april och november månad likt obesvarade motioner och medborgarförslag görs idag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-11-02
Förslag på arbetsordning för Kommunfullmäktige
Mötesanteckningar – beredningen för fullmäktiges arbetsformer 2022-09-20

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Inga konsekvenser

Hållbar utveckling – Social dimension

Inga konsekvenser

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga konsekvenser

Ylva Morén
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Kommunsekreterare, för verkställande
Kommunfullmäktiges ledamöter, för kännedom

ARBETSORDNING FÖR KOMMUNFULLMÄKTIGE

Arbetsordning för kommunfullmäktige	Dnr: KS 2022-220
Typ av dokument: Arbetsordning	
Handläggare: Kommunsekreterare	
Antagen av: Kommunfullmäktige	Antagningsdatum: -
Revisionshistorik:	Giltighet: 2022-12-01 och till vidare

Utöver det som föreskrivs om kommunfullmäktige i lag eller annan författning gäller bestämmelserna i denna arbetsordning.

Antalet ledamöter

1 § Fullmäktige har 35 ledamöter.

I vallagen finns det bestämmelser om antalet ersättare.

Presidium

2 § De år då val av kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet, väljer fullmäktige bland ledamöterna en ordförande, en förste och andre vice ordförande som tillsammans utgör fullmäktiges presidium. Val till presidiet ska förrättas före december månads utgång.

Presidiet väljs för fullmäktiges löpande mandatperiod.

Viceordföranden ska biträda ordföranden i uppgiften att planera och leda sammanträdet i den mån det behövs.

3 § Till dess att val av presidiet har förrättats, tjänstgör som ordförande den som har varit ledamot i fullmäktige längst tid (ålderspresidenten).

Beräkning av tjänstgöringstid baseras på tidpunkt för den nybildade Munkedals kommuns tillkomst, d.v.s. 1974-01-01.

Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid som ledamot, ska den äldste av dem vara ålderspresident.

4 § Om ordföranden eller någon av vice ordförandena avgår som ledamot eller från sin presidiepost, bör fullmäktige så snart det kan ske välja en annan ledamot för återstoden av tjänstgöringstiden för den som har avgått.

Om samtliga i presidiet är förhindrade att fullgöra uppdraget, fullgör ålderspresidenten ordförandens uppgifter.

Tid och plats för sammanträdena

5 § Fullmäktige håller ordinarie sammanträde varje månad förutom januari, juli, augusti och december. För varje år bestämmer fullmäktige tid och dag för sammanträdena.

De år då val av fullmäktige har ägt rum i hela landet, sammanträder det nyvalda fullmäktige första gången i oktober månad.

Ålderspresidenten bestämmer dagen och tiden för det första sammanträdet efter samråd med kommunstyrelsens presidium.

6 § Ett extra sammanträde hålls på den tid som ordföranden bestämmer efter samråd med vice ordförandena.

En begäran om ett extra sammanträde ska göras skriftligen hos ordföranden och ska innehålla uppgift om det eller de ärenden som önskas behandlade på det extra sammanträdet.

7 § Om det föreligger särskilda skäl, får ordföranden efter samråd med vice ordförandena ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet.

Om ordföranden beslutar att ett sammanträde ska ställas in eller dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska ordföranden se till att varje ledamot och ersättare underrättas om beslutet. Uppgift om beslutet ska snarast tillkännages på lämpligt sätt.

8 § Ordföranden bestämmer efter samråd med vice ordförandena plats för kommunfullmäktiges sammanträden.

9 § Tillkännagivanden om fullmäktiges sammanträde görs på kommunens digitala anslagstavla. Tillkännagivandet ska omfatta tid och plats för sammanträdet och uppgifter om de ärenden som ska behandlas.

Tillkännagivandet ska ske minst en vecka före sammanträdesdagen.

Förlängning av sammanträde och fortsatt sammanträde

10 § Sammanträdena bör avslutas före klockan 22.00.

Ordföranden ska före detta klockslag fråga fullmäktige om sammanträdet ska slutföras på samma dag eller om sammanträdet ska avbrytas och hålla fortsatt sammanträde en senare dag för att behandla de ärenden som återstår.

Om fullmäktige beslutar att hålla fortsatt sammanträde en annan dag, beslutar fullmäktige genast, när och var sammanträdet ska fortsätta.

Om fullmäktige beslutar att hålla fortsatt sammanträde en annan dag, utfärdar ordföranden en kungörelse om det fortsatta sammanträdet på vanligt sätt.

Om sammanträdet ska fortsätta inom en vecka, behöver någon kungörelse inte utfärdas. I ett sådant fall låter ordföranden dock underrätta de ledamöter och ersättare som inte är närvarande när sammanträdet avbryts om tiden och platsen för det fortsatta sammanträdet.

Deltagande på distans

11 § Fullmäktige får, om synnerliga skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. I de fall då slutna omröstningar kan komma att tillämpas måste kommunfullmäktige ha säkrat en teknisk lösning för att säkerställa att valhemligheten bevaras. Om inte dessa krav kan tillgodoses får distansdeltagande inte ske. Ledamot som önskar delta på distans ska senast 7 dagar före sammanträdet anmäla detta till fullmäktiges kansli. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans. Ledamot som deltar på distans ansvarar själv för att ha en säker teknik och anslutning vid platsen den deltar ifrån.

Ärenden och handlingar till sammanträdena

12 § Ordföranden bestämmer efter samråd med vice ordförandena när fullmäktige ska behandla ett ärende, om ej annat följer av lag.

13 § Kommunstyrelsens och övriga nämnders förslag till beslut eller yttranden i de ärenden som tagits in i kungörelsen bör tillställas varje ledamot och ersättare före sammanträdet.

Ordföranden bestämmer i vilken omfattning övriga handlingar i ett ärende ska tillställas ledamöter och ersättare före sammanträdet.

Kallelse och övriga handlingar skickas elektroniskt. Handlingarna i varje ärende bör finnas tillgängliga för allmänheten i sammanträdeslokalen under sammanträdet.

Interpellationer och frågor bör delges samtliga ledamöter och ersättare före det sammanträde vid vilket de avses bli ställda.

Anmälan av hinder för tjänstgöring och inkallande av ersättare

14 § En ledamot som är hindrad att delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde, ska kalla in den ersättare som står i tur att tjänstgöra.

15 § Om en ledamot utan föregående anmälan uteblir från ett sammanträde eller hinder uppkommer för en ledamot att vidare delta i ett pågående sammanträde kallar ordföranden in den ersättare som är tillgänglig och står i tur att tjänstgöra.

Ledamot är skyldig att anmäla till sekreteraren om ledamoten avbryter sin tjänstgöring.

16 § Det som sagts om ledamot i 13 och 14 §§ gäller också för ersättare, som kallats till tjänstgöring.

17 § Ordföranden bestämmer, när en ledamot eller en ersättare ska träda in och tjänstgöra under ett pågående sammanträde. Endast om det föreligger särskilda skäl för det bör dock inträde ske under pågående handläggning av ett ärende.

Upprop

18 § En uppslagslista som visar de ledamöter och ersättare som tjänstgör ska finnas tillgänglig under hela sammanträdet.

I början av varje sammanträde låter ordföranden förrätta upprop enligt uppslagslistan.

Upprop förrättas också i början av varje ny sammanträdesdag, vid fortsatt sammanträde och när ordföranden anser att det behövs.

Protokolljusterare

19 § Ordföranden bestämmer tiden och eventuell plats för justeringen av protokollet från sammanträdet.

Sedan uppropet har förrättats enligt 17 §, väljer fullmäktige två ledamöter att tillsammans med ordföranden justera protokollet från sammanträdet och biträda ordföranden vid eventuella röstsammanräkningar.

Turordning för handläggning av ärendena

20 § Fullmäktige behandlar ärendena i den turordning som de har tagits upp i kungörelsen.

Fullmäktige kan dock besluta om ändrad turordning för ett eller flera ärenden.

Ordföranden bestämmer när under ett sammanträde ett ärende ska behandlas som inte finns med i kungörelsen.

Fullmäktige får besluta att avbryta handläggningen av ett ärende under ett sammanträde för att återuppta det senare under sammanträdet.

Yttranderätt vid sammanträdena

21 § Rätt att delta i överläggningen har

- ordföranden, förste och andre vice ordföranden i en nämnd eller en gemensam nämnd vid behandling av ett ärende där nämndens verksamhetsområde berörs.

- ordföranden och vice ordföranden i en fullmäktigeberedning, när fullmäktige behandlar ett ärende som beredningen har handlagt.

- ordföranden i en nämnd eller i en fullmäktigeberedning eller någon annan som besvarar en interpellation eller en fråga när överläggning hålls med anledning av svaret.

- styrelsens ordförande i ett sådant bolag som avses i 10 kap. 3 och 4 §§ kommunallagen, när fullmäktige behandlar ett ärende som berör förhållandena i bolaget.

22 § Kommunens revisorer och deras sakkunniga får delta i överläggningen när fullmäktige behandlar revisionsberättelsen och årsredovisningen.

Revisorerna får också delta i överläggningen när fullmäktige behandlar ett ärende som berör revisorernas egen förvaltning.

23 § Ordföranden låter efter samråd med vice ordförandena, i den utsträckning som det behövs, kalla ordförandena och vice ordförandena i nämnderna och fullmäktigeberedningarna, revisorerna samt anställda hos kommunen för att lämna upplysningar vid sammanträdena. Detsamma gäller utomstående sakkunniga.

Ordförande får efter samråd med vice ordförandena, i den utsträckning det behövs, kalla ordförande, och vice ordförande i gemensam nämnd där kommunen ingår samt anställda i de samverkande kommunerna för att lämna upplysningar vid sammanträdena.

Om fullmäktige inte beslutar något annat, bestämmer ordföranden efter samråd med vice ordförandena i vilken utsträckning de som har kallats för att lämna upplysningar på ett sammanträde får yttra sig under överläggningarna.

24 § Kommundirektören får delta i överläggningen i alla ärenden.

Fullmäktiges sekreterare får yttra sig om lagligheten av det som förekommer vid sammanträdena.

Talarordning och ordningen vid sammanträdena

25 § Den som har rätt att delta i fullmäktiges överläggningar får ordet i den ordning i vilken denne anmält sig och blivit uppropad.

Ett inlägg är begränsat till 5 minuter. Den som har rätt att delta i fullmäktiges överläggningar har också rätt till ett kort inlägg på högst två minuter för replik med anledning av vad en talare anfört.

Inlägget görs omedelbart efter den talare som har ordet då begäran om att få göra inlägget framställs. Andra och sista repliken är begränsad till en minut.

Om någon i sitt yttrande skulle avlägsna sig från ämnet och inte efter tillsägelse av ordföranden rättar sig får ordföranden ta från denne ordet. I övrigt får ingen avbryta en talare under dennes anförande.

Ordföranden kan utvisa den som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse.

Uppstår oordning som ordföranden inte kan avstyra får denne ajournera eller upplösa sammanträdet.

Yrkanden

26 § När fullmäktige har förklarat överläggningen i ett ärende avslutad, går ordföranden igenom de yrkanden som har framställts under överläggningen och kontrollerar att de har uppfattats korrekt.

Ordföranden befäster genomgången med ett klubbslag. Därefter får inte något yrkande ändras eller läggas till om inte fullmäktige beslutar medge det enhälligt.

Om ordföranden anser att det behövs ska den ledamot som har framställt ett yrkande lämna det skriftligt.

Deltagande i beslut

27 § En ledamot som avser att avstå från att delta i ett beslut ska anmäla detta till ordföranden innan beslut fattas.

En ledamot som inte har gjort en sådan anmälan anses ha deltagit i beslutet om fullmäktige fattar det med acklamation.

Omröstningar

28 § Om omröstning begärs ska kommunfullmäktige godkänna den av ordförande föreslagna propositionsordningen. Om den inte godkänns ska ordförande föreslå en ny propositionsordning.

Omröstningarna genomförs så att ledamöterna avger sina röster efter upprop. Uppropet sker enligt uppopslistan.

Ordföranden avger alltid sin röst sist.

Om fullmäktige har beslutat att använda sig ett voteringsystem vid omröstningar används det i första hand.

När omröstningen har avslutats, befäster ordföranden detta med ett klubbslag. Därefter får inte någon ledamot avge sin röst. Inte heller får någon ledamot ändra eller återta en avgiven röst efter klubbslaget.

Om oenighet uppstår om resultatet av en öppen omröstning ska en ny omröstning genomföras omedelbart.

När **slutna** omröstningar genomförs biträds ordföranden av de två ledamöterna som har utsetts att justera protokollet.

29 § En valsedel som avlämnas vid en sluten omröstning ska uppta så många namn som valet avser samt vara omärkt, enkel och sluten. **Sluten omröstning ska genomföras så att valhemligheten kan bevaras.**

En valsedel är ogiltig om den

- upptar namnet på någon som inte är valbar,
- upptar flera eller färre namn än det antal personer som ska väljas,
- upptar ett namn som inte klart utvisar vem som avses.

Kommunfullmäktige kan även besluta att använda sig av förskrivna valsedlar för att underlätta genomförande av val.

Det som sagts nu gäller inte vid val som sker med tillämpning av proportionellt valsätt. För sådana val finns särskilda föreskrifter i lag.

Motioner

30 § En motion

- ska vara skriftlig och väcks genom att den skickas kommunens officiella e-brevlåda via den e-postadress som ledamoten har tilldelats av kommunen alternativt skickas eller lämnas in till kommunstyrelsens kansli eller under sammanträde till kommunfullmäktiges presidium, undertecknad av samtliga motionärer.
- det ska tydligt framgå vem eller vilka som står bakom motionen.
- får bara ta upp ett ämne per motion.

En ersättare får väcka en motion bara när ersättaren tjänstgör som ledamot vid ett sammanträde.

En motion kan bara behandlas i sak i fullmäktige om det ligger inom fullmäktiges befogenhetsområde.

Är motionen inkommen senast fyra dagar innan sammanträde anmäls den på det sammanträdet. I annat fall anmäls den på nästkommande sammanträde.

Fullmäktige får begära ett förtydligande av motionen om det krävs i samband med anmälan.

En motion bör beredas så, att fullmäktige kan fatta beslut inom sex månader från det att motionen väcktes.

Om beredningen inte kan avslutas inom denna tid, ska detta och vad som har kommit fram vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid.

En motion kan hanteras på följande sätt:

Motionen är bifallen: Kommunfullmäktige beslutar att förslaget i motionen ska verkställas.

Motionen är besvarad: Kommunfullmäktige konstaterar att förslagen redan har beslutats eller verkställts och att ytterligare åtgärder inte behövs.

Motionen avslås: Kommunfullmäktige avvisar förslagen och beslutar att inte vidta några åtgärder.

Bifall/avslag/besvarande av enskilda att-satser: Kommunfullmäktige kan fatta olika beslut i olika att-satser.

Kommunstyrelsen och nämnderna ska två gånger varje år redovisa de motioner som inte har beretts färdigt. De ska även redovisa effektueringslista över de motioner som bifallits men ej verkställts och de motioner som har verkställts sedan föregående redovisning. Redovisningen ska göras på fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och november.

Medborgarförslag

31 § Den som är folkbokförd i kommunen får väcka ärende i fullmäktige genom medborgarförslag.

Ett medborgarförslag

- ska vara skriftligt och väcks genom att det skickas in till kommunen.
- ska innehålla namn, adress och telefonnummer och gärna e-postadress.
- får bara ta upp ett ämne per medborgarförslag.

Förslagsställaren ska beredas möjlighet att göra en presentation i kommunfullmäktige av sitt medborgarförslag om max 5 minuter då medborgarförslaget anmäls.

Ett medborgarförslag kan bara behandlas i sak i fullmäktige om det ligger inom fullmäktiges befogenhetsområde.

Fullmäktige kan i vissa fall överlåta till kommunstyrelsen eller annan nämnd att besluta i ärendet. Förslagsställaren ska i så fall underrättas om vilken nämnd som i fortsättningen kommer att handlägga ärendet. Om fullmäktige har överlåtit ärendet till en nämnd gäller inte följande bestämmelser som avser handläggningen i fullmäktige.

När ett medborgarförslag beretts färdigt och beslut ska fattas, ska förslagsställaren underrättas. Förslagsställaren har inte rätt att yttra sig i fullmäktige när förslaget behandlas.

Ett medborgarförslag bör beredas så, att fullmäktige kan fatta beslut inom 6

månader från det att medborgarförslaget väcktes. Om beredningen inte kan avslutas inom denna tid, ska detta och vad som har kommit fram vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid.

Ett medborgarförslag kan hanteras på följande sätt:

Medborgarförslaget är bifallet: Kommunfullmäktige beslutar att medborgarförslaget ska verkställas.

Medborgarförslaget är besvarat: Kommunfullmäktige konstaterar att förslagen redan har beslutats eller verkställts och att ytterligare åtgärder inte behövs.

Medborgarförslaget avslås: Kommunfullmäktige avvisar förslagen och beslutar att inte vidta några åtgärder.

Bifall/avslag/besvarande av enskilda att-satser: Kommunfullmäktige kan fatta olika beslut i olika att-satser.

Kommunstyrelsen och nämnderna ska två gånger om året redovisa de medborgarförslag som inte har beretts färdigt. De ska även redovisa effektueringslista över de medborgarförslag som bifallits men ej verkställts och de medborgarförslag som har verkställs sedan föregående redovisning. Redovisningen ska göras på fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och november.

Bolagens initiativrätt

32 § Styrelsen i ett sådant företag, stiftelse eller förening som avses i 10 kap. 3 och 4 §§ får väcka ärenden som företaget är skyldigt att se till att fullmäktige får ta ställning till.

Interpellationer

33 § Ska vara skriftlig och ställs genom att den skickas till kommunens officiella e-brevlåda via den e-postadress som ledamoten tilldelats av kommunen alternativt skickas eller lämnas undertecknad in till kommunstyrelsens kansli eller under sammanträde till fullmäktiges presidium.

Den bör skickas in till kommunstyrelsens kansli senast 14 dagar före det sammanträde vid vilket ledamoten avser att ställa den.

En ersättare får skicka in en interpellation under ett sammanträde, om ersättaren tjänstgör som ledamot vid sammanträdet.

En interpellation bör besvaras senast under det sammanträde som följer närmast efter det då interpellationen ställdes.

Ett svar på en interpellation ska vara skriftligt. Uppgift om att interpellationssvar kommer att lämnas vid visst sammanträde bör tas in i kungörelsen.

Den ledamot som har ställt interpellationen bör få del av svaret dagen före den sammanträdesdag då svaret ska lämnas.

Om en interpellation avser förhållandena i ett sådant bolag som avses i 10 kap 3 eller 4 §§ kommunallagen, får den ordförande till vilken interpellationen har ställts överlämna till en av fullmäktige utsedd ledamot i företagets styrelse att besvara interpellationen.

En ersättare som har ställt en interpellation får delta i överläggningen då svaret på interpellationen behandlas oberoende av om ersättaren tjänstgör vid sammanträdet eller inte.

Kommunfullmäktiges ledamöter får delta i debatten.

Frågor

34 § Ska vara skriftlig och ställs genom att den skickas till kommunens officiella e-brevlåda via den e-postadress som ledamoten tilldelats av kommunen alternativt skickas eller lämnas undertecknad in till kommunstyrelsens kansli eller under sammanträde till fullmäktiges presidium.

Den ska skickas in till kommunstyrelsens kansli senast 4 dagar före det sammanträde vid vilket ledamoten avser att ställa den.

Vad som sägs i 32 § gäller i tillämpliga delar också på fråga. Svar på frågan behöver dock inte vara skriftligt. Det är enbart frågeställaren och den som svarar som får delta i debatten.

En fråga bör besvaras under det sammanträde vid vilket den har ställts.

Beredning av ärenden

35 § Om fullmäktige inte beslutar något annat avgör kommunstyrelsen hur de ärenden som fullmäktige ska behandla ska beredas.

Återredovisning från nämnderna

36 § Fullmäktige beslutar om omfattningen och formerna för nämndernas återredovisning av uppdrag som fullmäktige lämnat. Närmare bestämmelser om detta anges i respektive nämnds reglemente.

Prövning av ansvarsfrihet och anmärkning

37 § Fullmäktiges presidium bereder frågor och ärenden om ansvarsfrihet och anmärkning.

Särskilda uppgifter för fullmäktiges presidium

38 § Fullmäktiges presidium ska ha regelbunden kontakt med kommunstyrelsen och ha en roll i den strategiska planeringen.

Valberedning

39 § På det första sammanträdet med nyvalda fullmäktige väljer fullmäktige en valberedning för den löpande mandatperioden.

Valberedningen består av 5 ledamöter och lika många ersättare.

Bland ledamöterna väljer fullmäktige vid samma tillfälle en ordförande och en vice ordförande för den tid som de har valts att vara ledamöter.

Valberedningen ska lägga fram förslag i alla valärenden som fullmäktige ska behandla med undantag av valen av fullmäktiges presidium och valberedning.

Fullmäktige kan dock besluta att förrätta även andra val utan föregående beredning.

Valberedningen bestämmer själv sina arbetsformer.

Beredning av revisorernas budget

40 § Fullmäktiges presidium bereder revisorernas budget.

Justering av protokollet

41 § Protokollet justeras av ordföranden och två ledamöter.

Om två eller flera ledamöter har fungerat som ordförande under ett sammanträde, justerar varje ordförande de paragrafer i protokollet som redovisar de delar av förhandlingarna som denne har lett.

Fullmäktige får besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart.

Paragrafen ska redovisas skriftligt innan fullmäktige justerar den.

Fullmäktiges protokoll signeras i första hand med digital signering under förutsättning att det kan göras på ett tillförlitligt sätt.

Tillkännagivandet av justeringen av protokollet ska ske på kommunens digitala anslagstavla enligt 8 kap 12 §, kommunallagen.

Reservation

42 § Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen, ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas till sekreteraren före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet.

Om fullmäktige beslutar att omedelbart justera den paragraf i protokollet som reservationen avser, ska motiveringen dock lämnas så snart det kan ske och senast under den sammanträdesdag beslutet fattades.

Expediering och publicering

43 § Utdrag ur protokollet ska tillställas dem som berörs av besluten i protokollet.

Protokollet ska publiceras på kommunens webbplats snarast efter justeringen.

Ledighet för förtroendevalda

44 § Fullmäktige får besluta om att en sådan förtroendevald som anges i 4 kap 2 § första stycket kommunallagen, kan få föräldraledighet med motsvarande villkor som gäller för anställda i kommunen.

Ledighet kan inte beviljas för längre tid än ett år.

Vid beviljad ledighet som ej överstiger en månad ersätter styrelsens eller nämndens vice ordförande den ledige och i övrigt gäller ordinarie regler om ersättares tjänstgöring.

Vid beviljad ledighet som överstiger en månad utser fullmäktige en ersättare.

Skulle en ledig förtroendevald avgå eller dennes uppdrag av annan anledning upphöra, upphör också ersättarens uppdrag och fullmäktige ska förrätta fyllnadsval.

Om ledighet överstigande en månad beviljats och någon ersättare inte direkt kan utses gäller bestämmelserna i tredje stycket.

Ledigheten avser inte platsen i kommunfullmäktige.

Diarienummer: 2022-220, 2022-206 och 2022-205

Datum: 2022-09-20

Mötesanteckningar beredningen för fullmäktiges arbetsformer

Närvarande

Heikki Klaavuniemi-Odelsheim (SD), ordförande

Ulla Gustafsson (M)

Karin Blomstrand (L)

Hans-Joachim Isenheim (MP)

Rolf Jacobsson (KD)

Översyn av fullmäktigsarbetsformer 2022–2026

Kommunfullmäktiges nuvarande arbetsordning går igenom och rättningar och korrigeringar noteras som ska arbetas fram till ett nytt förslag.

Förslag till ändringar som framkommer under mötet

Talartid - korta ned talartiden från dagens 5 till 3 minuter.

Medborgarförslag och motioner - ska ha stoppdatum kl. 12 på mötesdagen. Att Kommunfullmäktige endast beslutar att motta dem och att Kommunfullmäktige presidium sedan beslutar vart de ska skickas på beredning. Nämnderna ska även ha rätt att remittera ärenden till annan nämnd om de anser att de har hamnat fel eller behöver ytterligare beredning.

Justering – ska i första hand vara digital.

Omröstning – lägg till voteringsystem som alternativ.

Sluten omröstning – bör regleras bättre så att valhemligheten skyddas.

Demokratiberedningen

Ska införas från årsskiftet och ersätta både beredningen för fullmäktiges arbetsformer och beredningen för samhällsdialog. Frågan ställas hur uppdraget i den nya beredningens reglemente ska se ut. Förslag läggs fram att de både nuvarande beredningarna borde ha ett gemensamt möte för att forma uppdragsbeskrivningen för den nya beredningen.

Övrigt

Diskussion förs om allmänhetens frågestund ska införas. Frågan lämnas vidare till demokratiberedningen.

Det lyfts fram att de frågor som beredningen hanterat behövs arbetas med mer löpande under en mandatperiod. Exempel på aktuella frågor är: webbsändningen, löpande arbete med arbetsordningen, hur politiken får kommunikation med medborgarna. Frågan lämnas över till demokratiberedningen.

Granskning av hantering av motioner/medborgarförslag

Karin Blomstrand (L) motion om hantering av motioner/medborgarförslag har bifallits av Kommunfullmäktige och gett beredningen i uppdrag att se över hanteringen av motioner och medborgarförslag.

Motionen består av tre frågeställningar som hanteras var för sig av beredningen.

- 1) *Hur lång tid bör/skall det ta från det att en motion är antagen av kommunfullmäktige till dess att målet/uppdraget i motionen skall vara färdigställt?*

Beredningens svar: De bör återrapportera i samband med redovisning av ej besvarade motioner, två gånger per år. En annan gräns som bör gälla är att motioner verkställs inom nästkommande budgetår. Dessa bestämmelser bör arbetas in i nämndernas reglementen. Sedan har Kommunstyrelsen i sin särskilda roll uppsiktsplikt över nämnderna och särskilt ansvar för att Kommunfullmäktiges beslut verkställs.

- 2) *Hur lång tid skall det ta innan motioner som skickats in och diarieförts tas upp i kommunfullmäktige?*

Beredningens svar: de framgår av Kommunfullmäktige arbetsordning.

- 3) *En motion som hamnar i "fel" nämnd eller styrelse, måste den tillbaka till kommunfullmäktige för nytt beslut, eller kan den gå mellan nämnder och förvaltningar innan den kommer till kommunfullmäktige för beslut?*

Beredningens svar: En motion som hamnat hos fel nämnd eller behöver ytterligare beredning bör direkt skickas till annan nämnd utan att den behöver passera Kommunfullmäktige.

Granskning av ledningen av Kommunfullmäktiges sammanträden

Carina Thorstensson (C) om Kommunfullmäktige presidiums bister kring god sed och respekt, har besvarats av Kommunfullmäktige genom att sända den till beredningen för hantering.

Beredningen diskuterar motionen och dess olika delar. Det lyfts fram att den är generellt skriven och saknar konkreta exempel. Det är viktigt att Kommunfullmäktiges ordförande är tydlig vid ledningen av fullmäktigemötena så att alla ledarmöten kan uppfatta och hänga med i beslutsförandet. Önskemål lyfts fram att dessa frågor lyfts på sittande möte eller ta det direkt med ordförande.

Vid anteckningarna

Fredrick Göthberg
Kommunsekreterare

§ 183

Dnr 2022-000249

Reglemente för Demokratiberedningen

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2022-04-25 §58 i ärendet Utvärdering och översyn av den politiska organisationen, följande:

Att inrätta en demokratiberedning under kommunfullmäktige med uppdrag att arbeta med arbetsformerna för det politiska arbetet och den utåtriktade dialogen med medborgarna samt att beredningarna för samhällsdialog respektive kommunfullmäktiges arbetsformer därmed upphör.

Beslutet kommer verkställas i samband med ny mandatperiod årsskiftet 2022/2023. Ett förslag på reglemente har framtagits och speglar reglementena för de två beredningar den ersätter i både utformning och innehåll. Uppdragsbeskrivning är en sammanslagning från dessa.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-10-27
Förslag till reglemente för Demokratiberedningen
Beslut KF 2022-04-25 § 58

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta reglemente för Demokratiberedningen enligt bifogat förslag och beslutar att beredningen träder i kraft 2023-01-01.

Yrkande

Martin Svenberg Rödin (M) bifall till förvaltningens förslag och med tilläggsyrkande:

1. Under § 5: Beredningen bör ha minst fyra möten per år och där utöver vid behov.
2. Under § 7: Rapportering till Kommunfullmäktige ska ske minst en gång per år, i november månad och där utöver vid behov.

Hans-Joachim Isenheim (MP), Liza Ketill (L), Mathias Johansson (SD):
Bifall till Martins Svenberg Rödins (M) tilläggsyrkande.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt förslaget.

Ordförande ställer proposition på Martins Svenberg Rödin (M) tilläggsyrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar att bifall tilläggsyrkandet.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta reglemente för Demokratiberedningen enligt bifogat förslag med följande ändringar/tillägg:

3. Under § 5: Beredningen bör ha minst fyra möten per år och där utöver vid behov.
4. Under § 7: Rapportering till Kommunfullmäktige ska ske minst en gång per år, i november månad och där utöver vid behov.

Kommunfullmäktige beslutar att beredningen träder i kraft 2023-01-01.

Diarienummer: 2022-000249

Datum: 2022-10-27

TJÄNSTESKRIVELSE

Fredrick Göthberg
Kommunsekreterare
Administrativa avdelningen

Inrättande av Demokratiberedningen

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta reglemente för Demokratiberedningen enligt bifogat förslag och beslutar att beredningen träder i kraft 2023-01-01.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2022-04-25 §58 i ärendet *Utvärdering och översyn av den politiska organisationen*, följande:

Att inrätta en demokratiberedning under kommunfullmäktige med uppdrag att arbeta med arbetsformerna för det politiska arbetet och den utåtriktade dialogen med medborgarna samt att beredningarna för samhällsdialog respektive kommunfullmäktiges arbetsformer därmed upphör.

Beslutet kommer verkställas i samband med ny mandatperiod årskiftet 2022/2023. Ett förslag på reglemente har framtagits och speglar reglementena för de två beredningar den ersätter i både utformning och innehåll. Uppdragsbeskrivning är en samanslagning från dessa.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-10-27
Förslag till reglemente för Demokratiberedningen
Beslut KF 2022-04-25 § 58

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Inga konsekvenser

Hållbar utveckling – Social dimension

Inga konsekvenser

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga konsekvenser

Ylva Morén
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Kommunfullmäktiges valberedning, för beredning av val.
Kommunsekreterare, för verkställande.

Reglemente
för
kommunfullmäktiges
demokratiberedning

Dokumentbeskrivning

Typ	Beskrivning
Dokumenttyp:	Reglemente
Antaget av:	Kommunfullmäktige
Antagningsdatum:	-
Diarienummer:	KS 2022-249
Gäller till och med:	Gäller tills vidare
Dokumentansvarig:	Kommunsekreterare
Revisionshistorik:	-

Förslags

1 § Sammansättning och mandattid

Demokratiberedningen ska bestå av en representant från varje parti som finns representerat i kommunfullmäktige. Beredningens presidium ska bestå av en ordförande och en vice ordförande.

Ledamöterna väljs av kommunfullmäktige för fyra år räknat från och med den 1 januari efter att val till kommunfullmäktige hållits.

2 § Ansvar och uppdrag

Beredningen ersätter kommunfullmäktiges beredning för samhällsdialog och kommunfullmäktiges beredning för fullmäktiges arbetsformer i och med införande 2023-01-01 och tar över samtliga ej avslutades uppdrag som skickat till beredningarna från kommunfullmäktige.

Beredningen ansvarar inom sitt område för att:

- Utveckla former för medborgardialog med målsättning att få fler medborgare engagerade i frågor som rör kommunens verksamhet och utveckling. Medborgardialogen skall också ge förutsättningar för att tillvarata kompetens och kunskap i kommunen.
- Föra ut frågor som fullmäktige beslutar för information, medborgardialog och förankring.
- Se över fullmäktiges arbetsordning och framställa förslag på eventuella revideringar till fullmäktige.
- Hantera de uppdrag som skickas från fullmäktige till beredningen.

Beredningen ansvarar även för att inom sitt område avge sådana yttranden som ankommer på beredningen.

Beredningen kan inte delegeras någon rätt att besluta i sakfrågor och har därmed inte någon form av verksamhetsansvar.

3 § Rätt att väcka ärenden

Beredningen har rätt att väcka ärenden som hör till beredningens ansvarsområde i kommunfullmäktige.

4 § Arbetsformer

Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena och att minnesanteckningar förs. Kallelse ska vara skriftlig och innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelse ska på ett lämpligt sätt sändas till varje ledamot senast en vecka före sammanträdesdagen. Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. I undantagsfall får kallelsen ske på annat sätt.

Om beredningen lämnar förslag till kommunfullmäktige ska alltid kommunstyrelsen ges tillfälle till att lämna yttrande.

Beredningen får från kommunstyrelsen och anställda begära in de upplysningar och yttranden som behövs för att beredningen ska fullgöra sina uppgifter.

Beredningen äger rätt att kalla utomstående.

Beredningen får bestämma att också andra än ledamöter skall ha rätt att delta i överläggningarna men inte i besluten.

5 § Sammanträden

Beredningen sammanträder på dag och tid som den själv bestämmer.

Beredningen beslutar själv i varje enskilt fall om beredningens sammanträde ska vara öppet för allmänheten.

6 § Jäv

För beredningen gäller de bestämmelser om jäv som finns kommunallagens 5 kap 47 §.

7 § Ansvar och rapporteringsskyldighet

Beredningen ska se till att det egna arbetet bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt bestämmelser i detta reglemente.

Beredningen ska rapportera till kommunfullmäktige hur beredningen genomfört sitt arbete minst en gång per år. I övrigt ska beredningen lämna information till fullmäktige vid behov.

Avrapportering till kommunfullmäktiges presidium ska ske på sätt som kommunfullmäktiges presidium bestämmer.

8 § Budget och arvoden

Beredningen disponerar de medel som ställs till dess förfogande av kommunfullmäktige.

Arvode till ledamöter i beredningen utgår i enlighet med kommunens bestämmelser om arvoden och ersättning till förtroendevalda.

Förslag

§ 58

Dnr 2022-000114

Utvärdering och översyn av den politiska organisationen

Sammanfattning av ärendet

Den nuvarande politiska organiseringen fastställdes av kommunfullmäktige den 2017-10-26, § 17. Organisationen har varit i kraft sedan 2019-01-01.

Kommunstyrelsen beslutade 2021-07-05, § 135, att ge kommundirektören i uppdrag att göra en utvärdering och översyn av den politiska organisationen samt att ta fram förslag på förändringar för att kunna utveckla det politiska arbetet inför den kommande mandatperioden.

Utvärderingen ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast i mars 2022 för att kommunstyrelsen sedan ska kunna bereda och lägga förslag på justeringar till kommunfullmäktige senaste i juni 2022.

Föreligger nu översyn med förslag till reviderad politisk organisation. Förslagen har sin grund i att Munkedals kommun i förhållande till jämförbara kommuner dels har förhållandevis många politiska uppdrag och dels förhållandevis höga kostnader för den politiska verksamheten.

Beslutsunderlag

Beslut KS 2022-04-11 § 71

Tjänsteskrivelse

Utredning organisation

Bilaga 1. Förväntningar, Utvärderingar - Alla

Bilaga 2.1. Sammanfattning enkät

Bilaga 2.2. Sammanställning enkät

Bilaga 3.1. Politik kostnadsjämförelse

Bilaga 3.2. Politiska kostnader 2017-2021

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar:

1. Att avsluta de politiska styrgrupperna som är kopplade till investeringsförstudieprocessen till förmån för att arbeta in arbetet med information och delaktighet i ordinarie nämndstruktur,
2. Att minska antalet ledamöter i välfärdsnämnden från 11 till 9 ledamöter med lika många ersättare.
3. Att inrätta en demokratiberedning under kommunfullmäktige med uppdrag att arbeta med arbetsformerna för det politiska arbetet och den utåtriktade dialogen med medborgarna samt att beredningarna för samhällsdialog respektive kommunfullmäktiges arbetsformer därmed upphör.
4. Att lägga samman barn- och utbildningsnämnden och kultur- och fritidsnämnden till en gemensam kultur- och utbildningsnämnd med 11 ledamöter och 11 ersättare.
5. Att inrätta insynsplatser i kommunstyrelsen för partier representerade i kommunfullmäktige som ej innehar ledamot- eller ersättarplats i kommunstyrelsen.
6. Att ge arvodesberedningen i uppgift att ta fram förslag på arvoden efter taget beslut.

Yrkande

Mathias Johansson (SD), Göran Nyberg (-), Karin Blomstrand (L), Martin Svenberg Rödin (M):
Bifall till kommunstyrelsens förslag

Liza Kettil (S), Ove Göransson (V), Fredrik Olsson (KD), Rolf Jacobsson (KD), Hans-Joachim Isenheim (MP):
Bifall till attsatts 1, 3, 5 och 6
Avslag till attsats 2 och 4

Göran Nyberg (-) tilläggsyrkande:
Kommunfullmäktige uppdrar åt kommunstyrelsen att analysera respektive nämnds reglementen och om möjligt föreslå kommunfullmäktige förändringar i desamma om man finner att det skulle kunna minska de oklarheter som revisionen syftar på.

Karin Blomstrand (L):
Bifall till Göran Nyberg (-) tilläggsyrkande

Lars-Göran Sunesson (C):
Bifall till attsats 1, 3, 5 och 6
Avslag till attsats 4

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på attsats 1 och finner att kommunfullmäktige beslutar att bifalla attsats 1.

Ordförande ställer proposition på attsats 2 och finner att kommunfullmäktige beslutar att bifalla attsats 2.

Omröstning begärd och ska verkställas.

Ordförande ställer följande propositionsordning:

Ja-röst: bifall

Nej-röst: avslag

Kommunfullmäktige beslutar att avslå attsats 2.

Ordförande ställer proposition på attsats 3 och finner att kommunfullmäktige beslutar att bifalla attsats 3.

Ordförande ställer proposition på attsats 4 och finner att kommunfullmäktige beslutar att bifalla attsats 4.

Omröstning begärd

Ja-röst: bifall

Nej-röst: avslag

Kommunfullmäktige beslutar att avslå attsats 4.

Ordförande ställer proposition på attsats 5 och finner att kommunfullmäktige beslutar att bifalla attsats 5.

Ordförande ställer proposition på attsats 6 och finner att kommunfullmäktige beslutar att bifalla attsats 6.

Ordförande ställer proposition på Göran Nybergs (-) tilläggsyrkande och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt Göran Nybergs (-) tilläggsyrkande.

Omröstningsresultat

Omröstning 1 om attsats 2:

Ja-röst: 17

Nej-röst: 18

Avstod: 0

Omröstning 2 om attsats 4:

Ja-röst: 17

Nej-röst: 18

Avstod: 0

Fullständiga omröstningsbilagor bifogas protokollet.

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avsluta de politiska styrgrupperna som är kopplade till investeringsförstudieprocessen till förmån för att arbeta in arbetet med information och delaktighet i ordinarie nämndstruktur,

Att inrätta en demokratiberedning under kommunfullmäktige med uppdrag att arbeta med arbetsformerna för det politiska arbetet och den utåtriktade dialogen med medborgarna samt att beredningarna för samhällsdialog respektive kommunfullmäktiges arbetsformer därmed upphör.

Att inrätta insynsplatser i kommunstyrelsen för partier representerade i kommunfullmäktige som ej innehar ledamot- eller ersättarplats i kommunstyrelsen.

Att ge arvodesberedningen i uppgift att ta fram förslag på arvoden efter taget beslut.

Att uppdrar åt kommunstyrelsen att analysera respektive nämnds reglementen och om möjligt föreslå kommunfullmäktige förändringar i desamma om man finner att det skulle kunna minska de oklarheter som revisionen syftar på.

Expedieras

Kommundirektör, för hantering

Kommunstyrelsen, för hantering

Arvodesberedningen, för hantering

§ 184

Dnr 2022-000246

Kommunstyrelsens reglemente 2023-2026

Sammanfattning av ärendet

Inför att ny mandatperiod påbörjas för nämnderna görs en översyn av deras reglementen. Översynen görs övergripande och det är möjligt att behov av fler förändringar uppkommer under den nya mandatperiodens gång, exempelvis från förvaltningen, nämnden själv eller demokratiberedningen. I så fall får aktuellt reglemente tas upp för revidering. De ändringar i förslaget som är mer än redaktionella har markerats i gult.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-04-25 § 58, bland annat att:

1. Inrätta insynsplatser i Kommunstyrelsen för partier representerade i Kommunfullmäktige som ej innehar ledamot- eller ersättarplats i Kommunstyrelsen.
2. Att uppdra åt Kommunstyrelsen att analysera nämndernas reglementen och om möjligt föreslå Kommunfullmäktige förändringar i desamma om man finner att det skulle minska de oklarheten som revisionen syftar på.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-09-26 § 132 att bifalla motion att om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati. Det har arbetats in i Kommunstyrelsen och nämndernas reglementen att det ska redovisas i april och november likt obesvarade motioner och medborgarförslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-11-03
Förslag till reglemente för Kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Reglemente för Kommunstyrelsen daterat 2022-11-03.

Kommunfullmäktige beslutar att reglementet ska gälla från och med 2023-01-01.

Yrkande

Liza Kettil (S) tilläggsyrkande:

Paragraf 19 - offentlighet och närvaro – Behåll den nuvarande skrivning på första stycket: *Kommunstyrelsen beslutar om sammanträdena ska vara offentliga eller inte. Kommunstyrelsen kan besluta att del av sammanträde kan vara stängt.*

Martin Svenberg Rödin (M) tilläggsyrkande:

1. Paragraf 20 – Valen till insynsplatser görs i Kommunfullmäktige.
2. Paragraf 26 – Förtroendevald på insynsplats ska inte ha yttranderätt.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Ordförande ställer proposition på Liza Kettils (S) tilläggsyrkande och finner att Kommunstyrelsen beslutar enligt yrkandet.

Ordförande ställer proposition på Martins Svenbergs Rödin (M) första tilläggsyrkande och finner att Kommunstyrelsen beslutar enligt yrkandet.

Ordförande ställer proposition på Martins Svenbergs Rödin (M) andra tilläggsyrkande och finner att Kommunstyrelsen beslutar att avslå yrkandet.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Reglemente för Kommunstyrelsen daterat 2022-11-03 med följande ändringar/tillägg:

3. Paragraf 19 första stycket förblir - Kommunstyrelsen beslutar om sammanträdena ska vara offentliga eller inte. Kommunstyrelsen kan besluta att del av sammanträde kan vara stängt.
4. Paragraf 20, tillägg: Fullmäktige väljer eventuell förtroendevald som ska ha insynsplats i Kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktige beslutar att reglementet ska gälla från och med 2023-01-01.

Diarienummer: 2022-000246

Datum: 2022-11-03

TJÄNSTESKRIVELSE

Fredrick Göthberg
Kommunsekreterare
Administrativa avdelningen

Kommunstyrelsens reglemente för mandatperiod 2023-2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Reglemente för Kommunstyrelsen daterat 2022-11-03.

Kommunfullmäktige beslutar att reglementet ska gälla från och med 2023-01-01.

Sammanfattning

Inför att ny mandatperiod påbörjas för nämnderna görs en översyn av deras reglementen. Översynen görs övergripande och det är möjligt att behov av fler förändringar uppkommer under den nya mandatperiodens gång, exempelvis från förvaltningen, nämnden själv eller demokratiberedningen. I så fall får aktuellt reglemente tas upp för revidering. De ändringar i förslaget som är mer än redaktionella har markerats i gult.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-04-25 § 58, bland annat att:

1. Inrätta insynsplatser i Kommunstyrelsen för partier representerade i Kommunfullmäktige som ej innehar ledamot- eller ersättarplats i Kommunstyrelsen.
2. Att uppdra åt Kommunstyrelsen att analysera nämndernas reglementen och om möjligt föreslå Kommunfullmäktige förändringar i desamma om man finner att det skulle minska de oklarheten som revisionen syftar på.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-09-26 § 132 att bifalla motion att om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati. Det har arbetats in i Kommunstyrelsen och nämndernas reglementen att det ska redovisas i april och november likt obesvarade motioner och medborgarförslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-11-03
Förslag till reglemente för Kommunstyrelsen

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Inga konsekvenser

Hållbar utveckling – Social dimension

Inga konsekvenser

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga konsekvenser

Ylva Morén
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Kommunsekreterare, för verkställande

REGLEMENTE FÖR KOMMUNSTYRELSEN

Reglemente för kommunstyrelsen	Dnr: KS 2022-246
Typ av dokument: Reglemente	
Handläggare: Kommunsekreterare	
Antagen av: Kommunfullmäktige	Antagningsdatum: -
Revisionshistorik:	Giltighet: 2023-01-01 och tills vidare

Utöver vad som föreskrivs i kommunallagen och gällande specialförfattningar för kommunstyrelsen skall följande gälla:

KOMMUNSTYRELSENS LEDNINGS- OCH STYRNINGSANSVAR

Lednings- och styrfunktion

1 § Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning.

Kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsiktsplikt över övriga nämnder, gemensamma nämnder, hel- eller delägda bolag och kommunalförbunds verksamhet. Styrelsen ska även bereda ärenden som ska behandlas i kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen har en styr och ledningsfunktion samt ansvar för ekonomisk förvaltning, personalpolitik och uppgifter som regleras i viss speciallagstiftning.

Kommunstyrelsen har därutöver ett samlat ansvar som personalmyndighet för kommunens personal. Dessutom ingår följande strategiska uppdrag;

- Koncernstyrelse
- Kollektivtrafikfrågor, inklusive närtrafik, färdtjänst, linjetrafik
- Strategiska infrastrukturfrågor
- Översiktsplanering och övrig strategisk samhällsplanering
- Mark och exploateringsfrågor
- **Vatten- och avloppsfrågor**
- Miljöstrategiskt arbete samt energi- och klimatfrågor
- Bostadsförsörjningsfrågor
- Näringslivs- och besöksnäring
- Strategiska arbetsmarknads- och sysselsättningsfrågor
- Digitaliseringsfrågor och utveckling av e-Samhället
- Integrations- och hälsofrågor
- Central informations- och kommunikationsverksamhet
- Konsumentverksamhet
- Samordning av kommunens säkerhetsarbete
- Brottsförebyggande råd (BRÅ)
- Hantering av inteckningar, pantbrev mm
- Tillstånd att använda kommunens vapen
- Föra kommunens talan i mål eller ärende som rör den egna verksamheten
- EU-frågor
- Avge yttrande på fullmäktiges vägnar i ej principiella frågor samt i brådskande ärenden
- Utse dataskyddsombud
- Förvaltnings-/verkställighetsuppgifter som inte tilldelats annan nämnd
- Under höjd beredskap ansvarar kommunstyrelsen för ledningen av den del av det civila försvaret som kommunen skall bedriva i enlighet med Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.
- Renhållningsfrågor

Kommunstyrelsen ansvarar även för uppgifter som regleras i viss speciallagstiftning;

- Patientnämnd
- Pensionsnämnd för anställda och förtroendevalda
- Ansvarig enligt säkerhetsskyddslagen
- Arkivmyndighet
- Registeransvarig och ansvarig för kommunens anslagstavla

2 § Kommunstyrelsen ansvarar för beslut om samordning mellan nämnderna och gränsdragning mellan nämndernas kompetens. Styrelsen ansvarar för att en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls.

3 § Kommunstyrelsen ska:

- leda arbetet med, och samordna utformningen av övergripande och strategiska mål, riktlinjer och ramar för styrningen av hela den kommunala verksamheten samt göra framställningar i målfrågor som inte är förbehållna annan nämnd,
- utöva uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders beslut,
- ha ett övergripande ansvar för interna säkerhetsfrågor i kommunen,
- hos fullmäktige, övriga nämnder och andra myndigheter göra de framställningar som behövs,
- ansvara för utformning och utveckling av kommunens system för intern kontroll i enlighet med vad fullmäktige särskilt beslutar,
- ansvara för samordningsträffar med nämndpresidierna,
- bereda eller yttra sig i ärenden som ska handläggas av fullmäktige i enlighet med Kommunallagen,
- verkställa fullmäktiges beslut, om inte fullmäktige beslutat annat.

Om inte fullmäktige beslutat annat, avgör kommunstyrelsen hur de ärenden som fullmäktige ska handlägga ska beredas.

Bolag och stiftelser

4 § Kommunstyrelsen ska:

- ha fortlöpande uppsikt över verksamheten i de bolag och stiftelser som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv, men också i avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen
- ansvara för att beslut om ägardirektiv till bolagen fattas och kontinuerligt hålls uppdaterade
- ansvara för regelbundna möten mellan styrelsen och bolags- och stiftelseledningar
- löpande vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i 10 kap. 3-6 §§ KL är uppfyllda beträffande de bolag och stiftelser kommunen äger eller har intresse i
- årligen pröva om den verksamhet som bedrivs i de aktiebolag som kommunen helt eller delvis äger, under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförs inom ramen för de kommunala befogenheterna. Beslutet ska delges fullmäktige snarast. Finner styrelsen att brister förelegat ska den samtidigt lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.
- svara för att tillvarata kommunens intressen vid bolags- och föreningsstämmor och andra likartade sammanträden i de bolag som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i.

Ekonomisk förvaltning

5 § Kommunstyrelsen ska:

- ha hand om kommunens medelsförvaltning och följa, av fullmäktige meddelade föreskrifter, för denna. Medelsförvaltningen omfattar placering och upplåning av medel. I uppgiften ingår också att bevaka att kommunens inkomster inflyter och att betalningar görs i tid samt vidta de åtgärder som behövs för indrivning av förfallna fordringar,
- ha hand om övrig ekonomisk förvaltning,
- upprätta förslag till budget i enlighet med Kommunallagen,

- se till att bokföring och redovisning sker i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning,
- upprätta årsredovisning och delårsrapport i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning,
- i enlighet med fullmäktiges särskilda föreskrifter förvalta medel som avsatts till pensionsförpliktelser.

Delegering från kommunfullmäktige

6 § Kommunstyrelsen ska besluta i följande grupper av ärenden:

- Upptagande av lån inom den beloppsram och de riktlinjer som fullmäktige fastställt
- På begäran av nämnd omfördela medel som anslagits till nämnden inom den budgeterade verksamhetsvolymen och av fullmäktige fastställd beloppsram och andra riktlinjer
- I mål och ärenden, där kommunstyrelsen har till uppgift att föra kommunens talan på kommunens vägnar träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal.
- Tillstånd att använda kommunens heraldiska vapen
- Avgivande av yttranden enligt kameraövervakningslagen (2013:460).
- Avge yttrande som ankommer på kommunfullmäktige om inte yttrandet är av principiell betydelse för den kommunala självstyrelsen. Kommunstyrelsen får också besluta i sistnämnda slag av yttranden om remisstiden inte medger att yttrandet behandlas på ordinarie sammanträde med fullmäktige. Styrelsen ska om möjligt samråda med berörd nämnd vid handläggning av yttrandet.
- avskrivna fordran som tillhör styrelsens verksamhetsområde
- besluta om flyktingmottagning
- ~~efter hörande av berörd nämnd namnsätta offentliga byggnader och dylikt~~
- besluta om avgifter för kommunanställdas måltider vid kommunens skolmatsalar.
- ~~Besluta om namnsättning av gator och allmänna platser samt kommunala fastigheter.~~

Personalfrågor

7 § Kommunstyrelsen är kommunens centrala personalorgan samt pensionsmyndighet. Kommunstyrelsen ansvarar, i förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare, för att:

- med bindande verkan för kommunen genom kollektivavtal reglera frågor om förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare,
- förhandla på kommunens vägnar enligt gällande lagstiftning om förhandlingsrätt utom vad gäller §§ 11-14 och 38 lagen om medbestämmande i arbetslivet inom andra nämnders ansvarsområden,
- avgöra frågor om tolkning av lag, avtal och andra bestämmelser om förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare,
- besluta om stridsåtgärd,
- lämna uppdrag enligt 6 kap. 3 § lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter,
- anställa kommunchef samt fastställa instruktion för denne.

Kommunstyrelsen är anställningsmyndighet och handhar dessutom nedanstående frågor som rör förhållandet mellan kommunstyrelsen som arbetsgivare och dess arbetstagare. Inom ramen för sitt arbetsgivaransvar har styrelsen att tillämpa gällande Allmänna Bestämmelser (AB) och dess specialbestämmelser samt övriga lagar och avtal på arbetsrättens område. Som komplement till kommunstyrelsen i egenskap av personalorgan tillkommer det styrelsen att:

- besluta om anställning, entledigande, uppsägning, avsked och avgångsvederlag,
- besluta om löneförmåner vid nyanställning,
- besluta om ledigheter för enskild angelägenhet,
- meddela förbud om bisyssla enligt gällande AB,

- besluta om förmåner enligt gällande AB vid utbildning,
- fullgöra förhandlingsskyldigheten enligt §§ 11-14 samt 38 lagen om medbestämmande i arbetslivet.

Uppföljningsfunktionen

8 § Kommunstyrelsen ska

- se till att av fullmäktige fastställda mål och riktlinjer för verksamheten samt ekonomi följs upp i nämnderna,
- övervaka att kommunens löpande förvaltning i övrigt sköts lagligt och ekonomiskt,
- följa upp hur den interna kontrollen sköts i nämnderna,
- två gånger per år rapportera till fullmäktige hur samtliga kommunens verksamheter utvecklas mot bakgrund av fastlagda mål och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret,
- inom ramen för sin uppsiktsplikt övervaka att verksamheter som bedrivs av privata utförare kontrolleras och följs upp i enlighet med lag, avtal och av fullmäktige fastställda program och direktiv,
- två gånger per år lämna en redovisning till fullmäktige över de motioner och medborgarförslag som kommit in till fullmäktige och som inte slutligt handlagts av fullmäktige. Redovisningen ska göras på fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och november.
- två gånger per år lämna en redovisning till fullmäktige över de motioner och medborgarförslag som har bifallits av fullmäktige men ännu ej verkställts. Redovisningen ska göras på fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och november.

Särskilda uppgifter

9 § Kommunstyrelsen får själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden, om inte någon annan ska göra det på grund av lag eller annan författning eller beslut av fullmäktige. Detta gäller också mål där någon har begärt laglighetsprövning av fullmäktiges beslut, om inte fullmäktige beslutat att själv föra talan i målet.

10 § Kommunstyrelsen får på begäran lämna hjälp till andra kommuner och landsting som drabbats av en extraordinär händelse i fredstid. Om hjälp har lämnats har kommunen eller landstinget rätt till skälig ersättning av den andra kommunen eller landstinget enligt Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

11 § Kommunstyrelsen är arbetslöshetsnämnd

12 § Kommunstyrelsen är arkivmyndighet. Närmare föreskrifter om arkivvården finns i arkivreglemente.

13 § Kommunstyrelsen är registeransvarig för behandlingar av personuppgifter inom styrelsens verksamhet.

14 § Kommunstyrelsen ansvarar för kommunens anslagstavla.

15 § Kommunstyrelsen ansvarar för att uppdatera den kommunala författningssamlingen och se till att denna hålls tillgänglig i lagstadgad form.

KOMMUNSTYRELSENS ARBETSFORMER

Tidpunkt för sammanträden

16 § Kommunstyrelsen sammanträder på dag och tid som styrelsen eller ordföranden bestämmer enligt 6 kap 23 §, kommunallagen.

Om det föreligger särskilda skäl får ordföranden ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet. Om möjligt ska samråd ske med vice ordförandena.

Om ordföranden beslutar att ett sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska ordföranden se till att varje ledamot och ersättare snarast underrättas om beslutet.

Kallelse

17 § Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena.

Kallelsen skall vara elektronisk och innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen skall på ett lämpligt sätt tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet senast sex dagar före sammanträdesdagen.

Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan skall bifogas kallelsen.

I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt.

Deltagande på distans

18 § Styrelsen får, om synnerliga skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor.

Ledamot som önskar delta på distans ska senast 7 dagar i förväg anmäla detta till kommunstyrelsens kansli. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans.

Ledamot som deltar på distans ansvarar själv för att ha en säker teknik och anslutning vid platsen den deltar ifrån.

Offentlighet och närvarorätt vid sammanträden

19 § Kommunstyrelsen sammanträden är slutna. Kommunstyrelsen får dock beslut att sammanträden ska vara offentliga. Kommunstyrelsen kan besluta att del av sammanträde kan vara öppet eller stängt.

En nämnds sammanträden ska dock alltid hållas inom stängda dörrar i ärenden som avser myndighetsutövning, eller i vilka det förekommer uppgifter som omfattas av sekretess hos nämnden.

20 § De partier som är representerade i fullmäktige men ej i kommunstyrelsen har rätt till en insynsplats per parti.

Sammansättning

21 § Kommunstyrelsen består av 11 ledamöter och 11 ersättare.

Kommunstyrelsen presidium ska bestå av ordförande, förste vice ordförande och andre vice ordförande.

Den som har varit ledamot i styrelsen under långs tid (ålderspresidenten), ska fullgöra ordförandens uppgifter när varken ordföranden eller någon annan i presidiet kan tjänstgöra. Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid blir den som är äldst av dem ålderspresident.

Personalutskott

22 § Inom kommunstyrelsen ska finnas ett utskott för handläggning och beslutsfattande av personalärenden som inte delegerats till anställd.

Utskottet ska bestå av tre ledamöter som utgörs av kommunstyrelsens presidium.

Ordföranden

23 § Kommunstyrelsens ordförande skall också vara kommunalråd.

Kommunalrådet skall ägna hela sin arbetstid åt uppdrag för kommunen.

Kommunstyrelsens 2:e vice ordförande skall också vara oppositionsråd.

Det åligger kommunstyrelsens ordförande/kommunalrådet att:

- leda styrelsens arbete och sammanträden,
- tillsammans med vice ordförandena inför sammanträdena se till att ärendena som ska behandlas i styrelsen vid behov är beredda,
- se till att färdigberedda ärenden snarast behandlas av styrelsen
- bevaka att styrelsens beslut verkställs.

Härutöver åligger det kommunstyrelsens ordförande att under styrelsen:

- ha uppsikt över kommunens hela nämndförvaltning,
- med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och ekonomiska intressen samt effektiviteten i verksamheten och ta initiativ i dessa frågor,
- främja samverkan mellan kommunstyrelsen och kommunens övriga nämnder,
- representera kommunstyrelsen vid uppvaktningar hos myndigheter, konferenser och sammanträden om inte kommunstyrelsen bestämt annat i ett särskilt fall.

Kommunstyrelsens ordförande/kommunalråd får närvara vid sammanträde med kommunens nämnder.

Ordföranden/kommunalrådet får därvid delta i överläggningarna men inte i besluten.

Närvarorätten gäller inte ärenden som rör myndighetsutövning mot någon enskild.

Det åligger oppositionsrådet att

- leda, samordna och företräda de partier som sitter i opposition,
- med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och ekonomiska intressen samt effektiviteten i verksamheten och för oppositionens räkning ta initiativ i dessa frågor,
- Representera kommunens opposition vid sammanträffanden med myndigheter, konferenser, sammanträden och andra tillfällen om inte kommunstyrelsen bestämt annat.

Ersättarnas tjänstgöring

24 § Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde skall en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe. Ledamoten skall kalla in den ersättare som står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Om inte ersättarna väljs proportionellt, skall ersättarna tjänstgöra enligt den av fullmäktige bestämda ordningen.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

Växeltjänstgöring

25 § En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, efter att ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Yttranderätt

26 § Ej tjänstgörande ersättare och förtroendevalda som sitter på insynsplatser har rätt att delta i styrelsens överläggningar.

Ersättare för ordföranden

27 § Om varken ordföranden eller annan i presidiet kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde fullgör ålderspresidenten ordförandes uppgifter.

Om ordförande eller annan i presidiet inte kan fullgöra uppdraget under längre tid får nämnden utse en ersättare. Ersättaren ska fullgöra samtliga ordförandens/övriga presidiets uppgifter.

Justering av protokoll

28 § Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot.

Styrelsen kan besluta att en paragraf i protokollet skall justeras omedelbart. Sådan paragraf bör redovisas skriftligt innan styrelsen justerar den.

Tillkännagivandet av justeringen av protokollet ska ske på kommunens anslagstavla enligt 8 kap 12 §, kommunallagen.

Reservation

29 § Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen, ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas till sekreteraren före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet.

Om kommunstyrelsen beslutar att omedelbart justera den paragraf i protokollet som reservationen avser, ska motiveringen dock lämnas så snart det kan ske och senast under den sammanträdesdag beslutet fattades.

Expediering och publicering

30 § Utdrag ur protokollet ska tillställas dem som berörs av besluten i protokollet.

Protokollet ska publiceras på kommunens webbplats snarast efter justeringen.

Delgivning

31 § Delgivning med kommunstyrelsen sker med ordföranden, kommunchefen eller kommunsekreteraren.

Undertecknande av handlingar

32 § Avtal, skrivelser och andra handlingar som beslutas av kommunstyrelsen skall undertecknas av ordföranden eller vid förfall för denne av vice ordförande och kontrasigneras av anställd som styrelsen bestämmer.

I övrigt bestämmer kommunstyrelsen vem som skall underteckna handlingar.

§ 185

Dnr 2022-000253

Välfärdsnämndens reglemente 2023-2026

Sammanfattning av ärendet

Inför att ny mandatperiod påbörjas för nämnderna görs en översyn av deras reglementen. Översynen görs övergripande och det är möjligt att behov av fler förändringar uppkommer under den nya mandatperiodens gång. Exempelvis från förvaltningen, nämnden själv eller Demokratiberedningen. I så fall får aktuellt reglemente tas upp för revidering. De ändringar i förslaget som är mer än redaktionella har markerats i gult.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-09-26 § 132 att bifalla motion att om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati. Det har arbetats in i Kommunstyrelsen och nämndernas reglementen att det ska redovisas i april och november likt obesvarade motioner och medborgarförslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-11-03
Förslag till Reglemente för Välfärdsnämnden

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Reglemente för Välfärdsnämnden daterat 2022-11-03.

Kommunfullmäktige beslutar att reglementet ska gälla från och med 2023-01-01.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Reglemente för Välfärdsnämnden daterat 2022-11-03.

Kommunfullmäktige beslutar att reglementet ska gälla från och med 2023-01-01.

Diarienummer: 2022-000253

Datum: 2022-11-03

TJÄNSTESKRIVELSE

Fredrick Göthberg
Kommunsekreterare
Administrativa avdelningen

Välfärdsnämndens reglemente 2023-2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Reglemente för Välfärdsnämnden daterat 2022-11-03.

Kommunfullmäktige beslutar att reglementet ska gälla från och med 2023-01-01.

Sammanfattning

Inför att ny mandatperiod påbörjas för nämnderna görs en översyn av deras reglementen. Översynen görs övergripande och det är möjligt att behov av fler förändringar uppkommer under den nya mandatperiodens gång. Exempelvis från förvaltningen, nämnden själv eller Demokratiberedningen. I så fall får aktuellt reglemente tas upp för revidering. De ändringar i förslaget som är mer än redaktionella har markerats i gult.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-09-26 § 132 att bifalla motion att om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati. Det har arbetats in i Kommunstyrelsen och nämndernas reglementen att det ska redovisas i april och november likt obesvarade motioner och medborgarförslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-11-03
Förslag till Reglemente för Välfärdsnämnden

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Inga konsekvenser

Hållbar utveckling – Social dimension

Inga konsekvenser

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga konsekvenser

Ylva Morén
Kommundirektör

Beslutet skickas till:
Kommunsekreterare, för verkställande

Reglemente för Valfärdsnämnden

FÖRSLAG

Reglemente för valfärdsnämnden	Dnr: KS 2022-253
Typ av dokument: Reglemente	
Handläggare: Kommunsekreterare	
Antagen av: Kommunfullmäktige	Antagningsdatum: -
-	Giltighet: 2023-01-01 och tillsvidare

Utöver vad som föreskrivs i kommunallagen och gällande specialförfattningar för nämnden skall följande gälla:

Uppdrag och verksamhet

1 § Valfördsnämnden fullgör kommunens uppgifter inom socialtjänsten och vad som i lag sägs om socialnämnd. Valfördsnämnden handhar även verksamheten som regleras i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Nämnden ansvarar också för sjukvårdande insatser inom särskilda boenden för äldre samt ansvarar för tillstånds- och tillsynsverksamheten i alkoholärenden i enlighet med alkohollagen. Nämnden ska följa det fullmäktige har bestämt att nämnden ska fullgöra i reglementet, i samband med budget eller i annat särskilt beslut. Nämnden ska verka för att fastställda mål uppnås och i övrigt följa givna uppdrag och angivna riktlinjer.

Nämnden svarar för;

- Kommunal vård- och omsorgsverksamhet
- Kommunal hälso- och sjukvård (HSL)
- Stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- Myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen (SOL)
- Biståndsfrågor enligt SOL
- Skuldsanering enligt lagen om skuldsanering
- Familjerådgivning som åvilar kommunen
- Integration (verkställighet)
- Arbetsmarknadsenheten (AME)
- Samverkan mellan olika vårdgivare
- Tillstånd och tillsyn av alkohol
- Tillämpning av lagen om valfrihetssystem (LOV)
- Att föra kommunens talan i mål eller ärende som rör den egna verksamheten

Organisation inom verksamhetsområdet

2 § Nämnden ansvarar för att dess organisation är tydlig och ändamålsenlig med hänsyn till av fullmäktige fastställda mål och styrning samt lagar och andra författningar för verksamheten.

Personuppgifter

3 § Nämnden är personuppgiftsansvarig för de register och andra behandlingar av personuppgifter som sker i nämndens verksamhet.

Uppföljning, återredovisning och rapportering till fullmäktige

4 § Nämnden ska kontinuerligt följa upp sin verksamhet. Nämnden ska två gånger per år redovisa till fullmäktige hur nämnden har fullgjort de uppdrag som fullmäktige har lämnat via reglemente och genom finansbemyndigande.

Nämnden ska vid redovisningen även redogöra för hur uppdrag som delegerats till dem har fullgjorts.

Redovisning ska ske enligt riktlinjer som fastställs av fullmäktige. Redovisningen lämnas till kommunstyrelsen som samordnar de olika nämndernas redovisningar.

Nämnden ska också fullgöra rapporteringskyldighet som ålagts dem enligt speciallag.

Nämnden ska två gånger per år lämna en redovisning till fullmäktige över de motioner och medborgarförslag som kommit in till fullmäktige och som inte slutligt handlagts av fullmäktige. Nämnden ska även två gånger per år lämna en redovisning till fullmäktige över de motioner och medborgarförslag som har bifallits av fullmäktige men ännu ej verkställts. Redovisningen ska göras på fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och november.

Välfärdsnämndens arbetsformer

Sammansättning

5 § Välfärdsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare.

Välfärdsnämndens presidium ska bestå av ordförande, förste vice ordförande och andre vice ordförande.

Den som har varit ledamot i nämnden under långs tid (ålderspresidenten), ska fullgöra ordförandens uppgifter när varken ordföranden eller någon annan i presidiet kan tjänstgöra. Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid blir den som är äldst av dem ålderspresident.

Ordföranden

6 § Välfärdsnämndens ordförande åläggs att:

- leda nämndens arbete och sammanträden,
- kalla till sammanträde i enlighet med lag och reglemente,
- tillsammans med vice ordförandena inför sammanträdena se till att ärendena som ska behandlas i nämnden vid behov är beredda,
- se till att färdigberedda ärenden snarast behandlas av nämnden
- bevaka att nämndens beslut verkställs.

Tidpunkt för sammanträden

7 § Välfärdsnämnden sammanträder på dag och tid som nämnden eller ordföranden bestämmer enligt 6 kap 23 §, kommunallagen.

Om det föreligger särskilda skäl får ordföranden ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet. Om möjligt ska samråd ske med vice ordförandena.

Om ordföranden beslutar att ett sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska ordföranden se till att varje ledamot och ersättare snarast underrättas om beslutet.

Offentliga sammanträden

8 § Välfärdsnämnden får besluta om offentligt sammanträde.

En nämnds sammanträden ska dock alltid hållas inom stängda dörrar i ärenden som avser myndighetsutövning, eller i vilka det förekommer uppgifter som omfattas av sekretess hos nämnden.

Kallelse

9 § Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena.

Kallelsen skall innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen skall vara elektronisk och på ett lämpligt sätt tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet senast sex dagar före sammanträdesdagen.

Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan skall bifogas kallelsen.

I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt.

Deltagande på distans

10 § Nämnden får, om synnerliga skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor.

Platsen som ledamoten deltar ifrån ska vara så beskaffad att obehöriga inte kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild och ljud.

Ledamot som önskar närvara på distans ska senast 7 dagar i förväg anmäla detta till nämndens kansli. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans. Ledamot som deltar på distans ansvarar själv för att ha en säker teknik och anslutning vid platsen den deltar ifrån.

Ersättarnas tjänstgöring

11 § Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde skall en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe. Ledamoten skall kalla in den ersättare som står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Om inte ersättarna väljs proportionellt, skall ersättarna tjänstgöra enligt den av fullmäktige bestämda ordningen.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

Växeltjänstgöring

12 § En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, efter att ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Yttranderätt

13 § Ej tjänstgörande ersättare har rätt att delta i nämndens överläggningar.

Ersättare för ordföranden

14 § Om varken ordföranden eller annan i presidiet kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde fullgör ålderspresidenten ordförandes uppgifter.

Om ordförande eller annan i presidiet inte kan fullgöra uppdraget under längre tid får nämnden utse en ersättare. Ersättaren ska fullgöra samtliga ordförandes/övriga presidiets uppgifter.

Justering av protokoll

15 § Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot.

Nämnden kan besluta att en paragraf i protokollet skall justeras omedelbart. Sådan paragraf bör redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

Tillkännagivandet av justeringen av protokollet ska ske på kommunens anslagstavla enligt 8 kap 12 §, kommunallagen.

Reservation

16 § Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen, ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas till sekreteraren före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet.

Om nämnden beslutar att omedelbart justera den paragraf i protokollet som reservationen avser, ska motiveringen dock lämnas så snart det kan ske och senast under den sammanträdesdag beslutet fattades.

Välståndsnämndens utskott

17 § Inom Välståndsnämnden ska finnas ett utskott för handläggning av ärenden som innefattar myndighetsutövning inom främst socialtjänsten såsom, Individ- och familjeomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning (LSS), socialpsykiatri samt äldreomsorg.

Utskottet ska ha 5 ledamöter och 5 ersättare.

Ordförande, vice ordförande samt övriga ledamöter och ersättare utses inom sig av välståndsnämnden.

Ej tjänstgörande ersättare har ej närvarorätt vid utskottets sammanträde.

Utskottet har att fatta beslut i ärenden där beslutanderätten delegerats till utskottet.

Expediering och publicering

18 § Utdrag ur protokollet ska tillställas dem som berörs av besluten i protokollet.

Protokollet ska, efter att nödvändig sekretessprövning gjorts, publiceras på kommunens webbplats snarast efter justeringen.

Delgivning

19 § Delgivning med välståndsnämnden sker med ordföranden, förvaltningschefen eller sekreteraren.

Undertecknande av handlingar

20 § Avtal, skrivelser och andra handlingar som beslutas av välståndsnämnden skall undertecknas av ordföranden eller vid förfall för denne av vice ordförande och kontrasteras av anställd som nämnden bestämmer.

I övrigt bestämmer välståndsnämnden vem som skall underteckna handlingar.

§ 186

Dnr 2022-000254

Barn- och utbildningsnämndens reglemente 2023-2026

Sammanfattning av ärendet

Inför att ny mandatperiod påbörjas för nämnderna görs en översyn av deras reglementen. Översynen görs övergripande och det är möjligt att behov av fler förändringar uppkommer under den nya mandatperiodens gång. Exempelvis från förvaltningen, nämnden själv eller Demokratiberedningen. I så fall får aktuellt reglemente tas upp för revidering. De ändringar i förslaget som är mer än redaktionella har markerats i gult.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-09-26 § 132 att bifalla motion att om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati. Det har arbetats in i Kommunstyrelsen och nämndernas reglementen att det ska redovisas i april och november likt obesvarade motioner och medborgarförslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-11-03
Förslag till reglemente för Barn- och utbildningsnämnden

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Reglemente för Barn- och utbildningsnämnden daterat 2022-11-03.

Kommunfullmäktige beslutar att reglementet ska gälla från och med 2023-01-01.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Reglemente för Barn- och utbildningsnämnden daterat 2022-11-03.

Kommunfullmäktige beslutar att reglementet ska gälla från och med 2023-01-01.

Diarienummer: 2022-000254

Datum: 2022-11-03

TJÄNSTESKRIVELSE

Fredrick Göthberg
Kommunsekreterare
Administrativa avdelningen

Barn- och utbildningsnämndens reglemente 2023-2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Reglemente för Barn- och utbildningsnämnden daterat 2022-11-03.

Kommunfullmäktige beslutar att reglementet ska gälla från och med 2023-01-01.

Sammanfattning

Inför att ny mandatperiod påbörjas för nämnderna görs en översyn av deras reglementen. Översynen görs övergripande och det är möjligt att behov av fler förändringar uppkommer under den nya mandatperiodens gång. Exempelvis från förvaltningen, nämnden själv eller Demokratiberedningen. I så fall får aktuellt reglemente tas upp för revidering. De ändringar i förslaget som är mer än redaktionella har markerats i gult.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-09-26 § 132 att bifalla motion att om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati. Det har arbetats in i Kommunstyrelsen och nämndernas reglementen att det ska redovisas i april och november likt obesvarade motioner och medborgarförslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-11-03

Förslag till reglemente för Barn- och utbildningsnämnden

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Inga konsekvenser

Hållbar utveckling – Social dimension

Inga konsekvenser

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga konsekvenser

Ylva Morén
Kommundirektör

Beslutet skickas till:
Kommunsekreterare, för verkställande

Reglemente för Barn- och utbildningsnämnden

FÖRSLAG

Reglemente för Barn- och utbildningsnämnden	Dnr: KS 2022-254
Typ av dokument: Reglemente	
Handläggare: kommunsekreterare	
Antagen av: Kommunfullmäktige	Antagningsdatum: -
Revisionshistorik:	Giltighet: 2023-01-01 och tillsvidare

Utöver vad som föreskrivs i kommunallagen och gällande specialförfattningar för nämnder skall följande gälla:

Uppdrag och verksamhet

1 § Barn- och utbildningsnämnden fullgör kommunens uppgifter inom barnomsorg och undervisning. Nämnden ska följa det fullmäktige har bestämt att nämnden ska fullgöra i reglementet, i samband med budget eller i annat särskilt beslut. Nämnden ska verka för att fastställda mål uppnås och i övrigt följa givna uppdrag och angivna riktlinjer.

Nämnden svarar för;

- Förskole- och fritidsverksamhet
- Grund-, sär- och gymnasieskola samt kommunal vuxenutbildning inklusive svenska för invandrare (SFI)
- Elevhälsovård
- Tillsynsansvar för friförskola
- Dagbarnvårdare
- Skolskjutsverksamhet
- Huvudmannaskap för förskola och skola
- Att föra kommunens talan i mål eller ärende som rör den egna verksamheten

Organisation inom verksamhetsområdet

2 § Nämnden ansvarar för att dess organisation är tydlig och ändamålsenlig med hänsyn till av fullmäktige fastställda mål och styrning samt lagar och andra författningar för verksamheten.

Personuppgifter

3 § Nämnden är personuppgiftsansvarig för de register och andra behandlingar av personuppgifter som sker i nämndens verksamhet.

Uppföljning, återredovisning och rapportering till fullmäktige

4 § Nämnden ska kontinuerligt följa upp sin verksamhet. Nämnden ska två gånger per år redovisa till fullmäktige hur nämnden har fullgjort de uppdrag som fullmäktige har lämnat via reglemente och genom finansbemyndigande.

Nämnden ska vid redovisningen även redogöra för hur uppdrag som delegerats till dem har fullgjorts.

Redovisning ska ske enligt riktlinjer som fastställs av fullmäktige. Redovisningen lämnas till kommunstyrelsen som samordnar de olika nämndernas redovisningar.

Nämnden ska också fullgöra rapporteringsskyldighet som ålagts dem enligt speciallag.

Nämnden ska två gånger per år lämna en redovisning till fullmäktige över de motioner och medborgarförslag som kommit in till fullmäktige och som inte slutligt handlagts av fullmäktige. Nämnden ska även två gånger per år lämna en redovisning till fullmäktige över de motioner och medborgarförslag som har bifallit av fullmäktige men ännu ej verkställts. Redovisningen ska göras på fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och november.

Barn- och utbildningsnämndens arbetsformer

Sammansättning

5 § Barn- och utbildningsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare.

Barn- och utbildningsnämndens presidium ska bestå av ordförande, förste vice ordförande och andre vice ordförande.

Den som har varit ledamot i nämnden under längs tid (ålderspresidenten), ska fullgöra ordförandens uppgifter när varken ordföranden eller någon annan i presidiet kan tjänstgöra. Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid blir den som är äldst av dem ålderspresident.

Ordföranden

6 § Barn- och utbildningsnämndens ordförande åläggs att:

- leda nämndens arbete och sammanträden,
- kalla till sammanträde i enlighet med lag och reglemente,
- tillsammans med vice ordförandena inför sammanträdena se till att ärendena som ska behandlas i nämnden vid behov är beredda,
- se till att färdigberedda ärenden snarast behandlas av nämnden
- bevaka att nämndens beslut verkställs.

Ordförande i barn- och utbildningsnämnden är tillika skolråd.

Tidpunkt för sammanträden

7 § Barn- och utbildningsnämnden sammanträder på dag och tid som nämnden eller ordföranden bestämmer enligt 6 kap 23 §, kommunallagen.

Om det föreligger särskilda skäl får ordföranden ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet. Om möjligt ska samråd ske med vice ordförandena.

Om ordföranden beslutar att ett sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska ordföranden se till att varje ledamot och ersättare snarast underrättas om beslutet.

Offentliga sammanträden

8 § Barn- och utbildningsnämnden får besluta om offentligt sammanträde.

En nämnds sammanträden ska dock alltid hållas inom stängda dörrar i ärenden som avser myndighetsutövning, eller i vilka det förekommer uppgifter som omfattas av sekretess hos nämnden.

Kallelse

9 § Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena.

Kallelsen skall innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen skall vara elektronisk och på ett lämpligt sätt tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet senast sex dagar före sammanträdesdagen.

Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan skall bifogas kallelsen.

I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt.

Deltagande på distans

10 § Nämnden får, om synnerliga skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Platsen som ledamoten deltar ifrån ska vara så beskaffad att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud. Ledamot som önskar delta på distans ska senast 7 dagar i förväg anmäla detta till nämndens kansli. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans. Ledamot som deltar på distans ansvarar själv för att ha en säker teknik och anslutning vid platsen den deltar ifrån.

Ersättarnas tjänstgöring

11 § Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde skall en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe. Ledamoten skall kalla in den ersättare som står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Om inte ersättarna väljs proportionellt, skall ersättarna tjänstgöra enligt den av fullmäktige bestämda ordningen.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

Växeltjänstgöring

12 § En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, efter att ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Yttranderätt

13 § Ej tjänstgörande ersättare har rätt att delta i nämndens överläggningar.

Ersättare för ordföranden

14 § Om varken ordföranden eller annan i presidiet kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde fullgör ålderspresidenten ordförandes uppgifter.

Om ordförande eller annan i presidiet inte kan fullgöra uppdraget under längre tid får nämnden utse en ersättare. Ersättaren ska fullgöra samtliga ordförandes/övriga presidiets uppgifter.

Justering av protokoll

15 § Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot.

Nämnden kan besluta att en paragraf i protokollet skall justeras omedelbart. Sådan paragraf bör redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

Tillkännagivandet av justeringen av protokollet ska ske på kommunens anslagstavla enligt 8 kap 12 §, kommunallagen.

Reservation

16 § Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen, ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas till sekreteraren före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet.

Om nämnden beslutar att omedelbart justera den paragraf i protokollet som reservationen avser, ska motiveringen dock lämnas så snart det kan ske och senast under den sammanträdesdag beslutet fattades.

Expediering och publicering

17 § Utdrag ur protokollet ska tillställas dem som berörs av besluten i protokollet.

Protokollet ska, efter att nödvändig sekretessprövning gjorts, publiceras på kommunens webbplats snarast efter justeringen.

Delgivning

18 § Delgivning med barn- och utbildningsnämnden sker med ordföranden, förvaltningschefen eller sekreteraren.

Undertecknande av handlingar

19 § Avtal, skrivelser och andra handlingar som beslutas av Barn- och utbildningsnämnden skall undertecknas av ordföranden eller vid förfall för denne av vice ordförande och kontrasigneras av anställd som nämnden bestämmer. I övrigt bestämmer Barn- och utbildningsnämnden vem som skall underteckna handlingar.

§ 187

Dnr 2022-000255

Samhällsbyggnadsnämndens reglemente 2023-2026

Sammanfattning av ärendet

Inför att ny mandatperiod påbörjas för nämnderna görs en översyn av deras reglementen. Översynen görs övergripande och det är möjligt att behov av fler förändringar uppkommer under den nya mandatperiodens gång, från förvaltningen, nämnden själv eller demokratiberedningen. I så fall får aktuellt reglemente tas upp för revidering. De ändringar i förslaget som är mer än redaktionella har markerats i gult.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-09-26 § 132 att bifalla motion att om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati. Det har arbetats in i Kommunstyrelsen och nämndernas reglementen att det ska redovisas i april och november likt obesvarade motioner och medborgarförslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-11-03
Förslag till Reglemente för Samhällsbyggnadsnämnden

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Reglemente för Samhällsbyggnadsnämnden daterat 2022-11-03.

Kommunfullmäktige beslutar att reglementet ska gälla från och med 2023-01-01.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Reglemente för Samhällsbyggnadsnämnden daterat 2022-11-03.

Kommunfullmäktige beslutar att reglementet ska gälla från och med 2023-01-01.

Diarienummer: 2022-000255

Datum: 2022-11-03

TJÄNSTESKRIVELSE

Fredrick Göthberg
Kommunsekreterare
Administrativa avdelningen

Samhällsbyggnadsnämndens reglemente 2023-2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Reglemente för Samhällsbyggnadsnämnden daterat 2022-11-03.

Kommunfullmäktige beslutar att reglementet ska gälla från och med 2023-01-01.

Sammanfattning

Inför att ny mandatperiod påbörjas för nämnderna görs en översyn av deras reglementen. Översynen görs övergripande och det är möjligt att behov av fler förändringar uppkommer under den nya mandatperiodens gång, från förvaltningen, nämnden själv eller demokratiberedningen. I så fall får aktuellt reglemente tas upp för revidering. De ändringar i förslaget som är mer än redaktionella har markerats i gult.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-09-26 § 132 att bifalla motion att om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati. Det har arbetats in i Kommunstyrelsen och nämndernas reglementen att det ska redovisas i april och november likt obesvarade motioner och medborgarförslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-11-03

Förslag till Reglemente för Samhällsbyggnadsnämnden

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Inga konsekvenser

Hållbar utveckling – Social dimension

Inga konsekvenser

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga konsekvenser

Ylva Morén
Kommundirektör

Beslutet skickas till:
Kommunsekreterare, för verkställande.

Reglemente för Samhällsbyggnadsnämnden

FÖRSLAG

Reglemente för Samhällsbyggnadsnämnden	Dnr: KS 2022-255
Typ av dokument: Reglemente	
Handläggare: kommunsekreterare	
Antagen av: Kommunfullmäktige	Antagningsdatum: 2018-03-28, § 27
Revisionshistorik:	Giltighet: 2023-01-01 och tills vidare

Utöver vad som föreskrivs i kommunallagen och gällande specialförfattningar för nämnder skall följande gälla:

Uppdrag och verksamhet

1 § Samhällsbyggnadsnämnden fullgör kommunens uppgifter inom plan- och byggväsendet och har det närmaste inseendet över byggnadsverksamheten enligt plan- och bygglagen (PBL). Nämnden ska följa det fullmäktige har bestämt att nämnden ska fullgöra i reglementet, i samband med budget eller i annat särskilt beslut. Nämnden ska verka för att fastställda mål uppnås och i övrigt följa givna uppdrag och angivna riktlinjer.

Nämnden är ansvarig för:

- Bygglov, tillståndsgivning och tillsyn enligt Plan- och bygglagen
- Bostadsanpassning
- Kommunal måltidsverksamhet
- Kommunala städuppdraget i såväl kommunala som inhyrda lokaler
- Detaljplanearbete
- Beredning av större planer, exploateringsavtal, ÖP
- Det totala kommunala försäkringsskyddet
- Energirådgivning
- Vaghållning/trafiksäkerhet
- Förvaltning av kommunal mark
- Underhålla och förvalta kommunens fasta egendom
- GIS/karta
- Föra kommunens talan i mål eller ärende som rör den egna verksamheten
- Strandskydd
- Ärenden om namnsättning av gator och allmänna platser samt kommunala fastigheter i samråd med berörd nämnd

Det innebär att nämnden ska besluta i ärenden om:

- Antagande av plan-/ramavtal
- Antagande av en plan som inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.
- Planbesked
- Adressättning
- Ansvara för drift och underhåll av kommunala fastigheter
- Försäljning av kommunal mark och kommunägda fastigheter, till ett pris av högst två miljoner kronor.
- Försäljning av bostads- och industrimark, enligt av fullmäktige fastställda priser.
- Köp av mark och fastigheter, till ett pris av högst två miljoner kronor.
- Teckna och säga upp avtal om externa lokaler
- Uthyrning av kommunala lokaler till interna och externa parter
- Utarrendera, uthyra eller på annat sätt upplåta fast egendom eller kommunal mark
- Upplåtelse av allmän plats
- Lokala trafikföreskrifter
- Ansvar för lantmäteriförrättningar, ledningsrätter, intrångsersättning, servitut mm
- Dispenser från strandskyddsbestämmelser
- Efter hörande av berörd nämnd namnsätta offentliga byggnader och dylikt
- Namnsättning av gator och allmänna platser samt kommunala fastigheter.

Organisation inom verksamhetsområdet

2 § Nämnden ansvarar för att dess organisation är tydlig och ändamålsenlig med hänsyn till av fullmäktige fastställda mål och styrning samt lagar och andra författningar för verksamheten.

Personuppgifter

3 § Nämnden är personuppgiftsansvarig för de register och andra behandlingar av personuppgifter som sker i nämndens verksamhet.

Uppföljning, återredovisning och rapportering till fullmäktige

4 § Nämnden ska kontinuerligt följa upp sin verksamhet.

Nämnden ska två gånger per år redovisa till fullmäktige hur nämnden har fullgjort de uppdrag som fullmäktige har lämnat via reglemente och genom finansbemyndigande.

Nämnden ska vid redovisningen även redogöra för hur uppdrag som delegerats till dem har fullgjorts.

Redovisning ska ske enligt riktlinjer som fastställs av fullmäktige. Redovisningen lämnas till kommunstyrelsen som samordnar de olika nämndernas redovisningar.

Nämnden ska också fullgöra rapporteringsskyldighet som ålagts dem enligt speciallag.

Nämnden ska två gånger per år lämna en redovisning till fullmäktige över de motioner och medborgarförslag som kommit in till fullmäktige och som inte slutligt handlagts av fullmäktige. Nämnden ska även två gånger per år lämna en redovisning till fullmäktige över de motioner och medborgarförslag som har bifallit av fullmäktige men ännu ej verkställts. Redovisningen ska göras på fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och november.

Samhällsbyggnadsnämndens arbetsformer

Sammansättning

5 § Samhällsbyggnadsnämnden består av 7 ledamöter och 7 ersättare.

Samhällsbyggnadsnämndens presidium ska bestå av ordförande, förste vice ordförande och andre vice ordförande.

Den som har varit ledamot i nämnden under längs tid (ålderspresidenten), ska fullgöra ordförandens uppgifter när varken ordföranden eller någon annan i presidiet kan tjänstgöra. Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid blir den som är äldst av dem ålderspresident.

Ordföranden

6 § Samhällsbyggnadsnämnden ordförande åläggs att:

- leda nämndens arbete och sammanträden,
- kalla till sammanträde i enlighet med lag och reglemente,
- tillsammans med vice ordförandena inför sammanträdena se till att ärendena som ska behandlas i nämnden vid behov är beredda,
- se till att färdigberedda ärenden snarast behandlas av nämnden
- bevaka att nämndens beslut verkställs.

Tidpunkt för sammanträden

7 § Samhällsbyggnadsnämnden sammanträder på dag och tid som nämnden eller ordföranden bestämmer enligt 6 kap 23 §, kommunallagen.

Om det föreligger särskilda skäl får ordföranden ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet. Om möjligt ska samråd ske med vice ordförandena.

Om ordföranden beslutar att ett sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska ordföranden se till att varje ledamot och ersättare snarast underrättas om beslutet.

Offentliga sammanträden

8 § Samhällsbyggnadsnämnden får besluta om offentligt sammanträde.

En nämnds sammanträden ska dock alltid hållas inom stängda dörrar i ärenden som avser myndighetsutövning, eller i vilka det förekommer uppgifter som omfattas av sekretess hos nämnden.

Kallelse

9 § Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena.

Kallelsen skall innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen skall vara elektronisk och på ett lämpligt sätt tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet senast sex dagar före sammanträdesdagen.

Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan skall bifogas kallelsen.

I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt.

Deltagande på distans

10 § Nämnden får, om synnerliga skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Platsen som ledamoten deltar ifrån ska vara så beskaffad att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud. Ledamot som önskar delta på distans ska senast 7 dagar i förväg anmäla detta till nämndens kansli. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans. Ledamot som deltar på distans ansvarar själv för att ha en säker teknik och anslutning vid platsen den deltar ifrån.

Ersättarnas tjänstgöring

11 § Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde skall en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe. Ledamoten skall kalla in den ersättare som står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Om inte ersättarna väljs proportionellt, skall ersättarna tjänstgöra enligt den av fullmäktige bestämda ordningen.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

Växeltjänstgöring

12 § En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, efter att ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Yttranderätt

13 § Ej tjänstgörande ersättare har rätt att delta i nämndens överläggningar.

Ersättare för ordföranden

14 § Om varken ordföranden eller annan i presidiet kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde fullgör ålderspresidenten ordförandes uppgifter.

Om ordförande eller annan i presidiet inte kan fullgöra uppdraget under längre tid får nämnden utse en ersättare. Ersättaren ska fullgöra samtliga ordförandes/övriga presidiets uppgifter.

Justering av protokoll

15 § Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot.

Nämnden kan besluta att en paragraf i protokollet skall justeras omedelbart. Sådan paragraf bör redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

Tillkännagivandet av justeringen av protokollet ska ske på kommunens anslagstavla enligt 8 kap 12 §, kommunallagen.

Reservation

16 § Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen, ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas till sekreteraren före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet.

Om nämnden beslutar att omedelbart justera den paragraf i protokollet som reservationen avser, ska motiveringen dock lämnas så snart det kan ske och senast under den sammanträdesdag beslutet fattades.

Expediering och publicering

17 § Utdrag ur protokollet ska tillställas dem som berörs av besluten i protokollet.

Protokollet ska, efter att nödvändig sekretessprövning gjorts, publiceras på kommunens webbplats snarast efter justeringen.

Delgivning

18 § Delgivning med Samhällsbyggnadsnämnden sker med ordföranden, förvaltningschefen eller sekreteraren.

Undertecknande av handlingar

19 § Avtal, skrivelser och andra handlingar som beslutas av Samhällsbyggnadsnämnden skall undertecknas av ordföranden eller vid förfall för denne av vice ordförande och kontrasigneras av anställd som nämnden bestämmer. I övrigt bestämmer Samhällsbyggnadsnämnden vem som skall underteckna handlingar.

§ 188

Dnr 2022-000256

Kultur- och fritidsnämndens reglemente 2023-2026

Sammanfattning av ärendet

Inför att ny mandatperiod påbörjas för nämnderna görs en översyn av deras reglementen. Översynen görs övergripande och det är möjligt att behov av fler förändringar uppkommer under den nya mandatperiodens gång. Exempelvis från förvaltningen, nämnden själv eller Demokratiberedningen. I så fall får aktuellt reglemente tas upp för revidering. De ändringar i förslaget som är mer än redaktionella har markerats i gult.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-09-26 § 132 att bifalla motion att om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati. Det har arbetats in i Kommunstyrelsen och nämndernas reglementen att det ska redovisas i april och november likt obesvarade motioner och medborgarförslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-11-03
Förslag till reglemente för Kultur- och fritidsnämnden

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Reglemente för Kultur- och fritidsnämnden daterat 2022-11-03.

Kommunfullmäktige beslutar att reglementet ska gälla från och med 2023-01-01.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Reglemente för Kultur- och fritidsnämnden daterat 2022-11-03.

Kommunfullmäktige beslutar att reglementet ska gälla från och med 2023-01-01.

Diarienummer: 2022-000256

Datum: 2022-11-03

TJÄNSTESKRIVELSE

Fredrick Göthberg
Kommunsekreterare
Administrativa avdelningen

Kultur- och fritidsnämndens reglemente 2023-2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Reglemente för Kultur- och fritidsnämnden daterat 2022-11-03.

Kommunfullmäktige beslutar att reglementet ska gälla från och med 2023-01-01.

Sammanfattning

Inför att ny mandatperiod påbörjas för nämnderna görs en översyn av deras reglementen. Översynen görs övergripande och det är möjligt att behov av fler förändringar uppkommer under den nya mandatperiodens gång. Exempelvis från förvaltningen, nämnden själv eller Demokratiberedningen. I så fall får aktuellt reglemente tas upp för revidering. De ändringar i förslaget som är mer än redaktionella har markerats i gult.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-09-26 § 132 att bifalla motion att om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati. Det har arbetats in i Kommunstyrelsen och nämndernas reglementen att det ska redovisas i april och november likt obesvarade motioner och medborgarförslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-11-03
Förslag till reglemente för Kultur- och fritidsnämnden

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Inga konsekvenser

Hållbar utveckling – Social dimension

Inga konsekvenser

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga konsekvenser

Ylva Morén
Kommundirektör

Beslutet skickas till:
Kommunsekreterare, för verkställande

Reglemente för Kultur- och fritidsnämnden

FÖRSLAG

Reglemente för kultur- och fritidsnämnden	Dnr: KS 2022-256
Typ av dokument: Reglemente	
Handläggare: kommunsekreterare	
Antagen av: Kommunfullmäktige	Antagningsdatum: -
Revisionshistorik:	Giltighet: 2023-01-01 och tillsvidare

Utöver vad som föreskrivs i kommunallagen och gällande specialförfattningar för nämnder skall följande gälla:

Uppdrag och verksamhet

1 § Kultur- och fritidsnämnden ska inom sitt verksamhetsområde följa vad som anges i lag eller annan författning. Nämnden ska följa det fullmäktige har bestämt att nämnden ska fullgöra i reglementet, i samband med budget eller i annat särskilt beslut. Nämnden ska verka för att fastställda mål uppnås och i övrigt följa givna uppdrag och angivna riktlinjer.

Nämnden svarar för;

- Fritidsgårdsverksamhet
- Föreningsstöd och -bidrag
- Simskoleverksamhet
- Turism
- Kulturskola
- Kulturverksamhet/barn- och ungdomskultur
- Biblioteksverksamhet
- Konst- och konstnärlig utsmyckning
- Föra kommunens talan i mål eller ärende som rör den egna verksamheten
- Uthyrning och schemaläggning av tider till föreningar i lokaler för föreningsverksamhet

Organisation inom verksamhetsområdet

2 § Nämnden ansvarar för att dess organisation är tydlig och ändamålsenlig med hänsyn till av fullmäktige fastställda mål och styrning samt lagar och andra författningar för verksamheten.

Personuppgifter

3 § Nämnden är personuppgiftsansvarig för de register och andra behandlingar av personuppgifter som sker i nämndens verksamhet.

Uppföljning, återredovisning och rapportering till fullmäktige

4 § Nämnden ska kontinuerligt följa upp sin verksamhet. Nämnden ska två gånger per år redovisa till fullmäktige hur nämnden har fullgjort de uppdrag som fullmäktige har lämnat via reglemente och genom finansbemyndigande.

Nämnden ska vid redovisningen även redogöra för hur uppdrag som delegerats till dem har fullgjorts.

Redovisning ska ske enligt riktlinjer som fastställs av fullmäktige. Redovisningen lämnas till kommunstyrelsen som samordnar de olika nämndernas redovisningar.

Nämnden ska också fullgöra rapporteringsskyldighet som ålagts dem enligt speciallag.

Nämnden ska två gånger per år lämna en redovisning till fullmäktige över de motioner och medborgarförslag som kommit in till fullmäktige och som inte slutligt handlagts av fullmäktige. Nämnden ska även två gånger per år lämna en redovisning till fullmäktige över de motioner och medborgarförslag som har bifallit av fullmäktige men ännu ej verkställts. Redovisningen ska göras på fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och november.

Kultur- och fritidsnämndens arbetsformer

Sammansättning

5 § Kultur- och fritidsnämnden består av 7 ledamöter och 7 ersättare.

Kultur- och fritidsnämnden presidium ska bestå av ordförande, förste vice ordförande och andre vice ordförande.

Den som har varit ledamot i nämnden under långs tid (ålderspresidenten), ska fullgöra ordförandens uppgifter när varken ordföranden eller någon annan i presidiet kan tjänstgöra. Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid blir den som är äldst av dem ålderspresident.

Ordföranden

6 § Kultur- och fritidsnämndens ordförande åläggs att:

- leda nämndens arbete och sammanträden,
- kalla till sammanträde i enlighet med lag och reglemente,
- tillsammans med vice ordförandena inför sammanträdena se till att ärendena som ska behandlas i nämnden vid behov är beredda,
- se till att färdigberedda ärenden snarast behandlas av nämnden
- bevaka att nämndens beslut verkställs.

Tidpunkt för sammanträden

7 § Kultur- och fritidsnämnden sammanträder på dag och tid som nämnden eller ordföranden bestämmer enligt 6 kap 23 §, kommunallagen.

Om det föreligger särskilda skäl får ordföranden ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet. Om möjligt ska samråd ske med vice ordförandena.

Om ordföranden beslutar att ett sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska ordföranden se till att varje ledamot och ersättare snarast underrättas om beslutet.

Offentliga sammanträden

8 § Kultur- och fritidsnämnden får besluta om offentligt sammanträde.

En nämnds sammanträden ska dock alltid hållas inom stängda dörrar i ärenden som avser myndighetsutövning, eller i vilka det förekommer uppgifter som omfattas av sekretess hos nämnden.

Kallelse

9 § Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena.

Kallelsen skall innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen skall vara elektronisk och på ett lämpligt sätt tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet senast sex dagar före sammanträdesdagen.

Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan skall bifogas kallelsen.

I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt.

Deltagande på distans

10 § Nämnden får, om synnerliga skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Platsen som ledamoten deltar ifrån ska vara så beskaffad att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud. Ledamot som önskar delta på distans ska senast 7 dagar i förväg anmäla detta till nämndens kansli. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans. Ledamot som deltar på distans ansvarar själv för att ha en säker teknik och anslutning vid platsen den deltar ifrån.

Ersättarnas tjänstgöring

11 § Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde skall en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe. Ledamoten skall kalla in den ersättare som står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Om inte ersättarna väljs proportionellt, skall ersättarna tjänstgöra enligt den av fullmäktige bestämda ordningen.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

Växeltjänstgöring

12 § En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, efter att ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Yttranderätt

13 § Ej tjänstgörande ersättare har rätt att delta i nämndens överläggningar.

Ersättare för ordföranden

14 § Om varken ordföranden eller annan i presidiet kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde fullgör ålderspresidenten ordförandes uppgifter.

Om ordförande eller annan i presidiet inte kan fullgöra uppdraget under längre tid får nämnden utse en ersättare. Ersättaren ska fullgöra samtliga ordförandes/övriga presidiets uppgifter.

Justering av protokoll

15 § Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot.

Nämnden kan besluta att en paragraf i protokollet skall justeras omedelbart. Sådan paragraf bör redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

Tillkännagivandet av justeringen av protokollet ska ske på kommunens anslagstavla enligt 8 kap 12 §, kommunallagen.

Reservation

16 § Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen, ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas till sekreteraren före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet.

Om nämnden beslutar att omedelbart justera den paragraf i protokollet som reservationen avser, ska motiveringen dock lämnas så snart det kan ske och senast under den sammanträdesdag beslutet fattades.

Expediering och publicering

17 § Utdrag ur protokollet ska tillställas dem som berörs av besluten i protokollet.

Protokollet ska, efter att nödvändig sekretessprövning gjorts, publiceras på kommunens webbplats snarast efter justeringen.

Delgivning

18 § Delgivning med Kultur- och fritidsnämnden sker med ordföranden, förvaltningschefen eller sekreteraren.

Undertecknande av handlingar

19 § Avtal, skrivelser och andra handlingar som beslutas av Kultur- och fritidsnämnden skall undertecknas av ordföranden eller vid förfall för denne av vice ordförande och kontrasigneras av anställd som nämnden bestämmer.

I övrigt bestämmer Kultur- och fritidsnämnden vem som skall underteckna handlingar.

§ 194

Dnr 2022-000251

Verkställande av motion - om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati

Sammanfattning av ärendet

Motion var formulerad så att Kommunfullmäktige skulle ge Kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram riktlinjer för en effektueringslista för att kunna spåra resultaten av antagna motioner och medborgarförslag.

I det nya förslaget för nämndernas reglementen har det arbetats in att de i samband med redovisning av obesvarade motioner och medborgarförslag i april och november även ska redovisa de som är bifallna men icke verkställda.

Beslutsunderlag

Beslut KF 2022-09-26 § 132

Motion från Fredrik Olsson, KD om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner verkställandet av Kommunfullmäktiges beslut 2022-09-26 § 132, Dnr 2022-134.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner verkställandet av Kommunfullmäktiges beslut 2022-09-26 § 132, Dnr 2022-134.

Diarienummer: 2022-000251

Datum: 2022-11-02

TJÄNSTESKRIVELSE

Fredrick Göthberg
Kommunsekreterare
Administrativa avdelningen

Verkställande av motion - om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner verkställandet av Kommunfullmäktiges beslut 2022-09-26 § 132, Dnr 2022-134.

Sammanfattning

Motion var formulerad så att Kommunfullmäktige skulle ge Kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram riktlinjer för en effektueringslista för att kunna spåra resultaten av antagna motioner och medborgarförslag.

I det nya förslaget för nämndernas reglementen har det arbetats in att de i samband med redovisning av obesvarade motioner och medborgarförslag i april och november även ska redovisa de som är bifallna men icke verkställda.

Beslutsunderlag

Beslut KF 2022-09-26 § 132

Motion från Fredrik Olsson, KD om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Föreslagen hantering faller inom kommunens ordinarie uppdrag och kan verkställas utan att tillföra extra resurser.

Hållbar utveckling – Social dimension

En effektueringslista bedöms kunna öka transparensen för politiker och övriga invånare och ha en positiv inverkan på den lokala demokratin.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga konsekvenser

Ylva Morén
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Slutarkiv

§ 132

Dnr 2022-000134

Svar på motion från Fredrik Olsson, KD om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati

Sammanfattning av ärendet

Motionen föreslår att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram riktlinjer för en effektueringslista som verktyg för att kunna spåra kommunfullmäktiges antagna motioner och medborgarförslag. Motionen föreslår vidare att kommunstyrelsen även ska få i uppdrag att genom effektueringslistan utveckla kommunens interna demokrati och öka synligheten kring hur fattade beslut genomförs.

En effektueringslista för motioner och medborgarförslag som bifallits skulle öka kommunens transparens för politiker och medborgare, det skulle bli lättare för en förslagsställare att följa sitt ärende från bifall till verkställande.

En möjlig hantering är att en effektueringslista redovisas för fullmäktige i samband med att kommunstyrelsen och nämnderna redovisar ej besvarade motioner och medborgarförslag två gånger per år, i april och november. Då skulle det falla in i kommunens befintliga arbetsätt och kräva relativt lite resurser att implementera. Det skulle då behövas regleras genom ett tillägg i kommunfullmäktiges arbetsordning och kommunstyrelsens och nämndernas reglementen.

Beslutsunderlag

Beslut KS 2022-09-14 § 148

Tjänsteskrivelse 2022-08-09

Motion från Fredrik Olsson, KD om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen och ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram effektueringslista för motioner och medborgarförslag som bifallits och riktlinjer för effektueringslista.

Yrkande

Fredrik Olsson (KD):

Bifall till Kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på kommunstyrelsens förslag och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt Kommunstyrelsens förslag.

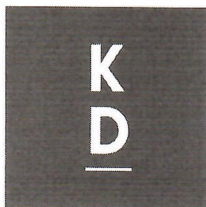
Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen och ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram effektueringslista för motioner och medborgarförslag som bifallits och riktlinjer för effektueringslista.

Expedieras

Kommunstyrelsen, för verkställande.

Kommunsekreterare, för kännedom.

Motion från KD Munkedal

2022-04-17

Motion om att införa en effektueringslista som utvecklar kommunens interna demokrati

Kommunfullmäktige (KF) har under mandatperioden på Kristdemokraternas initiativ inför en kortare tid för behandlingen av våra insända motioner, nu 6 månader, vilket på ett positivt sätt har bidragit till en större tydlighet vad gäller behandlingen av både motioner och medborgarförslag för både motionärer och förvaltningen.

När jag var ny i politiken i kommunen kunde jag höra saker som:

Min motion antogs för 5 år sedan men jag har inte sett röken av den sedan dess.

Jag fick igenom förslaget xxx men sedan hände inget.

Så för att ta det hela ett steg till så är mitt förslag i denna motion att skapa en effektueringslista. Att regelbundet sammanställa alla kommunens motioner och medborgarförslag som antagits, för att se vart i processen de är mellan antagande och genomförande.

Exempel: Motionen om medborgarbudget antogs /datum/ och kommer genomföras av xxx

Medborgarförslaget om ny lekplats i Hedekas antogs /datum/ och är nu genomfört av xxx

Även ur ett **barnperspektiv** är detta förslag viktigt för att se vad vi antagit och genomfört så att våra barn kan förstå den utveckling av kommunen som sker. Att vi är redo att skapa en bättre framtid för våra barn och ge dem en god framtid i Munkedals kommun.

Förslag:

Att kommunfullmäktige (KF) ger kommunstyrelsen (KS) i uppdrag att ta fram riktlinjer för en effektueringslista som verktyg för att kunna spåra resultatet av våra antagna motioner och medborgarförslag

Att KF ger KS i uppdrag att genom effektueringslistan utveckla vår interna demokrati och öka synligheten av våra ansträngningar i att genomföra fattade beslut vad gäller såväl motioner som medborgarförslag

Fredrik Olsson, kommunfullmäktigeledamot

och vice ordförande i KD Munkedal

§ 200

Dnr 2022-000155

Svar på motion från Göran Nyberg (-) - Sambränslecentral

Sammanfattning av ärendet

Göran Nyberg (-) har inkommit med en motion kring sambränslecentral, i vilken motionären föreslår att kommunfullmäktige uppdrar till kommunstyrelsen att inkomma med en redovisning av hur processen gått till fram till godkännandet av förbränningsanläggningen. Vidare att utreda om det finns anledning att fundera på rutiner som i sådana här fall skulle kunna öka kommunfullmäktiges trygghet i att en erforderlig förankringsdialog föregår ett tillståndsgivande av den här digniteten.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-05-30 att sända motionen till kommunstyrelsen för beredning. Förvaltningen har med anledning av chefsintroduktioner, semestertider samt att ärendet är komplext haft svårt att sammanställa all information, men överlämnar härmed följande svar.

Övergripande redovisning av hur processen gått till

I december 2008 har Arctic Paper AB meddelats tillstånd att uppföra och driva en ny biobränsleeldad kraftpanna med en högsta tillförd effekt av 40 MW. Anläggningen uppfördes aldrig. Arctic Paper ABs anläggning i Munkedal är klassad som ett A-objekt enligt Miljöprövningsförordningen, för vilket Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet.

I mars 2017 mottog Miljönämnden i mellersta Bohuslän (hädanefter benämnt MIMB) en kungörelse ifrån Mark och miljödomstolen, Vänersborgs tingsrätt en om att Arctic Paper sökt miljöprövningstillstånd för en samförbränningsanläggning m.m. inom fastigheten Munkedal 1:1, Munkedals kommun (Seveso-verksamhet) till mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt. I kungörelsen framgår att synpunkter med anledning av anmälan ska skickats in skriftligen senast den 24 april 2017, kungörelsen infördes bland annat i Bohusläningen. Miljönämnden i mellersta Bohuslän hade då inget att erinra i ärendet.

Länsstyrelsens samrådsförfarande inleddes med ett samråd 2018-12-14 där bolaget beskrev vad de avsåg att göra, och i vilket såväl tillsynsmyndigheten som miljönämnden deltog. Samråd har sedan skett med övriga myndigheter genom informationsutskick om den planerade ändringen, och med enskilda genom utskick till ca 200 fastigheter i närområdet.

I maj -2019 får MIMB möjlighet att svara på en remiss (adresserad till miljönämnden i mellersta Bohuslän) om ansökan (MIMB 2019-1625) om ändringstillstånd i ärendet för uppförandet av samförbränningspanna.

Kallelse infördes bl a i Bohusläningen. Miljönämnden i mellersta Bohuslän hade även i detta avseende inget att erinra i ärendet.

Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt meddelar sin dom den 2020-07-06 utan någon förhandling på plats, då detta ej ansågs nödvändigt.

I domen framgår att följande remissinstanser fått möjlighet att yttra sig:

Havs- och vattenmyndigheten - *Avstått från att yttra sig*

Naturvårdsverket - *Avstått från att yttra sig*

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap - *Avstått från att yttra sig*

Länsstyrelsen i Västra Götalands län - *Tillstyrker att tillstånd medges, med villkor, att MKB godkänns samt att verkställighetsförordnande beviljas.*

Miljönämnden i Mellersta Bohuslän - *Ingen erinran*

För den kommunala processens del, så har ärendet handlagts i enlighet med andra liknande ärenden. Den för det aktuella området gällande detaljplanen antogs redan 2009-03-11, och planen vann laga kraft 2009-04-07.

Artic Paper inkom 2021-03-02 till Munkedals kommun med ansökan om bygglov, vilken kompletterades med ritningar mm den 2021-03-26. Då tjänsteskrivelsen för bygglovet upprättades saknades MiMB skriftliga yttrande, vilket mottogs den 2021-05-10, men i vilket MiMB inte lämnade några synpunkter i bygglovsärendet. Bygglov i ärende med dnr 2021-000073, beviljades av SBN 2021-05-24, §58

Slutsatser

Förvaltningen kan inte, utifrån gällande lagstiftning och med det ansvar för frågor som åligger de olika myndigheterna, se att ärendet skulle kunna ha handlagts på annat sätt än vad som skett i det här fallet.

Under utredningen har förvaltningen i samverkan med handläggare vid miljöenheten dock noterat behovet av en tätare samverkan i de fall yttranden ska avges och då varken kommunen eller MiMB har tillsynsansvaret. Ett sådant utvecklingsarbete initieras i närtid, och en rutin skall vara klar senast 2023-03-30.

Ur förvaltningens synvinkel är det väldigt positivt med en motsvarande anläggning som sambränslecentralen representerar, inte minst i dessa tider när energifrågan är högaktuell givet rådande omständigheter.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-10-13

MiMB 2021-1275 - - Dom 2020-07-06 om avfallspanna - SAKNAS

MiMB 2022-1977 - - Remissvar om planer

Ks_2022-000155_Sv_ Handlingar i ärende Sambränslecentral Artic Paper

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att motionen härmed anses besvarad.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att motionen härmed anses besvarad.

Diarienummer: 2022-000155

Datum: 2022-10-13

TJÄNSTESKRIVELSE

Peter Karlsson
Förvaltningschef
Samhällsbyggnadsförvaltningen

Motion från Göran Nyberg (-) - Sambränslecentral

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att motionen härmed anses besvarad.

Sammanfattning

Göran Nyberg (-) har inkommit med en motion kring sambränslecentral, i vilken motionären föreslår att kommunfullmäktige uppdrar till kommunstyrelsen att inkomma med en redovisning av hur processen gått till fram till godkännandet av förbränningsanläggningen. Vidare att utreda om det finns anledning att fundera på rutiner som i sådana här fall skulle kunna öka kommunfullmäktiges trygghet i att en erforderlig förankringsdialog föregår ett tillståndsgivande av den här digniteten.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-05-30 att sända motionen till kommunstyrelsen för beredning. Förvaltningen har med anledning av chefsintroduktioner, semestertider samt att ärendet är komplext haft svårt att sammanställa all information, men överlämnar härmed följande svar.

Övergripande redovisning av hur procesen gått till:

I december 2008 har Arctic Paper AB meddelats tillstånd att uppföra och driva en ny biobränsleeldad kraftpanna med en högsta tillförd effekt av 40 MW. Anläggningen uppfördes aldrig. Arctic Paper ABs anläggning i Munkedal är klassad som ett A-objekt enligt Miljöprövningsförordningen, för vilket Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet.

I mars 2017 mottog Miljönämnden i mellersta Bohuslän (hädanefter benämnt MIMB) en kungörelse ifrån Mark och miljödomstolen, Vänersborgs tingsrätt en om att Arctic Paper sökt miljöprövningstillstånd för en samförbränningsanläggning m.m. inom fastigheten Munkedal 1:1, Munkedals kommun (Seveso-verksamhet) till mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt. I kungörelsen framgår att synpunkter med anledning av anmälan ska skickats in skriftligen senast den 24 april 2017, kungörelsen infördes bland annat i Bohusläningen. Miljönämnden i mellersta Bohuslän hade då inget att erinra i ärendet.

Länsstyrelsens samrådsförfarande inleddes med ett samråd 2018-12-14 där bolaget beskrev vad de avsåg att göra, och i vilket såväl tillsynsmyndigheten som miljönämnden deltog. Samråd har sedan skett med övriga myndigheter genom informationsutskick om den planerade ändringen, och med enskilda genom utskick till ca 200 fastigheter i närområdet.

I maj -2019 får MIMB möjlighet att svara på en remiss (adresserad till miljönämnden i mellersta Bohuslän) om ansökan (MIMB 2019-1625) om ändringstillstånd i ärendet för uppförandet av samförbränningspanna. Kallelse infördes bl a i Bohusläningen. Miljönämnden i mellersta Bohuslän hade även i detta avseende inget att erinra i ärendet.

Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt meddelar sin dom den 2020-07-06 utan någon förhandling på plats, då detta ej ansågs nödvändigt. I domen framgår att följande remissinstanser fått möjlighet att yttra sig:

Havs- och vattenmyndigheten - *Avstått från att yttra sig*

Naturvårdsverket - *Avstått från att yttra sig*

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap - *Avstått från att yttra sig*

Länsstyrelsen i Västra Götalands län - *Tillstyrker att tillstånd medges, med villkor, att MKB godkänns samt att verkställighetsförordnande beviljas.*

Miljönämnden i Mellersta Bohuslän - *Ingen erinran*

För den kommunala processens del, så har ärendet handlagts i enlighet med andra liknande ärenden. Den för det aktuella området gällande detaljplanen antogs redan 2009-03-11, och planen vann laga kraft 2009-04-07.

Artic Paper inkom 2021-03-02 till Munkedals kommun med ansökan om bygglov, vilken kompletterades med ritningar mm den 2021-03-26. Då tjänsteskrivelsen för bygglovet upprättades saknades MiMB skriftliga yttrande, vilket mottogs den 2021-05-10, men i vilket MiMB inte lämnade några synpunkter i bygglovsärendet. Bygglov i ärende med dnr 2021-000073, beviljades av SBN 2021-05-24, §58

Slutsatser:

Förvaltningen kan inte, utifrån gällande lagstiftning och med det ansvar för frågor som åligger de olika myndigheterna, se att ärendet skulle kunna ha handlagts på annat sätt än vad som skett i det här fallet.

Under utredningen har förvaltningen i samverkan med handläggare vid miljöenheten dock noterat behovet av en tätare samverkan i de fall yttranden ska avgas och då varken kommunen eller MiMB har tillsynsansvaret. Ett sådant utvecklingsarbete initieras i närtid, och en rutin skall vara klar senast 2023-03-30.

Ur förvaltningens synvinkel är det väldigt positivt med en motsvarande anläggning som sambränslecentralen representerar, inte minst i dessa tider när energifrågan är högaktuell givet rådande omständigheter.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-10-13

MiMB 2021-1275 - - Dom 2020-07-06 om avfallspanna

MiMB 2022-1977 - - Remissvar om planer

Ks_2022-000155_Sv_ Handlingar i ärende Sambränslecentral Artic Paper

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Ingen konsekvens.

Hållbar utveckling – Social dimension

Ingen konsekvens.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Ingen konsekvens.

Ylva Morén

Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Slutarkiv

MOTION

Till Fullmäktige i Munkedals kommun

Sambränslecentral

I Munkedals kommun har under ett antal år fram tills nyligen det kanske mest omfattande miljöärendet i kommunen behandlats i modern tid. Det handlar om den fastbränslecentral som Arctic Paper först ansökte om att få bygga och fick tillstånd till, men som man sedan ändrat till en sambränslecentral med en annan huvudman, vilket man också fått tillstånd till.

I denna anläggning har man fått tillstånd till att elda utsorterade avfallsfraktioner av olika slag, vilket har föranlett länsstyrelse och mark- och miljödomstolen att ställa mycket höga krav på reningsanläggning.

Länsstyrelsen hänvisar i sitt yttrande till att bland annat närheten till bostadsbebyggelse kräver att speciellt höga krav ställs.

Det man som fullmäktigeledamot kan fundera över är hur beslutsprocessen för tillståndsgivningen till denna anläggning gått till.

Vad jag vet har exempelvis inte någon information i något skede lämnats till kommunstyrelsen under tillståndsprocessen. Vid mina egna efterforskningar har hänvisats till dels en detaljplan, som ger möjlighet till en sådan här anläggning, dels till miljöprovningen i Mark- och miljödomstolen.

Jag föreslår därför att kommunfullmäktige uppdrar till kommunstyrelsen att inkomma med en redovisning av hur processen gått till fram till godkännandet av den här förbränningsanläggningen och om det finns anledning att fundera på rutiner som i sådana här fall skulle kunna öka kommunfullmäktiges trygghet i att en erforderlig förankringsdialog föregår ett tillståndsgivande av den här digniteten.

Munkedal 22 maj 2022

Göran Nyberg(-)

SÖKANDE

Arctic Paper Munkedals AB, 556000-5273, 455 81 Munkedal

Ombud: Advokat Agnes Larfeldt, Agnes Advokatbyrå AB, Finnboda Kajväg 15,
131 72 Nacka

SAKEN

Ansökan om ändringstillstånd för uppförande av samförbränningsanläggning m.m. inom fastigheten Munkedal 1:1, Munkedals kommun (Sevesoverksamhet)

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen slutför den specifika miljöbedömningen och meddelar Arctic Paper Munkedals AB, med ändring av gällande tillstånd för verksamheten vid bolagets anläggning i Munkedal, tillstånd att anlägga och driva en samförbränningsanläggning med en högsta total installerad tillförd effekt av 40 MW. I den nya pannan får årligen högst 90 000 ton avfallsklassade bränslen förbrännas.

Igångsättningstid

Samförbränningsanläggningen ska ha tagits i drift senast fem år från den dag då denna dom vunnit laga kraft, annars förfaller tillståndet. Tillsynsmyndigheten ska meddelas när verksamheten sätts igång.

Verkställighet

Bolaget har rätt att ta tillståndet i anspråk även om det inte vunnit laga kraft. Tillsynsmyndigheten ska meddelas när tillståndet tas i anspråk.

Återkallelse av befintliga tillstånd

Befintliga tillstånd för uppförande och drift av biobränslepanna (M 882-08 m.fl.) återkallas med stöd av 24 kap. 3 § första stycket 6 miljöbalken från det att bolaget tagit detta tillstånd i anspråk, dock senast den 20 juli 2022 om den tidigare tillståndsgivna biobränslepannan då inte tagits i drift.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänersborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se www.domstol.se/vanersborgs-tingsratt/	0521-27 02 80	måndag – fredag 08:00–16:00

Villkor för samförbränningsanläggningen

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i målet, om inte annat framgår av följande villkor.
2. Bränslet i anläggningen får bestå av rena träbränslen såsom skogsflis, torrflis, bark och spån samt torv. Även returträflis (RT) och avfall av papper, trä och plast (PTP/SRF/RDF) får förbrännas i anläggningen.
3. Utsläpp till luft från samförbränningspannan får, som validerade utsläppsvärden, som dygnsmedelvärde inte överstiga de värden som blandningsberäkning ger med de avfalls- och processgränsvärden som anges i nedanstående tabell.

Parameter	Avfallsgränsvärde (mg/m ³ ntg vid 11 % O ₂)	Processgränsvärde (mg/m ³ ntg vid 6 % O ₂)
NO _x (räknat som kvävedioxid)	120	300
SO ₂	30	100
CO	50	100
Stoft	5	15
TOC	10	10
HCl	6	15
HF	1	1

Utsläpp till luft av NH₃ (ammoniakslip) får som dygnsmedelvärde inte överstiga 15 mg/Nm³ vid 6 % O₂.

Utsläpp till luft av tungmetaller, dioxiner och furaner från samförbränningsanläggningen får som medelvärden under en provtagningsperiod på minst 30 minuter och högst åtta timmar inte överskrida följande gränsvärden.

Parameter	Gränsvärde
Cd + Tl (mg/m ³ ntg vid 6 % O ₂)	0,02
Sb+As+Pb+Cr+Cu+Mn+Ni+V (mg/m ³ ntg vid 6 % O ₂)	0,3
Hg (mg/m ³ ntg vid 6 % O ₂)	0,02
Dioxiner och furaner (ng/m ³ ntg vid 6 % O ₂)	0,1

4. Vid tekniskt oundvikliga driftstopp, driftstörningar eller fel i renings- eller mätutrustning som för med sig att fastställda begränsningsvärden överskrids får förbränning av avfall inte fortsätta längre än fyra timmar. Den sammanlagda drifttiden under sådana förhållanden får inte heller överstiga 60 timmar per år.
5. Förbränning av avfall i samförbränningsanläggningen ska ske med hög energieffektivitet.
6. Buller från de anläggningar och verksamheter som omfattas av detta tillstånd ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än: 50 dB(A) vardagar dagtid (07.00-18.00), 40 dB(A) nattetid (22.00-07.00) och 45 dB(A) övrig tid. Buller från nämnda anläggningar och verksamheter får inte heller medföra att det sammantagna bullret från dessa och pappersbruket överstiger de nivåer som gäller för pappersbruket enligt gällande tillstånd. Momentana ljud nattetid får inte överskrida 55 dB(A).
7. Aska från förbränning av rena biobränslen ska om möjligt återvinnas, exempelvis för kompensations- och vitaliseringsgödsel i skogsmark eller nyttiggöras på annat sätt. Bolaget ska samråda med tillsynsmyndigheten i frågor rörande omhändertagande av askan.
8. Hantering, lagring och transporter av bränsle och aska inom verksamhetsområdet ska ske så att för omgivningen besvärande damning, lukt och brandfara inte uppstår. Hantering av bränsle ska ske inomhus.
9. Ett förslag till reviderat kontrollprogram skall lämnas in till tillsynsmyndigheten senast tre månader innan nu tillståndsgiven anläggning tas i drift.

Delegation

Mark- och miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att

- besluta om ytterligare villkor rörande förvaring av kemiska produkter och farligt avfall som kan hänföras till den ansökta verksamheten,

- med undantag för farligt avfall godkänna mottagande och förbränning av avfall inom avfallstyp 19 12 12, om de har liknande egenskaper med avseende på aska och utsläppsvärden till luft och vatten som befintliga bränslen.

Övriga villkor

Tidigare meddelade tillståndsbestämmelser för verksamheten gäller i tillämpliga delar (se bilaga 1).

BAKGRUND

Arctic Paper bedriver tillverkning av obestruket finpapper för den grafiska industrin inom fastigheten Munkedal 1:1 i Munkedals kommun. Anläggningen består huvudsakligen av två pappersmaskiner samt utrustning för efterbehandling och hjälpadelningar. Den ånga som behövs för papperstillverkningen produceras i ångcentralen.

Ångcentralen består av en gas- och oljeeldad panna om 42 MW, en elpanna om 35 MW samt en mindre gas- och oljeeldad panna om 3 MW. Sedan april 2014 har de båda oljepannorna byggts om så att dessa även kan förbränna naturgas, Liquefied Natural Gas (LNG).

Bolaget har i december 2008 meddelats tillstånd att uppföra och driva en ny bibränsleeldad kraftpanna med en högsta tillförd effekt av 40 MW. Denna anläggning har ännu inte uppförts, men tillståndet har tagits i anspråk. Eftersom marknaden förändras och bolaget behöver ha så stor flexibilitet som möjligt finns ett behov av att även kunna använda RT-flis (flis från returträ) och PTP (utsorterade fraktioner av papper-trä-plast) i den nya pannan. Dessa bränslen klassas som avfall vilket innebär att pannan, om dessa bränslen används, klassas som en samförbränningsanläggning. Bolagets avsikt är nu att ersätta tidigare tillstånd till bibränslepannan med ett nytt tillstånd till en samförbränningspanna.

YRKANDEN

1. Arctic Paper Munkedals AB ("Arctic Paper") yrkar så som talan slutligen bestämts att mark- och miljödomstolen, med ändring av gällande tillstånd för verksamheten vid bolagets anläggning i Munkedal, ska lämna bolaget tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (MB)
  - a. att anlägga och driva en samförbränningsanläggning med en högsta total installerad tillförd effekt av 40 MW samt
  - b. att i den nya pannan förbränna högst 90 000 ton avfallsklassade bränslen per år.

2. Arctic Paper yrkar vidare att mark- och miljödomstolen ska
  - a. meddela villkor i enlighet med bolagets förslag nedan,
  - b. godkänna till ansökan bifogad miljökonsekvensbeskrivning,
  - c. föreskriva en igångsättningstid för den ansökta verksamheten om fem år från den dag då domen vinner laga kraft, samt
  - d. meddela s.k. verkställighetsförordnande, dvs. ge bolaget rätt att ta tillståndet i anspråk trots att det inte vunnit laga kraft.

3. Arctic Paper yrkar vidare att mark- och miljödomstolen ska förordna om att ett tillstånd i enlighet med ansökan, om det tas i anspråk, ska ersätta tillståndet till uppförande av en bibränsleeldad kraftvärmepanna enligt miljödomstolens del-dom den 18 december 2008 m.fl. domar i mål M 882-08, som därmed återkallas.

Förslag till villkor

Sökanden föreslår att följande villkor, utöver de som idag gäller enligt befintliga tillstånd för pappersbruket, ska gälla för driften av samförbränningsanläggningen.

Allmänt

Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i målet, om inte annat framgår av följande villkor.

Avfallsbränslen

I första hand

Bränslet i anläggningen får bestå av rena träbränslen såsom skogsflis, torrflis, bark och spån samt torv. Även returträflis (RT) och avfall av papper, trä och plast (PTP/SRF/RDF) får förbrännas i anläggningen.

Efter godkännande från tillsynsmyndigheten får tillståndshavaren även ta emot och förbränna vissa avfall inom avfallstyp 19 12 12, med undantag för farligt avfall om de har liknande egenskaper med avseende på aska och utsläppsvärden till luft och vatten som befintliga bränslen.

I andra hand

Tillstånd ska lämnas till att i den nya pannan förbränna avfallsklassade bränslen enligt följande avfallskoder:

- 03 01 05 (annat spån, spill, trä och fanér eller andra spånskivor än de som anges i 03.01.04)
- 17 02 01 (bygg- och rivningsvirke)
- 19 12 07 (träavfall från mekanisk behandling av avfall)
- 19 12 10 Brännbart avfall (avfallsfraktion behandlad för förbränning - RDF)

Efter godkännande från tillsynsmyndigheten får tillståndshavaren även ta emot och förbränna vissa avfall inom avfallstyp 19 12 12, med undantag för farligt avfall, om de har liknande egenskaper med avseende på aska och utsläppsvärden till luft och vatten som befintliga bränslen.

Utsläpp till luft

Utsläpp till luft från samförbränningspannan får, som validerade utsläppsvärden, som dygnsmedelvärde inte överstiga de värden som blandningsberäkning ger med de avfalls- och processgränsvärden som anges i nedanstående tabell.

Parameter	Avfallsgränsvärde (mg/m ³ ntg vid 11 % O ₂)	Processgränsvärde (mg/m ³ ntg vid 6 % O ₂)
NO _x (kväveoxider, räknat som kvävedioxid)	120	300
SO ₂	30	100
CO	50	100
Stoft	5	20
TOC	10	15
HCl	6	20
HF	1	2

Utsläpp till luft av NH₃ (ammoniakslip) får som dygnsmedelvärde inte överstiga 15 mg/Nm³ vid 6 % O₂.

Utsläpp till luft av tungmetaller, dioxiner och furaner från samförbränningsanläggningen får som medelvärden under en provtagningsperiod på minst 30 minuter och högst åtta timmar inte överskrida följande gränsvärden.

Parameter	Gränsvärde
Cd + TI (mg/m ³ ntg vid 6 % O ₂)	0,02
Sb+As+Pb+Cr+Cu+Mn+Ni+V (mg/m ³ ntg vid 6 % O ₂)	0,3
Hg (mg/m ³ ntg vid 6 % O ₂)	0,02
Dioxiner och furaner (ng/m ³ ntg vid 6 %	0,1

Onormala driftsförhållanden

Vid tekniskt oundvikliga driftstopp, driftstörningar eller fel i renings- eller mätutrustning som för med sig att fastställda begränsningsvärden överskrids får förbränning av avfall inte fortsätta längre än fyra timmar. Den sammanlagda drifttiden under sådana förhållanden får inte heller överstiga 60 timmar per år.

Energieffektivitet

Förbränning av avfall i samförbränningsanläggningen ska ske med hög energieffektivitet.

Buller

Buller från de anläggningar och verksamheter som omfattas av detta tillstånd ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än: 50 dB(A) vardagar dagtid (07.00-18.00), 40 dB(A) nattetid (22.00-07.00) och 45 dB(A) övrig tid. Buller från nämnda anläggningar och verksamheter får inte heller medföra att det sammantagna bullret från dessa och pappersbruket överstiger de nivåer som gäller för pappersbruket enligt gällande tillstånd. Momentana ljud nattetid får inte överskrida 55 dB(A).

Aska

Aska från förbränning av rena biobränslen ska om möjligt återvinnas, exempelvis för kompensations- och vitaliseringsgödsel i skogsmark eller nyttiggöras på annat sätt. Bolaget ska samråda med tillsynsmyndigheten i frågor rörande omhändertagande av askan.

Hantering, lagring och transporter av bränsle och aska

Hantering, lagring och transporter av bränsle och aska inom verksamhetsområdet ska ske så att för omgivningen besvärande damning, lukt och brandfara inte uppstår.

Reviderat kontrollprogram

Ett förslag till reviderat kontrollprogram skall lämnas in till tillsynsmyndigheten i god tid innan nu tillståndsgiven anläggning tas i drift.

Delegation avseende kemikalier och farligt avfall

Mark- och miljödomstolen överlåter åt tillsynsmyndigheten att besluta om ytterligare villkor om förvaring av kemiska produkter och farligt avfall som kan hänföras till den ansökta verksamheten.

Övrigt

I övrigt är bolagets uppfattning att den ändrade verksamheten kan bedrivas inom ramen för tidigare meddelade villkor och de krav som följer av förordningen (2013:253) om förbränning av avfall.

ANSÖKAN

Arctic Paper har redovisat sin ansökan i huvudsak enligt följande.

Bakgrund

Arctic Paper bedriver tillverkning av obestruket finpapper för den grafiska industrin inom fastigheten Munkedal 1:1 i Munkedals kommun. Anläggningen består huvudsakligen av två pappersmaskiner samt utrustning för efterbehandling och hjälpavdelningar. Den ånga som behövs för papperstillverkningen produceras i ångcentralen.

Ångcentralen består av en gas- och oljeeldad panna om 42 MW, en elpanna om 35 MW samt en mindre gas- och oljeeldad panna om 3 MW. Sedan april 2014 har de båda oljepannorna byggts om så att dessa även kan förbränna naturgas, Liquefied Natural Gas (LNG).

Bolaget har meddelats tillstånd att uppföra och driva en ny biobränsleeldad kraftpanna med en högsta tillförd effekt av 40 MW. Denna anläggning har ännu inte

uppförts. Bolagets avsikt är att ersätta tidigare tillstånd till en bibränslepanna med ett nytt tillstånd till en samförbränningspanna.

Ansökans utformning och avgränsning

Den ansökta ändringen är i sig tillståndspliktig enligt 29 kap. 11 § miljöprövningsförordningen (MPF). Tillstånd för ändringen krävs därför enligt 1 kap. 4 § MPF.

Den planerade samförbränningsanläggningen är en integrerad del av verksamheten vid pappersbruket men utgör samtidigt en sådan separat verksamhet som bör kunna prövas som ett ändringstillstånd med stöd av 16 kap. 2 a § MB. Ändringen innebär inga ökade utsläpp i förhållande till nollalternativet, som innefattar uppförande och drift av en bibränsleledad anläggning, och påverkar inte heller uppfyllandet av befintliga villkor. Om tillstånd meddelas i enlighet med ansökan godtar bolaget att det separata tillståndet som meddelats för uppförande av den bibränsleleddade pannan genom deldom 2008-12-18 i mål M 882-08 återkallas.

Förutsättningarna för ändringstillstånd

Bestämmelsen om ändringstillstånd i 16 kap 2 a § MB tillkom ursprungligen för att förenkla förfarandet vid ändring och utökning av miljöfarliga verksamheter. Tidigare praxis innebar att tillståndsmyndigheterna i sådana fall meddelade ett helt nytt tillstånd som kunde medföra en fullständig omprövning av tillståndsvillkoren. Skälen för bestämmelsen var därmed att prövningen inte ska behöva belastas med frågor om sådana delar av verksamheten som från miljösynpunkt saknar samband med ändringen. Prövningen bör kunna begränsas vid mindre och väl avgränsade ändringar, varvid man enligt lagkommentaren till bestämmelsen utom ändringens miljöpåverkan och betydelse för verksamheten som helhet ska beakta till exempel hur lång tid som gått sedan det ursprungliga tillståndet meddelades, hur företaget och dess omgivning förändrats sedan dess, om flera ändringstillstånd eller förelägganden meddelats tidigare, hur snabbt den tekniska och miljömässiga utvecklingen är i branschen och omfattningen av de miljöstörningar som förekommer. Avgörande blir hur omfattande prövning som är motiverad från miljösynpunkt med hänsyn till hur ändringen berör verksamheten som helhet; den kan inte bedömas isolerad från sitt sammanhang. Vid nära samband med övriga villkor som gäller för verksamheten bör det nya tillståndet avse hela verksamheten, inte bara ändringen. Under samrådsförfarandet kan länsstyrelsen, tillsynsmyndigheterna och enskilda komma

med synpunkter på avgränsningen. Länsstyrelsen bör enligt lagkommentaren spela en aktiv roll i detta skede.

I fråga om den nu aktuella ansökan kan konstateras att den avser en begränsad del av verksamheten som är i hög grad fristående från övrig verksamhet vid bruket. Till detta kommer att ett separat tillstånd till en motsvarande panna, utan den möjlighet till avfallsförbränning som nu är aktuell, meddelades av mark- och miljödomstolen under 2008 som avsåg samma storlek och placering. Inte heller vid meddelande av ändringstillstånd för förbränning av LNG i januari 2017 ifrågasattes ansökans utformning, utan verksamheten bedömdes kunna prövas separat från den övriga verksamheten vid bruket. Varken länsstyrelsen eller någon annan part har inför nuvarande ansökan framfört synpunkter på utformningen av ansökan.

Mot denna bakgrund och då bolaget avser att helt ersätta tidigare tillstånd till biobränslepannan med det nu aktuella, dvs. antalet redan meddelade tillstånd för verksamheten förändras inte, framstår det inte som befogat eller rimligt att pröva hela verksamheten vid bruket i samband med den nu aktuella prövningen.

Ett ändringstillstånd kan, om så anses lämpligt, förenas med bestämmelser om ändring av tidigare meddelade villkor med nära samband med ändringen, såsom villkor avseende utsläpp eller buller. Den ansökta samförbränningsanläggningen har dock mycket liten påverkan på övrig verksamhet och i jämförelse med nollalternativet är förändringen i princip obefintlig och även av denna anledning saknas skäl att utöka prövningens omfattning.

Ansökans koppling till befintlig verksamhet

Den nya pannanläggningen kommer att anläggas på en annan plats jämfört med nuvarande ångproduktionsanläggning, men inkopplas på samma ledningsnät för ånga. Den nuvarande ångproduktionsanläggningen kommer fortsättningsvis att fungera som reserv och komplement till den nya anläggningen. Användning av pannanläggningen kommer enbart att ske för att täcka ångbehovet vid bruket. Ingen destruktionsförbränning kommer att ske, vare sig av avfall eller andra bränslen. Pannorna kommer att styras så att pannorna är i drift i viss ordning genom att signaler utbyts

via överordnat styrsystem, där den nya pannan normalt blir baspanna. Förutom olika felsignaler är sjunkande ångtryck i det gemensamma ångnätet en parameter som kan påkalla start av reservpanna och ökande ångtryck återställer till prioriterad panna.

Användningen av ånga för processen är helt fristående från, och påverkas inte av, vilken panna ångan produceras i eller vilket bränsle som används. Den nya pannan kommer att utgöra bas och normalt sett ensamt klara ångbehovet inom pannans lastområde givet gällande restriktioner rörande utsläpp m.m. som framgår av gällande föreskrifter och tillstånd.

En ny ångackumulator, med större kapacitet än den befintliga, kommer att installeras och ha en central funktion i ångsystemet för att säkerställa en god funktion på förbränningen i den nya pannan och dess rökgasrening. Ångackumulatören fungerar på så sätt att den jämnar ut ångflödet till processen, som kan variera momentant, så att pannan får en stabil lastreglering. Ångackumulatören utgörs av en stor isolerad behållare där ånga från pannan tillförs till ett högre tryck än det utgående ångtrycket till processen. Genom att ånga kan komprimeras fås en god energilagring när trycket i ackumulatören tillåts variera mellan två trycknivåer, som i Munkedal beräknas vara fyllning upp till 24 bar och uttag vid 9 bar. Genom att ångackumulator används kommer laständringshastigheten och behovet av spetslast att kunna begränsas.

På samma sätt som för befintliga pannor kommer den nya pannan att konstrueras och användas för ett så energieffektivt utnyttjande av bränsle som möjligt. Det innebär att, i enlighet med BAT-slutsatser, bränslet ska förbrännas så att minimal rest av oförbränt bränsle och begränsad mängd latent värme finns kvar i rökgaser och aska som lämnar pannan samt att minsta möjliga mängd hjälpenergi ska behöva användas. Eftersom ånga är nödvändig för processen vid bruket och rökgaserna inte kan kylas lägre än denna temperaturnivå är inte rökgaskondensering möjlig.

Genom att ett tillstånd redan meddelats för anläggande av en bibränsleeldad panna har detta använts som nollalternativ i ansökan, men jämförelse har även skett med

nuvarande situation. Skillnaden jämfört med beviljat tillstånd för biobränslepannan är möjligheten att kunna använda avfallsklassade bränslen förutom biobränslen och torv. Årliga förväntade utsläpp till luft redovisas i Bilaga B, Tabell 5. Spridningsberäkningar i luft redovisas i Bilaga C2.

Tidsbegränsning av tillstånd

Frågan om tidsbegränsning av tillståndet har varit föremål för diskussion under flera års tid. Utgångspunkten har varit att tidsbegränsade tillstånd bör användas när det finns behov av det och när det är lämpligt. Enligt miljöbalkens förarbeten kan det exempelvis vara lämpligt att tiden begränsas för verksamheter med kraftig miljöpåverkan (prop. 1997/98:45 del 1 s. 344 och 480, Naturvårdsverkets, Handbok 2003:5, s. 63 f). Något mer enhetligt stöd för att införa tidsbegränsade tillstånd har emellertid inte funnits men frågan har nu återigen aktualiserats från Naturvårdsverkets sida. Från verksamhetsutöversidan har framförts kritik mot en mer generell tillämpning av tidsbegränsade tillstånd av flera skäl, varav vissa även gör sig särskilt gällande i nu aktuellt fall.

De huvudsakliga skäl som bolaget anser talar mot tidsbegränsning av ändringstillståndet kan sammanfattas enligt följande.

Det skäl som främst anförs för en tidsbegränsning är att tillståndet och dess villkor riskerar att bli inaktuellt. Vidare kan det förekomma situationer när själva tillåtligheten av en anläggning kan behöva omprövas med anledning av förändringar i omgivningen. Den verksamhet som det nu är fråga om är emellertid en integrerad del i en befintlig verksamhet som inte är tidsbegränsad och där den tillkommande anläggningens framtida existens knappast kan utgöra hinder mot andra framtida verksamheter på ett sätt som talar för att dess tillåtlighet behöver omprövas. När det gäller behovet av att modernisera de villkor som tillståndet förenas med måste även beaktas att anläggningen, i vart fall inom en nära framtid, kommer att vara i princip helt reglerad genom generellt gällande föreskrifter och bestämmelser, som bolaget har att förhålla sig till och som får anses utgöra bästa möjliga teknik. I den mån dessa ändras i framtiden, behöver bolaget anpassa verksamheten och det finns således en inbyggd flexibilitet i ett kommande tillstånd. Det finns även bestämmelser i

miljöbalken om möjlighet till omprövning av villkor efter 10 år om en sådan skulle bli aktuell.

Ett ändringstillstånd är knutet till den huvudsakliga tillståndsgivna verksamheten. Villkoren för ett ändringstillstånd kan också omprövas i samband med prövning av huvudtillståndet för verksamheten och därmed saknas anledning att särskilt reglera detta i ändringstillståndet.

En tidsbegränsning av tillståndet innebär försvårad finansiering av anläggningen. För bolagets vidkommande kommer investeringen om ca 300 mkr att ske genom extern finansiering, som har höga krav på långsiktig trygghet och förutsebarhet.

Nyttan av en ny prövning av tillståndet efter viss tid överstiger inte de kostnader och de resurser som tas i anspråk för en sådan prövning hos såväl bolaget som prövningsmyndigheten. En tillståndsprövning är, i vart fall för närvarande, mycket resurskrävande och tar flera år i anspråk. Möjligheten att ta upp villkoren i tillståndet till prövning i samband med en eventuell framtida omprövning av huvudtillståndet framstår som en fullt tillräcklig garanti för att den planerade verksamheten ska omfattas av moderna utsläppsvillkor.

Sammanfattningsvis finns såvitt bolaget kan bedöma inga bärande skäl för varför en tidsbegränsning av ett ändringstillstånd till den nu aktuella anläggningen skulle vara befogat jämfört med andra typer av verksamheter som omfattas av tillstånd enligt miljöbalken.

Sevesobestämmelserna

Anläggningen är genom hanteringen av LNG klassificerad som en så kallad Sevesoanläggning på den lägre kravnivån. Därmed ska även hanteringen av olja och gasol inom verksamheten hanteras enligt lagen (1998:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor ("Sevesolagen"). Bolagets handlingsprogram enligt Sevesolagen har bifogats ansökan.

Andra relevanta bestämmelser

IED-direktivet

Verksamheten vid pappersbruket omfattas av IED-direktivets bestämmelser och av de BAT-slutsatser för produktion av papper, massa och kartong som offentliggjordes den 30 september 2014. Enligt 1 kap. 8 § industriutsläppsförordningen (SFS 2013:250) ska slutsatserna gälla senast fyra år efter slutsatsernas offentliggörande. Från och med 2015 finns ett krav för verksamhetsutövare att redovisa i miljörapport hur slutsatserna följs eller planeras att följas. Bolaget har vid ingivandet av miljörapporten för 2014 till tillsynsmyndigheten inkluderat en sådan redovisning och bolagets bedömning är att verksamheten följer alla gällande BAT-slutsatser (BAT-AEL). Dessa bedöms dock inte som relevanta för den nu aktuella prövningen avseende uppförande och drift av en samförbränningsanläggning. För anläggningar där avfall förbränns finns i dagsläget inga fastställda BAT-slutsatser. Arbetet med att fastställa sådana BAT-slutsatser pågår dock och ett utkast publicerades i december 2018. Avsikten är att anpassa planerad anläggning till de nya BAT-slutsatserna.

Arctic Paper har genomfört ett flertal undersökningar av mark inom verksamhetsområdet. En statusrapport enligt kraven i IED-direktivet har upprättats och i november 2015 lämnats in till länsstyrelsen. Med hänsyn till omfattningen och karaktären av den nu ansökta verksamheten ser bolaget inte att statusrapporten erfordras för mark- och miljödomstolens prövning och den biläggs därför inte denna ansökan.

Avfallsförbränning

Avfall får, med undantag för vissa typer av avfall, endast förbrännas i anläggningar som uppfyller kraven i förordningen (2013:253) om förbränning av avfall (FFA). Förordningen genomför huvuddelen av kapitel IV i industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU). I FFA finns krav på hur anläggningen ska vara konstruerad och hur den ska drivas. Vidare innehåller förordningen utsläppsgränsvärden och krav på hur utsläppen ska mätas och kontrolleras.

I 22 kap. 25 a § och 25 b § MB anges vad ett tillstånd för förbränning av avfall ska innehålla utöver det som följer av 22 kap. 25 § MB.

Omgivningsbeskrivning

Munkedals bruk är beläget nordost om Munkedals tätort. Industriell verksamhet har funnits på platsen sedan 1600-talet och pappersbruket anlades i slutet av 1800-talet. Närmast belägna bostäder finns på ett avstånd om 50 m nordost från verksamhetsområdet. Övriga närbelägna bostäder är belägna 400 m öster och väster om området. Munkedals kommun omfattas sedan 2010 av en översiktsplan (ÖP 10 för Munkedals kommun). I översiktsplanen pekas anläggningens verksamhetsområde ut som verksamhetsområde och är enligt gällande detaljplan planerat för industriändamål. I området kring Munkedal finns ett antal utpekade riksintressen. Örekilsälven, som mynnar i Gullmarsfjorden, utgör ett Natura 2000-område. Det finns även områden med höga naturvärden i närheten och i anslutning till verksamhetsområdet.

Beskrivning av ansökta åtgärder*Inledning*

Verksamheten som denna ansökan avser är uppförande och drift av en samförbränningsanläggning. I anläggningen avser bolaget att använda en blandning av bibränslen och avfallsklassade bränslen alternativt endast avfallsklassade bränslen eller endast bibränslen/torv. Anläggningen planeras att uppföras på samma plats som den från 2008 tillståndsgivna bibränsleeldade pannan.

Samförbränningsanläggningen

Anläggningen utgörs av en ångpanna med en högsta tillförd effekt om 40 MW. I pannan planerar bolaget att använda fasta bibränslen, torv och avfallsklassade bränslen. Bibränslena utgörs av rena träbränslen såsom skogsflis, torrflis, bark och spån. De avfallsklassade bränslena består av returträflis (RT) och utsorterade bränslefraktioner av papper, trä och plast (PTP). Bränslen som klassas som farligt avfall kommer inte att användas. Anläggningen har kapacitet att förbränna ca 90 000 ton avfallsklassade bränslen per år.

Syftet med anläggningen är att förse tillverkningsprocessen med energi. Då anläggningen är avsedd för produktion av energi och avfall planeras att användas som normalt bränsle utgör den en samförbränningsanläggning enligt definitionen i 7 § FFA. Anläggningen kommer att uppfylla de krav som följer av FFA och det utkast till

BAT-slutsatser för anläggningar där avfall förbränns, som publicerats i december 2018.

Utsläppsnivåer från samförbränningsanläggningen

Som framgår av ansökan kommer de BAT-AEL som sätts upp i BREF att innehållas vid anläggningen. Anläggningen har dimensionerats utifrån ett worst case-scenario i fråga om det bränsle som används i anläggningen och ett antal andra förutsättningar. Även vid dessa förutsättningar och vid tillämpning av en tilltagen säkerhetsmarginal kommer de övre nivåerna i intervallen i BAT-AEL att klaras med marginal vid anläggningen. Med den bränsemix som sannolikt kommer att användas är dock bedömningen att verkliga emissionsvärden normalt kommer att ligga i nedre eller mellersta delarna av intervallet, men det behöver finnas en betydande säkerhetsmarginal från normala värden till de nivåer som akut skulle föranleda driftinskränkningar. Därför bör BAT-AEL gälla så som de finns angivna i BREF. Det bör också påpekas att BAT-AEL gäller vid normal drift, inte vid t.ex. haverier eller start och stopp. Detta innebär att ett begränsningsvärde baserat på BAT-AEL måste ha en sådan säkerhetsmarginal att också förhållanden som inte innefattas i normal drift kan innefattas.

I avsnitt 5 av BREF finns BAT uppräknade. Som exempel framgår i BREF, tabell 5.3 att HCl, HF och SO₂-emissionerna kan sänkas genom att ersätta torr rening med semi-våt rening eller med våtskrubber. I Bilaga B (avsnitt 5.8.3) till ansökan står angivet att val mellan torr och våt reningsteknik kommer att ske i senare skede beroende på då i detalj valt bränsle och leverantörers garantier. Det finns emellertid stora nackdelar med våt reningsteknik på den nu aktuella anläggningen. Det saknas utrymme att anordna en sådan reningsanläggning utan betydande ombyggnader och utan möjlighet att nyttja kondenseringsvärme kommer stora mängder vatten att behöva tillsättas för att kyla rökgaserna. Med ca 30 - 40 m³/h tillsatt vatten som det kommer att bli fråga om blir detta en mycket stor ökning av vattenförbrukningen vid bruket, som idag uppgår till ca 65 m³/h (i form av avloppsflöde). Våt reningsteknik skulle därmed öka både investeringskostnader, driftkostnader och resursförbrukning. Därför har bolaget beslutat att nyttja torr eller vid behov eventuellt semi-våt rening.

I BREF, table 5.4 anges att lägre NO_x-halt kan nås genom att använda SCR (katalytisk rening) istället för SNCR, och i BREF avsnitt 4.5.4.3 - 4.5.4.4 jämförs teknikerna närmare. SCR betecknas ha ca fyra gånger högre investeringsnivå, kräver mer plats och mer energi för uppvärmning samt att katalysatorer normalt behöver börja förnyas redan efter ca fem år. Sammantaget rekommenderar BREF att SCR bör ersätta SNCR vid större anläggningar. Endast om så krävs för att med säkerhet uppfylla angivna BAT-AEL i BREF avses torr rening och SNCR ersättas med annan reningsteknik. Bolagets val av reningsteknik avses ske i upphandlingskedet när bränslespecifikationer jämförs med leverantörers garantier.

Utsläpp till vatten

Uppgift rörande vattenutsläpp

Det är mycket små mängder tillkommande vattenflöden från den nya anläggningen, vilka härrör från de ökade ytor som ibland ska städas av med spolslang, uppskattningsvis enstaka m³ i veckan. Vattenberedning sker på samma sätt som för närvarande med den enda förändringen att en ny panna används istället för de befintliga. Utblåsningar flyttas från nuvarande pannor till ny panna men detta förändrar vare sig mängd, innehåll eller temperatur. Alla vattenflöden kommer att uppfylla renhetskraven i BREF avsnitt 5.1.6.

Påverkan på reningsverket

Vattenströmmarna från den nya pannan kommer att ersätta de nuvarande strömmarna från befintliga pannor. Endast mycket begränsat tillskott av spolvatten kan förekomma, uppskattningsvis i nivå 2-3 m³/vecka. Flöden kommer att uppfylla BAT-AEL för vatten.

Påverkan på Örekilsälven

Örekilsälven (SE648879-125970) har i den senaste statusklassningen bedömts ha måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status. Nationell extrapolering av överskridande halter av kvicksilver och PBDE i biota leder till att god kemisk status inte uppnås. Utslagsgivande i statusklassningen för Ekologisk status är kvalitetsfaktorerna fisk, näringsämnen och avvikelser i flödets förändringstakt, vilka bedöms ha

måttlig status (VISS, 2019). De främsta miljöproblemen i Örekilsälven är vandringshinder och vattenreglering vilka pekats ut som troliga orsaker till låg täthet av lax i Örekilsälven. Risken för spridning av förorenade ämnen från verksamheten bedöms vara liten och utsläppen bedöms inte påverka vattenförekomstens möjligheter att nå uppsatta kvalitetskrav för miljö kvalitetsnormer.

Buller

Vilka ljudnivåer från nya pannan

I ansökan föreslås att den nya pannan omfattas av vid bruket nu gällande bullervillkor. Pannan kommer dock att konstrueras utifrån moderna krav på buller och som redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen kommer lösning att ske inomhus. Det kan noteras att i tillståndet för biobränslepannan från 2008 har ett särskilt bullervillkor föreskrivits, och bolaget har inget att erinra mot att ett sådant även föreskrivs för den nu aktuella pannan.

Friblåsning av ånga

Friblåsning sker kortvarigt och med ljuddämpare och ingår i bedömningen av de bullernivåer som redovisas vid normal drift, även om denna friblåsning endast sker undantagsvis. Erfarenhetsmässigt klaras normalt sett nivån 55 dB(A) som maxvärde. Eventuell friblåsning innan första idrifttagning kan ge höga ljudnivåer, men är av engångskaraktär och hanteras genom särskild information till närboende och efter samråd med myndigheter. Sådan inledande friblåsning går inte heller att jämföra med de som genomförs på nya kraftvärmeanläggningar med ångturbiner där ångtrycket och kravet på renhet är flera gånger högre än i detta fall. Kontinuerligt återkommande friblåsning sker redan i dagsläget.

Transporter

Omkring 10 bilar om dagen med transport av bränsle kommer att tillkomma, dvs. ca 20 passager dagligen dagtid vardagar. Dessa transporter ersätter emellertid transport av annat bränsle, dvs. i första hand LNG, därmed är nettoökningen av transporter inte lika stor. Bolaget anser inte att transporterna dagtid längs aktuella vägsträckor på allmän väg i Munkedals tätort utgör en så stor andel av de totala transporterna att det kan åligga bolaget att redovisa ljudnivåer i anslutning till dessa och inte heller har bolaget möjlighet att styra avgaskrav på de lastbilar som nyttjas. Däremot har

bolaget genom sin upphandling möjlighet att i huvudsak styra bränsletransporterna till dagtid vardagar, vilket får anses som en viktig aspekt i sammanhanget för att minska eventuella bullerstörningar.

Uppgift om bränsle

I Tabell 7 i den Tekniska beskrivningen redovisas ett scenario utan användande av RT och bibränsle/torv eftersom detta scenario innebär den största miljöbelastningen. Om viss mängd PTP byts ut mot RT och/eller bibränslen/torv kommer emissioner från anläggningen att minska. Likaså kommer angiven mängd av kalk, aktivt kol samt restprodukter att minska jämfört med angivet scenario. Tabellen illustrerar således miljökonsekvenserna i ett ytterlighetsscenario.

Aska

Sammansättning av PTP är som övrigt avfallsbränsle kraftigt varierande mellan olika tider och leverantörer. Angiven askmängd har valts för att visa den högsta tänkbara mängd aska i bränslet vid enskilda tillfällen. Detta har också konsekvent redovisats som varaktig nivå för bedömning av miljökonsekvenser. Detta betyder att askmängd redovisas som ett ytterlighetsscenario och att mängderna sannolikt kommer att bli betydligt mindre.

Aska består av obrännbara produkter i bränslet. Enligt bränslehandboken varierar askhalten i PTP så mycket som mellan 5-13 %. För att ta höjd för ytterligheter vid förbränning av PTP har 15 % askhalt angivits i ansökan, Bilaga B, Tabell 2. Naturligtvis eftersträvas att kunna använda PTP med så låg askhalt som möjligt för att minska transporter och underlätta rökgasrening. De högre nivåerna i askhalt handlar normalt om främmande material som metall, sand och sten som har blandats in genom hanteringen. De additiv som tillförs rökgaserna kommer också att ingå i askmängd som ska transporteras från anläggningen.

Risk och säkerhet

Riskanalyser m.m.

Den planerade verksamheten påverkar inte säkerheten inom området i negativ riktning är hantering och användning av LNG är betydligt mer kritiskt ur risksynpunkt. Dragningen av den nya ledningen för LNG har ännu inte fastställts utan det kommer

att göras en riskanalys och därefter bedömas om det blir fråga om hur ledningen kommer att förläggas, i eller ovan mark. Denna riskanalys sker i samråd med räddningstjänsten.

Släckvatten

Generellt sett när det gäller släckvattenvolymer kan räddningstjänstens behov vid stor brand med omfattande släcknings och kylningsarbete uppskattas till 2400 l/min. Insatstiden för en förbränningsanläggning med effekt om 99 MW uppskattas till 60 minuter (vilket måste ses som en förhållandevis lång tid). Vid en beräkning ger detta en total volym släckvatten på $2400 \cdot 60 = 144 \text{ m}^3$. Om insatstiden fördubblas så fördubblas även mängden släckvatten som behöver omhändertas. Den ansökta pannan är mindre än den ovan nämnda och saknar större bränslelager varför det får bedömas som mycket osannolikt att en räddningsinsats skulle överstiga den beräknade.

Som framgår i den tekniska beskrivningen till ansökan kommer släckvatten att förhindras nå recipient genom att brunnar för dagvatten täcks med tättingar och att dag- och spillvatten förses med avstängningsventiler samt att invallningar kan göras vid behov. Ytor för bränslefickor och övriga asfalterade ytor i anslutning till den planerade samförbränningsanläggningen som kommer att vara invallade uppgår till drygt 4000 m^2 och det finns således möjlighet att innehålla betydande mängd släckvatten. LNG-anläggningen är vidare belägen på stort avstånd från pannan och den nya pannan är anpassad till moderna säkerhetskrav.

Sårbarhet för klimatförändringar

Bolaget har inga invändningar mot att adressera frågor avseende sårbarhet och utsatthet för klimatförändringar såsom översvämning, torka m.m. men ser inte att det finns skäl att utveckla detta på något mer ingående sätt inom ramen för den nu aktuella tillståndsprövningen, som avser en begränsad ändring inom en befintlig verksamhet. Frågor om risk och säkerhet i olika extrema situationer utgör en integrerad del i framtagandet av den tekniska utformningen av anläggningen, som sker med tillämpning av moderna standarder och krav. Arbetet för att begränsa verksamhetens sårbarhet i stort vid bruket sker också löpande och inom ramen för ISO 14001 samt arbetet enligt Sevesolagstiftningen. Såvitt avser nu aktuell verksamhet kan inte

denna förväntas påverkas vid framtida klimatförändringar. Varken skyfall, torka eller extrema temperaturer påverkar pannans funktion då det är fråga om en modern förbränningspanna med höga säkerhetskrav. Skulle så ändå vara fallet kan pannan helt enkelt stängas av. Vidare, när det gäller bränslelagret är uppehållstiden kort, högst några dagar, så risken för självtändning är liten. Lokaliseringen av brukets område i förhållande till havs- och älvvattenytan innebär vidare god marginal för höjda vattennivåer.

Alternativredovisning

Vid bedömning av den ansökta verksamhetens konsekvenser ska en jämförelse ske med konsekvenserna av ett nollalternativ, som motsvarar rådande miljöförhållanden innan verksamheten påbörjas och hur dessa förhållanden förväntas utveckla sig om verksamheten inte påbörjas. Nollalternativet till nu ansökt verksamhet innebär att verksamheten kommer att bedrivas med stöd av befintliga tillstånd vilket innebär att ångproduktionen kommer att ske med den nya bibränsleeldade pannan och förbränning av LNG i befintliga oljepannor, kompletterad med elpanna och oljeförbränning som back-up. I förhållande till nollalternativet innebär den ansökta verksamheten huvudsakligen lägre utsläpp till luft. Vidare innebär den sökta verksamheten en bättre resurshushållning genom att bränslen som inte kan återanvändas eller återvinnas på annat sätt används för energiåtervinning.

I samband med ansökan om tillstånd till anläggande av bibränslepanna utreddes alternativa lokaliseringar och nu vald lokalisering ansågs som den bästa, vilken bedömning har inte förändrats i nu aktuell ansökan. De alternativa utformningar av anläggningen som övervägts framgår av Bilaga C, avsnitt 7.

Miljökonsekvenser

Inledning

I den bifogade miljökonsekvensbeskrivningen (Bilaga C, avsnitt 8) beskrivs de samlade konsekvenserna av verksamheten. Nedan redogörs närmare för utsläpp till luft samt buller. Sammanfattningsvis innebär den ansökta verksamheten att miljöpåverkan från brukets verksamhet minskar i förhållande till nu tillståndsgiven, genom något minskade utsläpp till luft.

Ansökta avfallsklassade bränslen utgör en resurs som inte kan återanvändas eller återvinnas på annat sätt än genom energiåtervinning. När dessa bränslen används frigörs bibränslen som kan användas i andra anläggningar som inte har möjlighet att använda avfallsklassade bränslen, vilket gynnar användning av bibränslen istället för fossila bränslen.

Utsläpp till luft

Utsläppen till luft från den planerade anläggningen består huvudsakligen av kväveoxider, svaveldioxid och stoft. De förväntade utsläppen till luft understiger de nivåer som följer av FFA och det utkast till BAT-slutsatser som publicerades av kommissionen i december 2018. I förhållande till nollalternativet förväntas utsläppen av kväveoxider, svaveldioxid och stoft minska väsentligt. De förväntade utsläppen till luft redovisas närmare i Bilaga B, avsnitt 6.

Buller

Den största bullerkällan förväntas vara transporter med lastbil samt lossning av bränsle. Bullerreduktion sker genom huvudsaklig lossning inomhus i mottagningshall. Den nu ansökta verksamheten kommer att bedrivas så att nu gällande bullervillkor innehålls.

Tillåtlighetsfrågor

Allmänna hänsynsregler

Verksamhetens tillåtlighet ska bedömas mot miljöbalkens allmänna hänsynsregler i 2 kap. MB. Nedan följer en redovisning av hur dessa bestämmelser iakttas.

Kunskapskravet

Arctic Paper utgör del i en koncern som har bedrivit papperstillverkning och ångproduktion under en lång tid. Det finns stor erfarenhet såvitt gäller produktionsförhållanden som de miljömässiga konsekvenserna av verksamheten inom bolaget. Verksamhetens lokalisering i anslutning till skyddade naturområden samt bostäder har ställt höga krav på medvetandegraden samt hänsynstagande från bolagets sida.

Försiktighetsprincipen

Utformningen och driften av den nya anläggningen sker med beaktande av bästa möjliga teknik och kommande utsläppsvärden för avfallsförbränning.

Lokaliseringsprincipen

Den nya pannan har lokaliserats till samma plats som tidigare ansetts lämplig för anläggande av ny pannanläggning. Inga omständigheter har inträffat som föranleder några nya överväganden i detta avseende.

Hushållningsprincipen

De avfallsklassade bränslen som bolaget avser att använda kan inte återvinnas på annat sätt än genom energiåtervinning. Användandet av dessa bränslen innebär därför att energi som annars skulle ha gått förlorad tas till vara. Bränslet ersätter dessutom fossilt bränsle och bidrar därmed till en bättre hushållning med naturresurser.

Produktvalsprincipen

Arctic Paper arbetar efter ett miljöledningssystem där inköpta produkter och tjänster bedöms ur miljösynpunkt.

Miljö kvalitetsnormer

De finns bestämmelser om miljö kvalitetsnormer för luft och vatten. I förhållande till nollalternativet innebär den planerade verksamheten ingen förändring i möjligheten att innehålla miljö kvalitetsnormerna. De spridningsberäkningar som ligger till grund för bedömningen redovisas närmare i Bilaga C, underbilaga 2.

Tidplan och handläggningsfrågor m.m.

Bolaget avser att snarast efter erhållet tillstånd påbörja upphandling av den planerade anläggningen. Det är för bolagets del angeläget att trygga den framtida energiförsörjningen till anläggningen, i synnerhet med hänsyn till den vid utgången 2020 planerade stängningen av Ringhals kärnkraftverk, som kan förväntas medföra påfrestningar och risk för kapacitetsbrister i elnätet. Mot denna bakgrund har bolaget ansökt om verkställighetsförordnande.

Den sammanlagda uppförandetiden för anläggningen beräknas till ca tre år.

INKOMNA YTTRANDEN**Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap**

Myndigheterna har avstått från att yttra sig.

Miljönämnden i Mellersta Bohuslän

Myndigheten har ingen erinran angående planerad samförbränningsanläggning.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Myndigheten tillstyrker att tillstånd medges den ansökta verksamheten, att miljökonsekvensbeskrivningen godkänns samt att verkställighetsförordnande beviljas.

Myndigheten har som talan slutligen bestämts i huvudsak anfört följande.

Villkor för verksamheten

Slutliga villkor

Länsstyrelsen föreslår att mark- och miljödomstolen föreskriver att följande villkor ska gälla för verksamheten.

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i målet, om inte annat framgår av följande villkor.
2. Bränslet i anläggningen får bestå av rena träbränslen såsom skogsflis, torrflis, bark och spån samt torv. Även returträflis (RT) och sorterat avfall av papper, trä, plast (PTP), SRF och RDF får förbrännas i anläggningen.
3. Stofthalten i utgående rökgaser får inte överstiga 2 mg/Nm³ torr gas vid 11 % O₂ som dygnsmedelvärde. Värdet ska uppfyllas minst 98 % av årets driftdygn.
4. Halten av svaveloxid mätt som SO₂ i utgående rökgaser får inte överstiga 5 mg/Nm³ torr gas vid 11 % O₂ som dygnsmedelvärde. Värdet ska uppfyllas minst 98 % av årets driftdygn.
5. Halten av kväveoxider mätt som NO₂ i utgående rökgaser får inte överstiga 80 mg/Nm³ torr gas vid 11 % O₂ som dygnsmedelvärde. Värdet ska uppfyllas minst 98 % av årets driftdygn.
6. Halten av kolmonoxid (CO) i utgående rökgaser får som dygnsmedelvärde inte överstiga 10 mg/Nm³ torr gas vid 11 % O₂ som dygnsmedelvärde. Värdet ska uppfyllas minst 98 % av årets driftdygn.

7. Halten av totalt organiskt kol (TOC) i utgående rökgaser får inte överstiga 3 mg/Nm³ torr gas vid 11 % O₂ som dygnsmedelvärde. Värdet ska uppfyllas minst 98 % av årets driftdygn.
8. Halten av vätefluorid (HF) i utgående rökgaser får inte överstiga 1 mg/Nm³ torr gas vid 11 % O₂ som dygnsmedelvärde. Värdet ska uppfyllas minst 98 % av årets driftdygn.
9. Halten av väteklorid (HCl) i utgående rökgaser får inte överstiga 6 mg/Nm³ torr gas vid 11 % O₂ som dygnsmedelvärde. Värdet ska uppfyllas minst 98 % av årets driftdygn.
10. Halten av ammoniak (NH₃) i utgående rökgaser får inte överstiga 5 mg/Nm³ torr gas vid 11 % O₂ som dygnsmedelvärde. Värdet ska uppfyllas minst 98 % av årets driftdygn.
11. Halten av kadmium och tallium (Cd+Tl) i utgående rökgaser får inte överstiga 0,005 mg/Nm³ torr gas vid 11 % O₂ under en provtagningsperiod.
12. Den sammanlagda halten av metallerna Sb, As, Pb, Cr, Cu, Mn, Ni, och V i utgående rökgaser får inte överstiga 0,01 mg/Nm³ torr gas vid 11 % O₂ under en provtagningsperiod.
13. Halten av kvicksilver (Hg) i utgående rökgaser får inte överstiga 0,005 mg/Nm³ torr gas vid 11 % O₂ som dygnsmedelvärde eller under en provtagningsperiod. Vid dygnsmedelvärde ska värdet uppfyllas minst 98 % av årets driftdygn.
14. Under 2 % av årets driftdygn får utsläpp av stoft, SO₂, NO₂, CO, TOC, HF, HCl, NH₃ och Hg inte överstiga de avfallsgränsvärden som anges i förordningen (2013:253) om förbränning av avfall.

15. Halten av dioxiner och furaner i utgående rökgaser får inte överstiga 0,01 ng/Nm³ torr gas vid 11 % O₂ under en provtagningsperiod.
16. Aska från förbränning av rena bibränslen ska om möjligt återvinnas, exempelvis för kompensations- och vitaliseringsgödsel i skogsmark eller nyttiggöras på annat sätt. Bolaget ska samråda med tillsynsmyndigheten i frågor rörande omhändertagande av askan.
17. Hantering, lagring och transporter av bränsle och aska inom verksamhetsområdet ska ske så att för omgivningen besvärande damning, lukt och brandfara inte uppstår.
18. Buller från de anläggningar och verksamheter som omfattas av detta tillstånd ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än: 50 dB(A) vardagar dagtid (07.00-18.00), 40 dB(A) nattetid (22.00-07.00) och 45 dB(A) övrig tid. Buller från nämnda anläggningar och verksamheter får inte heller medföra att det sammantagna bullret från dessa och pappersbruket överstiger de nivåer som gäller för pappersbruket enligt gällande tillstånd. Momentana ljud nattetid får inte överskrida 55 dB(A).
19. Bolaget ska aktivt arbeta för minimerade miljöeffekter från transporter som följer av verksamheten. En handlingsplan för detta arbete ska upprättas senast två år efter det att denna dom har vunnit laga kraft. Handlingsplanen ska hållas aktuell och resultatet av arbetet ska årligen redovisas till tillsynsmyndigheten.
20. Bolaget ska regelbundet utföra energianalyser och vidta energieffektiviserande åtgärder i befintlig verksamhet och vid förändringar. Senast två efter det att denna dom vunnit laga kraft ska bolaget ge in en energihushållningsplan till tillsynsmyndigheten. I planen ska anges vilka åtgärder som är tekniskt möjliga att genomföra samt kostnaden och energibesparingen för dessa. I planen ska även kostnadskalkyler samt genomförda och planerade åtgärder redovisas. Planen ska revideras fortlöpande och vart tredje år sändas till tillsynsmyndigheten.

21. Ett förslag till reviderat kontrollprogram skall lämnas in till tillsynsmyndigheten i god tid innan nu tillståndsgiven anläggning tas i drift.

Den ansökta verksamheten ska utöver nu föreslagna villkor, i tillämpliga delar, även regleras av de villkor som gäller för hela bruket.

Delegering av beslut om villkor

Länsstyrelsen föreslår att Mark- och miljödomstolen överlåter åt tillsynsmyndigheten att besluta om ytterligare villkor om förvaring av kemiska produkter och farligt avfall som kan hänföras till den ansökta verksamheten.

Tid för igångsättande

Länsstyrelsen anser att verksamheten enligt ansökan ska ha satts igång senast fem år efter att domen har fått laga kraft. Annars ska tillståndet förfalla. Tillsynsmyndigheten ska meddelas när verksamheten sätts igång.

Tidigare tillstånd bör återkallas

Länsstyrelsen anser att Mark- och miljödomstolen ska återkalla tillstånden till bibränsleeldad panna meddelade av Miljödomstolen den 18 december 2008 och av Mark- och miljödomstolen den 29 juni 2017. Återkallelsen ska gälla från och med att det nya tillståndet har fått laga kraft och tagits i anspråk.

Klassificering av verksamheten och tillämpliga särskilda bestämmelser

Länsstyrelsen instämmer i den klassificering av verksamheten som sökanden angett. Verksamheten omfattas av industriutsläppsförordningen (2013:250) och av BAT-slutsatser för avfallsförbränning samt förordningen om avfallsförbränning. Verksamheten omfattas även av lagen (1999:381) och förordningen (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (den så kallade Sevesolagstiftningen) på den lägre kravnivån.

Länsstyrelsens bedömning

Lokaliseringsbedömning

Länsstyrelsen anser att verksamheten är förenlig med gällande planer. Verksamheten kommer dock att ligga relativt nära bostäder vilket motiverar att utsläppen begränsas så mycket som möjligt.

Bränsleslag

Bolaget har yrkat att Länsstyrelsen ska få godkänna förbränning av andra avfallsbränslen än de som angivits i ansökan. Länsstyrelsen anser dock att förbränning av andra bränslen som inte kan hanteras inom ramen för en anmälan enligt miljöbalken bör prövas av domstolen, helst redan inom ramen för denna prövning.

Länsstyrelsen kan tillstyrka Bolagets förslag till villkor avseende förbränning av SRF och RDF men anser inte att domstolen ska ge tillstånd till förbränning av avfall med avfallskoden 19 12 12. Länsstyrelsen anser att det inte är tydligt vilka avfalls slag det innefattar. Det är i så fall bättre att en delegation lämnas till tillsynsmyndigheten att få godkänna förbränning av andra avfallsbränslen med liknande egenskaper så som bolaget föreslagit.

Aska

Länsstyrelsen kan godta bolagets förslag till villkor gällande aska.

Utsläpp till luft

Den samförbränningsanläggning som avses uppföras kommer enligt Länsstyrelsens uppfattning att omfattas av BAT-slutsatser för avfallsförbränning som offentliggjordes den 3 december 2019. De BAT-slutsatser som innehåller utsläppsvärden anges som intervall där den lägre nivån i intervallet anger vad de bästa anläggningarna i branschen ska klara av. Eftersom förbränningsanläggningen i Munkedal ska nyuppföras bör bästa miljömässiga teknik användas och således bör de lägre värdena i BAT-slutsatserna kunna klaras. Flertalet villkor med begränsningsvärden bör utformas som dygnsmedelvärden och villkoren bör gälla vid all drift. Länsstyrelsen anser att villkoren ska anses uppfyllda om begränsningsvärdena klaras under minst 98 % av årets alla driftdygn. Under övrig tid bör utsläppet av stoft, SO₂, NO₂, CO, TOC, HF, HCl, NH₃ och Hg inte överstiga de avfallsgränsvärden som anges i förordningen (2013:253) om förbränning av avfall. Därigenom ges en marginal för något större utsläpp vid start och stopp och eventuella driftstörningar. Om pannan utformas med bästa teknik bör samma begränsningsvärde kunna gälla oavsett vilket bränsle som används. Länsstyrelsen anser därför att processgränsvärden inte ska fastställas. Utöver villkor och BAT-slutsatser kommer verksamheten även omfattas av de krav som anges i förordningen om förbränning av avfall.

Länsstyrelsen kan godta de skäl som bolaget framfört till att inte använda våt reningsteknik eller SCR-teknik. Med anledning av detta kan Länsstyrelsen godta att nivån på begränsningsvärden för kväveoxider (NO_x), väteklorid (HCl) och ammoniak (NH₃) sätts högre än Länsstyrelsens ursprungliga förslag. Nivån på BAT-AEL för svaveldioxid SO₂ är enligt BAT-slutsatserna inte avhängig användning av våtskrubber varför Länsstyrelsen står fast vid det begränsningsvärde som tidigare föreslagits.

Energi

Verksamheten vid Arctic Paper Munkedals AB är mycket energikrävande. Verksamheten omfattas av lagen om energikartläggning i stora företag (EKL) och bolaget gör regelbundet energikartläggningar och genomför energieffektiviserande åtgärder. Eftersom EKL endast ställer krav på att energikartläggning görs behövs ett villkor för hela verksamheten som säkerställer att även energieffektiviserande åtgärder genomförs. Bolaget bör ta fram en energihushållningsplan där man anger vilka åtgärder som är tekniskt möjliga att genomföra samt kostnaden och energibesparingen för dessa. I planen bör även kostnads kalkyler som omfattar total investeringskostnad och återbetalningstid baserad på energibesparing och minskade drifts- och underhållskostnader ingå. Kostnaderna bör omfatta åtgärdens hela tekniska livslängd. En redovisning av vilka åtgärder som genomförts och vilka åtgärder som avses genomföras samt en motivering till varför övriga åtgärder inte avses genomföras bör också ingå. Planen bör revideras fortlöpande och vart tredje år sändas till tillsynsmyndigheten.

Bolaget har angivit i ansökan att energiverkningsgraden i den ansökta pannanläggningen ska vara minst 72 %. Länsstyrelsen anser att verkningsgraden bör kunna ligga högre i en ny panna. Enligt BAT-AEEL ska verkningsgraden ligga mellan 72 och 91 %. En ny panna bör kunna ha en verkningsgrad på 91 %. Länsstyrelsen kan dock medge att frågan inte regleras i villkor.

Transporter

Den samlade verksamheten inklusive den planerade pannanläggningen ger upphov till ett stort antal transporter årligen. Transporterna passerar dessutom tätbebyggda

områden i Munkedal. Det är därför viktigt att transporter sker med de fordon som har bäst miljöprestanda både vad gäller klimatpåverkan och andra luftföroreningar samt att man försöker minimera antalet transporter. För att säkerställa ett aktivt arbete för att minimera miljöeffekterna från transporter anser Länsstyrelsen att det behövs ett villkor med krav på att ta fram en handlingsplan för detta arbete.

Risker/Seveso

Länsstyrelsen anser att det redovisade handlingsprogrammet daterat 2018-02-26 i huvudsak uppfyller kraven i Sevesolagstiftningen och är tillräckligt för prövningen.

Förorenade områden och statusrapport

Bolaget inkom med en statusrapport till Länsstyrelsen i december 2015, vilken kompletterades i december 2016. Länsstyrelsen meddelade bolaget, 2017-01-09 (dnr 575-43582-2015), att statusrapporten som upprättats i enlighet med Industriutsläppsförordningen (2013:250) är tillräcklig.

BOLAGETS BEMÖTANDE AV INKOMNA SYNPUNKTER

Inledande kommentar

Bolaget konstaterar att länsstyrelsen tillstyrker att tillstånd meddelas till den ansökta verksamheten samt att verkställighetsförordnande beviljas. Länsstyrelsen framför ett antal synpunkter och förslag till villkor som avviker från bolagets uppfattning om vad som är lämpligt och rimligt för den nu aktuella anläggningen. Nedan kommenteras inledningsvis frågan om utsläpp till luft och därefter de av länsstyrelsen framförda villkorsförslagen. Avslutningsvis följer frågor av mer allmän karaktär.

Utsläpp till luft

En central del i länsstyrelsens yttrande avser frågan om utsläpp till luft från den ansökta anläggningen. Bolaget ifrågasätter dock länsstyrelsens ansatser och godtar inte länsstyrelsens villkorsförslag i denna del. I ett särskilt PM, upprättat av Sweco, redovisas mer i detalj vilka överväganden som skett vid utformning av ansökan samt det komplicerade regelverk som gäller för denna typ av förbränningsanläggningar.

Länsstyrelsen motiverar sin inställning med att dessa nivåer utgör BAT och att det är fråga om en ny panna varför lägsta värdet i BAT-intervallet ska gälla.

Länsstyrelsen bortser emellertid från det faktum att angivna BAT-värden har tagits fram baserat på driften av olika typer av pannor och att pannans storlek och effekt samt driftsförhållandena har en avgörande betydelse för vilka utsläppsnivåer som är möjliga att innehålla. De lägsta nivåerna i BAT-dokumentet kan möjligen uppnås vid stora moderna pannor under jämna driftsförhållanden med enhetliga bränslen, men inte heller då är det möjligt att innehålla samtliga lägstanivåer samtidigt.

Förhållandena i nu aktuellt fall är emellertid inte sådana utan den planerade samförbränningsanläggningen vid Munkedals bruk är en anläggning av begränsad storlek, som ska nyttjas för ångproduktion vid ett pappersbruk där lastvariationerna är betydande. Redan av detta skäl är det inte möjligt för bolaget att hitta någon leverantör av anläggningar som kan uppfylla och än mindre garantera de värden länsstyrelsen förespråkar.

Vidare, som bolaget tidigare utvecklat, är utsläppen av CO, NO_x och NH₃ beroende av varandra och det är inte möjligt att nå lägsta möjliga nivåer på alla dessa tre utsläppsvärden samtidigt. Bolagets villkorsförslag innebär därför en avvägning utifrån detta förhållande och det har bedömts möjligt att innehålla alla föreslagna nivåer (notera att det är fråga om gränsvärden). Det framstår emellertid inte som att länsstyrelsen har tagit hänsyn till detta i sitt förslag. Det är således inte tekniskt möjligt att nå ned till 80 mg/Nm³ för utsläpp av kväveoxider samtidigt som nivån 10 mg/Nm³ för CO respektive 5 mg/Nm³ för NH₃ ska innehållas. Bolaget och länsstyrelsen förefaller överens om att det inte är rimligt att installera våt rening eller SCR vid anläggningen. De utsläppsvärden som länsstyrelsen förespråkar förutsätter emellertid SCR i fråga om NO_x.

Bolaget har svårt att se värdet i att i ett tillstånd införa särskild reglering genom villkor utöver de omfattande bestämmelser som redan finns avseende denna typ av förbränningsanläggningar. Bolaget anser att länsstyrelsens förslag att begränsningsvärden ska innehållas 98 % av tiden utgör en onödig dubbelreglering med hänsyn till BAT-AEL. Samtidigt har bolaget förståelse för problematiken att definiera vad som utgör normala driftsförhållanden enligt BAT-AEL och kan i andra hand godta en reglering motsvarande länsstyrelsens förslag, innebärande att

angivna begränsningsvärden (enligt bolagets villkorsförslag) ska gälla under 98 % av tiden.

Bolaget vidhåller därmed tidigare angivna utsläppsvillkor och anser att det inte är möjligt att till en rimlig kostnad nå ned till lägre utsläppsnivåer i form av gränsvärden, i vart fall är det inte tekniskt möjligt att samtidigt innehålla de nivåer för CO, NO_x och NH₃ som länsstyrelsen förespråkar. Ett krav om att begränsningsvärden ska innehållas 98 % av tiden är enligt bolagets uppfattning i första hand onödigt men kan i andra hand godtas av bolaget.

Sammanfattningsvis kan påminnas om att ansökan och villkorsförslag har utformats för att överensstämja med de krav som gäller enligt för verksamheten bindande regelverk, och vad som utgör BAT, dvs bästa möjliga teknik. De utsläppsvärden som länsstyrelsen föreslår är i de flesta avseenden orimliga för bolaget att innehålla med den säkerhetsmarginal som krävs för bindande begränsningsvärden. Det är också svårt att se värdet av att i miljötillståndet komplettera den omfattande reglering som finns genom BAT-slutsatserna kopplade till IED-förordningen (SFS 2013:250) samt regelverket i förordningen om förbränning av avfall (SFS 2013:253) med ytterligare krav på driften, som är svåra att överblicka konsekvensen av och främst riskerar att orsaka onödig byråkrati för såväl bolaget som tillsynsmyndigheten. Att som länsstyrelsen hänvisa till att det är fråga om en ny anläggning med en lokalisering nära bebyggelse framstår inte som ett tungt vägande skäl att frångå de redan stränga begränsningsvärden som gäller enligt de helt nyligen antagna BAT-slutsatserna. I synnerhet framstår det som onödigt att reglera frågor rörande mätning och kontroll och att därvid tillämpa en systematik som avviker från vad som gäller enligt nämnda förordningar, då såväl länsstyrelsen som bolaget förefaller anse att dessa bestämmelser ska gälla parallellt med av länsstyrelsen föreslagna villkor.

Länsstyrelsens förslag till villkor

- 1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i målet, om inte annat framgår av följande villkor.*

Bolaget har inget att erinra mot att det föreskrivs ett allmänt villkor särskilt för ändringstillståndet, i enlighet med länsstyrelsens förslag.

2. *Bränslet i anläggningen får bestå av rena träbränslen såsom skogsflis, torrflis, bark och spån samt torv. Även returträflis (RT) och sorterat avfall av papper, trä och plast (PTP) får förbrännas i anläggningen.*

Bolaget har yrkat tillstånd till att i den nya pannan förbränna avfallsklassade bränslen enligt följande avfallskoder:

- 03 01 05 (annat spån, spill, trä och fanér eller andra spånskivor än de som anges i 03.01.04)
- 17 02 01 (bygg- och rivningsvirke)
- 19 12 07 (träavfall från mekanisk behandling av avfall)
- 19 12 10 Brännbart avfall (avfallsfraktion behandlad för förbränning - RDF)

Eftersom tillgången till bränsle förändras över tid är det betydelsefullt att bibehålla viss flexibilitet avseende möjligheten att utnyttja andra bränsleslag än de som specificerats i ansökan. Bolaget har därför föreslagit en delegation till tillsynsmyndigheten för att möjliggöra användning av andra avfallsslag som har liknande egenskaper med avseende på aska och utsläppsvärden. Länsstyrelsen föreslår emellertid, utan närmare motivering, att det bränsle som får användas i anläggningen ska regleras genom ovan angivet villkor samt anser inte att det är önskvärt med en delegation till tillsynsmyndigheten om andra avfallsslag aktualiseras.

Bolaget kan visserligen godta att det föreskrivs ett villkor för tillståndet avseende bränsle men att beteckningen PTP, som är en äldre svensk benämning, behöver kompletteras med de nyare och internationellt använda beteckningarna RDF (Refuse Derived Fuel) (som också används i definitionen av 19 12 10) samt SRF (Solid Recovered Fuel) som ingår i RDF men som utgör en mer specifikt definierad fraktion. Dessa tre innefattar samtliga utsorterat avfall, bestående av trä, papper och plast, utan biologiskt lättnedbrytbara material eller farligt avfall. Vidare är det inte tillräckligt tydligt hur ordet "sorterat" ska tolkas i sammanhanget. Bolaget kan således godta länsstyrelsens villkorsförslag under förutsättning att det justeras enligt följande.

Bränslet i anläggningen får bestå av rena träbränslen såsom skogsflis, torrflis, bark och spån samt torv. Även returträflis (RT) och avfall av papper, trä och plast (PTP/SRF/RDF) får förbrännas i anläggningen.

Bolaget har noterat att tillämpningen av avfallskoder skiljer sig åt mellan länder och att avfallskoden 19 12 12 (Annat avfall (även blandningar av material) från mekanisk behandling av avfall än det som anges i 19 12 11) ibland används för sådant avfall som rätteligen bör kategoriseras som 19 12 10. Med hänsyn till att bolaget godtar att det föreskrivs ett villkor avseende bränslesammansättningen som säkerställer att de avfallsbränslen som används uppfyller kraven för PTP/SRF/RDF samt att länsstyrelsen motsätter sig möjligheten till delegation, önskar bolaget att tillståndet kompletteras även med avfallskoden 19 12 12. Detta innebär att kommunikationen med bränsleleverantörer och myndigheter underlättas utan att det har någon betydelse ur miljösynpunkt.

Bolaget har emellertid inget att erinra mot att frågan hanteras genom delegation till tillsynsmyndigheten avseende avfallsslag inom avfallskategorin 19 12 12.

Sammanfattningsvis yrkar bolaget i första hand att mark- och miljödomstolen föreskriver en delegation till länsstyrelsen att tillåta förbränning av avfallsslag inom avfallskategorin 19 12 12. I andra hand godtas det av länsstyrelsen föreslagna villkoret under förutsättning att SRF och RDF även inkluderas i villkorsformuleringen.

16. Aska från förbränning av rena biobränslen ska om möjligt återvinnas, exempelvis för kompensations- och vitaliseringsgödsel i skogsmark eller nyttiggöras på annat sätt. Om askan inte kan återvinnas ska den deponeras på avfallsupplag som har erforderliga tillstånd för deponering. Bolaget ska samråda med tillsynsmyndigheten i frågor rörande omhändertagande av askan.

Bolaget har för avsikt att hantera askor på ett ansvarsfullt sätt och om endast biobränsle används under en längre sammanhållen period avses askan återföras till skogsbruket om så är möjligt. Däremot framstår det som onödigt att i ett villkor föreskriva att askan ska deponeras på avfallsupplag om inte återvinning kan ske, utan

det torde vara mer ändamålsenligt att bibehålla flexibiliteten om exempelvis upp-
betning eller motsvarande skulle kunna ske istället för deponering. Bolaget föreslår
att villkoret omformuleras enligt följande.

*Aska från förbränning av rena biobränslen ska om möjligt återvinnas, exempel-
vis för kompensations- och vitaliseringsgödsel i skogsmark eller nyttiggöras på
annat sätt. Bolaget ska samråda med tillsynsmyndigheten i frågor rörande om-
händertagande av askan.*

17. *Hantering, lagring och transporter av bränsle och aska inom verksamhetsom-
rådet ska ske så att för omgivningen besvärande damning, lukt och brandfara
inte uppstår.*

Bolaget godtar villkorsförslaget.

18. *Buller från de anläggningar och verksamheter som omfattas av detta tillstånd
ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus
vid bostäder än: 50 dB(A) vardagar dagtid (07.00-18.00), 40 dB(A) nattetid
(22.00-07.00) och 45 dB(A) övrig tid. Buller från nämnda anläggningar och
verksamheter får inte heller medföra att det sammantagna bullret från dessa
och pappersbruket överstiger de nivåer som gäller för pappersbruket enligt
gällande tillstånd. Momentana ljud nattetid får inte överskrida 55 dB(A).*

Bolaget godtar länsstyrelsens justerade förslag till villkor enligt ovan.

19. *Bolaget ska aktivt arbeta för minimerade miljöeffekter från transporter som föl-
jer av verksamheten. En handlingsplan för detta arbete ska upprättas senast två
år efter det att denna dom har vunnit laga kraft. Handlingsplanen ska hållas
aktuell och resultatet av arbetet ska årligen redovisas till tillsynsmyndigheten.*

Bolaget har redogjort för transportrörelserna med anledning av den ansökta verk-
samheten i sin komplettering den 15 november 2019. Bolaget anser inte att den nu
ansökta verksamheten föranleder ett sådant villkor som länsstyrelsen föreslår.

Bolaget har begränsade möjligheter att agera för att minimera miljöeffekter från
transporter, och redan idag finns målsättningar inom koncernen att miljöanpassa de

transporter som bolaget styr över, vilka dock är begränsade. Att årligen redovisa utvecklingen, annat än som redan sker inom ramen för hållbarhetsredovisningar, framstår inte som motiverat.

20. Bolaget ska regelbundet utföra energianalyser och vidta energieffektiviserande åtgärder i befintlig verksamhet och vid förändringar. Senast två efter det att denna dom vunnit laga kraft ska bolaget ge in en energihushållningsplan till tillsynsmyndigheten. I planen ska anges vilka åtgärder som är tekniskt möjliga att genomföra samt kostnaden och energibesparingen för dessa. I planen ska även kostnadskalkyler samt genomförda och planerade åtgärder redovisas. Planen ska revideras fortlöpande och vart tredje år sändas till tillsynsmyndigheten.

Bolaget utför redan i dagsläget en energikartläggning vart fjärde år för hela verksamheten vid bruket och det framstår inte som befogat att föreskriva ett sådant villkor med anledning av detta ändringstillstånd, som avser en energianläggning som konstrueras enligt modern teknik.

21. Ett förslag till reviderat kontrollprogram skall lämnas in till tillsynsmyndigheten i god tid innan nu tillståndsgiven anläggning tas i drift.

Bolaget har redovisat avsikten att inkludera anläggningen i det kontrollprogram som redan finns för verksamheten vid bruket, men instämmer i länsstyrelsens uppfattning om att det kan vara lämpligt med ett separat kontrollprogram för samförbränningsanläggningen och godtar därmed länsstyrelsens villkorsförslag.

Övriga frågor

Delegation avseende kemikalier och farligt avfall

Länsstyrelsen föreslår att mark- och miljödomstolen överlåter åt tillsynsmyndigheten att besluta om ytterligare villkor om förvaring av kemiska produkter och farligt avfall som kan hänföras till den ansökta verksamheten. Bolaget har inget att erinra mot en sådan delegation.

Igångsättningstid

Länsstyrelsen anser att verksamheten enligt ansökan ska ha satts igång senast fem år efter att domen har fått laga kraft. Annars ska tillståndet förfalla. Det kan konstateras att även bolaget har föreslagit en igångsättningstid om fem år.

Återkallande av tillstånd

Länsstyrelsen anser att Mark- och miljödomstolen ska återkalla tillstånden till bibränsleeldad panna meddelade av miljödomstolen den 18 december 2008 och av mark- och miljödomstolen den 29 juni 2017. Återkallelsen ska gälla från och med att det nya tillståndet har fått laga kraft och tagits i anspråk. Länsstyrelsens förslag förefaller överensstämma med vad bolaget också yrkat i ansökan.

I övrigt ser inte bolaget att det finns ytterligare frågor att kommentera med anledning av länsstyrelsens yttrande. I fråga om den fortsatta handläggningen vill bolaget understryka värdet av en skyndsam handläggning och att bolaget godtar att målet avgörs utan huvudförhandling.

DOMSKÄL*Miljökonsekvensbeskrivningen*

Mark- och miljödomstolen finner att den miljökonsekvensbeskrivning som har bifogats ansökan uppfyller kraven i 6 kap. MB så att den specifika miljöbedömningen nu kan slutföras (6 kap. 42 § MB). Domstolen bedömer även att den identifiering, beskrivning och bedömning av miljöeffekterna av den sökta verksamheten som bolaget har gjort är tillräcklig och ansluter sig till denna (6 kap. 43 § MB).

Ansökans avgränsning

För bolagets verksamhet i Munkedal meddelade miljödomstolen den 18 december 2008 ett tillstånd till en ny bibränslepanna (M 882-08). Tillståndet är ianspråktaget men pannan är inte uppförd. Igångsättningstiden har genom dom den 29 juni 2017 bestämts till den 25 juli 2022. Nu aktuell ansökan avser ett ändringstillstånd för uppförande och drift av en samförbränningsanläggning med en högsta total installerad tillförd effekt av 40 MW som ersättning för tillståndet till uppförande av

biobränslepannan. I anläggningen avses upp till 90 000 ton avfallsbränslen användas per år.

Bestämmelsen om ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § första stycket andra meningen miljöbalken infördes år 2005. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att syftet med bestämmelsen var att förenkla tillståndsprövningen enligt miljöbalken. Det framhålls bl.a. att en angelägen och brådskande ändring av en miljöfarlig verksamhet inte ska försvåras i onödan genom att prövningen belastas med frågor som avser delar av verksamheten som från miljösynpunkt inte har något samband med ändringen. Vidare anförs att det är en lämplighetsfråga om en begränsad prövning ska kunna ske samt att förutsättningarna för en sådan prövning bedöms vara störst vid mindre och väl avgränsade ändringar av en verksamhet.

Vidare framgår av förarbetena att faktorer som bör vägas in vid bedömningen av om det finns förutsättning för en begränsad prövning är ändringens omfattning och miljöpåverkan samt dess betydelse för verksamheten som helhet. I propositionen anges även att andra faktorer har betydelse vid prövningen. Sådana faktorer är exempelvis hur lång tid som förflutit sedan grundtillståndet meddelades, om flera ändringstillstånd eller förelägganden meddelats tidigare, hur snabb den tekniska och miljömässiga utvecklingen är i branschen, vilka förändringar som skett i företaget och dess omgivning sedan grundtillståndet samt omfattningen av de miljöstörningar som förekommer (se prop. 2004/05:129 s. 59 ff.).

Mark- och miljödomstolen bedömer att det typiskt sett är bra ur miljösynpunkt att återvinna energi ur avfallsbränslen i stället för att använda rena biobränslen. Miljöpåverkan av den ångproduktion som är nödvändig för brukets pappersproduktion kommer med den nya pannan att minska. De ökade antalet transporter som blir följden av användningen av avfallsbränslen är endast marginellt högre än om endast biobränslen ska användas till den nya fastbränslepannan. Domstolen anser därför att det, trots att befintligt tillstånd är gammalt, finns förutsättningar för ett s.k. ändringstillstånd enligt miljöbalken.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Den av bolaget valda avgränsningen av ansökan kan godtas och ansökan kan läggas till grund för den nu aktuella prövningen. Domstolen bedömer vidare att den ansökta ändringen av verksamheten är tillåtlig.

Villkor*Utsläpp till luft*

För samförbränningsanläggningar gäller bestämmelser i förordningen om avfallsförbränning (2013:253). I fråga om utsläpp till luft innebär dessa att högsta tillåtna föroreningsmängd bestäms genom en blandningsberäkning utgående från avfalls- och processgränsvärden. I förordningen beskrivs hur dessa värden ska bestämmas. För flera parametrar finns sådana gränsvärden angivna i förordningen. Dessa utgör minimikrav vilket innebär att tillstånd enligt miljöbalken kan förenas med villkor som innebär att utsläppen ska vara lägre än vad som följer av förordningen.

Länsstyrelsen har som grund för sitt yttrande bl.a. angett att den samförbränningsanläggning som avses uppföras kommer att omfattas av så kallade BAT-slutsatser för avfallsförbränning som offentliggjordes den 3 december 2019 (Kommissionens genomförandebeslut 2019/2010, den 12 november 2019, i fortsättningen refererade till så som BAT-slutsatserna). Bolaget har inte invänt mot detta.

Länsstyrelsen har anfört att den anläggning som planeras bör kunna klara de lägre värdena i de utsläppsintervall som anges i BAT-slutsatserna. Villkor med begränsningsvärden bör därför utformas i enlighet med detta, och gälla oavsett vilket bränsle som används. Begränsningsvärdena ska gälla för normaldrift vilket föreslås motsvara 98 % av drifttiden. Bolaget har motsatt sig länsstyrelsens yrkande i denna del med hänvisning till att de av länsstyrelsen föreslagna utsläppsvärdena i de flesta fall är omöjliga att innehålla med den säkerhetsmarginal som krävs för bindande begränsningsvärden.

Domstolen konstaterar att de utsläppsvärden som finns i slutsatser om bästa tillgängliga teknik ska användas som referens vid prövning av tillståndsvillkor (1 kap.

13 § industriutsläppsförordningen [2013:250]). I EG direktiv 2010/75/EU om industriutsläpp är motsvarande reglering uttryckt så att prövningsmyndigheten ska fastställa gränsvärden för utsläpp som säkerställer att utsläppen under normala driftsförhållanden inte är högre än de utsläppsnivåer som motsvarar bästa tillgängliga teknik (artikel 15 punkten 3).

Domstolen delar länsstyrelsens uppfattning att BAT-slutsatserna indikerar vilka utsläppsnivåer som kan uppnås genom tillämpning av bästa tillgängliga teknik för nya förbränningsanläggningar. Domstolen ifrågasätter däremot om den planerade anläggningen faller in under BAT-slutsatsernas tillämpningsområde, då även avfall som definieras i artikel 3.31 b i direktiv 2010/75/EU avses förbrännas.

Även om BAT-slutsatserna är tillämpliga på den aktuella samförbränningsanläggningen finns endast krav på att de ska följas senast fyra år efter det att anläggningen får nya slutsatser om bästa tillgängliga teknik offentliggjorda för sin huvudverksamhet. Det hindrar inte att de utsläppsvärden som utgör BAT-slutsatser för utsläpp till luft m.m. vid avfallsförbränning nu kan användas som referens vid bestämmande av tillståndsvillkoren. Det tekniskt möjliga ska då vägas mot vad som är miljömässigt motiverat och ekonomiskt skäligt. I detta fall har domstolen även att ta hänsyn till att det redan finns ett tillstånd till en biobränslepanna. Det framstår för domstolen som olyckligt om allt för långtgående krav på avancerad reningsteknik motverkar bolagets ambition att återvinna energi ur avfall.

Mot ovanstående bakgrund anser domstolen anser att det är förordningen om avfallsförbränning som ska utgöra utgångspunkten för de villkor som ska gälla för den ansökta verksamheten. Domstolens uppfattning är vidare att bolaget med hänsyn till pannans storlek och lokalisering väl motiverat sitt förslag till villkor om avfalls- och processgränsvärden. Det innebär bl.a. att svaveldioxid kan avskiljas genom torr reningsteknik och att avskiljning av kväveoxider (NO_x) med SCR-teknik inte bedöms vara motiverat. De av bolaget föreslagna begränsningsvärdena för NO_x, ammoniak (NH₃) och kolmonoxid (CO) anser domstolen utgöra en lämplig avvägning för att åstadkomma samlat minimerade utsläpp. Därvid har beaktats vad som är miljömässigt motiverat samt installations- och driftkostnader. För den ej uppförda biopannan

är begränsningsvärdet för NO_x 240 mg/m³ och för CO 250 mg/m³, båda som månadsmedelvärden. Domstolen delar bolagets uppfattning att det kan vara lämpligt att styra förbränningen så att lägre halt CO prioriteras högre. I denna ansökan föreslagna dygnsmedelvärden innebär ändå att jämförelsevis lägre halter nu eftersträvas för båda dessa parametrar. Domstolen noterar även att begränsningsvärdet för en ny biobränslepanna på 40 MW vid förbränning av fast biomassa enligt förordningen om medelstora förbränningsanläggningar är 300 mg/m³ för NO_x och 20 mg/m³ för stoft (kontrolleras genom mätning vid stabil drift och representativ last). Mark- och miljödomstolen bedömer därför att bolagets förslag till villkor om avfalls- och processgränsvärden för utsläpp till luft ska fastställas med följande justeringar.

Stoft

Bolaget har yrkat på ett processgränsvärde på 20 mg/m³. Domstolens uppfattning är att det är rimligt att stoftavskiljningen utformas så att ett processgränsvärde på 15 mg/m³ kan innehållas, motsvarande vad som bestämts för andra samförbränningsanläggningar (Tidaholms Energi 13 MW och Munkfors Energi 10 MW).

Totalt organiskt kol (TOC)

Bolaget har yrkat på ett processgränsvärde på 15 mg/m³. Domstolens uppfattning är att det är rimligt att förbränningen styrs så att ett processgränsvärde på 10 mg/m³ kan innehållas, motsvarande vad som bestämts för andra samförbränningsanläggningar (Kils Energi 9 MW och Munkfors Energi 10 MW).

Saltsyra (HCl) och vätefluorid (HF)

Bolaget har yrkat på processgränsvärden på 20 mg/m³ respektive 2 mg/m³. Domstolens uppfattning är att det är rimligt att avskiljningen av dessa syror utformas så att processgränsvärde på 15 mg/m³ respektive 1 mg/m³ innehålls, motsvarande vad som bestämts för andra samförbränningsanläggningar (Tidaholms Energi 13 MW, Kils Energi 9 MW och Munkfors Energi 10 MW).

Beskrivning av avfallsbränslen

Så som talan slutligen bestämts har bolaget i första hand yrkat att tillåtna avfallsbränslen ska beskrivas genom hänvisning till några kända avfallskategorier samt, så

som ett villkor, en delegation i fråga om avfallstypen 19 12 12. Domstolens uppfattning är att bolagets yrkande kan godtas men att överlåtelsen till tillsynsmyndigheten att godta avfall bör utformas genom ett separat delegationsvillkor.

Hantering och lagring av bränslen

I den tekniska beskrivningen redogörs för den hantering av bränslen som kommer att ske. Av beskrivningen framgår att mottagning och lagring av avfallsbränslen i vart fall i huvudsak kommer att ske inomhus. Domstolen anser att detta utgör ett väsentligt försiktighetsmått som begränsar risken för i omgivningarna störande damm och lukt. Det föreslagna villkoret (8) ska därför kompletteras med detta innehåll.

Energihushållning och transporter

Domstolen anser att länsstyrelsens förslag till villkor avseende villkor om energihushållningsplan och minimerade miljöeffekter från transporter som följer av verksamheten utgör frågeställningar som inte är motiverat att reglera för den i detta mål prövade verksamheten.

Samlad redovisning av gällande tillståndsbestämmelser

En dom som innebär tillstånd att ändra en verksamhet ska innehålla en samlad redovisning av de tillståndsbestämmelser som gäller för verksamheten enligt domen och tidigare givna tillstånd i de delar som domen inte ändrar eller upphäver dem (22 kap. 30 § MB). En konsoliderad redovisning av verksamhetens tillstånd och villkor framgår av domsbilaga 1.

Övriga frågor

Domstolens bedömning i övriga frågor, som inte torde kräva någon särskild motivering, framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-01)

Överklagande senast den 27 juli 2020.

Susanne Lindblad

Gunnar Barrefors

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Lindblad, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Barrefors samt de särskilda ledamöterna Lars Wilke och Lennart Källén.

Gällande tillståndsbestämmelser för Arctic Paper Munkedals AB verksamhet avseende papperstillverkning inom fastigheten Munkedal 1:1 i Munkedals kommun**TILLSTÅND**

Munkedals AB ges tillstånd enligt miljöskyddslagen att producera 200 000 ton papper per år vid bolagets bruk i Munkedal, Göteborgs och Bohus län.

Koncessionsnämnden för miljöskydd den 19 december 1994 (nr 185/94)

Munkedals AB ges tillstånd enligt miljöskyddslagen (1969:387) att vid bolagets anläggningar i Munkedal byta ut en av bolagets oljepannor mot en ny oljepanna.

Koncessionsnämnden för miljöskydd, beslut den 19 december 1995, nr 225/95

Arctic Paper Munkedals AB ges tillstånd att anlägga och driva en biobrännseleddad panna med en högsta total installerad tillförd effekt av 40 MW.

Miljödomstolens deldom den 18 december 2008, mål nr M 882-08

Arctic Paper Munkedals AB ges tillstånd enligt miljöbalken att vid bolagets anläggning i Munkedal mottaga, förvara och förbränna naturgas (LNG), allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som bolaget redovisat eller åtagit sig i målet.

Mark- och miljödomstolens dom den 25 januari 2017, mål nr M 1098-16

Arctic Paper Munkedals AB ges tillstånd att anlägga och driva en samförbränningsanläggning med en högsta total installerad tillförd effekt av 40 MW. I den nya pannan får årligen högst 90 000 ton avfallsklassade bränslen förbrännas. Befintliga tillstånd för uppförande och drift av biobrännseleddad panna (M 882-08 m.fl.) återkallas från det att bolaget tagit detta tillstånd i anspråk, dock senast den 20 juli 2022 om den tidigare tillståndsgivna biobrännseleddad panna då inte tagits i drift.

Denna dom, mål nr M 2070-19

VILLKOR

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget har uppgett eller åtagit sig i ärendet, såvida inte annat framgår av detta beslut. Mindre ändring får dock vidtas efter beslut av tillståndsmyndigheten. Som förutsättning för tillståndsmyndighetens godkännande ska gälla att ändringen bedöms inte kunna medföra ökning av förorening eller annan störning till följd av verksamheten.

Koncessionsnämnden för miljöskydd den 19 december 1994 (nr 185/94)

2. Utsläpp till luft av stoft från den stora pannan får uppgå till högst 30 mg/Nm³ torr gas och 3 % O₂ vid förbränning av olja.

Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätts dom den 25 januari 2017, mål 1098-16

3. Svavelhalten i förbränningsoljan får högst uppgå till 0,1 viktprocent.

Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätts dom den 25 januari 2017, mål 1098-16)

4. Bullret från verksamheten ska begränsas så att det utomhus vid bostäder som riktvärde* inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå än

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

55 dB(A) dagtid (kl 07.00-18.00)
50 dB(A) kvällstid (kl 18.00-22.00)
45 dB(A) nattetid (kl 22.00-07.00)

Den momentana ljudnivån vid bostäder får nattetid, klockan 22.00-07.00, inte överstiga 55 dB(A). Om hörbara toner eller impulsljud förekommer, ska de ovan angivna ekvivalentvärdena sänkas 5 dB(A)-enheter.

*Med riktvärde menas ett värde som, om det överskrids, medför en skyldighet för tillståndshavaren att vidta sådana åtgärder att värdet kan hållas.

Koncessionsnämnden för miljöskydd den 19 december 1994 (nr 185/94)

5. Kemikalier ska förvaras och handhas så att spill till omgivningen inte uppkommer. Rester från rengöring av tankar och rörledningar ska tillvaratas.

Bolaget ska i samråd med länsstyrelsen gå igenom kemikaliehanteringen i avsikt byta ut miljöfarliga kemikalier mot mindre miljöfarliga. Bolaget ska medverka till att dokumentation tas fram där sådan saknas.

Bolaget ska vid införande av nya kemikalier endast använda kemikalier med minsta möjliga miljöfarlighet.

Koncessionsnämnden för miljöskydd den 19 december 1994 (nr 185/94)

För utsläpp till vatten gäller följande.

Utsläpp till vatten	Gränsvärde och månadsmedelvärde kg/driftdygn	Analysmetod
COD	450	SS 02 81 42
BOD ₇	120	SS 02 82 43
SÄ(GF/A)	150	SS 02 81 38

Koncessionsnämnden för miljöskydd, beslut den 5 september 1997 (nr 97/97)

Gränsvärden för utsläpp av fosfor och kväveföreningar från verksamheten (månadsmedelvärde kg/driftsdygn).

Kväve (N) 20 kg

Fosfor(P) 2 kg

Länsstyrelsens beslut den 3 juli 2006, dnr 551-30604-2005

För den oljeeldade pannan, tillståndsgiven 1995, gäller dessutom följande villkor.

Utsläppen av NO_x, räknat som NO₂, får med undantag av då pannan startas uppgå till högst 70 mg/MJ tillfört bränsle, räknat som riktvärde* och månadsmedelvärde.

* Med riktvärde menas ett värde som, om det överskrider, medför en skyldighet för tillståndshavaren att vidta sådana åtgärder att värdet kan hållas.

Miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt, dom den 9 mars 2001, mål nr M 197-99.

I fråga om användning av LNG gäller följande.

Mark- och miljödomstolens dom den 25 januari 2017, mål nr M 1098-16

N1. Utsläpp av kväveoxider, NO_x, uttryckt som kvävedioxid, NO₂, från den stora pannan får, vid förbränning av LNG, inte överstiga 160 mg/Nm³ torr gas vid 3 % O₂ som månadsmedelvärde och 150 mg/Nm³ torr gas vid 3 % O₂ som årsmedelvärde.

N2. Utsläpp av NO_x uttryckt som NO₂ från den lilla pannan får, vid förbränning av LNG, vid besiktning, inte överstiga 175 mg/Nm³ torrgas vid 3 % O₂.

N3. Lossning av LNG får endast ske mellan kl. 07.00 och 22.00.

Tillsynsmyndigheten får medge att lossning även sker vid andra tidpunkter på dygnet.

För den bibränsleeldade pannan, tillståndsgiven 2008 och 2017, gäller dessutom följande villkor.

Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs dom den 29 juni 2017, mål nr M 882-08

Biobränsleanläggningen ska tas i drift inom fem år från den dag domen vann laga kraft.

2. Bränslet får bestå av rena träbränslen såsom skogsflis, torrflis, bark och spån, samt torv.

3. Halten kväveoxider (räknat som NO₂) i utgående rökgaser får som månadsmedelvärde inte överstiga 240 mg/Nm³ vid 6 % O₂.

4. Halten av stoft i utgående rökgaser får som månadsmedelvärde inte överstiga 20 mg/Nm³ vid 6 % O₂. Villkoret är uppfyllt om minst tio månadsmedelvärden samt årsmedelvärdet under kalenderåret klarar begränsningsvärdet.

5. Halten kolmonoxid (CO) i utgående rökgaser får som dygnsmedelvärde under 95 % av driftdygnet under ett kalenderår inte överstiga 250 mg/Nm³ vid 6 % O₂ och som timmedelvärde under 95 % av drifttimmarna under ett kalenderår inte överstiga 500 mg/Nm³ vid 6 % O₂. Utsläpp under start/stopp och torkeldning av murverk ska ej medräknas.

6. Halten SO₂ i utgående rökgaser får som månadsmedelvärde inte överstiga 140 mg/Nm³ torr gas vid 6 %.

7. Villkor 3-6 för utsläpp till luft ska gälla även då olja förbränns i pannan.

8. Svavelhalten i förbränningsoljan får uppgå till högst 0,1 viktprocent.

9. Aska från förbränning av rena biobränslen ska om möjligt återvinnas, exempelvis för kompensations- och vitaliseringsgödsel i skogsmark eller nyttiggöras på annat sätt. Om askan inte kan återvinnas ska den deponeras på avfallsupplag som har erforderliga tillstånd för deponering. Bolaget ska samråda med tillsynsmyndigheten i frågor rörande omhändertagande av askan.

10. Hantering, lagring och transporter av bränsle och aska inom verksamhetsområdet ska ske så att för omgivningen besvärande damning, lukt och brandfara inte uppstår.

11. Eldningsolja till nya pannan ska lagras i invallad cistern där invallningen rymmer minst hela cisternens volym, såvida inte cisternen är dubbelmantlad. Tapp- och påfyllnadsplatser samt rörledningar för olja ska ingå i det invallade tankområdet eller på annat sätt säkras för utsläpp av olja till omgivningen.

12. Buller från de anläggningar och verksamheter som omfattas av detta tillstånd ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än: 50 dB(A) vardagar dagtid (07.00-18.00), 40 dB(A) nattetid (22.00-07.00), 45 dB(A) övrig tid. Momentana ljud nattetid får inte överskrida 55 dB(A).

13. Ett förslag till reviderat kontrollprogram ska lämnas in till tillsynsmyndigheten i god tid innan nu tillståndsgiven anläggning tas i drift.

Aktuella försiktighetsmått och åtgärder vid bolagets anläggning på fastigheten Munkedal 1:1, Munkedals kommun.

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut den 18 april 2006, dnr 555-36559-2005

Energi

Bolaget ska i syfte att hushålla med energi särskilt optimera energianvändningen i verksamheten. Bolaget ska genomföra en energikartläggning över den aktuella energianvändningen. Baserat på denna kartläggning ska bolaget göra en analys av resultatet och identifiera möjliga energieffektiviserande åtgärder och genomföra skäligen åtgärder enligt miljöbalken.

Rutiner ska finnas för fortlöpande redovisning till tillsynsmyndigheten av det systematiska arbetet med energieffektivisering även efter att energikartläggningen är utförd.

Skador och olägenheter talföljd av olyckor

Kemikalier och oljor ska förvaras och hanteras på sådant sätt att eventuellt läckage och spill undviks. Utsläpp ska kunna innehållas och hanteras på lämpligt sätt ur miljösynpunkt.

Upphörande och återställande

Om verksamheten i sin helhet eller i någon del av denna upphör ska en avvecklingsplan lämnas till tillsynsmyndigheten i god tid före nedläggningen.

Uppföljning

Redovisning ska ske årligen till tillsynsmyndigheten hur beslutet uppfylls och vilka åtgärder som vidtagits för att uppfylla det, om inte annat framgår av föreskrifterna ovan.

För tillstånd att uppföra och driva en samförbränningspanna gäller följande*Denna dom, mål nr M 2070-19*

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i målet, om inte annat framgår av följande villkor.
2. Bränslet i anläggningen får bestå av rena träbränslen såsom skogsflis, torrflis, bark och spån samt torv. Även returträflis (RT) och avfall av papper, trä och plast (PTP/SRF/RDF) får förbrännas i anläggningen.
3. Utsläpp till luft från samförbränningspannan får, som validerade utsläppsvärden, som dygnsmedelvärde inte överstiga de värden som blandningsberäkning ger med de avfalls- och processgränsvärden som anges i nedanstående tabell.

Parameter	Avfallsgränsvärde (mg/m ³ ntg vid 11 % O ₂)	Processgränsvärde (mg/m ³ ntg vid 6 % O ₂)
NO _x (räknat som kvävedioxid)	120	300
SO ₂	30	100
CO	50	100
Stoft	5	20
TOC	10	15
HCl	6	20
HF	1	2

Utsläpp till luft av NH₃ (ammoniakslip) får som dygnsmedelvärde inte överstiga 15 mg/Nm³ vid 6 % O₂.

Utsläpp till luft av tungmetaller, dioxiner och furaner från samförbränningsanläggningen får som medelvärden under en provtagningsperiod på minst 30 minuter och högst åtta timmar inte överskrida följande gränsvärden.

Parameter	Gränsvärde
Cd + TI (mg/m ³ ntg vid 6 % O ₂)	0,02
Sb+As+Pb+Cr+Cu+Mn+Ni+V (mg/m ³ ntg vid 6 % O ₂)	0,3
Hg (mg/m ³ ntg vid 6 % O ₂)	0,02
Dioxiner och furaner (ng/m ³ ntg vid 6 %	0,1

4. Vid tekniskt oundvikliga driftstopp, driftstörningar eller fel i renings- eller mätutrustning som för med sig att fastställda begränsningsvärden överskrids får förbränning av avfall inte fortsätta längre än fyra timmar. Den sammanlagda drifttiden under sådana förhållanden får inte heller överstiga 60 timmar per år.

5. Förbränning av avfall i samförbränningsanläggningen ska ske med hög energieffektivitet.
6. Buller från de anläggningar och verksamheter som omfattas av detta tillstånd ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än: 50 dB(A) vardagar dagtid (07.00-18.00), 40 dB(A) nattetid (22.00-07.00) och 45 dB(A) övrig tid. Buller från nämnda anläggningar och verksamheter får inte heller medföra att det sammantagna bullret från dessa och pappersbruket överstiger de nivåer som gäller för pappersbruket enligt gällande tillstånd. Momentana ljud nattetid får inte överskrida 55 dB(A).
7. Aska från förbränning av rena biobränslen ska om möjligt återvinnas, exempelvis för kompensations- och vitaliseringsgödsel i skogsmark eller nyttiggöras på annat sätt. Bolaget ska samråda med tillsynsmyndigheten i frågor rörande omhändertagande av askan.
8. Hantering, lagring och transporter av bränsle och aska inom verksamhetsområdet ska ske så att för omgivningen besvärande damning, lukt och brandfara inte uppstår. Hantering av bränsle ska ske inomhus.
9. Ett förslag till reviderat kontrollprogram skall lämnas in till tillsynsmyndigheten i god tid innan nu tillståndsgiven anläggning tas i drift.

DELEGATIONER

D1. Fastställa villkor beträffande användning av den yttre dammen.

Koncessionsnämnden för miljöskydd, den 19 december 1994 (nr 185/94)

D2. Fastställa villkor beträffande hantering i syfte att minska avfallsmängderna (källsortering, återanvändning, återvinning) och slutligt omhändertagande av avfallet från bolagets verksamhet.

Koncessionsnämnden för miljöskydd, den 19 december 1994 (nr 185/94)

D3. Meddela villkor för utsläpp av fosfor och kväveföreningar från verksamheten.

Koncessionsnämnden för miljöskydd, den 5 september 1997 (nr 97/97)

D4. Besluta om ytterligare villkor om förvaring av kemiska produkter och farligt avfall som kan hänföras till den ansökta verksamheten.

Denna dom, mål nr M 2070-19

D5. Med undantag för farligt avfall godkänna mottagande och förbränning av avfall inom avfallstyp 19 12 12, om de har liknande egenskaper med avseende på aska och utsläppsvärden till luft och vatten som befintliga bränslen.

Denna dom, mål nr M 2070-19

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Från: Morales Elisabeth <Elisabeth.Morales@lansstyrelsen.se>
Skickat: 2021-05-10 13:49
Till: yvonne.petersson@sotenas.se <yvonne.petersson@sotenas.se>
Ämne: Sv: Remiss om bygglov

Hej!

Ja Arctic Paper fick tillstånd till en avfallspanna förra året. Jag skickar med domen från Mark- och miljödomstolen.

Hälsningar Elisabeth

Elisabeth Morales
Länsmiljöingenjör
Miljöskyddsavdelningen
Lansstyrelsen Västra Götalands län
403 40 Göteborg

010-224 54 41
elisabeth.morales@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/vastragotaland
Så behandlar vi dina personuppgifter

Från: yvonne.petersson@sotenas.se <yvonne.petersson@sotenas.se>
Skickat: den 10 maj 2021 13:26
Till: Morales Elisabeth <Elisabeth.Morales@lansstyrelsen.se>
Ämne: Remiss om bygglov

Hej Elisabeth!

Jag kontaktar dig för att du har tillsynen på Arctic Paper. Jag ått en remiss om bygglov för fastbränslepanna på Arctic Paper, se bifogade filer. Bygglovshandläggaren vill att vi ska godkänna miljöbeskrivningen vid slutbesked. Jag tänker att pannan redan har tillstånd hos er och att ni hanterar uppföljningen? Jag tänkte jag skulle svara honom det, men jag vil ju dubbelkolla med dig innan.

Med vänlig hälsning

Yvonne Pettersson
miljöhandläggare

Miljönämnden mellersta Bohuslän

Miljöenheten miljöskydd

Sotenäs kommun är personuppgiftsansvarig för behandlingen av dina personuppgifter. Vi behandlar dina personuppgifter för att kommunicera med dig inom vår verksamhet. Läs gärna hela vår information om behandling av personuppgifter [på vår hemsida](#).

Beslutsdatum 2022-10-12
Dnr: MIMB-2022-1977
Hanna Karlsson, miljöhandläggare

Peter Karlsson
Peter.karlsson@munkedal.se

Remissvar gällande motion 2022-155, om biobränsleeldad panna, Arctic Paper

Yttrande

Miljönämnden i mellersta Bohuslän (MIMB) mottog i mars -2017(MIMB 2017-531) en kungörelse ifrån Mark och miljödomstolen, Vänersborgs tingsrätt en kungörelse om att Arctic Paper. I kungörelsen framgår att synpunkter med anledning av anmälan ska skickats in skriftligen senast den 24 april 2017. Det uppges att handlingar i ärendet finns tillgängliga hos domstolenskansli samt hos aktförvararen Ulrika Skreberg-Karlsson, kommunkansliet Forum, Munkedal. Kallelser och andra meddelandet införes i Bohusläningen.

Miljönämnden i mellersta Bohuslän har inte haft någon erinran i ärendet.

Maj -2019 får MIMB möjlighet att svara på en remiss (adresserad till miljönämnden i mellersta Bohuslän) om ansökan (MIMB 2019-1625) om ändringstillstånd för uppförandet av samförbränningspanna i ärendet. I remissen anges att handlingarna finns tillgängliga hos aktförvararen Ulrika Skreberg-Karlsson, kommunkansliet Forum, Munkedal. Kallelser och andra meddelandet införes i Bohusläningen.

Miljönämnden i mellersta Bohuslän har inte haft någon erinran i ärendet.

MIMB har fått dokumenten för kännedom och för yttrande.

Arctic paper är klassat som ett A-objekt enligt miljöprövningsförordningen, Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet därav är miljöenhetens kunskaper begränsade i verksamheten.

Beskrivning av ärendet

MIMB har fått en remiss från kommunstyrelsen i Munkedal och skickar här med de underlag vi har i ärendet.

För Miljönämnden i mellersta Bohuslän

Hanna Karlsson
Miljöhandläggare

Beslutsdatum 2022-10-12

Dnr: MIMB-2022-1977

Hanna Karlsson, miljöhandläggare

§ 201

Dnr 2022-000168

Svar på motion från Malin Svedjenäs, V om en ny uterink för sommar- och vinterbruk på Kungsmarksskolan i angränsande till nya bollhallen

Sammanfattning av ärendet

Malin Svedjenäs, Vänsterpartiet har inkommit med en ny motion där hon föreslår att en byggnation av en uterink i angränsning till bollhallen ska utredas och föreslår vidare att den ska finansieras av överskottet från byggnationen av bollhallen.

Ett av kommunens inriktningsmål är att "Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen". Munkedals kommun behöver därför säkerställa att det finns ett brett utbud av anläggningar, för flera målgrupper och i alla delar av kommunen. En tendens i samhället är att barn och unga i allt mindre utsträckning väljer att organisera sig i föreningslivet, utan väljer att aktivera sig med spontan-idrott.

Önskemål om en basketplan framkom efter dialog med idrottslärare, har uppskattats och används flitigt av skolelever på, men även utanför skoltid.

Fakta befintlig basketplan:

- Total investeringskostnad (utrustning + asfaltering): 90 000 SEK
- Den låga investeringskostnaden fick man för att entreprenören såg att det fanns möjlighet att minska transporter av bl a fyllnadsmaterial för återställning av marken och ersätta den tidigare tennisbanan.
- Samhällsbyggnadsförvaltningen har vidare utrett frågan kring en uterink på Kungsmarksområdet. För att klara de rätta måtten har en rink 20 x 40 m använts som referens.
- *Investeringen i en ny utomhusrink enligt ovan är beräknat till ca 145 000 SEK, och markarbetet ca 75 000 SEK.

Förvaltningens förslag är med anledning av ovanstående, att:

- under pågående förstudie kring utveckling av skolområdena i kommunen, att det mest ekonomiskt fördelaktiga vore att vänta in förstudiens resultat innan det anläggs en utomhusrink enligt förslaget.
- tillsammans med Kultur- och fritidsnämnden utreda möjliga ytor för att anlägga en utomhusrink i enlighet med förslaget inom föreslaget område.

Beslutsunderlag

Beslut SBN 2022-10-28 § 94
Tjänsteskrivelse - Motion från Malin Svedjenäs, V
Motion från Malin Svedjenäs, vänsterpartiet

Samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att motionen härmed anses besvarad.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Samhällsbyggnadsnämndens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att motionen härmed anses besvarad.

§ 94

Dnr 2022-000110

Motion från Malin Svedjenäs, vänsterpartiet om en ny uterink för sommar- och vinterbruk på Kungsmarksskolan i angränsande till nya bollhallen

Sammanfattning av ärendet

Malin Svedjenäs, Vänsterpartiet har inkommit med en ny motion där hon föreslår att en byggnation av en uterink i angränsning till bollhallen ska utredas och förslår vidare att den ska finansieras av överskottet från byggnationen av bollhallen.

Ett av kommunens inriktningsmål är att "Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen".

Munkedals kommun behöver därför säkerställa att det finns ett brett utbud av anläggningar, för flera målgrupper och i alla delar av kommunen.

En tendens i samhället är att barn och unga i allt mindre utsträckning väljer att organisera sig i föreningslivet, utan väljer att aktivera sig med spontanidrott.

Önskemål om en basketplan framkom efter dialog med idrottslärare, har uppskattas och används flitigt av skolelever på, men även utanför skoltid.

Fakta befintlig basketplan:

Total investeringskostnad (utrustning + asfaltering): 90 000 SEK

Den låga investeringskostnaden fick man för att entreprenören såg att det fanns möjlighet att minska transporter av bl a fyllnadsmaterial för återställning av marken och ersätta den tidigare tennisbanan.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har vidare utrett frågan kring en uterink på Kungsmarksområdet. För att klara de rätta måtten har en rink 20 x 40 m använts som referens.

* Investeringen i en ny utomhusrink enligt ovan är beräknat till ca 145 000 SEK, och markarbetet ca 75 000 SEK.

* Förvaltningens förslag är med anledning av ovanstående, att:

- under pågående förstudie kring utveckling av skolområdena i kommunen, att det mest ekonomiskt fördelaktiga vore att vänta in förstudiens resultat innan det anläggs en utomhusrink enligt förslaget.

- tillsammans med Kultur- och fritidsnämnden utreda möjliga ytor för att anlägga en utomhusrink i enlighet med förslaget inom föreslaget område.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2022-10-04

Motion

Beslut Kommunfullmäktige, KF 2022-06-27

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att motionen härmed anses besvarad.

Samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att motionen härmed anses besvarad.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen/kommunfullmäktige

Diarienummer: 2022-000110

Datum: 2022-10-04

TJÄNSTESKRIVELSE

Peter Karlsson
Förvaltningschef
Samhällsbyggnadsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att motionen härmed anses besvarad.

Sammanfattning

Malin Svedjenäs, Vänsterpartiet har inkommit med en ny motion där hon föreslår att en byggnation av en uterink i angränsning till bollhallen ska utredas och förslår vidare att den ska finansieras av överskottet från byggnationen av bollhallen.

Ett av kommunens inriktningsmål är att "Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen".

Munkedals kommun behöver därför säkerställa att det finns ett brett utbud av anläggningar, för flera målgrupper och i alla delar av kommunen.

En tendens i samhället är att barn och unga i allt mindre utsträckning väljer att organisera sig i föreningslivet, utan väljer att aktivera sig med spontanidrott.

Önskemål om en basketplan framkom efter dialog med idrottslärare, har uppskattas och används flitigt av skolelever på, men även utanför skoltid.

Fakta befintlig basketplan:

Total investeringskostnad (utrustning + asfaltering): 90 000 SEK

Den låga investeringskostnaden fick man för att entreprenören såg att det fanns möjlighet att minska transporter av bl a fyllnadsmaterial för återställning av marken och ersätta den tidigare tennisbanan.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har vidare utrett frågan kring en uterink på Kungsmarksområdet. För att klara de rätta måtten har en rink 20 x 40 m använts som referens.

- Investeringen i en ny utomhusrink enligt ovan är beräknat till ca 145 000 SEK, och markarbetet ca 75 000 SEK.
- Förvaltningens förslag är med anledning av ovanstående, att:
  - under pågående förstudie kring utveckling av skolområdena i kommunen, att det mest ekonomiskt fördelaktiga vore att vänta

in förstudiens resultat innan det anläggs en utomhusrink enligt förslaget.

- tillsammans med Kultur- och fritidsnämnden utreda möjliga ytor för att anlägga en utomhusrink i enlighet med förslaget inom föreslaget område.

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Den tidigare planerade gräsytan har med åtgärden ersatts med asfalt vilket betraktas som i det närmaste underhållsfritt i jämförelse.

Hållbar utveckling – Social dimension

Anläggningen medger att ungdomar och andra kan träffas både på och utanför skoltid för spontanidrott, utan att det behöver vara i föreningsregi.

Aktiviteter på skolområde under större delen av dygnet brukar innebära minskad skadegörelse, klotter mm.

Anläggningens syfte är att många fler ska få röra på sig, och basket är en stor idrott som attraherar många, kanske främst utrikesfödda men även svenska ungdomar.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Att utföra anläggningen så som den nu blivit har medfört avsevärt minskade transporter för att återfylla jord- och fyllnadsmassor, och därmed minskade utsläpp.

Barnkonventionen

Avstämning har inför projektet skett med idrottslärare inom barn- och utbildningsförvaltningen.

Peter Karlsson
Förvaltningschef
Samhällsbyggnadsförvaltningen

Beslutet skickas till:

Kommunfullmäktige
Barn- och utbildningsnämnden
Kultur- och Fritidsnämnden
Samhällsbyggnadsnämnden

Motion

Ny uterink för sommar- och vinterbruk på Kungsmarken i angränsande till nya bollhallen.

Då kostnaderna för kommunens nya bollhall blivit lägre än vad som budgeterats har ett förslag lyfts om ett bygga en basketplan angränsande till bollhallen, utan att detta förslag har förankrats i bland annat Kultur och fritidsnämnden.

Vi vänsterpartister anser att behovet av ytterligare en basketplan på Kungsmarksskolan vore mindre genomtänkt, både till bakgrund av att det redan finns en basketplan på Kungsmarksskolan samt vid närliggande område på Munkedalsskolan. I nuläget finns det ingen aktiv basketförening i kommunen men flertalet basketplaner.

Vi har däremot en stor och växande innebandyförening, Dingle AIK, i vår kommun som arbetar aktivt med barn- och ungdomsutövande samt det finns även seniorlag i föreningen.

Under sommarmånaderna är Munkedals idrottshall stängd och därmed finns ingen plats i nuläget att utöva sin idrott på.

Till bakgrund av denna beskrivning yrkar vi i Vänsterpartiet Munkedal att en utredning kring en uterink som en ny byggnation av överskottet från bollhallen sätts i bruk, denna skall då byggas i angränsande till vår nya bollhall. En uterink som exempelvis kan användas av innebandyföreningen under sommarmånaderna samt en möjlighet för skolan att spola under vintertid för den maximala närheten till skridskoåkning.

Vänsterpartiet i Munkedal är öppna för en dialog tillsammans med politiska partier och föreningar gällande frågan. Vi anser att bristen på insyn och demokratiska underlag inte har tagits i beaktning.

Malin Svedjenäs, Gruppledare Vänsterpartiet i Munkedal

§ 202

Dnr 2022-000122

Svar på medborgarförslag från kulturarvsföreningar i Munkedal om promenadstigar och ställplats i Munkedals centralort

Sammanfattning av ärendet

Ett medborgarförslag har inkommit från representanter av Munkedals Hembygdsförening, Munkedals slöjdförening och Museiföreningen Munkedals.

I förslaget föreslås att utveckla promenadstigar och ställplats i anslutning till dessa i Munkedals centralort. Det anges fem förslag till utvecklingsområden, för vilka Västkustiftelsen ansvarar för p 1 och 2, och som förslagsställaren anser med enkla medel skulle kunna fullgöra medborgarförslagets intentioner.

1. Kviströmsberget 1

Den befintliga stigen som börjar intill det gamla tingshuset behöver bättre skyltning men även förlängas så att den går runt och kommer ner dels vid Gåva /Karlstorp Kviströmsberget mot Kleva.

2. Kviströmsberget 2

Samma startpunkt som nr 1 men den svänger direkt vänster upp mot Hedeområdet.

3. Stig från Kviström till nuvarande bangolfen.

Det finns idag en stig som fiskare använder och som löper nära älven. Det är helt nödvändigt att markägaren Leif Kviström kontaktas innan något ytterligare görs.

4. Ställplats

En ställplats där besökande turister kan stanna till och även övernatta. En ställplats bör gärna ligga nära affärer och inte minst systembolag är viktigt i detta sammanhang. Två ställen som kan vara aktuella för ställplats:

A: Vid bangolfen För detaljerad information, se ursprungshandling. Förvaltningens svar: Yta finns redan avsatt under bron, vilken under 2022 asfalterats, skyltning kommer att sättas upp inför våren 2023.

B. På planen vid Åtorps järnvägsstation Liknande möjligheter finns här med att tömma avlopp och tanka vatten. Härifrån är det dock något längre att gå till centrum än alt 4.A. Förvaltningens svar: Platsen bedöms ej lämplig, vid denna plats är istället hundrastplats och kolonilotter planerade.

5. Stig längs Örekilsälven från Tångenbron till Torp

Det finns en stig redan idag men den behöver utvecklas så att det är lättare att gå där. På några ställen behövs det spänger som är förankrade i berget. Även här kan markägare behöva kontaktas.

Förvaltningens svar avseende p 1-3 samt 5:

Utveckling av promenad-/strövstigar sker i samarbete med Kultur- och Fritidsenheten efter kontinuerliga avstämningar. Utvecklingsarbetet sker i nära samverkan även med Länsstyrelsen, i de fall promenadstråken passerar i anslutning till eller genom naturreservat.

Förvaltningen tackar för medborgarförslaget och de förslag som lämnats, och tar med dessa i det kommande arbetet.

Beslutsunderlag

Beslut SBN 2022-10-28 § 95

Tjänsteskrivelse

Medborgarförslag från kulturarvsföreningar i Munkedal om promenadstigar och ställplats i Munkedals centralort.

Samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att medborgarförslaget härmed anses besvarat.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Samhällsbyggnadsnämndens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att medborgarförslaget härmed anses besvarat

§ 95

Dnr 2022-000070

Medborgarförslag från kulturarvsföreningar i Munkedal om promenadstigar och ställplats i Munkedals centralort

Sammanfattning av ärendet

Ett medborgarförslag har inkommit från representanter av Munkedals Hembygdsförening, Munkedals slöjdförening och Museiföreningen Munkedals. I motionen föreslås att utveckla promenadstigar och ställplats i anslutning till dessa i Munkedals centralort.

I medborgarförslaget anges 5 förslag till utvecklingsområden, för vilka Västkustiftelsen ansvarar för p 1 och 2, och som förslagsställaren anser med enkla medel skulle kunna fullgöra medborgarförslagets intentioner.

1. Kviströmsberget 1

Den befintliga stigen som börjar intill det gamla tingshuset behöver bättre skyltning men även förlängas så att den går runt och kommer ner dels vid Gåva /Karlstorp Kviströmsberget mot Kleva.

2. Kviströmsberget 2

Samma startpunkt som nr 1 men den svänger direkt vänster upp mot Hedeområdet.

3. Stig från Kviström till nuvarande bangolfen.

Det finns idag en stig som fiskare använder och som löper nära älven. Det är helt nödvändigt att markägaren Leif Kviström kontaktas innan något ytterligare görs.

4. Ställplats

En ställplats där besökande turister kan stanna till och även övernatta.

En ställplats bör gärna ligga nära affärer och inte minst systembolag är viktigt i detta sammanhanget. Två ställen som kan vara aktuella för ställplats:

A: Vid bangolfen

För detaljerad information, se ursprungshandling.

Förvaltningens svar: Yta finns redan avsatt under bron, vilken under 2022 asfalterats, skyltning kommer att sättas upp inför våren 2023.

B. På planen vid Åtorps järnvägsstation

Liknande möjligheter finns här med att tömma avlopp och tanka vatten. Härifrån är det dock något längre att gå till centrum än alt 4.A.

Förvaltningens svar: Platsen bedöms ej lämplig, vid denna plats är istället hundrastplats och kolonilotter planerade.

5. Stig längs Örekilsälven från Tångenbron till Torp

Det finns en stig redan idag men den behöver utvecklas så att det är lättare att gå där. På några ställen behövs det spänger som är förankrade i berget. Även här kan markägare behöva kontaktas.

Förvaltningens svar avseende p 1-3 samt 5:

Utveckling av promenad-/strövstigar sker i samarbete med Kultur- och Fritidsenheten efter kontinuerliga avstämningar. Utvecklingsarbetet sker i nära samverkan även med Länsstyrelsen, i de fall promenadstråken passerar i anslutning till eller igenom naturreservat.

Förvaltningen tackar för medborgarförslaget och de förslag som lämnats, och tar med dessa i det kommande arbetet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2022-10-06
Medborgarförslag
Karta
Beslut Kommunfullmäktige, KF 2022-04-25

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att medborgarförslaget härmed anses besvarat.

Samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att medborgarförslaget härmed anses besvarat.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen/Kommunfullmäktige

Diarienummer: 2022-000070

Datum: 2022-10-06

TJÄNSTESKRIVELSE

Peter Karlsson
Förvaltningschef
Samhällsbyggnadsförvaltningen

Medborgarförslag från kulturarvsföreningar i Munkedal om promenadstigar och ställplats i Munkedals centralort

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att medborgarförslaget härmed anses besvarat.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit från representanter av Munkedals Hembygdsförening, Munkedals slöjdförening och Museiföreningen Munkedals. I motionen föreslås att utveckla promenadstigar och ställplats i anslutning till dessa i Munkedals centralort.

I medborgarförslaget anges 5 förslag till utvecklingsområden, för vilka Västkuststiftelsen ansvarar för p 1 och 2, och som förslagsställaren anser med enkla medel skulle kunna fullgöra medborgarförslagets intentioner.

1. Kviströmsberget 1

Den befintliga stigen som börjar intill det gamla tingshuset behöver bättre skyltning men även förlängas så att den går runt och kommer ner dels vid Gåva /Karlstorp Kviströmsberget mot Kleva.

2. Kviströmsberget 2

Samma startpunkt som nr 1 men den svänger direkt vänster upp mot Hedeområdet.

3. Stig från Kviström till nuvarande bangolfen.

Det finns idag en stig som fiskare använder och som löper nära älven. Det är helt nödvändigt att markägaren Leif Kviström kontaktas innan något ytterligare görs.

4. Ställplats

En ställplats där besökande turister kan stanna till och även övernatta. En ställplats bör gärna ligga nära affärer och inte minst systembolag är viktigt i detta sammanhanget. Två ställen som kan vara aktuella för ställplats:

A: Vid bangolfen

För detaljerad information, se ursprungshandling.

Förvaltningens svar: Yta finns redan avsatt under bron, vilken under 2022 asfalterats, skyltning kommer att sättas upp inför våren 2023.

B. På planen vid Åtorps järnvägsstation

Liknande möjligheter finns här med att tömma avlopp och tanka vatten. Härifrån är det dock något längre att gå till centrum än alt 4.A.

Förvaltningens svar: Platsen bedöms ej lämplig, vid denna plats är istället hundrastplats och kolonilotter planerade.

5. Stig längs Örekilsälven från Tångenbron till Torp

Det finns en stig redan idag men den behöver utvecklas så att det är lättare att gå där. På några ställen behövs det spänger som är förankrade i berget. Även här kan markägare behöva kontaktas.

Förvaltningens svar avseende p 1-3 samt 5:

Utveckling av promenad-/strövstigar sker i samarbete med Kultur- och Fritidsenheten efter kontinuerliga avstämningar. Utvecklingsarbetet sker i nära samverkan även med Lsty, i de fall promenadstråken passerar i anslutning till eller igenom naturreservat.

Förvaltningen tackar för medborgarförslaget och de förslag som lämnats, och tar med dessa i det kommande arbetet.

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Utvecklingsarbete sker i enlighet med underhålls- och investeringsplan, och de i budget avsatta medel som finns för motsvarande investeringar och kopplade driftskostnader.

Hållbar utveckling – Social dimension

Ingen konsekvens.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Ingen konsekvens

Barnkonventionen

Ingen konsekvens.

Peter Karlsson
Förvaltningschef
Samhällsbyggnadsförvaltningen

Beslutet skickas till:

Kommunfullmäktige

Medborgarförslag till Munkedals kommunstyrelse

Från Munkedals Hembygdsförening, Munkedals slöjdförening och Museiföreningen Munkedals

Förslag på promenadstigar och ställplats i Munkedals centralort

Redan 2003 inleddes ett arbete där Munkedals kommun och Munkedals Hembygdsförening m.fl. samarbetade i ett projekt som kallades för ATTRAKTIVA MUNKEDAL. Detta resulterade i att det togs fram ett antal förslag på vandringsstigar för att lyfta fram vårt vackra Munkedal. En vacker broschyr trycktes också upp. På senare tid har flera kontakter skett mellan samarbetsparterna. Ett visst samarbete med att ta fram en ny kulturmiljöplan pågår och Hembygdsföreningen har sökt pengar från Riksantikvarieämbetet till åtgärder för att lyfta fram vår intressanta historia. En mycket vacker natur som är ganska unik i Sverige med våra höga och branta berg tillsammans med flera vattendrag erbjuder skönhet och spänning. Vår historia utgör också många intressanta delar

För att öppna ögonen på Munkedals egen befolkning samt för besökare utifrån behövs visa åtgärder. Munkedals hembygdsförening tillsammans med Munkedals slöjdförening och Museiföreningen Munkedals Jernväg har följande förslag som vi hemställer åt Kommunen att genomföra. Dessa åtgärder binder inte kommunen vid några stora ekonomiska åtagande och torde kunna genomföras med relativt enkla medel.

1. **Kviströmsberget 1**

Den befintliga stigen som börjar intill det gamla tingshuset behöver bättre skyltning ?? men även förlängas så att den går runt och kommer ner dels vid Gåva /Karlstorp Kviströmsberget mot Kleva. (Västkuststiftelsen är inblandad för både nr 1 och nr 2)

2. **Kviströmsberget 2**

Samma startpunkt som nr 1 men den svänger direkt vänster upp mot Hedeområdet

3. **Stig från Kviström till nuvarande bangolfen.**

Det finns idag en stig som fiskare använder och som löper nära älven. Det är helt nödvändigt att markägaren Leif Kviström kontaktas innan något ytterligare görs.

4. **Ställplats**

En ställplats där besökande turister kan stanna till och även övernatta. En ställplats bör gärna ligga nära affärer och inte minst systembolag är viktigt i detta sammanhanget. Två ställen som kan vara aktuella för ställplats:

A. **Vid bangolfen**

Här behövs en plats där grävatten och latrin kan tömmas. Det finns massor av goda exempel runt om i Sverige som kan tjäna som förebild. I närheten av parkeringsplatsen nedanför bangolfbanan går ju kommunala avloppsledningarna som troligen ganska enkelt går att ansluta en brunn till. Dricksvatten finns vid Bangolfens servicebyggnad. Här är också marken säkrad för skredrisk. Fördel med denna placering är närheten och gångavstånd till centrumaffärerna och själva bangolf. Vi tidigare tillfällen när frågan har varit uppe har Bangolfen visat intresse

för lösningen.

B. På planen vid Åtorps järnvägsstation

Liknande möjligheter finns här med att tömma avlopp och tanka vatten. Härifrån är det dock något längre att gå till centrum.

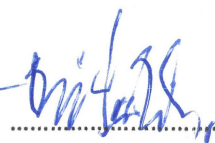
5. Stig längs Örekilsälven från Tångenbron till Torp

Det finns en stig redan i dag men den behöver utvecklas så att det är lättare att gå där. På några ställen behövs det spänger som är förankrade i berget. Även här kan markägare behöva kontaktas-

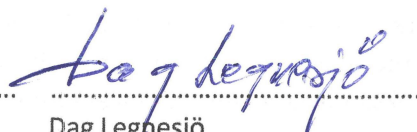
Munkedal den 29 mars 2022

Sverker Balksten
Munkedals
Hembygdsförening

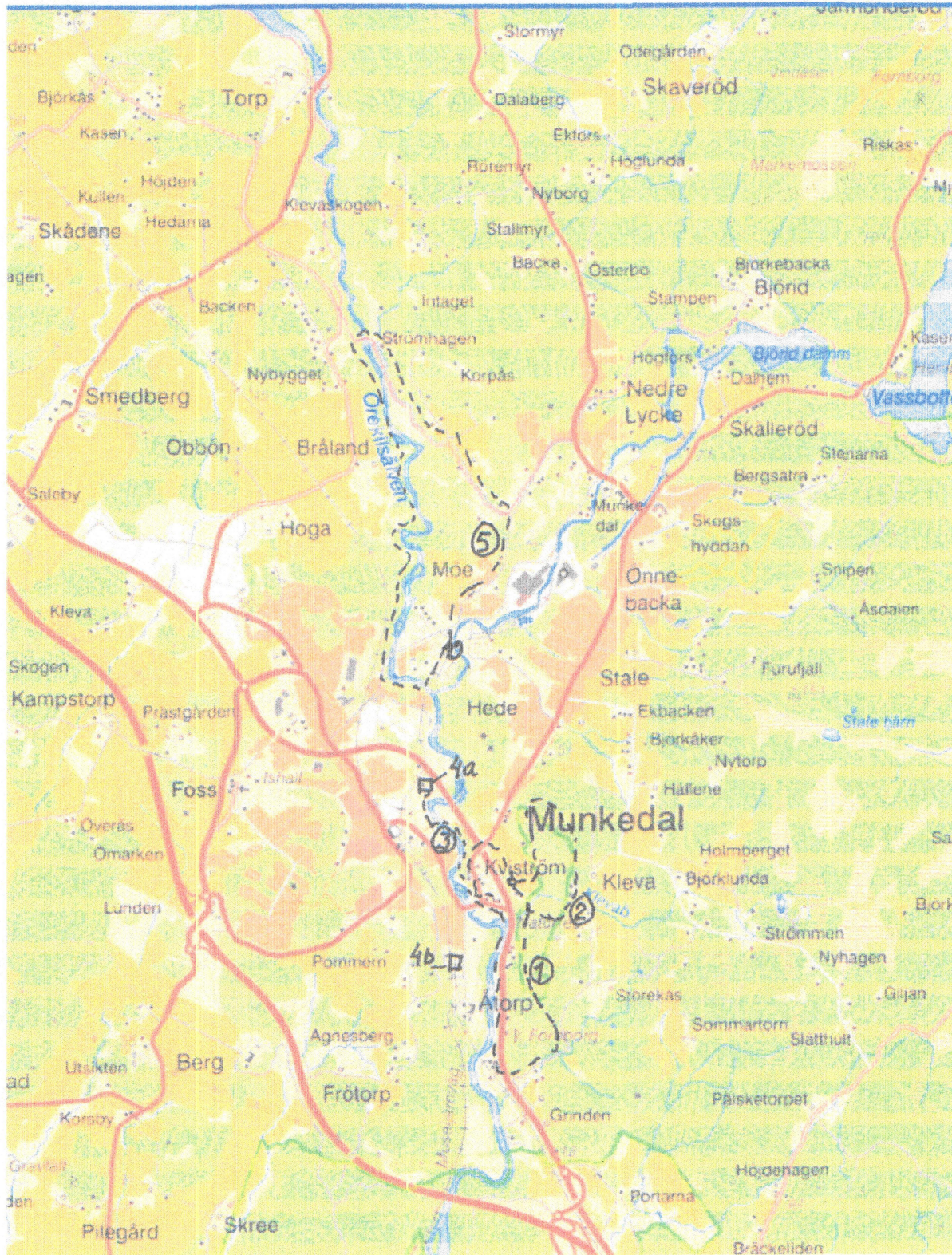
Mikael Lindahl
Munkedals Slöjdförening

Dag Legnesjö
Museiföreningen Munkedals
Jernväg

LANTMÄTERIET

erade kartor

§ 203

Dnr 2022-000144

Svar på medborgarförslag från Hervor Brandt om odlingslotter på fastigheten Tyft i Dingle

Sammanfattning av ärendet

Hervor Brandt har inkommit med ett medborgarförslag som föreslår att kommunen ska skapa odlingslotter på fastigheten Tyft i Dingle. Kommunfullmäktige beslutade 2022-05-30, § 73, att sända medborgarförslaget till samhällsbyggnadsnämnden för beredning. Medborgarförslagets andemening var att redan till sommaren 2022 ombilda marken, avsedd för tidigare planerat SÄBO, att nyttjas till odlingslotter i stället.

Marken utarrenderas idag som odlingsmark. Inom förvaltningen pågår vidare två parallella förstudier, en för skol-verksamheten och en för SÄBO, samtidigt som översiktsplanarbetet (ÖP 2040) kan komma att påverka såväl den kommunala mark- men även vattenanvändningen.

Vidare har det sedan tidigare startat ett arbete i samverkan mellan plan- och gata/park-enheterna, där de första odlingslotterna ska etableras i Munkedal. Detta arbete är sedan tänkt att spridas vidare till övriga samhällen, Dingle, Hällevadsholm och Hedekas, i syfte att ge människor möjlighet till närodling och självförsörjning.

Med anledning av de båda ovan nämnda skälen, så anser förvaltningen att medborgarförslagets intention ändå är på väg att uppfyllas, även om den exakta placeringen av odlingslotter i Dingle ännu ej helt är fastställd.

Beslutsunderlag

Beslut SBN 2022-10-28 § 96

Tjänsteskrivelse

Medborgarförslag från Hervor Brandt om odlingslotter på fastigheten Tyft i Dingle

Samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att medborgarförslaget härmed anses besvarat

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Samhällsbyggnadsnämndens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att medborgarförslaget härmed anses besvarat

§ 96

Dnr 2022-000098

Medborgarförslag från Hervor Brandt om odlingslotter på fastigheten Tyft i Dingle

Sammanfattning av ärendet

Hervor Brandt har inkommit med att medborgarförslag som föreslår att kommunen ska skapa odlingslotter på fastigheten Tyft i Dingle.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-05-30, § 73, att sända medborgarförslaget till samhällsbyggnadsnämnden för beredning.

Ärendet inkom till Samhällsbyggnadsberedningen 2022-06-07.

Medborgarförslagets andemening var att redan till sommaren 2022 ombilda marken, avsedd för tidigare planerat SÄBO, att nyttjas till odlingslotter istället.

Marken utarrenderas idag som odlingsmark.

Inom förvaltningen pågår vidare två parallella förstudier, en för skolverksamheten och en för SÄBO, samtidigt som översiktsplanarbetet (ÖP 2040) kan komma att påverka såväl den kommunala mark- men även vattenanvändningen.

Vidare har det sedan tidigare startat ett arbete i samverkan mellan plan- och gata/park-enheterna, där de första odlingslotterna ska etableras i Munkedal. Detta arbete är sedan tänkt att spridas vidare till övriga samhällen, Dingle, Hällevadsholm och Hedekas, i syfte att ge människor möjlighet till närodling och självförsörjning.

Med anledning av de båda ovan nämnda skälen, så anser förvaltningen att medborgarförslagets intention ändå är på väg att uppfyllas, även om den exakta placeringen av odlingslotter i Dingle ännu ej helt är fastställd.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2022-10-12

Medborgarförslag

Beslut Kommunfullmäktige, KF 2022-05-30

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att medborgarförslaget härmed anses besvarat.

Samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att medborgarförslaget härmed anses besvarat.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen/Kommunfullmäktige

Diarienummer: 2022-000098

Datum: 2022-10-12

TJÄNSTESKRIVELSE

Peter Karlsson
Förvaltningschef
Samhällsbyggnadsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att medborgarförslaget härmed anses besvarat.

Sammanfattning

Hervor Brandt har inkommit med att medborgarförslag som föreslår att kommunen ska skapa odlingslotter på fastigheten Tyft i Dingle.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-05-30, § 73, att sända medborgarförslaget till samhällsbyggnadsnämnden för beredning.

Ärendet inkom till Samhällsbyggnadsberedningen 2022-06-07.

Medborgarförslagets andemening var att redan till sommaren 2022 ombilda marken, avsedd för tidigare planerat SÄBO, att nyttjas till odlingslotter istället.

Marken utarrenderas idag som odlingsmark.

Inom förvaltningen pågår vidare två parallella förstudier, en för skolverksamheten och en för SÄBO, samtidigt som översiktsplanarbetet (ÖP 2040) kan komma att påverka såväl den kommunala mark- men även vattenanvändningen.

Vidare har det sedan tidigare startat ett arbete i samverkan mellan plan- och gata/park-enheterna, där de första odlingslotterna ska etableras i Munkedal. Detta arbete är sedan tänkt att spridas vidare till övriga samhällen, Dingle, Hällevadsholm och Hedekas, i syfte att ge människor möjlighet till närodling och självförsörjning.

Med anledning av de båda ovan nämnda skälen, så anser förvaltningen att medborgarförslagets intention ändå är på väg att uppfyllas, även om den exakta placeringen av odlingslotter i Dingle ännu ej helt är fastställd.

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Inga konsekvenser.

Hållbar utveckling – Social dimension

Inga konsekvenser.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga konsekvenser.

Barnkonventionen

Inga konsekvenser.

Peter Karlsson
Förvaltningschef
Samhällsbyggnadsförvaltningen

Beslutet skickas till:

Kommunfullmäktige

Dingle 2 maj 2022.

Medborgarförslag till Munkedals kommun!

För några år sedan köpte Munkedals kommun del av fastigheten Tyft vid Dingle samhälle med avsikt att där bygga äldreboende. Detta har ännu inte kommit igång och min uppfattning är att området är olämpligt för bebyggelse eftersom det ligger inom vattenskyddsområde och verkligen har stora vattentillgångar.

Mitt förslag är därför, eftersom kommunen ju äger marken, att området, som är åkermark, blir använt till odlingslotter i stället. Det skulle kunna bli en värdefull tillgång för omkringboende som inte har trädgårdar men som är intresserade av odling och egen produktion av grönsaker, rotfrukter och kryddor. I dessa tider när allt blir dyrare kan intresset vara särskilt stort men det är då nödvändigt att kommunen agerar snabbt innan odlingssäsongen kommit igång på allvar.

Men vänlig hälsning

Hervor Brandt

Medlem i MP

§ 170

Dnr 2022-000123

Svar på motion från Liza Kettil, Socialdemokraterna om inrättande av ungdomsfullmäktige

Sammanfattning av ärendet

Liza Kettil (S) har den 31 mars 2022 inkommit med motion om att inrätta ett ungdomsfullmäktige i Munkedals kommun. Motionären föreslår avslutningsvis att:

- kommunfullmäktige beslutar att inrätta ett ungdomsfullmäktige i Munkedals kommun,
- kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram ett reglemente för ungdomsfullmäktige för antagande i kommunfullmäktige samt en budget,
- ungdomsfullmäktige ska fungera som en remissinstans för frågor som rör barn och unga, och
- att ungdomsfullmäktige och kommunfullmäktige årligen har ett gemensamt möte.

Kommunfullmäktige beslutade den 25 april 2022, § 49, att sända motionen till Kommunstyrelsen för beredning.

En beredningsgrupp med representanter för förvaltningarna för kommunstyrelse samt barn- och utbildning/kultur- och fritid har deltagit i beredningen av motionen.

Beredningsgruppen bedömer att ungdomarna själva samt de funktioner som arbetar med ungdomarna ska ges utrymme och tid att reflektera över på vilket sätt ungdomars inflytande kan öka. Det ligger i linje med barnkonventionens intentioner om ungdomars möjligheter till delaktighet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-09-23

PM Ungdomsfullmäktige

Motion från Liza Kettil, Socialdemokraterna om inrättande av ett ungdomsfullmäktige.

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen om att inrätta ett ungdomsfullmäktige i Munkedals kommun

Yrkande

Liza Kettil (S):

Bifall till motionen

Thomas Högberg (L), Louise Skaarnes (SD):

Bifall till förvaltningens förslag

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och Liza Kettils (S) yrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt förvaltningens förslag

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen om att inrätta ett ungdomsfullmäktige i Munkedals kommun.

Reservation/Protokollsanteckning

Reservation från S-gruppen: Liza Kettil, Rolf Berg, Jenny Jansson och Pia Hässlebräcke.

Diarienummer: 2022-000123

Datum: 2022-09-23

TJÄNSTESKRIVELSE

Peter Berborn
Administrativ chef
Administrativa avdelningen

Svar på motion från om inrättande av ungdomsfullmäktige

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå motionen om att inrätta ett ungdomsfullmäktige i Munkedals.

Sammanfattning

Liza Kettil (S) har den 31 mars 2022 inkommit med motion om att inrätta ett ungdomsfullmäktige i Munkedals kommun. Motionären föreslår avslutningsvis att

- kommunfullmäktige beslutar att inrätta ett ungdomsfullmäktige i Munkedals kommun,
- kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram ett reglemente för ungdomsfullmäktige för antagande i kommunfullmäktige samt en budget,
- ungdomsfullmäktige ska fungera som en remissinstans för frågor som rör barn och unga, och
- att ungdomsfullmäktige och kommunfullmäktige årligen har ett gemensamt möte.

Kommunfullmäktige beslutade den 25 april 2022, § 49, att sända motionen till Kommunstyrelsen för beredning.

En beredningsgrupp med representanter för förvaltningarna för kommunstyrelse samt barn- och utbildning/kultur- och fritid har deltagit i beredningen av motionen.

Beredningsgruppen bedömer att ungdomarna själva samt de funktioner som arbetar med ungdomarna ska ges utrymme och tid att reflektera över på vilket sätt ungdomars inflytande kan öka. Det ligger i linje med barnkonventionens intentioner om ungdomars möjligheter till delaktighet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-09-23
PM Ungdomsfullmäktige

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Bedömning av kostnader kan göras då slutförslag till ungdomsrepresentativitet föreligger.

Hållbar utveckling – Social dimension

Ungdomars möjlighet att påverka i frågor som berör dem bedöms ha stor betydelse för deras situation här och nu, men också för framtida engagemang i samhällsfrågor. Frågeställningen ligger i linje med barnkonventionens intentioner.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga konsekvenser i nuläget.

Ylva Morén
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Administrativ chef
Förvaltningschef barn och utbildning
Kultur- och fritidschef
Folkhälsostrateg
Nämndssekreterare barn- och utbildning

Diarienummer: KS 2022-123

Datum: 2022-09-25

PM - Motion från Liza Kettil om inrättande av ungdomsfullmäktige

Bakgrund

Liza Kettil (S) har den 31 mars 2022 inkommit med motion om att inrätta ett ungdomsfullmäktige i Munkedals kommun.

Liza Kettil motiverar motionen så här.

”Genom ett ungdomsfullmäktige blir det möjligt för ungdomarna att argumentera för och driva frågor som de tycker är viktiga. Det är dock viktigt att det blir ett ungdomsfullmäktige där ungdomarna kan påverka på riktig genom att de har en egen budget. Utöver detta kan ungdomsfullmäktige även fungera som en remissinstans i frågor som rör barn och unga. Därmed kan ungdomsfullmäktige få inflytande över verksamheter och bidra med värdefulla idéer och synpunkter på frågor som berör ungdomar. För att vitalisera det politiska arbetet och dessutom ge deltagarna i ungdomsfullmäktige en möjlighet till kontinuerlig med beslutsfattare i kommunen är det viktigt att ledamöterna från både kommunfullmäktige och ungdomsfullmäktige möts minst en gång om året.”

Motionären föreslår avslutningsvis att

- kommunfullmäktige beslutar att inrätta ett ungdomsfullmäktige i Munkedals kommun,
- kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram ett reglemente för ungdomsfullmäktige för antagande i kommunfullmäktige samt en budget,
- ungdomsfullmäktige ska fungera som en remissinstans för frågor som rör barn och unga, och
- att ungdomsfullmäktige och kommunfullmäktige årligen har ett gemensamt möte.

Kommunfullmäktige beslutade den 25 april 2022, § 49, att sända motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Beredning

En beredningsgrupp med representanter för förvaltningarna för kommunstyrelse samt barn- och utbildning/kultur- och fritid har deltagit i beredningen av motionen.

Beredningsgruppen bedömer att ungdomarna själva samt de funktioner som arbetar med ungdomarna ska ges utrymme och tid att reflektera över på vilket sätt ungdomars inflytande kan öka. Det ligger i linje med barnkonventionens intentioner om ungdomars möjligheter till delaktighet.

Det finns idag verksamhet som är inriktad mot att i olika sammanhang tillvarata ungdomars intressen och engagemang, till exempel elevråd, Munkedals Förening För Ungdomar (MFFU) och övrigt föreningsliv. Bedömningen är att dessa verksamheter kan vara en väg in för att nå ungdomar och för att undersöka på vilket sätt de vill bli representerade och hur de vill arbeta sinsemellan på sina villkor.

Ungdomar är idag vana vid att arbeta med digitala mötesverktyg och appar. Som exempel skulle öppna mötesforum i Teams kunna vara ett arbetssätt som kan ge en stor och bred ungdomsrepresentativitet.

För att möta den kommunala organisationen kan ungdomarna exempelvis sinsemellan utse en representation motsvarande KPR (kommunala pensionärsrådet) och KRF (kommunalrådet för funktionshindrade). Oavsett ungdomarnas form för representation bör deras företrädare ges möjlighet till ett årligt möte med exempelvis kommunfullmäktiges demokratiberedning.

Hanteringen av den inrättade medborgarbudgeten a 200 tkr diskuteras för närvarande. Ett sätt att hantera budgeten kan vara att dela beloppet på de tre råden om ett ungdomsråd inrättas. Det skulle innebära ca 65 tkr per råd och år att hantera.

Sammanfattningsvis bedömer beredningsgruppen att det är lämpligt att ta fram ett förslag till ungdomsrepresentation tillsammans med ungdomarna själva. Exakt utformning och uppgift för representationen behöver granskas mer ingående innan slutligt förslag lämnas till kommunfullmäktige.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen om att inrätta ett ungdomsfullmäktige i Munkedals kommun.

Peter Berborn

Administrativ chef

Liselott Sörensen Ring

Förvaltningschef barn och utbildning

Margaretha Svensson Hjort
Kultur- och fritidschef

Linn Karlsson
Folkhälsostrateg

Motion om inrättande av ungdomsfullmäktige

Medelåldern i Munkedals politiska organisation är hög i likhet med många andra kommuner. Steget att engagera sig politiskt kan vara stort, särskilt för den som är ung. Samtidigt som andelen yngre är få inom politiken finns det bland ungdomar som grupp ett stort intresse för demokrati och samhällsfrågor. I flera av landets kommuner finns ungdomsfullmäktige som syftar till att ge ungdomar ökat inflytande i samhällsfrågor och stimulera intresse för demokrati och politik. Genom att ge ungdomarna en egen arena och möjlighet att påverka politiska beslut som direkt eller indirekt rör deras vardag får de en bra inblick i hur det är möjligt att påverka politiskt. Förhoppningsvis gör det också att de fortsatt är positivt inställda till ett politiskt engagemang längre fram! I flera kommuner runt om i landet har ungdomsfullmäktige inrättats för att ge ungdomar möjlighet att prova på det politiska arbetet utan att först låsa engagemanget till ett särskilt parti. Genom ett ungdomsfullmäktige blir det möjligt för ungdomarna att argumentera för och driva frågor som de tycker är viktiga. Det är dock viktigt att det blir ett ungdomsfullmäktige där ungdomarna kan påverka på riktigt genom att de har en egen budget. Utöver detta kan ungdomsfullmäktige även fungera som en remissinstans i frågor som rör barn och unga. Därmed kan ungdomsfullmäktige få inflytande över verksamheter och bidra med värdefulla idéer och synpunkter på frågor som berör ungdomar. För att vitalisera det politiska arbetet och dessutom ge deltagarna i ungdomsfullmäktige en möjlighet till kontinuerlig med beslutsfattare i kommunen är det viktigt att ledamöterna från både kommunfullmäktige och ungdomsfullmäktige möts minst en gång om året.

Därför yrkar jag att:

- Kommunfullmäktige beslutar att inrätta ett ungdomsfullmäktige i Munkedals kommun
- Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram ett reglemente för ungdomsfullmäktige för antagande i kommunfullmäktige samt en budget.
- Ungdomsfullmäktige ska fungera som en remissinstans för frågor som rör barn och unga
- Att ungdomsfullmäktige och kommunfullmäktige årligen har ett gemensamt möte

Liza Kettil

Socialdemokraterna i Munkedal

2022-03-30

§ 169

Dnr 2022-000153

Svar på motion från Göran Nyberg (-) om stärkt roll för kommunstyrelsen

Sammanfattning av ärendet

Göran Nyberg (-) har inkommit med en motion där han föreslår att kommunstyrelsens roll att leda och samordna förvaltningen stärkas. Enligt förslaget ska kommunstyrelsen leda och nämnderna ska enbart bedriva verksamhet. Han tar som exempel att kommunfullmäktige ska ge kommunstyrelsen i uppdrag att göra förstudie vid investeringsprocesser. Motionens första attsats handlar om att stärka kommunstyrelsens roll enligt ovan.

I dagsläget äger och finansierar nämnderna sina egna förstudier. Samverkan sker med samhällsbyggnadsförvaltningen för tillgång till den kompetens som behövs. Det är inte aktuellt med att genomföra större förändringar på området och det skulle få stora konsekvenser som är svåra att överblicka.

I motionen andra attsats föreslås att kommunstyrelsen ska ges möjlighet att återremittera ärenden som är på väg från nämnd till kommunfullmäktige utan att det först behöver upp i kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen har redan denna möjlighet som beredande organ inför fullmäktig. Frågan har även diskuterats på beredningen för fullmäktiges arbetsformer 2022-09-20. Därför anses attsatsen som bifallen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-09-27

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att avslå första attsatsen i motionen och att andra attsatsen är besvarad.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att avslå första attsatsen i motionen och att andra attsatsen är besvarad.

Diarienummer: 2022-000153

Datum: 2022-09-27

TJÄNSTESKRIVELSE

Fredrick Göthberg
Kommunsekreterare
Administrativa avdelningen

Svar på motion om stärkt roll för kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att avslå första attsatsen i motionen och att andra attsatsen är besvarad.

Sammanfattning

Göran Nyberg (-) har inkommit med en motion där han föreslår att kommunstyrelsens roll att leda och samordna förvaltningen stärkas. Enligt förslaget ska kommunstyrelsen leda och nämnderna ska enbart bedriva verksamhet. Han tar som exempel att kommunfullmäktige ska ge kommunstyrelsen i uppdrag att göra förstudie vid investeringsprocesser. Motionens första attsats handlar om att stärka kommunstyrelsens roll enligt ovan.

I dagsläget äger och finansierar nämnderna sina egna förstudier. Samverkan sker med samhällsbyggnadsförvaltningen för tillgång till den kompetens som behövs. Det är inte aktuellt med att genomföra större förändringar på området och det skulle få stora konsekvenser som är svåra att överblicka.

I motionen andra attsats föreslås att kommunstyrelsen ska ges möjlighet att återremittera ärenden som är på väg från nämnd till kommunfullmäktige utan att det först behöver upp i kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen har redan denna möjlighet som beredande organ inför fullmäktig. Frågan har även diskuterats på beredningen för fullmäktiges arbetsformer 2022-09-20. Därför anses attsatsen som bifallen.

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Att göra om investeringsprocessen enligt förslaget bedöm ha flera ekonomiska konsekvenser som behöver utredas om förslaget ska verkställas.

Hållbar utveckling – Social dimension

Inga ytterligare konsekvenser

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga ytterligare konsekvenser

Ylva Morén
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Motionär, för kännedom.
Slutarkiv.

MOTION

till

Fullmäktige i Munkedals kommun

Stärkt roll för kommunstyrelsen

För att förvaltningen av kommunens angelägenheter skall fullgöras på ett för medborgarna förtroendefullt sätt, krävs en effektiv ledning av kommunen. En kommun måste kunna styras på ett tydligt och transparent sätt.

Det är kommunfullmäktige som bestämmer de övergripande målen för kommunens olika verksamheter. I Munkedals organisation är det nämnderna som utför verksamheten i enlighet med dessa mål.

I kommunallagen står dessutom att det är kommunstyrelsens uppgift att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter.

En ledstjärna i utformningen av kommunens nuvarande organisation har varit att kommunstyrelsen inte skall bedriva någon verksamhet. Jag tror att det skulle vara bra att med den utgångspunkten också säga att nämnderna bara skall bedriva verksamhet.

Fysisk planering, investeringar och kommunövergripande strategier är viktiga instrument för att styra kommunen i enlighet med kommunfullmäktiges mål och riktlinjer. Dessa uppgifter skulle då kunna ligga på kommunstyrelsen.

Om en nämnd upplever ett behov, exempelvis nya eller utökade lokaler, läggs det fram till kommunfullmäktige som uppdrar åt kommunstyrelsen att göra en förstudie, lämpligtvis med representation från beställande nämnd.

På detta sätt säkerställs att en investering görs utifrån en kommunal helhetssyn, strategier, i enlighet med kommunens mål- och riktlinjer och utifrån kommunalekonomiska aspekter.

Kommunstyrelsen lägger ett förslag till investering när det gäller omfattning och lokalisering till kommunfullmäktige, som uppdrar till samhällsbyggnadsnämnden att projektera och utföra byggnationen. Självklart i samverkan med beställande nämnd.

Jag föreslår därför

Att kommunstyrelsens lagstadgade uppgift att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter stärks enligt ovan.

Att kommunstyrelsens roll som beredande organ inför kommunfullmäktige stärks så till vida att styrelsen kan återremittera ett ärende som är på väg från en nämnd till kommunfullmäktige för komplettering utan att det först skall upp till kommunfullmäktige.

Munkedal 22 maj 2022

Göran Nyberg(-)

§ 195

Dnr 2022-000004

Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt 2022 - kommunstyrelsen

Sammanfattning av ärendet

Enligt kommunfullmäktiges arbetsordning ska kommunstyrelsen och nämnderna två gånger per år redovisa de motioner och medborgarförslag som inte beretts färdigt. Redovisning ska ske på fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och november. I arbetsordningen står det även att en motion bör beredas så, att fullmäktige kan fatta beslut inom sex månader från det att motionen väckts.

Kommunstyrelsen har sex obesvarade motioner och inga obesvarade medborgarförslag. Fyra av motionerna planeras att hanteras av Kommunfullmäktige i november. Utöver det är en äldre än sex månader, Motion från Socialdemokraterna och Centerpartiet om organisationsförändring med en ny arbetslivsavdelning under kommunstyrelsen. Motionen har behandlats av Kommunfullmäktige 2022-05-02 som då beslutade att återremittera den för ytterligare beredningen. Motionen planeras att besvaras vid nästa möjliga tillfälle enligt sammanträdesplanen, vilket blir Kommunfullmäktige i februari.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-11-01
Förteckning ej besvarade motioner november 2022

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna kommunstyrelsen redovisning av ej besvarade motioner och medborgarförslag.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna Kommunstyrelsen redovisning av ej besvarade motioner och medborgarförslag.

Diarienummer: 2022-000004

Datum: 2022-11-01

TJÄNSTESKRIVELSE

Fredrick Göthberg
Kommunsekreterare
Administrativa avdelningen

Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt 2022 - kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna Kommunstyrelsen redovisning av ej besvarade motioner och medborgarförslag.

Sammanfattning

Enligt kommunfullmäktiges arbetsordning ska kommunstyrelsen och nämnderna två gånger per år redovisa de motioner och medborgarförslag som inte beretts färdigt. Redovisning ska ske på fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och november. I arbetsordningen står det även att en motion bör beredas så, att fullmäktige kan fatta beslut inom sex månader från det att motionen väckts.

Kommunstyrelsen har sex obesvarade motioner och inga obesvarade medborgarförslag. Fyra av motionerna planeras att hanteras av Kommunfullmäktige i november. Utöver det är en äldre än sex månader, *Motion från Socialdemokraterna och Centerpartiet om organisationsförändring med en ny arbetslivsavdelning under kommunstyrelsen*. Motionen har behandlats av Kommunfullmäktige 2022-05-02 som då beslutade att återremittera den för ytterligare beredningen. Motionen planeras att besvaras vid nästa möjliga tillfälle enligt sammanträdesplanen, vilket blir Kommunfullmäktige i februari.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-11-01

Förteckning ej besvarade motioner november 2022

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Inga konsekvenser

Hållbar utveckling – Social dimension

Inga konsekvenser

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga konsekvenser

Ylva Morén
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Slutarkiv

FÖRTECKNING

Datum
2022-11-01

Administrativa avdelningen**Förteckning av motioner**

Datum – anmält i Kommunfullmäktige	Avsändare	Beskrivning	Ansvarig nämnd	Diarienummer
2022-06-27	Liza Kettil, Socialdemokraterna	Motion från Liza Kettil, Socialdemokraterna om införande av Huskurage.	Kommunstyrelsen	2022-000169
2022-05-30	Göran Nyberg (-)	Motion från Göran Nyberg (-) - Visstidsanställningar	Kommunstyrelsen	2022-000154
2022-05-30	Göran Nyberg (-)	Motion från Göran Nyberg (-) om stärkt roll för kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen	2022-000153
2022-05-30	Göran Nyberg (-)	Motion från Göran Nyberg (-) - Sambränslecentral	Kommunstyrelsen	2022-000155
2022-03-31	Liza Kettil, Socialdemokraterna	Motion från Liza Kettil, Socialdemokraterna om inrättande av ett ungdomsfullmäktige.	Kommunstyrelsen	2022-000123
2021-04-20	Liza Kettil, Socialdemokraterna och Carina Thorstensson, Centerpartiet	Motion från Socialdemokraterna och Centerpartiet om organisationsförändring med en ny arbetslivsavdelning under kommunstyrelsen.	Kommunstyrelsen	2021-000097

§ 196

Dnr 2022-000120

Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt 2022 - Barn- och utbildningsnämnden.

Sammanfattning av ärendet

Enligt Kommunfullmäktiges arbetsordning §§ 29–30 ska kommunstyrelsen och nämnderna två gånger per år till fullmäktige redovisa de medborgarförslag och motioner som inte har beretts färdigt.

Barn- och utbildningsnämnden har fyra motioner som ej ännu är besvarade. Förteckning redovisar motioner och medborgarförslag som ännu ej beretts färdigt 2022.

Barnomsorgsekreterare presenterar information gällande arbetet med motioner som rör barnomsorg med utökade öppettider. Förvaltningen arbetar med att utreda behovet av barnomsorg på kväll, helg och natt i Munkedals kommun och kommer att utreda möjligheter att bedriva denna typ av verksamhet.

Beslutsunderlag

Beslut BOUN 2022-10-19 § 105

Tjänsteskrivelse - saknas

BOUN 2022-10-19 - Förteckning - redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt oktober 2022.

Barn- och utbildningsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner barn- och utbildningsnämndens redovisning av motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Barn- och utbildningsnämnden förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner barn- och utbildningsnämndens redovisning av motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt.

§ 105

Dnr 2022-000004

Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt 2022 - Barn- och utbildningsnämnden.

Sammanfattning av ärendet

Enligt Kommunfullmäktiges arbetsordning §§ 29–30 ska kommunstyrelsen och nämnderna två gånger per år till fullmäktige redovisa de medborgarförslag och motioner som inte har beretts färdigt.

Barn- och utbildningsnämnden har fyra motioner som ej ännu är besvarade. Förteckning redovisar motioner och medborgarförslag som ännu ej beretts färdigt 2022.

Barnomsorgssekreterare presenterar information gällande arbetet med motioner som rör barnomsorg med utökade öppettider. Förvaltningen arbetar med att utreda behovet av barnomsorg på kväll, helg och natt i Munkedals kommun och kommer att utreda möjligheter att bedriva denna typ av verksamhet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-10-06.

Förteckning - redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt oktober 2022.

Presentation av Ann-Sofie Kristiansson, barnomsorgssekreterare.

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner barn- och utbildningsnämndens redovisning av motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag till beslut och finner att nämnden beslutar enligt förslaget.

Barn- och utbildningsnämndens beslut

Kommunfullmäktige godkänner barn- och utbildningsnämndens redovisning av motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt.

Beslutet skickas till

Registrator för kommunfullmäktige, för hantering.

Kommunsekreterare, för kännedom.

Diarienummer: 2022-000004

Datum: 2022-10-06

TJÄNSTESKRIVELSE

Sabina Trohne
Nämndsekreterare
Administrativa avdelningen

Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt 2022 – Barn- och utbildningsnämnden

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner barn- och utbildningsnämndens redovisning av motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt.

Sammanfattning

Enligt Kommunfullmäktiges arbetsordning §§ 29–30 ska kommunstyrelsen och nämnderna två gånger per år till fullmäktige redovisa de medborgarförslag och motioner som inte har beretts färdigt.

Barn- och utbildningsnämnden har fyra motioner som ej ännu är besvarade. Förteckningen redovisar motioner och medborgarförslag som ännu ej beretts färdigt 2022.

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Inga ekonomiska konsekvenser.

Hållbar utveckling – Social dimension

Inga sociala konsekvenser.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga miljömässiga konsekvenser.

Liselott Sörensen-Ringi
Förvaltningschef
Barn- och utbildningsnämnden

Beslutet skickas till:

Registrator för Kommunfullmäktige, för hantering.
Kommunsekreterare, för kännedom.

FÖRTECKNINGDatum
2022-10-04**Redovisning av pågående motioner och
medborgarförslag 2022 - Barn och utbildning****Förteckning**

Datum	Dok. ID	Riktning	Avsändare/Mottagare	Beskrivning	Ansvarig	Diarienummer
2022-10-04	5401	I	Rolf Jacobsson, Kristdemokraterna	Motion från Rolf Jacobsson, Kristdemokraterna om Bruksskolans framtid.	Liselott Sörensen Ringi	2022-000137
2022-07-01	5160	I	Mathias Johansson, SD	Motion från Mathias Johansson, Sverigedemokraterna om kvälls- och helgöppen förskola	Liselott Sörensen Ringi	2022-000116
2022-07-01	5158	I	Fredrik Olsson, Kristdemokraterna	Motion från Fredrik Olsson, Kristdemokraterna om skapande av övergripande kris- och beredningsplaner för skolan	Liselott Sörensen Ringi	2022-000115
2022-07-01	5153	I	Liza Kettil, Socialdemokraterna och Malin Svedjenäs, Vänsterpartiet	Motion från Liza Kettil, Socialdemokraterna och Malin Svedjenäs, Vänsterpartiet om införande av flexibel barnomsorg.	Liselott Sörensen Ringi	2022-000114

§ 197

Dnr 2022-000117

Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt 2022 - Valfärdsnämnden.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige har beslutat att nämnderna i april och november varje år ska redovisa motioner och medborgarförslag som överlämnats till nämnden men inte beretts färdigt, för att kommunfullmäktige inom sex månader från det att motionen anmälts kan besluta i ärendet.

Medborgarförslag har inkommit från Doris Meng om att anställa en syn- och hörselkonsulent. Kommunfullmäktige beslutade 2022-09-26 § 121 att överlämna medborgarförslaget till Valfärdsnämnden för beredning.

Enligt välfärdsförvaltningens upprättade tidsplan behandlar välfärdsnämnden ärendet senast i februari 2023. Ärendet överlämnas därefter till kommunfullmäktige för ställningstagande i mars 2023.

Valfärdsnämnden har inga pågående motioner för beredning.

Beslutsunderlag

Beslut VFN 2022-10-20 § 74
Tjänsteskrivelse 2022-10-03

Valfärdsnämnden förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner redovisningen av motioner och medborgarförslag som Valfärdsnämnden inte berett färdigt.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Valfärdsnämnden förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner redovisningen av motioner och medborgarförslag som Valfärdsnämnden inte berett färdigt

§ 74

Dnr 2022-000004

Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige har beslutat att nämnderna i april och november varje år ska redovisa motioner och medborgarförslag som överlämnats till nämnden men inte beretts färdigt, för att kommunfullmäktige inom sex månader från det att motionen anmälts kan besluta i ärendet.

Medborgarförslag har inkommit från Doris Meng om att anställa en syn- och hörselkonsulent. Kommunfullmäktige beslutade 2022-09-26 § 121 att överlämna medborgarförslaget till Välfrädsnämnden för beredning.

Enligt välfrädsförvaltningens upprättade tidsplan behandlar välfrädsnämnden ärendet senast i februari 2023. Ärendet överlämnas därefter till kommunfullmäktige för ställningstagande i mars 2023.

Välfrädsnämnden har inga pågående motioner för beredning.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteskrivelse 2022-10-03

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner redovisningen av motioner och medborgarförslag som Välfrädsnämnden inte berett färdigt.

Propositionsordning

Ordförande ställer frågan om nämnden kan anta förvaltningens förslag och finner att välfrädsnämnden beslutar enligt förslaget.

Välfrädsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner redovisningen av motioner och medborgarförslag som Välfrädsnämnden inte berett färdigt.

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktiges beslut skickas till:
Förvaltningschef välfärd

Diarienummer: 2022-000004

Datum: 2022-10-03

TJÄNSTESKRIVELSE

Monica Nordqvist
Nämndsekreterare
Administrativa avdelningen

Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som inte beretts färdigt

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner redovisningen av motioner och medborgarförslag som Valfärdsnämnden inte berett färdigt.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har beslutat att nämnderna i april och november varje år ska redovisa motioner och medborgarförslag som överlämnats till nämnden men inte beretts färdigt, för att kommunfullmäktige inom sex månader från det att motionen anmälts kan besluta i ärendet.

Medborgarförslag har inkommit från Doris Meng om att anställa en syn- och hörselkonsulent.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-09-26 § 121 att överlämna medborgarförslaget till Valfärdsnämnden för beredning.

Enligt välfärdsförvaltningens upprättade tidsplan behandlar välfärdsnämnden ärendet senast i februari 2023. Ärendet överlämnas därefter till kommunfullmäktige för ställningstagande i mars 2023.

Valfärdsnämnden har inga pågående motioner för beredning.

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Inte relevant i ärendet

Hållbar utveckling – Social dimension

Med förvaltningens upprättade tidsplan får förslagsställaren svar inom den tidsperiod som kommunfullmäktige beslutat.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inte relevant i ärendet.

Johanna Eklöf
Förvaltningschef
Välfärdsförvaltningen

Beslutet skickas till:

Förvaltningschef
Nämndsekreterare

§ 198

Dnr 2022-000099

Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt 2022 - Kultur- och fritidsnämnden

Sammanfattning av ärendet

Kultur- och fritidsnämnden har inga pågående medborgarförslag eller motioner som ej beretts färdigt.

Beslutsunderlag

Beslut KFN 2022-10-12 § 48
Tjänsteskrivelse 2022-09-07

Kultur- och fritidsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna kultur- och fritidsnämndens redovisning.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Kultur- och fritidsnämndens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna kultur- och fritidsnämndens redovisning.

§ 48

Dnr 2022-000004

Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt 2022 - Kultur- och fritidsnämnden

Sammanfattning av ärendet

Kultur- och fritidsnämnden har inga pågående medborgarförslag eller motioner som ej beretts färdigt.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-09-27.

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna kultur- och fritidsnämndens redovisning.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Kultur- och Fritidsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna kultur- och fritidsnämndens redovisning.

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige
Akten

Diarienummer: 2022-000004

Datum: 2022-09-27

TJÄNSTESKRIVELSE

Sabina Trohne
Nämndsekreterare
Administrativa enheten

Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt - Kultur- och fritidsnämnden

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna kultur- och fritidsnämndens redovisning.

Sammanfattning

Kultur- och fritidsnämnden har inga pågående medborgarförslag eller motioner som ej beretts färdigt.

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Inga ekonomiska konsekvenser.

Hållbar utveckling – Social dimension

Inga sociala konsekvenser.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga miljömässiga konsekvenser.

Liselott Sörensen-Ringi
Förvaltningschef
Kultur- och fritidsförvaltningen

Beslutet skickas till:

Förvaltningschef kultur- och fritid
Kultur- och fritidschef
Akten

§ 199

Dnr 2022-000167

Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt 2022 -

Samhällsbyggnadsnämnden

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige har beslutat att nämnderna i april och november varje år ska redovisa motioner och medborgarförslag som överlämnats till nämnden men inte beretts färdigt, för att kommunfullmäktige inom sex månader från det att motionen anmälts kan besluta i ärendet.

Beslutsunderlag

Beslut SBN 2022-10-28 § 93
Tjänsteskrivelse, 2022-10-20
Förteckning obesvarade motioner
Förteckning obesvarade medborgarförslag

Samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner samhällsbyggnadsnämndens redovisning av motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Samhällsbyggnadsnämndens förslag och finner att kommunstyrelsens beslutar enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner samhällsbyggnadsnämndens redovisning av motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt.

§ 93

Dnr 2022-000004

Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt 2022 Samhällsbyggnadsnämnden.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige har beslutat att nämnderna i april och november varje år ska redovisa motioner och medborgarförslag som överlämnats till nämnden men inte beretts färdigt, för att kommunfullmäktige inom sex månader från det att motionen anmälts kan besluta i ärendet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2022-10-20
Förteckning obesvarade motioner
Förteckning obesvarade medborgarförslag

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner samhällsbyggnadsnämndens redovisning av motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt.

Samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner samhällsbyggnadsnämndens redovisning av motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt.

Beslutet skickas till

Samhällsbyggadschef
akt

Diarienummer: 2022-000004

Datum: 2022-10-20

TJÄNSTESKRIVELSE

Markus Fjellsson

Administrativa avdelningen

Redovisning av pågående motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt 2022 Samhällsbyggnadsnämnden.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner samhällsbyggnadsnämndens redovisning av motioner och medborgarförslag som ej beretts färdigt.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har beslutat att nämnderna i april och november varje år ska redovisa motioner och medborgarförslag som överlämnats till nämnden men inte beretts färdigt, för att kommunfullmäktige inom sex månader från det att motionen anmälts kan besluta i ärendet.

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Inga ekonomiska konsekvenser.

Hållbar utveckling – Social dimension

Inga sociala konsekvenser.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga miljömässiga konsekvenser.

Peter Karlsson
Förvaltningschef
Samhällsbyggnadsförvaltningen

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen/kommunfullmäktige

SBN – Samhällsbyggnadsnämnden**Motioner som ej beretts färdigt**

Ärende	Inkom	Avs/mott (Publ)	Beskrivning
2022-110	2022-07-01	Malin Svedjenäs, Vänsterpartiet i Munkedal	Motion från Malin Svedjenäs, vänsterpartiet om en ny uterink för sommar- och vinterbruk på Kungsmarksskolan angränsande till nya bollhallen

SBN – Samhällsbyggnadsnämnden**Medborgarförslag som ej beretts färdigt**

Ärende	Inkom	Avs/mott (Publ)	Beskrivning
2022-70	2022-05-02	Munkedals Hembygdsförening, Munkedals slöjdförening och Museiföreningen Munkedal	Medborgarförslag från kulturarvsföreningar i Munkedal om promenadstigar och ställplats i Munkedals centralort
2022-71	2022-05-03	Medborgare	Medborgarförslag om cykelväg längs med väg 174 från Dingle till Bovallstrand
2022-98	2022-06-07	Medborgare	Medborgarförslag om odlingslotter på fastigheten Tyft i Dingle

§ 8

Dnr 2022-000042

Val till kommunala förtroendeuppdrag - fyllnadsval mandatperiod 2018-2022

Sammanfattning av ärendet

Louise Skaarnes inom 2022-10-31 med sin avsägelse gällande sina uppdrag som ledamot och 1:e vice ordförande i Barn- och utbildningsnämnden samt ledamot i Valfärdsnämnden.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-10-31

Avsägelse från Louise Skaarnes, (SD) av vissa uppdrag

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att efter Louise Skaarnes (SD) välja xx som ledamot Barn- och utbildningsnämnden.

Kommunfullmäktige beslutar att efter Louise Skaarnes (SD) välja xx som 1:e vice ordförande i Barn- och utbildningsnämnden.

Kommunfullmäktige beslutar att efter Louise Skaarnes (SD) välja xx som ledamot Valfärdsnämnden.

Yrkande

Mathias Johansson (SD):

Terje Skaarnes (SD) som ledamot i barn och utbildningsnämnden.

Terje Skaarnes (SD) som första vice ordförande i Barn- och utbildningsnämnden.

Jan Petersson (SD) som ledamot i Valfärdsnämnden.

Marcus Wennergren (SD) som ersättare i Valfärdsnämnden efter Jan Petersson (SD).

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förslagen och finner att beredningen beslutar enligt förslagen.

Kommunfullmäktiges valberednings förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att efter Louise Skaarnes (SD) välja Terje Skaarnes (SD) som ledamot Barn- och utbildningsnämnden för mandatperioden 2018–2022

Kommunfullmäktige beslutar att efter Louise Skaarnes (SD) välja Terje Skaarnes (SD) som 1:e vice ordförande i Barn- och utbildningsnämnden för mandatperioden 2018–2022.

Kommunfullmäktige beslutar att efter Louise Skaarnes (SD) välja Jan Petersson (SD) som ledamot Valfärdsnämnden för mandatperioden 2018–2022.

Kommunfullmäktige beslutar att efter Jan Petersson (SD) välja Marcus Wennergren (SD) som ersättare Valfärdsnämnden för mandatperioden 2018–2022.

Diarienummer: 2022-000042

Datum: 2022-10-31

TJÄNSTESKRIVELSE

Fredrick Göthberg
Kommunsekreterare
Administrativa avdelningen

Val till kommunala förtroendeuppdrag - KF 2022

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att efter Louise Skaarnes (SD) välja xx som ledamot Barn- och utbildningsnämnden.

Kommunfullmäktige beslutar att efter Louise Skaarnes (SD) välja xx som 1:e vice ordförande i Barn- och utbildningsnämnden.

Kommunfullmäktige beslutar att efter Louise Skaarnes (SD) välja xx som ledamot Valfärdsnämnden.

Kommunfullmäktige beslutar att efter Louise Skaarnes (SD) välja xx som ersättare i Valfärdsnämndens myndighetsutskott.

Sammanfattning

Louise Skaarnes inom 2022-10-31 med sin avsägelse gällande sina uppdrag som 1:e vice ordförande i Barn- och utbildningsnämnden, ledamot i Valfärdsnämnden och ersättare i Valfärdsnämndens myndighetsutskott.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-10-31
Avsägelse från Louise Skaarnes, (SD) av vissa uppdrag

Beslutet skickas till:

Berörd förtroendevald för kännedom
Löneenheten för kännedom
Förtroendemannaregistret för registrering

Från: Louise Skaarnes <louise@soterud.se>
Skickat: den 31 oktober 2022 11:54
Till: Fredrick Göthberg
Ämne: Avsägelse av vissa uppdrag

Hej!

I samband med att jag tillträder som KSO/Kommunalråd den 1/11-22 avsäger jag mig mina övriga uppdrag.

Vice Ordförande i BUN

Ledamot i VFN

Samt ersättare i myndighetsutskottet.

From 31/10-22

Mvh Louise Skaarnes

§ 7

Dnr 2022-000234

Val till kommunala förtroendeuppdrag - nominering av revisorer för 2023–2026

Sammanfattning av ärendet

Nomineringar ska göras för revisorer som ska väljas av andra kommunfullmäktige till uppdrag som avser kommunal samverkan.

Nomineringar till Uddevalla kommunfullmäktige

- Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän, revisorer – 1 ledamot
- Väst Vatten AB, lekmannarevisorer – 1 ledamot

Nomineringar till Vänersborgs kommunfullmäktige

- Fyrbodals kommunalförbund, revisor – 1 ledamot

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-10-31

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att nominera XX som revisor till Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän.

Kommunfullmäktige beslutar att nominera XX som lekmannarevisor i Väst Vatten AB.

Kommunfullmäktige beslutar att nominera XX som revisor till Fyrbodals kommunalförbund.

Yrkande

Leif Svenson (C):

Claes Hedlund (C) som revisor till Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän.

Per-Arne Brink (S):

Rolf Berg (S) som lekmannarevisor i Väst Vatten AB.

Rolf Berg (S) som revisor till Fyrbodals kommunalförbund.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förslagen och finner att bredningen beslutar enligt förslagen.

Kommunfullmäktiges valberednings förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att nominera Claes Hedlund (C) som revisor till Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän för mandatperioden 2023–2026.

Kommunfullmäktige beslutar att nominera Rolf Berg (S) som lekmannarevisor i Väst Vatten AB för mandatperioden 2023–2026.

Kommunfullmäktige beslutar att nominera Rolf Berg (S) som revisor till Fyrbodals kommunalförbund för mandatperioden 2023–2026.

Diarienummer: 2022-000042

Datum: 2022-10-31

TJÄNSTESKRIVELSE

Fredrick Göthberg
Kommunsekreterare
Administrativa avdelningen

Val till kommunala förtroendeuppdrag - KF 2022

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att nominera XX som revisor till Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän.

Kommunfullmäktige beslutar att nominera XX som lekmannarevisor i Väst Vatten AB.

Kommunfullmäktige beslutar att nominera XX som revisor till Fyrbodals kommunalförbund

Sammanfattning

Nomineringar till Uddevalla kommunfullmäktige

- Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän, revisorer – 1 ledamot
- Väst Vatten AB, lekmannarevisorer – 1 ledamot

Nomineringar till Vänersborgs kommunfullmäktige

- Fyrbodals kommunalförbund, revisor – 1 ledamot

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-10-31

Beslutet skickas till:

Uddevalla kommun, för genomförande av val
Vänersborgs kommun, för genomförande av val